Tomka Ferenc
Találkozás a kereszténységgel

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a http://www.ppek.hu internetes címet.

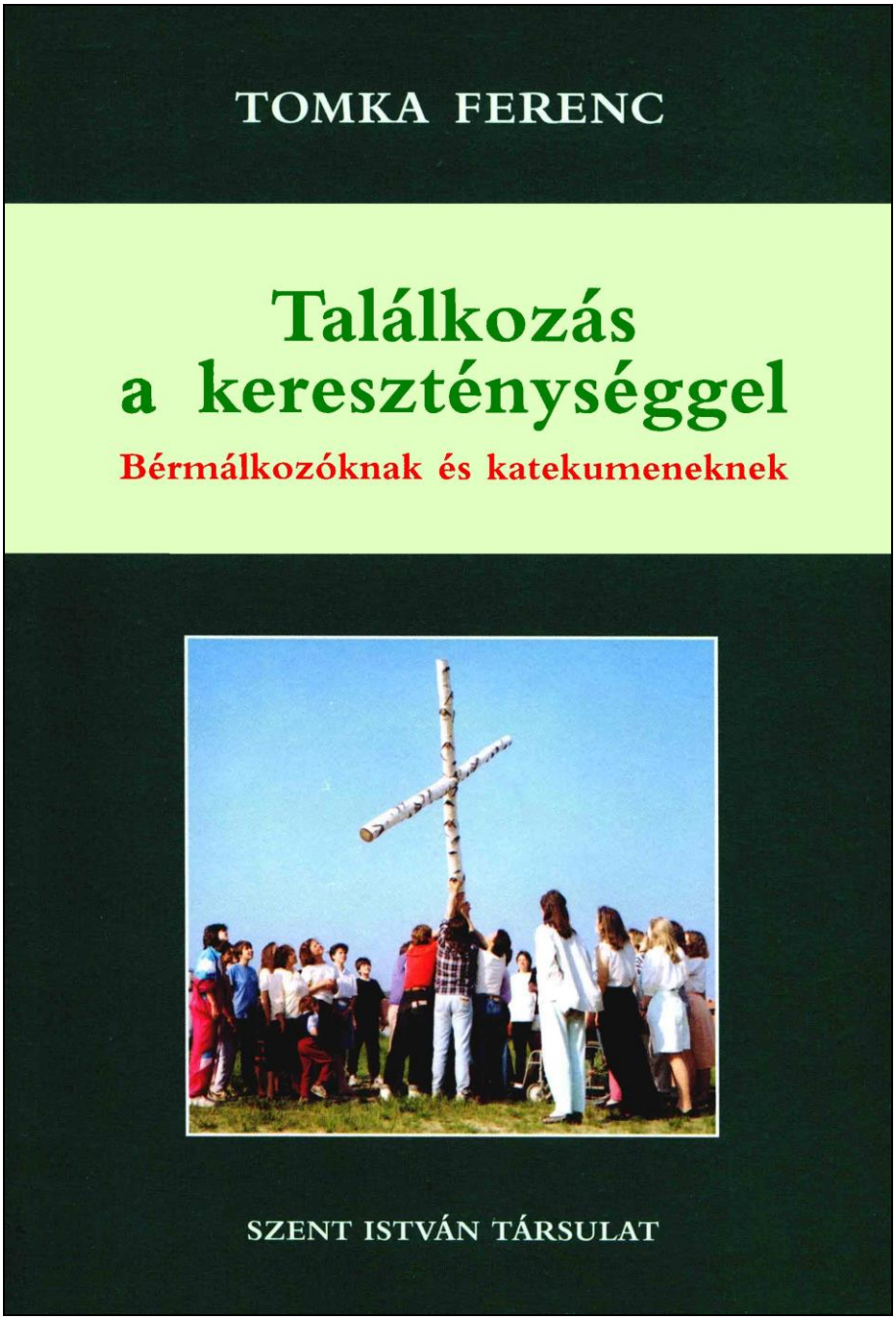

Impresszum

Tomka Ferenc: Találkozás a kereszténységgel
Fiataloknak, felnőtteknek, bérmálkozóknak, katekumeneknek

Lektorálták:
Koroncz László, Mándy Zoltán, Rédly Elemér, Tajdina József,

Nihil obstat:
Eger, 24 Septembris 1990
Dr. Lajos Koncz, censor deputatus

Imprimi potest Nr. 1846/1990
Vác 28 Septembris 1990
Izidor Marosi, episcopus

Köszönetet mondunk a lektoroknak, a lelkipásztoroknak és hitoktatóknak,
akik a könyv kipróbálásában közreműködtek, és hozzászólásaikkal segítettek
az új kiadások egyre szebbé tételében. Köszönet Simon Andrásnak és
Walter Kostnernek a grafikákért, Kassányi Jenőnek a fényképekért.
Köszönet Gajdos Pálnak és mindazoknak,
akik a kötet sajtó alá rendezésében közreműködtek!

A könyv elektronikus változata

Ez a program az azonos című könyv negyedik, javított kiadásának elektronikus változata. A könyv a Szent István Társulat gondozásában jelent meg 2003-ban az ISBN 963 361 483 X azonosítóval. Az elektronikus változat a kötet szerzőjének az engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

A könyv apróbetűs részeit a program a törzsanyaggal megegyező betűmérettel, de kék színben hozza. Ez alól a következők a kivételek: a fejezetek bevezető, az I.-gyel és III.-mal jelölt részek, a fejezetek végén található „Beszéljük meg!” és „Tudod-e?” részek és az olvasmányok. A könyv római számokkal jelzett részei (I–IX.) elején található bevezetést a program a rákövetkező lecke elejéhez kapcsolja.

A Függelék 4. és 5. részét nem tartalmazza a nyomtatott könyv. A nyomtatott könyv tárgy- és névmutatóját nem tartalmazza az elektronikus változat.

Tartalomjegyzék

Impresszum 2
Tartalomjegyzék 3
Ez a könyv Hozzád szól 5
I. könyv: Szeresd Istent – szeresd embertársaidat! 8
I. rész: Az ember keresi Istent 8
1. lecke: Érdemes-e ma a vallással foglalkozni? 8
2. lecke: Mit mond az anyagvilág Istenről? 18
3. lecke: Mit mond emberi természetünk Istenről? 25
4. lecke: Hogyan imádkozzunk? 34
II. rész: Isten szól a kereső emberhez 43
5. lecke: Isten szól hozzánk 43
6. lecke: Isten szavát leírták 50
7. lecke: A Szentírás – mint irodalmi mű 56
8. lecke: Az Ószövetség új istenképe 61
9. lecke: Az Ószövetség új emberképe 67
10. lecke: Az emberiség a Megváltót várja 72
11. lecke: Igazolható-e az Ószövetség isteni eredete? 77
Összefoglalás (I– II. rész): Isten és az ember kapcsolata a történelemben 81
III. rész: Jézus közénk jön – és élni tanít 82
12. lecke: Jézus élt – Jézus él 82
13. lecke: Jézus meghív Isten országába! 92
14. lecke: A sikeres élet titka 97
15. lecke: Élet – aggodalom nélkül 103
16. lecke: Szentháromságos élet 109
17. lecke: Hogyan kell helyesen szeretni? 117
18. lecke: Lehet-e mindenkit szeretni? 123
19. lecke: A szenvedés örömmé válik 129
20. lecke: A kereszt – a megváltás misztériuma 134
21. lecke: Mindig újra kezdhetünk 141
Összefoglalás (III. rész): A kereszténység az öröm vallása 145
IV. rész: Jézus köztünk marad 147
22. lecke: Velünk marad a világ végéig 147
23. lecke: Testével táplál minket 152
24. lecke: Bennünk él a Szentlélek által 157
25. lecke: Él tovább Egyházában 162
Összefoglalás (Évünk anyaga): „Tudom, kinek hittem” 182
II. könyv: Legyenek mindnyájan egy 184
V. rész: Jézus megváltotta a világot 184
26. lecke: Jézus az én Megváltóm 184
27. lecke: „Nélkülem semmit sem tehettek!” 193
28. lecke: Reményünk – az örök élet 201
29. lecke: Föltámadunk! 207
30. lecke: Az első keresztény 213
Összefoglalás (V. rész): A szentek egyességében élünk 221
VI. rész: A megváltás tanúja – az Egyház 224
31. lecke: Legyetek tanúim! 224

32. lecke: Az Egyház egységének szolgái ... 233
33. lecke: Az egység útja (Ajánlott anyag) ... 239
34. lecke: A „kis egyházak” ... 250
35. lecke: A kereszténység egysége felé (ökumené) ... 259
Összefoglalás (VI. rész): „Legyenek mindnyájan egy” (Jn 17,21) ... 269
VII. rész: A krisztusi élet forrásai ... 271
36. lecke: Ige – Szentségek – Liturgia ... 271
37. lecke: Krisztusba öltözünk (Keresztség, bérmálás) ... 281
38. lecke: Jézus halálát és feltámadását ünnepeljük (A szentmiseáldozat) ... 286
39. lecke: Az ember csődje – a bűn ... 294
40. lecke: Az újrakezdés szentsége ... 302
41. lecke: A betegek erőforrása ... 310
42. lecke: Az Egyház éve (Nagyböjti óra) ... 315
Összefoglalás (VII. rész): Élsz-e a szentségek kegyelmeivel? ... 323
VIII. rész: Keresztények a világban ... 326
43. lecke: A világban élünk ... 326
44. lecke: A világban – de nem a világból ... 332
45. lecke: Minden életpálya hivatás lehet ... 337
46. lecke: Az isteni meghívás ... 345
47. lecke: Szerzetesi és világi hivatások ... 350
48. lecke: A papi hivatás ... 356
49. lecke: Keresztény házasság és család ... 366
50. lecke: Házasság, szerelem, szexualitás ... 373
Összefoglalás (VIII. rész): A világban, de nem a világból ... 381
Összefoglalás (Évünk anyaga): A kereszténység – élet ... 383
IX. rész: Bérmálásra készülünk ... 385
51. lecke: Térjetek meg! ... 385
52. lecke: Várjátok a Szentlelket! ... 388
53. lecke – Ki a Szentlélek? ... 392
54. lecke: Mi a bérmálás? ... 396
55. lecke: A Szentlélek ajándékai ... 399
56. lecke: A Szentlélek az Egyházban ... 402
57. lecke: Tegyetek tanúságot rólam!” ... 407
58. lecke: A bérmálás szertartása (A IX. rész összefoglalása) ... 411
Függelék ... 414
1. A legfontosabb imádságok ... 414
2. A katekumenátus – és „tananyaga” ... 416
3. Egyéves tanterv ... 424
4. Kérdések, feleletek ... 425
5. Kérdések ... 438

Ez a könyv Hozzád szól

Akár tanultál hittant, akár nem; akár hiszel, akár csak keresed az igazságot; akár fiatal vagy, akár idősebb – ez a könyv segítségedre szeretne lenni, hogy felnőtt módon megismerd, és újra átgondold a kereszténység alapvető kérdéseit.

Kinek mit adhat e könyv?

– *A katekumeneknek és katekumen csoportoknak?* – A 2000-es jubileum alkalmával hazánkban is életre kelt a **katekumenátus.** E könyv különösen segítség lehet katekumenek és csoportjaik, vagyis olyan felnőttek és fiatalok számára, akik szeretnének megismerkedni a kereszténységgel, szeretnének szentségekhez (keresztéléshez, elsőáldozáshoz, bérmáláshoz) járulni, illetve szeretnének egygyerekes vagy felületes vallásosság után elmélyült hitre eljutni. (A könyvnek a katekumenátus során való alkalmazásáról a *„függelékben”* találhatnak részletes eligazítást a katekumenek és a csoportvezetők.)

– *A nemhívőknek, keresőknek?* – E kötet jelentős részben a nemhívőkkel, keresőkkel való beszélgetésekből született, az ő ismereteikre épít, az ő keresésükre szeretne választ adni. A könyv ismételt kiadásainak legszebb gyümölcsei azok a keresők, akik általa kaptak választ kérdéseikre, s jutottak el a hitre. (Sok százuk levele, és még többüknek híre jutott el a Kiadóhoz és a szerzőhöz.)

– *A hitüket újra átgondolni akaró fiataloknak?* – A hit időnkénti újra átgondolása pótolhatatlanul szükséges. Szükséges intellektuális szempontból. Egyrészt, mert számos kérdés minden életkorban másként vetődik fel, másrészt, mert maga az Egyház, a teológia is állandóan *fejlődik,* és különös gyorsasággal alakul korunkban. És szükséges a hitismeretek felelevenítése abban az értelemben is, amennyiben a hit = élet. Mert a hitünk valóban akkor él, ha „lefordítjuk” az életre. Korunkban hivatalos egyházi nyilatkozatokban, világiak és fiatalok különböző fórumain ismételten kifejeződött az igény egy *világi aszketika* iránt: amely a Jézussal egyesülő élet módjára vonatkozóan ad útmutatást a világban élő

keresztényeknek. Könyvünk az intellektuális szempontokon túl sajátosan feladatának tartja ezt.

– *A felnőtteknek?* – A kéziratot végigolvasva egy idős szerzetestanár ezt írta: „Egész teológiai szemléletem újra átgondolásához segített”. A katolikus teológia az utolsó 20 év alatt oly sokat alakult, hogy azt a keresztények többsége alig sejti, sőt olykor azoknak egy része se, akik 20-25 éve tanultak teológiát. S itt nem a szélsőséges vagy még ki nem érett teológiai nézetekről van szó, hanem az Egyház hivatalos tanításáról, ahogyan az a *II. Vatikáni Zsinatnak* vagy *II. János Pál* pápának tanításában tükröződik. Sok serdülő, fiatal és felnőtt veti fel a kérdést: hogyan lehetséges az, hogy az idősebb generáció sok vallási kérdésben másként gondolkozik, mint a fiatalabb korosztály? Hogy van az, hogy ma mást tanítanak hittanon, mint 20 évvel ezelőtt? – A könyv amellett, hogy segítségére lehet a keresztény felnőtteknek (szülőknek, nagyszülőknek) abban, hogy választ tudjanak adni növekvő gyermekeik alapvető kérdéseire, egyúttal áttekintést ad *korunk teológiájának új szempontjairól:* pl. a Szentháromság teológiájáról, a kereszt, a liturgia, az Ige, a szentségek, a húsvéti titok, a Szentlélek, az Egyház, a papság, a világiak, a közösség stb. teológiájának lényegéről, s az egyes kritikus kérdések tárgyalásakor röviden foglalkozik a jelzett tanítás történetével és újabbkori alakulásával. Így választ fog adni a sokakat érintő kérdésre, hogy miért és mennyiben újult meg az Egyház szemlélete egy-egy területen, illetve így a teológiában jártas olvasóknak is várhatóan sok új szempontot fog nyújtani.

A könyvet olvasó azonnal látni fogja, hogy hit-tankönyvet tart kezében, amely két iskolaév keretében foglalja össze anyagát. A tankönyvjelleg, például a leckékre való felosztás, vagy a leckék és témakörök végén levő összefoglalások és kérdések remélhetőleg segítséget fognak nyújtani nemcsak a hitoktatóknak és nemcsak azoknak, akik ifjúsági vagy felnőtt hittanokon dolgozzák fel a könyvet, hanem azoknak a fiataloknak és felnőtteknek is, akiknek csak odahaza, magukban van módjuk elmélyedni abban.

A felnőtteket bizonyára nem fogja zavarni, ha a könyv kérdésfelvetései, illetve nyelve elsősorbanaz ifjúságot tartja szem előtt. Hiszen a témákat tekintve csupán néhány olyan fejezet van – mint például a házasságról vagy a szexualitásról szóló –, amelynek kérdései a felnőtteket csak közvetve érintik (de még a jelzett fejezetek szempontjainak átgondolása is elengedhetetlenül fontos szülők, nevelők számára).

– *Azoknak, akik már végigtanulták a „Nagykorúság Krisztusban” hittankönyvet?* – E könyv a Nagykorúság Krisztusban c. hittankönyv bővebb változata. Ahhoz képest nemcsak jóval több példát, szemléltetést, magyarázatot tartalmaz, hanem sok lényegileg új kérdéssel, témával is foglalkozik. Például az idézett hittankönyvet tanulók-tanítók részéről gyakran elhangzott: E könyv sok olyan szempontot, gondolatot is tartalmaz, amelyekkel korábban kevéssé találkoztunk (például a már jelzett szentháromságos szemlélet, a húsvéti titok – a Jézussal egyesülő élet –, a közösség központi szerepe stb.). Vajon ezek az új szempontok mennyiben csupán a szerzők magánvéleményét, illetve mennyiben tükrözik az Egyház tanításai? A rövidebb változatot ismerők számára tehát bizonyára különösen érdekes lesz e kötetben az, hogy a zsinati, illetve az azt követő teológia számos szempontját nemcsak bemutatja, hanem röviden egymás mellé állítja a régi és új szemléletet, és vázolja a fejlődés okát.

– *S a hitoktatóknak?* – Papok és világi hitoktatók remélhetőleg jól fogják tudni használni e kötetet a jelzett hittankönyv oktatásához, hiszen anyaga bőséges szemléltető magyarázataival, példáival, tesztkérdéseivel, a problémák teológiai hátterének alaposabb bemutatásával, az ún. „segédkönyv” több követelményének is megfelel.

Ezt szeretné tehát nyújtani a könyv az olvasóknak. Van azonban egy elengedhetetlen *feltétele* annak, hogy e kötet tanulmányozása-tanulása-tanítása gyümölcsözővé váljék. Az

Egyház legújabb útmutatásai – a Szentírás szellemében – korunk hitoktatásának legfőbb elveként hangsúlyozzák, hogy a kereszténység *nem csupán ismeretek* rendszere, hanem méginkább *életforma.* Jézus tanítását csak az értheti meg, aki élni kezdi azt.

„Mindaz, aki hallgatja tanításomat és tettekre is váltja – mondja Jézus –, hasonlít a bölcs emberhez, aki házát sziklára építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvöltött a szél és rázúdult a házra, de az nem őlt össze, mert sziklára alapozták. Mindaz pedig, aki hallgatja tanításomat, de tettekre nem váltja, hasonlít az ostoba emberhez, aki házát homokra építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvöltött a szél és rázúdult a házra. Az összedőlt és romhalmazzá vált" (Mt 7, 24-27).

Sokan vannak, akik jártak hittanra. Sokan vannak, akik megismerkedtek Jézus tanításával, és egyedülállóan szépnek találták azt. S mégis elhagyták a kereszténységet. Miért? Mert „házukat homokra építették". Sok hittanóra is ezért gyümölcstelen: mert ismereteket közöl csupán, és nem vezet el a jézusi életre.

Ha szilárddá akarod tenni a hitben való előrehaladásodat, ha valóban meg akarod sejteni a kereszténység nagyságát, szépségét, vagy fel akarod eleveníteni ilyen tapasztalatodat, akkor el kell kezdened élni Krisztus tanítását. Nem elég elolvasnod és megtanulnod az itt leírtakat, hanem be is kell gyakorolnod azokat. Akár kezdő vagy a hitben, akár haladó, akár magad tanulmányozod e kötetet, akár hittanórán foglalkoztok vele (és bármilyen legyen is életkorod), akkor fogod igazán megérteni mondanivalóját – s az Evangéliumot –, ha egy-egy lecke anyagával körülbelül egy hétig foglalkozol, illetve megpróbálod *életre váltani* azt. Minden lecke végén a III. pont (és a „feladat") megfogalmazza heti tennivalóidat.

A könyv korábbi kiadásainak visszhangja igazolja, hogy valóban azok számára volt a leggyümölcsözőbb, akik így cselekedtek: akik egy-egy hétig foglalkoztak egy leckével, s a III. pontban foglalt tennivalókat lehetőség szerint napról napra próbálták megvalósítani. Ha Te is így teszel, sziklára építed házadat, s megtapasztalod (vagy még mélyebben megtapasztalod), hogy aki Jézust követi, az megtalálja önmagát és embertársait – és így **megtalálja az örömöt!**

I. könyv: Szeresd Istent – szeresd embertársaidat!

I. rész: Az ember keresi Istent

1. lecke: Érdemes-e ma a vallással foglalkozni?

I. A vallás –„hamis tudat”?

– Füledbe csengenek az *ellenvetések.* Népszerűbb szinten valahogy így: A tudomány szemben áll a vallással. A Biblia mítoszok gyűjteménye. Jézus a legendák világába tartozik. Az Egyház történelme tele van bűnökkel. Ki tud hinni a felhők feletti mennyországban, ördögökben és angyalkákban? – Magasabb szinten így: a vallás hamis tudat, a nép ópiuma, az embernek a természeti-társadalmi erőkkel szemben érzett tehetetlenségének kifejeződése, elidegenedett társadalmi viszonyok visszatükröződése stb.

– Talán ismered *F. Engels* tételét (a múlt századból), amely szerint a vallás a tudatlanság terméke. S ahogy fejlődik az emberiség a tudás terén, úgy szorul vissza a vallás.

– Bizonyára hallottál arról is, hogy hazánkban és a volt kommunista országokban néhány évtizeddel ezelőtt egyesek azt jósolták, hogy országainkban a vallás *tíz év múlva megszűnik.* Ezzel szemben azóta is tanúi lehetünk egy újfajta vallási érdeklődésnek – éppen ezekben az országokban, amelyekben évtizedeken át tilos volt a hitoktatás; olyan fiatalok körében is, akik nem kaptak vallásos nevelést; s olyan rétegekben is, amelyek magas műveltséggel rendelkeznek.

Vajon miért érint meg ennyi embert a vallás? Vajon lehet-e válaszolni a vallással vagy a kereszténységgel szemben elhangzó közismert ellenvetésekre? Egyáltalán mi a vallás, a kereszténység?

S legfőképp: vajon az ember számára – számomra – mi a mondanivalója?

II. A vallás kérdését nem kerülhetjük ki

1. *Mi a vallás?*

A történelem és a régészet igazolja, hogy amióta ember él a földön, *minden korban megtalálhatók a vallás nyomai.* Ma is bármely részére mész országunknak vagy a földnek, mindenfelé találsz embereket, akik azt vallják, hogy ők vallásosak. És mindenfelé találsz templomokat, amelyekben emberek, sokszor tömegek imádkoznak. A vallás a történelem és a jelen *ténye.*

Miért hisznek és miben hisznek a vallásos emberek?

Az emberiséget minden korban izgatták a világ és az élet nagy kérdései:

– Hogyan jött létre a világmindenség?

– Miért élünk?

– Mi lesz velünk a halál után?

– Mi az értelme az életnek, a szenvedésnek?

– Érdemes-e becsületesnek lenni (akkor is, ha nem jár érte jutalom)?

– Van-e értelme a szeretetnek (akkor is, ha nem hálálják meg)? – stb.

– *A vallásos emberek* azt vallják, hogy az életnek ezekre a nagy kérdéseire egy világ felett álló (a világban és a lelkünkben működő) végtelen Valaki: Isten tud teljes választ adni.

– *A vallás:* az ember *(illetve a közösség) kapcsolata Istennel*, akitől élete nagy kérdéseinek megoldását reméli. (A vallásosság az istenkereséssel, -hittel kezdődik. Szorosabb értelemben azt hívjuk vallásosnak, aki egy közösséghez csatlakozva vallja meg hitét.)

Werner Heisenberg

Szent-Györgyi Albert

* A Magyar Értelmező Szótár a „hit”-ről ezt írja: Meggyőződés olyasvalamiről, amit tapasztalati úton vagy tudományosan *nem tudunk igazolni*, és mégis igaznak, biztosnak tudnak. Meggyőződés valamilyen isteni hatalom létezéséről... Ezzel az elterjedt elképzeléssel, megfogalmazással szemben a következőkben látni fogod, hogy a vallásos hit alapjai nagyon is ésszerűek és *igazolhatóak.* S látni fogod, hogy a hívők nemhiába mondják: „Tudom, miben hiszek, tudom, kinek hiszek!”

* Tudod-e, hogy az emberi *történelem nagyjai* közül mily sokan voltak istenhívők vagy vallásosak? – Istenhívő volt az újabbkori történelem legtöbb nagy tudósa. Így a fizika és csillagászat nagyjai: *Kopernikusz, Kepler, Galilei* és *Newton,* vagy az elektromosság nagy kutatói: *Galvani, Volta, Ampère* és *Ohm.* És sokan istenhívők korunk nagy tudósai közül is: pl. *Planck, Einstein, Heisenberg,* vagy a magyar Nobel-díjas *Szent-Györgyi Albert.* Ott

találjuk az Istent kereső vagy benne hívő embereket a nagy történelmi egyéniségek, valamint az írók, a művészek soraiban is. Ilyen volt például *Hunyadi János, Rákóczi Ferenc* vagy *Széchenyi István;* a művészek legnagyobbjai közül pl. *Leonardo da Vinci* vagy *Michelangelo;* zenészek, mint *Bach, Händel, Beethoven, Liszt Ferenc* vagy *Kodály;* és írók mint *Balassi, Zrínyi, Kölcsey, Vörösmarty, Arany, Gárdonyi, Babits, Juhász, Tóth Árpád, Kosztolányi, Radnóti Miklós* és *József Attila.*

2. *Sokféle vallás van*

Különböző korokban különböző vidékeken az emberek másféleképpen próbáltak választ adni a lét életbevágó és közös kérdéseire. Így alakultak ki a történelem és a jelen különböző vallásai. Közülük többel találkoztál már: például az ősnépek vallásaival, meg a római vallással, vagy a korunkban is élő vallásokkal: a kereszténységgel és zsidósággal, a hinduizmussal, buddhizmussal, mohamedanizmussal stb. (Ezekről bővebben olvashatsz a lecke utáni olvasmányban.)

Azonban egymástól távoli korok és népek vallásainak legalapvetőbb felismerései – minden különbözőségük ellenére – *közösek.* Ezek nagyjából a következők: Van egy világfeletti vagy világot átható Felsőbb Hatalom, akitől függünk, akivel kapcsolatba kerülhetünk itt a földön imák, szertartások által; a halál után pedig egy új élet következik, amely a legtöbb vallás szerint a földi élet jutalma vagy büntetése.

A vallások tehát az emberiség közös Istenre utaltságáról, istenkereséséről tanúskodnak. Cicero írja (Krisztus korában): „Minden nép közt megtalálható az egyértelmű meggyőződés – hiszen az mindannyiunk lelkébe van bevésve –, hogy vannak istenek. Sokan helytelenül gondolkoznak róluk..., de egyek abban, hogy egy isteni erő és isteni természet létezését elismerik.”

3. *Minden vallás egyforma? Avagy tartalmaz-e a kereszténység „többletet”?*

a) *Gyakran mondják: Egy az Isten – illetve minden vallás egyforma!*

Ebben van egy bizonyos igazság: Valóban minden tisztult vallás tartalmaz mély emberi igazságokat, hiszen mindegyikben az emberek közös istenkeresése nyilvánul meg. Minden vallásban az üdvözülhet, aki hittel és tiszta lelkiismerettel követi tanítását (vö. Rom 2,14-16). Minden vallásban éltek és élnek szent emberek is, és súlyosan vétkező emberek is. – Lehetséges, hogy elbűvöl bennünket pl. egy buddhista tisztasága, életszentsége, míg elriaszt egyes katolikusok vagy akár egyházi vezetők méltatlan magatartása.

b) *A kereszténység mégis a legteljesebb vallás: Jézus (és a bibliai kinyilatkoztatás) egy lényegileg új világlátást hoz!*

Ha megismerjük a történelem nagy vallásait, azt tapasztaljuk, hogy mindegyik töredékes, illetve *egyoldalú.* A különböző vallások *az Igazság egy-egy szeletét* tartalmazzák (lásd a nagy vallások tulajdonságait a lecke végén levő olvasmányban!). Míg aki megismeri a kereszténységet, felfedezi, hogy Jézusban az Igazság és Élet teljessége jelent meg (még akkor is, ha erről időnként maguk a keresztények sem tettek tanúságot életükkel). – Jézus egyedülálló újdonsága azt jelenti, hogy *egyrészt az Ő tanításában ott van az igazság egyik oldala is* (amiről egyik vallás vagy filozófia tanít), *meg az igazság ellenkező oldala is* (amelyre az ellenkező felfogású vallás és filozófia alapul). De legfenségesebb a kereszténység hitében az, hogy vallja: Jézusban maga *Isten jött közénk,* maga Isten adta életét értünk; hogy általa megszabaduljunk emberi nyomorúságainkból, és új isteni életet élhessünk.

A mondottakat teljességgel akkor fogod megérteni, ha végigtanultad e könyvet, de vázlatosan máris megértheted:

1. *Az emberben ellentétes vágyak, álmok, ideálok élnek.* Az ember önmagában hordoz egy benső kettősséget: Egyszerre akar egyedül lenni, és közösségben is lenni; szabad lenni

másoktól és eggyé is olvadni másokkal; egyszer szeretne önzetlen és tiszta lenni – a másik pillanatban elutasítja az önzetlenséget; szeretne szabad lenni a világtól de ugyanakkor birtokolni is akarja a világot stb., stb. (Vö. e témához a 16. lecke II/1. pontját!) A különböző vallások és filozófiák az emberben levő értékekre, vágyakra épülnek. De mivel ezek a *vágyak* bensőleg *ellentmondásosak,* a történelem vallásai és filozófiái is ezt a benső ellentmondást tükrözik, és szögesen ellentmondó alapelvekre épülnek. Az egyik vallás vagy filozófiai rendszer inkább az egyik szempontot hangsúlyozza, egy másik – vele szemben álló – pedig pont az *ellenkezőt.* S ez elkerülhetetlen.

Pl. A buddhizmus meg akarja szabadítani az embert az önzéstől, és a világhoz való mindenfajta ragaszkodástól. Ebben van egy nagy igazság; ezt bizonyos értelemben a keresztény is ideálnak tartja. De ezzel egy időben a buddhista valamiképpen elutasítja az anyagi világot (csak a pusztulásra, a megsemmisülésre tartja azt méltónak), idegennek érzi magát a világban. – Számos filozófia ellenkezőleg: felértékeli a világot

(s ebben is van sok igazság), de rabjává válik a világnak, az anyagi dolgoknak.

Voltak vallások, irányzatok, amelyek a szenvedést, az önsanyargatást tették központi helyre, mások próbálták elfeledni, letagadni, kiiktatni az életből vagy gondolatrendszerükből a szenvedést és a halált, pedig az kiiktathatatlan.

A kommunizmus filozófiája, ideológiája a közösség értékét hirdette. Ebben volt értéke. De eközben háttérbe szorult a személy: s mivel elsatnyultak a személyi kezdeményezések, összeomlott ez a társadalom. – Hazánkban ma az ellenkező véglettel, a szélsőséges kapitalizmussal és liberalizmussal találkozunk: Ez ideológiájában a személy szabadságát hangsúlyozza. Mennyire igaz, hogy az emberi személyt megilleti a szabadság! De a személy szabadságának hangsúlyozása is egyoldalúnak bizonyul. Míg egyesek élvezik e szabadságot (pl. jelentősen meggazdagodnak), a többiek, a gyengébbek (a közösség egésze) súlyos igazságtalanságot szenvednek el.

Végignézhetnénk a történelem vallásait, filozófiáit. Mind tartalmaznak valami igazságot (ezért akadhattak követőik), de igazságuk egyoldalú. S minden filozófiával, vallással „szemben" találunk egy-egy másikat, amelyik ellenkező oldalról közelíti meg az igazságot.

Jézus tanítása éppen **abban egyedülálló, és múlja felül a többi vallást, hogy benne az ellentétesnek látszó igazságok egységesülnek;** s az ember választ kap minden – olykor teljesen ellentmondónak látszó – kérdéseire. Benne egyszerre vagyunk meghívva, hogy a világban éljünk, s elszakadjunk a világtól; Ő azt mondja: ha (Isten szeretetébe vetett hittel) elveszítjük magunkat a felebarátért, a *közösségért,* akkor találjuk meg *személyes* szabadságunkat (Mt 10,39) stb. S míg a korábbi vallásokban az ember kereste Istent, Jézusban az Isten száll le az emberek közé, hogy megkeresse, és új isteni életre vezesse az embert.

2. Jézus egyedülálló *„újdonságát"* – az előzőkből következően – *az is jelzi, hogy élete és tanítása* **választ ad az emberiség legmélyebb vágyaira,** álmaira. Olyan vágyakra, amelynek megvalósulásában **egyetlen filozófia vagy vallás sem mert hinni;** *azokra a vágyakra, amelyeket az ember meg sem mert fogalmazni, de amelyek mégis ott éltek lelke legmélyén.* (Mindezekről részletesen szólunk a következő fejezetekben.)

Jézus azt tanítja, hogy Isten *atyaként szereti* az embert (nemcsak végtelen fenségű Úr) (vö. 13-14. lecke);

hogy *közel jön* hozzánk, emberré lesz – Isten Fiában, Jézusban, sőt köztünk és bennünk él (nemcsak végtelen magasságokban „felettünk") (22-23-24. lecke). (Egyetlen nagy vallás vagy filozófia sem tanítja, hogy Isten emberré testesül; hogy alapítója-tanítója maga a megtestesült Isten... Valóban ez elég abszurdnak is tűnhet... S az ember mégis vágyik e hihetetlenre; s a kereszténység ebben mer hinni);

hogy *minden embert szeret, megvált:* azaz életét adja oda értünk (19., 20. és 26. lecke)! S ha mi hittel átadjuk magunkat neki, Ő megújítja életünket: Ő maga (maga Jézus, maga a Szentháromság Isten) fog élni bennünk (vö. Gal 2,20);

hogy az emberi szabad akaratból származó minden fájdalom és bűn ellenére, vagy az anyagi világ romlandóságából származó minden betegség és halál ellenére, gondunkat viseli – és az Őt szeretőknek *mindent javára fordít* (14. lecke);

hogy *értelmet ad minden értelmetlenségnek,* szenvedésnek, halálnak, igazságtalanságnak (19., 20. lecke);

hogy minden bűnünk, botlásunk után azonnal hittel *visszafordulhatunk Hozzá,* és Ő elfogad bennünket (vö. 21., 39., 40. lecke). – Istennek ez az irgalmas, megbocsátó szeretete sem ismerős egyetlen vallásban sem.

Jézus még egy egészen egyedülálló titkot tanít Istenről: hogy egyetlen és mégis *szeretet-közösség,* hogy egy Isten és mégis Háromság. E titokban választ kap az emberi kapcsolatoknak, a közösségnek minden kérdése. E titkot csak hosszabb elmélkedéssel érted meg, de akkor megérted, hogy a keresztény Isten-kép itt egyedülálló magasságba jut; amelyben az ember legmélyebb vágyai valósulnak meg! (Vö. 16. lecke.)

– Ha a kereszténység minden vallás feletti szépségéről és isteni voltáról hallasz, elbizonytalaníthat a tény, hogy *középszerű keresztények vagy egyházi vezetők* gyakran nem tettek tanúságot Jézus tanításának tisztaságáról, hogy ők egyáltalán nem voltak jobbak más vallások követőinél. (A keresztények és katolikusok történelmi mulasztásairól – bár a vallásellenes ideológiák tolmácsolásában, és hatalmas nagyításokkal – sokat hallottál, tanultál! – Erről olvashatsz a 25. lecke utáni olvasmányban.) De megnyugtat és megerősít, ha megismered az Egyház történelmének másik oldalát is: hogy a „legsötétebb” korszakokban is találkozhatunk keresztényekkel és keresztények tömegeivel, akik a ragyogóan tiszta Evangéliumot élték, annak imént felvázolt *„egyedülállóságában”.*

III. A kereszténység – élet

A különböző vallásoknak, világnézeteknek van egy jellegzetes ellentmondása. Vagy az Istennel való egyesülést tűzik ki célul, de ennek ára általában a világ, a társadalom építésének elutasítása, megtagadása (mint pl. a buddhizmusban), vagy a világ építését, az embertársért való munkálkodást tartják fő feladatuknak, de úgy vélik, hogy a vallás elfordít a világtól, ezért azt utasítják el (amint így tett pl. a marxizmus).

A kereszténységnek (s korábban már a zsidó vallásnak) egyik nagy újdonsága, hogy *a világon át,* az embertárs szeretete és szolgálata által *halad Isten felé.* A keresztény vallás azt tanítja, hogy az élet *beteljesedésére,* az Istennel való örök találkozásra *az juthat el, aki* itt a földön *teljes emberi életet élt* – igazságban és szeretetben.

A kereszténység igazságai elméletileg megalapozhatók, igazolhatók. De mégsem csak elméleti igazságok. *Az értheti meg őket, aki életre váltja azokat.* Ez a könyv, miközben választ ad sok elméleti kérdésedre, abban is segítségedre lesz, hogy elkezdj ezeknek megfelelően élni. S akkor megtapasztalhatod, amit a hívők vallanak, hogy a vallás egy teljesebb emberi életre vezet el.

Érzed lelked mélyén a vágyat, hogy örömet okozz másoknak?

Hogy enyhítsd mások fájdalmát? Hogy életed során majd dolgozz embertársaidért?! Ha ezt érzed, akkor megérted a kereszténységet, mert a kereszténység: élet – szeretetben.

Tedd meg az első lépést! Próbálj meg azonnal teljesebben szeretni! Hogyan? Válaszd ki azt az embertársadat ismerőseid közül, aki a legkevésbé vonzó számodra vagy akivel éppen feszültség van köztetek! *Indulj el feléje!* Teremtsd meg újra a szeretetkapcsolatot vele! – Ha

sikerül, nagy lépést tettél a teljesebb emberség felé, s afelé, hogy megsejtsd a kereszténység tanítását.

Összefoglalás

1. Mi a vallás?
A vallás az ember (illetve a közösség) kapcsolata Istennel, akitől élete nagy kérdéseinek megoldását reméli.

1/a. Melyik nagy istenhívő tudósok nevét ismered?
A régebbiek közül pl. Kopernikusz, Kepler, Galilei, Newton; – Volta, Ampère, Ohm. Korunk legnagyobbjai közül: Planck, Einstein, Heisenberg, Szent-Györgyi Albert.

2. Miért hatja át öröm a hívő keresztények életét?
A hívő keresztények életét öröm hatja át, mert találkoztak Jézussal, s benne választ kaptak az élet megoldhatatlannak tartott nagy kérdéseire.

3. Ki értheti meg a kereszténység tanítását?
A kereszténység tanítását csak az értheti meg, aki elkezd szeretetben élni.

Válaszolj!

1. Miért nem kerülheti ki a gondolkozó ember a vallás kérdését?
2. Melyek a vallások közös felismerései?
3. Miért vallhatjuk, hogy a kereszténység nemcsak „egy a sok vallás között”?
4. Mi a keresztények életének alaptörvénye?

Feladat

1. Keresd meg azt az embertársadat, aki nehéz számodra! Indulj el feléje a szeretet tettei által!
2. Gondold végig, mit tudsz a fejezetünkben említett híres emberekről? Mikor, hol hallottál róluk?
3. Könyvünk különböző leckékben sok híres művész, tudós, sok nagy egyéniség istenhitéről vagy vallásosságáról tesz említést. A könyv végén lévő „névmutató” segítségedre lesz, hogy utána nézz, mit tudhatsz meg róluk.

Tudod-e?

Hogyan oszlanak meg a vallások a földön? – Nézd meg a táblát a 35. lecke után!

* * *

A történelem és jelen legismertebb vallásai
(Olvasmány)

Az ősnépek vallása
Már az ősember is igyekezett a maga módján választ adni az élet nagy kérdéseire. Ő is kereste a körülötte levő világ, a körülötte történő események okát. A természet erőiben és jelenségeiben sokszor istenségeket látott: megszemélyesítette és mint istenségeket tisztelte

azokat. Az ősember vallásos életére nagy hatással volt életmódja. Amíg vadászattal és gyűjtögetéssel foglalkozott, az állatok és növények urát, az életadó Erőt tisztelte. Amikor rátért a földművelésre, a természeti jelenségeket, a Napot, Holdat, vihart személyesítette meg.

Az ősember vallásosságának, örök életbe vetett hitének nyomait a régészeti és néprajzi kutatások is igazolják. (Kőbe, fába vésett alakok, ábrák; a halottak szájába tett pénz, sírjába tett ételek stb.)

A vallás őstörténetének világában tehát megtalálható:

– a természeti erők istenítése (manna),

– a különféle tárgyak mögötti titkos erők sejtése (fetis),

– az élőlényeknek mint az istenség megjelenési formáinak: növényeknek, állatoknak, sőt embereknek tisztelete (totem),

– a halál utáni létbe és a szellemvilágba vetett hit (animizmus).

A ma élő legősibbnek tekinthető (s minden bizonnyal egy ősi állapotot tükröző) népek vizsgálata pedig az előzőeket kiegészítve azt igazolja, hogy jelképeiknek, rítusaiknak és mítoszaiknak hátterében egy korábban nem is sejtett mély hit és vallásosság áll. Bár elfogadnak különböző emberfeletti hatalmakat, erőket, sokszor primitív hiteik, szertartásaik egy mindenekfelett álló személyes lénybe (az „Ég Urában” vagy „Nagy Szellemében”) vetett hitet tükröznek, aki felé bensőséges tisztelettel és bizalommal fordulnak.

A görög és a római vallás

Erről kultúránk sok tagjában olyan benyomás él, mintha ezek volnának a vallások ősi, tipikus formái, valójában a bizonyos civilizációkban jelentkező vallási elfajulás gyümölcsei (vö. Róm 1,18-32).

E vallások célja már nem annyira az istenek tisztelete, inkább kegyeik elnyerése. Érdekvallásosság, amelyben burjánzanak a varázslások, jóslások, mágikus szertartások, primitív mítoszok. (Mindezek éppúgy jelzik a vallás egy vakvágányát, mint mai civilizációnkban a spiritizmus, okkultizmus, az asztrológia iránti érdeklődés stb.) A kor nagy gondolkodói, pl. Szókratész, Platón, élesen bírálták ezt a vallásosságot, az emberképű – bűnöző, bosszúálló – istenekbe vetett hitet. Erre a vallásosságra vonatkozott egy korabeli filozófus, Xenofanész (Kr. e. V. sz.) gúnyos megjegyzése: „Minden nép magához hasonlónak képzeli el istenét... Ha az ökröknek, lovaknak, oroszlánoknak kezük volna, magukhoz hasonló isteneket faragnának...”

A hinduizmus

Bonyolult jelenség. Kr. e. 1500– 500 között születtek meg szent könyveik *a Védák,* amelyeket további évszázadokban létrejött könyvek magyaráznak (Brahmanák, Upanisadok). Lényeges tanításuk, hogy egyetlen őselv létezik, a *Brahman,* amely örök, abszolút, egyszerre világfeletti és világot átható. Az egyetlen Istennek három arculata van, a Brahma (teremtő), Visnu (megérző) és Síva (romboló) isten-háromság. Kívülük számos istent és félistent tisztelnek. A hindu maga döntheti el, hogy a legfőbb Valóságot személytelen szellemként vagy személyes lényként tiszteli-e.

A hindu *életének célja,* hogy egyesüljön a Brahmannal. Ennek útja a földi dolgokról való teljes lemondás, a szenvedélyektől (gyönyöröktől, fájdalmaktól) megszabadulás, a tökéletes önfegyelmezés (jóga). Mivel a tökéletes szabadságra való eljutáshoz csak a szenteknek elegendő egyetlen élet, a legtöbb ember halála után újjászületik, vagy egy más kasztban vagy egy állatban. (A hinduk ezért is idegenkednek az állatok megölésétől.) Amikor az ember végre megtisztul, s egyesül Istennel, öntudata kialszik, s mintegy feloldódik. Ez a *nirvána.*

A lélekvándorlás (reinkarnáció) tana szigorú kasztokra osztja a társadalmat. Ezek: 1. a brahmanok (papok, írásmagyarázók, a tudomány és törvény képviselői), 2. a harcosok (uralkodók, nemesek), 3. kereskedők, kézművesek, földművesek, 4. szolgák (akiknek a másik

3 kasztot kell szolgálniuk), 5. s mellettük vannak a páriák, a kasztnélküliek, akik a társadalom kitaszítottjai, elnyomottjai. (Számuk kb. 860 millió. Az ő védőjük lett M. Gandhi és ma Kalkuttai Teréz anya.) – Az ember csak akkor juthat el a megtisztulásra és a nirvánába, ha saját kasztjában helyesen él.

A buddhizmus

Ugyancsak a nagy világvallások közé tartozik, bár ősi formájában nem beszél Istenről. Főleg Kínában és Japánban terjedt el, és mintegy 350 millió követőt számlál. Alapítója egy indiai herceg (Kr. e. VI. század), aki remeteségbe vonult, s ottani vallásos élménye után a Buddha (megvilágosodott) nevet viselte.

Tanítása négy fő igazságot foglal magába: 1. A földön minden csak szenvedés, mulandó. 2. A szenvedés oka, hogy – noha minden mulandó – él bennünk a vágy az élet, a hatalom, az élvezetek után. 3. A szenvedéstől való szabadulás legbiztosabb útja az önzés, az életszomj, a vágy kioltása. Így jut el az ember a nirvánába, vagyis a teljes közömbösség, megelégedettség és érzéketlenség nyugalmába. 4. Az életszomj kioltásának, vagyis a szenvedés megszüntetésének nyolc útja van: a helyes hit, a helyes gondolkodás, a beszéd, a cselekvés, az élet, a törekvés, a vizsgálódás, a szemlélődés.

A buddhizmus is a lélekvándorlás híve.

A Kr. u. I. században bontakozott ki a korábbi Hinajana (kis szekér) tannal szemben, illetve amellett a Mahajana (nagy szekér) tan. Ez tette *vallásos jellegűvé* a buddhizmust. A Mahajana buddhizmus szerint (bár több istenséget tisztel) Buddha maga az Abszolútum, a végtelen szeretet, minden teremtmény üdvözítője. S minden ember magában hordja a lehetőséget, hogy birtokolja Buddha természetét. Aszkézisük útja a felebaráti szeretet: „Megvilágosodott” az, aki úgy szolgálja embertársait, hogy meglátja Buddhát mindenkiben, és mindenkit Buddhában lát.

Napjainkban sokat emlegetik a *zen-buddhizmust,* amely főleg Japánban népszerű. Ez egyfajta önnevelési, illetve koncentrációs módszer, s ezért bármely vallással összhangba hozható. Pl. különböző (összeszedett) testtartásokban végzett elmélkedési módszereiket keresztények is alkalmazzák.

A mohamedanizmus (iszlám)

Ez a vallás Kr. u. a 600-as években alakult. Alapítója Mohamed (született Kr. u. 570 körül). Tanítását – amelynek elemeit részben korábbi vallásokból, a zsidóságból és a kereszténységből is gyűjtötte – a Koránban foglalták össze. Eszerint egy az Isten, Allah és Mohamed az ő prófétája. Az emberek földi sorsát egyedül Allah határozza meg. Akit ő kiválaszt, az eléri az örök boldogságot, amely a földi örömök bőségében áll. A pokol viszont a szenvedés és a kínok helye. – Az iszlám vallásos követelményei: a Korán ismerete, napi ötszöri imádkozás Mekka felé fordulva, a (mohamedán) szegények segítése, a Ramadán hónapban napkeltétől napnyugtáig böjt, egy életben legalább egyszer zarándoklat Mekkába, és a „szent háború” az iszlám terjesztése érdekében.

Az iszlám *tanai* egyszerűek és sokban megfelelnek az ösztönöknek (pl. a nem hozzánk tartozók kiirtása; a mennyei érzéki gyönyörök ígérete stb.). Bizonyára ez is az oka, hogy az általuk meghódított, többnyire egyszerű népek könnyen magukévá tették. Követőinek száma 1,2 milliárd körül mozog (a kereszténység után a második legnagyobb vallás a világon). – Értékei: az egyistenhithez, az imádsághoz és vallási előírásokhoz való hűség, szent könyvük tisztelete, valamint az iszlám testvériség megélése. A testvériség azonban csak valláson belüli, míg az iszlámot nem követőket ellenségnek tartják. S noha Ábrahámot, Mózest és Jézust mint Mohamed előfutárait tisztelik, s tisztelik Máriát is, a Korán a keresztényeket is a hitetlenek közé sorolja.

Imádkozó mohamedán pásztor

Az iszlám a IX– X. században meghódította Perzsiát. A perzsákkal való találkozás megtermékenyítette a mohamedanizmust. Ennek hatására alakult ki egy sajátos mohamedán *misztika,* amelynek lényege az Allah iránti szeretet és önátadás (míg a Koránban az Allah iránti engedelmességen volt a hangsúly.) E szemlélet követői a meggyőző élet példáját tartják a hitterjesztés eszközének, nem pedig a kardot. A Koránhoz szigorúan ragaszkodó „Síiták" elutasítják ezt az irányzatot.

A dalai láma a Szent István-bazilikában
Pesten, 1990-ben

A kínaiak vallását

– a természetimádat és az ősök tisztelete jellemzi. A természet erőit, jelenségeit isteneknek tartják. Az istenek feje az „Ég", aki tökéletes lény: ő irányítja az isteneket, ő tartja számon az emberek tetteit s ítéli meg ezek alapján a halál után az embert. A jók az Ég birodalmába jutnak, s onnan segíthetik a földieket. Az Ég az örök törvény, a Tao szerint irányítja a mindenséget, az ember elé pedig azt a feladatot tűzte, hogy mélyüljön bele a Tao

ismeretébe, szabja ahhoz életét, s így azonosuljon vele. – Hogy lehet megismerni és azonosulni a Taoval? A kérdést a két nagy vallási irányzat másként válaszolja meg.

A *konfucianizmust* Kong-fu-ce hozta létre (Észak-Kínában a Kr. e. VI. században). Ez inkább társadalmi etika, mint vallás. Célja a társadalmi rend biztosítása, ősi erkölcsök fenntartása. Eszerint a Tao a társadalmi szokások, törvények összessége, amelyeket ugyan nem az ember talált ki, hanem természetfeletti eredetűek. Törvénye az emberek – szülők-gyermekek, idősek-fiatalok, uralkodók-alattvalók stb. – közti kölcsönös szeretet.

A *taoizmus* létrehozója Lao-ce (Dél-Kínában a Kr. e. VI. században). E rendszerben a Tao az egész világot szabályozó törvény. A Tao két ellentétes elv küzdelméből és együttműködéséből adódik. Egyik az aktív, férfias, kedvező elv (Jang), a másik a passzív, nőies, káros elv (Jing). A két elv egyensúlyának megtalálása a helyes életút megtalálását jelenti. Hogyan épülhet be az ember a világ harmóniájába? Ha rábízza magát a természet erőire, törvényeire. Ehhez viszont az elmélkedéssel és a teljes passzivitással jut el. Nem kell törődni a tudással, alkotással: egyedüli helyes út a nem-cselekvés.

A *zsidó vallásról* és a kereszténységről itt nem szólunk, mert a következő leckékben bőven foglalkozunk velük.

Feladat

1. *Kezdők* számára: figyeld meg és írd fel, melyek az ismertebb vallások humanista értékei, s melyek azok a tanításaik, amelyek kevésbé humánusak!

2. *Haladók* számára: az ismertebb vallások mely tanításai tükrözik az isteni igazság fényét (és hozhatók párhuzamba a kereszténység tanításaival)?

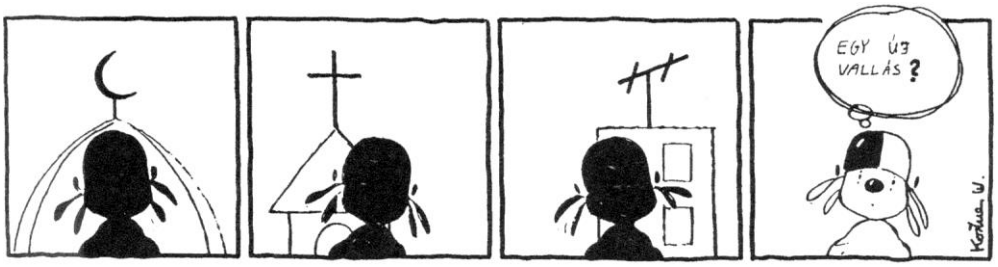

2. lecke: Mit mond az anyagvilág Istenről?

I. „A természet örök könyvét forgatni ne szűnjed...”

„Minél mélyebbre hatolunk a világ megismerésében, annál nagyobb lesz csodálatunk” – írja *Kepler,* a modern csillagászat egyik alapítója. – És te – megcsodáltál-e már legalább néhányat a világ csodái közül? Megcsodáltad-e már a csillagos eget vagy egy kicsiny virág pompáját, a madarak repülését vagy a hangya céltudatos munkáját? Sokat tanulsz a világról! De megtanulod-e csodálni azt?

Itt élsz a Föld nevű égitesten. Földünk 24 óra alatt körbefordul tengelye körül, miközben óránként 1700 kilométert megtéve kering pályáján a Nap körül. A Nap 150 millió km-re van tőlünk, és 70 ezer km-es óránkénti sebességgel száguld a Véga csillag felé. A Napba 1.300.000 Föld nagyságú gömb férne bele. Ha a Föld kicsit közelebb volna a Naphoz, a felszíne több száz fok forró lenne, ha távolabb volna, hideg és fagyott lenne: az élet egyik esetben sem alakulhatott volna ki rajta. Ha közelebb lennénk a Holdhoz, ennek hatására az apály és a dagály akkora lenne, hogy a víz naponta kétszer elárasztaná a földrészek nagy területét. – Fejünk fölött esténként 3-4 ezer csillagot veszünk észre, de ezek is szédületes sebességgel keringenek a világűr mérhetetlen tereiben. A mi naprendszerünk csak egy picinyke „alkatrész” a csillagok világában. A legközelebbi állócsillag 4 fényévre van hozzánk; a Tejút 20 ezer fényévre. De hol van ettől a világmindenség végső pontja?

És ugyanilyen csodálatos „rendszereket” találsz az *atomoknak* mikroszkóppal sem látható kicsiny világában. Az atommag körül – mint a Nap körül a bolygók – ott keringenek (vagy hullámzanak) az elektronok, noha egy atom átmérője csupán néhány tízmilliomod milliméter. Csodálatos az is, hogy e „kis csillagvilágban” óriási űr van, és szédítő erő feszül. Ha az atommag és az elektronok közti teret eltüntetnénk, Földünk olyan kicsi lenne, hogy az asztalra tehetnénk; az ember akkora lenne, mint a bacilus és az egész emberiség beleférne egy gyűszűbe. (Persze a súlya mindennek megmaradna.)

Vajon nem tűnik-e úgy ezután, hogy ugyanaz lehet az atom és a csillagvilág alkotója?

De a csillagoknál, az atomoknál közelebb áll hozzád az *élők világa.* Mennyi csodát láthatsz itt!

Bizonyosan megfigyelted már a *napraforgó* „ügyességét”: szüksége van a Napra, hát utána fordítja fejét. Vagy észrevetted a pincében levő *burgonya* „leleményességét”: ő is a fényre vágyik, ha nyújtogatni kezdi csíráit a fény irányába. Tanultál a forró égövi növények, pl. a *tök* „gyakorlatiasságáról”: beárnyékolja a földet nagy leveleivel, hogy a talajból ne párologjon el a nedvesség, s így megmaradjon az ő számára. Gyökereinek hossza 25 km is lehet; így elegendő nedvességet képes felszívni a száraz talajból.

Sok egyéb érdekességet is ismersz a növények világából. Tudod, hogy élnek növények sivatagos tájakon és a vízben, a trópusi melegben és sarkvidéken, tengerszinten és sok ezer méter magasságban, és mindenütt *alkalmazkodnak környezetükhöz.* Talán hallottál arról is, hogy vannak olyan óriási fák, amelyek 100-150 méter magasra is megnőnek, és több ezer évet megélnek. Ugyanakkor hazánkban is él olyan törpe növény, amely virágostul mindössze egy milliméter. De a nagyító alatt látod, hogy a kicsiny növénykék éppoly harmonikus, pompás felépítésűek, mint óriási testvéreik.

És tudod azt is, hogy egy-egy növényi *mag magában hordozza az egész növényt.* Egyetlen almamagba bele van „programozva” egy hatalmas almafa. Milyen „irányítórendszerük” van a növényeknek?!

A 2000-es években tudósok leírták egy emberi sejt örökítő anyagának, DNS-ének információját: ez *12 gigabit!* Az élet e „programjának” lemásolásához 5 év, nemzetközi összefogás és néhány milliárd dollár kellett. Ugyanezt az információt egy egysejtű 80

másodperc alatt képes bitről bitre lekopizni – egyedül és ingyen! Az egyedfejlődés során minden sejt megkapja a DNS-t, s mindegyik ki tudja olvasni belőle pontosan azt a szakaszt, ami rá vonatkozik: hogy idegsejt legyen-e belőle vagy nyálkahártya. (S ugyanígy beszélhetnénk a gének, a kromoszómák döbbenetes programjairól.)

És mennyi csodáról tanultál még! Gondolj csak az élők belső „szerkezetére": a *sejtekre,* amelyek önmagukban is kis élő rendszerek, de amelyek szövetekké, az állatoknál, az embereknél szervekké, szervrendszerekké, szervezetté rendeződnek... És milyen pontosan tölti be minden rész a maga szerepét a szervezetben. Vagy gondolj egy-egy növény csodálatos *„vegyi üzemére"!* Igen, a növény olyan feladat megoldására képes, amire ma még a legfejlettebb vegyi gyár sem: széndioxidból és vízből a napfény felhasználásával fehérjét és cukrot „gyárt", s közben még oxigént is felszabadít, ami az állatok és az emberek légzését lehetővé teszi.

Csodáld meg most csupán a *búzát,* az építészetnek és a vegyi iparnak e sok titkot rejtő csodáját. A búzaszálat és kalászt mérnöki nyelven (400-szoros nagyításban) így írhatnánk le: egy 4 m széles és 1500 m magas torony, beton és vas nélkül. A toronyban lépcsőket, folyosókat, darukat és vízvezetékeket találunk. A torony falának vastagsága csupán fél méter. A torony tetején vegyi gyár épült, amely szénhidrátokat (lisztet) gyárt vízben feloldott ásványokból a Nap energiájának segítségével. Ez a csodálatos torony rugalmasan hajladozik, és nem törik el...

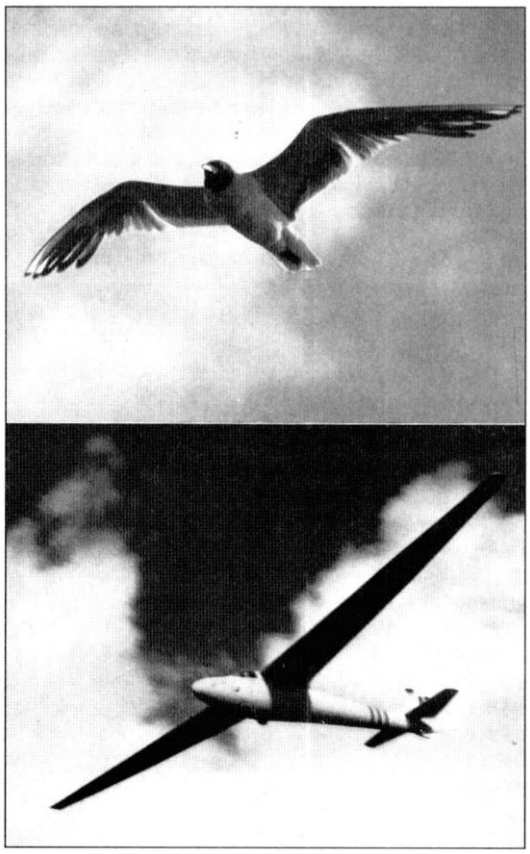

Vagy nézzük az *állatvilág* csodáit. Megcsodáltál már egy repülőgépet? Tudod, hogy a tervezők és gépek micsoda munkájába került egy-egy ilyen fémmadár létrehozása? De arra gondoltál-e, hogy egy madár még sokkal nagyobb pontossággal van „megtervezve"? S a repülőgép tervezői a legtöbbet éppen a *madaraktól tanulták,* az ő testalkatukat másolták le... – Vagy ismered a *tengeralattjáró* hajó működésének elvét? Ha a légkamrákban levegőt fejlesztenek, akkor felemelkedik a vízben, s ha a levegőt kiengedik, a hajó a víz alá süllyed.

Zseniális felfedezés! De nem új. Tulajdonképpen csak a *hal lemásolása.* Nyomtad már szét a hal léghólyagját? Ez a hal légkamrája. Ezzel tud felemelkedni a tengerben. És testének alakja is a legmegfelelőbb a vízben való tovasiklásra: így ezt is lemásolták a tengeralattjárók... – Vagy hallottál már a *radarról?* Ez a gép elektromos rezgéseket bocsát ki. Ha azok beleütköznek egy tárgyba – például a repülőbe – visszaverődnek. – A radar elfogja a visszaverődött hullámokat és jelzi, hol van a keresett gép. Micsoda szellemes találmány. A II. világháborúban megmentette Angliát a német repülőktől. De tudod-e, hogy *több állatnak is van „radarja”?* Például a denevéreknek vagy egyes halaknak. Rezgéseket bocsátanak ki, és mint a radar, felfogják azok visszaverődését. Így tudnak tájékozódni, közlekedni anélkül, hogy beleütköznének a tárgyakba...

Az állatvilág tele van csodákkal. Különösen ismertek az *ösztönök* csodái. A *gólya* például elrepül ősszel, és mintegy 10 ezer kilométert repülve jut el a céljához. S tavasszal visszatér ugyanabba a faluba, ahonnan elindult. És a magyar gólya „tudja” hogy a Szuezi-csatornánál kell átrepülnie Afrikába, mert egyébként belepusztul a tengerbe. A német gólya viszont Gibraltárnál repül át. A *postagalamb* hazatalál akkor is, ha akár 1000 km-re elvitték hazulról. Micsoda „műszer” irányítja a madarakat? – Az ösztön. – De milyen csodálatos dolog ez az ösztön, amely a madarak tájékozódásának esetében olyan feladatot tud elvégezni, amit a repülőgépen egy szekrényre való műszer tud csak megoldani!

Sok-sok csodáról beszélhetnénk még az állatok világából. Például állatokról, amelyek környezetüknek megfelelően változtatják színüket, hogy ne lehessen észrevenni őket. Vagy a méhek és a hangyák társadalmának életéről, ahol olyan rend uralkodik, mint egy jól megszervezett államban stb.

De figyeljünk most egy kicsit az *emberre,* önmagunkra. Tetted-e már a *szívedre* a kezedet? Elgondolkoztál-e ezen a csodálatos műszeren, a szíven, amely oly rendkívüli pontossággal pumpálja a vért testedbe? Vagy megfigyelted-e már *lélegzésedet?* Nem kell külön gondolnod rá, és mégis rendszeresen veszed a levegőt, s ezáltal nem fulladsz meg... Elgondolkoztál-e *szemed vagy füled* „szerkezetén”? Akik vakok vagy süketek, azok érzik igazán, milyen értékesek ezek a szervek, amelyekkel látunk vagy hallunk! Megcsodáltad-e már – vagy túlságosan is természetes számodra –, hogy egyszerűen csak akarod, és máris fel tudod emelni kezedet, félrefordítod fejedet, vagy lépsz egyet? Milyen csodálatos gép az, amely ilyen műveletekre képes!

Ha a körülötted levő világot tanulmányozod, szinte eláll a lélegzeted a sok csoda láttán. Csodálatos a csillagrendszerek harmóniája, de nem kevésbé csodálatos a kicsiny atomok szerkezete sem. Csodálatosak az élettelen és élő természet részei, és csodálatos a növényi, az állati vagy az emberi szervezetnek pontos és célszerű működése. De talán még csodálatosabb *az egész természet hatalmas összefüggő rendje:* Egyrészt az élettelen és az élő természet elválaszthatatlan kapcsolata, másrészt az élők világának – a növények, állatok és az ember világának – egymással összefüggő, egymást kiegészítő szervezettsége, rendszere. Hiszen tudod, hogy pl. a növények nem élhetnének, ha nem volna napfény meg levegő. A legtöbb virág nem tudna termést hozni, ha nem poroznák be a virágról virágra szálló méhek. Az állatok és az ember számára már elfogyott volna az oxigén a levegőből, ha a növények folyton újra nem termelnék stb.

A világban annyi bölcsesség, annyi harmónia, annyi célirányosság van, hogy érthető, ha a történelem sok gondolkodója és tudósa mindezek mögött felfedezte a Végtelen Bölcsességet. Vörösmarty is erre a következtetésre jut és erre hív fel:

„A természet örök könyvét forgatni ne szűnjed:
Benne az Istennek képe leírva vagyon.”

II. „Az egek hirdetik Isten dicsőségét” (18. zs.)

1. *A világ rendje és a két világnézet*

Többféle világnézet létezik, amelyek megközelítően két nagy csoportra oszlanak: a materialistákra és istenhívőkre = azokra, akik az anyagon kívül más létező valóságról is tudnak.

A *materialista világnézet* azt vallja, hogy csak az anyagi világ létezik, amely szükségszerű és örökkévaló. Az anyagi világ önmagát (saját erejéből) folyton felülmúlva egyre fejlettebb rendszereket (rendezettséget) hoz létre; végső fokon pedig létrehozza a közösségben élő embert, aki saját erejéből boldoggá teheti önmagát.

Az *istenhívő (vagy vallásos) világnézet* azt vallja, hogy öröktől fogva és szükségszerűen a végtelen isteni Szellem és Szeretet létezik. Ő teremti a világot és képesíti állandóan arra, hogy önmagát felülmúlva egyre fejlettebb rendszereket (rendezettséget) hozzon létre; végső fokon pedig létrehozza a közösségben élő embert, aki általa és benne nyerheti el teljes boldogságát.

Mindkét világnézethez tartozó emberek élnek körülöttünk.

Mindkét világnézet tagjai között vannak tanult emberek és tudósok. Tanulj meg minden embert tisztelni, aki őszintén követi a maga világnézetét, és annak megfelelően emberhez méltóan él!

2. *Rendet csak értelmes rendező hozhat létre*

a) A *felvilágosodás koráig* az emberiségnek, sőt a tudósoknak is legnagyobb része vallásos volt. A világ rendjéről úgy gondolkoztak, ahogyan ezt *Galilei,* a középkor nagy tudósa és csillagásza is megfogalmazta: Rendet csak értelmes valaki csinálhat. Márpedig a világmindenségben végtelen értelmesség, *rendezettség* nyilvánul meg. Ebből következik, hogy mindezt csak egy végtelenül *Bölcs Valaki hozhatta létre* (G. Galilei: Párbeszéd a két világrendszerről – első nap).

Ez a kor egyszerű példákkal világította meg érvelését: Kezdd el a 32 lapos kártyát keverni! Elképzelhető-e, hogy többször egymás után véletlenül a megfelelő sorrendbe állnak a lapok? Vagy lehetséges-e, hogy a nyomdában egy több ezer betűs szöveg betűi hosszú ideig tartó rázás után véletlenül pont a kívánt értelmes szöveggé álljanak össze? Az élet természetes tapasztalata, hogy ahol rendet találunk, ott fel kell tételeznünk, hogy egy gondolkozó valaki tervezte azt. Az anyagvilág viszont számtalanszor nagyobb rendezettséget tud felmutatni, mint bármely gép. Fel kell tehát tételeznünk, hogy egy végtelenül értelmes Valaki tervezte azt.

Kopernikusz, a modern világkép egyik megalapítója korszakalkotó nagy könyvében ezt írja: Egy tudomány „annál előkelőbb, minél nemesebb gondolatokra sarkall. A csillagászat a legelőkelőbbek közé tartozik, mert a világmindenségben tapasztalt rend feltétlenül Isten felé fordítja a kutató figyelmét” (Az égitestek mozgásáról).

Newton, a modern természettudomány megalapozója fő művében így következtet: A csillagvilág rendje, „a Napnak, a Holdnak, a bolygóknak, az üstökösöknek rendkívülien pontos szerkezete csak egy értelmes és hatalmas lény okossága és parancsa szerint keletkezhetett. Ebből következik, hogy Isten valóban élő, mindenható és mindent tudó Isten, végtelenül tökéletes lény” (A természetfilozófia matematikai elvei).

A már idézett *Galilei* többek között a növényvilágból is hoz példát a rend megvilágítására: „A szőlővessző gyökeret ereszt, táplálékhoz jut. Ennek egy részét levelei felépítésére, egy másik részét az indák táplálására különíti el, megint egy másik része a termés, a szőlőbogyó húsának, héjának célját szolgálja. A mindenható természet mindezt

megvalósítja. Pedig ez csak egyike annak a számtalan műnek, melyeket a természet létrehoz. És mindebben végtelen bölcsesség nyilatkozik meg. Ebből lemérhető, hogy mennyire végtelenszer végtelen az isteni bölcsesség" (Párbeszéd a két világrendszerről).

b) A tudomány a fejlődés során mindinkább felfedezte az anyagban levő törvényeket. Ekkoriban egyes tudósok így kezdtek érvelni: Az anyagvilág önmagában hordja a törvényeket. *E törvények irányítják a világ fejlődését,* rendeződését. A világ rendjének megmagyarázásában nincs tehát szükség „külső" rendezőre, Istenre. – Ebben a korban az emberiségnek és a tudósoknak egy része materialistává lett.

A materializmus kezdetben egyszerűen a mechanikus törvények működésével magyarázta a világ rendjének létrejöttét. Ez volt a *mechanikus materializmus.* A tudomány fejlődésével azonban egyre inkább fölfedezték az anyagvilágnak (sajátosan, pl. az élők világának) minden korábbi elképzelést meghaladó rendezettségét. Nyilvánvalóvá vált, hogy a világ rendje nem jöhet létre egyszerűen a mechanikus törvények alapján. E következtetés megvilágításának kedvéért vegyünk egy példát. Vizsgáljuk meg az élővilág legkisebb összetevőjét, a *fehérjét!* A fehérje általában több százezer, pontos rendben elhelyezkedő atomból áll, illetve mintegy ezer aminósav-gyökből. Vajon az élőknek ez a legelemibb alkatrésze „összeállhat"-e véletlen folytán? – A valószínűségszámítás alapján kimutatható, hogy mennyi esélye van a mozaik, a kártya, a betűk vagy a fehérje véletlen elrendeződésének, mennyi idő – hány kísérlet – után van valószínűsége létrejöttének. Az aminósav-gyökök megfelelő elrendezése esetén ez a szám 101274. Valaki azt mondhatná, elképzelhető az is, hogy véletlenül az első alkalommal létrejön a kívánt rend. Ez igaz. De az élet keletkezésekor nem egyetlen „véletlenül" létrejött fehérjével kell számolnunk, hanem fehérjék milliárdjaival. Ily nagy tömeg véletlen kialakulása pedig egyszerűen lehetetlen. Ilyen értelemben írta már a kérdés ismert szovjet kutatója, *Oparin* is, hogy: „A fehérjék felépítése igen bonyolult... belső „célszerűség" jellemzi... Ennek a „célszerűségnek" véletlen kialakulása éppúgy lehetetlen, mint ahogy nem jöhet létre véletlenül, elemi spontán módon egy bizonyos termék előállítására alkalmazott üzem (A. I. Oparin: Az élet keletkezése a Földön, Bp. 1960, 219.). – Hogy jön tehát létre a magas fokú rend? A „minőségi változások", illetve a dialektikus ugrás által, válaszolta a dialektikus materializmus.

A *dialektikus materializmus* tanításának lényege, hogy egyrészt az anyag magában hordozza a mozgástörvényeket, amelyek szükségképpen fejlődésre „késztetik" az anyagot, másrészt a fejlődésben, az evolúcióban ugrások vannak – *a mennyiségi változások minőségi változásba csapnak át* –, s minden ugrás alkalmával valami lényegileg új: az anyag *magasabb fokú rendezettsége* jelenik meg. – Ez volt a „kötelező világnézet" az összes kommunista országban! Valójában azonban e szemléletváltozás csupán némileg módosította a korábbi századok tudósainak kérdésfeltevését.

Korunk istenhívő tudósai – például *Planck, Einstein, Schrödinger, Heisenberg* vagy sokan a még újabbak – arra mutatnak rá, hogy a világ csodálatos rendjét létrehozó, illetve az evolúciót irányító *törvényeket is egy végtelenül értelmes valakinek kellett létrehoznia,* elgondolnia. Vagyis az anyag nem okolja meg önmagát, mert az *értelemmel nem rendelkező anyagnak nem lehet az a legfontosabb tulajdonsága, hogy (akár a dialektikus ugrások során) a legmagasabb fokon „értelmes" rend létrehozására képes legyen.*

Az istenhívő világnézet és a tudósok jelentős része változatlanul úgy érvel, mint például *A. Einstein,* századunk egyik legnagyobb fizikusa és gondolkodója: „Minden természettudósnál kézenfekvőnek kell lennie egy bizonyos fajtájú vallási érzésnek. Mert nem képzelheti azt, hogy azokat a rendkívül finom összefüggéseket (törvényeket), amelyeket

felfedez, elsőnek ő gondolta el. A felfoghatatlan világmindenségben egy határtalan magasabb rendű értelem nyilatkoztatja ki magát" (Barnett: Einstein und das Universum). *M. Planck* így ír: „A fizikai kutatások eredménye ahhoz a felismeréshez vezet, hogy a világmindenség építőkövei nem összefüggéstelenül helyezkednek el, hanem egységes terv szerint függnek össze... A legcsodálatosabb azonban az, hogy a törvények szakszerű megfontolása minden elfogulatlan emberben azt a benyomást kelti, hogy a természetet értelem, céltudatos akarat irányítja... vallás és természettudomány tehát nem zárja ki, sőt kiegészíti egymást" (M. Planck: Reden und Vorträge).

III. „Csodálatos minden műved..." (Zsolt 139,14)

A világban hatalmas rendezettséget fedezünk fel, s ebből következtetni lehet a Rendezőre – mondták és mondják sokan. De nehogy azt hidd, hogy ezzel mindent „megértettél", mindent „tudsz" . A világ rendezettsége oly magas fokú, és oly módon felülmúl minden képzeletet, hogy aki igazán belemélyed szemlélésébe, az nem csupán egy (a fent idézetthez hasonló) logikai következtetéshez jut el, hanem sokkal tovább: *a csodálathoz.* Ahhoz a csodálathoz, amelyről *Einstein* is ír (az előző bekezdésben), s amely megsejti, szinte „kitapintja" Istent. *K. Linné,* a növénytani rendszerezés megalapítója is azt mondta: „Ha egy kis növényt, egy búzaszálat vagy útszéli gazt látok, Isten nagysága jut eszembe, és leborulok Isten előtt."

Aki nem tud csodálkozni, az sérült ember. Megrendítő csodák, szépségek, izgalmak közt jár (talán ezekről tanul vagy ezekkel dolgozik), s valamiképp mégsem fogja fel őket, nem tud gyönyörködni bennünk, nem tud kapcsolatot teremteni velük...

Indulj el e héten látó szemmel! Fedezd fel, csodáld meg a legegyszerűbb „csodákat" amelyekkel nap mint nap találkozol (pl. a virágok harmóniáját-szépségét, szíved verését-működését; vagy csupán a levegőt, amelyből lélegzel, amely hangodat továbbítja, meg az illatokat; amely lehetővé teszi a repülő meg a madarak repülését, amely burkával védi a Földet a nagy hőingadozásoktól, vagy éppen a meteoritok becsapódása ellen, amely táplálja a növényeket és a tüzet is, amely mozgásával hűsíteni tud, de orkánná is változhat stb. stb.) Ha látó – csodákat felfedező – szemmel-szívvel jársz a világban, te is megtapasztalod, amit Linné, hogy csodálat, hála és bizonyára imádás is fakad szívedben, Isten mérhetetlen bölcsességét, nagyságát és szeretetét látva...

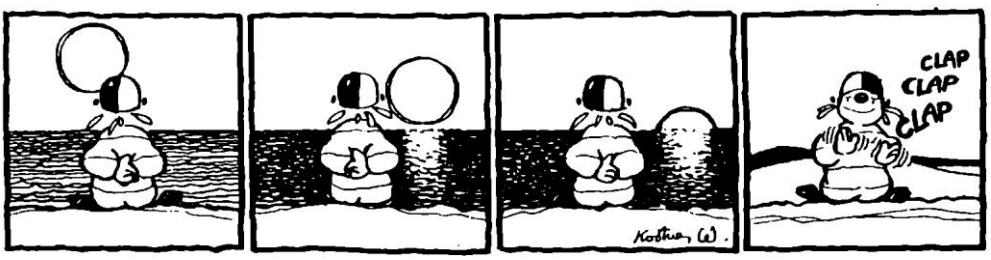

Összefoglalás

4. Mire következtetnek az istenhívők a világ rendjéből?

A világ rendjéből az istenhívők így következtetnek: Rendet csak értelmes rendező hozhat létre. Márpedig a világban végtelen rendezettség található. Ebből következik, hogy csak egy végtelenül bölcs Valaki hozhatta létre.

5. Vajon lehet valaki magától?

Ha valamikor semmi sem lett volna, akkor ma sem lenne semmi. Vagyis valaminek vagy valakinek kell lennie először, azaz magától. A materialisták szerint az anyag van magától, az istenhívők szerint Isten. (Azt, hogy Isten van először, onnan tudjuk, hogy az anyagvilágban rend van, s ezt egy értelmes valakinek kellett létrehoznia. Tehát az anyagot Isten rendezte.)

6. Mióta van Isten és meddig lesz?

Isten mindig volt és mindig lesz. Isten örökkévaló.

Válaszolj!

1. Mondj néhány példát a természet csodáira!
2. Írd fel, a természetnek milyen rendezettségéről tanultál az utóbbi időben!
3. Olvasd el Babits Mihály: Zsoltár férfihangra c. versét!

*** * ***

A vallás felé irányuló kérdések

* Vajon a *vallás keletkezése mennyiben van kapcsolatban a tudatlansággal és a félelemmel?* – A primitív vallásokban valóban nemegyszer fellelhetők a tudatlanság és a félelem nyomai. Ez érthető is. Például nem tudták, miért villámlik vagy dörög. Féltek a természet erőitől, s azt mondták: az istenek műve az. De már ezekben a vallásokban is jelen van az a felismerés, amely a fejlett vallásokban, hogy a csodálatos világot egy végtelenül hatalmas Lénynek kellett teremtenie, vagy neki kell irányítania. Ennek a felismerésnek legtisztább megfogalmazásait adta az ószövetség: „Az egek hirdetik Isten dicsőségét, az égbolt vallja kezének művét” – írja a zsoltáros (18. zsolt.). A tisztultabb vallásokban tehát nem a félelem az uralkodó érzelem, hanem a hála, a csodálat és a magasztalás Isten nagyságának és szépségének láttán: „Mi Urunk, mily csodálatos a te neved széles e világon” írja egy másik zsoltár (8. zsolt.).

* *Ha Isten teremtette a világot, akkor nincs igaza a fejlődéselméletnek?* Hiszen aszerint a világ és Földünkön az élet évmilliárdok során lassan fejlődött ki! – A fejlődés elmélete nem mond ellent annak, hogy a világot Isten teremtette. Már Szent Ágoston püspök (†430), az ókori világ egyik legnagyobb gondolkozója is úgy magyarázta ezt, hogy a világot Isten teremtette, és az anyagba belehelyezte a törvényeket, amelyek azt a fejlődésre képessé tették. – (Melyik a bölcsebb alkotás? Egy egyszerű gép, vagy egy olyan, amelybe bele vannak programozva a további bonyolult munkafeladatok vagy lehetőségek?!)

* Azt mondjuk, hogy a világ rendjét, például a fehérjék vagy az élők rendezettségét Isten bölcsességének kellett elrendeznie. De ha *egyszer előállítjuk az életet,* akkor nem lesz-e bebizonyítva, hogy az kialakulhat magától?! – Egy írógépet, egy repülőt az ember állítja elő. De ezzel még nincs bizonyítva, hogy maguktól, véletlenül keletkeztek. Ellenkezőleg. Rendezettségük éppen azt igazolja, hogy gondolkodó valaki hozta őket létre.

3. lecke: Mit mond emberi természetünk Istenről?

I. „Keresek valakit, s nem tudom ki az... ”

„A mai fizika észrevehetően elmozdult Demokritosztól Platón irányába” azaz a materializmustól az istenhit irányába – hangsúlyozta *Heinsenberg* az Eötvös Loránd Tudományegyetemen díszdoktorrá avatásakor (W. Heisenberg: Válogatott tanulmányok, Bp. 1967. 237.). – De vajon (a fizikán túl) az én életemnek van-e köze Istenhez? Nekem szükségem van-e Istenre?

Mi tesz bennünket emberré?

Hogy a kérdésre válaszolni tudjunk, először is saját emberi természetünket kell nagyító alá tennünk. Meg kell kérdeznünk, mi tesz bennünket emberré? Miért él az ember? Bizonyára válaszolhatnánk azt, hogy az emberélet nem más, mint egy nagy *keresés.* S az embert meghatározhatnánk úgy is, hogy az ember kereső lény (ti. sajátosan emberi formában kereső). Életünkhöz tartozik a pénz, a kényelem, az élvezet keresése, de mindannyiunk számára kézenfekvő, hogy vannak ennél sokkal „magasabb rangú” tulajdonságaink: talán elsősorban az igazság-, szépség- és szeretetkeresés. – Ha valaki feladta, abbahagyta a keresést e területeken, azt aligha nevezhetjük – a szó értékelő értelmében – embernek. És minél inkább szerelmese valaki az igazságnak, a szépnek, a szeretetnek, annál fiatalosabb, annál tüzesebb, annál emberibb Ember.

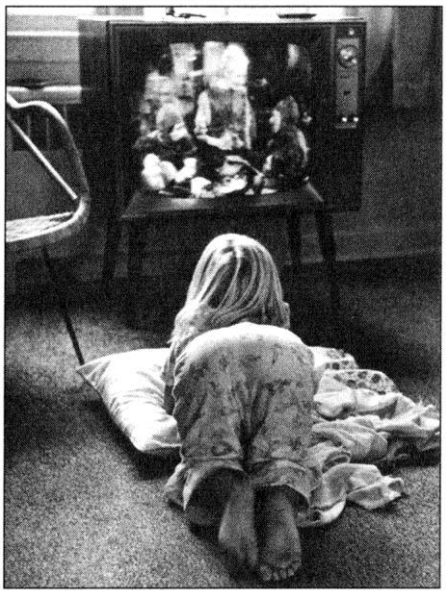

Mikor teljesülnek az ember vágyai?

Mikor találja meg az ember mindazt, amit keres? – Vizsgáljuk meg különböző „irányú” kereséseinket, vágyainkat!

– A pénz-, gazdagság-, birtoklásvágy: ha megkérdeznénk jegyeseket, mikor lesznek egészen boldogok, bizonyára először azt válaszolnák: ha megházasodtunk és lesz saját lakásunk. De a lakásba bútor is kell! Aztán jó volna egy autó! Később egy jobb márka! – és a vágyakat a végtelenségig sorolhatnánk... – Eszünkbe jut az orosz népmese a halász feleségéről, akinek a csodahal minden kívánságát teljesíti. Az asszony előbb csak dagasztóteknőt kér, aztán házat, grófságot, királyságot, császárságot – s végül Istenné akar lenni... Vajon melyik az a gazdagság, amelynél már nem vágyik többre az ember?

– A *tudásvágy*. – Az értelmes ember tudni akar, mindig többet! Iskolába jár, utazik, olvas. Aztán továbbképzi magát és gondolkozik. De minél többet tud, annál jobban látja, hogy mennyi ismeret van, amit nem sajátított még el. Minden könyvben, amelyet elolvas, száz új kérdés vagy utalás szerepel, amelyeknek még utána szeretne nézni. – *W. Thompson*, a neves fizikus kora legfelkapottabb tudósa volt. Dúsgazdagság, elismerés és nagy tudományos siker övezte. Élete vége felé – bár teljes szellemi erőben volt, és szinte évről évre új találmánnyal fordította magára a világ figyelmét – mégis így írt: „Egy szó jellemzi azokat az erőfeszítéseket, amelyeket ötven éven keresztül a tudomány fejlesztéséért tettem. Ez a szó így hangzik: balsiker. Ma sem tudok többet az elektromos és mágneses erőkről... (itt felsorol több problémát, amelyeket nem sikerült megoldania)..., mint amennyit kezdő tanár koromban. A balsiker nyomában pedig szükségképpen a szomorúság jár.” Ha nem is merjük kimondani, mégis az az igazság, hogy mi is szívesen tudnánk *mindent.* Ugye milyen szívesen beülnénk egy mesebeli űrhajóba (az utazásból természetesen minden veszély ki volna zárva), és járnánk be a világűrt, szembenézve a csillagrendszerek és fényévek távlataival és titokzatosságaival? Vagy milyen jó volna beutazni akár csak Földünk csodás tájait: havasokat, őserdőket és tengereket! Izgalmas volna belátni az atomok belső titkaiba, vagy a fehérjék, a sejtek, a szövetek rejtett életébe. Igen, ahogyan *Babits* írja –„a mindenséget vágyom versbe venni” (A lírikus epilógja) –, úgy mi is tudni, látni, ismerni szeretnénk mindent. Hiszen érdekelnek nemcsak a tájak, de a gépek vagy a zene, az atomfizika vagy az irodalom is.

– A *Szeretetvágy*. – Legszebb, legemberibb vágyunk azonban nem a tudásra irányul, hanem a szeretetre. Minden életkor leglényegesebb szükséglete ez. Már az öntudatlan csecsemő is igényli az anyai mosolyt olyannyira, hogy ennek híján – hiába kap tökéletes ellátást – visszamarad a testi fejlődésben. A gyermek egész bizalmával csüng szülein, és semmi kincsért nem adná oda őket. A serdülő barátot, barátnőt keres magának, aki megérti. S a felnőtté vált ifjú? Magában hordja a már kialakult egyéniség magányát, de annál nagyobb hévvel vágyik valakire, akinek egészen feltárhatja önmagát, akitől teljes szeretetet és megértést remélhet. A szerelemnek van egy szorosan vett ösztönös, biológiai oldala. De emberivé éppen a másikat véglegesen elfogadó és önmagát visszatartás nélkül odaadni akaró szeretet által lesz.

Sehol nem tapasztaljuk annyira a *teljesség igényét*, mint itt. Azt szeretnénk, hogy lelkünk legtitkosabb rezdüléseit, örömeinket és bánatainkat egyaránt megoszthassuk. S vajon lehetséges ez? Egy bizonyos fokig igen: az igazi házastársi szeretet az anyai szeretet mellett a legmélyebb, legtökéletesebb emberi találkozás. De valójában távolról sem olyan tökéletes,

mint amilyenre az ember vágyik. – Csak az érthetne meg egészen, aki teljesen olyan volna, mint én, vagy aki egészen belém látna. Mindkettő lehetetlen.

Hányszor éreztem a vágyat, hogy valaki megértsen; hogy úgy el szeretnék mondani valamit, ki szeretném önteni a szívemet... S a válasz annak részéről, akitől a megértést vártam, csak egy vállrándítás vagy esetleg egy jóakaratú, de – jaj de éreztem – meg nem értést takaró mosoly volt.

Már a fiatalok, a tizenévesek is de sokszor panaszkodnak így: Nincs keservesebb, mint az, amikor el szeretnék mesélni valamit szüleimnek – örömöt, hogy legyen, akivel együtt örülök, vagy bánatot, hogy legyen, akivel együtt sírok –, és nem értenek meg. És akkor egy baráthoz vagy barátnőhöz fordulok. Elmesélek neki valamit, ami nagyon sokat jelent számomra, s ő lebiggyeszti ajkát, mert számára semmit sem jelent. S az ember így lassan becsukódik: rájön, hogy egyedül van...

A lélektan sokszor *feneketlenül mély kúthoz* hasonlítja az ember személyiségét, amely telve van rejtélyekkel. A kívülálló betekinthet e kútba, de csak a víz felszínét láthatja. Sőt még saját magam sem láthatok személyiségem, énem legbensejébe, hiszen beláthatatlan mélységek, ismeretlen titkok rejlenek benne.

A legfélelmetesebb, amikor a „kút” felkavarodik, s mindenféle iszap meg piszok hányódik fel a mélyből... Mindannyian átéltük már azt az állapotot, amikor ijedten, s talán megborzadva álltunk önmagunkkal szemben, s nem értettük, mi történt. Az ember ilyenkor megkérdezte magától: Hát ez én vagyok? Honnan jöttek most elő bennem ezek az eddig alig ismert háborgások? Egyáltalában mi történt velem? – Ilyenkor érthetjük meg igazán egyéniségünk mélységét és azt, hogy ha sokszor magam sem értem magamat, akkor lehetetlen volna az, hogy valaki más egészen megértsen. (Pedig soha nem vágyunk oly nagyon a megértésre, mint éppen ilyenkor, amikor magunk sem értjük magunkat!)

Az ember legkínzóbb megoldatlansága tehát, hogy *teljes szeretetre, megértésre vágyik,* noha természete szerint *megérthetetlen.*

A lélektan és saját tapasztalatunk alapján azt kell megállapítanunk, hogy egyetlen ember sem érthet meg. Pedig mi *nemcsak egyetlen ember szeretetére vágynánk!* Nem véletlen, hogy Ady felkiáltása –„Szeretném ha szeretnének” oly mély visszhangra talál bennünk: mert ha egy közösségben mindenki szeret, csupán egyetlen ember gyűlöl, az is fáj, s hiányérzetet támaszt bennem. Igen, mi mindenkitől teljes szeretetet és megértést igényelünk. A teljes megnyugvást ez jelentené számunkra.

Közelről érintenek hát bennünket pl. *Váci Mihály* „Még nem elég” c. verse vagy *József Attila* sorai:

Keresek Valakit s nem tudom, ki az?
A percek robognak, tűnik a Tavasz
s nem tudom, ki az.

Csüggedő szívvel loholok egyre,
keresek valakit a Végtelenbe,
loholok egyre.

Könnyeim csorognak – majd kiapadnak:
vágyak magukkal messzebb ragadnak –
majd kiapadnak!

Lelkem elröppen a Végtelenbe,
tovább nem vágyom arra az egyre,
a Végtelenbe.
(Keresek Valakit)

II. „Keresek Valakit a Végtelenbe”

Sok gondolkozó ember a világban található törvényszerűségeket látva jut el a Végtelen Rendező, Isten létének elfogadásához. De Isten sokkal több számunkra, mint csupán a világ Rendezője. Hogy ki ő, azt különösképpen megtapasztaljuk az emberi természetben, az ember vágyaiban.

1. *Az ember többre vágyik, mint az anyagvilág*

Emberi természetünk lényegi része, életünk mozgatórugója a *keresés*, a többé válni akarás. De úgy tűnik, az ember többre vágyik, mint amit az anyagvilágban elérhet:

– Vágyik a *birtoklásra* (a pénzre, a sikerre, a tekintélyre, a hatalomra). – De minél többet ér el, annál többről álmodik.

– Vágyik a *tudásra*. – De minél többet tud, annál többre szomjazik.

– Vágyik a *szeretetre*, a teljes megértésre. – De megtapasztalja, hogy sokan félreértik. Arra vágyik, hogy mindenki szeresse. – És megtapasztalja, hogy egyetlen ember sem képes teljesen megérteni őt. Sőt megtapasztalja, hogy maga sem érti egészen magát.

– Vágyik az *örökké tartó boldog életre*. – S ehelyett élete végén a halál várja.

Honnan származnak ezek a végtelenbe nyúló vágyak? És hol, mikor teljesülhetnek be?

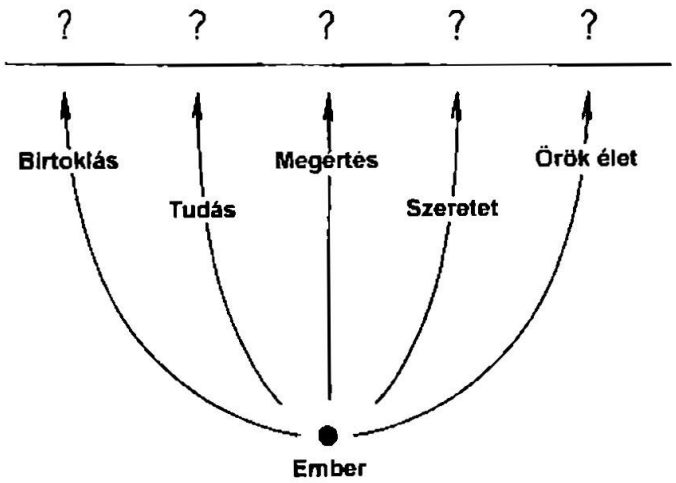

2. *Az ember vágyait csak a Végtelen Szeretet és Igazság hozhatta létre*

A népmesék, a mítoszok jól látják: A vágyak akkor teljesülnének, ha az ember elérné a mindent tudást, a teljes megértést és szeretetet, az örök életet. – De a földön ezeket nem érheti el:

– Ha mindent tudna, akkor már ő volna a *Mindent-Tudó* = Isten. (Egyébként a mindent-tudáshoz végtelen aggyal is kellene rendelkeznünk!)

– Ha találkozna azzal, aki teljesen szereti és mindenestül megérti őt, akkor a Végtelen Tudással és *Végtelen Szeretettel* kellene találkoznia, aki jobban ismeri és szereti őt, mint saját maga. – De ez ismét csak Isten volna.

Ha az ember kizárólag anyagi fejlődés terméke, ha mindenestül az anyagból alakult ki az evolúció során, akkor elképzelhető-e az, hogy az emberi létnek lényegi rugóit alkotó

keresések, vágyak olyan „irányba” illetve olyan cél – a Végtelen Személy – felé mozgassák, amely nem is létezik, sőt amelynek léte is *önellentmondás?*

Ha valahol egy rejtett erő hat, azaz ha magát a kiváltó okot nem láthatom, csupán hatását érzékelem, *a hatásból tudok következtetni az okra.* Ha egy doboz tetejét egy, a zárt dobozban bent levő rugó nyomja kifelé, a rugó erejét magának a rugónak ismerete nélkül is meg tudom állapítani a doboztetőre gyakorolt nyomás mérése által. – Hasonlóan, ha azt tapasztalom, hogy az embert rejtett „benső” erők mozgatják a Végtelen Szeretet és Igazság felé, akkor arra a következtetésre kell jutnom, hogy ezeknek az *erőknek oka csupán egy velük arányos ok lehet.*

Jogosnak tűnik tehát a hívők következtetése: Ha vágyaink a földön nem teljesülhetnek, akkor nem is származhatnak csupán az anyagból. Az anyag csak olyan vágyakat hozhat létre, amelyeket be is tud teljesíteni (pl. az éhséget, a szomjúságot stb.).

Honnan származnak tehát a vágyak?

– A mindig több tudás utáni vágyat csak az hozhatta létre, aki maga a *Mindent Tudás.*

– A mindig teljesebb szeretet és megértés utáni vágyat csak az hozhatta létre, aki maga a *Teljes Szeretet és Megértés.*

– Az örök élet utáni vágyat csak az hozhatta létre, aki maga az *Örök Élet.*

Létezik tehát Valaki, aki maga a Mindent Tudás, a Végtelen Szeretet, az Örök Élet. – Ez a Valaki egy végtelen Személy. Hiszen szeretni csak egy személy tud. Őt hívjuk Istennek. Ő hozta létre vágyainkat. És Ő az, aki be is tudja teljesíteni azokat.

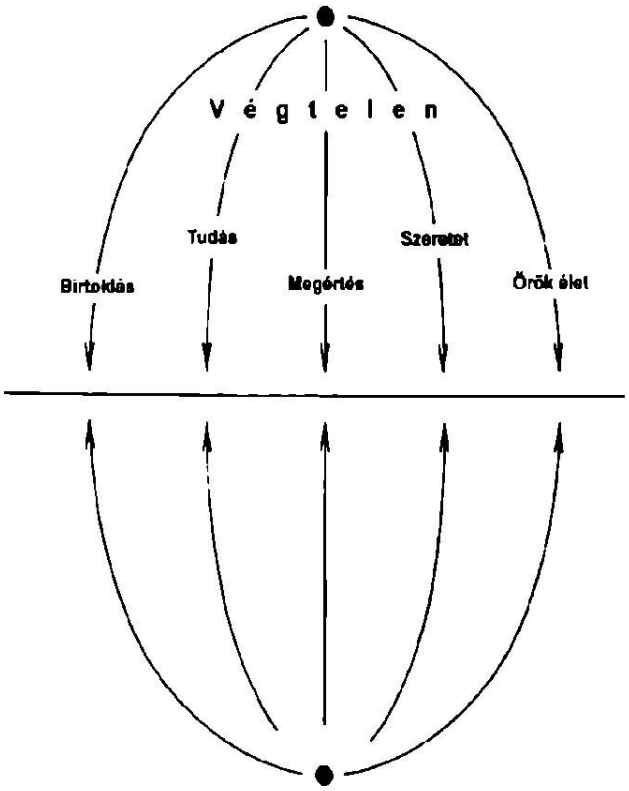

Milyen ellenvetések lehetnek ezzel kapcsolatban?

1. *Az a tény, hogy fogalmat alkotunk a Végtelen Igazságról és Szeretetről, még egyáltalában nem igazolja ennek létét. Egy hétfejű sárkányt, kacsalábon forgó várat vagy egy aranyhegyet is el tudok képzelni, de ez nem fogja igazolni ezek létezését.* – Valóban, ha valamit el tudok képzelni, az nem igazolja, hogy ez létezik is. Mi azonban nem csupán

fogalmakkal rendelkezünk a Végtelen Valakiről, hanem – amint láttuk – *egész életünk a végtelen igazság és szeretet felé van beállítva.* A Végtelen Igazság és Szeretet keresése emberségünk lényegét alkotja. *Nem elvont fogalmakról,* fantáziaképekről, hanem valóságos tényekről – a végtelen felé mutató *emberi természetről* – van tehát szó. Létező dolgot pedig csak vele arányos létező ok hozhat létre. Az anyag nem hozhat létre olyan irányulást, amely többre törekszik, mint maga a matéria.

2. *Az ember vágyai azért ilyen végtelenek, mert ez szükséges a társadalom, a történelem fejlődéséhez. Az állandó kielégületlenség sarkallja az embert a kutatásra, és nem engedi, hogy megálljon a haladás.* – Ez kétségtelenül így van. De ezzel még egyáltalán nem válaszoltunk arra a kérdésre, vajon az anyag létrehozhatja-e ezt az anyagi világon túlmutató történelemmozgató vágyat!

III. „Isten a szeretet” (1 Jn 4,16)

Értelmünk eljut a következtetéshez, hogy kell léteznie a végtelen Szeretetnek. De Isten titkairól csak a Szentírásból bizonyosodhatunk meg igazán. A Biblia úgy beszél Istenről, hogy érezzük: igaz, amit mond. Mert úgy mutatja be őt, ahogyan lelkünk mélyén megsejtettük. Sőt: százszor szebben annál.

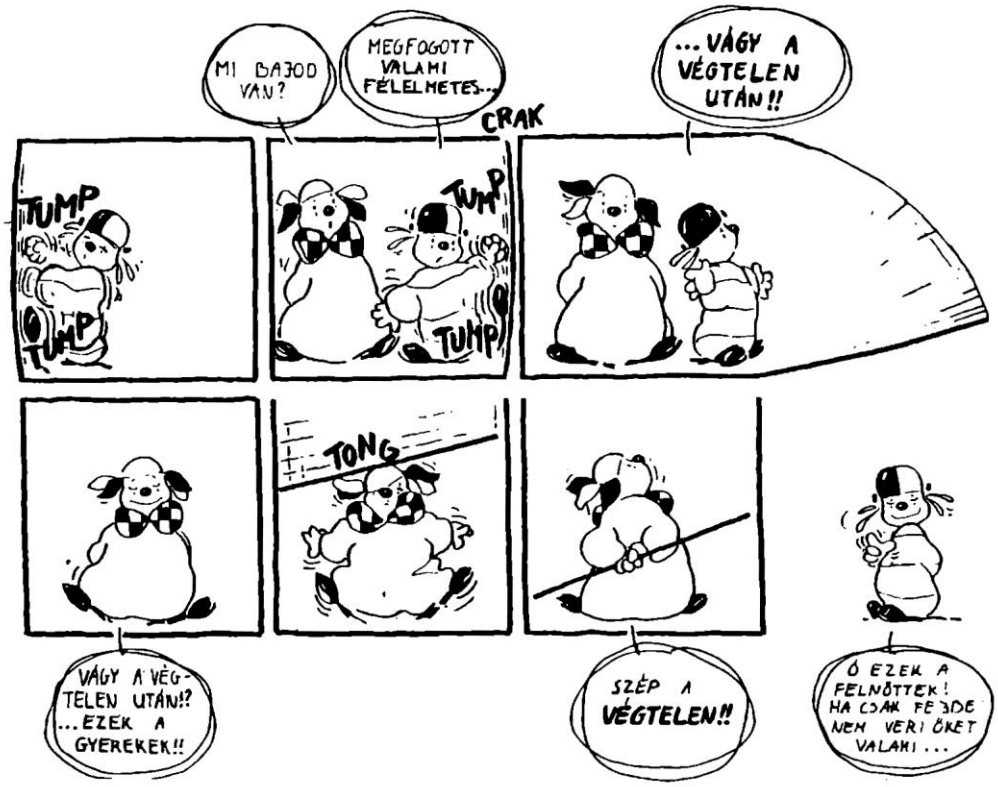

Elmondja, hogy Isten a világ *teremtő Ura,* akinek kezében van a világmindenség. Akit nem szabad ábrázolni, hiszen ő végtelenül felülmúlja minden elképzelésünket (2 Móz 8,20; Zsolt 71,19; Iz 46,9). S ugyanakkor mégis olyan valaki ő, akinek a legemberibben érző „szíve” van. Aki úgy *szeret minket,* mint egy apa vagy anya a gyermekét, mint a vőlegény menyasszonyát (Oz 2,16k; Ez 16,10k; Iz 49,15). Aki mosolyog, örül, együttérez... Akinek gondja van ránk. Aki ismeri szívünk legbensőbb rezdüléseit. Aki szeret és megért (Mt 8,25k; 11,9).

A vallásos ember élete ezért tele van örömmel: mert tudja, hogy *Isten a Szeretet.* S az ember vágyait azért teremtette, hogy keresse Istent, megtalálja őt, s egyszer végleg eljusson szeretetének országába.

Ha olykor szomorúságot érzel, hogy életedben nem leszel képes annyit tudni, amennyit szeretnél, ne keseredj el! Gondolj Istenre, aki beléd ültette a keresést! Ő egy örök életen át akar elvezetni a mind több tudásra, ismeretre. – Ha olykor azt érzed, hogy nagyobb szeretetre, megértésre vágysz, ne szomorodj el! Gondolj Rá, aki szeret és megért Téged most is, és el akar vezetni az Örök Szeretet Országába. – S ha olyan emberekkel találkozol, akik telve vannak megoldhatatlan vágyakozásokkal vagy fájdalmakkal, akkor ismét gondolj az ő szeretetére! És szereteteddel éreztesd meg velük, hogy van Valaki, aki végtelenül szereti őket!

Összefoglalás

7. Hogyan igazolják az ember vágyai Isten létét?
Az ember mindig több tudásra, teljes szeretetre, örök boldogságra vágyik, de ezeket az anyagi világban nem érheti el. (Az anyag csak olyan vágyakat hozhat létre, amelyeket be tud teljesíteni, amelyek nem „nagyobbak”, mint saját maga.) Az ember vágyait tehát csak olyan Valaki hozhatta létre, aki maga a Végtelen Tudás, Végtelen Szeretet, az Örök Élet – vagyis Isten.

8. Kicsoda Isten?
Isten a Végtelen Szeretet, Igazság és Szépség.

9. Mikor teljesülnek az ember vágyai?
Az ember vágyai akkor teljesülnek, ha az ember végleg találkozik a Végtelen Szeretettel, Igazsággal és Szépséggel az Örök Életben. (Ezt nevezzük mennyországnak.)

Válaszolj!

1. Miért teremtette Isten az ember hiányérzetét?
2. Milyen emberi igényt fejeznek ki a népmesék, amelyeknek hősei eljutnak tündérországba?
3. Miért nem érheti el az ember az anyagvilágban vágyai megvalósulását?
4. Miért nem lehet az ember mindent tudóvá?
5. Miért nem lehetséges, hogy vágyaink az evolúció során alakultak ki?

Feladat

1. Írd le, mire vágysz legjobban, és hogy ez a vágyad miként figyelmeztethet Istenre!
2. Olvasd el Ady E.: Álmom az Isten c. versét!

Beszéljük meg!

* Az anyag nem hozhatja létre az emberi vágyakat, mert azok túlmutatnak az anyagon – mondtuk. Vajon ezzel tagadjuk az *evolúciót?* – Nem. Csak azt állítjuk, hogy az anyag „saját” erejéből nem hozhatta létre az embert és vágyait. De Isten megtehette, hogy „beleprogramozza” az anyagba a fejlődés lehetőségét. – Így érthető az is, hogy nemcsak az emberben, hanem a nála alacsonyabb rendű élőlényekben is megfigyelhetünk tüneteket,

tulajdonságokat, amelyek „felülmúlják” az anyagi képességeket. (Gondolj pl. egyes majmok vagy a delfin „értelmességére” stb.)

* Vajon a mondottakból nem következtethetsz a *lélekre?* – Ha az emberben vannak olyan képességek, amelyek nem anyagiak (pl. hogy tud gondolkozni, dönteni, szeretni, vágyni a végtelenre stb.), akkor az emberben kell lennie valaminek, ami nem anyagi, hanem „szellemi” természetű (és isteni eredetű). Ez a *lélek* (vö. 29. l. 1/b).

Tudod-e?

Hogyan beszélj egy nemhívőnek Istenről?
Aki éppenhogy megismerte Istent, abban is felmerül a vágy, hogy e nagy felfedezését-találkozását legalább legközelebbi barátainak elmondhassa. Hogyan lehetséges ez? Lássuk címszavakban az ezzel kapcsolatos tudnivalókat.

1. Istenről vagy a hit dolgairól csak olyannak szabad beszélned, aki megtapasztalta és most is *tapasztalja szeretetedet.* Embertársad a lélektan szabályai szerint is csak e tapasztalat hatására nyílik meg és képes igazán meghallgatni téged. S még fontosabb: a szeretetben maga *Isten működik,* és ő érintheti meg barátod lelkét.

2. Mielőtt bármit szólnál, próbálj úgy élni – nem a magad, hanem mások javát keresve –, hogy ismerőseid *kérdezzék* meg: mi történt veled, miért változtál meg?!

3. Ha megkérdeznek, akkor se rögtön beszélj, hanem mondd: „Egy új világot fedeztem fel, de ezt csak úgy lehet megérteni, ha az ember megpróbál újként élni.” S *hívd meg* ismerőseidet is a másokért adott életre! (Így megnyílik az ő szíve is, és Isten megérintheti őt. – Vö. 1 Jn 4,16.)

4. Ezután *elhívhatod* őt *keresztény közösségbe,* vagy beszélhetsz neki Istenről. De a beszéddel ilyenkor is vigyázz! Istenről nem lehet beszélni, csak ha egyidejűleg *Vele és általa beszélsz!* Isten nem egy okoskodás eredménye (amelyet okoskodva tovább adhatsz), hanem ő élő, és jelen van. Úgy beszélj róla, hogy közben Rá figyelj, vagy méginkább úgy, hogy add át Neki a szót, őt kérd, hogy beszéljen belőled!

5. Végül ne a Te már megértett „igazságodat” mondd el barátodnak, hanem vezesd rá őt, segíts neki, hogy *ő fedezze fel* az Igazságot! (Ahogyan a 3. lecke rávezeti az olvasót Isten létének felfedezésére.) (A témához lásd még a 31. leckét.)

*** * ***

Váci Mihály:
Valami nincs sehol
(részlet)

Süvítenek napjaink, a forró sortüzek, – valamit minden nap elmulasztunk.
Robotolunk lélekszakadva jóttevőn, – s valamit minden tettben elmulasztunk.
Áldozódunk a szerelemben egy életen át, – s valamit minden csókban elmulasztunk.

Jóllakhatsz fuldoklásig a gyönyörökkel, - s életedből hiányzik valami.
Hiába vágysz az emberi teljességre, – mert az emberből hiányzik valami.
Hiába reménykedsz a megváltó egészben, – mert az Egészből hiányzik valami.

A Mindenségből hiányzik egy csillag, – a Mindenségből hiányzik valami.
A Világból hiányzik a mi világunk, – a Világból hiányzik valami...

4. lecke: Hogyan imádkozzunk?

I. Az ima korszerű

Tudod, hogy milyen az igazi imádság? Fiatalok 13-14 éves korban gyakran abbahagyják az imádkozást. Gyerekesnek és üresnek tartják azt, hogy esténként elmondjanak egy esti imaversikét vagy imaszöveget. Ez érthető is. De az igazi ima valami egészen más.

Nézz körül a történelemben, és gondolkozz el! Amióta ember él a földön, mindig sokan voltak, akik imádkoztak. Láttál-e már képen vagy filmen földreboruló vagy kezüket a mellükön összekulcsoló és mélyen meghajló imádkozó embereket? – Japánokat vagy indiaiakat, arabokat vagy négereket? Talán különösnek tűnt számodra testtartásuk. De elgondolkoztál-e azon, hogy mindenütt a világon imádkoznak?!

És hányféle *templomot* ismersz! Egyiptomi és görög, afrikai és római templomokat, kínai pagodákat és mohamedán mecseteket, indiai sziklatemplomokat és a gótika vagy a barokk kor keresztény templomait. Mind arról beszélnek, hogy az imádság mélységes valóság az emberiség életében.

Ugyanezt tanúsítja az *irodalom* is. Mert nemcsak a különböző vallások szent könyveiben találunk megrendítő mélységű, örök emberi mondanivalót kifejező, irodalmi értékű imádságokat (pl. a zsoltárokat), hanem a legkülönbözőbb, általad is ismert költők versei között is; pl. Gárdonyi, Tóth Árpád, Juhász Gyula, Kosztolányi, Babits, Ady, József Attila, Weöres Sándor költészetében.

És az emberek ma is imádkoznak. Erről nemcsak a sok modern templom, vagy a modern költészet és zene alkotásai tanúskodnak. Körkérdésekre fiatalok százezrei válaszolják, hogy ők szoktak imádkozni. S napjainkban sokfelé a világon fiatalok tízezrei jönnek össze találkozókra, hogy együtt imádkozzanak.

Meg kell tehát kérdeznünk, miért imádkoztak minden korban az emberek, és miért imádkoznak oly sokan ma is? Mi az ima? Hogyan imádkozik egy modern gondolkozású fiatal?

II. Az ima a tiéd

1. *Mi az imádság?*

Linné, a biológus számára egy fűszál meglátása elég volt, hogy eszébe jusson Isten fensége és leboruljon előtte. *Kopernikuszt, Galileit* vagy *Newtont* ugyancsak az anyagvilág rendjének csodálata indította el Isten magasztalására.

Az imádság ott kezdődik, amikor az ember *megsejti Isten nagyságát, és hódolva meghajol előtte.* Az imádságnak ez a fajtája megtalálható minden vallásban.

Jézus új módon tanított meg bennünket imádkozni. Elmondta, hogy Isten nemcsak a világ fenséges Ura, hanem szerető Atyánk. Úgy szeret minket, mint jó apa a gyermekét. – A jézusi imádságban Isten gyermeke beszélget, néz szembe Atyjával.

Az imádságban Isten is szól hozzánk! Ha figyelünk Rá, lelkünkben halljuk, amit mond nekünk (vö. Róm 8,14; 8,26).

2. *Hogyan imádkozzak?*

a) *Hogyan kell jól imádkozni? – És mit tegyek, ha már régen imádkoztam;* – vagy ha nem tudok beszélgetni Istennel? – Meg lehet ezt tanulni?

– *Az igazi ima akkor kezdődik,* amikor megsejtjük, hogy Isten itt van, szeret és néz ránk.

Megértetted-e azt, amiről már beszéltünk? – Hogy a teljes szeretet és megértés utáni vágyadat csak a Végtelen Szeretet teljesítheti be? Megpróbáltál minden fájdalomban, hiányérzetben és meg nem értésben Reá gondolni, aki szeret és megért? – Akkor valójában már el is kezdtél imádkozni!... Ha pedig ez nem sikerült eddig, akkor most kell megpróbálnod. Mindennap, lehetőleg reggel és este légy csendben legalább 5-10 percig! Gondold át azt, hogy Isten itt van! Ő ismeri szíved legbensőbb titkait; és teljes megértéssel *néz rád.* Nézz te is Rá! Kezdj el Vele beszélgetni!

Isten úgy néz rád, mint édesanyád, amikor érzed tekintetén, hogy nem is szükséges megszólalnotok, – egészen értitek egymást. Sőt Isten akkor is megért és szeret, amikor már édesanyád sem ért, amikor magad sem érted magadat. – Ha ezt átélted, lelked mélyén akaratlanul megszólalsz: „Én is Rád nézek, Uram. Köszönöm, hogy itt vagy, hogy szeretsz. Köszönöm, hogy szólhatok Hozzád." – Így kezdődik el a beszélgetés. – Folytatnod kell azt úgy, amint szívedből jön. Köszönj meg mindent! Kérj bocsánatot a hibákért. Ígérd meg, hogy jobban észre akarod venni ezentúl Isten irántad való sok szeretetét! És kérd az ő segítségét mindehhez!

b) Még azok is, akik szoktak imádkozni, néha azt mondják: Én sokszor nem érzem magamon Isten tekintetét. *Nem hallom, hogy ő megszólalna.* Mit tegyek ilyenkor?

Fontos, hogy akkor is találjunk mindennap időt az imádságra, ha éppen nincs kedvünk imádkozni! Nem baj, hogy nem érzünk semmit. Elég tudnunk, hogy Isten itt van, szeret és néz ránk!

Ilyenkor így is imádkozhatsz: „Istenem, most nem érzem, hogy itt vagy. De tudom, hogy Te azért nézel rám és szeretsz. Add, hogy mindig ebben a tudatban élhessek! És add, hogy tudjam szeretni embertársaimat is, akiket te szeretsz!"

De *az imádság sokszor azért nem megy, mert nem szeretjük embertársainkat.* Isten a Szeretet. Csak azok sejthetik meg igazán jelenlétét, akik maguk is próbálnak szeretetben élni.

Ha tehát „nem megy" az imádság, próbáld jobban szeretni embertársaidat! Szerezz valakinek örömöt! És rövidesen megtapasztalod, hogy este könnyebb és szebb lesz imádságod.

3. *Az imádság fajtái*

Ha az imádságról beszélünk, eszedbe jutnak a betanult imaszövegek, amelyeket ismersz és amelyeket talán külsőségesnek találsz. Milyen szerepük van ezeknek az imádságban? – Az előre megfogalmazott imaszövegek valóban külsőségessé válhatnak, ha figyelmetlenül, lélek nélkül mondjuk azokat. De ha Istenre figyelve, szeretettel mondjuk őket, akkor igaz imává, beszélgetéssé alakulnak.

a) Általában ha egyedül vagyunk és úgy érezzük, hogy *saját szavainkkal* szeretnénk imádkozni, akkor imádkozhatunk úgy. Minden felnőtt keresztény embernek kell tudnia saját szavaival imádkozni. Édesanyánkkal vagy barátunkkal sem úgy beszélgetünk, hogy elmondunk neki egy verset.

b) De nagy szükségünk van az *imaszövegekre* is. Ezek olyan mélyen fogalmazzák meg szívünk legbensőbb érzéseit, ahogyan erre mi magunktól többnyire nem volnánk képesek. Ilyen mély imádság elsősorban a *Miatyánk*, amelyre maga Jézus tanított bennünket. Kedves imánk még az *Üdvözlégy Mária.*

Nagy szükségünk van a szövegimára olyankor is, amikor úgy érezzük, hogy *saját szavainkkal nem tudunk imádkozni.* Ilyenkor tapasztaljuk meg igazán, hogy a szentek, illetve

az Egyház által ajkunkra adott imádságokban saját hálaadásunk, kérésünk vagy bocsánatkérésünk fogalmazódik meg.

A sokak által ismert imaszövegek megkönnyítik a *közös imádságot* is. Ilyen közös imákat elsősorban a vasárnapi szentmisén és a templomi szertartásokon (a liturgiában) szoktunk végezni. Ha a közös imánkat figyelmetlenül mondod, ezek lélek nélküli szavalókórussá válnak. Próbálj tehát lelked mélyéről szólni Istenhez általuk! Akkor nemcsak az ima mélységét tapasztalhatod meg bennük, hanem a keresztény közösség együttlétének és közös istendicséretének örömét is.

III. Még ma kezdj el imádkozni!

Isten mindig és mindenütt jelen van és szeret minket. Ezért *mindig és mindenütt* van mód az imádkozásra. „Szüntelenül imádkozzatok!” – mondja a Szentírás (Lk 18,1).

Ha tehát valami öröm ér napközben, köszönd meg! Ha valami fájdalom ér, gondolj Istenre! S ha valakin segíteni akarsz, imádkozz érte!

Noha mindig imádkozhatunk, mégis vannak időpontok, amikor mindent félreteszünk, hogy csak Istenre figyeljünk, csak Vele beszélgessünk. Általában *legalább reggel és este* szoktunk csendben kettesben lenni Istennel.

20 000 fiatal imádkozik a Taizé-i sátorban

A *reggeli ima* nagyon fontos. Ilyenkor tervezem meg a napot: Kérem Isten segítségét, hogy az egész nap folyamán az ő parancsai szerint élhessek, szeretetben.

Az *esti ima* a nap lezárása. Röviden végiggondolom az elmúlt napot. Először *megköszönöm,* hogy Isten egész nap velem volt és szeretett. Megköszönöm, ha sikerült szeretetben élnem. – Ezután *bocsánatot kérek* az elkövetett hibákért. Megígérem, hogy holnap jobban el akarom kerülni a botlásokat. Végül Isten kezébe ajánlom szeretteimet, feladataimat... (Az esti imát olyankor végezd, amikor még nem vagy túl fáradt! Pl. a tv-nézés előtt!)

Kezdj el felnőtt módjára imádkozni! Akkor tapasztalod majd, hogy életed megtelik örömmel. Mert egyre átéltebb valóság lesz számodra, hogy Isten valóban jelen van és szeret.

Összefoglalás

10. Mi az imádság?

Az imádság beszélgetés Istennel – szembenézés Istennel.

11. Mit tegyek, ha nem megy jól az imádság?

Ha nem megy jól az imádság, kérjem hozzá Isten segítségét, és próbáljam jobban szeretni embertársaimat.

Válaszolj!

1. Melyik imádságra tanított minket Jézus?
2. Mikor van szükségünk szöveg-imára?
3. Mit tegyek, ha nem hallom Isten hangját az imában?

Feladat

1. Ne hagyd el soha a reggeli és esti imát! Imádkozz a saját szavaiddal! (Reggel tervezd meg, hogy ma miként fogsz örömet szerezni Istennek és embertársaidnak!)

2. Olvass el néhány imádságos verset, pl. József A.: Isten; Csöndes estéli zsoltár; Ady E.: Köszönöm, köszönöm, köszönöm; Tóth Á.: Új tavaszig vagy a halálig; Weöres S.: Ima.

Beszéljük meg!

* *Miért értékes a közös imádság?*

Jézus mondja: „Ha ketten közületek egyetértve kérnek valamit a földön, meg fogják kapni Mennyei Atyámtól. Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20). – Jézusnak tehát tetszik, ha ketten vagy többen egyetértésben imádkoznak. Miért? Ha magunk vagyunk, imánk gyakran csupán egy sor önző kérésre korlátozódik. Ha másokkal együtt kérünk, jobban figyelünk rájuk. Így kilépünk önzésünkből. Ahol az emberek ilyen egymásra figyelő szeretettel vannak együtt, Jézus ott van közöttük. Közös imájukban Jézus maga kéri velük együtt az Atyát.

* *Időnként jó volna közösen imádkozni!* – Hogy történik ez? – Erre akkor kerülhet sor, ha a közösség több tagja magában is szokott saját szavaival imádkozni.

A közös imának hittanon vagy közösségben több módja van. Pl. körbe ülünk, és kis csendet tartunk, hogy mindenki maga imádkozhassék. Azután sorban mindenki – illetve aki

akar – elmondhat egy hálaadást vagy kérést Istennek. Imáját zárhatja e szavakkal: „Amen.” – S erre mindnyájan válaszolják: „Amen.” Vagy így: „Hallgass meg, Urunk!” A válasz: „Kérünk Téged, hallgass meg minket!” A hálaadást befejezhetjük így is: „Köszönöm, Uram!” – A válasz: „Köszönjük, Urunk!”

A közös imában figyelni kell két dologra: 1. Hogy valóban ima legyen. Valóban Istenhez szóljak és azt mondjam Neki, ami a szívemben van! – 2. Hogy közben figyeljek imádkozó társaimra is! Egyrészt figyeljek imájukra: imádkozzam velük együtt (s közben ne azon gondolkozzam, hogy én majd mit fogok mondani). Másrészt ha én imádkozom, akkor imám ajándék legyen számukra: Az Istennel való találkozás örömából szólaljak meg, és ne fájdalmaimat, panaszaimat mondjam el!

Tudod-e?

Mi a bálványimádás?

Bálványimádó az, aki Istennek kijáró tisztelettel illet teremtményeket. Vagyis nemcsak azok bálványimádók, akik bálványokat emelnek, hanem azok is, akik valamilyen értéket előbbre helyeznek Istennél. Például a mai embernek lehet bálványa a hatalom, a pénz, az autó, a tv, ha ezek fontosabbak a számára, mint Isten imádása (pl. ha ezek miatt nem jár templomba). Isten első parancsa figyelmeztet arra, hogy csak az igaz Istent imádd, és ne bálványokat (MTörv 5,7-9).

* * *

Imádságok étkezés előtt

Áldj meg minket Urunk és ezeket az adományokat, amelyeket a Te bőkezűségedből magunkhoz veszünk, Krisztus a mi Urunk által. Ámen!

Mindeneknek szemei Tebenned bíznak, Úristen! Te adsz nekik ételt alkalmas időben. Kitárod szent kezedet, és betöltesz minden élőt áldásoddal. Dicsőség...

A mennyei asztal részesévé tegyen minket az örök dicsőség királya. Ámen!

Te hívsz meg minket a lakomára, az együttlétért Tied a hála. Mert úgy szerettél, emberré lettél, kenyeret adtál, velünk is ettél. Ámen!

Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek, miképpen kezdetben, most és mindörökké. Ámen!

(Gyermekeknek)
Édes Jézus légy vendégünk, áldd meg amit adtál nékünk!
És maradj köztünk egész nap! Ámen!

Étkezés után

Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott. Ámen!

Hálát adunk Neked, mindenható Isten, minden jótéteményedért, aki élsz és uralkodol mindörökkön örökké. Ámen!

Mennyei Atyánk! Köszönjük hogy az étkezéssel megerősítetted testünket!
Kérünk, töltsd el lelkünket is a Szentlélek örömével és békéjével.
Krisztus a mi Urunk által. Ámen!

Szereteted ajándékaival tápláltál minket Urunk.
Segíts úgy szeretnünk testvéreinket, hogy ők is táplálkozhassanak szeretetünkből.
Krisztus a mi Urunk által. Ámen!

Néhány gondolat azoknak, akik szeretnének „megtanulni" imádkozni
(Olvasmány)

A) Hogyan kezdj imádkozni?

I. Az ima első feltétele: hogy kezdj el másokért élni.

II. Naponta biztosíts magadnak 10-15 perc csendet. (Sokak tapasztalata, hogy erre legmegfelelőbb az este, amikor már nyugalom van, de nem vagy még túl fáradt.)

A csendben először is éld át végtelen vágyadat, keresésedet (amelyekről a 3. lecke beszélt). Éld át éned végtelenbe nyúló magányát és megértésvágyát. Élj át mindent, amiről az előbbiekben elgondolkoztunk: elsősorban a lélektannak azt a megállapítását, hogy az ember olyan, mint a feltárhatatlan, titokzatos mélységeket rejtő kút. Idézd fel ismét azokat a pillanatokat, amikor a kút felkavarodott benned, s oly félelmetesen nem értetted magadat. S ebben az önmagaddal való őszinte szembenézésben fogod megsejteni, hogy kicsoda számodra Isten: a Végtelen Szeretet és Megértés, aki éned legbensőbb titkáig lát. A végtelen Tudás, aki a felkavarodott „kút" beláthatatlan örvényeit is ismeri és megérti: megért akkor is, ha te magad sem érted magadat.

„Óh boldog az, kinek van Istene – írja József Attila –, *mert rajta van a Mindenség szeme / s elnézi őt, az öröklét lakosát"* (Óh boldog az).

Az imádkozó emberben ez a legnagyobb emberi nyugalom és boldogság él: A mindenséget kezében tartó Végtelen Valaki törődik velem, „rajtam tartja szemét", szeret és megért engem. Ez a nyugalom csillant fel pl. *Tóth Árpád* költészetében élete vége felé. A sírásnak és szomorúságnak költője ekkoriban már életének jelentős részét tüdőszanatóriumban tölti, s tisztában van közeli halálával. Verseiben mégis ekkor jelenik meg egy egészen új szín: a nyugalom és derű, mert ekkor ébred rá, hogy Valaki „néz" rá is, hogy Valaki, aki mindenkinél hatalmasabb, kezében tartja sorsát. –„Fekszem megadva békén, resten" – írja a szanatóriumban, és rögtön meg is okolja eddig ismeretlen nyugalmát: –„Néz rám a végtelen esten – Tünődve sorsomon az Isten" (új tavaszig vagy a halálig).

Az imádságban tehát először azt tudatosítom, hogy *ő néz engem,* de ebben már az is benne van, hogy *én „visszanézek"* hogy én is nézem őt. S itt – bizonyára önként – meg kell indulnia a párbeszédnek.

Aki kezdő az imádkozásban, talán így beszélhet, mint a francia költő, *J. Superville:*

Lám azon kapom magam, hogy hozzád intézem szavam
én Istenem, aki azt sem tudom még, hogy vagy-e,
és suttogó templomaid nyelvét nem értem...
...Nem hiszek benned Istenem, mégis szeretnék
beszélni veled...
(Imádság az Ismeretlenhez)

Vagy talán ilyenkor már ne azt mondd, hogy „nem hiszek"! Inkább ezt: „Most már tudom, hogy létezel... Azt is tudom, hogy szeretsz engem. De nagyon nehezemre esik

szólnom Hozzád, mert eddig azt sem hittem, hogy vagy. Most ellenben taníts meg arra, hogy tudjak beszélni Veled. Segíts, hogy ezentúl napról napra gondoljak Rád; Rád, aki állandóan gondolsz rám, állandóan »nézel rám«... Jöjj a lelkembe, tölts be engem önmagaddal!”

Az ilyen akadozva induló ima már a legigazibb imádságok közé tartozik. S aki egyszer elkezdte a párbeszédet, az rövidesen megtalálja a hangot, s annak csakhamar egész élete megtelik színnel és gazdagsággal, mert minden esemény mögött megérzi a személyes Szeretet sugárzását, Isten jelenlétét. –„A sivatag is szép – írja Saint-Exupéry a Kis Hercegben –, mert valami csöndesen sugárzik... Az teszi széppé a sivatagot, hogy valahol egy kutat rejt... Igen, akár egy házról van szó, akár a csillagokról, akár a sivatagról; ami széppé teszi őket, az láthatatlan.” – Az imában e láthatatlan világgal találkozik az ember; – a szeretet világával: magával a Szeretettel. Ez a szeretet – Isten jelenléte – tudja az élet legsivárabb sivatagait is sugárzóvá tenni.

De én nem látom, nem tapasztalom a Végtelen Szeretetet – mondod. – Gondolj arra, mit jelent számodra a szülői, baráti vagy házastársi szeretet. Milyen öröm tudnod, hogy valaki szeret. Képzeld el, hogy egy szobában ülsz valakivel, akit szeretsz, de nem szólhatsz hozzá egy szót sem, nem érintheted és – sötét van – nem is láthatod őt. Ennek ellenére nem jelent-e sokat maga a tudat, hogy a szobában van az, akit szeretsz? Így megérted talán azt is, mit jelent, hogy Isten állandóan rajtunk tartja szerető tekintetét; mit jelent, hogy időnként – az imádságban, majd lassacskán egész életünkben – mi is egész szeretetünkkel felé fordulhatunk, s kitárhatjuk feléje (a Végtelen Megértés felé) belső titkainkat: azokat a titkokat, amelyeket más nem ért, sőt azokat is, amelyeket mi magunk sem értünk.

Ha tehát még nem imádkoztál, vagy régen abbahagytad az imát, mert gyerekesnek tartottad azt, e sorok olvasása után meg kell állnod, hogy – amennyiben az előzőket elméletileg érthetőnek és elfogadhatónak találtad – a gyakorlatban is megkíséreld az igazi felnőtt imádságot.

Van, akinek első próbálkozás után, másoknak csak egy-két hét múlva fakad fel aztán szívében az igazi öröm és hála; a hála azért, hogy a Végtelen Szeretet jelen van most, és jelen volt – és lesz – egész életében. E hála és köszönet örömét érezzük meg *Ady* versében, illetve imádságában, amelynek csak ezt a címet tudta adni: „Köszönöm, köszönöm, köszönöm!”

Napsugarak zúgása, amit hallok,
Számban nevednek jó íze van
Szent mennydörgést néz a két szemem,
Istenem, Istenem, Istenem,
Zavart lelkem tegnap mindent bevallott;
Te voltál mindig mindenben minden,
Boldog szimatolásaimban,
Gyöngéd simogatásaimban
S éles, szomorú nézéseimben.
Ma köszönöm, hogy te voltál ott,
Hol éreztem az életemet...
...Könnyebb a lelkem, hogy most látván vallott,
Hogy te voltál élet, bú, csók, öröm
S hogy te leszel a halál, köszönöm.

B) Az ima néhány alapvető szabálya

1. A külső körülmények befolyásolják imánkat.

– Segít, ha szobánkban rendet rakunk vagy kialakítunk egy kis *imasarkot,* ahol egy virág, gyertya, kereszt vagy a napi ige stb. emlékeztet Isten jelenlétére.

– *Testtartásunk* is befolyásolja összeszedettségünket: Tehát (ha egy mód van rá) ne imádkozzunk fekve, hanem összeszedetten ülve vagy térdelve!

2. Isten jelenlétébe helyezkedés

Az ima első szabálya: előtte *szükség van egy benső elcsendesülésre,* hogy át tudjuk élni, hogy Isten jelen van, és szeret engem [ahogyan erről az A) pontban szóltunk]!

Mit tegyek, ha nem tudok elcsendesülni, s továbbra is dörömbölnek bennem a gondolatok?

– Az ima mesterei erre több utat javasolnak:

– A *zsoltárok* leggyakrabban úgy emelik ki a lelket magábazártságából, hogy Isten nagysága, fensége felé fordítják őt: Tiéd Uram a föld, tieid a hegyek, a tengerek; tiéd a történelem s az én gyengeségeim is; Te mindennek Ura vagy, s mindenek felett állsz! És így *elkezdik dicsőíteni Istent,* a mindenség Urát (vö. pl. a 90-107. zsoltárt)! Ez számomra is járható út.

– Kiemelhet önmagunkból, ha az ima elején „a szívünkbe vesszük" embertársainkat: gondolunk a közel és távol levőkre, betegekre, kórházban fekvőkre, a bűn szélén járókra, a haldoklókra, s értük ajánljuk imánkat, szétszórtságunkat... A *szeretetet kiemel* gondjainkból, s felemel Istenhez.

– A *felülemelkedés* két további módját javasolják a lelki élet mesterei:

a) *Az „időbeni kiemelkedés"* módja: Gondolj arra, hogy 1 év múlva, 10, 100 év múlva hol is lesznek a te mostani, oly nagynak érzett problémáid! S hol is leszel Te akkor?! És hol vannak most azok, akik 10, 100 éve éltek – pl. a szentek, vagy elhunyt rokonaid –, s ugyanilyen problémákat éltek át? S hogy ítélik meg ma ők, akkori kicsiny gondjaikat? – Ha így elimádkozol, elgondolkodsz, egyszercsak átérzed majd, hogy mennyire kicsinyek a Te gondjaid Istenhez, az Ő nagy kérdéseihez képest. S akkor már könnyen indul az imádság.

b) A *„térbeni felülemelkedés"* módja: Ha egy magas hegy tetejéről vagy repülőből nézed a várost (saját otthonodat), egyszerre oly kicsinek látszik. S látod a sok más házat felülről, s elképzeled, mennyi ember, mennyi kérdés, szenvedés, betegség, halál, bűn, mennyi öröm, kegyelem él körülötted. Ha a menny (Isten) magasáig emelkedsz lélekben, Istennel is körülnézhetsz: s meggondolhatod, Ő mi mindent lát a világban... S mind emellett egyszercsak lekicsinyednek a Te óriásinak érzett gondjaid. S jobban átéled, ki vagy Te Isten kezében. S el tudod kezdeni az imát.

3. A reggeli ima lényeges célja: hogy Istennel együtt induljak neki napomnak. Különösen jó (annak aki Isten útján előre akar haladni, pótolhatatlan), ha minden reggeli imában *konkrétan elhatározom,* hogyan szeretnék élni Istennel, hogyan tudom az Ő szeretetét vinni embertársaim közé.

a) Fontos, hogy reggel átgondoljam a napot: milyen helyzetekkel, emberekkel fogok találkozni, mitől félek már előre: és hogyan fogom ezeket a nehézségeket Isten erejével (az Ő Igéjének fényében) leküzdeni. Állhat előttem olyan nehézség is, amelynek nem tudhatom előre a kimenetelét. Annál inkább megerősödök Jézusban: tudatosítom, hogy Ő ott is velem lesz, és segíteni fog... És bizonytalanságomban fontos hogy kérjem az Úr erejét, és megerősödjek hitemben: hogy Isten ereje működik majd bennem, ha én átadom magam neki.

b) Nagy segítséget jelent, ha reggel vagy előző este olvasok a Szentírásból vagy egy elmélkedési könyvből, s ezek alapján teszek egy-egy konkrét elhatározást (pl. hogy ma mindenkinek Jézus örömét adom; ma különösen szeretem azt, aki legnehezebb számomra; ma különösen törődök egy-egy családtagommal; ma minden szenvedést Jézusnak vagy valakiért ajánlok, örömmel stb.). Segít, ha az elhatározást összefoglalja a Szentírásnak egy-egy igéje

(egy „életige”), s ez lesz iránytűm a nap folyamán. Hittankönyvünk leckéinek III. pontja általában ilyen elhatározásokra ad tanácsot!

c) *S ha elmaradt volna a reggeli ima?* Amint ez tudatosul benned, add át szívedet abban a pillanatban Istennek, s kezdd el szeretni felebarátodat. Ilyenkor a szeretetben találkozhatsz Vele!

4. Az esti ima lényeges része (miután Isten jelenlétébe helyezkedtem!) hogy:

a) *Adjak hálát* a napomért! Ennek szép módja lehet: ha Istennel még egyszer végigjárok napomon – kezdve attól, hogy felkeltem, majd munkába-iskolába indultam stb. Köszönjem meg, hogy Ő mindig velem volt: én akár gondoltam rá, akár nem, Ő szeretetével gondoskodott rólam, átölelt és kísért!

b) *A legjobb bocsánatkérés* lesz az, ami egy ilyen hálaadás által jön létre: Ahogyan lélekben végigjárom a napot és hálát adok, hogy Ő mindig velem volt, úgy fogom automatikusan észlelni, hogy bizony én hányszor elhagytam Őt. S így bocsánatot kérek.

c) Ha reggel tettem egy elhatározást (pl. hogy Jézusnak egyik Igéjét élni fogom: hogy örömet szerzek másoknak, hogy szeretem ellenségemet), az esti imában vizsgáljam meg, hogyan sikerült ezt megvalósítani. Sose keseredjek el, ha a napom rosszul sikerült, ha gyenge voltam. Isten így is szeret (vö. 21.l). De határozzam el konkrétan, hogy – *az Ő erejében bízva* – holnap jobban akarok cselekedni (illetve gondoljam meg, hogy holnap mit nem szabad tennem; vagy pl. hogy milyen alkalmakat kell elkerülnöm – amelyek a rosszra visznek).

5. S mit tegyek, ha – pl. nagy kifáradottság idején – **úgy érzem, nem tudok elcsendesülni, nem tudok imádkozni?** – Ilyen mindnyájunkkal előfordul. Ne ijedj meg tehát! – De maradj hűséges az imára szánt idő betartásával!

– Ilyenkor is: először próbálj Isten jelenlétébe helyezkedni. Bízd Istenre fáradtságodat, ajánld fel másokért e szenvedésedet (azokért, akik nem tudnak imádkozni)! Ilyen helyzetekben sokat segít a szöveges imádság: Végy elő imádságos vagy elmélkedő könyvet (pl. M. Quoist: Így élni jó stb.), s próbálj abból lassan, imádkozva olvasni. Akik számára ismerős, imádkozzák ilyenkor a Zsolozsmát, vagy olvassanak elmélkedve a Szentírásból, elmélkedési könyvből vagy a szentek életéből.

S az ima végeztével (akár érezhető volt-e annak öröme, akár nem) kezdj el szeretni. Aki szeretetben él, Istenben él (1 Jn 4,16)! Így válhat **egész napod** imává: Jézussal való találkozássá (vö. Mt 25, 34).

II. rész: Isten szól a kereső emberhez

5. lecke: Isten szól hozzánk

A világ leghíresebb könyve

Ugye, izgalmas volna megismerned a világ leghíresebb könyvét?! Vajon van ilyen? Melyik az a könyv, amelyet a világon a legtöbben olvasnak? Amelyet a legtöbb nyelvre fordítottak le? Amelyik a legnagyobb példányszámban fogy el? – Tudod-e, hogy ez a könyv a *Biblia?* A világon a legelőször nyomtatták ki. A legtöbb nyelven olvasható (az egész Újszövetség 850 nyelven, egyes részei pedig 1785 nyelven). És évről évre – ha a bibliai válogatásokat is beleszámítjuk – több, mint 100 millió példányban fogy el.

És tudod-e, hogy melyik az a könyv, amelynek témáiból a világon a *legtöbb festményt* festették, a *legtöbb zenei és irodalmi művet* alkották? Igen. Ismét ugyanaz! A Szentírás. Mily gyakran merítettek a Szentírásból indítást 2000 év legnagyobb festői, mint *Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raffaelo, Rembrandt, Munkácsy* és *Csontváry;* és írói, mint *Dante, Thomas Mann, Dosztojevszkij, Madách, Babits, Ady* vagy *Németh László* és zenészek, mint *Palestrina, Bach, Händel, Beethoven, Liszt Ferenc* és *Kodály Zoltán.*

Miért volt Aranynak, Adynak, Gárdonyinak, Radnótinak vagy Kodálynak egyaránt rendszeres vagy éppenséggel napi olvasmánya a Biblia? Mi az oka annak, hogy az emberiség nagyjai – művészek és gondolkodók – ily tisztelettel voltak és vannak a Szentírás iránt? Mert megrendítette őket a Szentírás irodalmi szépsége és erkölcsi tisztasága. Ezért vallják, hogy ez a könyv nemcsak a vallásos emberek kincse, hanem *emberi kultúránknak is egyik legnagyobb értéke.* De bizonyára még a legnagyobb gondolkodók elismerésénél is többet mond, hogy nincs még egy könyv a világon, amelyből oly sokan *életet merítettek,* s amelyért oly sokan készek voltak életüket adni.

Sok ezer megrendítő példa közül most csak kettőt idézünk:

– A Diocletianus-féle keresztényüldözés idejéből (304-ből) sok ezer vértanú közül néhánynak megmaradt az ítélethozatal jegyzőkönyve. Innen ismerjük a történteket. – Euplusz, egy szicíliai fiatalember áll a bíróság előtt. Tudja, hogy a keresztényekre halál vár, de szavai tanúsítják, hogy nem fél. Amikor hitéről faggatják, elővesz egy kézzel írt könyvet, az Evangéliumot. „Ez Istennek, az én Uramnak törvénye – mondja. – Ezért kész vagyok meghalni.” Súlyos kínzások között mindvégig imádkozva hal meg.

– Egy újabbkori történet: *Radnóti Miklós* lakásán zörget a Gestapo. „Azonnal kövessen bennünket!... Semmit sem hozhat magával...” Radnóti tudja, hová indul. Megöleli feleségét, majd gyors mozdulattal egy kisalakú Bibliát csúsztat belső zsebébe... –„Indulhatunk!” ...

A következő három fejezetben meg fogunk ismerkedni ezzel a könyvvel – mindazokkal a nehézségekkel és ellenvetésekkel, amelyeket olykor hallunk vele kapcsolatban. Az alapvető ismerkedés után megkísérlünk behatolni előbb az Ószövetségi Szentírás, majd az Újszövetség mélységeibe.

I. A történelem tanúsítja...

Amióta ember él a földön, az emberiség keresi a világ rendezőjét, keresi a Végtelen Személyt, aki értelmet ad életének. A történelem egy korszakában azonban egy nép egyszer csak azt kezdte állítani, hogy ő találkozott is azzal, akit keresett: A Végtelen Szeretet, Isten megszólította őt.

Ábrahámmal kezdődött... Ábrahám, a zsidó nép ősatyja, nyugodt életet élt Mezopotámia északi részén. Egyszerre váratlan fordulat következett be életében. Elhagyta addigi hazáját, s elindult a „vak világba" mert azt állította, hogy Isten hívta. Hasonló fordulatok gyakoriak voltak a zsidó nép nagyjainak életében. Mindannyian állították, hogy az Úr szólt hozzájuk.

Sokszor *vitába szálltak* az isteni hivatással, mert az elviselhetetlenül súlyosnak tűnt számukra. Mózes alkudozott az Úrral, hogy ne kelljen teljesítenie a neki szánt küldetést. Jeremiás próféta egyenesen perlekedett Istennel és szemére vetette, hogy túl sokat kíván tőle. Jónás elmenekült az Úr elől.

Nyilvánvaló tehát, hogy ezek az emberek nem tekintélyt akartak szerezni maguknak azzal, hogy állították: – Az Úr szólt hozzájuk. Hiszen sokuknak folytonos gúnyt vagy éppenséggel a halált kellett vállalniuk Isten szavának hirdetéséért. És mégis újra és újra e szavakkal léptek a nép elé: „Halljátok az Úr szavát" (Iz 1,1). A zsidó nép viszont, ha időnként el is űzte, vagy megölte Isten küldötteit – egész történelmében mégis meg volt győződve, hogy az Úr szól hozzá. És megrendülten hallgatta Isten szavát a próféták szájából, vagy leírt szavát a Szentírásból (MTörv 5,23-27; Neh 8,6-9).

Ez a meggyőződés folytatódott a kereszténységben: Isten szólt. A Szentírás Isten leírt szava. – Az egyik oldalon vértanúk ezrei haltak meg ebben a bizonyosságban, a másik oldalon minden korban találkozunk emberekkel, akiket úgy megrázott ez a Szó, mint valaha a prófétákat, és új életre indította el őket.

De vajon lehetséges, hogy Isten szóljon az emberhez? És lehetséges, hogy a Biblia szavai Isten megszólítását tartalmazzák a mai ember számára is?

II. Isten szól a kinyilatkoztatásban

1. *Lehetséges, hogy Isten szóba álljon az emberrel?*

Elképzelhető-e, hogy a végtelen Isten szóba álljon a kicsinyke emberrel? – Láttuk, hogy az ember végtelenbe nyúló keresését csak maga Isten ültethette az emberbe. Célja az volt, hogy az ember keresse Őt, és eljusson Hozzá. De ha ez így van, akkor érthető az is, hogy *Isten segít az embernek a keresésben: szól hozzá, utat mutat neki. Ezt hívjuk kinyilatkoztatásnak.*

A Krisztus előtti korban élt egy nép, amelyik különös odaadással figyelt Isten hívására. Isten ezt a népet, a zsidóságot választotta ki; számára fedte fel, nyilatkoztatta ki titkait, s általa vezette el a világot az igazság mélyebb megismerésére. Isten e nép által készítette fel az emberiséget a kinyilatkoztatás beteljesedésére, Krisztus eljövetelére. A kinyilatkoztatás tehát a *zsidó nép életében kezdődött,* ahol Isten a próféták által szólt a néphez; majd *Jézus Krisztusban teljesült be,* akiben Isten a *Fia által* szólt hozzánk (Zsid 1,1).

2. *A kinyilatkoztatás isteni eredetét jelek igazolják*

Vajon Isten üzenetének közvetítői milyen bizonyítékokkal igazolták, hogy éppen az ő tanításuk tartalmazza Istennek az emberekhez intézett szavát? Mi bizonyítja, hogy az isteni kinyilatkoztatás éppen a Szentírásban van leírva, és nem más vallások könyveiben?

Ha Isten szólt, akkor valamiképp tanúskodnia kellett azok mellett, akik által szólt, azaz a próféták mellett és Jézus mellett. Ezért érthető, ha a kinyilatkoztatás isteni eredetét Isten jelekkel igazolta az emberek előtt. E jelek közül legfontosabbak a) a csodák és a jövendölések, b) valamint a kinyilatkoztatott tanításnak isteni bölcsessége.

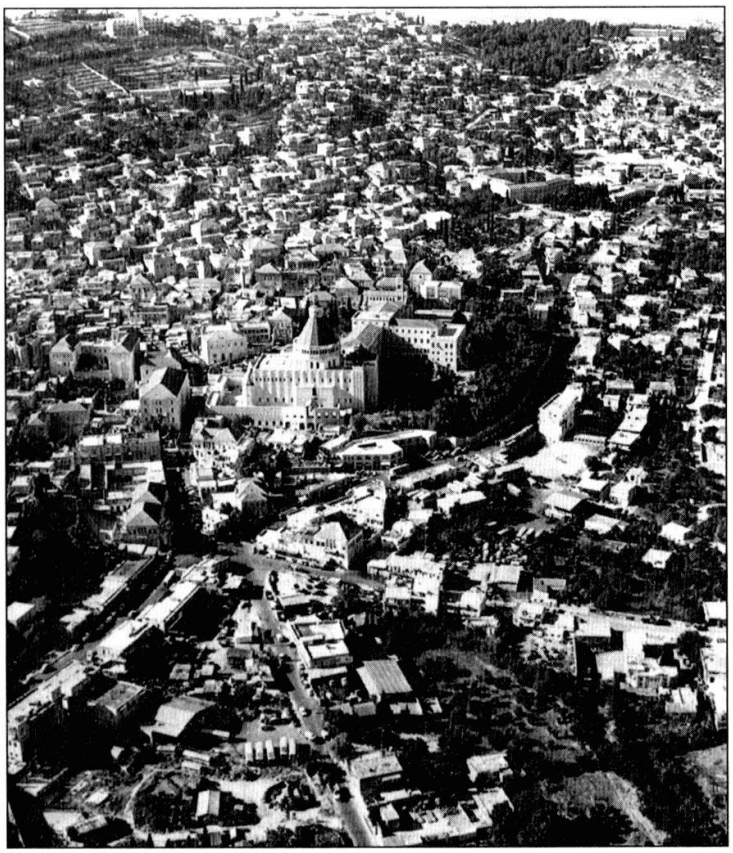

Názáret légifelvételről
Kéözépen az Angyali Üdvözlet Bazilikája

a) *Csodák és jövendölések*

A csoda a világ megszokott rendjétől eltérő jelenség, amely jelzi Isten jelenlétét és erejét. – A *jövendölés* valamilyen, a jövőben bekövetkező és természetes módon előre nem látható esemény megmondása.

Isten csodákkal és jövendölésekkel igazolta az embereknek azt, hogy küldötteinek tanítása isteni eredetű. Az ószövetségi zsidóság, látva a csodákat, ismételten megállapította: Nincs még egy nép, amely olyan isteni jeleket és csodákat tapasztalt volna meg, mint mi (MTörv 4,32-38; Iz 64,2). Jézus hallgatói közül is sokan levonták a következtetést a csodák láttán: „Te vagy az Isten Fia... Te vagy a Messiás... Ilyet még sohasem láttunk” (Mt 8,27; 9,8; 9,26 stb).

Az Ószövetségben sok csodáról olvasunk. Pl. Mózes előtt kettévált a tengervíz, és ő átvezette rajta a népet. Majd vizet adott nekik a pusztaságban (Kiv 14;17,1-7). Illés tüzet kért az égből, s az elégette a pogány papok előtt áldozati állatát (1 Kir 18,30-38) stb. Jézus ugyancsak számtalan csodával, gyógyítással s végül feltámadásával igazolta isteni erejét. – Mind a próféták, mind Jézus ismételten előre hirdettek olyan eseményeket, amelyek később be is következtek (vö. 10. lecke).

b) *A tanítás bölcsessége*

A kinyilatkoztatást igazolja a tanítás bölcsessége. Az ószövetségi zsidóság sokféle vallással, sokféle tanítással találkozott. De biztos meggyőződéssel állította, hogy az a tanítás, amelyet szent könyvei tartalmaznak, egyedülálló isteni bölcsességekről tanúskodik: „Nincs még egy nép, amelynek oly tökéletes parancsai volnának, mint nekünk” (MTörv 4,8) –

vallották. Ugyanezt állapították meg Jézus hallgatói: „Így még soha nem tanított senki.” Érezték, hogy ez minden eddigitől eltérő „új tanítás”, amelyben „hatalom és erő van”.

Miben áll az újdonság? Már az ószövetség is, majd különösen Krisztus tanítása olyan kérdésekre is választ tudott adni, amelyeket az emberiség történetében soha senki sem tudott kielégítően megoldani, amelyekre csak Isten adhat választ. Például, hogy a bűnös ember hogyan kezdhet új életet. Hogy mi a szenvedés és halál értelme. Hogy a szeretet miként győzhet a gyűlöleten és önzésen stb. (Minderről még részletesen szólunk.) A történelemben sok nagy gondolkodó és sok egyszerű ember lett úgy kereszténnyé, hogy belemélyedtek a Szentírásba, s megrendítette őket annak egyedülálló isteni bölcsessége.

3. *Isten megszólítására a hit válaszol*

Isten tehát megszólította Ábrahámot, a prófétákat, a választott népet. Csodákkal, jelekkel és a tanítás bölcsességével igazolta önmagát, illetve a kinyilatkoztatás szavahihetőségét, isteni eredetét. A zsidó nép pedig értelmével felfogta az isteni tanúbizonyságokat és belátta, hogy Isten az, aki megszólította őt. De a belátás önmagában még nem hit. A hit döntése az *értelem belátása* után következik. Ábrahámnak, a prófétáknak, a választott nép tagjainak és minden embernek, kereszténynek döntenie kell, hogy miután belátta, hogy Isten van és megszólította őt, válaszol-e hívására, követi-e útmutatását; ráteszi-e életét az Igazságra, amit belátott, ráteszi-e életét Istenre. A hit tehát több összetevőből áll:

I. *A hit Isten szeretetének ajándéka.* Ő az, aki a kinyilatkoztatásban megszólítja az emberiséget. Ő az, aki lelked mélyén megszólított és folyton újra megszólít téged is. Ő tesz minket képessé arra, hogy felismerjük megszólítását, és válaszoljunk arra.

II. *A hit értelmünk belátásán alapul.* A zsidóságot, számos természettudóst s a hívő embereket értelmük következtetése vezeti el Isten létének (Jézus istenségének, az Egyház tanításának) elfogadásához.

III. *A hit személyes döntés (= élet Istennel).*

a) A hit nem csupán elméleti igazságok belátása. Nem az a hívő, aki elméletben elfogadja Istent, Jézust, hanem aki dönt, hogy egész szívével válaszol Isten megszólítására, hogy *átadja életét* (életének vezetését) Istennek; hogy a kinyilatkoztatás (az Egyház) útmutatása szerint – Jézus törvényei szerint – él: Az ilyen ember megtapasztalja, hogy Isten egyre inkább megjelenik életében.

b) *A hit önmagunk* (gyengeségeink, tehetetlenségeink) *átadása Jézus megváltó szeretetének,* erejének. Hívő keresztény az, aki hiszi, hogy Jézus felemelte őt (erőtlensége, bűnei ellenére), és részesíti isteni, teljes életében. Hívő az, aki elhiszi, hogy minden *gyengesége ellenére* Jézus megváltó ereje átalakítja őt és működik benne – ha mindennap, minden botlás után újra átadja magát Jézusnak. – A hit *tettek* nélkül halott (Jak 2,17)! A hit akkor lesz élő, ha Krisztus meghívása szerint a szeretet útjára lépünk: „Aki szeret”, azt tudja Isten betölteni, s annak adja erejét, Lelkét (Jn 14,21)!

Ha egy nagy tudós vagy filozófus okos dolgokat mond, szavait leírják, és tudományos rendszert csinálnak belőle. Tanítványai aztán ezt megtanulják. Isten azonban nem azért szólt, hogy szavából csupán szép rendszert csináljunk. Jézus azt mondja, hogy a kinyilatkoztatás szava, Isten Igéje olyan, mint a mag. Él!

Jézus veti a magot! Kegyelme megszólít mindenkit. Azokban, akik hittel fogadják azt és tettekre váltják, százszoros termést hoz (Lk 8,5k, vö. Mt 7,24k). S ilyen értelemben – a hitet feltételezve – írja már az Ószövetség Isten szaváról: „Amint az eső és a hó lehull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet és termővé, gyümölcsözővé teszi, hogy magot adjon a magvetőnek és kenyeret az éhezőnek, éppen úgy lesz szavammal is, amely ajkamról

fakad." – Isten szava isteni életet fakaszt, isteni életet táplál bennünk, ha hittel fogadjuk, ha szerinte élünk (Iz 55,10).

III. „Aki szeret, annak kinyilatkoztatom magam" (Jn 14,21)

Ábrahám, Mózes, a zsidó nép, az apostolok, a szentek először csak annyit tudtak, amennyit most te: hogy Isten megszólította, meghívta őket. Csak miután válaszoltak Isten szavára, csak miután úgy cselekedtek, ahogy az isteni megszólításokban hallották, akkor kezdtek újfajta élő kapcsolatba kerülni Istennel. S így váltak alkalmassá arra, hogy Isten újra szóljon hozzájuk.

Beláttad, hogy van Isten? – Hogy szeret téged is? – Hogy a kinyilatkoztatás szava hozzád is szól? – Ha igen, akkor (ha értelmes és következetes vagy) döntened kell, hogy Istennek akarod adni életedet.

Gondold végig: mi akadályoz abban, hogy teljesebben a hit szerint élj!

Imádkozz! Kérd Isten Lelkét, erősítse hitedet: hogy következetesebben át tudd adni életedet Istennek!

Cselekedj! Jézus azt ígérte, hogy aki tettekre váltja szavait, abban megnő a hit; hogy aki szeretetben él, annak ő kinyilatkoztatja magát. Tedd meg tehát ma azt, amire érzed, hogy hited hív! Mindenképpen *cselekedj szeretetből!* És akkor Jézus növelni fogja hitedet: ő maga nyilatkoztatja ki magát neked, bensődben.

Összefoglalás

12. Miért ésszerű, hogy Isten szóba áll az emberrel?
Isten az emberbe ültette a Végtelen Szeretetet, az Isten utáni vágyat. Ezért ésszerű, hogy szól is hozzá, utat mutat neki keresésében.

13. Mi igazolja a kinyilatkoztatás isteni eredetét?
A kinyilatkoztatás isteni eredetét 1. a csodák, 2. a jövendölések, 3. a tanítás isteni bölcsessége igazolják.

14. Mi a hit?
A hit 1. Isten ajándéka, 2. értelmünk belátása, 3. életünk döntése Isten mellett.

15. Ki értheti meg Isten kinyilatkoztatott szavát?
Isten kinyilatkoztatott szavát az értheti meg, aki hisz benne és válaszol Isten megszólítására azzal, hogy szeret.

Válaszolj!

1. Melyik a világ leghíresebb könyve?
2. Mit tesz Isten a kinyilatkoztatásban?
3. Miért volt szükséges, hogy Isten csodákat tegyen?
4. Miben áll a Szentírás tanításának egyedülálló bölcsessége?
5. Mi a csoda?

Feladat

1. Kezdd el odaadóbban szeretni Istent és embertársaidat, hogy Isten kinyilatkoztathassa magát neked!
2. Sorolj fel műalkotásokat (festmény, szobor, zenemű, irodalmi alkotás), amelyek a Szentírásból veszik témájukat!

Tudod-e?

* *Csodák ma is vannak.* Pl. *Lourdes*-ban, egy franciaországi városkában, ahol 1858-ban egy Bernadett nevű leánynak megjelent a szent Szűz, és a helyen egy forrás fakadt, amelyben sokan meggyógyulnak. El lehet ezt hinni? Lourdes-ban egyébként egy hitetlenekből és hívőkből álló orvosi bizottság vizsgál meg minden beteget. És ez a bizottság állapítja meg újra és újra, hogy a gyógyulás „a tudomány mai ismereteinek alapján természetes ésszel nem magyarázható”. *Alexis Carrel,* a híres rákkutató Nobel-díjas orvos is egy csodás gyógyulás láttán tért meg. Ez a tudós orvos és más tudósok nem tértek volna meg, ha az, amit láttak, nem lett volna valóban csoda.

* *Hány fajtája van a kinyilatkoztatásnak?*
Van „nyilvános” kinyilatkoztatás, amely az egész emberiségnek szól. És van „magán” kinyilatkoztatás, amely csak egy személynek vagy kisebb csoportnak szól, és ezért elfogadása nem kötelező mindenki számára. Ilyet kaptak néha a szentek. Például Alacoque Szent Margit ennek hatására szorgalmazta az elsőpénteki ájtatosságot, vagy Szent Bernadette a Szent Szűz tiszteletét Lourdes-ban.

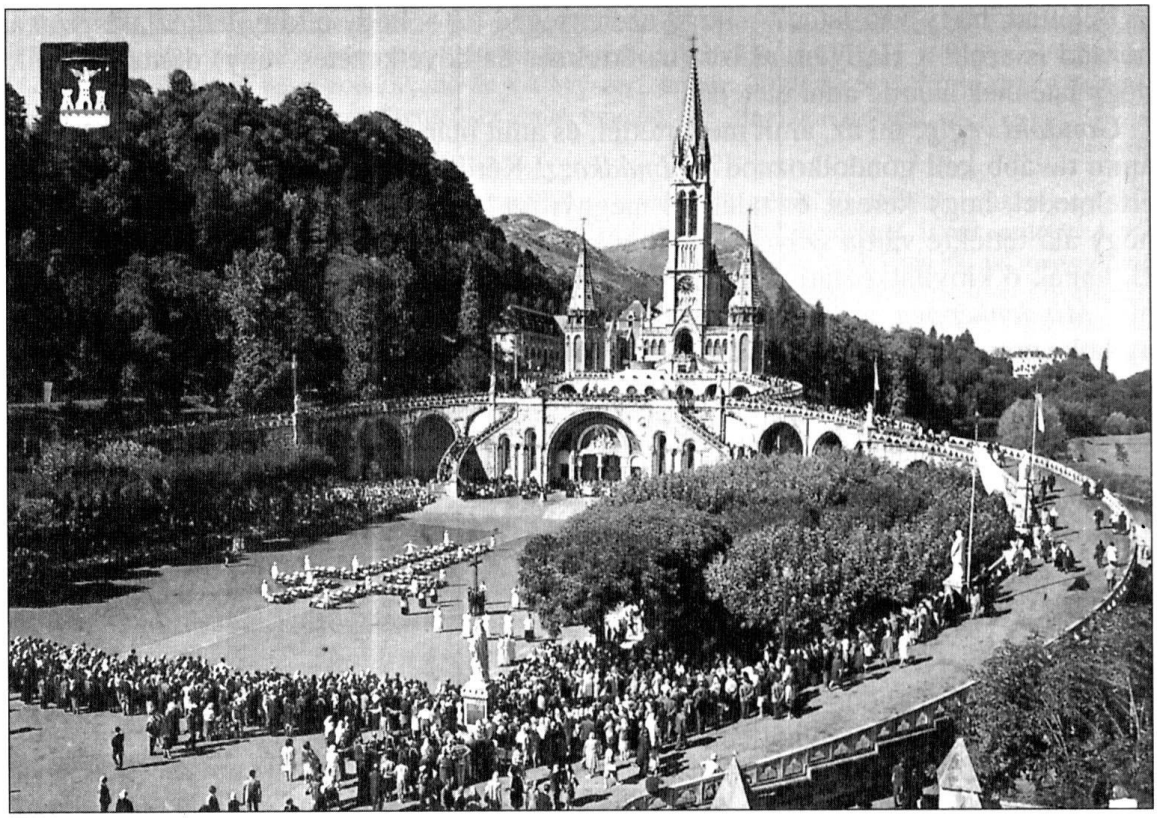

Lourdes,
Középen kereszt alakban a hordágyak

Beszéljük meg!

* A csoda szót ma sokan félnek kimondani. Pedig aki tud Isten jelenlétéről, erejéről, szeretetéről, annak számára a csoda és a kinyilatkoztatás nem érthetetlen jelenség. Csak olyan valami, mintha elhúznánk egy „függönyt” s egy pillanatra láthatóvá, tapasztalhatóvá válnék az egyébként is mindig jelenlevő Isten végtelen hatalma és szeretete. Hiszen a csoda Isten jelenlétének és szeretetének igazolására szolgál. – *Szent Ágoston* írja a csodáról: „Isten mindennapos csodáihoz, amelyekkel a világot irányítja, annyira hozzászoktunk, hogy alig gondolunk rájuk. Például arra a csodára, amelyet minden egyes búzaszemnél végbevisz: megszaporítva azt az aratásra. Azért Isten időnként olyan dolgokat tesz, amelyek a természet szokott rendjén kívül vannak. Az a célja velük, hogy az emberek felfigyeljenek.” Valójában azonban a világmindenség rendje nagyobb csoda, mint az ötezer ember jóllakatása öt kenyérrel.

* Mi a különbség a prófétai jövendölés és például a tenyérjóslás vagy csillagjóslás között?

6. lecke: Isten szavát leírták

I. A Szentírás az ítélőszék előtt

Jó száz éve történt... Ásatások során előkerültek az ókori kelet irodalmi, vallási művei. Az írások megfejtése után egyes tudósok így következtettek: A régészeti kutatások bebizonyították, hogy a Biblia nem Isten szava. – Mivel igazolták állításukat? – Azzal, hogy a felfedezett babiloni mítoszok kifejezési formája, sőt egyes elbeszélései is hasonlítottak az ószövetségi elbeszélésekhez. Tehát a Biblia nem isteni könyv – mondták. A zsidók csupán a keleti mítoszokat alakították át a maguk számára!

Ez a megrázkódtatás megismétlődött az 1950-es években. Ekkoriban Palesztinában a Holt-tenger partján barlangokra bukkantak, s a barlangokban egy körülbelül 2000 éves könyvtárra. A tudósok első benyomása hasonló volt, mint a Babilon-kutatóké: A felfedezett *Holt-tengeri tekercsek* nyelve, kifejezési formái és egyes gondolatai hasonlítottak az Újszövetségi Szentíráshoz. Egyesek ezért ismét levonták a következtetést: Az Újszövetség sem isteni eredetű könyv. Hiszen hasonlít ezekhez a Jézus-korabeli zsidó írásokhoz.

Mások a tudományra hivatkozva állítják: A Szentírás nem isteni könyv! – Az Ószövetségi Szentírás arról beszél, hogy Isten hat nap alatt teremtette meg a világot. Arról beszél, hogy a világ középpontja a Föld, a Nap és a csillagok pedig a Föld fölé boruló „kupolára”, az égboltra vannak felfüggesztve. Ezek pedig tudománytalan állítások. Ha a Szentírás Isten szava volna, akkor nem tévedhetne!

Vajon van ezekre a kérdésekre megoldás?

II. Isten leírt szava

1. *A Szentírás fő szerzője Isten*

Az ószövetség és a kereszténység vallja, hogy a *Szentírás Isten leírt szava,* a kinyilatkoztatás írásba foglalt része. De hogyan állíthatják egy nyilvánvalóan emberek által írt könyvről, hogy az Isten szava? Hogy volna képes ember egyáltalán leírni az isteni szót?

Isten megszólította az embert a kinyilatkoztatásban. De Isten nemcsak azokhoz kívánt szólni, akik a prófétákat vagy Krisztust hallgatták. Akarta, hogy szavát *minden kor embere* megismerje. A kinyilatkoztatást ezért le kellett írni. Isten nyilvánvalóan azt is akarta, hogy a kinyilatkoztatott igazságok tisztán és tévedésmentesen jussanak el az emberekhez. Ha ezt akarta, akkor gondoskodnia kellett arról, hogy a Szentírás írói képesek legyenek hamisítatlanul leírni az isteni tanítást. – *Isten Lelkének azt a működését, amellyel a Szentírás íróit megvilágosítja és vezeti, hogy azt írják, amit Isten az embernek mondani akar, sugalmazásnak nevezzük.* A Szentírás sugalmazott könyv (vö. 2 Pét 1,16-21).

De ha a Szentírás Isten szava, akkor hogyan lehetséges, hogy vannak benne részek, amelyek tudományosan tévesek, vagy amelyek hasonlítanak az ókori vallási mesékhez, a mítoszokhoz?

2. *A Szentírás társszerzője az ember*

A sugalmazás azt jelenti, hogy Isten Lelke vezeti a Szentírás íróját. De ezt nem szabad úgy elképzelni, mintha Isten „diktálná” a könyvet, vagy egyenesen átnyújtaná azt az emberi szerzőnek. A Szentírás szerzője Isten, de valóságos szerzője, társszerzője a Lélek által vezetett ember is. Ez két súlyos kérdést old meg:

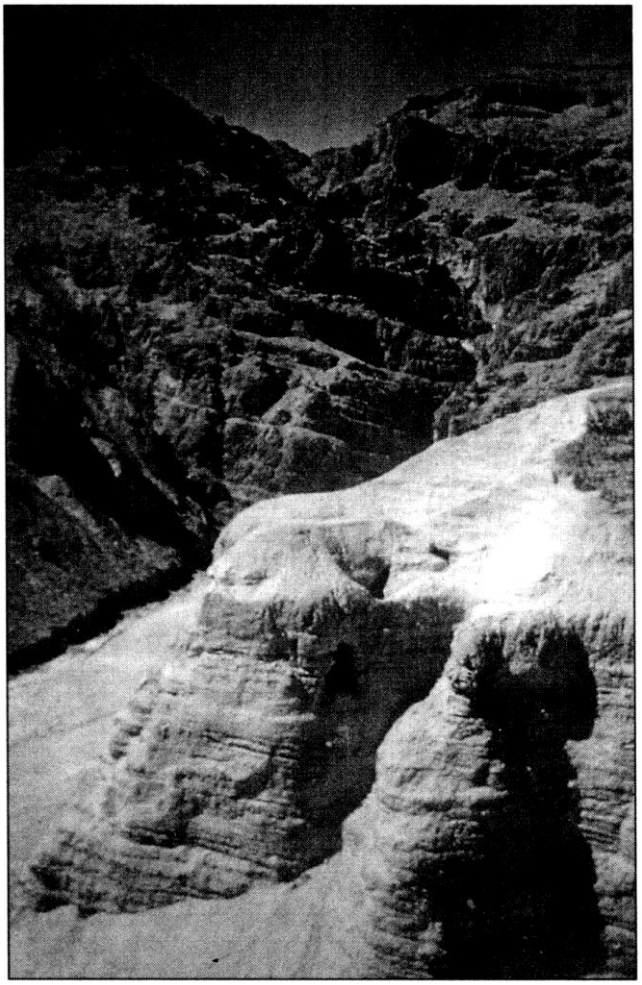

A Holt-tengeri barlangok

a) *A Szentírás és a mítoszok*

Az írók isteni indítást és támogatást kaptak arra, hogy Isten igazságát leírják, de azt ők maguk írták le. Vagyis természetes, hogy *saját koruk stílusában* írtak, és a kortársak előtt ismerős gondolatokat, elbeszéléseket is felhasználtak tanításuk szemléltetésére. Ha nem így írtak volna, nem értették volna meg őket kortársaik. Ezért érthető, ha a 2500-3000 évvel ezelőtt íródott ószövetségi könyvek sok formai vonatkozásban hasonlítanak azoknak a koroknak egyéb írásaihoz: így a korabeli mítoszokhoz is. A 2000 évvel ezelőtt írt újszövetségi írások ugyancsak hasonlítanak a korabeli művekhez: például a Holt-tengeri iratokhoz. Igaz tehát, hogy a Szentírás és a korabeli mítoszok között sok stílusbeli és *formai hasonlóság* van. De áthidalhatatlan a köztük lévő *tartalmi különbség.*

A vízözönről például nemcsak a Szentírás ír, hanem a pogány mítoszok, így a „Gilgames-eposz" is. A két leírás között sok *formai hasonlóság* van. De lényegiek a *tartalmi különbségek.* A Gilgames-eposz haragvó, gonosz istenségekről ír, akik ostoba bosszúból küldik a vízözönt a földre. Azután maguk is megbánják, amit tettek, de már nem képesek elzárni az ég csatornáit. – Ebben a szemléletben az emberiség gonosz istenségek kényének-kedvének van kiszolgáltatva. – A Biblia Istene ezzel szemben igazságos: Gondját viseli az igazaknak, s a gonoszokat bünteti a vízözönnel. (Arra a kérdésre, hogy miért sújtja a szenvedés az igaz embereket is, ez a kor még nem ismerte a választ. Ezt csak Jézus adta meg. Vö. 19., 41. lecke.)

b) *A Szentírás és a természettudomány*

A Szentírás írói úgy gondolkoztak, mint kortársaik. Mondanivalójuk szemléltetésére is az általuk ismert ókori világképet használták fel. De a Szentírás, a kinyilatkoztatás nem tudományos ismereteket akar közölni, hanem *vallási igazságokat:* Isten szeretetének és az ember helyes életének titkait. – Tehát a Szentírás nem foglal állást tudományos kérdésekben: ezért nem is kerülhet szembe a természettudománnyal. A tudomány túlhaladhatja a 2000 évvel ezelőtti világképet. De a Szentírás kinyilatkoztatott vallási mondanivalója ettől függetlenül ma is érvényes.

Galilei esete éppen a mondottak figyelembe nem vételén alapult: Galilei helyes megsejtésével szemben egyes vezető egyházi emberek arra hivatkoztak, hogy a Szentírás „tudományos szemléletét" (a geocentrikus világképet) is el kell fogadniuk a hívőknek (legalább addig, amíg az ellenkezője be nem igazolódik). Voltak ugyan híres paptudósok, akik Galilei pártját fogták. De a végső döntés mégis az lett, hogy amíg Galilei nem tudja bizonyítani feltételezését, addig nem hirdetheti azt (vö.25. l. Olv. 4.).

Hasonló félreértés következménye egy másik állítás. Egyes keresztények ugyanis a Biblia hatnapos teremtés-elbeszélésére hivatkozva bizonygatták, hogy a *fejlődéselmélet* téves. Azaz, hogy az élőknek egymásból, az embernek az állatvilágból való kiemelkedése (az evolúció) szemben áll a Szentírással.

A mondottak után már látod, miért voltak tévesek ezek az állítások. Azért, mert a Szentírás írója csupán a lényegi tanítás szemléltetésére használta fel korának világképét. És a Szentírásban csak a vallási tanítás a kinyilatkoztatott.

3. *A kinyilatkoztatás és a Szentírás őrzését Krisztus Egyházára bízta*

A kinyilatkoztatás csúcsa nem az volt, hogy Isten „könyvet írt", hanem az, hogy Isten szava, Igéje megjelent: *megtestesült* Jézusban (vö. Jn 1,1-18). Jézus az Ige = Isten kimondott, élő Szava. Jézusnak nemcsak minden szava, hanem egész élete, minden tette „Szó" volt. Isten általa tanította, szólította meg az embert.

Jézus nem könyvet írt, hanem *Egyházat alapított,* hogy az folytassa művét, az legyen a „könyv", Isten élő Szava a történelem folyamán. Az Egyházban Krisztus, az Ige akarja folytatni a Szentlélek által életét, Krisztus akarja kimondani magát a világ végéig (vö. Mt 28,19-20; Jn 14,26). Ezért hívjuk az Egyházat *„egyetemes igének".*

Az isteni Ige többféleképpen nyilvánítja ki magát az Egyházban:

a) *Isten megszólal az Egyház életében,* tanúságtételében. Az egész Egyház és minden keresztény titka az, hogy Jézus (= az „Ige") él bennük. S következőleg az Egyház és minden keresztény arra van híva, hogy Jézus élő Igéje legyen: hogy azok, akik nem ismerik az Evangéliumot, az Egyház, illetve a keresztények életéből megismerhessék azt (az élő Igét, Krisztust). Az Egyház történelmében gyakran szembeötlően és csodálatosan megvalósult ez a küldetés (vö. 31. l/I.), és megvalósul ma is számos egyházi közösség és keresztény életében. (Sajnos, máskor viszont egyes közösségek vagy keresztények nem töltötték be vagy nem töltik be a hivatásukat.)

b) *Isten megszólal az igehirdetésben.* Az apostolok, majd az Egyház igehirdetése nem csupán emberi szó és nem is csupán emlékezés Krisztusra, hanem titokzatos módon maga az *élő Krisztus szólít meg minket* általa. Mi „Isten Igéjét hirdetjük" hangsúlyozzák az apostolok (2 Kor 2,17; 4,2), maga a Szentlélek, maga Krisztus szólal meg szavainkban (vö. 1 Tessz 2,13; 1,5; 1 Kor 2,4; ApCsel 15,28; 4,31; 7,55; Jn 14,26).

Sok ember, sok szekta különféleképpen magyarázza a Szentírást. Krisztus azonban maga akarja értelmezni önmagát Egyházában. *Ezért bízta apostolaira* az Ige hirdetését és értelmezését (Lk 10,16).

S az Egyház ezért ad a „hivatalos” igehirdetőknek hivatalos megbízatást.

De hogyan lehetséges akkor, hogy oly *különféle súlyú* igehirdetésekkel találkozunk az Egyházon belül is? – kérdezed. Minél jobban átadja magát valaki a Szentlélekben Krisztusnak, annál teljesebben tud az élő Ige megszólalni szavaiban, életében. De a hívő hallgató még az emberileg gyengének vélt igehirdetésből is „kihallja” azt, amit Isten neki mondani akar az emberi szó által (vö. 1 Kor 1,20-21).

c) *Isten megszólal a Szentírásban.* Jézus életét, szavait, a vele való együttlét élményét az apostolok nemcsak hirdették, hanem közülük egyesek és tanítványaik a Szentlélek sugalmazására *le is írták* az Újszövetségi Szentírásban. De ez a könyv nem „holt betű”, holt törvénykönyv, hanem az Igéből és Ige által élő *Egyház életének könyve.* – 1. Élő könyv, amely folyton *táplálja* az Egyház, a keresztények életét (tükör, amelyben a földön élő Egyház szemléli Istent). – 2. Élő könyv, amelyet *élve* lehet csak igazán megérteni, mert csak az életben lehet az élő Igével, Krisztussal találkozni. – 3. Élő könyv, amelyet a történelemben élő Egyház a Szentlélek által *a kornak és körülményeknek megfelelően* egyre újabb módon ért meg és magyaráz (és korról korra áthagyományozza a Szentlélek által szerzett ismereteit).

III. Isten hozzád szól a Szentírásban

Sokak életét megújította már a Szentírás. Példaként csak egy nevet idézünk, egy világhírű gondolkodóét: Szent Ágostonét. Ő olyan közismert személy, akiről mindenütt a világon tanulnak. – Hazánkban a középiskolások azt tanulják róla, hogy ő a modern gondolkodás és a modern irodalom egyik első mestere.

Ágoston pogány volt. Híres szónok volt, a szónoklás művészetének tanára. De ugyanakkor a pénz, a hírnév, az erkölcstelenség rabja. Egy napon belső ösztönzésre kézbeveszi a Szentírást. Felnyitja, s egy mondatra esik tekintete: „Éljünk tisztességesen... ne kicsapongásban és versengésben... Inkább öltsétek magatokra Jézus Krisztust” (Róm 13,13-14). Az olvasottak megrendítik. Érzi, hogy ez neki szól. És hallgat a hívásra. Szakít előző életével. Megkeresztelkedik, otthagyja a nagyvárost, a hírnevet és visszavonul, hogy imádkozzék. Megtapasztalja, hogy Isten valóban vezeti. Néhány év múlva úgy átalakul, hogy pappá, majd püspökké szentelik. Az Egyház nagy szentje, az emberiség egyik nagy gondolkozója és írója lett (†430).

– Isten gondoskodott arról, hogy szava eljusson minden kor emberéhez – hozzád is.

– *Van Szentírásod?* Ne mulaszd el beszerezni! Olvass naponta legalább néhány sort belőle! (Csinálhatod úgy is, hogy e könyvet tanulva kikeresed a leckékben jelölt, vagy a témához vágó részeket, és ezekből olvasgatsz mindennap.)

– Úgy olvasd a Szentírást – úgy figyelj, ha felolvasnak belőle a szentmisén, hogy Isten szól hozzád benne!

(*Gyakorlati tanács:* Kíséreld meg a következő héten a „háromfázisú” szentírásolvasást! 1. fázis: néhány perc bevezető csend; Isten van itt, és szólni akar hozzám (2-3 perc). 2. fázis: olvasd el a kiválasztott részt (2-5 perc). 3. fázis: csendben gondold át, mit mond ez a számodra (2-3 perc)!

Összefoglalás

16. Mi a Szentírás?

A Szentírás Isten írásba foglalt üzenete.

17. Mi történik a sugalmazásban?

A sugalmazásban Isten Lelke vezeti a Szentírás íróját, hogy azt írja, amit Isten mondani akar az embernek.

18. Lehet-e ellentét a Szentírás és a tudomány között?

A Szentírás és a tudomány között nem lehet ellentét. Mert a Szentírás vallási kérdésekről tanít, és nem természettudományos ismereteket akar közölni. (Tudományos kérdésekben kora szemléletét tükrözi.)

Válaszolj!

1. Milyen kérdést vetett fel a babiloni és a qumráni tekercsek-írások megtalálása?
2. Ki a Szentírás szerzője?
3. Kire bízta Krisztus a Szentírást?
4. Milyen kapcsolat van a Szentírás és a mítoszok között?
5. Honnan tudjuk, hogy a Szentírás szövege épen maradt ránk?
6. Vajon miért nem írt könyvet Jézus?
7. Miért nevezzük Jézust „Igének”?
8. Hogyan szólal meg az isteni Ige az Egyházban?

Feladat

1. Olvass mindennap néhány sort a Szentírásból!
2. Érdeklődj ismerőseid körében, kinek az életében jelentett sokat a Szentírás!
3. Olvasd el Gárdonyi Géza: Írás a Bibliába c. versét!

Tudod-e?

1. *Mit jelent ez a szó: Biblia?*

A Biblia görög szó. Magyar jelentése: „könyv” (illetve „könyvek”). Az emberiség évszázadokon keresztül a Szentírást tartotta a világ legfontosabb könyvének, ezért egyszerűen „A könyv”-nek nevezte.

2. *Mik a mítoszok?*

A mítoszok pogány vallási mesék és tanítások. A pogány istenek születéséről, életéről, olykor veszekedéséről, harcairól szólnak – de elbeszéléseik által a mélyebb emberi kérdésekre is választ szeretnének adni.

* * *

A Szentírás szövege épen maradt ránk

A Szentírás 2000-3000 évvel ezelőtt íródott. Vajon megvan-e a szentírási könyvek eredeti példánya? S ha nincs meg, akkor honnan tudhatjuk, hogy a kezünkben levő Szentírás híven őrizte meg számunkra a kinyilatkoztatást?

Az ókori írásokat kézzel írták. Ezért nem volt annyi példány belőlük, mint ma, a nyomtatás korában, egy könyvből. Ez a kevés példány a háborúkban, tűzvészekben vagy csupán a használat által is hamar elpusztult. Az újszövetségi könyvek anyaga nem is pergamen (bőr) volt, hanem papirusz. Ez a növényből készült anyag a levegő nedvességének hatására idővel elporladt. Mindebből érthető, hogy ránk csak az ókori írások másolatai maradtak. A római vagy görög írók (Vergilius vagy Homérosz) műveinek ránk maradt másolatai sokszor 1500 évvel későbbiek, mint az eredeti művek.

De az ókor *egyetlen könyvének sincs oly nagyszámú és régi „szövegtanúja”,* mint a Szentírásnak. Az újabb idők ásatásai során ezer és ezer olyan régi kézirat került elő különböző vidékekről, amelyek

a Szentírás egy-egy részét tartalmazzák. Az ószövetségi könyveknek egyes részleteit (pl. Izaiás könyvét) megtalálták a Krisztus előtti korból származó másolatokban; az Újszövetség egyes részeit pedig már a megírásuk után 20-30 évvel keletkezett töredékeken. A sok kézirat igazolja, hogy a Szentírás, amelyet ma olvasunk, lényegileg *azonos az eredetivel.*

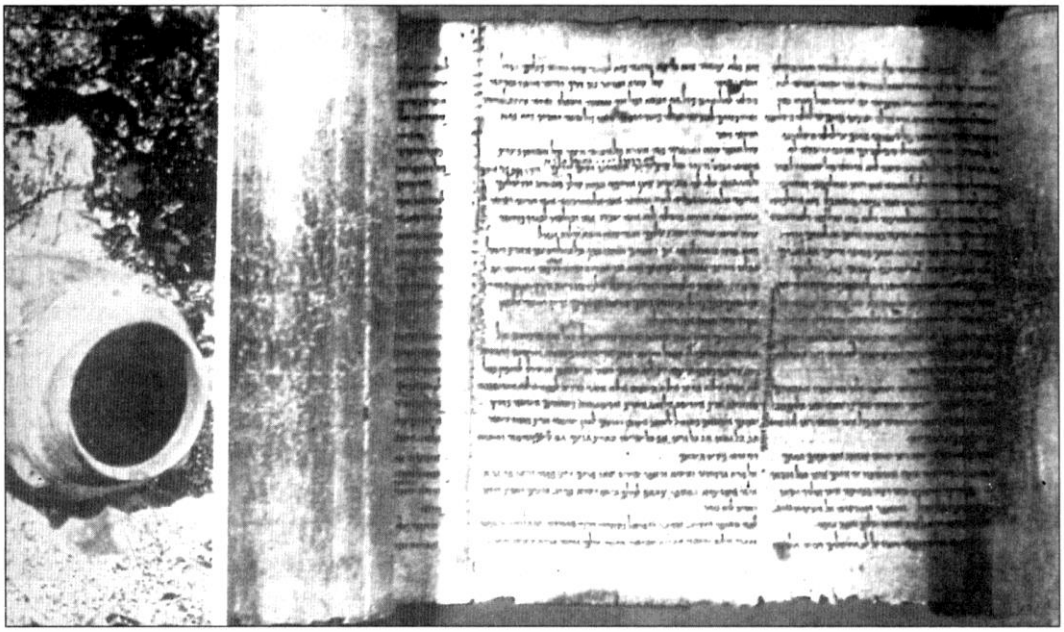

Izaiás-tekercs – és a korsó, amelyben őrizték

7. lecke: A Szentírás – mint irodalmi mű

I. Meg akarod érteni a Bibliát?

A Bibliát minden művelt embernek illik ismernie. A legtöbben hallottak is például arról, hogy a Biblia szerint Isten a világot hat nap alatt teremtette; vagy hallottak Ádámról és Éváról meg a paradicsomkertről. De kevesen ismerik ezeknek az elbeszéléseknek jelképes és mély tanító mondanivalóját. Vajon te tudod-e, mit tanítanak ezek a leírások? Olvasd csak el a Biblia első sorait! Rájössz-e azok jelentésének titkára?!

„Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet. A föld puszta és üres volt, sötétség borította a mélységeket, és Isten Lelke lebegett a vizek fölött. Isten szólt: Legyen világosság. És világosság lett. Isten látta, hogy a világosság jó. Isten elválasztotta a világosságot a sötétségtől. A világosságot nappalnak nevezte Isten, a sötétséget pedig éjszakának. Aztán este lett és reggel: az első nap. – Isten újra szólt:

A vizek közepén keletkezzék szilárd boltozat és alkosson válaszfalat a vizek között. Úgy is lett. Isten megalkotta a szilárd boltozatot és elválasztotta vele a boltozat fölötti és a boltozat alatti vizeket. Isten a boltozatot égnek nevezte el. Este lett és reggel: a második nap” (Ter 1, 1-8).

Így folytatódik a harmadik, negyedik és ötödik napon a szárazföldnek, a növényeknek, az égitesteknek és az állatoknak megteremtése. Végül „Isten megteremtette az embert a saját képmására, férfinak és nőnek teremtette. Megáldotta őket és így szólt hozzájuk: Legyetek termékenyek, szaporodjatok, töltsétek be a földet és vonjátok uralmatok alá...

Isten látta, hogy nagyon jó mindaz, amit alkotott. Este lett és reggel: a hatodik nap... Isten a hetedik napon megpihent... Megáldotta és megszentelte a hetedik napot, mert azon pihent meg egész teremtő munkája után” (Ter 1,27-28.31; 2,2-3).

A Szentírás később azt írja, hogy Isten előbb a férfit alkotta meg a föld porából, s bele „lehelte az élet leheletét”. Azt is látta, hogy „nem jó az embernek egyedül lenni ezért oldalcsontjából megalkotta az asszonyt” (Ter 2).

Vajon mi a sokat idézett sorok igazi jelentése?

II. A Szentírás irodalmi elemzése

1. *A szentírási könyvek megértéséhez ismernünk kell azok műfaját és keletkezési körülményeit*

A Szentírás Isten szava. De valóságos irodalmi alkotás is. A szentírók koruk műfajaiban, koruk irodalmi kifejező eszközeit felhasználva mondták el mondanivalójukat.

A Szentírás egyes könyveinek tartalmát akkor érthetjük meg teljesen, ha tekintettel vagyunk azokra a szempontokra, amelyeket általában egy irodalmi alkotás elemzésekor figyelembe kell vennünk. Melyek ezek?

a) *A műfaj.* – Egy mű megértéséhez ismernünk kell annak műfaját.

Mit csinálna, aki nem tudná, hogy különbség van például egy tanítómese és egy riport műfaja közt? Elolvasná Aesopusnak egy állatmeséjét, és elkezdene vitatkozni, hogy az állatok nem tudnak beszélni.

b) *Az irodalmi kifejező eszközök.* – Egy mű megértéséhez ismernünk kell a felhasznált kifejező eszközöket, például a hasonlat, a megszemélyesítés, az allegória szerepét.

Aki nem ismerné ezeket, az a magyar irodalom legismertebb alkotásait sem értené meg. Már a Toldi olvasásakor is fennakadna, ha pl. ezt olvasná: „Ösztövér kútágas hórihorgas

gémmel / mélyen néz a kútba, benne vizet kémel”. – S megkérdezné, hogy mondhatja Arany, hogy az élettelen kútágas „belenéz” a kútba?

c) *A keletkezés háttere.* – Ennek ismerete is szükséges egy mű megértéséhez.

Megérthetné-e pl. a Walesi bárdok mondanivalóját, aki nem tudja, hogy a ballada a 48-as szabadságharc után a véres Habsburg-elnyomás korában íródott?

A Szentírás nem egyetlen könyv, hanem egy egész irodalom. 72 könyve körülbelül 1000 év alatt keletkezett, különböző műfajokban, különböző történelmi körülmények közt. A Szentírást tehát – mint irodalmi művet – teljesen csak az értheti meg, aki ismeri a keleten használt műfajokat, irodalmi szemléltetési eszközöket és a könyvek keletkezésének hátterét. Ezek megismerése komoly tudományos munkát igényel.

A következőkben csupán a Biblia két első fejezetének példáján fogjuk bemutatni, hogy a bibliai elbeszéléseket az értheti meg teljesen, aki figyelembe veszi az imént felsorolt szempontokat.

2. *A teremtés-elbeszélés elemzése*

a) *A műfaj.* – A Szentírás szerint Isten hat nap alatt teremtette a világot. – Aki nem tud különbséget tenni egy tanító célzatú vallási elbeszélés és egy természettudományos értekezés műfaja között, az vitatkozni kezd és azt mondja: A tudomány szerint földünk nem a Bibliában leírt sorrendben alakult ki, és nem hat nap alatt jött létre. – De aki tudja, hogy a teremtés-elbeszélés műfaja a keleten ismerős *tanító-példázat*, az megérti, hogy a Szentírás a színes leírás által arra akar tanítani: hogy egy Isten van, és Ő szeretetből teremtette a világot.

A szerző a „hatnapos” teremtéssel is vallási tanítást akar kifejezni: Ha Isten szereti az embert, akkor az embernek időnként meg kell állnia, hogy hálát adjon Isten jóságáért – hogy megpihenjen és örvendezzék. Az elbeszélést azért osztotta tehát hat napra, hogy a végén hozzáfűzhesse: a hetedik napon Isten megpihent. – Szombatonként ti is pihenjetek meg, *szenteljétek meg az Úr napját!*

b) *Az irodalmi kifejező eszközök.* – A teremtés-elbeszélés a gondolkodó ember két legalapvetőbb kérdésére keresi a választ, és válaszait irodalmi eszközökkel próbálja szemléltetni:

– *Honnan van a világ?* – Ez az elbeszélés első kérdése. S a szentíró válasza: A világot mindenestül Isten teremtette; és szépnek, jónak alkotta.

A *szemléltetés módja:* A szerző nem kezd természettudományos bizonyításba, hanem hat nap keretében felsorol mindent, amit a világban ismer. Majd hozzáfűzi: mindezt Isten teremtette; és jónak alkotta. – (Felsorolásában természetesen nem a mai világképet követi, hanem a korabeli, földközéppontú szemléletet.)

– *Mi az ember helye a világban?* – Ez a második kérdés. És a válasz: az ember is Isten teremtménye, de lényegesen különbözik a többi teremtménytől. Isten őt saját képmására alkotta, és az egész világ urává tette.

A szemléltetés módja:

– Az ember teremtményi voltát, Istentől való függését egy Keleten ismerős jelkép szemlélteti: Isten földből alkotja az embert.

– Az ember isteni hivatását egy másik kép ábrázolja: Isten saját képmására teremti az embert, és lelket lehel bele.

– Az embernek a többi teremtmények fölött álló nagyságát egy jelenet szimbolizálja: az ember ad nevet a föld állatainak. A keleti szemléletben nevet az adhat másnak, aki hatalmasabb nála, aki uralkodik rajta.

c) *A keletkezés háttere. – A világ teremtéséről* szóló bibliai leírás teljes megértéséhez tudnunk kell, hogy a korabeli pogány vallások sok istenben hittek. Istennek tartották a Napot, a Holdat, a csillagokat. Sőt, szerintük külön isteneik vannak a tengernek, az állatoknak, a növényeknek. Amikor a teremtés-elbeszélés egyenként felsorolja

a Napot, a Holdat, a csillagokat, az állatokat, egyúttal azt is kijelenti, hogy ezek nem istenek, hanem mind az egyetlen Isten teremtményei.

– *Az ember teremtéséről* szóló elbeszélés akkor érthető, ha tudjuk, hogy a korabeli mítoszoknak zavaros elképzeléseik voltak az emberről. Ezek szerint az emberek nem egyenlőek. Egyesek (az uralkodók, a varázslók) az istenek választottai, míg mások alacsonyabb értékűek. A Szentírás válaszol ezekre az elképzelésekre is: Ha Isten saját képmására teremt minden embert, akkor az emberek alapvetően egyenlőek.

– *Az asszony teremtéséről* szóló allegorikus leírás súlyát is akkor fogjuk fel, ha ismerjük a kort. Abban a korban sokan azt tartották, hogy csak a férfi az igazi ember; az asszonynak nincs lelke, csak rabszolga.

A nők alacsonyabbrendűségéről szóló szemlélet sokfelé és sokáig uralkodott. Gondolj csak arra, hogy a régi magyar nyelv is használt ilyen kifejezéseket: „eladó lány”. Vagy gondolj a többnejűségre, amely ma is ismerős egyes országokban!

A szentíró szemléletes képekben mondja el hallgatóinak, hogy az asszony egyenlő a férfival: „Isten mély álmot bocsátott az emberre, majd kivette egyik bordáját, és azt asszonnyá építette...” A borda kivétele a keleti nyelvben olyan valamit jelent, mintha mi azt mondanánk: Isten kivette az ember szívét, és azt asszonnyá építette. Ezért a férfi és a nő egyenlők és összetartoznak, hiszen „egy a szívük”, egy a lényük (Ter 2,21-25).

III. A Szentírás a szívemben van

– Amikor *Euplusztól,* a vértanúvá lett szicíliai fiatalembertől a katonák elvették a nála levő, kézzel írt Evangéliumot, a helytartó gúnyosan megkérdezte: „Nálad vannak-e még a tiltott írások, amelyekből, azt mondtad, hogy erőt merítesz?” Euplusz válasza: „Nálam vannak!” A helytartó meglepődött, mert úgy tudta, hogy elvették azokat tőle. –„Hol vannak? Add elő!” – Euplusz a szívére mutatott: „Itt vannak!” Erre a helytartó elrendelte, hogy függesszék fel és ostorozzák, amíg nem kész megtagadni hitét. Így halt vértanúhalált.

– Felfigyeltél arra, hogy *minden szentmisében „fogadalmat teszünk”* arra, hogy szívünkbe akarjuk fogadni az Evangéliumot?! – Az Evangélium olvasásakor felállunk, és kereszttel jelöljük meg a homlokunkat, szánkat és szívünket. Ez azt jelenti, hogy szeretnénk megérteni az Evangéliumot; vállaljuk, hogy ha kell, beszélünk róla; és elsősorban azt ígérjük, hogy a szívünkbe kívánjuk fogadni Isten szavát. Isten szava olyan a lelkünkben, mint a mag, amely kikel és termést hoz.

A Szentírás kimagasló *irodalmi alkotás.* Te is figyelj fel azokra az irodalmi szépségekre, amelyek a nagy írókat is mélyen megérintették. Ha valamit nem értesz a Bibliában, jusson eszedbe: ez bizonyára azért van, mert nem eléggé ismered a megfelelő rész műfaját, a keleti szemléltetési módokat vagy a keletkezés hátterét.

De mindezek ellenére se feledd, hogy a Szentírás *Isten szava,* amelynek minden nyitott szívű emberhez van mondanivalója. Ezért történhet meg oly gyakran, hogy a Szentírás – különösen az Újszövetség – lényegét megérti valaki különösebb tudományos elemzés nélkül: és elindul általa a mélyebb istenszeretet és emberszeretet útján.

Isten téged is arra hív, hogy elsősorban szíveddel olvasd a Szentírást! E héten folytasd, amit elkezdtünk. *Olvass naponta* az Újszövetségből!

Összefoglalás

19. Hány részből áll a Szentírás?
A Szentírás két részből áll: az Ószövetségből és az Újszövetségből. (Az Ószövetség 45 könyvét a Krisztus előtti 1000 év alatt írták, az Újszövetség 27 könyvét Krisztus születése után 50-100 között.)

20. Van-e természettudományos mondanivalója a 6 napos teremtés-elbeszélésnek?
A 6 napos teremtés-elbeszélésnek nincs természettudományos mondanivalója. Vallási mondanivalója az, hogy csak egy Isten van, s ő szeretetből teremtette a világot.

21. Miért van szüksége széles körű ismeretekre annak, aki a Szentírást – mint irodalmi művet – meg akarja érteni?
A Szentírás könyveit ezer év alatt írták. Mint irodalmi művet, csak az értheti meg őket helyesen, aki ismeri a könyvek műfaját, keletkezési körülményeit és a használt irodalmi kifejező eszközöket.

Válaszolj!

1. Miért ajánlatos először az Újszövetséget olvasni a Szentírásból?
2. Hogyan tükröződnek a korabeli mítoszok elgondolásai a teremtéstörténetben?
3. Mi a teremtés-elbeszélés műfaja?
4. Mit jelent az, hogy Isten Ádám bordájából alkotta meg Évát?
5. Ellentmond-e a bibliai teremtés-elbeszélés a fejlődéselméletnek?

Feladat

1. Írd le, mi az, amit a teremtés-elbeszélés a „lelked számára” mond!
2. Olvasd el a Teremtés Könyvének 1. és 2. fejezetét! Találsz-e benne olyan nehézségeket, amelyre az előzők alapján nem tudsz válaszolni?

Tudod-e?

* *Hogyan rövidítjük a Szentírás könyveit?*
A rövidítések táblázatát megtalálod minden Szentírásban.

* *Melyek a legfontosabb szentírási műfajok?*
A Szentírás könyvei többféle műfajban íródtak, mégis csoportosítani szoktuk őket.
Az *Ószövetség* könyveit 3 nagy csoportra osztjuk: 1. *Történeti könyvek* a zsidó nép történeteiről számolnak be a mai történetírástól eltérő, a keleti történetírás műfajának megfelelő módon (erről lesz szó a 8. fejezetben). 2. *Tanítókönyvek* különféle műfajokban íródtak; egyetlen céljuk a vallási tanítás. Vannak köztük költemények (mint a zsoltárok, a világ legolvasottabb költeményei); jelképes tanító elbeszélések (Jób és Jónás könyve vagy az Énekek Éneke); és bölcs mondások, tanítások gyűjteményei (Példabeszédek, Prédikátor, Bölcsesség, Sirák Fia könyve). 3. *Prófétai könyvek:* az Ószövetségnek talán legizzóbb könyvei. Isten szól bennük a próféták által a néphez. A könyvekből kibontakoznak előttünk a próféták alakjai is, akik azért küzdöttek, hogy a választott nép hű maradjon az igaz Istenhez. (A 16 prófétai könyv közül a legfontosabbak Izaiás, Jeremiás, Ezekiel és Dániel könyvei.)
Az *Újszövetségi* Szentírás könyveit is 3 csoportra oszthatjuk. Ezek a 1. történeti könyvek (az Evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei), 2. levelek (Szent Pál és az apostolok

levelei), 3. és egy prófétai, illetve apokaliptikus könyv (A Jelenések Könyve).

* *Mi a számmisztika?*

A keleti népek irataiban éppen úgy, mint a Szentírásban, a számoknak elsősorban jelképes jelentésük van. A keletiek szerint voltak szerencsés és szerencsétlen, jó és rossz számok, és olyan számok, amelyeknek különböző, más jelentésük van. Így értjük meg, hogy miért szerepelnek egyes számok oly gyakran a Szentírásban. Tökéletességet jelző szám például a hetes, amellyel a teremtési elbeszélésben és sok más helyen is találkozunk. Tökéletes szám a 40-es is, ezért szerepel oly sokszor. (A vízözön idején az eső 40 napig esett, Jézus 40 napig böjtölt stb.) A keleti ember számára tehát nem elsősorban

a szám volt fontos, hanem annak mondanivalója. Például a vízözön-elbeszélés mondanivalója az, hogy Istennek megvolt a terve a vízözönnel is, ezt is tökéletesen csinálta: – mert igazságos büntetés volt.

Beszéljük meg!

A *„Ószövetség” fogalmát* több értelemben használjuk. Ószövetségnek nevezzük egyrészt a szövetséget, amelyet Isten a zsidó néppel kötött, tágabb értelemben pedig a választott nép egész történetét, s ilyen értelemben beszélünk ószövetségi vallásról, népről, kinyilatkoztatásról. De Ószövetségnek nevezzük a Szentírásnak azon könyveit is, amelyek Jézus előtt íródtak. A két fogalom közti különbséget az írás módjában is kifejezhetjük. Így (könyvünkben is) – kis- vagy nagybetűvel – ószövetséget vagy Ószövetséget írunk (az utóbbit, ha a könyvről van szó). Hasonlóan beszélünk egyrészt az új szövetségről, azaz Istennek új szövetségkötéséről, másrészt az Újszövetségről, tudniillik a Szentírásnak Jézus halála után írt könyveiről. Az írás módjában ugyanúgy tehetünk különbséget, mint az előző esetben.

8. lecke: Az Ószövetség új istenképe

I. Milyen az Isten?

A kereszténység, illetve a zsidóság előtti vallásoknak, filozófiáknak különböző elképzeléseik voltak Istenről (az istenekről).

A görög és római, az egyiptomi és mezopotámiai vallások, *mítoszok* istenei hatalmasak, de gyakran erőszakosak, féltékenyek, bosszúállóak voltak. E vallások híveit rettegés, félelem fogta el, ha isteneikre gondoltak. Különböző varázslatokkal, áldozatokkal próbálták isteneik jóindulatát megnyerni.

Az *ősi vallások* istenképe tisztább volt, mégis számos zavaros elemmel keveredett: pl. az egy Isten mellett másodlagos istenekben, szellemekben is hittek.

A *tisztultabb vallások,* filozófiák tudtak az egyetlen, fenséges, hatalmas, igazságos, teremtő Istenről. De ez a titokzatos világfeletti Isten megközelíthetetlen volt számukra. Csupán megrendült félelmet, tiszteletet váltott ki bennük.

Az *ószövetségi vallás* egyedülállóan új tanítása volt, hogy a fenséges, világfeletti egyetlen Isten irgalmas atyja, szerető pártfogója az embernek.

II. Az Ószövetség – Isten szeretetének története

1. *Az ószövetség Istene – a szeretet Istene*

A nem kinyilatkoztatott vallások, filozófiák természetes eszükkel következtettek, s így alkották meg elképzelésüket Istenről (az istenekről). Azt mondták: A világ rendjéből, szépségéből következik, hogy kell lennie Teremtőnek, aki végtelenül hatalmas, fenséges stb. De ennél a gondolatnál nem tudtak tovább jutni.

A zsidó vallásban olyan Isten képe jelenik meg, akire a korabeli nagy gondolkodók és vallások gondolni sem mertek volna. Megjelenik Isten, aki nemcsak erős, hatalmas, igazságos, hanem aki mindenekelőtt isteni módon *szeret.* Nemcsak világfeletti és fenséges Ő, hanem irgalmas és emberszerető. Az ószövetségi vallás legnagyobb újdonsága, *isteni eredetének egyik legerősebb bizonyítéka ez a tiszta istenkép.*

Bár lelke legmélyén az egész emberiség várt a szerető Istennel való találkozásra, mégsem mert álmodni sem erről. Isten szeretetét az ember csak azóta meri elhinni, amióta Ő maga nyilatkoztatta azt ki nekünk. – Nyitott lelkű ember különösebb magyarázat nélkül is érzi, hogy ez az istenkép az „igazi". Érzi, hogy az ember a Szeretet-Istennel való találkozásban találja meg boldogságát, önmagát. A kinyilatkoztatás fényében ez érthető, hiszen az ember Isten képére, az Istennel való találkozásra van teremtve. – Ha mindezt végiggondoljuk, akkor értjük meg, micsoda újdonságot hozott a kinyilatkoztatás az ember számára. Az ember újjászületése volt ez. Új értelmet kapott élete, munkája, szenvedése.

2. *Isten kinyilatkoztatta szeretetét*

A zsidóság reánk maradt szent könyvei egyetlen központi tényről tesznek tanúságot: hogy Isten kinyilatkoztatta szeretetét a zsidó népnek, gyermekévé, szövetségesévé tette ezt a népet.

Az ószövetségi írások nem a mesebeli múlt ködös távlatában beszélnek elképzelt istenekről, amint a mítoszok teszik. Ellenkezőleg! Az ószövetségi iratok egy tapasztalatról számolnak be, amellyel szemben maguk is sokszor hitetlenkedve álltak... Arról, hogy ez a nép találkozott az önmagát kinyilatkoztató Isten személyes szeretetével.

Hol találkozott a zsidóság Isten szeretetével?

a) A próféták által történő *kinyilatkoztatásban...* Megtapasztalta, hogy olyan Isten szól hozzá, aki szereti őt, irgalmas hozzá.

b) *A történelem eseményeiben...* Újra és újra megbizonyosodott arról, hogy Isten vezeti őt, gondot visel rá mint választott népére; s hogy még a csapások is megtisztulását szolgálják (vö. MTörv 4,32-40; Oz 2,16; 11,1k).

c) A *szövetségkötésben...* Szövetség vagy szerződés két egyenlő fél között jöhet létre. Az ember nem is álmodhat arról, hogy Isten barátja, szövetségese legyen. A zsidóság viszont a szövetség megkötésében azt tapasztalta, hogy Isten szinte egyenlő féllé tette az embert.

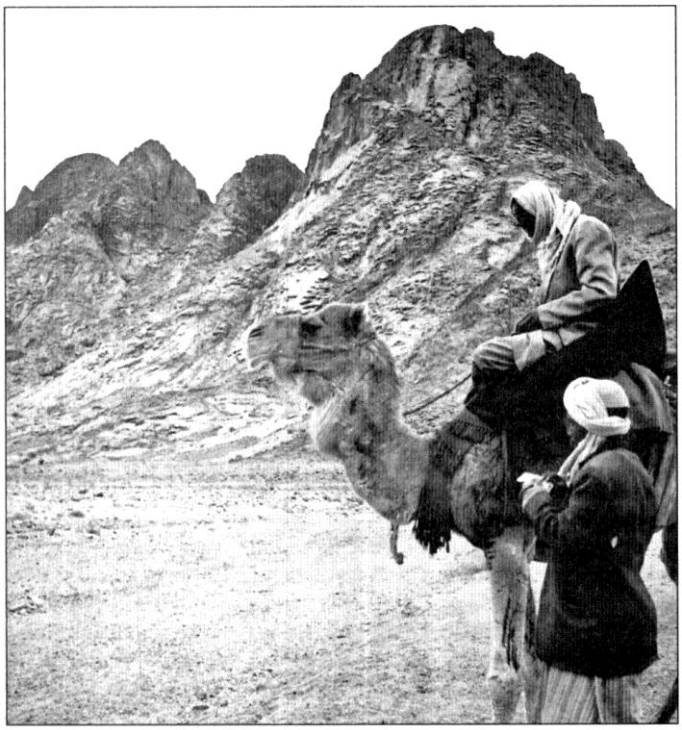

A Sínai-hegy

Az Ószövetségi Szentírás elmondja, hogy Isten több alkalommal szövetséget kötött a választott nép őseivel – Ábrahámmal, Jákobbal, Mózessel. A végső ünnepélyes szövetség az Egyiptomból való kiszabadulás után a Sínai-hegynél jött létre. Ekkor Isten megígérte a népnek, hogy ha az hű lesz parancsaihoz, akkor ő megvédi és vezeti népét. A zsidóság pedig megígérte, hogy megtartja Isten parancsait, különösen a tízparancsot: – Isten és az embertárs szeretetében fog élni.

Istennek a zsidósággal kötött szövetségét nevezzük ószövetségnek (Kiv 19k).

Az Istennel kötött szövetség a választott nép *életének központi ténye,* gondolata lett. A *bűnt* pl. a próféták azért tartották súlyosnak, mert az hálátlanság Isten szeretete iránt: megszegése a Vele kötött szövetségnek (vö. Jer 2,2; Oz 2,4).

A szövetség gondolata átjárta a *zsidó vallást.* A zsidó vallásosság középpontja a jeruzsálemi templom volt, ennek legnagyobb vallási tiszteletben álló tárgya pedig a *frigyláda.* (A frigyládában őrizték a tízparancs két kőtábláját, a szövetségkötés „okiratát”.) Vallási életük egyik központi eseménye pedig a szövetségi ígéretek időnkénti megújítása volt.

Az ószövetségben Isten szeretetét igazolta a népnek az a prófétai ígéret is, hogy Isten egyszer majd *új szövetséget* fog kötni az emberiséggel. Ez az új szövetség jött létre Jézus által (Jer 31,31k; Ez 36,25).

3. *A zsidó történetírás – tanúságtétel Isten szeretetéről*

Az Ószövetségi Szentírás egy része a zsidóság történetéről szól. Ezek az írások is *Isten szeretetének megtapasztalásáról* tesznek tanúságot. A zsidó történetírás *sajátos műfaj.* Az

írók nem elsősorban az események pontos elmondására törekszenek, hanem annak bemutatására, miként vezette Isten népét az évszázadokon át. A történelmet sok korabeli vallás szerint természetes erők, a véletlen vagy éppenséggel az istenségek kénye-kedve irányítja. A szentírók viszont arról akarnak tanúságot tenni, hogy történelmük minden sikerében és fájdalmában fellelhető Isten szeretete, vezetése: Isten mindig hű marad szövetségéhez. – A zsidó *történelem főhőse* tehát maga a gondviselő Isten.

Ha tudjuk, hogy a szentírók írásaikkal elsősorban Isten nagy tetteiről akarnak tanúságot tenni, akkor értjük meg az Ószövetségben lévő, olykor mesésnek tűnő elbeszéléseket. Hasonlóan, mint amikor egy mélyen hívő ember elmeséli életét, gyakran rendkívüli eseteket is elmond. Állítja, hogy Isten csodákat tett vele. Ezek a „csodák" egy nemhívő számára többnyire nem volnának csodaként bizonyíthatók. De a hívő megérti az elbeszélést. Mert maga is sokszor tapasztalta, hogy Isten csodálatosan vezeti életét.

A zsidóság életében *bizonyosan voltak igazi csodák.* Egyébként nem maradhatott volna oly rendíthetetlen a hitük a történelmi balsorsban is. De az Ószövetség egyes leírásaiban nem lehet mindig tudományos bizonyossággal szétválasztani, hogy melyik rész a történelmi hűségű beszámoló, és melyik rész szolgál csupán arra, hogy Isten nagyságáról tanúságot tegyen. Hiszen az íróknak nem is volt más céljuk, minthogy megsejtessék olvasóikkal Isten jóságát.

Hogy egy példát említsünk: A Vörös-tengeren való átkelés elképzelhető úgy is, hogy a zsidók gyalogosan át tudtak kelni egy lápos tengerszoroson (= a Sás-tengeren), míg a fáraó súlyos harci szekerei megfeneklettek az iszapban. A zsidóság ebben az eseményben joggal fedezte fel Isten segítségét. Évszázadok múlva azonban színezve írták le a történteket, hogy így fejezzék ki az élmény nagyságát: „A víz kettévált és úgy állt jobb- és balfelől, mint a fal" – írja a Kivonulás könyve (Kiv 14,22).

III. „Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből!" (MTörv 6,5)

A *zsidóság* megtapasztalta, hogy Isten vezeti őt. Érthető, ha a nép nagyjai megérezték: Isten szeretete hálára, viszontszeretetre vár. Így lett életük alaptörvénye, vallásuk főparancsa: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből" (MTörv 6,5; vö. Mk 12,30). (S az istenszeretet gyakorlati megvalósítása volt számukra az emberszeretet, ahogyan a főparancs második része megfogalmazza: „szeresd embertársadat, mint önmagadat".)

Az istenszeretet *Jézusban* kapta meg végső értelmét. „Melyik az első a parancsok közül kérdezi egy írástudó Jézustól. S ő ezt válaszolja: Az első ez: Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből" (Mk 12,30-31).

A *keresztények* új módon tapasztalják meg Isten szeretetét. Ezért az ő életük irányító elvének még inkább az istenszeretetnek kell lennie. – Hogyan tudjuk ezt megvalósítani? *Mózes* gyakorlati útmutatást ad erre vonatkozóan a zsidóknak: „Ezeket a parancsokat (a főparancsot) őrizd meg szívedben... Amikor otthon tartózkodsz, s amikor úton vagy, amikor lefekszel s amikor fölkelsz. Igen. Jelként kösd őket kezedre. Legyenek ék a homlokodon. Írd fel őket házad ajtófélfájára és kapujára" (MTörv 6,4-9; 11,18-21). Ugyanezt mondja Szent Pál is a keresztényeknek: „Akár esztek, akár isztok, vagy bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek" (1 Kor 10,31).

De lehetséges úgy élni, hogy mindent Isten iránti szeretetből teszünk? Ha „mindig" nem is sikerül, próbálj meg így cselekedni *legalább olyankor, ha eszedbe jut.* S ha elkezded, egyre többször fog eszedbe jutni.

Próbáld meg kicsiny cselekedeteidet is „teljes szívvel" végezni!

Kis Szent Teréz korunk egyik nagy szentje. Miért hívták mégis „kicsinek”? Mert életével rámutatott, hogy a *szeretet kis tettei az igazán nagyok.* Kis Szent Teréz „teljes szívvel, teljes lélekkel” takarított, mosott, játszott. Gyakran mondta magában: „Szeretlek Jézus”, vagy egyszerűen csak: „Neked”.

Miután ezt a titkot néhány gyermek megértette, ezt mesélték: Egy lány: Most először takarítottam Isten iránti szeretetből. Teljes szívvel söpörtem ki az ágy alját is. – Egy fiú: Ha sietek, be szoktam csapni a szoba ajtaját. Most eszembe jutott, hogy ezt is csinálhatom Isten iránti szeretetből. Sose hittem, hogy az ajtót is be lehet csukni imádságként.

Összefoglalás

22. Mi újat tanít az ószövetség Istenről?
Az ószövetség azt az újat tanítja Istenről, hogy Isten nemcsak hatalmas és fenséges, hanem irgalmas és emberszerető.

23. Hol találkozott a zsidóság Isten szeretetével?
A zsidóság a próféták által történt kinyilatkoztatásban, történelmének eseményeiben és a szövetségben találkozott Isten szeretetével.

24. Hogyan szól a legfőbb parancs?
A főparancs így szól: Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből! Szeresd embertársadat, mint önmagadat!

25. Hogyan szól a tízparancs? (vö. MTörv 5)
1. Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!
2. Isten nevét hiába ne vedd!
3. Az Úr napját szenteld meg!
4. Atyádat és anyádat tiszteld!
5. Ne ölj!
6. Ne paráználkodj!
7. Ne lopj!
8. Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen!
9. Felebarátod házastársát ne kívánd!
10. Mások tulajdonát ne kívánd!

Válaszolj!

1. Mi az ószövetség isteni eredetének egyik legerősebb bizonyítéka?
2. Ki által kötötte meg Isten az emberrel az ószövetséget, és az újszövetséget?
3. Miben különbözik az ószövetségi történetek műfaja a mai történelemkönyvekétől?
4. Mi igazolja, hogy a zsidóság életében bizonyosan voltak csodák?
5. Ki a zsidó történelem főhőse?

Feladat

1. Otthoni munkáidat próbáld „teljes szívvel” végezni: Isten iránti szeretetből!
2. Kérdezd meg egyik szülődet vagy nagyszülődet, hogyan tapasztalta meg Isten csodálatos vezetését életében! – Írd le!

Tudod-e?

Mi az újszövetség?
Az ószövetség lezárult Krisztussal. Benne új kapcsolat, új szövetség jött létre Isten és az ember között. Isten már a prófétákon keresztül, majd végül Jézus által megígérte, hogy akik Isten és az embertárs szeretetében élnek, azok nemcsak Isten választott népe lesznek (amint a zsidóság volt az ószövetségben), hanem azokban maga Isten fog élni (vö. Jer 31,33; Ez 36,25; Zsid 8,10; Róm 5,5 stb).

Beszéljük meg!

A zsidóság számára Isten az, „aki van", aki jelen van. A zsidók Istent Jahvénak hívják. Ez a szó azt jelenti: „Aki van" (aki mindig jelen van) (vö. Kiv 3,14). – A zsidóság legmélyebb meggyőződése, hogy Isten jelen van életünkben. Ő vezeti őket a történelem viharaiban, vezeti őket nappal (ha kell, felhőoszlopban), vezeti a sötétben (fénylően, mint a tűzoszlop); táplálja őket, ha éhesek, s inni ad nekik, ha szomjaznak. – Vajon mire tanít minket az ószövetség e mély hite?

* * *

A választott nép története

A választott nép története *Ábrahámmal* kezdődik. Isten meghívja Ábrahámot, hogy új földet és új életet mutasson neki (Kr. e. 1850 körül). Ábrahám megtapasztalja Isten hatalmát, szeretetét, és útra kel. Ábrahám unokája, Jákob alatt éhínség tör ki az új hazában. Isten azonban József által *Egyiptomba* menekíti választott népét, és így megmenti őket a pusztulástól. A 400 éves egyiptomi tartózkodásról keveset tudunk. Csak annyit, hogy az egyiptomiak féltékenyek lettek a zsidóság növekvő erejére, és elhatározták megsemmisítését. – De Isten nem hagyja el őket. *Mózest* küldi, hogy mentse ki népét a fáraó hatalmából (Kr. e. 1250 k). Az Egyiptomból való kivonulás a zsidóság egyik legnagyobb és soha el nem felejtett istenélménye. – Ennek emlékére ülik meg évről évre a Húsvétot. – A fáraó nem akarja elengedni a népet, erre Isten 10 csapást küld az egyiptomiakra. Ekkor a fáraó elbocsátja a zsidókat, de rövidesen megbánja döntését, és üldözőbe veszi őket seregével. Isten azonban újra melléjük áll: Éjjel tűzoszlop, nappal felhő által vezeti őket a pusztában, hogy el ne tévedjenek. Majd a végveszélyben csodálatosan átvezeti őket a tengeren, míg a fáraó serege odavész.

Isten szeretetének ilyen megtapasztalásai után érnek a *Sínai-hegyhez.* Ott Isten újra szól a zsidósághoz, és Mózes által felhívja őket az isteni törvények megtartására. A nép fogadalmat tesz Istennek, hogy egész életén át teljes szívvel szeretni fogja Őt. Aztán folytatják útjukat Palesztina felé.

Zsidóországban új szakasz kezdődik történelmükben. Isten először alkalmi vezetőket küld – a bírákat –, hogy irányítsák a népet, majd kb. 1000-től megkezdődik a királyság. Az Ószövetség Krisztus előtti 1000 éve telve van drámákkal és szenvedésekkel. Két nagy királyuk, *Dávid és Salamon* után az ország kettészakad. Folytonosak a pártharcok. Majd az ország egyik részét Asszíria hajtja fogságba 721-ben, másik részét, Júda törzsét 586-ban Babilon viszi el rabszolgának. De a *babiloni fogságból* 70 év után Isten erejében bízva és csodálatosan megújulva, szinte hihetetlen életkedvvel térnek vissza hazájukba. Újjáépítik a lerombolt templomot és Jeruzsálemet. Vallják, hogy a rabság Isten igazságos büntetése volt, mert nem tartották meg Istennek tett ígéretüket. Ezdrás írástudó felhívására újra megfogadják: hűek akarnak lenni az Istennel kötött szövetséghez.

Ezután 200 évig békésebb kor következik. A környező pogányság hatására azonban ismét sokan hűtlenné válnak. Így kerülnek újabb évszázad múlva a szírek uralma alá. A szír király elhatározza, hogy megsemmisíti a zsidó vallást. A zsidók a *Makkabeusok* vezetésével ellenállnak, de számos vereséget szenvednek... A Krisztus előtti században Palesztina a rómaiak uralma alá kerül. Az ő uralmuk idején született meg Jézus.

Ha olvasod az ószövetségi történeteket, mindig erre emlékezz: egyetlen dolgot akarnak tanítani: Isten vezeti övéit – szenvedések, csapások által is. – Isten felajánlotta szeretetét az embernek, tehát neked is egyetlen feladatod van: szeretni Őt teljes szívvel, teljes lélekkel!

9. lecke: Az Ószövetség új emberképe

I. Az ember értéke

Titusz római császár egy éhínség alkalmával, amikor drága volt a hús, rabszolgákat „vágatott” le, és velük etette halait.

Az ókorban sokan ilyen kevésre értékelték az embereket. A rabszolgákkal gyakran rosszabbul bántak, mint az állatokkal.

Vajon ebben a korban nem volt, aki megakadályozza ezt a szemléletet? Nem voltak vallásos emberek, akik tiltakoztak?

A Krisztus előtti korok vallásai is többnyire embertelenek voltak. Embertelenek voltak a mítoszok istenei. A görög mitológia egyik meséje elmondja, hogy az istenek – Artemisz és Apolló – hogyan nyilazták le irigységből egy anya, Niobe 14 gyermekét. Az utolsó anyja karjai között keresett menedéket, de az istenség nyila ott is utolérte.

Maguk a vallási szertartások is olykor embertelenné váltak. Sok pogány vallás emberek feláldozásával akarta kifejezni az istenek iránti hódolatát. A korabeli szokást követte Ábrahám is, amikor legnagyobb „értékét”, fiát, Izsákot akarta feláldozni Istennek. De megértette, hogy Isten nem ilyen áldozatot kíván.

De az ember „értékének sajátos felfogására találunk példákat az újabb korban is. Hitler például megbélyegzett egy népet, s kijelentette, hogy annak tagjait ki kell irtani. Az újabb kor történetében vagy korunkban nemegyszer megtörtént hasonló: egy embercsoport valamilyen megokolás alapján kiirtandónak ítélt egy másik fajt vagy csoportot...

Napjainkban sok „humanista” ember felháborodik, ha ilyen eseményekről hall. De lelke mélyén talán maga is hasonlóan vélekedik. Például ő is egységesen elítél embercsoportokat és fajokat, vagy természetesnek veszi, hogy elpusztítják a meg nem született életek millióit.

Ilyen háttérben értjük meg a kinyilatkoztatott emberkép újdonságát.

II. Az Ószövetség humanizmusa

1. *Az istenszeretet és emberszeretet elválaszthatatlanok*

A pogány vallásokban Isten csak egy világfeletti hatalmasság volt. Ezek követői számára a vallás többnyire abban állt, hogy egyrészt hódoltak istenük előtt, másrészt megpróbálták megnyerni segítségét saját terveik megvalósításához. Az istentiszteletnek itt semmi köze nem volt az emberszeretethez. (Előfordulhatott, hogy egy ember vagy nép a másik elpusztításához kérte istene segítségét.)

A kinyilatkoztatás emberképének alapvető újdonsága volt minden korabeli vallással vagy filozófiával szemben, a) hogy elkezdte tanítani minden ember isteni értékét; b) és azt, hogy az istenszeretet és emberszeretet elválaszthatatlan egymástól. (Nincs igazi vallásosság emberszeretet nélkül!) – Mi okolja meg ezt a tanítást?

a) „Isten saját képmására teremtette az embert” – írja a Biblia (Ter 1,27). *Minden ember Isten* teremtménye, sőt *képmása.* De ha Isten képmása, akkor szinte Istennek kijáró tisztelet és szeretet illeti meg. – Érthető, hogy a főparancs második fele így hangzik: „Szeresd embertársadat, mint önmagadat”.

b) Ha az ember Isten képmása, ha Isten szereti az embert, akkor a *vallásosság* (az ima, böjt, áldozat) *nem választható el az emberszeretettől.* Sőt, a kinyilatkoztatás egyenesen kijelenti: az istentisztelet legfontosabb formája az emberszeretet. Ha valakiben nem él az emberszeretet, annak vallásos cselekményei mit sem érnek.

A próféták az Úr nevében szólították fel a népet: „Ne hozzatok nekem többé értéktelen áldozatokat... Ha kiterjesztitek imára kezeteket, elfordítom szememet... Tanuljatok meg jót tenni: keressétek az igazságot, segítsétek az elnyomottakat, szolgáltassatok igazságot az árváknak s védelmezzétek az özvegyet" (Iz 1,15-17). „Törd meg az éhezőnek kenyeredet, és a hajléktalan szegényt fogadd be házadba. Ha mezítelent látsz, öltöztesd fel... Ez az áldozat és imádság és böjt tetszik az Úrnak" (Iz 58,4-10; Oz 6,6; Ám 5,21).

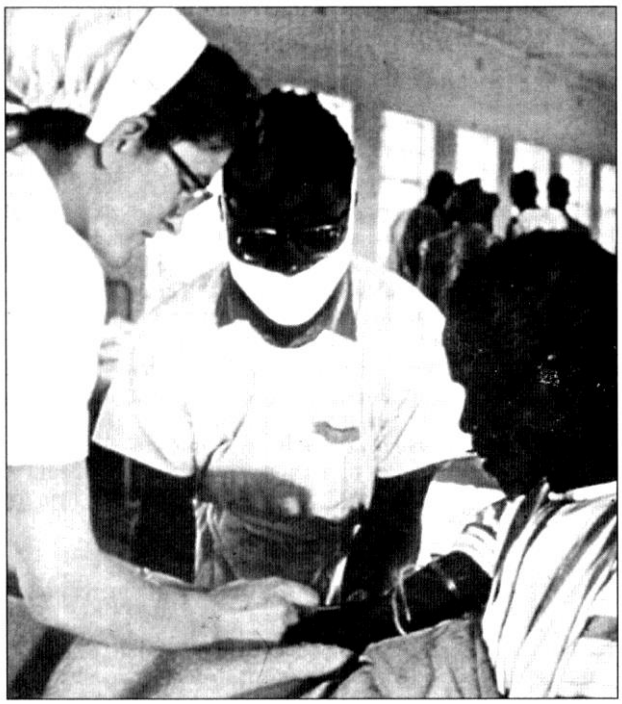

Katolikus önkéntesek a misszióban

2. *Ha Isten szeret minket, nekünk is szeretnünk kell embertársunkat*

A zsidóság *új emberképe következménye* volt *új istenképének.* Emberszeretetük hátterében ott húzódott a megtapasztalás, hogy Isten szereti őket. Levonták a következtetést: „Ha Isten így szeret minket, akkor nekünk is szeretnünk kell embertársunkat." Ha Isten megmentette őket, amikor Egyiptomban, majd Babilonban szegények, idegenek és rabszolgák voltak, akkor nekik is szeretniük kell a szegényeket, a köztük élő idegeneket és a rabszolgákat.

A szegények, a „legkisebbek" tiszteletére véglegesen Krisztus tanított meg minket (Mt 25,40), de ez a tanítás jelen volt már az ószövetségi kinyilatkoztatásban. Az ószövetség előírásai védelmet nyújtottak a szegényeknek, az *özvegyeknek* és *árváknak:* „Segítsétek az elnyomottakat, szolgáltassatok igazságot az árváknak, védelmezzétek az özvegyet" (Iz 1,17), figyelmeztetnek újra és újra a próféták (vö. MTörv 10,18; Jer 22,13; Mk 2,1).

A szegényeknél is rosszabb helyzete volt az ókorban az *idegeneknek.* Az idegen népek tagjai általában jog nélkül éltek az idegen ország állampolgárai között. A zsidó vallás emberszeretete (a fejlődés bizonyos fokán) rájuk is kiterjedt: „Szeressétek az idegent... ne használd ki és ne nyomd el. Szeresd úgy, mint saját magadat" (Lev 19,34; MTörv 10,19).

A legembertelenebb sorsa az ókorban a *rabszolgáknak* volt. A zsidóságban ezzel szemben a szó ókori értelmében nem volt rabszolgaság. Beszéltek ugyan rabszolgákról, de őket is teljes értelemben embernek tartották (Kiv 21,20.26). A zsidókból lett rabszolgákat testvérnek kellett tekinteni, és hétévi szolgaság után újra szabaddá kellett tenni (MTörv 15,13; Jer 34,10). A kinyilatkoztatás fejlődése során a zsidó és nem zsidó rabszolga közti különbségtétel is egyre inkább csökkent.

Az emberszeretet csúcsa az *ellenségszeretet.*

Ez ugyan Krisztus „új parancsa” alapjaiban mégis megtalálható már az ószövetségben: „Ha ellenséged éhes, adj neki kenyeret, ha meg szomjas, adj neki vizet... Majd megfizet neked az Úr” (Péld 25,21; Kiv 23,4).

3. *A tízparancs – és az ember értéke*

a) A tízparancs.

A zsidók a szövetségkötéskor az istenszeretetre és az emberszeretetre tettek ígéretet az Úrnak. A tízparancs második táblája az emberszeretetre vonatkozó előírásokat tartalmazza. E parancsok részben szerepeltek más népek törvényeiben is, de az ószövetségben az említett összefüggésben új megvilágításba kerültek.

– Atyádat és anyádat tiszteld! Tiszteld szülődet, az idősebbeket: Isten képmásai ők, isteni hivatásuk van.

– Ne ölj! Ne bánts senkit! Embertársad Isten teremtménye, gyermeke.

– Ne paráználkodj! Ne alacsonyítsd játékká, tárggyá sem a másik ember testét, sem a magadét! Tiszteld az isteni hivatást az emberben!

– Ne lopj, ne rágalmazz, ne kívánd a másét... Ha Istent tisztelni akarod, előbb embertársadat kell szeretned!

b) Az emberi élet értéke az újszövetségben (és az V. parancs).

Jézus beteljesítette az ószövetséget. Nemcsak azt mondta, hogy az ember Isten képmása, hanem még ennél is többet: hogy az ember Isten temploma; hogy minden emberben él Ő maga – Jézus; hogy „amit egynek tesztek a legkisebbek közül, nekem teszitek” (Mt 25,40) (vö. 18. lecke).

Az újszövetségben új fényt kaptak a tízparancs embert védő előírásai. Lássuk most közülük csupán az V. parancsot:

– A keresztény tiszteli a másik embert, mert Jézus él benne. Nem verekszik, nem sért meg másokat, nem öl.

– A keresztény óvja saját életét és egészségét is. Törekszik arra, hogy teste alkalmas eszköze legyen Istennek. – Az V. parancs ellen vét, aki túl sokat eszik, iszik, aki fiatalon cigarettázik, aki veszélynek teszi ki egészségét, életét; aki felelőtlenül nem tartja be a közlekedési szabályokat; és mindenekelőtt aki megöli magát. (Természetesen testünk nem a legnagyobb érték a világon. Ezért bizonyos esetekben egészségünket, sőt életünket is feláldozhatjuk másokért.)

– A keresztény törekszik arra, hogy Jézus működhessen benne: hogy legyen ereje szeretetet sugározni mások felé. Az V. parancs ellen vét az is, aki saját hibájából nem alussza ki magát, nem mozog eleget: mert így fáradttá, türelmetlenné, szeretetlenné teszi magát.

– A keresztény tiszteli a meg nem született gyermek életét is. Elpusztítását – a szándékos, „direkt” abortuszt – a keresztények gyilkosságnak tekintik. Hiszen a magzat is útban van afelé, hogy kifejlett ember legyen. Meg van híva arra, hogy Jézus életét élje. Azok közé a legkisebbek közé tartozik, akikről Jézus beszél: „Amit egynek tettetek a legkisebbek közül.” (Magyarországon az utóbbi 30 év alatt kb. 4 millió életet oltottak ki abortusz útján.)

III. „Szeresd embertársadat, mint önmagadat!” (Mk 12,30)

Sajnos, a kereszténység történetében is előfordult, és még ma is előfordul, hogy egyesek a vallási formákat betartják, de közben irgalmatlanok embertársaikkal, sőt vallási jelszavakkal szítanak gyűlöletet. Ez a magatartás alapvetően ellenkezik a kinyilatkoztatás, illetve a kereszténység szellemével.

Ha végiggondoltad a mondottakat, akkor bizonyára hallod magadban is a hívást: Isten szeret engem, tehát nekem is szeretnem kell – a gyengéket, a megvetetteket is...

De hogyan tudom szeretni embertársaimat? –„Szeresd embertársadat, mint önmagadat!” Úgy szeresd minden embertársadat, akivel a nap folyamán találkozol, ahogyan szeretnéd, hogy téged szeressenek! Úgy bánj velük, ahogyan kívánod, hogy veled bánjanak! Éhes valaki? Gondolj arra, milyen érzés, ha te vagy éhes – és adj neki enni. Igazságtalanok valakivel? – Te vagy az, akivel ezt teszik... Állj mellé! Szomorú valaki? Milyen jól esik neked, ha ilyenkor megvigasztalnak... Lépj oda a szomorkodókhoz! – És cselekedj így mindenkivel anélkül, hogy bármiféle megkülönböztetést tennél rokonszenves vagy ellenszenves, fiatal vagy öreg, szép és csúnya, barát vagy ellenség között. „Szeresd embertársadat, mint önmagadat!” És estére nem ismersz magadra: Eddig nem ismert öröm áraszt el. S ha kitartasz ebben, Isten veled lesz. Mert Ő azokkal van, akik szeretnek.

Összefoglalás

26. Mi újat tanít az ószövetség az emberről?

Az ószövetség azt az újat tanítja az emberről, hogy 1. minden ember Isten képmása, 2. s ezért aki Istent szereti, annak szeretnie kell embertársát is.

27. Mi újat tanít az újszövetség az emberről?

Az újszövetség azt az újat tanítja az emberről, hogy minden emberben Jézus él, minden embernek isteni hivatása van.

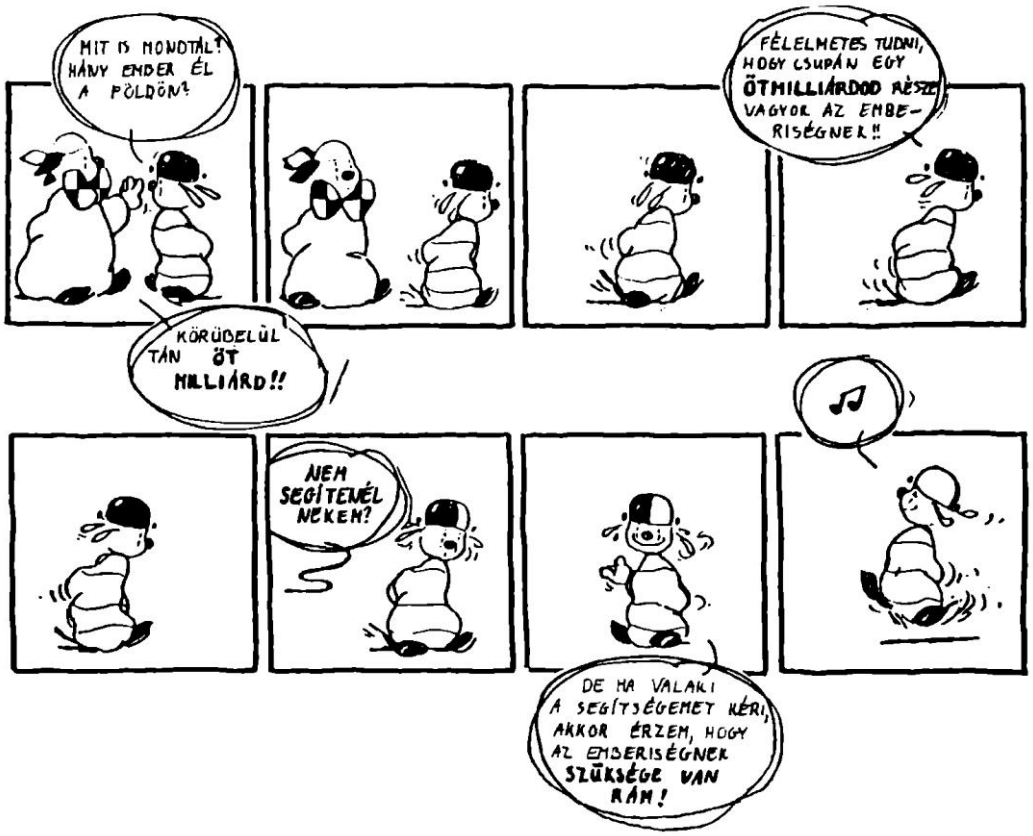

Válaszolj!

1. Miben különbözik az ószövetség és a pogány vallások tanítása az emberről?
2. Mi az istentisztelet legtökéletesebb formája a próféták szerint?
3. Mire figyelmeztet az V. parancs?
4. Miért tiltja a kereszténység az abortuszt?

Feladat

Próbáld meg – különösen nehéz helyzetben levő – embertársaidat úgy szeretni, mint saját magadat! Írd le egy ilyen tapasztalatodat!

Tudod-e?

Mi az áldozat?

Az áldozat Isten imádásának egy fajtája. A *különböző vallások* valamilyen tárgyat, állatot vagy személyt semmisítettek meg az áldozat bemutatása során azzal a céllal, hogy kifejezzék: Isten értékesebb számukra az áldozat tárgyánál. Így akarták kimutatni Isten iránti imádásukat, Tőle való függésüket, s így akarták elnyerni bocsánatát.

A *pogányok* gyakran abba a tévedésbe estek, hogy az áldozattal le akarták kenyerezni, ki akarták fizetni Istent.

Az *ószövetségben* fontos szerepe volt a lélekből jövő áldozatoknak. A próféták akkor bírálták az áldozatokat, ha nem az istenszeretet és emberszeretet lelkülete hatotta át az áldozatbemutatókat, ha ők is a pogányok tévedésébe estek.

A *legtökéletesebb áldozatot* Jézus mutatta be azzal, hogy egész akaratát, életét átadta („feláldozta”) Istennek – a kereszthalálig. Így lett az emberi bűn tagadásával, Nem-jével szemben Ő mindvégig Istennek kimondott megváltó Igen. Így lett már életében, s különösen halálában Ő maga az Istennel kötött *új szövetség áldozata* (vö. 33. l.).

Mi is hozzákapcsolódhatunk Krisztus áldozatához: elsősorban minden szentmisében, továbbá minden szenvedésben, illetve egész életünkben azáltal, hogy *Igen*-t mondunk Isten akaratára, és sajátosan olyankor, ha valamiről lemondunk Isten iránti szeretetből. Ez utóbbi tetteket *áldozatnak* vagy önmegtagadásnak is hívjuk.

10. lecke: Az emberiség a Megváltót várja

I. Jézus alakja a prófétáknál

Ha egymás mellé teszed az ószövetségnek a Megváltóra is vonatkoztatható részeit, úgy tűnik, hogy az ószövetségben láthatóan kibontakoznak Jézusnak és országának vonásai. Figyeld meg, melyek ezek a vonások:

1. *A Messiás* – Az egész ószövetségen végighúzódik a várakozás: el fog jönni Isten küldötte, a Messiás. „Ivadékodban nyer áldást a föld minden népe ígéri Isten Ábrahámnak, Jákobnak, Dávidnak" (Ter 22,18; 26,3; 28,13; 49,8). – A próféták írnak arról, hogy a Messiás *Dávid király családjából Betlehemben fog majd születni* (Mik 5,1-5). Izaiás beszél az Eljövendőről, akin „az Úr Lelke nyugszik, és *uralmának nem lesz vége;* akit úgy fognak nevezni; „Csodálatos, Erős, Isten, Örök Atya, Béke Fejedelme; aki „örömhírt visz a szegényeknek és az egész világnak" (Iz 11,1; 9,5; 61,1).

2. *Isten békéjének országa* – A próféták paradicsomi képekben rajzolják meg Isten eljövendő országát. Ebben az országban megszűnik a gyűlölködés. Ebben az országban Isten békéje és öröme fog uralkodni, és a világ minden népe otthonra talál benne.

„Ott megnyílik a vakok szeme, a süketek füle hallani fog... ugrándozik majd a sánta, mint a szarvas" (Iz 35,5). „Együtt lakik majd a farkas a bárannyal... együtt legelészik a borjú meg az oroszlán... Sehol sem ártanak és nem pusztítanak... Mert a föld úgy tele lesz az Úr ismeretével, mint ahogy betöltik a vizek a tengert." (Iz 11,6-9)

3. *Az újszövetség* – A zsidóság a prófétai ígéretek alapján tudatában volt, hogy az ószövetség nem végleges. Isten egyszer magasabb rendű és örök szövetségre fog lépni az emberiséggel. Akkor egy addig ismeretlen bensőséges életkapcsolat alakul ki majd Isten és az ember között. –„Jönnek napok – mondja az Úr –, amikor új szövetséget kötök Izrael házával és Júda házával. ... Az előző szövetséget megszegték. Most majd „bensejükbe adom törvényemet és a szívükbe írom. Én Istenük leszek, ők meg az én népem lesznek" (Jer 31,31; Ez 37,26; Joel 3,1).

4. *Isten szenvedő Szolgája* – A próféták tudnak a szenvedő Megváltóról is: Izaiás azt írja, hogy Isten szolgája „dicstelennek látszik, és alig van emberi ábrázata" (Iz 52,14); „arcul verik, gyalázzák, leköpdösik" (Iz 50,6), megölik és „a gonosztevők közt adnak neki sírboltot" (Iz 53,9). De értünk hal meg: élete „engesztelő áldozat bűneinkért. Szenvedése által nyerünk mi megigazulást. „A mi bűneinkért szúrták át, a mi gonoszságainkért törték össze... Az ő sebei szereztek nekünk gyógyulást" (Iz 53,2-12 vö. 22. zs).

II. Három Advent

Az ember Isten képmására van teremtve, a Vele való találkozásban talál magára. Az emberiség, illetve a vallások alapvető mozgatórugója az Istennel való találkozás utáni vágy, e találkozások keresése, illetve az arra való felkészülés. Sajátosan jelentkezik ez az ószövetségben és az újszövetségben.

1. *Az ószövetség a Megváltót várja*

A Megváltónak – Isten küldöttének – várása az ószövetség a) legerősebb mozgatója és b) egyik legnagyobb csodája volt.

a) Az ószövetségi zsidók minden *reményüket a Messiás eljövetelébe vetették.* Ez a remény éltette őket sikerekben és balszerencse idején egyaránt: A Megváltó eljön, és elhozza

a szeretetnek, békének és Isten egyetemes uralmának országát. Az ő eljövetelében teljesedik be az ószövetségi ígéret, és Isten új szövetséget köt majd népével.

b) A Messiás-várás természetesen ésszel meg nem magyarázható: *csoda.* Megmagyarázhatatlan az, hogy miként rajzolódhattak ki az évszázadokkal Jézus születése előtt elhangzott prófétai jövendölésekben Jézus vonásai.

Vajon nem csak *utólag* magyarázták bele ezekbe a jövendölésekbe, hogy Jézusról szólnak? – kérdezhetné valaki. Hiszen egy eljövendő vezérről, egy diadalmas országról más népek is álmodtak...

– Ez igaz. De az ószövetségi jövendölésekben oly tisztán és olyan isteni vonásokkal jelenik meg a Megváltónak és országának képe, amihez hasonlót egyetlen más nép könyveiben sem találunk.

Még ennél is különösebb, hogy az ószövetségben, elsősorban Izaiás prófétánál, megjelenik „Isten szenvedő Szolgájának" képe is. Benne a *szenvedő Krisztus* vonásait fedezhetjük fel. És azt igazán nem mondhatja senki, hogy egy nép szenvedő, megalázott, megölt vezérről álmodozna.

2. *Az Egyház a Megváltót várja*

Az Egyház egész életének Istennel való találkozásnak, e találkozásra való felkészülésnek kell lennie. A karácsony előtti négy hét mégis kiemelten e készülődés jegyében zajlik. Ez az *advent.* Az advent *eljövetelt* jelent (magyarul „úrjövet" idejének is hívják). Ebben az időszakban az Egyház Krisztus három eljövetelét ünnepli, éli át.

1. Emlékezik s átéli az első adventet, amikor a zsidóság 1850 éven át várta a Messiás születését.

2. Az advent még inkább arra figyelmeztet, hogy nekünk *magunknak is várnunk kell* Jézus eljövetelét. Találkoztunk ugyan már Jézussal. Ő él már bennünk. Mégis mennyi hibánk, bűnünk van még... Fel kell tehát készülnünk, hogy egyre teljesebben *megszülethessék bennünk* és köztünk.

3. S végül ez időszaknak sajátos fényt ad *Jézus végső* világvégi *eljövetelének* varázsa (vö. 29. l./3-4). Számunkra a világ vége – bár súlyos figyelmeztetés a készenlétre (vö. 1 Tessz 5,1-11; Lk 12,40;

2 Pét 3,10) – elsősorban nem ijesztő tanítás. Ellenkezőleg (vö. 1 Tessz 5,16-17)! A legnagyobb biztatás, hogy Isten szeretete, igazsága – a világ minden hamissága és igazságtalansága ellenére – győzni fog. Tehát érdemes feltétel nélkül „rátenni" életünket Jézusra. A Szentírás íróit és az ősegyház életét áthatotta az Úr végső eljövetelének hite és öröme.

Az Újszövetség mintegy 50 helyen ír az Úr eljöveteléről. Az első keresztényeknek pedig állandó imája volt: „Jöjj el, Uram, Jézus" (vö. Jel 22,7.17.20; 1 Kor 16,22; 1 Tessz 5,23). (Figyeld meg, hányszor szerepel az „Újszövetségben az „eljön", „eljövetel" szó. Ha van konkordanciád, ott pontosan utána nézhetsz!)

III. Hogyan készüljünk a karácsonyra?

Mit kell tennünk, hogy Jézus egyre valóságosabban eljöhessen életünkbe, családunkba, környezetünkbe, s hogy jól készüljünk Jézus végső eljövetelére? – Az Egyház három nagy példaképet állít elénk az advent folyamán. Figyeld meg, mit mondanak ők!

Izaiás, a Jézus-várás legnagyobb prófétája, az Úr szavait tolmácsolja: Tudjátok, milyen böjt és ima tetszik nekem? „Ha eltávolítod körödből az igát, az ujjal mutogatást és a gonosz

beszédet, ha odaadod az éhezőnek kenyeredet és jóllakatod az elnyomottat, akkor felragyog világosságod” (Iz 58,9-10).

Keresztelő Szent János Jézus útjának közvetlen előkészítője ezt mondja: „Akinek két ruhája van, az egyiket adja oda annak, akinek nincs. S akinek van mit ennie, ugyanígy tegyen...” (Lk 3,11).

Karácsony Betlehemben
(Hátul a Születés Temploma)

És mit mond *Szűz Mária?* Mit mond ő, akiben valóságosan testet öltött Isten Fia? – Mária nem mond semmit. Mária meghallotta, hogy ő lesz Isten anyja: anyja annak, akire a zsidó nép évszázadok óta vár. Micsoda kitüntetés! – Mit tennél te? Ujjonganál? Elmondanád mindenkinek? – Mária nem mond semmit! De mivel megtudta, hogy Erzsébetnek segítségre van szüksége, szó nélkül elindul, hogy segítsen neki.

Ugye érted, mikor lesz jó a te adventi készületed? Ugye, szeretnél hasonlóvá lenni Máriához, aki szíve alatt hordozta Isten Fiát? Tégy úgy, ahogyan ő tett! Szerezz mindennap legalább egyszer örömet valakinek! S ha szeretetben élsz, Isten élni fog benned (1 Jn 4,16).

Adventi „erénygyakorlatként” különböző jócselekedeteket, önmegtagadásokat is felajánlhatunk. Valaki például megígéri Jézusnak, hogy gyakran elmegy az ádventi hajnali misére, vagy sohasem fogja elmulasztani a reggeli és esti imát. Másvalaki elhatározza, hogy Jézus iránti szeretetből adventben mindennap örömet szerez valakinek, nem eszik csokoládét vagy csak ünnepnap néz tv-t stb.

Összefoglalás

28. Mi igazolja, hogy a prófétai jövendölések nem csupán egy nép álmodozásai?
Ezt igazolja, hogy nemcsak a diadalmas Megváltóról beszélnek, hanem Isten megtört szolgájáról is. Egy összetört vezérről pedig egy nép sem álmodozik.

29. Mire várnak a keresztények adventben?
A keresztények adventben Jézus eljövetelére várnak; és arra, hogy Ő egyre jobban megtestesüljön bennük.

Válaszolj!

1. Krisztus melyik eljövetelét ünnepli az Egyház adventben?
2. Mikor vált alkalmassá az idő Jézus eljövetelére?
3. Kik Jézus előhírnökei?
4. Ki várta a legtökéletesebben Jézus eljövetelét?
5. Miért kell adventben Jézust várni, ha Jézus már eljött?
6. Mit jelent ez a szó – advent?
7. Milyen messiási jövendöléseket ismersz?

Feladat

Hol szoktál a legtöbbet hibázni a szeretet ellen? – Talán otthon? – Csinálj pontos tervet arról, hogy az advent folyamán hogyan tudod oda is elvinni Jézus szeretetét! – Keress valamilyen önmegtagadást is az adventre!

*** * ***

A jövendölések értelmét Jézus adta meg

A jövendölések egyik részéről minden zsidó tudta, hogy a Messiásról szólnak. Voltak azonban olyan jövendölések és események, amelyekről a zsidók nem tudták, hogy ezek is a Megváltóra vonatkoznak. Ezeket csak Jézus követői értették meg, amikor maga a Mester magyarázta meg nekik. Jézus gyakran mondta: Látjátok, most teljesedett be az Írás. Látjátok, az Ószövetség rólam beszél (Jn 5,39; Lk 4,21; Mt 26,54 stb).

Isten a jövendölésekkel vagy az úgynevezett „előképekkel” olyan titkok megértésére is felkészítette a népet, amelyeket azok Jézus eljövetele előtt még képtelenek lettek volna felfogni (pl. Jézus megváltó szenvedése vagy az Oltáriszentség titka). De amikor Jézus eljött és beszélt e titkokról, szavai mégsem álltak már távol hallgatóitól. Lássunk néhány példát erre.

* A zsidók Krisztus előtt nem értették az *Isten szenvedő Szolgájáról* szóló leírásokat. Nem értették, hogy lehet Isten választottja összetört. Nem értették, hogyan vállalhatja át valaki a mi bűneinket, hogyan szerezhetnek valaki sebei gyógyulást a mi számunkra. – Az apostolok sem értették ezt, hiába beszélt nekik Jézus szenvedéséről. Még halála és föltámadása után is szemükre kellett vetnie: Milyen nehezen tudjátok elhinni, amit a próféták jövendöltek. Vajon nem ezeket kellett elszenvednie a Messiásnak „az Írások” szerint is? – Az apostolok szíve csak akkor lángolt fel, amikor végre felfogták, hogy a Szentírás e legérthetetlenebb része Jézusban egészen érthető. Hiszen Jézus megváltó haláláról jövendöl (Lk 24,25-32).

* Ugyanúgy csak Jézus eljövetele után értettek meg sok egyéb *jövendölést* is. Ekkor értették meg, mit jelent az, hogy Isten országa el fog jönni az emberek közé, és hogy ebbe az országba nemcsak a zsidók, hanem *minden nép hivatalos* (Iz 2,2; 60,3). Ekkor értették meg, mit jelent, hogy Isten új szövetséget köt majd az egész emberiséggel. Ekkor értették meg, mit jelent az, hogy nemcsak Jeruzsálemben fognak áldozatot bemutatni – mint ahogy azt az ószövetség előírta –, hanem az egész világon: a szentmisében (vö. Mal 1,11).

* Hasonlóképpen nem értették a zsidók *történelmük* több eseményét. Így nem értették az *Egyiptomból való kivonulásnak* igazi jelentését. A kivonuláskor a zsidóknak különös szertartást kellett végezniük. Az Úr parancsára meg kellett ölniük egy bárányt, s vérével be kellett kenniük az ajtófélfát. Akik így tettek, megmenekültek a haláltól, és elindulhattak az Isten által ígért országba. Mózes előírta, hogy a bárány leölésének szertartását minden húsvétkor meg kell ismételniük. Ezáltal emlékezzenek arra, hogy Isten kiszabadította őket a szolgaságból. – A zsidók valóban minden év húsvétján elvégezték e szertartást, de nem foghatták fel, hogy ez igazában mit jelent. – Az apostolok is csak Jézus föltámadása után értették meg, hogy ez az esemény, ez a szertartás is Jézusra készítette elő a választott népet: Hiszen Jézus az, aki vérével megmentett minket a bűn szolgaságából és a halálból: Jézus az, aki elvezetett bennünket Isten szabadságának országába. – S most már azt is értették, hogy Jézus halála nem véletlenül történt éppen húsvétkor.

* A sok egyéb Jézusra felkészítő esemény, *előkép* közül lássunk még egyet: A zsidókat a pusztában Isten „égből hullott kenyérrel, mannával táplálta” (Kiv. 16,4 k). Akkor még nem tudták, hogy egyszer eljön majd Valaki, aki valóságos „égből szállott kenyeret fog nekik adni. De a manna mégis felkészítette őket, és lehetővé tette Jézus számára, hogy ezzel világítsa meg az áldozás, az Eukarisztia nagy ajándékát: „Atyáitok mannát ettek a pusztában... De én vagyok az igazi, mennyből alászállott élő kenyér” (Jn 6,49-51).

11. lecke: Igazolható-e az Ószövetség isteni eredete?

I. Ellentmondások az Ószövetségben?

Sok szépet tanultunk az Ószövetségről. De aki olvasni kezdi annak könyveit, zavarba jön. Beszéltünk a szerető, irgalmas Istenről. Ezzel szemben a Biblia lapjain isteni haraggal találkozunk. Beszéltünk Isten egyetemes emberszeretetéről. Ezzel szemben úgy tűnik, hogy a zsidók olykor csak saját népük Istenének tartják Jahvét.

Beszéltünk emberszeretetről. Ezzel szemben az Ószövetségben találkozunk az itt mondottakkal szögesen ellenkező leírásokkal: bosszúállással, meghódított népek kiirtásával stb.

Beszéltünk egy csodálatos Messiás-Isten – Jézus – várásáról. Ezzel szemben az Ószövetség egyes leírásaiból úgy látszik, hogy a zsidók olyan hősre vártak, aki saját népüket juttatja világuralomra.

Úgy tűnik tehát, hogy az Ószövetségi Szentírás nem sokban különbözik a korabeli – emberek alkotta – vallási könyvektől.

II. Az Ószövetségben Isten működik

1. *Az ószövetségi kinyilatkoztatás fejlődik – Jézus felé*

Ha egy nemhívő felnőtt megtér, átalakul az élete. A kereszténység sok igazságát mégsem tudja azonnal felfogni, csak talán évek múltával. Lelke még sokáig telve van régi – nem keresztény – elképzelésekkel és hibás beidegződésekkel (pl. önzés, bosszúállás, harag, ítélkezés, gőg stb.). Amilyen mértékben élni kezdi a belátott jézusi elveket, olyan mértékben nyílik meg a szíve újabb és újabb igazságok befogadására. Sőt ez a lelki fejlődés még a „tapasztalt” keresztények életében is folytatódik. – Hasonló fejlődésen ment át a zsidóság is történelme során...

A zsidóság pogány hagyományokból táplálkozott, pogány környezetben élt. Így kapta Krisztus előtt 1850 táján az első kinyilatkoztatást Ábrahám és családja. A kinyilatkoztatás kezdetben olyan volt számukra, mint a fény, amely éppen csak áttöri a sötétet. A zsidók ekkoriban éppen hogy csak néhány lényegi igazságot értettek meg (pl. hogy Isten, a világ teremtője szereti az embert; hogy az embernek szeretnie kell embertársát stb.). De számos pogány elképzelést még sokáig megtartottak. Ahogy múlt az idő, s ők mind jobban életre váltották azokat az életszabályokat, amelyeket a kinyilatkoztatásból megismertek, annál inkább alkalmassá váltak arra, hogy a mélyebb isteni igazságokat is megértsék. Illetve az évszázadok múltával a próféták közvetítésével mind mélyebb isteni kinyilatkoztatásokban részesültek. Ez a fejlődés tükröződik a Biblia lapjain.

A kinyilatkoztatás fejlődése a Szentírás legtöbb tanításában megtapasztalható. Tanultunk a zsidók egyedülálló istenszeretetéről és emberszeretetéről; de ezek is hatalmas fejlődésen mentek át. Hasonlóan fejlődött a szövetségről, a Messiásról vagy az emberiség egységéről való elképzelésük is.

Amikor a zsidó nép, illetve annak egyes tagjai a kinyilatkoztatás évezredes vezetése által megtértek arra, hogy felfogják Jézus tanítását, akkor vált alkalmassá az idő, hogy Isten elküldje Fiát. Jézus eljött, hogy elhozza az egyetemes testvériség életformáját a földre.

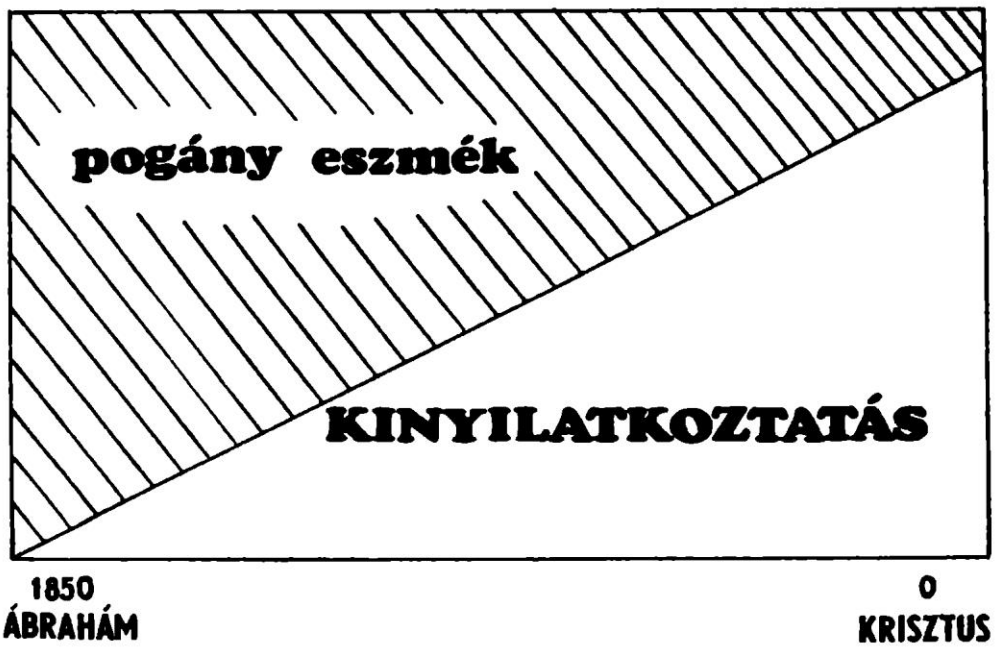

A kinyilatkoztatás fejlődését a napfelkeltéhez is hasonlíthatjuk. Ezt először csak halvány derengés jelzi. Aztán egyre nő a fény, míg végül felbukkan a láthatáron a nap izzó korongja. Az ószövetségben is így fejlődött a kinyilatkoztatás „fénye” Isten igazságainak ismerete. Végül eljött maga Krisztus, az „Igazság Napja” .

A zsidók kezdetben úgy képzelték, hogy Isten csak az ő népük Istene, és nem mindenkié. Így a *szövetség* jelentőségét is abban látták, hogyha ők megtartják Isten parancsait, akkor Isten megvédi őket más népek ellen. Csak évszázadok után, a próféták tanítása által értették meg, hogy Isten az egész világ Istene, aki mindenkit szeret, és minden népet meghív országába és az új szövetségre (Iz 2,1-4; 66,18k). Csak idővel értették meg azt is, hogy a szövetség célja nem az anyagi jólét, hanem az új szövetség, amelyben Isten újfajta szeretetkapcsolatra lép minden emberrel (Jer 31,33).

Az emberszeretetről való felfogásuk is párhuzamosan változott az Istenről való elképzelésükkel. Korábban úgy vélték, hogy csak saját népük tagjait kell szeretni. Később, amikor megértették, hogy Isten minden népet szeret, belátták, hogy nekik is minden embert szeretniük kell.

Messiás-képük hasonlóan alakult. Kezdetben olyan Messiást vártak, aki az ő népüket juttatja világuralomra. Csak később lett nyilvánvalóvá számukra, hogy a Messiás világuralma nem politikai hatalmat jelent, hanem azt, hogy Isten szeretete kiterjed az egész emberiségre. (Sokan még Jézus életében is politikai, nemzeti Messiást vártak, aki legyőzi a rómaiakat. Ezért nem értették meg Jézust.)

Így érthető meg, hogyan mondhatnak el a Szentírás régebbi írásai olyan történeteket a választott nép életéből, amelyek bosszúállásról vagy más emberi bűnökről szólnak. Ezeknek a leírásoknak a korában a zsidók még nem jutottak el az isten- és az emberszeretet magasabb fokára.

Mindebből nyilvánvaló, hogy az ószövetségi vallási tanítások fejlődése nem cáfolja, sőt inkább megvilágítja az Ószövetség isteni eredetét.

2. *Az Ószövetség isteni eredete*

Az ószövetségi kinyilatkoztatás, illetve Szentírás rendkívüliségét, isteni eredetét különösen két tény igazolja:

a) *Az Ószövetség egyedülállóan tiszta istenképe és emberképe*

1. Egy vallás vagy világnézet általában elválaszthatatlan kapcsolatban áll a társadalommal, amelyben él. A vallásos elgondolások gyakran tükrözik a társadalmi viszonyokat. Nyilvánvaló ez például a mítoszok esetében. 2. A vallások, világnézetek általában hosszú fejlődés során alakulnak ki. Tanításaiknak története, múltja van.

Az ószövetségi vallás és Szentírás csodája (isteni eredetének legnagyobb bizonyítéka), hogy egy *egyedülállóan új és tiszta istenkép és emberkép jelenik meg benne.* És ez az új vallási tanítás nem magyarázható meg sem a kor társadalmából, sem a történeti előzményekből. Nyilvánvaló tehát természetfeletti, isteni eredete!

1. Természetesen bizonyos értelemben a kinyilatkoztatott könyvek is *tükrözik* a kor világképét, társadalmát; a szent könyvek koruk nyelvén, stílusában, koruk természettudományos szintjén íródtak.
2. Azt is láttuk, hogy a kinyilatkoztatásban és a kinyilatkoztatott igazságok felfogásában van *fejlődés.* – De mindezeket tudva is meg kell állapítanunk, hogy a kinyilatkoztatás vallási magva, a szerető Istenről és az Isten képére teremtett emberről szóló tanítás, lényegét tekintve első megjelenésekor is *teljességgel új.* Ez a tan egyszercsak megjelenik (amint a sötétbe egyszercsak betör a fény). És nem vezethető le a korabeli társadalmi viszonyokból vagy a történeti fejlődésből.

b) *A zsidó vallás fennmaradásának csodája*

Az ószövetségi vallás isteni eredetének, a benne működő isteni erőnek másik legnagyobb igazolása a vallástörténészek szerint az, hogy e vallás fennmaradt a nálánál magasabb kultúrájú és erősebb birodalmak között. – Ez „*vallástörténeti csoda”.*

1. A vallástörténelem szabályai szerint az alacsonyabb kultúrájú népek átveszik a magasabb kultúrájú népek vallását, kultúráját. A kezdetben nomád zsidóság a kelet két fejlett kultúrája – Egyiptom és Mezopotámia – között élt. De nemcsak hogy nem vette át vallásukat, hanem saját vallása összehasonlíthatatlanul magasabb rendű volt e népeknél.
2. Ugyancsak törvényszerű a vallástörténetben, hogy ha egy népet leigáztak, az elhagyta saját vallását és átvette az őt legyőző nép „erősebb isteneinek” tiszteletét. A zsidó népet a több évszázados idegen elnyomás sem tudta eltántorítani vallásától. S bár sokszor a bálványimádás útjára tévedt, mindig újra visszatért Istenéhez. – Ezek a tények is igazolják, hogy a zsidóság kézzelfoghatóan találkozott az Istent igazoló jelekkel és csodákkal, amelyek újra és újra bizonyították számára vallása isteni eredetét. Így maradhatott csak mindvégig hű vallásához.

III. „Aki szeret... annak kinyilatkoztatom magam” (Jn 14,21)

Isten titkait csak az ismerheti meg, akinek maga a Szentlélek nyilatkoztatja ki azokat (1 Kor 2,8-15). Isten pedig annak tudja kinyilatkoztatni magát, aki követi indításait, aki Isten és az embertárs konkrét (tettekben megnyilvánuló) szeretetében él. Ilyen úton fejlődött a zsidók istenismerete, s így kell fejlődnie a te hitednek is. Most, adventben különösen időszerű ez a gondolat. Indulj el hát. És olyan szépségeket látsz meg, amelyeket „szem nem látott és fül nem hallott”. Amelyeket csak maga Isten mutathat meg neked, ha szereted Őt (1 Kor 2,9).

Összefoglalás

30. Hogyan fejlődött a zsidóság a kinyilatkoztatás vezetése által?
A zsidóság történelmének kezdetén hasonlóan gondolkodott, mint a körülötte lakó pogány népek. Századokon át a kinyilatkoztatás vezetése által a tisztább istenkép és tökéletesebb emberszeretet felé fejlődött.

31. Mi igazolja az ószövetségi vallás isteni eredetét?
Az ószövetségi vallás isteni eredetét igazolja: 1. egyedülállóan tiszta istenképe és emberképe, 2. valamint az, hogy fennmaradt a nála magasabb kultúrájú és erősebb népek között.

Válaszolj!

1. Hogyan lehet, hogy az Ószövetségi Szentírásban néhol jelen vannak pogány gondolatok is?
2. Mi által váltak a zsidók az idők során egyre alkalmasabbakká a kinyilatkoztatott igazságok befogadására?
3. Hogyan fejlődött az ószövetség emberképe, istenképe, messiásképe?
4. Miben tükrözik az ószövetségi könyvek korukat, és miben nem tükrözik?
5. Melyek azok az ószövetségi tanítások, amelyek aligha vezethetők le a kor társadalmából vagy a történeti előzményekből?
6. Miért „vallástörténeti csoda” a zsidó vallás fennmaradása?

Feladat

Isten neked is jobban ki akarja nyilatkoztatni magát ebben az adventben. Konkrét szeretetszolgálatokat végezz, hogy alkalmas légy erre!

Beszéljük meg!

Vajon nem vagyunk-e mi, keresztények, is sokszor egy kezdetleges ószövetségi szinten: – ha Istent úgy képzeljük, mintha csak a „mi Istenünk” volna; és ha mi is csak azokat szeretjük, akik „hozzánk tartoznak”?

Összefoglalás (I– II. rész): Isten és az ember kapcsolata a történelemben

1. *Ismétlő kérdések*

Mire következtetnek az istenhívők a világ rendjéből? (4)

Milyen tudósokat ismersz, akik a világ rendjéből Isten létére következtettek? (2. lecke)

Hogyan igazolják az ember vágyai Isten létét? (7)

Lehetséges, hogy Isten szóba álljon az emberrel? (13)

Mi a Szentírás? (16)

Miért van széles körű ismeretekre szüksége annak, aki a Szentírást meg akarja érteni? (21)

Milyen következtetést vont le a zsidóság abból, hogy megtapasztalta Isten szeretetét? (24)

Hogyan fejlődött a zsidóság a kinyilatkoztatás vezetésével? (30)

Mi igazolja az ószövetségi vallás isteni eredetét? (31)

2. *Az eddig tanultak összefüggése*

Észrevetted, hogy az eddig tanult fejezetekből Isten és az emberiség kapcsolatának alakulását is megismertük? Próbáld meg összefoglalni, hogyan alakult a történelemben Isten és ember viszonya! Ha magadtól nem sikerül, olvasd el a következő sorokat!

Az ember gondolkodik, keres. Keresésében felfedezi a világ rendjét (2. l.) és saját végtelenbe nyúló keresését (3. l.). Ebből megsejti, hogy van Isten. Érzi, hogy Isten előtt imádással kell leborulnia (4. l.) (I. rész).

De a történelem tanúsítja, hogy az ember hiába jutott el Isten létének megismeréséig, a pogány vallásokig. Életének nagy kérdéseire mégsem talált teljes megoldást. Ezért Isten megszólította őt, hogy utat mutasson neki. (5. l.) A kinyilatkoztatást a Lélek vezetésével a szentírók leírták (6. l.). Mivel emberek írták le, a Biblia magán hordozza a kor vonásait, stílusát, világképét (6. és 7.).

A kinyilatkoztatás a zsidó nép történetében kezdődött. Isten és a zsidóság szeretetkapcsolatát és ennek történetét Ószövetségnek nevezzük. A zsidó nép a kinyilatkoztatás által az emberi történelem két legnagyobb igazságát értette meg: hogy Isten szeret minket (8. 1.), és hogy erre a legtökéletesebb válasz az, ha szeretjük embertársainkat (9. l.). De a zsidóság a próféták jövendöléseiből azt is megtudta, hogy Isten még teljesebben ki akarja nyilatkoztatni az emberiség számára titkait az eljövendő Megváltó által, az újszövetségben. Ezért az egész ószövetség az újszövetségre, Jézusra várt (10. l.) (II. rész).

3. *Mi számodra a legfontosabb teendő az eddig tanultak alapján?*

Ha nem tudsz válaszolni, olvasd el a 15. kérdést. (Figyeld meg, hogy ugyanerről szól a 3., 11., 24., és 26. kérdés is!)

III. rész: Jézus közénk jön – és élni tanít

12. lecke: Jézus élt – Jézus él

Ki ez az Ember?

Számos hazai és külföldi folyóirat intézett körkérdést neves személyiségekhez, írókhoz, művészekhez, filozófusokhoz, tudományos kutatókhoz: „Ki nekem Jézus Krisztus?” címmel. A válaszok – a nemhívőké is – mély tisztelettel írtak Jézusról. Sokan pedig azt vallották, amit Weöres Sándor vagy Vas István költő: hogy „számomra csak egy ember létezik: Jézus ... Az életnek Jézus személye ad értelmet, jogosultságot és reményt.”

A világtörténelemnek nem volt még egy olyan személyisége, mint Jézus; akiről annyit beszéltek, akinek annyi emléket – írást, képet, templomot – szenteltek, akiért annyian életüket adták...

Ki ez az Ember?

A rómaiak által megvetett kis zsidó provinciából származott, a rabszolgák halálával halt meg, követői mégis elterjedtek az egész Római Birodalomban, majd azóta az egész világon.

Keresztre feszítették, de követői azt állítják róla, hogy feltámadt és él.

Tanítását sokan kétségbe vonták, támadták – s 2000 év óta mégis milliók és milliók követik.

A farizeusok, majd Néró (64 k.), Decius (250 k.) és Diocletianus (303 k.) császárok óta többen eltervezték, hogy kiirtják a Krisztus-hitet vagy megsemmisítik az Egyházat. (Ezt akarta Napóleon, Hitler, Lenin, Sztálin, Magyarországon Rákosi Mátyás és sokáig Kádár János is.) – De mindannyian meghaltak, a kereszténység pedig él. És nehéz korok után mindig újra virágzásnak indul.

Ki ez az Ember, aki követői szerint választ adott az élet megoldhatatlannak tartott kérdéseire, s ily módon elhozta az igazi örömöt a világba?

Ki ez az Ember? Bölcs tanító volt, vagy forradalmár? Vagy isteni küldött? Mi az újdonsága? És mi a titka tanításának, amellyel a világtörténelem legszélesebb körű mozgalmának elindítója lett?

I. A Krisztus-hit rejtélye

Róma alatt hatalmas alagútrendszer húzódik. Együttes hossza több száz kilométer. A „katakombákban” sok ezer keresztény vértanú sírját találták meg az első századokból. A sírokat márványlapok fedték, rajta az elhunytak legfontosabb adatai. Voltak köztük szegények és gazdagok, férfiak és nők, idősek és gyermekek. Meghaltak Krisztusért.

De katakombák és a keresztény vértanúk nyomai nemcsak Rómában találhatók, hanem az egész Római Birodalomban, Júdeában, Kis-Ázsiában, Észak-Afrikában vagy Galileában egyaránt.

Kik ezek a *vértanúk?* A történeti források beszámolnak arról, hogy Néró császár már 64-ben „hatalmas tömeg” kereszténytt végeztetett ki. Az üldözések Néró után is folytatódtak, olykor az egész birodalom területén. Az üldözések oka: a keresztények nem hittek a császár istenségében, csak Jézusában. Ezért felségsértéssel vádolták őket.

Különböző módszereket alkalmaztak kivégzésükre. Az egyszerű lefejezés mellett egyeseket keresztre feszítettek, másokat agyonnyilaztak; voltak, akiket elevenen megsütöttek, másokat meztelenül a jégre állítottak, hogy megfagyjanak, ismét másokat szétfűrészeltek vagy vadállatokkal tépettek szét. A bírók a császár parancsára többnyire mindent elkövettek,

hogy a keresztényeket hitük megtagadására bírják. De ha fáradozásuk eredménytelen volt, akkor nem kegyelmeztek: szoptatós anyákat, 13-14 éves fiúkat és lányokat is kivégeztek. – És ők csodálatos hittel vállalták a halált...

Maga a Szentírás leírja az első vértanú, *Szent István* megöletését (ApCsel 7,54-60).

De Jézusért nemcsak kortársai haltak vértanúhalált, hanem 2000 év óta sokan a világ minden részén.

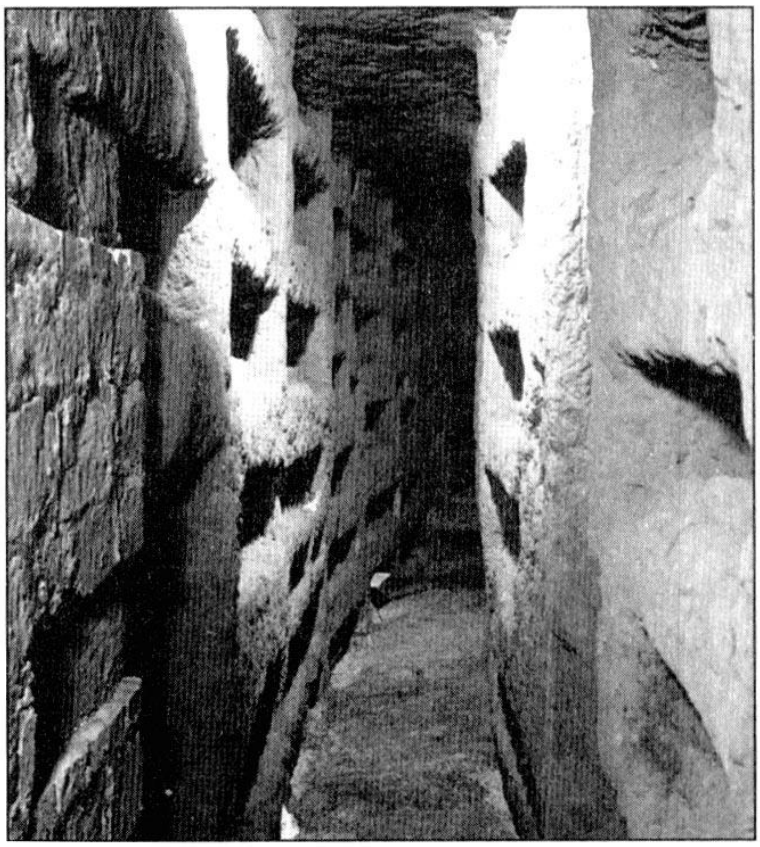

Katakombafolyosó Rómában

Afrikában 1887-ben 16-17 éves fiúk egy csoportját égették meg, mert nem akarták megtagadni hitüket. – A *japán üldözésekben* 12-14 éves fiúkat is feszítettek keresztre. A 13 éves Antalt a felfeszítés előtt pogány szülei kérlelték, hogy tagadja meg hitét, akkor megmenekül. Antal biztonsággal válaszolta: „Jézus él. Ha halálom után megjelenek előtte, kérni fogom, hogy ti is megtérjetek."

Soha a történelem folyamán nem haltak meg oly sokan Jézusért, mint a XX. században – különösen a kommunista és a hitleri üldözések folyamán. Csupán a Szovjetunióban csak szerzetest kb. 200.000-et öltek meg hitükért. (S még hány százezer papot és hívőt a többi kommunista országokban!) Magyarországon voltak 16-22 éves fiatalok is, akik megmenthették volna életüket, ha megtagadják hitüket, keresztény hűségüket, de nem tették. S a kommunista diktatúra halálra ítélte őket.

Még többen voltak olyanok, akiknek nem kellett ugyan vérüket ontaniuk Jézusért, mégis tanúságot tettek róla. Egyesek azzal, hogy Jézus iránti szeretetből rabszolgák, leprások, betegek vagy nyomorultak szolgálatára adták életüket. Mások egyszerűen azzal, hogy derűs örömmel végezték hétköznapi munkájukat. S ha megkérdezték őket, mi az örömük titka, azt tudták válaszolni: „Találkoztunk Jézussal; Jézus él a lelkünkben." Hasonló hitről tettek tanúságot – felnőttek és fiatalok – a jelzett diktatúrák alatt.

Honnan merítették a vértanúk és a hívők milliói ezt a bizonyosságot?

II. Jézusban – Isten jött közénk

1. *Hogyan igazolja a történelem Jézus Istenségét?*
Mi igazolta a vértanúk és a hívők számára, hogy Jézus élt és Isten volt?

a) *A történetírók írnak a történelem Jézusáról*
A történeti adatok igazolják, hogy Jézus élt, ezért ma a nemhívő történészek is történeti személynek tartják Őt.
Jézusról nemcsak az *evangélisták* és a korabeli keresztény írók számolnak be, hanem a nemkeresztények is: pl. a *római Tacitus, Plinius, Suetonius* és a *zsidó Josephus Flavius.* Többször megemlékezik róla a korabeli zsidó vallásos és a *rabbinikus irodalom* is.

* Ha valaki ezután tagadná, hogy Jézus élt, akkor azt is tagadnia kellene, hogy Augustus császár vagy Mátyás király élt. Hiszen róluk is csak a történelmi forrásokból tudunk.
* *Tacitus,* a római történetírás legnagyobb egyénisége az „Évkönyvek" XV. könyvében említi, hogy Néró felgyújtotta Rómát, majd, „hogy véget vessen a szóbeszédnek, a vádat áthárította azokra, akiket a tömeg istentelen életük miatt gyűlölt és keresztényeknek (= krisztusiaknak) nevezett. Ennek a névnek szerzőjét Krisztust, Tiberius uralkodása alatt Poncius Pilátus kivégeztette."
Ifj. Plinius utalását lásd 38.l./I.
Suetonius a császárok életéről írt könyvében említi, hogy Claudius császár Kr. u. 50-ben „a zsidókat, akik Chrestos (= Krisztus) bujtogatására szüntelenül zavarogtak, kiűzte Rómából" (vö. ApCsel 18,2). – Néróval kapcsolatban pedig azt írja, hogy 64-ben „halálbüntetést" szabott a keresztényekre (= krisztusiakra), erre a káros, új babonának hódoló népségre.
Josephus Flavius neves zsidó történetíró a Zsidók Története c. művében ír Jézusról: „Abban az időben jelent meg Jézus, ez a bölcs ember. Csodálatos dolgokat művelt, tanította az embereket... és sok zsidót és görögöt megnyert. És bár népünk vezetőinek feljelentésére Pilátus keresztre feszítette, azok, akik szerették, hűek maradtak hozzá... S még ma is megvan a keresztények (= krisztusiak) felekezete, amely róla vette nevét" (XVIII 3,3). – Ugyanő ír könyvében „Jakab apostolnak, Krisztus testvérének kivégzéséről" (vö. ApCsel 12,2) és Keresztelő Szent János kivégzéséről is (Mt 14,3) (XX 9,1 és XVII 5,2).

b) *Jézus istenségéről kortársai vérükkel tanúskodtak*
A Szentírás arról beszél, hogy Jézus csodákkal, jövendölésekkel, a prófétai jövendölések beteljesedésével és tanításának rendkívüli erejével igazolta követői számára istenségét (vö. 5. 1ecke/2; 10. 1ecke/1.), továbbá ha a Szentírást olvassuk, Jézus egyéniségét olyannyira istenien kiegyensúlyozottnak és sugárzónak találjuk, hogy megértjük, miként lehetséges, hogy a vele való találkozás önmagában is igazolta követői számára istenségét. (Erről szól a leckét követő olvasmány.)
– *A történelem arról beszél,* hogy Jézus közvetlen *ismerősei és kortársai* közül sokan készek voltak életüket adni az Evangéliumokban összefoglalt hitükért. Azért, hogy Jézus valóban isteni módon élt és tanított, hogy csodákat tett és föltámadt; tehát Isten volt. Ha az apostolok, Jézus ismerősei és kortársai vérüket ontották ezért, akkor ez tanúsítja, hogy ők minden kétséget kizáróan megbizonyosodtak erről. Ha Jézus nem igazolta volna istenségét, akkor ezt ismerősökkel és kortársakkal nem lehetett volna elhitetni, és még kevésbé haltak volna meg érte. (Az igazságért is ritkán áldozza fel valaki az életét, nemhogy egy hazugságért.)

– A Zsidóországtól távol eső vidékek vértanúi az apostoloktól hallottak Jézusról. Istenségét azért fogadták el, mert megtapasztalták a tanítás isteni erejét és szépségét, és mert látták az apostolok csodáit. De ha bizonytalanok voltak afelől, hogy Jézus valóban Isten volt-e, hogy a róla elbeszélt csodák megtörténtek-e, módjukban állt megbizonyosodni erről. Hiszen ők *kortársai* voltak Jézusnak. A gazdagabbaknak lehetőségük volt arra, hogy elutazzanak Zsidóországba. Ott maguk beszélhettek a feltámadt Lázárral, a meggyógyított bénákkal és vakokkal. Maguk beszélhettek sok ezer zsidóval, akik mind tanúi voltak Jézus tetteinek. Ha pedig Jézus honfitársai azt mondták volna, hogy Ő nem is tett csodákat, akkor biztosan nem kezdett volna hinni benne az egész Római Birodalom. És nem adták volna sokan életüket a hitükért.

Ellenvetés: Nemcsak Krisztusnak, hanem más tanoknak is voltak vértanúi. – Ez igaz. De ők általában nem egy konkrét, ismert személyért haltak meg, hanem egy tanért, vagy esetleg egy régmúltban élt legendás alakért. Az első század keresztény vértanúi viszont azért a történeti bizonyosságért adták életüket, hogy az a Jézus, akit ők ismertek, akinek *kortársai voltak,* valóban Isten volt. Haláluk tehát bizonyítja, hogy látták a Jézus istenségét igazoló tetteket és csodákat. (Az *ásatások* tanúságtételéről e leckénk végén, valamint a 19. lecke „Tudod-e?” pontjában írunk.)

2. *Isten Jézusban válaszol az ember legmélyebb kérdéseire*

Könyvünk eddigi fejezeteiben két lényegi felismerésre jutottunk:

1.Az ember legbensőbb lényege az, hogy keresi a Végtelent, a Végtelen Szeretetet, keresi Istent. Erről tanúskodik az egész emberiség története, minden vallás és számos filozófiai vagy lélektani rendszer is (vö. 3. l., valamint az 1., 2., 4. l.).

2.Isten nem hagyta magára az embert keresésében, szólt hozzá a történelem folyamán. Mindaz, ami a vallásokban mély és emberi, nem Isten Lelkének vezetése nélkül született. De Isten sajátosan szólt az Ószövetségben – Ábrahámtól kezdve a prófétákon át (vö. 5.l. és 6-11. l.).

Az Ószövetségnek, a próféták írásainak és jövendöléseinek tengelyét egy ígéret alkotja: Eszerint „eljön az idő”, amikor Isten új módon fog szólni az emberhez: elküldi Küldöttét, a Messiást – aki „új szövetséget” köt az emberrel. Benne az ember minden eddiginél mélyebb kapcsolatba kerül Istennel. A Messiás az emberiség Megváltója lesz: Ő szabadítja meg az embert a bűn és a halál kötelékétől, s vezeti el egy új, teljes, isteni életre (10. l.).

a) A kereszténység (a vértanúktól kezdve) arról a tapasztalatáról és hitről tesz tanúságot: hogy *Jézusban maga Isten közénk jött.* Benne egy minden eddiginél mélyebb kapcsolatba kerülhetünk Istennel. Az Isten-hitek, és maga az Ószövetségi kinyilatkoztatás, választ adtak ugyan az ember számos kérdésére, de legbensőbb és *legmélyebb kérdéseinkre csak Jézustól kapunk választ.*

Jézus kortársai, apostolai hallották Jézus tanítását, látták csodáit. De honnan merítették Jézusba vetett hitüket 2000 év keresztényei és vértanúi? – kérdezhetjük. Az Újszövetségi Szentírásban leírt jézusi tanítás szépsége és bölcsessége sok kereső embert és nagy gondolkodót elvezetett odáig, hogy megvallották: ez a tanítás nem embertől származik. Akik pedig elkezdték *életre váltani* Jézus szavait, azok teljes bizonyosságot szereztek azoknak isteni erejéről. – Megtapasztalják, hogy Jézus választ ad megoldhatatlannak tartott kérdéseikre. Megtapasztalják, hogy általa egész életüknek – szeretetüknek, becsületességüknek, sőt sikertelenségeiknek, szenvedésüknek és haláluknak is – *van értelme* és célja. Megtapasztalják, hogy a Jézus tanítása szerint megélt, sőt a Jézusnak *átadott* élet boldoggá tesz, hogy általa eljutunk a legszebb *emberi értékek kibontakozásához,* és közel kerülünk embertársainkhoz. És végül megtapasztalják, hogy aki Jézus tanítását követi, az saját életében személyesen találkozik vele.

b) *Jézus tanításának, művének s a kereszténységnek isteni újdonságáról az* ***1. lecke 3. pontja*** *szól, a 13-15 oldalon! Ezt a részt – egyes olvasók kedvéért – ott hoztuk, sokak azonban e fejezetben tudják megérteni az ott leírtakat. Következő fejezeteinknek is az a rész a megalapozója! Jól tanulmányozd át!*

Ha a jelzett részt, s az elkövetkező leckéket áttanulmányoztad és átelmélkedted, megsejtheted, hogy a keresztények valóban megalapozottan (értelmes belátás alapján) hiszik, hogy Jézus valami egészen újat hoz – a korábbi vallásokhoz képest; hogy Isten Jézusban megjelent számunkra. Azt is mondhatjuk, **a keresztények Istene: Jézus!** Pontosabban, Jézus az, aki megmutatja nekünk, mi életünk igazi értelme, megoldása, és kicsoda Isten. (Ezzel a Jézussal és istenien új tanításával fogunk megismerkedni a következő fejezetekben.)

Jézus *fejre állította* az egész korábbi gondolkodást. Mit hirdetett? – Távoli Isten és vallási szabályok helyett Isten atyai szeretetét, és a Vele való szeretetkapcsolat folytonosságát. Vagyongyűjtés helyett azt, hogy adjuk el mindenünket, és árát adjuk a rászorulóknak. Bosszú helyett ellenségszeretetet. Önzés helyett azt, hogy adjuk életünket másokért. Törtetés helyett – hogy legyünk mindenkinek szolgájává. – Mit tehettek volna mást az egyéni-, vallási- és nemzeti önzés gondolatvilágába beleragadt emberek, mint hogy elutasítsák, és keresztre feszítsék?

Mások viszont megértették, hogy amikor Jézus fejre állította a korábbi elképzeléseket, éppen *akkor állította talpra* az embert. Megértették, hogy amikor Jézus meghirdette a szeretet forradalmát, akkor az emberek beteljesülésének isteni útját tárta fel. Ők elkezdték élni Jézus tanítását és megtapasztalták, hogy ily módon találják meg igazi önmagukat. S az emberiség is így jut el a testvéri egységre, amely után vágyik. S ha Jézus fölteszi nekik a kérdést: „Hát ti kinek tartotok engem?” – ők teljes szívvel válaszolják: „Te vagy a Messiás, az élő Isten Fia” (vö. Mt 16,16). S a későbbiekben azt is megtapasztalták: hogy Jézus a szenvedésnek, a halálnak is értelmet adott: ezt jelzi saját szenvedése és halála is, amelyeket legyőzött a feltámadással.

3. *Jézus meghív, hogy higgyünk Benne*

Addig az értelmes belátásig eljutottunk már: hogy az emberi lét a Végtelen Szeretettel való találkozásban találja meg magát. Ha átadja magát, életét ennek a belátásnak, ha hittel egész életében megvalósítani törekszik azt, ami e belátásból következik, akkor élete szabadabbá lesz, emberibbé, istenibbé (3-4. l. vö. 1-2. l.)

Isten Jézusban mutatta meg láthatóan önmagát: Benne mondta el, hogy mi Isten benső életének – s mi az Istent kereső ember életének – titka. A keresztények vallják, hogy ők Jézusban megtalálták mindazt, amit az igaz emberek, s a vallások keresnek; megtalálták a Végtelent, Istent kereső kérdéseikre – a Választ.

Jézus legmegrendítőbb tanítása, hogy Ő nemcsak „megváltó” tanítást ad nekünk. Hanem Benne-Általa megvalósulhat az, amire – szíve legmélyén – minden vallás vágyott: Benne, s Általa egyesülhetünk magával Istennel.

Aki megismeri, s belátja Jézus tanítását, s elkezd aszerint élni, az nemcsak „rendes”, boldog ember lesz. Százszor több: abban megvalósul a legmélyebb titok: *abban Isten-Jézus fog élni (a földre testesült Isten-ember), s ő Jézusban élhet.* Isten-Jézus lesz nemcsak Megváltója, vezetője, ereje, hanem életének-énjének legbensőbb valója.

Láttuk: az ember legbensőbb valója az, hogy él benne az isteni utáni vágy – s az isteniben találhatja meg önmagát. A keresztény megtudta: Az Isten-ember Jézus az: aki olyannyira ember, hogy példakép lehet az ember számára, de olyannyira Isten is, hogy vele bensőnkben egyesülhetünk (vö.18-27. l.).

A keresztény hit tehát ebben áll: Átadom életemet Megváltómnak, Jézusnak (akiben maga Isten adta életét értem); s az Ő tanítása szerint, Vele egyesülten szeretnék élni.

III. „Szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket!" (Jn 15,12)

a) Ha nem gyakorolnád a napi 15 perces Isten elé álló imát, elcsendesülést, most mindenképp kezdd el! (Az ima módjáról: nézd meg a 4. l. végén írottakat!) Azt már megértetted, hogy a Végtelen Szeretet az, akihez beszélsz, aki egész léted értelme (vö. 3-4. l.). Most, imáidban, próbáld megsejteni a keresztények hitét: Hogy Isten még többet ad neked, mint eddig gondoltad: Jézusban Isten jött közénk! Kérd Őt, akit még kevéssé ismersz, hogy legyen vezetőd.

Felfedezted a bensődben levő vágyat Isten után. Gondolkozz el a keresztények hitén, hogy valójában az Isten-Jézus a válasz. Sőt Ő Maga akar veled és benned élni, ha hiszel neki, s elkezdesz az Ő Útján járni.

b) Jézus tanításának alapszabálya: *„Úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket. Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja embertársaiért"* (Jn 15,12-13). Kezdd el élni Jézusnak ezt a meghívását. Így elindulsz azon az úton, amelyen jobban megismerheted Őt. Sőt, Jézus azt ígéri: Aki így szeret, annak *Ő kinyilatkoztatja titkait – s abban Ő fog élni* (vö. Jn. 14,21).

Keresd minden nap, hogy mik azok a – sokszor kicsinyke – lehetőségek, ahol te valamiképp „életedet adhatod" másokért. Néha csak azzal, hogy végighallgatsz valakit, aki nem szimpatikus számodra. Vagy hogy rámosolyogsz valakire, akire eddig sosem mosolyogtál – mert nem fedezted fel, hogy Isten őt is szereti, s Te magának Jézusnak szeretetét adhatod neki. Vagy hogy teljesítesz egy kérést, amire nem volna kedved.

Összefoglalás

32. Miben áll Jézus tanításának újdonsága?
Jézus tanítása teljességgel új. Mert ő az embernek azokra a kérdésire is választ ad, amelyekre egyetlen vallás sem tud válaszolni kielégítően. (Pl. mi a halál, a szenvedés, a bűn „megoldása", megváltása.) S leginkább új: hogy benne Isten jön közénk, s Ő életét adja azért, hogy mi az Isten-Jézussal egyesülten, isteni életet élhessünk.

33. Igazolható-e, hogy Jézus élt?
Jézus élt. Hiszen a korabeli történelmi források írnak róla. Nemcsak az evangéliumok és a keresztény írók, hanem a zsidó és római történetírók is. Pl. tacitus, Plinius, Suetonius, Josephus Flavius és a rabbinikus irodalom.

34. Mit mond a történelem Jézus istenségéről?
A történelem tanúsítja, hogy Jézus apostolai és kortársai közül sokan vérük ontásával tettek tanúságot arról, hogy látták Jézus csodáit, és hisznek istenségében. Hazugságért vagy kétes eseményért senki sem ontja vérét szörnyű kínok között.

Válaszolj!

1. Mennyiben egyedülálló Jézus tanítása?

2. Mit jelent a keresztények számára a hit?
3. Honnan ismerheti meg egy nemhívő Jézus tanításának szépségét?
4. Miről tanúskodnak a katakombák és a Colosseum?

Feladat

1. Naponta gondolj arra, hogy Isten-Jézus ma benned akar élni. S akkor fog benned élni, ha te (az Ő erejében bízva) próbálsz úgy szeretni, ahogyan Ő.
2. Olvass el egy Jézussal vagy az ő korával foglalkozó könyvet! Vagy olvassatok el különböző könyveket, s számoljatok be róla a közösségben. Egyik leghíresebb H. Sienkiewicz Nobel-díjas író könyve, a Quo Vadis (Európa Kiadó), továbbá M. Waltari: Az ország titka (Európa Kiadó); L. Wallace: Ben Hur (SZIT); R. Bourgeon: Ben Hur fia (SZIT); F. Wisemann: Fabiola (Ecclesia); L. C. Douglas: „És köntösömre sorsot vetettek" (Ref. Sajtó oszt.).

Tudod-e?

* *Mik az Evangéliumok?* – A tanítványok eleinte csak szóban hirdették Jézust. Igehirdetésük legfontosabb pontjait néhány évtizeddel Jézus halála után leírták. Ezeket a leírásokat nevezték a keresztények Evangéliumoknak. *Az „evangélium" jó hírt vagy örömhírt jelent:* Jézus hozta el azt az örömhírt, hogy Isten atyaként szeret minket, és hogy a földi élet után örök életet ad nekünk. A négy Evangélium írói az evangélisták: Máté, Márk, Lukács és János.

* *Honnan származik időszámításunk?* – A kereszténység elterjedésének korában az emberiség érezte, hogy a történelem legnagyobb fordulója Jézus születése. Ezért kézenfekvő volt, hogy az időszámítás kezdetét Jézus születésének évében jelöljék meg. Mai időszámításunk tehát a történelmet két nagy korszakra osztja: a Krisztus előtti (= Kr. e.) és Krisztus utáni (= Kr. u.) időre. A hiba csak az, hogy az a kor nem rendelkezett olyan pontos történelmi érzékkel, mint a mai. Így eshetett meg, hogy az a VI. században élő történész, aki kiszámította Jézus születésének időpontját, tévesen számolt. Jézus kb. 7 évvel korábban született a megadott évnél...

*** * ***

Milyen ember volt Jézus?
(Olvasmány)

1. Jézus emberi egyénisége. – Jézus rendkívülisége, hogy benne egységbe olvadnak a legellentétesebb emberi érzelmek és értékek: Istenbe mélyedt ember Ő – aki mégis két lábbal a földön áll. Az ima, a szemlélődés embere – de a tevékenységé is. Páratlan szónok – de egyedülálló módon tud hallgatni (Mt 27,13; Lk 23,10). Szelídségében is tud határozott és kemény lenni. Erő és biztonság sugárzik belőle, de együtt tud érezni a gyengékkel. A legmagasabb erkölcsi mércéket állítja – de megértő a bűnösökkel. – Sem az íróknak, sem a népköltészetnek, de még a mítoszoknak sem jutott eszükbe, hogy egy ilyen alakot megrajzoljanak. Jézusban viszont *harmóniába olvadnak a legellentétesebb emberi érzelmek. Ez teszi Őt egészen emberivé, de egyúttal emberfelettivé is. Ilyen alakot nem lehet kitalálni.* Alakja nem vezethető vissza sem írói fantáziára, sem történelmi vagy társadalmi előzményekre. Amíg a legendák vagy a vallásos mesék színesen ecsetelik rendkívüli hőseik hihetetlen csodatetteit (s az ember érzi, hogy ezeket a leírásokat a fantázia szülte), addig az

Evangéliumok oly szűkszavú egyszerűséggel írnak Jézus személyéről és csodáiról, hogy a tárgyilagos olvasónak az a benyomása: ez igaz, ez nem kitalálás. Jézusban egy olyan személyiség jelenik meg előttünk, *aki túlhalad minden emberi elképzelést,* szétfeszít minden emberi keretet. Egyrészt a legharmonikusabb, legtökéletesebb ember vonásai bontakoznak ki benne, másrészt – szerves egységben emberségével – isteni biztonság és erő sugárzik belőle. (Nem egy Szentírás-olvasó tért meg, amikor ezt felfedezte.)

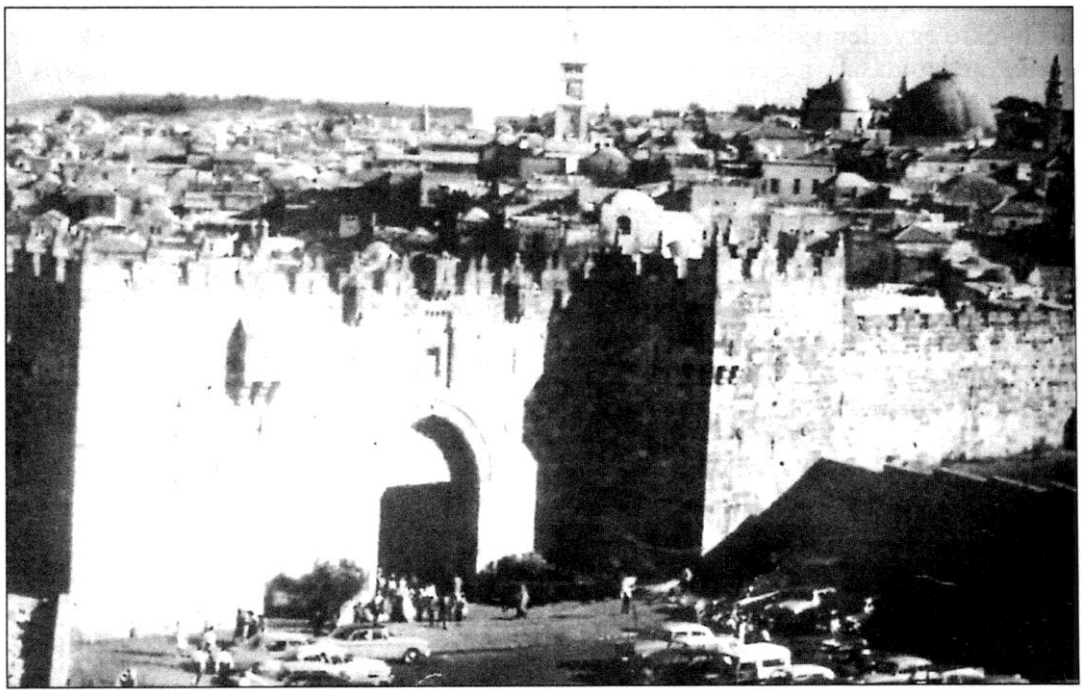

Jeruzsálem,
Jobbra a Szent Sír-templom kupolája

2. Jézus istenfiúi alakja. – Jézus harmonikus emberi egyéniségéhez valamiképpen *természetszerűen tartoznak hozzá isteni vonásai.* Nem érezzük ellentmondásnak, hogy isteni tetteket művel, Istennek vallja magát.

Jézus kezdettől fogva vallja, hogy *Ő Isten Fia,* hogy Ő a várva várt Messiás (vö. Mk 8,27; 14,61;

Jn 5,17 k; 10,30 stb.). Hirdeti, hogy „én vagyok a világ világossága" (Jn 8,12), az „út, igazság és az élet" (Jn 14,6), hogy Istenhez „senki sem juthat el, csak általam" (Jn 14,5). Megkívánja, hogy tanítványai ennek megfelelő következetességgel helyezzék mindenek elé az Ő követését: „Aki hozzám jön, s nem szeret engem jobban, mint atyját, anyját, feleségét, gyermekeit... sőt önmagát is, nem lehet az én tanítványom" (Lk 14,26).

Magas követelményeihez azonban *isteni támogatást* is ígér: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradtak és megterheltek vagytok, s én felüdítlek titeket" (Mt 11,28), „...hatalmam van a bűnök megbocsátására" (Mt 9,6), „Aki hisz bennem, nagyobb dolgokat fog cselekedni, mint én" (Jn 14,12).

Krisztus istenségének bizonyítéka: tanításának isteni ereje (vö. 11. lecke). Aki pedig megsejtette Jézus tanításának újdonságát és mondanivalóját, az *megérti Jézus csodáit* is. Számára nyilvánvaló, hogy a csodák nem Jézus életének utólagos legendás kiszínezései, hanem igehirdetésének és működésének *elválaszthatatlan* részei:

– Jézus azért jött, hogy új életet, szabadulást hirdessen a gyengeség, a bűn rabjainak (Lk 4,18). Mivel tudta volna jobban jelezni és igazolni ezt, mint azzal, hogy meggyógyította a betegség „rabjait" (Mk 1,34)?!

– Azért jött, hogy megvilágosodást hozzon a lelki vakoknak. Mivel tudta volna jobban jelezni és igazolni az emberiségnek ezt, mint azzal, hogy megnyitotta a vakok szemét (Jn 9,39 k; Mk 10,46)?!

– Azért jött, hogy újrakezdéshez segítse az elesett embert, majd saját életével táplálja. Mivel tudta volna ezt jobban szemléltetni, mint azzal, hogy lábra állította a bénát, vagy csodálatosan megszaporított kenyérrel táplálta a tömeget (Mt 14,13 k; Jn 6,1 k)?!

– Végül azt hirdette, hogy az istenszeretetért és az emberszeretetért életünket is adjuk oda; és aki így tesz, az elnyeri az örök életet. Ebben az összefüggésben milyen természetesen tartozik hozzá Jézus életéhez szeretetből vállalt halála és feltámadása.

Aki tehát Jézus alakját szemléli – amint az Evangéliumokból kibontakozik –, meglepődve látja, hogy *emberségének egységébe beletartoznak isteni tettei* is. S újra azt kell mondania: Jézus alakját *nem lehetett kitalálni*.

Válaszolj!

1. Mi a legrendkívülibb Jézus emberi alakjában?

2. Mi igazolja, hogy Jézus csodáinak leírásai nemcsak későbbi betoldások?

3. Miben különbözik a mítoszoktól vagy más vallási beszámolóktól, ahogy az Evangéliumok Jézus isteni tetteit leírják?

* * *

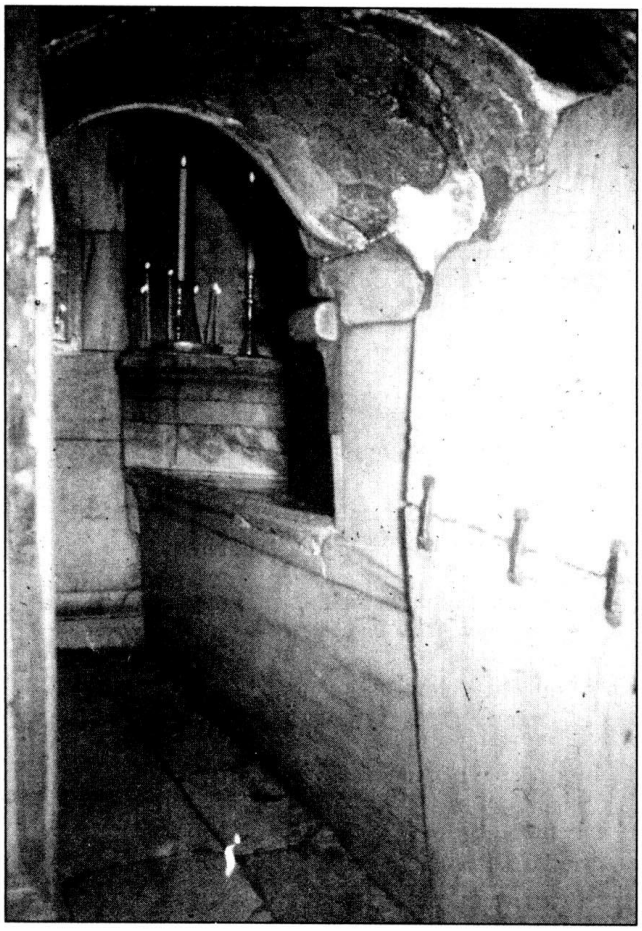

Jézus sírja

Történetileg hitelesek-e az Evangéliumok?

Az Evangéliumok történeti hitelességét *igazolja a történelem.* Egyesek azt állították ugyan, hogy

a Jézusról szóló beszámolók (az Evangéliumok) csak 100-150 évvel halála után íródtak. Ez alatt az idő alatt szájról szájra adták, kiszínezték azokat, s így jött létre a kereszténység. – Ezzel szemben:

– Az Evangéliumok nyomait, idézeteit, gondolatait *megtaláljuk már az I. század* keresztény íróinál.

– A régészet azt igazolja, hogy a Szentírás a II. sz. közepén már elterjedt az egész Római Birodalomban: Egyiptomtól Rómáig és Kis-Ázsiától Galliáig. Tehát akkor jóval előbb kellett íródnia.

– Az ásatások folytán előkerült leletek bizonyítják, hogy az Evangéliumokat olyan emberek írták, akik Jézusnak kortársai voltak, és pontosan ismerték *Zsidóországot.* Előkerült sok olyan helyiség és épület, amelyekről az evangélisták írnak. Például Jézus születésének barlangja *Betlehemben,* Mária háza *Názáretben,* a *Golgota* sziklája és Jézus sírja, vagy a Betezda-fürdő Jeruzsálemben (Jn 5,2k). Az ásatások kiderítették, hogy Jézus életének szent helyeit már az I. sz. fordulóján tisztelték, illetve feltárták azokat a pogány kori templomokat is, amelyeket főként *Hadrianus* császár építtetett 135 körül az említett helyekre, hogy így megszüntesse azokat, s kifejezze a pogány istenek erejét. De különös módon éppen ezek a pogány építmények védték meg e jelentős helyek maradványait az utókor számára, és váltak igazolássá. Az ásatások által beigazolódott több személy és esemény történetisége is, akik, illetve amelyek az Evangéliumokban szerepelnek. – A rómaiak Kr. u. 70-ben elpusztították Zsidóországot, és Jeruzsálemet a földig rombolták. Ha az Evangéliumok írói 70 után éltek volna, nem ismerhették volna ily pontosan a zsidóországi és jeruzsálemi viszonyokat és helyeket. (Hogy milyen megdöbbentően igazolják az ásatások a Szentírást, erről sok könyvet írtak. Magyarul is olvashatod pl. G. Kroll: Jézus nyomában c. izgalmas tudományos művét. – Bp. SZIT.)

– A korai kereszténység hitét az Evangéliumokon és a korabeli írásokon kívül tanúsítják a katakombákban található – II-III. századi – *feliratok és festmények* is. Ezek igazolják, hogy a keresztény hit nem évszázadok múltán – mítoszok módjára – alakult ki.

13. lecke: Jézus meghív Isten országába!

I. Elhagyták mindenüket, és követték Őt

– *Péter és András* halász volt. Szerették a Genezáreti tó csillogását, a halfogás izgalmát. Szerették családjukat, barátaikat. Egyszer épp hálót vetettek a vízbe. Jézus arra ment és megszólította őket: Jöjjetek utánam! Én emberhalászokká teszlek titeket. – S ők otthagyták hálóikat, és csatlakoztak hozzá (Mt 4,18-20).

– *Assisi Szent Klára* (†1253) közösségének tagjai ma is sokfelé élnek a világon. Klára gazdag és szép leány volt. Amikor hallotta Szent Ferenc prédikációját Isten szeretetéről és országáról, megtért. Otthagyta vagyonát, udvarlóit, családját és elment Ferenchez. Leányom, mit kívánsz? – kérdezte tőle Ferenc. Istent! – válaszolta Klára.

– *Mary Charky* Sidney-ben elérte élete álmát. A magasugrás világbajnoka lett (1938-ban). Amikor hazatért, egész Kanada ünnepelte. De alig néhány hónap múlva egyszercsak eltűnt. Egy idő múltán bombaként robbant a hír a sportrajongók között: Mary Charky egy indiai lepratelepen él mint betegápoló apáca. Az újságírók kérdésére csak ennyit válaszolt: Istenben megtaláltam mindent, amit kerestem. Megtaláltam a boldogságot.

– *Zsuzsa* soha nem kapott vallásos nevelést; nem volt megkeresztelve. Tizenhat éves korában egyszerre bejelentette szüleinek, hogy hisz. Élete eddig ismeretlen örömmel telt meg. Hatására rövidesen családjának több tagja is vallásossá lett...

Mi mozdította meg ezeket az embereket, és a többi tíz- és százezreket a történelem folyamán? Ki volt számukra Isten, hogy egész életüket átalakította?

II. Térjetek meg! Elérkezett Isten országa (Mk 1,15)

1. *Elérkezett Isten szeretetének országa*

Mit érez az ember, aki már szenvedett amiatt, hogy ő mindig többre vágyott, s most megtudja, hogy nincs olyan igaz emberi vágya, amelynek ne volna (minden elképzelésénél szebb) beteljesülése?! – Mit érez az az ember, aki megtapasztalta a kilátástalanságot, s megtudja, hogy a legértelmetlenebbnek látszó eseménynek is van értelme és távlata?! – Mit érez az ember, aki már félt a haláltól, az elmúlástól, s megtudja, hogy örök boldogság vár rá? – Aki megtapasztalta a gyengeséget, bűneit, s megtudja, hogy valaki szíve legbensejéig ismeri, szereti és megérti őt?! Mit érez az, aki álmodott már istenien nagy tettekről s megtudja, hogy Isten valóban Atyja, és isteni tettekre, isteni életre hívta meg őt?!

Jézus tanításának lényege, hogy Isten minden elképzelésünket felülmúlóan szeret bennünket. Jobban szeret, mint a legjobb földi édesanya vagy apa: azért hívhatjuk Őt Atyánknak. Atyánk gondot visel ránk. Még „hajunk szálát is számon tartja”. S mindent úgy rendez el, hogy életünkben megvalósulhasson az Ő legszebb terve. De Isten testvérünk és barátunk is. Olyan barát, aki kész életét adni értünk: Az Atya elküldte hozzánk Fiát, Jézust, s Ő életét adta azért, hogy mi új életet élhessünk.

Ez Jézus *örömhíre:* Eljött a földre Isten szeretetének országa; s az ember új életet kezdhet Isten országában.

2. *Isten országa bennetek van*

Isten szeretete jelen van a világban. Úgy körülöleli az embert, mint a fény vagy a napsugár; akkor is, ha nem gondol rá vagy nem köszöni meg (Mt 5,45). Isten szeretete tehát minden ember számára *meghívás,* amelyre válaszolhat.

De Isten országába csak az lép be, aki *válaszol* az isteni szeretetre; vagyis elkezd élni Isten akarata szerint, a Jézus által meghirdetett szeretettörvények szerint. Aki így él, abban Isten kezd el élni, az Isten országában él (1 Jn 4,16). S az új módon tapasztalja meg ennek az országnak békéjét és örömét. – Isten országa tehát nincs földrajzi helyhez kötve. „Isten országa bennetek van; köztetek van" – mondja Jézus (Lk 7,21).

A kafarnaumi zsinagóga romjai

Isten országa az ószövetségben várt messiási ország (Mt 11,2 k). De nem politikai ország, a zsidóság világuralma, ahogyan általában a Jézus-korabeli zsidók, sőt az apostolok is képzelték (vö. ApCsel 1,6), hanem Isten egyetemes országa a lelkekben.

Jézus csak példabeszédekkel tudja megsejtetni Isten országának szépségét. Az *öröm országa* ez: olyan, mint a királyi lakoma, ahol ünneplő boldogság uralkodik (Mt 22,2). – A *szabadság országa* ez: ahol a lelki rabok szabaddá lesznek, ahol a megtört szívűek fájdalma elmúlik, s a szomorkodók lelkét betölti a fény (Lk 4,18-19).

3. *„Eladja mindenét és megveszi azt" (Mt 13,46)*

Aki megismerte Isten szeretetének nagyságát és örömét, abban feltámad a vágy, hogy adja át magát egészen Istennek: adjon el mindent annak érdekében, hogy végleg beléphessen Isten országába. Az Istennel való élet, az Isten országa „hasonlít a kereskedőhöz, aki igazgyöngyöt keres. Amikor egy nagyon értékes gyöngyre talál, fogja magát, eladja mindenét, amije csak van, és megveszi azt" (Mt 13,45-46). – Isten országa polgárainak magatartása ez a mindent odaadó hit.

A hit az ember *értelmes* döntése: válasza Isten megszólítására (vö. 5.1). Ez a hit teljes odaadást követel: azt, hogy Isten kerüljön *első helyre* életünkben; hogy „adjunk el" mindent, ami akadályoz Jézus követésében, hogy mindent rendeljünk alá a vele való kapcsolatnak. – Ha Isten valóban Isten, akkor Ő nem lehet máshol, csak az első helyen (vö. Mt 10,37-39; 18,8-90)!

Az élő hit már kezdetben kimondja: „Istenem, te vagy a legfontosabb életemben". Ahogy haladunk kereszténységünk útján, időnként *újabb döntések* elé kerülünk: felfedezzük, hogy

még egyáltalán nem adtunk oda mindent, hogy most Isten valami újnak odaadását várja tőlünk, s egy új előrelépés lehetőségét kínálja. Ha újra és újra készek vagyunk elveszíteni önzésünket, folyton tapasztaljuk, hogy százszorosát kapjuk (Mt 19,29). – Fordítva viszont: aki nem kész arra, hogy Istent folyton újra első helyre tegye, abban az isteni élet magja elhal (Lk 8,5 k), az – Jézus mondja – okosabban tette volna, ha nem szegődik Jézus nyomába (Lk 14,26-35).

4. *Isten országa olyan, mint a mustármag*

a) *Isten országa növekedhet bennünk:* „Az Isten országa olyan, mint a mustármag – mondja Jézus. –„Kezdetben kisebb minden más vetőmagnál, amikor azonban felnő... fává terebélyesedik" (Mt 13,31).

– A hit és az isteni élet megkezdődik, amint valaki elkezd Isten és az embertárs szeretetében élni. De mind a hit, mind a szeretetben való élet tökéletesedhet, növekedhet.

b) *Isten országa növekszik a világban is.* Ha csak egy-két emberben van jelen, oly kicsinynek látszik, mint a *mustármag.* De Isten országa olyan, mint a kovász, amely megkeleszti a tésztát (Mt 13,33). Olyan, mint a só, amely ízt ad az ételnek és átjártja azt (Mt 5,13). Ha Isten él bennünk és köztünk, Isten jelenléte sokakat megérint és meghív az Ő országába. Így a mustármag nagy fává nő.

c) *Isten országa az örök élet felé fejlődik.* Isten országa Jézussal eljött közénk. Azóta itt él a keresztények között. De ez az ország a földön mégis olyan, mint a szántóföld, amelyen együtt növekszik a *búza és a konkoly* (Mt 13,25-30; 36-41). Hiszen a földön együtt élnek azok az emberek, akik magukban hordják már Isten országát; azok, akik még várnak arra; és azok is, akik megtagadták azt, hogy benne éljenek. – Sőt, bennünk és magában az Egyházban is ott van a konkoly: a bűn vagy annak csírája.

Isten országa tehát az örök életben éri el majd beteljesülését: ahol megvalósul a szeretet végső győzelme.

III. „Aki érettem elveszti életét, megtalálja azt" (Mt 10,39)

Te hiszel-e a szó teljes értelmében? Felfedezted-e már, hogy mire hív Isten? Most első helyen van Isten az életedben?

Előfordulhat, hogy *évek óta vallásos* vagy, de mégis valami hiányzik neked. Mert azt hitted, hogy egyszer (talán gyerekfejjel) elég volt döntened Jézus mellett... S nem figyeltél arra, hogy azóta Ő hányszor ajánlott fel új kegyelmeket, hányszor kért újabb odaadást tőled (nagyobb hűséget az Ő szavához és az Egyház tanításához), s Te nem válaszoltál hívására, mert „fontosabb dolgaiddal" voltál elfoglalva (vö. Lk 14,15-24).

Arra vagy híva, hogy Jézus jelenlétének, országának *tanúja légy* családodban, embertársaid előtt; hogy a „föld sója, a világ világossága" légy (Mt 5,13k); hogy sokan eljussanak általad Isten országába. Aki hisz, aki átadja életét Jézusnak, abban Isten csodákat fog művelni. Jézus mondja: „Ugyanazokat a tetteket fogja véghezvinni, amiket én, sőt nagyobbakat is fog tenni azoknál" (Jn 14,12).

Vizsgáld meg magad: mi az oka, hogy nem világít benned Isten országának jelenléte; miben kell új hittel döntened Isten mellett?! – Az imaélet rendszerességében? A becsületes tanulásban? Vagy éppen a kielégítő pihenés megtartásában? A kis dolgokban való mindennapos hűségben? – Vizsgáld meg, mi akadályoz abban, hogy belépj Isten országába! (Lustaság, kényelem, szórakozás, barátok, hiúságod, stb?) És dönts újra!

Nincs „kedved" dönteni? Nem érzel lelkesedést? Félsz, hogy ha Jézust követed, szíved valamelyik dédelgetett kincséről le kell mondanod? – Ez előfordulhat. De a hit és józan emberséged éppen azt kívánja, hogy (hangulatodtól függetlenül) dönts amellett, amit

értelmeddel beláttál. S akkor megtapasztalod majd bensődben, amit Jézus ígér: „Aki érettem elveszti életét, megtalálja azt!”

Összefoglalás

35. Miben áll Jézus örömhíre?
Jézus örömhíre abban áll, hogy Mennyei Atyánk végtelenül szeret minket, gyermekévé fogad, és meghív országába. (Földi életünk után pedig hazavár az örök életre.)

36. Ki lehet tagja Isten országának?
Isten országának tagja az lehet, aki hisz Jézus Krisztusban, és törekszik tanítása szerint szeretetben élni.

37. Ki a hívő ember?
Hívő ember az, aki megismerte Isten szeretetét, örömmel elfogadta azt, és törekszik szerinte élni.

Válaszolj!

1. Elég egyszer döntened Isten mellett?
2. Mit jelent, hogy a búza és a konkoly együtt növekszik Isten országában?
3. Mit jelent, hogy Isten országa olyan, mint a mustármag?
4. Milyen hasonlattal szemlélteti Jézus Isten országának örömét?
5. Mi az oka Isten országa örömének?

Feladat

1. Vizsgáld meg, mi tart távol Istentől! Határozd el, hogy be akarsz lépni Isten országába!
2. Olvasd el a Szentírásból néhány megtérés történetét (pl. Mk 4,18; Mt 9,9 k; ApCsel 9,1 k. stb.)!

Tudod-e?

Mik az isteni erények?
Isteni erényeknek nevezzük a hitet, reményt és szeretetet. Azért isteni erény a nevük, mert Istenre irányulnak és Tőle származnak. – Istenre irányulnak, hiszen Benne hiszünk, Benne remélünk, legfőképpen Őt szeretjük. Istentől származnak: mert az Ő kegyelmi ajándéka az, hogy képesek vagyunk Benne hinni, remélni, Őt szeretni.

* * *

Hívők – nemhívők

* *Miért nem hisznek sokan?*
– Vannak, akik azért nem hisznek, mert nem ismerik eléggé a kereszténységet, vagy téves ismeretekkel rendelkeznek róla.
– Mások azért nem hisznek, mert még nem kapták meg a hit kegyelmét. Példánkkal és imádsággal segítségükre lehetünk, hogy megkapják azt.
– Vannak olyanok, akiket a keresztények rossz példája riaszt el a hittől. Mindnyájan felelősek vagyunk a nemhívőkért, hogy meglássák életünkből a hit szépségét.

– Vannak olyanok is, akik értelmükkel kezdték már belátni a hit igazságait, de elakadtak: ennek oka, hogy *nem éltek* hitük igazságai szerint, amelyeket beláttak. Tettek nélkül pedig a hit csírája elhal.

* *Hogyan vélekedünk a nemhívőkről?*

– Istennek tetsző lehet az az ember is, aki saját hibáján kívüli okokból nem jutott el a hitre, ha önzetlenül másokért él. Sőt, Isten kegyelme is élhet benne (1 Jn 4,16). Így természetesen eljuthat az örök boldogságba (vö. Mt 25,31-46; Róm 2,13-16).

– A nemhívőknek és hívőknek tudniok kell tisztelni és elfogadni egymást. És ha a hívő ember tanúságot tud tenni emberségéről, hitének öröméről, akkor jel lesz a nemhívő számára is.

* *Mit kell tennünk hitünk érdekében?*

– Aki belátta a hit igaz voltát, annak önmaga iránti kötelessége, hogy tovább mélyüljön a hit ismeretében. (A megismert igazság kötelez!) Kötelessége, hogy hitét *továbbképzéssel* (hittan), olvasmányokkal erősítse.

– *El kell kerülnöd,* hogy hiteddel ellentétes olvasmányokat olvass, ilyen társaságba járj, mert nem vagy még annyira jártas a hitben, hogy minden kérdésre válaszolni tudj, s így ezek megzavarnak. Ha mégis szükségesnek látszik, hogy hitedet zavaró dolgokkal foglalkozz, vagy ha kérdések merülnek föl benned, fordulj tanácsért hitoktatódhoz vagy másvalakihez, aki járatos a hit dolgában.

– *A hit tettek nélkül halott* (Jak 2,17). A hit csak akkor marad élő, ha szerinte élünk. Hitünk iránti legelső kötelességünk tehát az, hogy válaszoljunk Istennek, aki megszólít bennünket; és megvalósítsuk azokat az igazságokat, amelyeket beláttunk. Aki ezt teszi, az elmélyül hitében. Aki ezt nem teszi, az csakhamar a korábban belátott igazságokat is megtagadja.

14. lecke: A sikeres élet titka

I. Bizonyosság a bizonytalanságban

– *Ábrahám* kényelmesen élt hazájában. Egyszerre hallotta lelkében Isten hívását. „Vonulj ki földedről, rokonságod köréből és atyád házából, arra a földre, amelyet majd megmutatok neked. Akkor megáldalak és naggyá teszem nevedet” (Ter 12,2). – Ábrahám előtt bizonyára elsötétült a világ: Itthagyni mindent? Hazáját, földjét, rokonságát? S elindulni a bizonytalanba? – De a Szentírás leírja, hogy Ábrahámon valami hatalmas biztonság vett erőt... Elindult. S ezzel egy új korszak kezdődött az emberiség történelmében (vö. Róm 4,1k).

– *Szűz Máriához* belépett az angyal: „Üdvözlégy... Gyermeket fogansz és fiút szülsz. A Magasságbeli Fiának fogják hívni..., és országának nem lesz vége”. – Mária nem értette a szavakat. Hiszen ő máshogy tervezte életét. És meg is ijedt: Hogy ő legyen a Megváltó anyja? Képes lesz vállalni ezt a hatalmas küldetést? – De Márián is valami különös biztonság vett erőt: „Az Úr szolgáló leánya vagyok. Teljesedjék be rajtam szavad” – válaszolta. Mária ily módon lett Jézus anyja (Lk 1,26k).

– *A nyolcadik osztályban* mindenki feszült és ideges volt. Dolgozatírás előtt állnak. Ettől függnek az évvégi jegyek. Egyesek számára pedig a továbbtanulás... Csak három hittanos volt egészen nyugodt: Reggel arról beszélgettek egymással, hogy a hívőnek semmi baja nem történhet, mert Isten terve teljesedik életében. Ez erőt adott nekik arra, hogy ne izguljanak, hanem próbálják megnyugtatni legidegesebb társaikat is.

Honnan merítik a hívők biztonságukat? És hogy lehet ezt elsajátítani?

II. „Legyen meg a Te akaratod!” (Mt 6,10)

1. *Nem a magam akaratát keresem*

A keresztény ember életének alapvető biztonsága, hogy Isten atyai módon gondot visel rá. Ezt a biztonságot Jézustól tanultuk, általa nyertük el.

Jézus úgy beszélt Istenről, mint a Fiú a szerető Atyjáról. Mindig rábízta magát az Atya vezetésére: Azt mondta, hogy ő nem azért jött, hogy a maga akaratát keresse, hanem az Atyáét (Jn 5,30). Egész életét az Atya iránti gyermeki bizalom hatotta át. S erre hívta meg követőit is (vö. Mt 18,3).

Akik megismerték Isten szeretetét és hisznek benne, azok tudják, hogy ez a bizalom a legnagyobb öröm és szabadság forrása.

– Jézus lehetett volna csodagyerek. De ő harminc évig csendes életet élt Názáretben. Mert ez volt Isten akarata. Tehát ez volt a legtökéletesebb.

– Az Olajfák hegyén, elfogatása éjszakáján mint ember, visszaborzadt a rá váró szenvedéstől. „Atyám, ha lehetséges, kerüljön el ez a kehely” – kérte. De rögtön hozzáfűzte: „De ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogyan Te” (Mt 26,39).

– S a kereszten a legnagyobb szenvedésben felkiáltott: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?”(Mt 27,46). – De azután a gyermek végső átadásával mondta ki: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet” (Lk 23,46).

Isten terve így teljesülhetett Jézus életében. „Engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig, ezért Isten felmagasztalta őt” – mondja Pál apostol (Fil 2,8). – Így lett életének beteljesülése: a feltámadás.

2. *„Aki teljesíti Atyám akaratát, az mind testvérem, nővérem és anyám!”*

Jézus egy alkalommal tanított. Valaki jelezte neki: „Anyád és rokonaid kint állnak és beszélni szeretnének veled. De ő így válaszolt: Ki az én anyám, és kik az én testvéreim? Aki teljesíti mennyei Atyám akaratát, az mind testvérem, nővérem és anyám” (Mt 12,50).

Tehát én is „Jézus testvére és anyja” lehetek? Igen. Szűz Mária azért lett testileg is Jézus anyja, azért adhatta Jézust a világnak, mert tette Isten akaratát. – Istennek velünk is csodálatos terve van. Terve az, hogy hasonlóvá legyünk Jézus anyjához: hogy *maga Jézus éljen bennünk*, „hogy hasonlókká váljunk Fia képmásához” (Róm 8,29). Ennek feltétele csupán az, hogy tegyük az Atya akaratát (Jn 14,23).

Jézus megígérte, hogy aki hisz benne – s rábízza magát az Atya vezetésére, mint Ő –, abban Ő fog élni. S az ugyanolyan nagy tetteket fog végbevinni, mint Ő (Jn 14,12; Mk 16,17). A szentek és az igazi keresztények élete igazolja, hogy Jézusnak ez az ígérete megvalósul. A miénkben is megvalósulhat.

3. *A sikeres élet titka*

Vágysz igazán sikeres életre? Szeretnél nagyot tenni? Olyat, ami maradandó? – Sokan úgy vélik, hogy a sikeres ember az, akit szeretnek, akit csodálnak, akinek sok pénze, nagy tudása van, aki tekintélyes stb. Ezek az emberek azt hiszik, hogy az élet egyetlen célja ilyen sikerek elérése. És sokan közülük el vannak keseredve, mert tudják, hogy ők már sohasem lesznek a legokosabbak, a leghíresebbek, a leggazdagabbak.

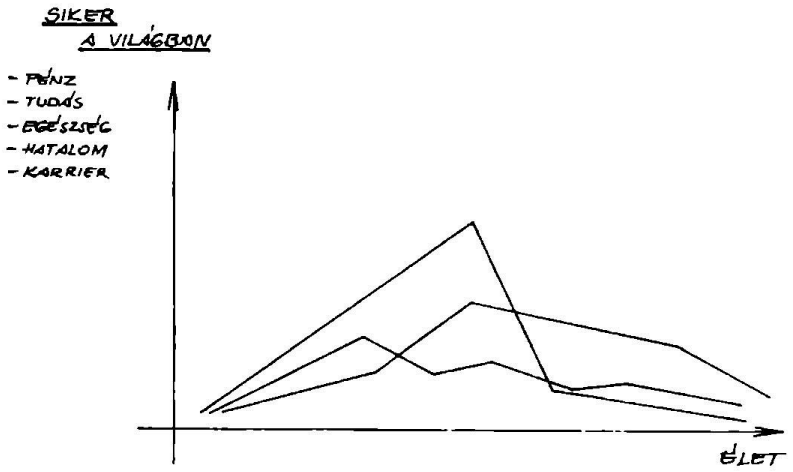

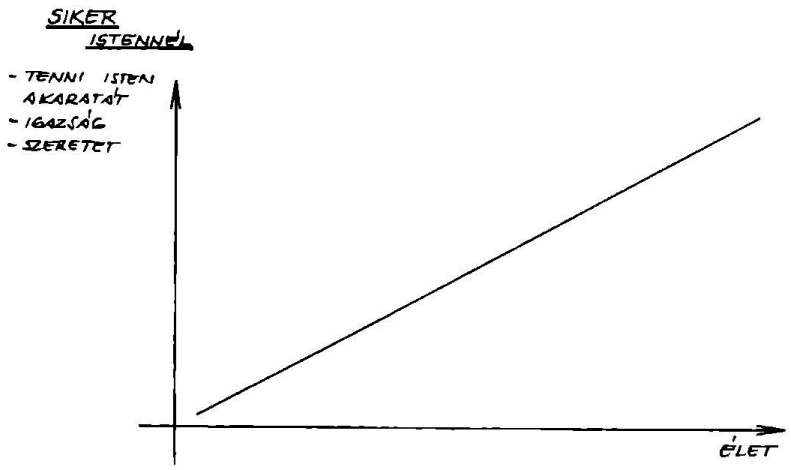

A keresztény ember tud egy titkot. Tudja, hogy lehet valaki szép vagy csúnya, jó vagy rossz tanuló, ügyes vagy ügyetlen, szegény vagy gazdag, egészséges vagy beteges: Isten szereti őt, és csodálatos tervet készített róla: Ő maga akar élni, kibontakozni benne. És tudja, hogy Isten mindent úgy rendez, hogy az ő legszebb terve megvalósulhasson. Csak annyit kíván (de hiszen ez nem is volna lehetséges másképpen), hogy tegyük meg akaratát, amely a rólunk való isteni terv teljesülését szolgálja.

A keresztény életnek tehát egyetlen célja van: hogy valóra váltsa az isteni tervet, hogy teljesítse Isten akaratát.

A keresztény ember így az élet eseményeit nem véletlennek vagy balsorsnak tartja, hanem a jóságos Atya vezetését fedezi fel bennük. Ezért örömmel mondja: „Legyen meg a Te akaratod."

Az igazi keresztény számára így egy új élet, egy izgalmas kaland kezdődik: megvalósítani Isten tervét. Izgalmas vállalkozás ez: mert nem tudja előre, hogy mi vár rá élete során. De mégis örvendetes, mert biztosan tudja, hogy Isten szép terve megvalósul életében, ha ő szeretetben él.

A keresztény tehát nemcsak elfogadja Isten akaratát, hanem szereti azt. Úgy is mondhatjuk: *aki szereti Istent, az szereti Isten akaratát.* Mert tudja, hogy Isten minden eseményt gondosan az ő számára készített.

Isten szép terve valósul akkor is, ha Isten akarata teljességgel eltérni látszik a mi elgondolásunktól. A hívő keresztény ilyenkor sem szomorú belenyugvással mondja ki, hogy „Legyen meg a Te akaratod", hanem a gyermek biztonságával (vö. Mt 18,3).

4. *Ki mutatja meg nekünk Isten akaratát?*

a) Egyes esetekben *nyilvánvalóan tudjuk,* hogy mi Isten akarata:

– Isten akarata nyilvánvalóan kifejeződik számunkra a *Szentírásban (amelyet az Egyház ad kezünkbe):* Isten első akarata az, hogy szeressük Istent és embertársainkat (MTörv 6,5k; Mk 12,30). Ha ezt minden körülmények között megtesszük, akkor bizonyosan megvalósítjuk Isten tervét.

– Isten akaratát jelzik adottságaink, képességeink és életünk tőlünk független és megváltoztathatatlan *körülményei* (pl. hogy kik a szüleink, milyen az egészségi állapotunk stb.). Ilyen körülmények közt kell szeretetben élnünk.

– Isten akaratát jelezhetik szüleink és elöljáróink (amíg nem kívánnak olyat, ami Isten parancsával ellenkezik).

– Isten akaratát fejezik ki az ún. *állapotbeli kötelességeink:* A tanuló számára Isten akarata a tanulás; a dolgozó számára az, hogy becsülettel dolgozzék; a gyermek számára, hogy szeresse szüleit; házastárs számára, hogy együtt gondolkozzon házastársával stb.

b) Más esetekben *választanunk kell* két vagy több lehetőség közül, vagy egy váratlan helyzetben kell döntenünk, hogy itt mi Isten akarata. E választásokban *lelkiismeretünket,* illetve Isten lelkünkben szóló hangját kell követnünk. Súlyos esetekben pedig ki kell kérnünk mélyen hívő keresztény testvéreink, illetve *lelkivezetőnk* tanácsát.

Ha például egy tanuló iskolába vagy misére menet találkozik valakivel, aki segítségre szorul, neki kell eldöntenie, hogy most mi Isten akarata. Esetleg az, hogy az iskolába vagy misére menés helyett segítsen. Nem elég tehát kötelességeinket pontosan elvégezni: észre kell venni, hogy egy váratlan helyzetben Isten, illetve a szeretet mit kíván tőlünk.

– Viszont az sem Isten akaratát teszi, aki folyton másoknak segít, de állapotbeli kötelességeit súlyosan elhanyagolja.

A lelkiismeretről és Isten lelkünkben szóló hangjáról a 15. leckében szólunk. – Lelkiismeretünk formálására Jézus az *Egyházat* rendelte, hogy útmutatásaival fogalmazza meg számunkra Isten akaratát (Lk 10,16). – Bizonytalanságainkban Isten lelkivezetőket állított mellénk, akik tanácsukkal segítségünkre vannak, hogy felismerjük, miként teljesíthetjük Isten rólunk alkotott tervét.

III. Ma sikeres életet élhetsz!

Talán észrevetted, hogy könyvünkben új részhez érkeztünk. Az 1-12. leckék akkor is tartalmaztak valamilyen érdekes mondanivalót számodra, ha kevésbé próbáltad volna megvalósítani mindazt, amit különösen a leckék III. pontjai javasoltak.

A 13. és utána következő leckék közül soknak jelentőségét teljességgel csak úgy értheted meg, ha megpróbálod élni azokat. Ez nem rendkívüli. Hiszen Jézus meg az apostolok sem elsősorban elméletre vagy vallási adatokra tanították övéiket, hanem

az isteni életre. S a Szentírás hangsúlyozza, hogy Istent csak az ismeri meg, aki Jézus útmutatása szerint él (vö. Jn 14,21; 1 Kor 2,11-15; Mt 7,24k).

Van mindebben mégis bizonyos *újdonság.* Először is azért, mert a hitoktatás nem minden korban fektetett egyenlő súlyt az életre. Az elmúlt időszakban gyakran inkább ismeretközlés volt. Másodszor, mert az utóbbi évszázadok egy egyoldalú szemléletből fakadóan a Szentírás több lényegi tanítását a *hittanórán sem merték* világosan megfogalmazni; pl. – azt, ami ennek a leckének is anyaga, hogy minden keresztény a Jézussal egyesülő életre van híva. Ebből értsd meg, mi az oka annak, hogy sok kereszténytt ismersz (talán rokonságodban is), akik minderről keveset hallottak, vagy azt netán túlzásnak, szenteskedésnek tartják. Mert számukra a kereszténység inkább csak ismereteket, parancsokat, formákat jelentett, és nem életet. Mert sohasem élték át igazán, hogy a keresztény hit nemcsak elmélet, hanem életalakító valóság. (S ezért hitük gyakran csak homokra épült és nem sziklára. – Lk 6,46 k.) – Annál nagyobb örömmel hallhatod, hogy – különösen a *II. Vatikáni Zsinat* óta – az Egyház újra ráébred, hogy minden kereszténynek hivatása isteni hivatás, hogy a Szentírás minden kereszténynek szól, hogy a hitoktatás célja – ahogy egy pápai okirat mondja –, hogy *elvezessen a Krisztussal egyesülő életre* és arra, hogy a hittanuló „napról napra egyre inkább úgy gondolkozzék mint Ő, úgy ítéljen, úgy cselekedjen, ahogy Krisztus parancsai követelik” (Cathechesi tradendae 20).

Ebben az örömben tanulmányozd tehát a könyv következő részeit, s ilyen felelősséggel törekedj életedben megvalósítani Jézusnak azokat az útmutatásait, amelyekkel egy-egy lecke foglalkozik. Így tudod magadévá tenni Jézus tanításait (és például ezt a leckét is).

Istennek minden napodról az a terve, hogy szép legyen; hogy Isten éljen életedben, s az Ő jóságát sugározd!

– Ezentúl tehát ne úgy indulj reggel, hogy mindenáron azt akarod elérni, hogy jól felelj, hogy mindenki megdicsérjen, hogy teljesüljön a te terved a mai napról. Természetesen tanulj becsülettel, és légy rendes. De ha nem sikerül a felelés, ha félreértenek és kinevetnek, s ha egyáltalán semmi nem teljesül abból, amit elterveztél – ne szomorodj el...

Reggelente – és most azonnal – az legyen a legerősebb elhatározásod: ma minden körülmények között Isten akaratát akarod tenni: szeretni akarsz, bármi is ér! Légy biztos benne, így éled a *legsikeresebb* életet! Mert így Isten terve teljesül benned. Így Ő maga él benned.

Összefoglalás

38. Mi Isten terve rólunk?
Isten terve rólunk az, hogy Jézus éljen bennünk.

39. Mi Isten akarata számunkra?
Isten akarata számunkra az, hogy szeressük Istent és szeressük embertársunkat.

40. Ki mutatja meg nekünk Isten akaratát?
Isten akaratát lelkiismeretünk, a Szentírás és az Egyház mutatja meg nekünk.

41. Mit kell tennük, ha bizonytalanok vagyunk abban, hogy mi Isten akarata?
Ha bizonytalanok vagyunk, hogy mi Isten akarata, figyelnünk kell Isten lelkünkben szóló hangjára, a Szentírásra és az Egyház útmutatására. Ha mégsem tudunk dönteni, ki kell kérnünk lelkivezetőnk tanácsát.

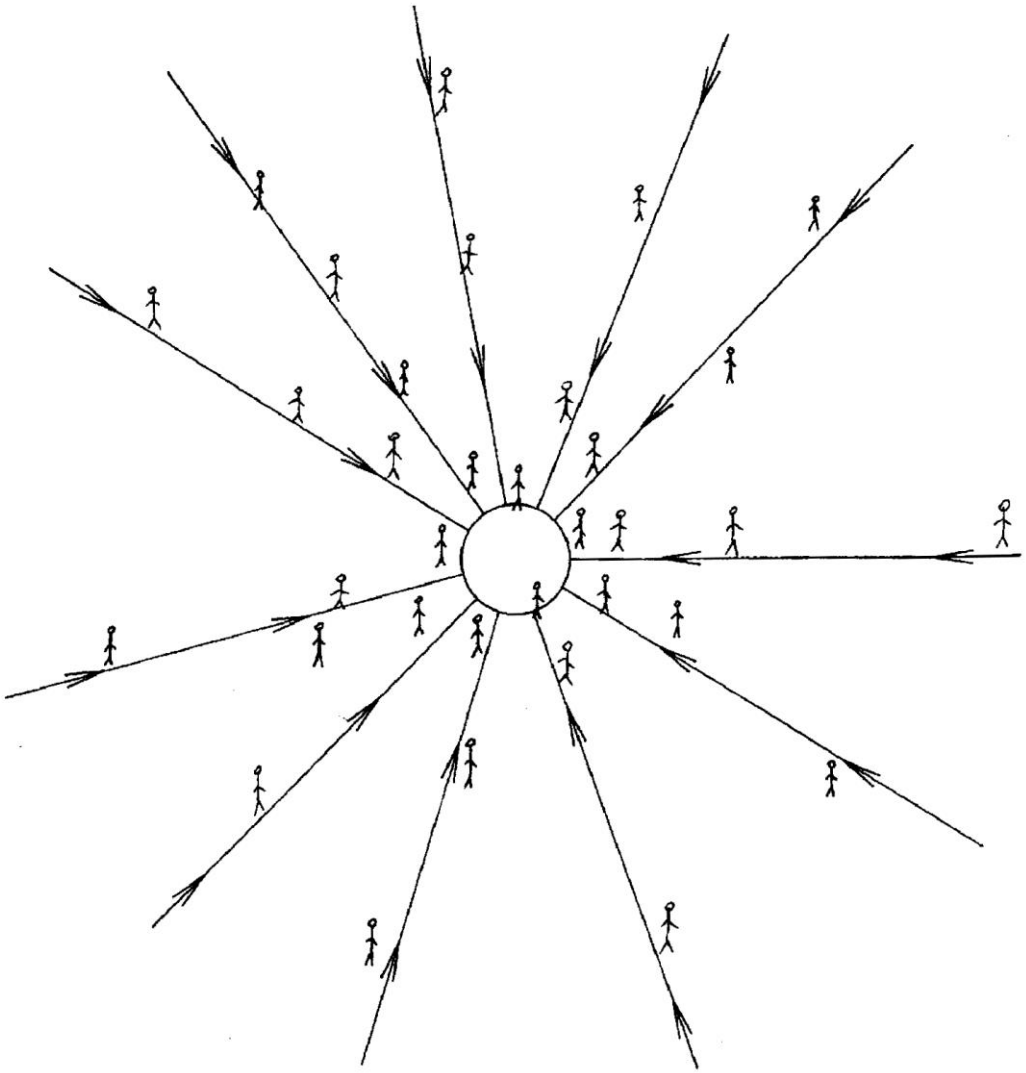

Válaszolj!

1. Jézus életének mely eseményeiből látod, hogy számára Isten akarata volt a legfontosabb?
2. Mit jelent: „Aki teljesíti Isten akaratát... az anyám”?
3. Miért tudja a keresztény örömmel vállalni az élet sikertelenségeit is?
4. Miért mondhatjuk, hogy „aki szereti Istent, szereti Isten akaratát”?

Feladat

Reggelente örömmel gondolj arra, hogy ma sikeres életet élhetsz! És határozd el, hogy ma minden körülmények között Isten akaratát teszed: próbálsz örömet szerezni másoknak. – Esténként vizsgáld meg magad, sikerült-e reggeli elhatározásod!

Beszéljük meg!

Figyeljük meg a Napot és sugarait. A Nap jelképe lehet az isteni akaratnak, Istennek. A sugarak pedig az egyesekre vonatkozó isteni akaratot jelentik. Haladj a Nap felé a te sugarad fényében. Ez a sugár egészen más, mint a többi. Teljesítsd azt a csodálatos, különleges tervet, amelyet Isten rólad készített! Minél jobban közelednek a sugarak a Naphoz, annál jobban közelednek egymáshoz is. Mi is minél jobban közeledünk Istenhez, az isteni akarat egyre tökéletesebb teljesítése által, annál jobban közeledünk egymáshoz (vö. Jn 17,20k).

15. lecke: Élet – aggodalom nélkül

I. A bombázás alatt értették meg...

1977-ben *Chiara Lubichnak* (ejtsd: Kjára Lubik) ítélte egy nemzetközi bizottság a Templeton-díjat. (Ez a Nobel-díjhoz hasonló vallási díj.) Chiara Lubich egy olyan lelki megújulás elindítója, amelyet ma az egész világon milliók követnek: világiak és papok, családok és szerzetesek, idősek, fiatalok és gyermekek; sőt a nem katolikus és a nem keresztény vallások tagjai is.

Chiara Lubich tapasztalata Trentóban kezdődött. Döntő év életében 1943, a város bombázása. Ő 23 éves volt ekkor, első társnői 15-20 évesek. A háborúban minden megsemmisült, amiért eddig éltek. Lakásaik összeomlottak, egyikük vőlegénye a fronton maradt, a másik nem folytathatta kedves tanulmányait... A pusztulás azt világította meg számukra, hogy csak egyvalaki létezik, aki nem pusztul el, akiért érdemes élni: Isten. – Istent választották tehát életük ideáljául. De hogyan éljünk ezért az Ideálért? – kérdezték. Az Evangélium válaszol: „Nem mind az, aki mondja nekem: Uram, Uram, jut be a mennyek országába, hanem aki mennyei Atyám akaratát teljesíti” (Mt 7,21). És mi számunkra Isten akarata? – kérdezték tovább. –„Ez az én parancsom: szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket” (Jn 15,12) – olvasták a választ.

Chiara Lubich a pápával

Mindez már az óvóhelyen történt, ahová a bombázások elől menekültek. De a menedék nem volt biztonságos. A közelükben levő pincék közül többet átszakítottak a bombák. Ők is tudatában voltak, hogy bármely percben meghalhatnak. Nyilvánvalóvá lett számukra, hogy csak a jelen pillanat van a birtokukban: A múlt elmúlt, s a következő perc nem biztos, hogy élve találja őket. Úgy kell tehát cselekedniök minden pillanatban, hogy esetleg ez az utolsó lehetőség, hogy Isten akaratát megtegyék. Elkezdték úgy szeretni egymást és az óvóhelyre menekülteket, mintha ez volna utolsó cselekedetük életükben...

Ily módon meglepő új felfedezésekre tettek szert: Azt érezték, hogy életük minőségileg megújult: Ezelőtt lekötötte őket az elmúlt események emléke vagy a jövő teendők gondja, s

most mindettől szabadok... Azt érezték, hogy éppen ezért most sokkal teljesebb odaadással tudnak figyelni egymásra és embertársaikra... Megtapasztalták, hogy újfajta odaadásuk által Istennel való kapcsolatuk is tökéletesen átalakult: Isten hallhatóan szól a lelkükben, vezeti őket... S különösen megtapasztalták, hogy kölcsönös szeretetükben Jézus ott van köztük (Mt 18,20).

Amikor vége lett a bombázásnak, tudták, hogy továbbra is így kell élniük. Jézus jelenléte oly mértékben megtapasztalható volt bennük és köztük, hogy többen érdeklődni kezdtek életformájuk iránt. Példájuk nyomán azóta százezrek fedezték fel újra az egyszerű titkot: csak a jelenben tudjuk megtenni Isten akaratát, csak a jelenben tudunk szeretni... S csak ily módon tud megvalósulni közöttünk Jézus utolsó kívánsága, a szeretet egysége, amely azután a világ egységének kovásza lehet (vö. Jn 17,23).

II. Ne aggódjatok! Keressétek Isten országát! (Mt 6,25-33)

1. *Élj a jelenben!*

Istennek nagyszerű terve van velünk: az, hogy Jézus éljen bennünk, hogy Jézussá váljunk. Ez a terv akkor teljesül, ha tesszük Isten akaratát: ha másokért élünk. De mikor és hogyan tudjuk megtenni Isten akaratát?

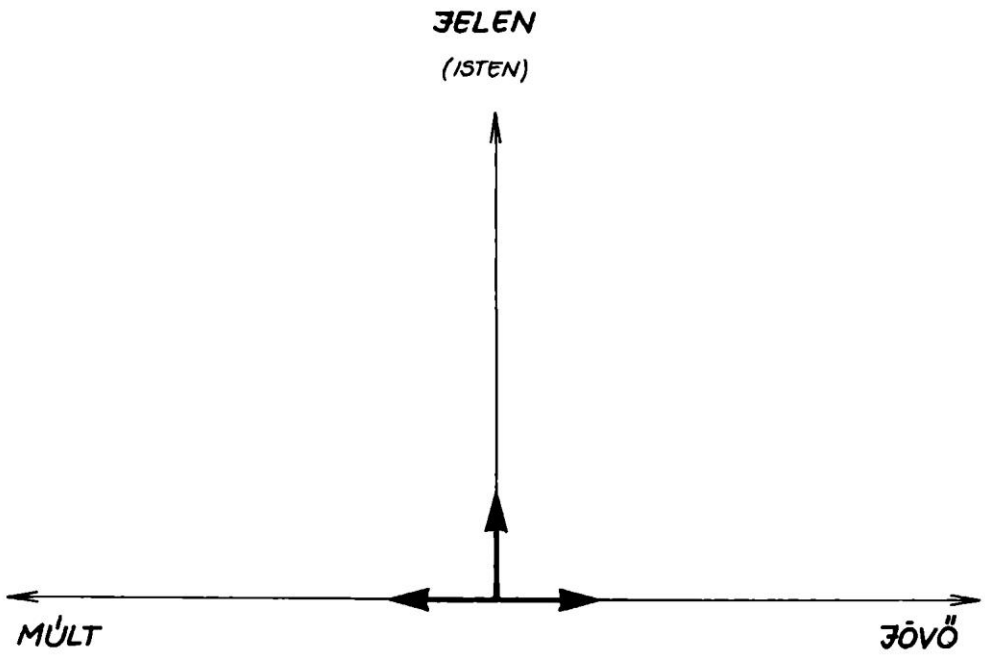

Az egyetlen idő, amely a miénk: a jelen pillanat. A múlt már elmúlt, a jövő még nincs itt. Istennel csak a jelenben találkozhatunk. Ő ebben a pillanatban szólít meg: akaratát ebben a pillanatban kell szeretnünk és megtennünk.

Ha mindig a jelenben élünk, biztosan remélhetjük, hogy jól fogjuk élni a jövőt is, amikor majd jelenné lesz.

XXIII. János pápa írja naplójában: „Úgy kell végeznem minden dolgomat, elimádkoznom minden imádságomat... mintha az Úr csupán azért küldött volna a világba, hogy ezt a feladatot jól teljesítsem: anélkül, hogy a jövőre vagy a múltra gondolnék; és mintha ennek jó kimenetelétől függne megszentelődésem.”

2. *Ne aggódj!*

Az ember gyakran szomorkodik múltja miatt, aggódik jövőjéért. Ezért „nem ér rá” teljes szívvel másokkal törődni. Elszalasztja az egyetlen lehetőséget, ami igazán az övé lehetne: a jelent.

A hívő megismerte Isten szeretetét és hisz benne. Tudja, hogy Isten atyaian gondját viseli (Róm 8,28). Ez a hit teszi képessé arra, hogy a jelenben teljes szívvel másokért éljen. – A múlt hibáiért bocsánatot kér, nem rágódik rajtuk: rábízza azokat Isten irgalmára. A jövőért nem aggódik, mert tudja, hogy ha a jelenben teszi Isten akaratát, akkor Isten vezeti majd őt a jövőben.

* Jézus sokszor felhívja követőit erre a magatartásra: „Ne aggódjatok életetek miatt – mondja. – Nézzétek az ég madarait. Nem vetnek, nem aratnak, csűrbe sem gyűjtenek – mennyei Atyátok táplálja őket... Ne aggodalmaskodjatok hát és ne kérdezzétek: mit együnk, vagy: mit igyunk, vagy: mibe öltözzünk? Ezeket a pogányok keresik. Tudja a ti mennyei Atyátok, hogy ezekre szükségetek van. Ti keressétek elsősorban Isten országát és annak igazságát, s ezeket is mind megkapjátok. Ne aggódjatok tehát a holnap miatt. Elég a mának a maga baja” (Mt 6,25-34).

* Azt jelenti ez, hogy az embernek *nem szabad terveznie?* – Nyilvánvalón nem. – Gyakran kötelességünk, hogy tervet készítsünk (pl. minden reggel meg kell terveznünk a napot, azután csinálunk éves és távolabbi terveket is). – Fontos azonban, hogy már a terv összeállításakor is csak egy vágyunk legyen: hogy teljesítsük Isten akaratát. Ha pedig a terv elkészült, ne aggódjunk – vajon sikerül-e teljesíteni –, hanem bízzuk rá magunkat Isten Gondviselésére, és éljünk tovább a jelenben.

* A jelenben élni talán nehéznek tűnik. De gondoltál-e arra, hogy akinek sikerül Isten jelenjében élni, *csak az tud egészséges, derűs, kiegyensúlyozott lenni?* Míg aki a múlt és a jövő feszültségében él, az kiegyensúlyozatlan, ideges, nem tud figyelni a jelenben mellette levő embertársára sem. A múlt és jövő feszültsége oly súlyos lehet, hogy számos idegbetegséget okoz. Ezek gyógyításának lényege is abban áll, hogy megpróbálják a beteget elszakítani a múlt fájdalmaitól, a jövő aggodalmaitól, és a jelen feladataira, lehetőségeire irányítják tekintetét. A jelenben Istennel élni, az embertársakért élni: ez tehát nemcsak az Istennel való életnek, hanem *az egészséges életnek is útja.*

3. *Légy készen!*

A hívő ember is könnyen elfelejtkezik arról, hogy Isten jelen van. Mit kell ez ellen tennie? Jézus ad egy tanácsot: Azt mondja: Légy készen! Élj úgy, szeresd úgy Istent és embertársaidat, mintha egy nap múlva, egy óra múlva meghalnál!

Természetesen meghalni (a halálra késznek lenni) a keresztények számára nem valami félelmes dolgot jelent. Azt jelenti: átlépni Isten országába, a Szeretet, a Fény, az öröm, a béke országába, Isten, a szent Szűz, a szentek mennyei közösségébe – átlépni abba az országba, amely már most is jelen van, csak még nem látjuk.

Ha megtudnánk, hogy ez a napunk, ez a cselekedetünk az utolsó – mielőtt Isten elé lépnénk –, biztosan (a holnaptól való minden félelem nélkül) teljes szívvel és teljes békével szívünkben próbálnánk végrehajtani feladatainkat, teljesíteni ezekben Isten akaratát (vö. Mt 24,37; Lk 14,16 k).

Szent Alajost játék közben megkérdezték: „Mit tennél, ha tudnád, hogy egy óra múlva meghalsz? Elmennél imádkozni? Vagy valamilyen jócselekedetet végeznél? –„Játszanék tovább” – válaszolta ő. A játék, a pihenés is Isten akarata, ha annak ideje van. S akkor nem is tehetünk jobbat, mint hogy Istennek tetsző módon játszunk.

4. *Hallgass a „hangra”!*

–„Isten gyermekei azok, akiket Isten Lelke vezet” (Róm 8,14; Gal 5,16). – Isten nem hagy magunkra bennünket az isteni terv megvalósításában. Isten Lelke vezet. Isten Lelke azonban csak azt tudja vezetni, aki figyel rá, aki hallgat a hangjára.

– A Lélek hangja a jelenben szól. Csak az hallhatja meg, aki a jelenben él: akinek a lelke nincs tele az aggodalom zajával, hanem Isten gyermekének csendje él benne.

Ő megtapasztalja, hogy a Lélek szólítja és vezeti a Cél felé: hogy mind teljesebben Jézus éljen benne.

Az Istenre figyelő hívőt Isten egészen személyesen szólítja meg és vezeti a Lélek hangja által (vö. Róm 8,14; 8,26; Lk 12,12; Zsid 3,7; 1 Kor 2,10-14). – *Lelkiismeretünk* formálására pedig az Egyházat és kelkivezetőnket állítja mellénk. Az ő segítségükkel tudjuk eldönteni, hogy mi a Lélek indítása bennünk, és mi csupán a saját elgondolásunk.

A Lélek hangja különösen hallhatóvá válik ott, ahol kölcsönös szeretetben élnek (vö. Fil 1,1-10). Mert az Egyház egységében élő testvéri *közösségben* jelen van Jézus, és jelenléte érzékenyebbé tesz bennünket a Lélek hangjára (Mt 18,20).

Isten a *nem keresztényeket* is vezeti tervének megvalósítására: Minden emberben van „lelkiismeret”. Általa maga Isten hívja az embert, hogy tegye a jót és kerülje a rosszat (Róm 2,14-16).

III. „Istenem, hogy szeresselek Téged, nincs másom, csak ez a pillanat”

A szentek mind a jelenben élő emberek voltak, azért tudták megvalósítani Isten tervét. – „Istenem, hogy szeresselek Téged, nincs másom, csak ez a mai nap” – mondta *Kis Szent Teréz.* Fiatalon, 24 éves korában halt meg, s korunk egyik legnagyobb szentje lett ennek az egyszerű jelszónak segítségével (†1897). – Mondását később mások így egészítették ki: „...nincs másom, csak ez a pillanat”.

„Vagy ma leszek szent, vagy soha” – mondta *Berchmans Szent János.* Ő 22 éves korában halt meg, és szent lett (†1621).

Újra határozd el, hogy teljesíteni akarod Isten rólad való tervét: mindent megteszel azért, hogy Jézus jobban élhessen benned. Kezdj el a jelenben élni! És hallgass a „hangra”!

Gondold meg: Ha vonaton utazol, nem szaladgálsz előre meg hátra, hogy hamarabb elérd úticélodat. Nyugodtan ülsz a helyeden s hagyod, hogy a vonat vigyen. Ugyanígy tedd aggódás nélkül, ünnepi örömmel Isten akaratát a jelenben. Hiszen Isten gondoskodik arról, hogy az idő – és a te sorsod vonata – jó célhoz érjen.

Gondold meg, leckénk melyik bekezdéséhez kapcsolódik ez a karikatúra?

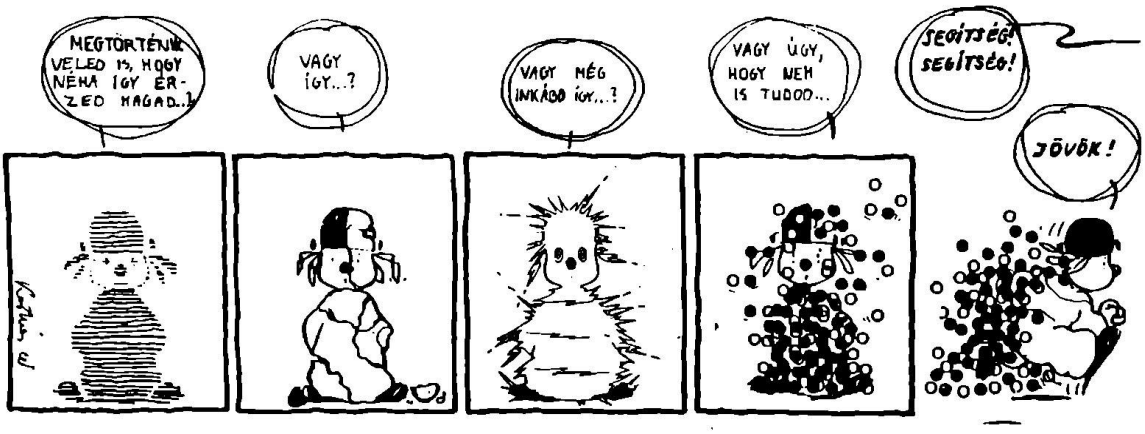

Összefoglalás

42. Miért csak a jelen pillanatban tudjuk szeretni Istent és embertársunkat?
A múlt elmúlt, a jövő még nincs itt. Tehát csak a jelen pillanat van a kezünkben, hogy Istent és embertársainkat szeressük.

43. Ki tudja meghallani a Szentlélek hangját?
A Szentlélek hangját az tudja meghallani, aki a jelenben teszi Isten akaratát, és figyel a Lélek indítására.

Válaszolj!

1. Miért nehéz a jelenben élni?
2. Hogyan lesz képes a hívő arra, hogy a jelenben éljen?
3. Mit tanácsol Jézus? Mit kell tennünk, ha félelmek, aggodalmak miatt nem vagyunk képesek Isten „jelenjében” élni?
4. Milyen példabeszédeket ismersz, amelyekben Jézus arra figyelmeztet, hogy „legyetek készen”?
5. Miért lesz hallhatóvá a Lélek hangja a testvéri közösségben?
6. Hogyan vezeti Isten a „nem”-keresztényeket?

Feladat

1. Sokszor mondd magadban: Istenem, hogy szeresselek Téged, nincs másom, csak ez a pillanat!
2. Olvasd el Borgia Szent Ferenc vagy Cortonai Szent Margit életét! Hogyan kapcsolódik ez leckénk anyagához?

Tudod-e?

Mi a Gondviselés?
Isten irányítja sorsunkat, gondot visel ránk. „Minden szál hajatok számon van tartva” – mondja Jézus (Mt 10,30). „Az Istent szeretőknek minden javukra válik” – mondja Szent Pál (Róm 28). Istennek ezt az életünk minden eseményére kiterjedő gondoskodását nevezzük isteni Gondviselésnek.

Beszéljük meg!

Azt mondtuk, hogy Isten gondot visel ránk, hogy az Ő akaratát és szeretetét fedezhetjük fel minden eseményben. Két kérdés is támad bennünk.

* Vajon Isten akarata az is, amikor az *emberi gonoszság*, rosszindulat stb. vesz körül minket, s ez okoz fájdalmat nekünk? – Hogyan fedezzük fel ebben Isten gondviselését? – Valóban sok fájdalmunkat okozza az emberi rosszaság és bűn. A bűn pedig nyilvánvalóan nem Isten akarata. Csak azért jöhet létre, mert Isten *szabad akaratot* adott az embernek, s ez azzal a következménnyel jár, hogy az ember tehet rosszat is. Isten gondviselése itt abban nyilvánul meg, hogy semmiféle gonoszság nem képes megakadályozni azt, hogy Isten terve megvalósuljon bennünk: abban, aki átadja magát Neki (Róm 8,28).

* És mit mondjunk a testünk törékenységéből, esendőségéből fakadó *fájdalmakról, a betegségekről,* testi szenvedésekről, idegzeti gyengeségekről és a halálról? Miért akar Isten ilyen fájdalmakat? Miért vannak pl. gyógyíthatatlan betegek? Hogy egyeztethető ez össze a gondviseléssel? – A szenvedés titkáról még fogunk szólni (pl. 19., 20., 27.1.). Most csak annyit értsünk meg, hogy Isten adott egyfajta „öntörvényűséget" a világnak, s ez sajátosan nyilvánul meg egyrészt az emberi szabad akaratban, másrészt abban, hogy az anyagvilág törvényeit és rendjét (amelyek magukkal hozzák pl. a betegséget és halált is) nem „javítja ki" folytonos csodákkal. Isten terve rólunk az, hogy ebben az adott világban (törékeny természetünkben) éljünk törvényei szerint, ismerjük fel szeretetét. Maga Jézus is ebbe a világba jött, és vállalta ennek minden terhét, a kimerültséget, a szenvedést és halált is. A gondviselés pedig azt jelenti, hogy Isten ebben az adott világban vezet minket. Ha átadjuk magunkat neki, minden látszólagos akadály egy lépés, egy lépcsőfok lesz előrehaladásunk útján.

16. lecke: Szentháromságos élet

I. „Nézzétek, hogy szeretik egymást!”

A Kr. u.-i első századokban, a Római Birodalomban egyre többen figyeltek föl egy különös embercsoportra. Ott éltek minden városban ugyanúgy, mint többi polgártársaik, de életmódjukban volt valami egyedülálló: „Szegények, és mégis sokakat gazdagítanak; szidják őket, de ők áldást mondanak; üldözik őket és ők mégis mindenkit szeretnek” – írja egy első századokból származó írás (Diognétoszhoz írt levél – vö. 1 Kor 5,10-13).

A pogány Juliánusz császár felháborodva vetette a rómaiak szemére a szégyent: ezek nemcsak egymással törődnek, nemcsak saját betegeiket és öregeiket gondozzák, hanem a mieinket is.

Embertársaik – a szegények és nyomorultak – iránti szeretetüknél csak egy volt feltűnőbb: ahogyan egymást szerették. Pedig voltak köztük is feszültségek és hibák (erről is beszélnek az apostoli levelek). Mégis egy eddig ismeretlen kapcsolat fűzte őket össze. Az első századból származó „Apostolok Cselekedetei” beszámol arról, hogy „a hívek sokaságának egy volt a szíve-lelke... Mindenük közös volt... Nem akadt köztük szűkölködő, mert akinek földje vagy háza volt, eladta, s árát az apostolok lába elé tette. Mindenkinek adtak belőle, szükségéhez mérten” (ApCsel 4,32-35).

A pogányok csodálattal figyelték őket. Szólásmondássá vált köztük: „Nézzétek, hogy szeretik egymást!” S egyre többen akarták megtudni, miben rejlik a titkuk. Hogy – amint az idézett Diognétoszhoz írt levél –„miféle Istenben hisznek; és mi az oka, hogy ez az új nemzedék vagy életforma csak most kelt életre, és nem korábban?”

A kereszténység későbbi századaiban is minden megújulásnak ugyanezek voltak a jelei. Az embertársak, szegények szeretete, és a kölcsönös szeretet. S ennek hatására tértek meg sokan.

Vajon mi tehát a titka az ősegyháznak és a keresztény megújulásnak? Vajon mi indította őket erre az újszerű életformára, amely felkeltette a világ figyelmét?

II. „Legyenek mindnyájan egy” (Jn 17,21)

1. *A Szentháromság titka és a misztériumok*

A kereszténység legalapvetőbb titka a Szentháromság. Az egész kereszténységet – a jézusi életformát, a keresztény közösséget, az Egyház titkát – akkor sejthetjük meg kissé, ha valamit megsejtettünk a Szentháromság titkából.

A nyugati Egyház – különösen a hitoktatásban – sokáig alig beszélt a Szentháromságról. Annyit megtanult minden katolikus, hogy az egyetlen Istenben három személy él, hogy mind a három Isten, hogy egymással tökéletesen egyek és mégis önálló személyek... De a mai napig sokakban az a meggyőződés él, hogy az isteni életnek ez a titka teljesen megközelíthetetlen: a földön nem tudunk a mondottaknál sokkal többet megérteni (legfeljebb a teológusok, filozófusok elemezhetik tovább a kérdést).

A II. Vatikáni Zsinat óta döntő fordulat állt be e téren is. A Szentháromság a teológia és a hitoktatás központi kérdésévé vált. Kiderült, hogy minden keresztény különösebb teológiai képzettség nélkül is sokkal mélyebben megsejtheti azt, mint korábban gondolták. S kiderült, hogy egész keresztény életünket – az eddigieknél sokkal jobban – át kell hatnia ennek a titoknak.

I. Mielőtt a Szentháromságról beszélnénk, szólnunk kell röviden hitünk úgynevezett *misztériumairól*. Ezek hitünk titkai. A kinyilatkoztatásból ismerjük, de eszünkkel nem tudjuk

tökéletesen megérteni őket. Ilyenek pl. a megváltásnak, az Oltáriszentségnek, a test feltámadásának titkai vagy a húsvéti titkok stb.

– *Hittitkoknak* is szokták nevezni őket, de ez a név nem fedi teljesen az igazságot. Titokról olyankor beszélünk, ha valami rejtve van előttünk. A misztériumokban viszont ellenkező a helyzet: általuk Isten nem elrejt valamit, hanem éppenséggel beavat minket belső életének, szeretetének mélységeibe. Viszont az is igaz, hogy Isten titkait teljességgel nem tudjuk felfogni. – A misztériumok csak bepillantást adnak azokba.

– *Elképzelhető, hogy legyenek olyan titkok Istenben, amelyeket nem tudunk tökéletesen megérteni?* – kérdezed.

a) *Ha Isten végtelen,* akkor természetes, hogy lehetnek benne olyan titkok, amelyeket mi véges eszünkkel nem tudunk tökéletesen felfogni.

b) De a hittitkok *mégsem állnak távol* tőlünk. Hiszen ezek Isten létének titkai. És mivel Isten hasonlatosságára vagyunk teremtve (vö. Ter 1,27), szívünk képes megsejteni Isten titkainak nagyságát és szépségét.

A hit titkainak megértését az teszi számunkra nehézzé, mert korunkban megszoktuk (mert nagyon is hibásan ráneveltek minket arra), hogy csak azt fogadjuk el igazságnak, amit „természettudományosan", matematikailag igazolni lehet. Ezzel szemben mindannyian bizonyosan tudjuk, hogy az életnek számos igazsága van, amelyek ugyan nem igazolhatók a matematikai logikával (pl. a szépség, a szeretet, az önfeláldozás és a legtöbb humán érték), s amelyek mégis életünk legalapvetőbb, legemberibb igazságai, törvényei, céljai közé tartoznak.

A misztériumok igazságát is úgy fedezhetjük fel, ha szívünk mélyére tekintünk. Így megtapasztaljuk, hogy minden misztérium egy-egy mély emberi kérdésünkkel van kapcsolatban, s arra ad boldogító és emberi választ. Ezért logikusan levonjuk a következtetést: *ha minden ember szívében él a vágy azután, amit egyik vagy másik misztérium ígér* (pl. a bűnből való felkelés lehetősége után, amelyről a megváltás vagy a gyónás titka beszél; a szenvedés értelmessége-sikeressége után, amelyet pl. a kereszt és a húsvét titka hirdet; az Istennel való egyesülés után, amit pl. az Oltáriszentség titka is jelez; az örök élet, a test feltámadása, az egymást szerető emberek elszakíthatatlan közössége stb. után, amiről más hittitkok beszélnek (vö. minderről részletesebben 19-21., 24-26., 27-29. stb. leckéket), *akkor nyilvánvalóan nem ésszerűtlen, ha mindezek be is teljesednek.* – S mindezt végiggondolva fedezzük fel azt is, hogy mennyire embertelen az a szemlélet, amely csupán a matematikai-anyagi logikát ismeri, s ennek alapján próbál elutasítani minden titkot, minden misztériumot.

A mondottakból az is kiderül, *hogyan lehet megvilágítani* a hittitkok ésszerűségét *egy kereső számára:* rá kell mutatni, hogy az ember lelke mélyén vágyik arra, amit ez a titok tanít.

II. *Ami a Szentháromság titkát illeti,* ez a titok is közel jön hozzánk, ha nem elsősorban a matematikai-filozófiai (arisztotelészi) logikával közeledünk hozzá (amint tette hosszú időn át maga a teológia is), hanem ha önmagunkba tekintünk. Az ember különös benső ellentmondásokat tapasztal magában:

a) Szeretne magával törődni, de egyidejűleg érzi az ellenkező hívást is, hogy adja oda életét másokért. Szeretne *magában lenni,* önmaga maradni, de egyidejűleg vágyik együtt lenni, eggyé válni azokkal, akiket szeret; vágyik arra, hogy szinte feloldódjon a testvéri, baráti, szerelmi, családi egységben. Vajon nehéz itt felfedezni a Szentháromság titkának tükröződését? A Szentháromság titka éppen az, hogy a személyek külön személyek, s mégis egyidejűleg egyek a szeretetben. – S bennünk természetesen tükröződik e titok, hiszen *Isten képére (= a Szentháromság képére!) vagyunk teremtve.*

b) Egy másik ellentmondása az embernek (a matematikai logika szerint), hogy csak *akkor találja meg magát, ha képes „elveszíteni” magát:* ha le tud mondani önzéséről és képes másokért élni. Aki erre nem képes, az pszichológiai szempontból is beteg személyiség (vö. 33. 1.). E titok nyitját ismét a Szentháromságban találjuk meg, hiszen a Szentháromság személyeinek titka is az – amint látni fogjuk –, hogy (emberi szóval élve) „elvesztik” magukat a szeretetben, s ily módon egyek. Nyilvánvaló ez a magatartás Jézus és az Atya kapcsolatában (14. 1.), valamint Jézus és az emberek kapcsolatában is (17-20. 1.). Az emberi szeretet és egység dialektikája tükrözi a Szentháromság szeretetegységének dialektikáját (vö. 17. 1.).

A *jézusi életforma* nem más, mint a Szentháromság életformája. Amikor hitelesen élő keresztények Jézust követve kölcsönös szeretetben élnek, a Szentháromság életformáját élik. Minden ember erre van teremtve, erre vágyik. Érthető hát, hogy ha a keresztények ezt élik, akkor – ahogy Jézus megígérte – a világ felfigyel rájuk (Jn 17,21-22).

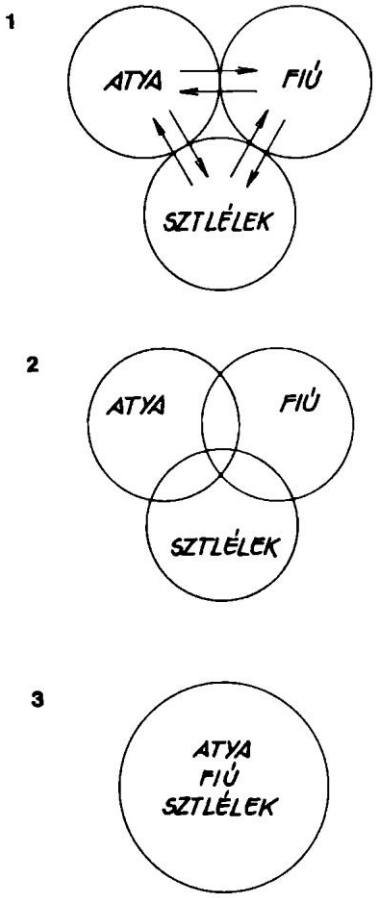

S vajon a *három személy különbözősége is tükröződik* valamiképpen bennünk? Igen. Például abban, hogy az emberben is háromféle szeretetképesség van: az atyai (átölelő, gondoskodó, felelősséget vállaló), a fiúi (önátadó, engedelmes, belesimuló), s a „szentlelkes”-összefogó (pl. ha édesanyád szeretettel beszélget testvéreddel, vagy két barátod, barátnőd egymással, benned feltámadhat egy kis irigység is, hogy miért nem veled beszélgetnek; de arra is képes vagy, hogy „összefogó-szentlelkes” szereteteddel támogasd az ő kettejük kapcsolatát) (vö. Jn 3,29-30). Lássuk most részletesebben a Szentháromság titkát, majd ennek megjelenését Jézus, a keresztények és az Egyház életében.

2. *Isten három Személy szeretetközössége*

Jézus előtt a tisztult vallások (és az ószövetség is) egy végtelenül hatalmas „magányos Istenről” tudtak. Jézus ezzel szemben azt tanítja, hogy Isten: *szeretetközösség.* Egy Isten, aki három személyben él: az Atyában, a Fiúban és a Szentlélekben. E személyeket a páratlan mélységű, mindent átadó isteni szeretet teszi eggyé. Olyan teljességgel adják át egymásnak önmagukat, oly tökéletesen *eggyé válnak,* hogy mindenük közös. Már nem hárman vannak, hanem a három személy egy Isten.

Isten életformája (lényege) tehát a *szeretet,* az *ajándékozás,* a szeretetben való *eggyéválás* (vö. 1 Jn 4,16).

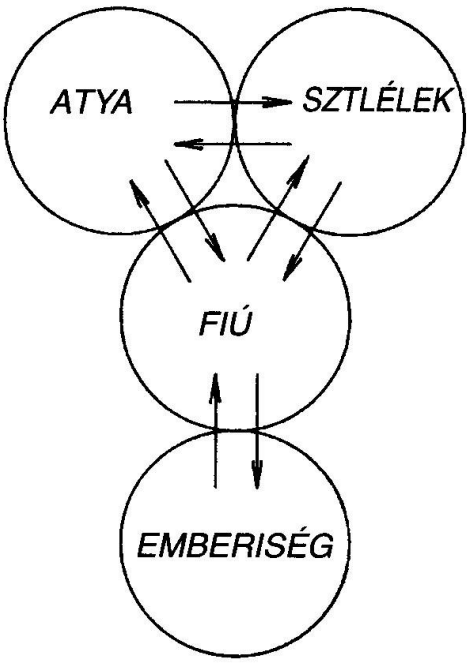

Ha megkíséreljük e titkot jelzésszerűen ábrázolni, talán szemléletesebbé válik önmagunk számára is. 1. Jelezzük a három Személyt három körrel: 2. próbáljuk azt is ábrázolni, hogy a három Személy átadja magát egymásnak! 3. Ha a személyek mindenüket, egész lényegüket közlik egymással, ez nem azt eredményezi-e, hogy teljesen eggyé válnak? (A rajzon a 3 körből egy lesz!)

3. *Jézus a Szentháromság életét élte a földön*

Próbáld megfogalmazni magadban (mielőtt a könyvben megnéznéd a választ), mik Jézus életének legfontosabb irányító elvei! – Bizonyára ezek: 1. Nem azért jöttem, hogy a magam akaratát tegyem, hanem azét, aki engem küldött (vagyis tenni az Atya akaratát – vö. 14. 1.). – 2. „Azért jöttem, hogy életük legyen...” (Jn 10,10; vö.10,18 k). –„Az Emberfia azért jött, hogy váltságul adja életét sokakért” (Mt 20,28; 17.1).

S az előzőek alapján rájössz-e arra, mi a magyarázata, hogy Jézus életének irányító elvei éppen ezek?

– Ha valaki idegen országba megy, magával viszi hazájának életmódját, szokásait. Amikor Isten Fia emberré lett, magára vette természetünket, de magával hozta isteni hazájának, a Szentháromságnak életformáját. Életében, magatartásában felfedezhetjük az isteni életformát, a szentháromságos szeretet titkát.

Jézus szentháromságos életet élt a földön: a) az Atyával és b) az emberekkel való kapcsolatában egyaránt.

a) A földön is megmaradt teljes *egységben* az Atyával és a Szentlélekkel. Ezért érthető, amit mondott, hogy „az Atya szereti a Fiút, és kezébe ad mindent” (Jn 3,35; Mt 11,27). S így különösen érthető az is, hogy Jézus teljesen átadta magát az Atya akaratának (14.1).

b) Jézus élete azt is tanítja, hogy a Szentháromság személyeit egyesítő, mindent átadó szeretet nem lezárt, hanem kitárul az *emberek felé* is. Jézus a Szentháromság *mindent átadó* szeretetével szeret bennünket: úgy, ahogyan az Atya szereti Őt (Jn 15,9). És mindent odaad nekünk: tanítását, dicsőségét, életét (Jn 17,13.22).

Jézus ajándékozó, szentháromságos szeretete jelenik meg az *emberek iránti magatartásában:* a) amikor megtestesült, eggyé vált minden emberrel. Nemcsak hasonló lett hozzánk, hanem titokzatos kapcsolatba lépett mindnyájunkkal, magára vette minden ember sorsát. b) Tanító-gyógyító működése során együtt érzett minden emberrel. Tanításában egész szívét nekünk ajándékozta, mindent elmondott, amit az Atyától hallott (Jn 17,7). c) Végül meghalt értünk, majd nekünk ajándékozta a Szentlelket, és a Szentháromság isteni életének részeseivé tett (vö. 24. l.).

4. *Jézus meghívja az embert a szentháromságos életre*

Az előzők alapján gondold meg (még mindig magadtól!), mik a keresztény élet legfőbb szabályai? – Nemde Isten akaratának megtétele és a felebarát odaadó szeretete (Mt 22, 37)! – S gondold meg, hogy függ ez össze a Szentháromság, illetve Jézus életformájával.

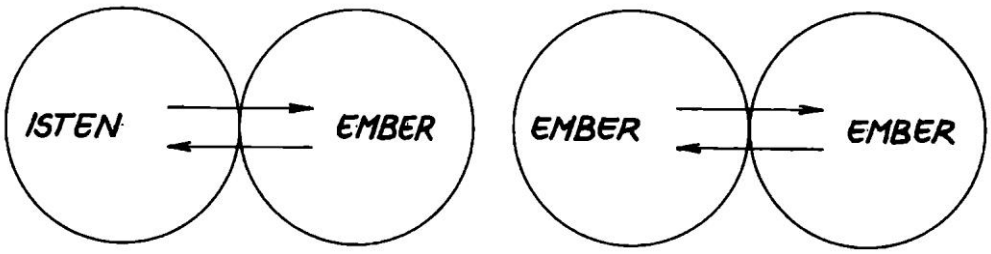

Jézus azért jött, hogy meghívja az embert a szentháromságos életre: 1. arra, hogy mi is tegyük Isten akaratát (vö. 14. l.), 2. hogy úgy szeressük egymást, ahogy Ő szeretett minket (vö. 17.18. l.). Aki elkezd így élni, az nemcsak utánozza az isteni életet, hanem abban maga a Szentháromság él, maga Jézus él. Aki így él – mondja Jézus –, azt Atyám is szeretni fogja. Hozzá megyünk, és benne fogunk lakni (Jn 14,23).

5. *Jézus meghívja az embert a Szentháromság egységére*

Ha az ember a Szentháromság képére van teremtve, akkor vajon mi lehet az egyén és a közösség ideális életformája, illetve beteljesülése? (Próbáld magadtól végiggondolni!) – S akkor vajon hogy kell kinéznie – illetve mi a modellje – annak a közösségnek (= az Egyháznak), amelynek az a küldetése, hogy jelezze az emberiség számára a beteljesült emberi és közösségi (az isteni!) élet lehetőségét és módját?

Az ember csak a meleg testvéri közösségben találja meg beteljesülését. Jézus elhozta a Szentháromság életformáját a földre, de ez az életforma csak közösségben jelenhet meg a maga teljességében. És Jézus nem kisebb ideált állít követői elé, mint hogy akkora egység valósuljon meg közösségükben, mint a Szentháromságban: „Legyenek mindnyájan egy, amint Te, Atyám, bennem vagy és én Tebenned, úgy legyenek ők is egy mibennünk” (Jn 17,21). A kölcsönös szeretet, illetve az egység megvalósulása Jézus legfőbb vágya és végrendelete. Ez az *Egyház és minden keresztény közösség célja.* Ha az Egyház ezt megéli, akkor jelzi az emberiség számára a beteljesült egyéni és közösségi élet lehetőségét és módját.

S Jézus megígérte: ahol az egység megjelenik, „ebből megismeri a világ” Istent (Jn 17,22-23), azaz sokan megtérnek.

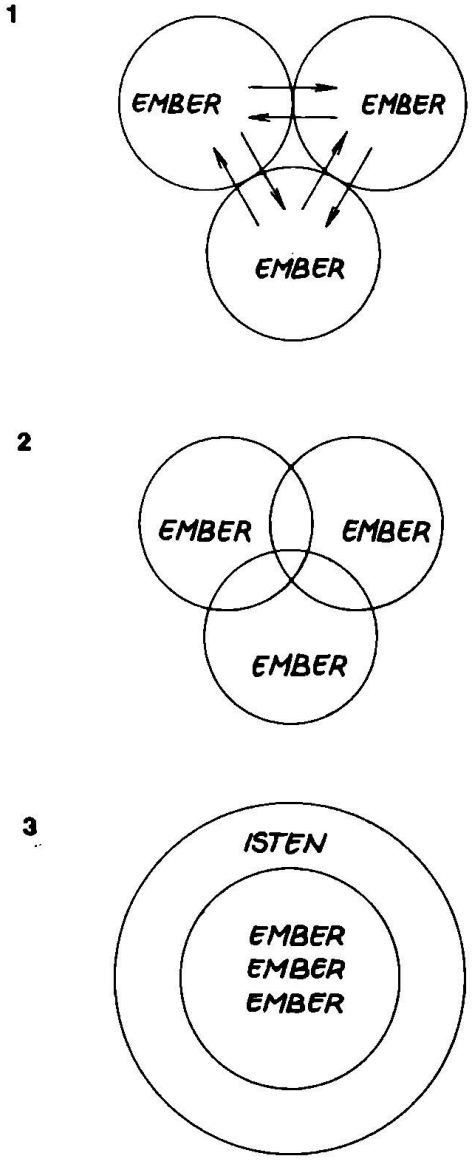

III. Élj ajándékozó életet!

Jézus első követői megértették Mesterük tanítását. Az első keresztények szentháromságos, ajándékozó életet éltek, s így jött létre köztük a szeretet egysége. S mivel ily módon Isten maga élt köztük, sokan megtértek.

Vajon *Te ajándékozó életet élsz?* Erre akkor is van módod, ha ebben egyedül vagy. Kezdj el azonnal így élni! Ne csak magadra gondolj, hanem figyeld, mivel szerezhetsz másoknak örömöt. Ha így élsz, előbb-utóbb mások is viszonozzák szeretetedet, s akkor megszületik a kölcsönös szeretet, az egység csírája...

Ha pedig többen vagytok keresztények, akik ezt megértettétek – pl. a hittanórán –, akkor kezdjetek el élni együtt: kölcsönös szeretetben! Így Isten megjelenik köztetek is, mint az első keresztények között. S ha valaki közétek jön, csodálkozva mondja majd: „hogy szeretik egymást!” És ha Jézus akarja, meg fog térni!

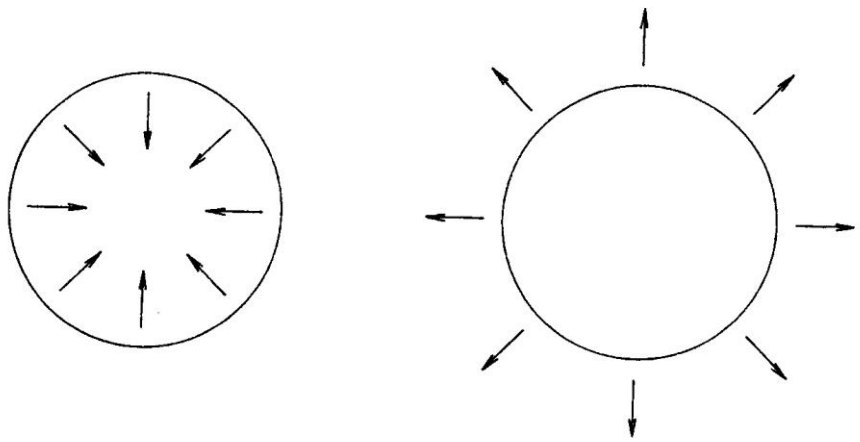

Összefoglalás

44. Mit tanít az Újszövetség Istenről?
Az Újszövetség azt tanítja Istenről, hogy az egy Istenben három Személy él: az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

45. Mi teszi eggyé Istenben a három Személyt?
Istenben a három Személyt a tökéletes ajándékozó szeretet teszi eggyé.

46. Mit kell tennünk, hogy a Szentháromság élhessen bennünk?
Hogy a Szentháromság élhessen bennünk – ajándékozó szeretetben kell élnünk.

47. Hol valósulhat meg leginkább a Szentháromság élete az emberek között?
A Szentháromság élete ott valósulhat meg leginkább az emberek között, ahol kölcsönös szeretetben élnek.

Válaszolj!

1. Mik a misztériumok?
2. Miért sejthetőek meg a misztériumok az ember számára?
3. Hogyan beszélj egy keresőnek a hit titkairól?
4. Az embernek milyen tulajdonságaiban tükröződik az, hogy a Szentháromság képére van teremtve?
5. Miért nem csupán „külső” parancs az ember számára a másokért adott élet?
6. Hogyan élte a földön Jézus a Szentháromság életét?
7. Mit jelent, hogy a keresztény élet Szentháromság-törvényű élet?
8. Mi a közösség, illetve az Egyház modellje és célja? (Miért?)

Feladat

1. Ha egyedül vagy: élj egyedül is ajándékozó életet! Reggelente úgy indulj, hogy ma „ajándék” akarsz lenni mások számára!
2. A hittanos közösségben írjátok fel neveteket egy-egy papírra! Mindenki húzzon egy nevet! A jövő héten kérd Istent, hogy a csoport szeretetközösséggé váljék! Különösen sokszor imádkozzál azért, akinek nevét kihúztad, és próbálj neki örömet szerezni!
3. Figyeld meg, a szentmisében mikor imádkozunk az egységért!

Beszéljük meg!

A Szentháromság, illetve a szeretetegység titka jelenik meg a *történelemben* is.

A Szentírás szemléletében a *történelem kezdete* az emberek egysége Istennel és egymással. És a *történelem végső célja* ugyanez: hogy a Megváltó által az emberiség újra *eljusson az Istennel – és az egymással való szentháromságos egységre.*

– A Szentírás első könyvében a *paradicsomkert*-elbeszélés azt szemlélteti, hogy az emberiség ősi állapota és végső célja a paradicsomi béke és szeretet.

– *Ádám és Éva bűne* jelzi, hogy a bűn megtöri a szeretetegység ősi állapotát. Ennek következménye az önzés, a gyűlölet (Káin gyilkossága). Ezáltal megszűnik az emberek közti testvéri kapcsolat (bábeli nyelvzavar).

– A *próféták* ébren tartják a népben a vágyat az „elveszett paradicsom” után, és beszélnek Isten eljövendő békéjéről.

– *Jézus* beteljesíti a próféták jövendölését. Meghívja követőit Isten országába. Ennek alaptörvénye a szeretet, célja pedig, hogy „legyenek mindnyájan egy” Istenben. Az Egyház célja tehát, hogy megélje ezt az egységet, s erre meghívja a világot (vö. Jn 17,20 k).

– A béke és egység teljes megvalósulásáról ír a Szentírás utolsó könyve: a *Jelenések könyve.* Megrajzolja Isten országát, a mennyei Jeruzsálemet, ahol nincs önzés, egyenetlenség, hanem Isten szeretete tesz eggyé mindenkit (Jel 21,1-22,5).

17. lecke: Hogyan kell helyesen szeretni?

I. „A gyöngék közt gyöngévé lettem, hogy megmentsem a gyöngéket” (1 Kor 9,22)

– Díszlövések jelezték a hajó érkezését, amely koporsóját hozta. A miniszterelnök, az ország

nagyjai és hatalmas tömeg kísérte utolsó földi útján. Pedig *de Veuster Damián* (ejtsd: de Vöszter) csupán egyszerű pap volt. De ő volt az első egészséges ember, aki elment a leprások szigetére, a csendesóceáni Molokaira, hogy egész életére megossza a nyomorúságos bajban szenvedők sorsát. Egy akart lenni közülük, hogy szólhasson hozzájuk, hogy beszélhessen nekik Isten szeretetéről. S miután a betegek állatiassá alacsonyodott tömegét testvéri közösséggé alakította, maga is megkapta a kórt, s ott halt meg köztük 1899-ben. – Azóta újabb és újabb misszionáriusok léptek nyomába.

– 1951-ben Bordeaux-ban a 8054 számú dokkmunkásra rázuhant egy láda. Azonnal meghalt. Munkatársai megrendülten álltak a halott mellett. Ennek a 28 éves fiatalembernek volt valami titka: mindig mindenkinek segített. Most is egy öreg, beteges munkás helyett dolgozott... Csak a halála utáni napon derült ki, hogy ez az ember pap volt. A világ ekkor figyelt föl először azokra a papokra, akik elmentek a legszegényebb munkások közé, hogy eggyé váljanak velük, köztük éljenek. Ma is sokan vállalják ezt a hivatást.

Mi adott indítást ezeknek az embereknek? – És azoknak, akik Krisztus nevében a hitleri internálótáborokba mentek el önként vagy a nagyvárosi nyomornegyedekbe, az afrikai bennszülöttekhez, vagy a modern világ csavargói közé? És kitől tanulta már Szent Pál apostol is azt, hogy eggyé váljon azzal az emberrel, akivel éppen találkozott; hogy a zsidók közt zsidóvá legyen, s a pogányok közt olyanná, mint egy közülük; hogy a gyöngék közt gyöngévé legyen; hogy sírjon a sírókkal és örvendezzék az örvendezőkkel (I Kor 9,19-23).

II. „Kiüresítette magát, és hasonló lett az emberekhez” (Fil 2,7)

A keresztények Jézustól tanulják meg, hogyan kell élniük. Jézus pedig magának a Szentháromságnak az életét élte és tanította meg nekünk. – A Szentháromság egységének titka, hogy az isteni személyek tökéletesen eggyé válnak egymással. Jézus a Szentháromság életformáját hozta a földre. *Eggyé vált* minden emberrel. *„Kiüresítette magát”,* így magába tudott fogadni mindent, ami az embereké (vö. Fil 2,6-8).

Hogy mit jelent ez? Akkor érted meg, ha meggondolod, mennyi emberrel találkoztál, aki pl. csak beszélt, beszélt, s nem hagyott szóhoz jutni téged, nem hallgatta végig gondjaidat; akiről érezted, hogy nem ért meg, mert önmagával van eltelve... – De közben az is eszedbe juthat, hányszor viselkedtél Te is hasonló módon: nem hallgattál végig, nem hagytál szóhoz jutni valakit, nem figyeltél rá vagy belevágtál szavaiba, mert Te valami „okosabbat” akartál mondani... Vagyis Te is tele voltál magaddal: nem üresítetted ki magad, nem váltál eggyé. Ily módon fájdalmat okoztál másoknak.

Figyeld meg, hogyan üresítette ki magát Jézus, és hogyan vált eggyé másokkal!

1. *Kiüresítette magát, és emberré lett*

Általában aki kicsit okosabb, erősebb, szebb, gazdagabb vagy híresebb, mint a többiek, az úgy járkál embertársai között, hogy mozdulataival, szavaival is kifejezi, hogy ő több nálunk. (Talán néha mi is így viselkedünk?) – S mit tesz Isten Fia?

Jézus Isten. A végtelen Bölcsesség, Erő, Gazdagság, Hatalom. Ő az egyetlen, aki joggal éreztethetné velünk, hogy Ő több, mint mi vagyunk. De Ő nem érezteti ezt... *„Kiüresíti*

magát”, szinte elveszíti istenségét, és annyira *eggyé válik* velünk, hogy mindenben hasonlóvá lesz hozzánk, a bűnt kivéve (Fil 2,6-8). Hasonlóvá válik a szegényekhez, egyszerűekhez, megvetettekhez, üldözöttekhez, hogy eggyé váljon mindnyájukkal.

– Jézus beszélhetne szentséges isteni nyelven, de Ő emberi nyelven szólal meg, hogy szót érthessen velünk.

– Lehetne erős, hatalmas. – Ehelyett menekülnie kell Heródes elől Egyiptomba, s így eggyé válik minden hontalannal, üldözöttel (Mt 2,13-17).

– Lehetne csodagyerek, ehelyett növekszik, mint minden más gyermek, engedelmeskedik *Máriának* és nevelőatyjának, *Józsefnek* – hogy hasonló legyen a gyermekekhez (Lk 2,51-52).

– Lehetne világhírű, ehelyett *30 éven át* csendes életet él *Názáretben* – hogy hasonlóvá váljék az egyszerű emberekhez.

– Lehetne előkelő úr, ehelyett nevelőatyja mellett ácsként dolgozik – hogy szólni tudjon a kétkezi munkásokhoz.

– Tudna szólni ellenállhatatlan erővel, ehelyett *hároméves igehirdetése* során elviseli a meg nem értéseket, rágalmakat, így hasonlóvá válik mindazokhoz, akik a félreértés ellenére is vállalják az igazságról szóló tanúságtételt életükben (vö. Mk 3,21-30; 6,2 k; 9,32; 14,66 k stb.).

– Megsemmisíthetné isteni erővel ellenfeleit, ehelyett vállalja, hogy a farizeusok szembeszálljanak vele, majd féltékenységből keresztre feszítsék Jeruzsálemben – így hasonlóvá válik azokhoz, akiket üldöznek az igazságért (Mt 26,53; Mk 14,32-41).

2. *Együtt érez a szenvedőkkel*

Jézus eggyé vált az emberekkel azáltal, hogy emberré lett. De eggyé vált velünk egész szívével. Nem úgy járt-kelt a világban, hogy lefoglalták saját gondolatai, s csak azokat akarta elmondani az embereknek! Ellenkezőleg. *Kiüresítette magát.* Figyelt azokra, akikkel találkozott. Együtt tudott érezni mindenkivel. Ha arra volt szükség, segített, ha meg szólni kellett, vigaszt adott. De mindig szeretetből szólt, és szeretetből tette csodáit is.

A Szentírás újra és újra ír Jézus együttérző jóságáról.

– A Jézust körülvevő tömeg éhes. *„Sajnálom a népet...* nincs mit enniük” – mondja Ő, és megszaporítja a kenyeret (Mt 15,32).

– A *kánai menyegzőn* elfogy a bor. Jézus megszánja a zavarba jött vendéglátókat, és borrá változtatja a vizet (Jn 2,1).

– Nagy tömeg ül Jézus körül. Vannak köztük szegények, szomorúak, üldözött, aggódó emberek. Jézus megszólal: „Boldogok vagytok, ti szegények, mert tiétek az Isten országa. *Boldogok vagytok, hogy most sírtok,* mert sírástok nevetésre fordul. Boldogok vagytok, ha gyűlölnek benneteket az emberek, kizárnak körükből és megrágalmaznak... az Emberfia miatt. Örüljetek, mert nagy jutalomban részesültök a mennyben” (Lk 6,20).

– Halottas menet jön. Halottat hoznak: egy özvegy egyetlen fiát. „Amikor az Úr meglátta, *megesett rajta a szíve* és megszólította: Ne sírj! Aztán odalépett a koporsóhoz és így szólt: Ifjú, mondom neked, kelj föl! A halott fölült, és elkezdett beszélni” (Lk 7,11-16).

– Mária és Márta siratja elhunyt testvérét. Jézus „lelke mélyéig *megrendült”,* és a sírókkal együtt „könnyekre fakadt”. Hengerítsétek el a követ – szólt, majd kihívta a halott Lázárt a sírból (Jn 11,33).

–„Csapatostul tódult hozzá a nép. Vitték a sántákat, bénákat, vakokat, némákat és más betegeket, s letették őket a lába elé. S ő *meggyógyította valamennyit”* (Mt 15,30).

– Még a halállal küszködve is *másokkal törődik.* A kereszthordozás közben vigasztaló szavakat szól az úton síró asszonyokhoz. A kereszten függve pedig gondoskodik anyjáról, és rábízza őt János apostolra (Jn 19,26).

3. *Együtt érzett a bűnösökkel*

Jézus annyira megértette az embereket, hogy nemcsak a szenvedőkkel tudott együtt érezni, hanem a bűnösökkel is. Ez nagy öröm számunkra, kik magunk is sokszor hibázunk. Jézus kortársai körében mégis meglepetést, sokakban pedig botránkozást váltott ki:

– Egyszer betért egy *Zakeus* nevű vámszedőhöz. A zsidók megvetették a vámosokat, mert a római hatalom kiszolgálói voltak és kizsákmányolták a szegényeket. Ezért tiltakoznak, hogy miért éppen nála száll meg. – Zakeus viszont Jézus szeretetét megtapasztalva megtér, és vagyona nagy részét szétosztja a szegényeknek (Lk 19,1-9).

– Máskor egy másik vámoshoz, *Mátéhoz* megy ebédre. A farizeusok megkérdezték tanítványaitól: Miért eszik Mesteretek vámosokkal és bűnösökkel? Jézus így válaszolt: „Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek...” A bűnös Máté pedig Jézus apostolává lesz... (Mt 9,9 k).

– Hasonló szeretettel viseltetik minden bűnös iránt. Még a *házasságtörő asszonyok* iránt is, akiket pedig a zsidó törvények szerint meg kellett kövezni. „Az vesse rá az első követ, aki bűntelen közületek” – mondja a megkövezésre készülő farizeusoknak (Jn 8,7).

III. Sírj a sírókkal, örülj az örvendezőkkel!

– *Don Bosco* pap volt, a csavargók, javítóintézetbe került fiúk apostola. Megértette, hogy Jézus mindenkit szeret. Elment Olaszország csavargói közé, hogy megismertesse velük Jézust. Azok eleinte becsapták. Többször ellopták mindenét. De ő nem riadt vissza. Továbbra is ment közéjük, mert tudta, hogy Jézus meghalt értük is. S azok egyszercsak megérezték jóságát. Egyre többen gyűltek köréje, és új életet kezdtek. Don Bosco kapott egy házat, de ez rövidesen kicsinek bizonyult. 1888-ban halt meg. Haláláig 250 kollégiumot alapított, ahol munkatársaival 130 ezer olyan fiút neveltek, akik korábban csavargók, utcagyerekek voltak. Közülük 6.000-en lettek pappá. Don Bosco úgy próbált cselekedni, ahogyan Jézustól tanulta. S a csavargók megérezték belőle Jézus jóságának melegét.

Szeretnéd megismertetni másokkal Istent? Szeretnél beszélni Róla barátaidnak? Lesd el Jézustól, mit kell tenned! – Jézus elsősorban életével, cselekedeteivel tett tanúságot az Atyáról. Életével és szavaival arra tanít minket, hogy a szeretet útja számunkra is az, ha *kiüresítjük magunkat,* s így *eggyé válunk* másokkal. Sírni a sírókkal, örülni az örvendezőkkel csak akkor tudunk (akkor tudunk egész szívvel figyelni arra az emberre, akivel találkozunk, ha nem vagyunk eltelve önmagunkkal, örömeinkkel, fájdalmainkkal). A jövő héten próbálj naponta legalább egyszer valakinek örömet szerezni, elsősorban olyan módon, hogy magadat kiüresítve eggyé válsz vele: megteszed, amit kér, végighallgatod, „sírsz a sírókkal, örülsz az örvendezőkkel”.

– Különösen figyelj arra, hogy *ne ítélj meg* mást hibái miatt! Mi, emberek, azzal próbáljuk igazolni mások előtt tökéletességünket, hogy más hibáit elbeszéljük, hogy a hibázó embereket megvetjük. Így tettek a zsidó nép vezetői, a farizeusok és főpapok is. Ezért háborította fel őket Jézus szeretete a bűnösök iránt. Jézus viszont arra figyelmeztet, hogy ne tartsuk magunkat jobbnak másoknál: szeressük és értsük meg a hibázó embereket is. Hiszen mindnyájan hibázunk, és mégis bocsánatot kapunk Istentől. Nekünk is meg kell tehát bocsátanunk embertársainknak, ha ők hibáznak (vö. Mt 18,21-35). Vajon nem azt imádkozzuk-e naponta: „Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”?

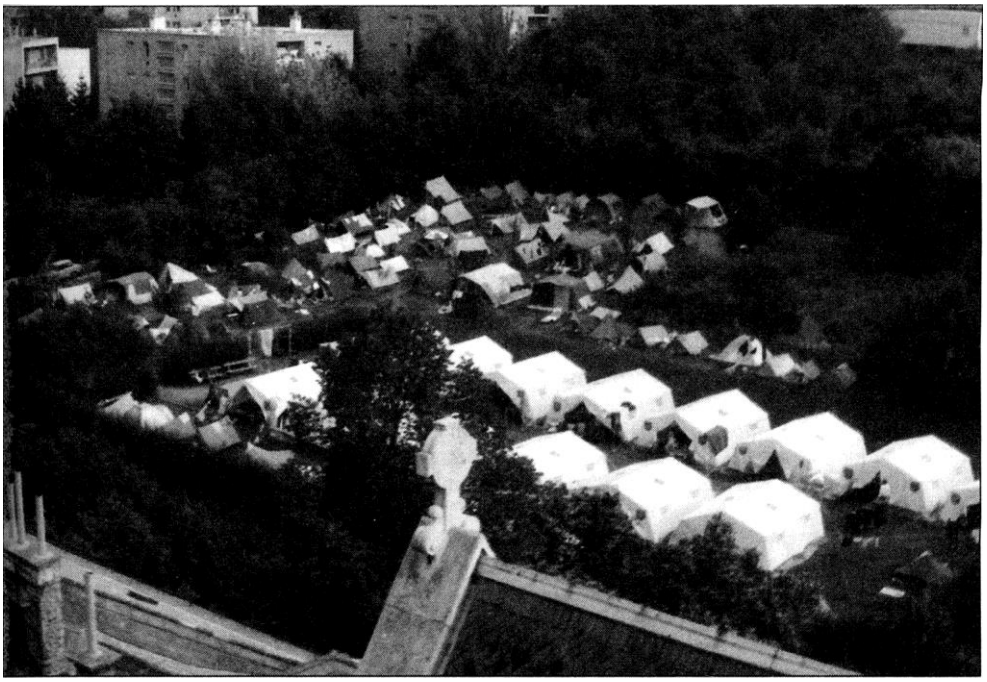

A Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott menekülttábor a keletnémetek számára. Budapest, 1990. augusztus

Összefoglalás

48. Kicsoda Jézus Krisztus?
Jézus Krisztus a Fiúisten, a második isteni Személy, aki értünk emberré lett.

49. Ki volt Jézus édesanyja és nevelőatyja?
Jézus édesanyja Szűz Mária, nevelőatyja Szent József volt.

50. Mik Jézus életének legfontosabb állomáshelyei?
Jézus Betlehemben született, Názáretben nevelkedett, Jeruzsálemben halt meg.

51. Jézus tanítása szerint mikor szeretünk igazán?
Jézus tanítása szerint akkor szeretünk igazán, ha tudunk lemondani magunkról és „eggyé válni" másokkal (sírni a sírókkal és örülni az örvendezőkkel).

Válaszolj!

1. Mennyiben szentháromságos magatartás ez: eggyé válni másokkal?
2. Életének mely eseményeiben vált eggyé Jézus másokkal? (És a bűnösökkel?)
3. Hogyan ismertetheted meg Jézus szeretetét embertársaiddal?

Feladat

1. A jövő héten naponta legalább egyszer „válj eggyé" valakivel: tedd meg, amit kér, hallgasd végig, sírj a síróval, örülj az örvendezővel!
2. Figyeld meg, milyen összefüggés van a Fil 2,1-4 és a 2,5-11 rész között!

Beszéljük meg!

István elhatározta, hogy követni szeretné Jézust az eggyé válás életformájában. Környezetében ekkor sok volt a szenvedés. Egy jó barátja a sok tanulástól kimerült, s közben a hite is elbizonytalanodott. Egy rokona családi tragédiák súlya alatt öngyilkosságot kísérelt meg, majd életveszélyes állapotban kórházba került. Saját szülei között is súlyos feszültségek robbantak ki. István próbált segíteni mindegyiküknek, próbált eggyé válni mindnyájukkal, szinte magában hordozta mindnyájuk fájdalmát. De a sok teher alatt egy idő után maga is kezdett összeomlani. Éjszakákat nem tudott aludni, annyira aggódott hol egyik, hol másik „gondozottja" miatt. Már imádkozni sem tudott, amikor elmondta lelkiatyjának problémáját...

Vajon mit csinált rosszul István? Vajon mit válaszolt neki lelkiatyja? – A keresztény ember nem úgy válik eggyé, nem úgy vállalja magára embertársainak fájdalmát, hogy valamiképpen saját vállára veszi át a fájdalmakat, azaz ő akarja megoldani (megváltani) azokat. A keresztény Jézussal „kézen fogva", Vele egyesülve jár az életben. Amikor magára veszi mások fájdalmait, azonnal átadja azokat Jézusnak (rábízza azokat Jézusra), hiszen tudja, hogy a problémákat csak Jézus oldhatja meg. – Imádkozik és szenvedést vállal azokért, akiknek segíteni szeretne, de nem aggodalmaskodik (nem vonszolja magával a fájdalmat) akkor sem, ha nem lát azonnal eredményt. Mert rábízta gondját Jézusra, s tudja, hogy ő nála jobban gondot visel szeretteire. Így képes folyton újra a jelen pillanatban élni, azaz elfelejteni az előző pillanatot (amelyben eggyé vált valakinek szenvedésével), s nem aggódni a jövőért, hanem az új jelen pillanatban újra eggyé válni azzal, akivel éppen találkozik (vö. 15.l./1-2).

Tudod-e, kik a farizeusok?

A farizeusok a zsidók egy vallási csoportja. Nagy befolyásuk volt az ország életére. Az ószövetségi szabályokat szőrszálhasogató pontossággal megtartották, de egyrészt magabiztosak voltak még Istennel szemben is, másrészt a legfontosabbat, a szeretet előírásait elfelejtették. Sok jót is tettek, de büszkék voltak jóságukra. Azt gondolták, hogy jó tetteik (saját maguk által összeállított szabályrendszerük betartása) tökéletessé teszi őket, s maga Isten is „kötelezve van" arra, hogy ezek miatt üdvözítse őket. Jézus súlyosan megbírálta őket büszkeségükért. Ezért ellene fordultak, és a főpapokkal meg az írástudókkal együtt

elhatározták, hogy megölik Őt. – (Mai szóhasználatunk a képmutató, álszent embereket nevezi farizeusoknak.) – Szent Pál a Rómaiakhoz írt levelében válaszol nekik: saját tetteinkkel sosem érdemelhetjük ki Isten végtelen kegyelmét (a megigazulást) – csak Jézus Krisztus az, aki halála által megváltott minket. S ha neki átadjuk magunkat hittel, akkor Ő emel fel bennünket az isteni életbe (vö. 5. lecke II/3/3 – a hitről! vö. Róm 3,21-29; 7,14-25).

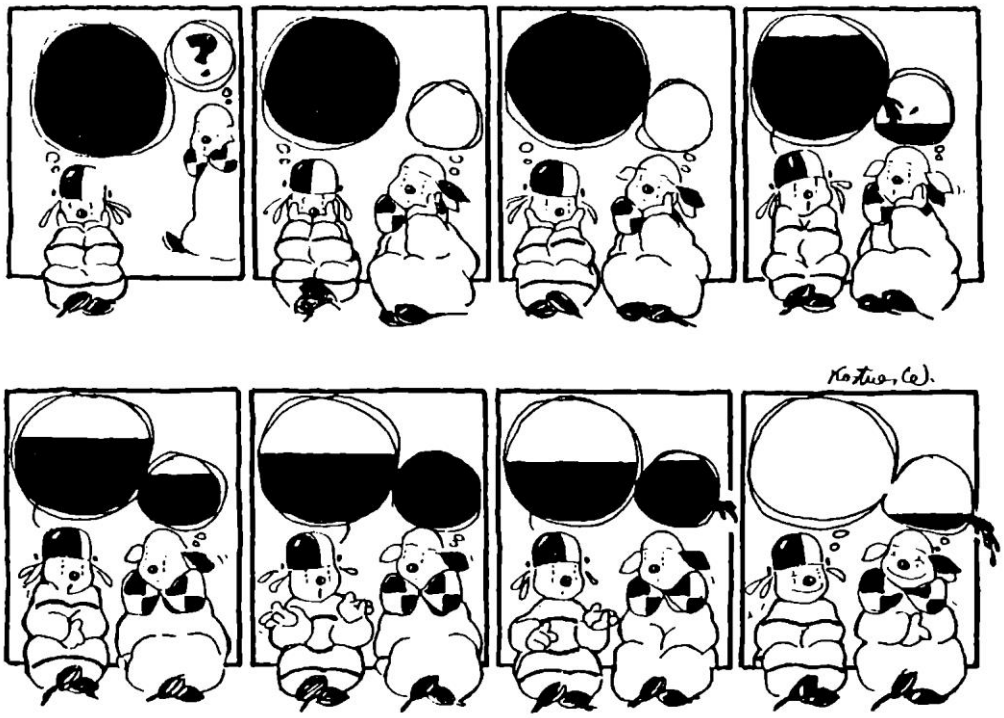

18. lecke: Lehet-e mindenkit szeretni?

I. Életüket adták a „legkisebbekért!”

– A sebesültek és haldoklók ott hevertek a csatatéren... Senki nem ért rá törődni velük. Egyszerre ismeretlen férfiak érkeztek vöröskeresztes zászlóval. Összeszedték a sebeikben kínlódókat, és kórházba szállították őket. Ez 1595-ben történt a törökök elleni magyar- és horvátországi hadjáratban. Ekkor tűnt föl először a csatatéren a vöröskereszt. Kiben született a gondolat, hogy kimenjen a harcolók közé, s az életveszélyt vállalva gondozza a sebesülteket? *Lellisi Szent Kamillban* (†1614) és társaiban. Ők egész életüket a legszegényebbek, legnyomorultabbak gondozásának szentelték. Alapelvük volt: hogy minden emberben Krisztus él, tehát szolgálniok kell Őt. Észrevették, hogy a háború sebesültjeivel senki sem törődik. Elmentek tehát a harctérre is. – *Henry Dunant* (ejtsd: Dünan), akit ugyancsak Krisztus szeretete mozgatott, később az általuk használt jelvényt alkalmazta, amikor a Nemzetközi Vöröskeresztet megalapította.

– Már az *első keresztények* nagy gonddal törődtek a betegekkel és szegényekkel. Nemcsak sajátjaikkal, hanem a pogányokkal is (ApCsel 6,1-4). A szegényeket tartották az „Egyház kincseinek”.

– A kereszténység minden korszakában voltak közösségek, *szerzetesrendek,* amelyek egész életüket a szegények, öregek, betegek, nyomorultak ápolásának szentelték. Ők is vallották, hogy Krisztus él minden emberben: különösen a legnyomorultabbakban találkozhatunk Vele.

– Ugyanebből a szellemből születtek az európai kultúrkörben az *első kórházak* is. A római és görög világban ilyenek nem léteztek. (Korábban az egyiptomi és buddhista vallás hatására jöttek még létre beteggondozó intézmények.) Mai kórházaink ősét *Szent Vazul* püspök alapította Cezáreában 368-ban. A magyarországi első kórházakat is szerzetesek alapították rendházaik mellett: Pannonhalmán (999), Pécsváradon és Esztergomban (1000). Magyar egyházi érdekesség még, hogy az első orvosképző intézményt ugyancsak szerzetesek hozták létre és vezették: az „irgalmasok” Egerben.

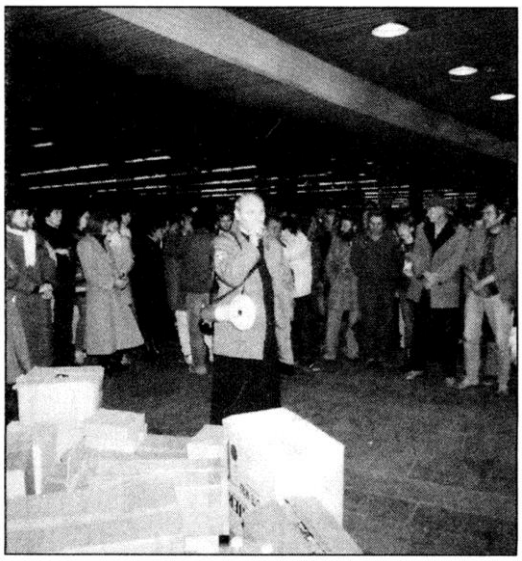

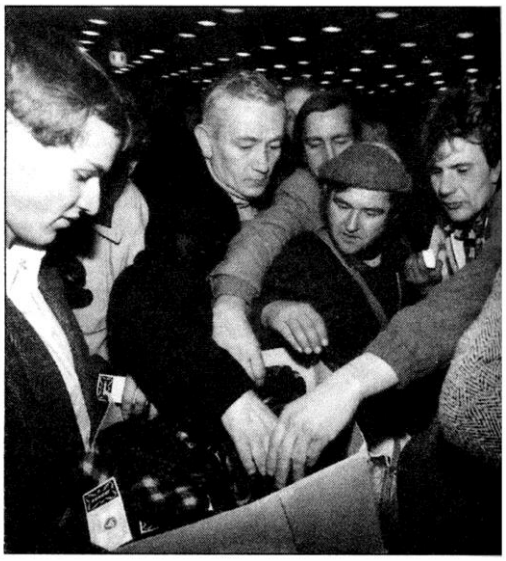

Karácsonyest az otthontalanokkal.
Budapest, Déli pályaudvar

A legtöbb ember saját kényelmét keresi – és sokszor mi is. Mi indította a különböző korok keresztényeit arra, hogy egész életüket mások, és éppen a legnyomorultabbak szolgálatának szenteljék?

II. „Amit egynek tettetek... nekem tettétek...” (Mt 25,40)

A mélyen hívő keresztényeket mindig áthatotta a tudat, hogy embertársaikban titokzatos módon Jézust szolgálhatják. De az elmúlt korban a keresztények széles tömegei mégis elfeledkeztek erről (vö. 14. l./III). Korunk Egyházának és Szentlélektől indított megújulásainak egyik nagy újrafelfedezése ez az igazság. „Az Egyház útja az ember”, mondja *II. János Pál* pápa, „mert az emberrel – kivétel nélkül mindegyikkel – Krisztus kapcsolatba került” a megtestesülés és megváltás révén (Redemptor Hominis 13,14; Egyház a mai világban 22). S a keresztények lelki életének, illetve megújulásának alapja – a zsinat szemléletében –, „hogy tudják meglátni Jézust minden emberben” (vö. Világiak 4, Papságról 14, Szerzetesekről 6,8).

1. *Az Újszövetség új emberképe!*

Az *Ószövetség* nagyra értékelte az embert, mert tudta, hogy Isten teremtménye, Isten képmása.

Az *Újszövetség* azonban egészen újat tanít: azt, hogy minden emberben Jézus él.

a) Jézus sokszor beszél arról, hogy *Ő él híveiben.* Ezért amit valaki híveinek tesz, azt Neki teszi.

–„Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket elutasít, engem utasít el”; „aki titeket befogad, engem fogad be” – mondja apostolainak (Mt 10,40; Lk 10,16).

–„Aki befogad egy gyermeket az én nevemben, engem fogad be” – mondja másutt (Lk 9,46-48).

–„Saul, miért üldözöl engem?” – kérdezi Pált megtérése előtt, amikor a híveket üldözi (ApCsel 9,4).

– Az apostolok tanításának is központi gondolata, hogy Jézus él a megkereszteltekben. Szent Pál azt mondja, hogy a hívek Krisztus testének tagjai: Krisztus élete áramlik bennük – maga Krisztus él bennük (1 Kor 12,12 k).

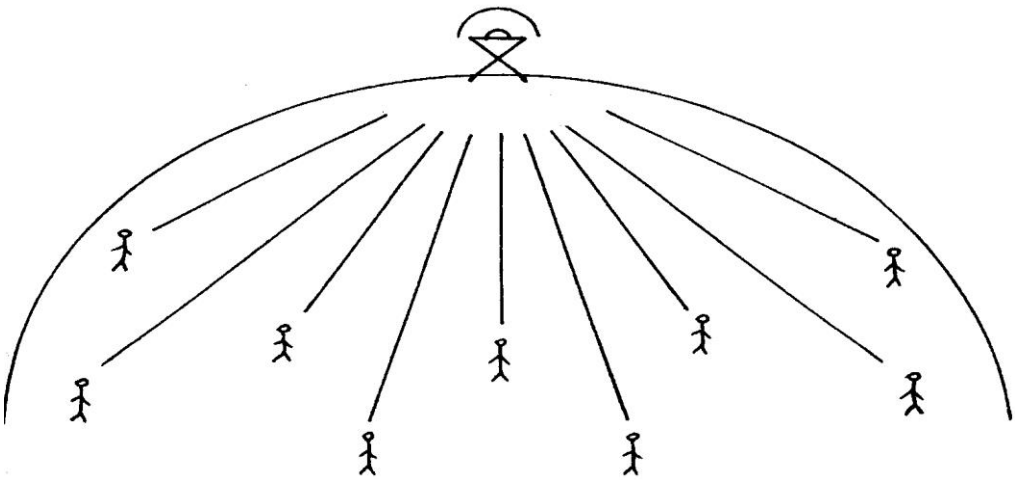

b) A Szentírás azonban nyilvánvalóan ír arról is, hogy Jézus *minden emberben* él. Minden ember hivatása, hogy a benne sokszor csak rejtetten élő Jézus megszülessék, növekedjék, kibontakozzék (vö. Róm 5,18-21; 8,29).

2. *Jézus él minden emberben*

Az előző leckében láttuk, hogy Jézus mindenben hasonlóvá lett hozzánk, hogy együtt tudott érezni minden szenvedővel, bűnössel. Valójában azonban még ennél is többről van szó.

A Szentírás írja: Az Atya örök terve az volt, hogy „Krisztusban, mint főben foglaljon össze mindent" (Ef 1,10 k). – E terv megvalósulása

a) *a megtestesüléskor* kezdődött, amikor Jézus magára vette az emberi sorsot, egyesült az emberekkel;

b) döntő fordulópontja volt *Jézus keresztje és elhagyottsága,* amikor az emberiség minden fájdalmát magára vette;

c) s végül a beteljesedés a *Szentlélek eljövetelekor* következett be, amikor Jézus titokzatosan egyesült minden emberrel: „magába vett" minden embert (vö. 24. l.). – Azóta az emberiség minden tagja élő kapcsolatba került Krisztussal: *Jézus él minden emberben.* Ezért használhatjuk ezt a képet: hogy az Egyház – és tágabb értelemben az egész emberiség – Krisztus titokzatos teste (vö. Kol 1,15-17; Ef 1,10; 1 Kor 13,12 k). És ezért mondja Jézus, hogy úgy tekintsünk minden emberre, mint reá magára: „Amit egynek tettetek legkisebb testvéreim közül, nekem tettétek" (Mt 25,40). Hiszen Ő egyesült a legkisebb emberrel is.

Egy szerető anya sajátos, mély kapcsolatban van gyermekeivel. Gyermekei valamiképp lelkében élnek. Magában hordozza örömeiket, fájdalmaikat, sorsukat, életüket. – Jézus ehhez hasonló, de még mélyebb kapcsolatba került az emberiséggel: 1. Az anya sohasem tudja ténylegesen (mintegy fizikai valóságban) szívébe venni gyermekeit. Jézus viszont Isten. Ő ténylegesen – titokzatosan – magába vette minden ember sorsát, életét. 2. S a gyermekek szívében sem fog élni az anya csak amiatt, mert szereti őket. Viszont azáltal, hogy Jézus magába vett minden embert, a Szentlélek által, minden ember titokzatosan „tagja" Krisztusnak, s így ő minden emberben él (vö. 26. l. Olvasmány).

3. *Jézus él a legkisebbekben*

Jézus elmondja, hogy az emberiség életének végén Ő ítéletet tart majd az embereken. Szétválasztja a jókat és a rosszakat. A jókat jobbra állítja, és így szól hozzájuk: „Jöjjetek, Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Éheztem ugyanis és ennem adtatok. Szomjaztam és innom adtatok. Vándor voltam és befogadtatok. Mezítelen voltam és felruháztatok. Beteg voltam és meglátogattatok, börtönben voltam és fölkerestetek.

Erre megkérdezik az igazak: Uram, mikor láttunk éhesen, hogy tápláltunk volna vagy szomjasan, hogy inni adtunk volna? Mikor láttunk vándornak, hogy befogadtunk volna vagy mezítelenül, hogy felruháztunk volna? Mikor láttunk betegen vagy börtönben, hogy fölkerestünk volna? A király pedig így felel: bizony mondom nektek, amit egynek tettetek, e legkisebb testvéreim közül, nekem tettétek.

Azután így szól a balján állókhoz: Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre... Éheztem ugyanis, de ennem nem adtatok. Szomjaztam, de innom nem adtatok. Vándor voltam, de be nem fogadtatok. Mezítelen, de föl nem ruháztatok. Beteg voltam és börtönben, de föl nem kerestetek.

Erre azok is megkérdezik: Uram, mikor láttunk éhesnek vagy szomjasnak, vándornak vagy mezítelenül, betegen vagy börtönben, és nem szolgáltunk neked? Ő így felel: „Bizony mondom nektek, amit egynek nem tettetek, e legkisebbek közül, nekem nem tettétek" (Mt 25,34-45).

Jézus tehát külön felhívja figyelmünket a „legkisebbekre”, a semmibe vettekre. Azt mondja, hogy örök életünk sorsa irántuk tanúsított magatartásunktól függ. Számára a legkisebbek éppoly értékesek, mint mi. Értük éppúgy meghalt, bennük éppúgy él vagy élni akar, mint bennünk. (Gondold meg, kik számodra a „legkisebbek”, – kik azok, akiket kevesebbre értékelsz önmagadnál! A gyenge tehetségűek, ügyetlenek, egyes nemzetiségek pl. a cigányok?)

A „legeslegkisebbeknek” többnyire a „bűnösöket” tartjuk. Sok vallásos ember is azt hiszi – mint a farizeusok –, hogy azokat, akik a vallásos szemlélet szerint nyilvánvalóan bűnös életet élnek, joggal elítélhetjük. Jézus azonban nemcsak barátja lett a bűnösöknek (vö. 17, l./3), hanem velük is valóságosan azonosítja magát. Rájuk is vonatkozik: „Amit egynek tettetek... nekem tettétek”. Él, vagy keresztre van feszítve bennük is.

III. Szeresd a legkisebbeket!

– *Árpád-házi Szent Erzsébet* életrajza elmondja, hogy Erzsébet, a „fejedelemasszony” Jézust szolgálta a betegekben. Egy járvány alkalmával egyetlen ágy sem volt már üresen házukban. Mivel férje nem volt otthon, egy bélpoklost az ő ágyába fektetett. Amikor férje hazatért és hallotta ezt, dühösen kérdezte: Kit fektettél az ágyamba? Erzsébet nyugodtan válaszolta: „A szenvedő Jézust.” Erre férjének is megnyílt a szeme, és valóban a szenvedő Jézust látta ágyában feküdni.

– *Sok szent* életéből ismerünk hasonló elbeszéléseket. Mind arról tanúskodnak, hogy komolyan vették Jézus szavát: „Amit egynek tettetek a legkisebbek közül, nekem tettétek.”

– Ugyanerre figyelmeztetett legutóbb a *II. Vatikáni Zsinat:* „Az Atya azt akarja, hogy minden emberben felismerjük és hatékonyan szeressük Krisztust: nemcsak szóval, hanem tettekkel is” (Egyház a mai világban 93).

A hívő keresztények nem felejtették el azt, amire Jézus figyelmeztet: szeretetünket azon lehet lemérni, hogy hogyan viselkedünk a legkisebbekkel, a szenvedőkkel, megvetettekkel szemben.

Te is a legkisebbre figyelj a következő héten: a legszegényebbekre, azokra, akiket mások megvetnek, vagy akiket eddig talán ellenszenvesnek találtál! Tudatosan szerezz nekik örömet! És gondolj arra, hogy amit nekik teszel, azt Jézusnak teszed!

Gondold meg!
Mit mond ez a grafika?

Sokféle értelemben használják ezt a szót: *szeretet.* Az előzők alapján rájöttél már, hogy a kereszténység szóhasználatában ez nem valami érzelmet, hangulatot, ösztönös vonzalmat jelent. Hiszen gyakran érezzük, hogy minden jóindulatunk ellenére is vannak körülöttünk emberek, akikhez ösztönösen jobban vonzódunk, másokat nehezebb elviselnünk. – A szeretet – a szó helyes értelme és a Szentírás szóhasználata szerint – egy magatartást jelöl, amely *jót akar, és jót cselekszik* az embertársaknak még akkor is, ha nem érez iránta különösebb vonzalmat. Ilyen értelemben mondja Jézus: „Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal, imádkozzatok üldözőitekért... Mert ha csak azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, mi lesz a jutalmatok? Nem így tesznek a pogányok is?" (Mt 5,43-48).

A *szeretet mértéke Jézusnál a tett.* Ha tehát bármikor is ellenőrizni akarom magam – pl. egy nap estéjén –, hogy helyesen éltem-e, azt kell megvizsgálnom, tettem-e valamit szeretetből. Jézus is azt kéri majd számon, hogy mit tettem (Mt 25,40).

De *nem válok így képmutatóvá,* ha másként cselekszem, mint ahogy érzek? – kérdezed. Képmutató az, aki félre akarja vezetni embertársát oly módon, hogy másnak mutatja magát, mint ami ő valójában. Aki viszont őszintén vágyik szeretni mindenkit, akkor is, ha ez nem mindig sikerül neki, s eszerint cselekszik minden emberrel, az nem képmutató. (Amint pl. az sem képmutató, aki éppen dühös vagy türelmetlen, de fegyelmezi magát.) S az ilyen lassan megkapja a kegyelmet Istentől, hogy egyre inkább képes legyen a „szívével" is szeretni.

Összefoglalás

52. Mi az ember legnagyobb értéke?

Az ember legnagyobb értéke, hogy Jézus él benne.

Válaszolj!

1. Mennyiben új az újszövetség tanítása az emberről?
2. Hol vált Jézus a legjobban eggyé a szenvedőkkel és bűnösökkel?
3. Mi az emberi egyenlőség legmélyebb magyarázata!
4. Milyen fokozatai vannak Jézus és az emberiség egyesülésének?
5. Mi a különbség az anya és gyermekei közti, és Jézus meg az emberek közti kapcsolatnak?
6. Nem vagy képmutató akkor, ha szeretetet mutatsz valaki iránt, aki ellenszenves számodra?

Feladat

1. Gondold meg, kik a „legkisebbek" életedben, s ezen a héten mindennap szerezz közülük valakinek örömet! Esténként vizsgáld meg, mit tettél szeretetből?
2. Milyen szentekről vagy nagy keresztényekről hallottál, akik az embertárs szolgálatának szentelték életüket?
3. Olvasd el Gárdonyi G.: A Csordásék karácsonya c. novelláját.

Tudod-e? Mik az irgalmasság cselekedetei?

Irgalmasság cselekedeteinek nevezzük a szeretet tetteit. Jézus az utolsó ítéleten ezekre vonatkozóan mondja: „Nekem tettétek." – Életünk minden tettét az irgalmasság cselekedetévé alakíthatjuk, ha embertársaink iránti és Jézus iránti szeretetből végezzük azokat.

Az egyházi hagyomány az irgalmasságnak hét testi és hét lelki cselekedetét különbözteti meg. Ezek a következők:

Az irgalmasság testi cselekedetei: 1. éhezőknek ételt adni, 2. szomjazóknak italt adni, 3. szegényeket ruházni, 4. utasoknak szállást adni, 5. rabok sorsát megkönnyíteni, 6. betegeket látogatni, 7. halottaknak a végtisztességet megadni.

Az irgalmasság lelki cselekedetei: 1. bűnösöket meginteni, 2. tudatlanokat tanítani, 3. kételkedőknek jótanácsot adni, 4. szomorúakat vigasztalni, 5. bántalmakat békével tűrni, 6. ellenünk vétőknek megbocsátani, 7. élőkért és holtakért imádkozni.

Beszéljük meg!

A humanista emberiség beszél az egyenlőségről és testvériségről. E jelszavak első hirdetője és legtökéletesebb magyarázója Jézus volt. Hiszen számára minden ember isteni érték. Ezért mondja Szent Pál, hogy a keresztények között „nincs többé zsidó vagy görög, rabszolga vagy szabad, férfi vagy nő, mert mindnyájan eggyé lettetek Krisztus Jézusban” (Gal 3,28). – Vajon mi egyformán nézünk a szegényre és gazdagra, a magyarra és cigányra, a csúnyára vagy szépre, a fiatalra és öregre, a számunkra kedvesre és az ellenszenvesre?

19. lecke: A szenvedés örömmé válik

I. „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért” (Jn 15,13)

Auschwitz... Haláltábor... 1941. Egy fogoly megszökött, helyette 10 társának kell a szörnyű éhségbunkerben meghalnia. Az egyik elítélt felkiált: „Mi lesz a családommal?!”... Ekkor kilép a sorból egy fogoly. A parancsnok revolvert ránt: „Mit akarsz?” –„Szeretnék meghalni helyette” – válaszolja az. „Ki vagy te?” –„Katolikus pap.” – És *Kolbe atya* engedélyt kap, hogy éhen haljon társa helyett... A bunkerből, ahonnan máskor az éhenhalók kínos nyögése és üvöltése hallatszott, most napokon át ének- és imádságfoszlányok szűrődnek ki...

A kereszténység történelmében se szeri se száma a hasonló eseteknek, amikor valaki életét adta egy másik – számára sokszor ismeretlen – emberért. A német internálótáborokban is többen voltak, akik Kolbe atyához hasonlóan felajánlották életüket egy-egy halálra ítélt helyett. Ismertebb például a francia *Erzsébet nővér* esete. – Hasonló elszántság élt a középkorban pl. a *„fogolykiváltó” rend* tagjaiban. E szerzetesrend a XIII. sz.-ban alakult azzal a céllal, hogy a török rabszolgaságba jutott keresztényeket kiváltsák. A közösség tagjai fogadalmat tettek, hogy végső szükségben magukat is cserébe adják a rabokért. Az adatok szerint több, mint százezer foglyot váltottak ki (köztük magyarokat is). Néhány ezren véglegesen ott maradtak valaki helyett rabszolgának...

Minden ember érzi az önfeláldozás nagyságát. De keveseknek van rá bátorságuk. Honnan merített sok keresztény erőt ahhoz, hogy életét adja számára ismeretlen emberekért?

Az Egyház történetében még több olyan személyt ismerünk, akik lelkükben ajánlották fel szenvedéseiket, életüket Istennek másokért. Voltak közülük, akik felajánlásuk szellemében egy életen át vezekeltek, önmegtagadást vállaltak: mint pl. *Árpád-házi Szent Margit* tette – a magyar népért. – Mások felajánlását Isten konkrétan is elfogadta, mint pl. *Salkaházi Sáráét.* – Ő 1943-ban felajánlotta Jézusnak életét a háború üldözötteiért. Kérte, hogy Jézus fogadja el azt a szenvedők helyett. Közben üldözött zsidókat rejtegetett, segített, szöktetett. 1944-ben a nyilasok fölfedezték működését. Karácsony napjaiban lelőtték, testét a Dunába dobták. Nyugodtan ment a halálba, hiszen Jézussal önként vállalta azt.

Boldog *Apor Vilmos* győri püspököt 1944-ben az orosz katonák lőtték le, mert a püspökvár pincéjében rejtőző nőket védelmezte.

Sok emberben él a vágy, hogy szenvedést vállaljon át távoli vagy közeli szeretteitől, de nem tartja azt lehetségesnek. A keresztények élete viszont erről a hitről tanúskodik. Vajon valóban átvállalhatjuk mások szenvedését?

II. „Szeressétek egymást, ahogy én szeretlek titeket” (Jn 15,12)

1. *Értünk vállalta a szenvedést*

A Szentháromság életének lényegi eleme az eggyé válás. Jézus is egész életében eggyé vált az emberekkel. Kiüresedésének és eggyé válásának beteljesedése szenvedése és kereszthalála volt. Szenvedésében magára vette az emberi nyomorúság minden formáját: eggyé vált az elesettekkel, a megvetettekkel, a kétségbeesettekkel, a haldoklókkal. Eggyé vált azokkal, akiket kigúnyolnak, elítélnek, akik körül minden összeomlott... – És meghívta követőit arra, hogy ők is tegyenek úgy, mint Ő.

De Jézus szenvedésében nemcsak egyszerűen „sorstársunkká” lett. Olyat tett, amit csak Isten tehet: *átvállalta sorsunkat.* Eggyé lett az emberrel, hogy az emberiség nevében tudjon Isten előtt cselekedni. S ha az ember a nehézségekben *Nem*-et mondott Istennek a bűnben, Ő

vállalta a legsúlyosabb szenvedést, és ott az emberiség nevében *Igen*-t mondott az Atyának. így váltott meg minket a bűn, az Isten-nélküliség rabságából. Így nyílt újra szabad utunk az Atyához (vö. 26. l.).

A próféták azt jövendölték, hogy a Messiás „a mi betegségeinket viseli, a mi fájdalmainkat hordozza"; hogy „bűneinkért szúrják át, gonoszságainkért törik össze", hogy „szenvedéseivel sokakat megigazulttá tesz" (Iz 53,4-5.11).

Gondold végig Jézus szenvedésének történetét, és minden eseményben tudatosítsd: Jézus szenvedésének állomásai jelzik, hogy Ő magára vette az emberiség minden fájdalmát.

– Jézus három évig a szeretetről tanított. Mindenkivel jót tett. Mivel azonban az egész nép lelkesedett érte, és királlyá akarták tenni, a nép vezetői hamis vádak alapján halálát keresték.

– Nagycsütörtök éjjelén az Olajfák-hegyén imádkozott. Apostolait kérte, hogy imádkozzanak vele, de azok elaludtak. Jézus látta maga előtt a jövőt, a sok bűnt, hálátlanságot – s fájdalmában vérrel verejtékezett.

– Közben odaérkezett az elfogatására küldött csapat: vezetőjük Júdás, az áruló tanítvány. Jézust elfogták. A tanítványok elfutottak.

– Kaifás főpaphoz vitték. Arcul verték, igazságtalanul halálra ítélték.

– Egy éjszakát töltött a zsidó főpap házának udvarán, gúnyolódó katonák között. Bekötötték a szemét, leköpdösték. Ugyanezen éjjelen Péter, a főapostol megtagadta Őt.

– Reggel Pilátus elé vitték. A zsidók, akikkel annyi jót tett, most halálát követelték. Helyette egy rablógyilkos (Barabás) szabadon bocsátását kérték. Pilátus látta, hogy Jézus ártatlan, de félt a zsidóktól. Megostoroztatta, majd halálra ítélte Őt.

– Azután vállára tették a keresztet, és elindult a Golgotára. Útközben kimerülten többször elesett.

– Kényszerítettek egy arra menő embert, Simont, hogy segítsen vinni keresztjét. De az eleinte nem akart segíteni.

– A Golgotán két gonosztevő között keresztre szögezték. Ellenségei még a kereszten is gúnyolták: „Ha Isten Fia vagy, szállj le a keresztről, s hiszünk neked."

– Jézus nem szállt le a keresztről, hanem imádkozott gyilkosaiért és mindnyájunkért (vö. Mk 14,32-15,37).

2. *Magára vette a bűnösök fájdalmát*

Gondolkoztál már azon, mikor szenvedett Jézus a legkínzóbban? Jézus egész életének legmegrázóbb titka, amikor a kereszten összetörten felkiált: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?" (Mt 27,46). – Hogyan hagyhatta el az Atya Fiát? Hogyan hagyhatta el Isten az Istent?

Isten nem hagyta el Jézust, hiszen Jézus maga is Isten. Ez a kiáltás Jézus *emberszeretetének csúcsát* jelzi. – Jézus magára vette minden ember életét. így magára vette azok sorsát is, akik a bűnben vagy az Istentől való távolság sötétjében kínlódnak (vö. Iz 53,6; 2 Kor 5,21). És Jézus – aki maga a tisztaság, aki maga Isten – a mi bűneink súlyát, az Isten-nélküliség fájdalmát átérezve kiáltott fel: „Istenem, miért hagytál el engem?" – Jézus e kiáltása jelzi, hogy nincs olyan bűnös vagy „Isten-nélküli" ember, akivel Ő ne vállalt volna életközösséget, s akit meg ne váltott volna. E kiáltás arra tanít, hogy nincs többé olyan fájdalom, amelyben Jézus titokzatosan jelen ne volna.

Egy anya minél jobban szeret, annál inkább átérzi gyermekei szenvedését vagy bűnét, Jézus pedig annyira szereti az embert, hogy magára vette életünket.

Megsejthetjük tehát, hogy bűneink valóban keresztre szögezik, és a legnagyobb sötétségbe taszítják Őt.

3. *Értelmet adott a szenvedésnek*

Krisztus szenvedésében mások szenvedését hordozta. És Ő lehetővé tette számunkra is, hogy életünket, szenvedésünket felajánljuk másokért – hogy életünkben, szenvedésünkben hordozzuk mások életét, fájdalmát. A keresztény így Jézus által választ kapott az emberiség egyik legkínzóbb kérdésére: hogy mi a szenvedés értelme. – Ezért tud örömmel szenvedni; mert tudja, hogy Krisztus megváltó életét folytathatja, s Vele egyesülten felajánlhatja életét, szenvedését másokért.

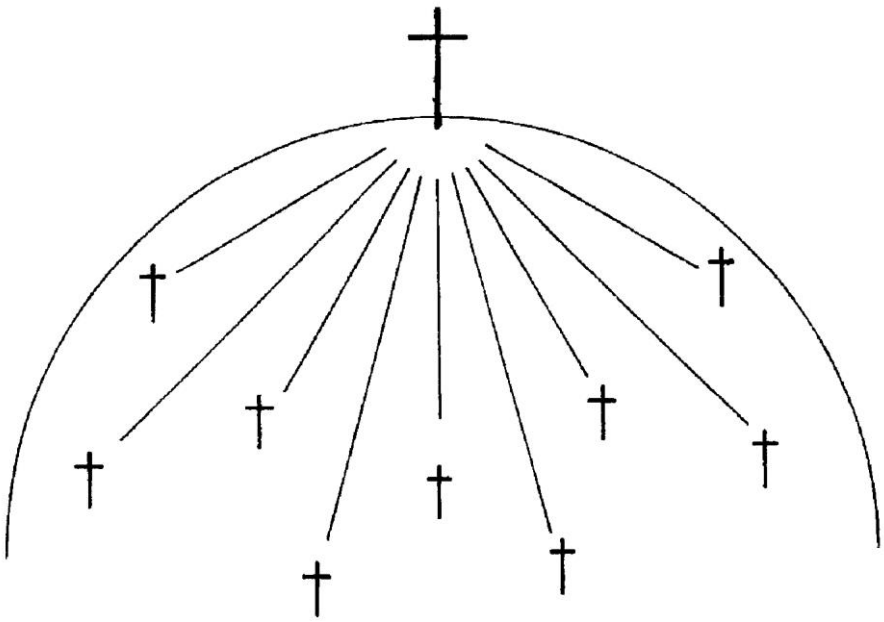

Lehetséges az, hogy mi mások helyett szenvedjünk? – kérdezed. – *Minden ember lelke mélyén él a vágy,* hogy tudjon segíteni annak, akit szeret; olyankor is, amikor úgy látszik, hogy nincs segítség. Ha ez a vágy mindenkiben él, akkor nincs semmi ellentmondás abban, hogy legyen megoldása is. (Sőt, a kereszténység isteni eredetének egyik nagy bizonyítéka, hogy az ember megoldhatatlannak hitt vágyaira is megoldást ad.)

Az ember egyik legmélyebb vágya teljesül, amikor felismeri, hogy segíthet távollevő vagy fizikailag megközelíthetetlen embertársain. – Jézus a szeretet teljességére vezetett el, amikor azt mondta, hogy imánkkal, szenvedésünkkel segíthetünk másokon. S ezzel megadta az élet igazi értelmét is. Hiszen ez azt jelenti, hogy a szenvedésnek, a halálnak is *van értelme.* Azt jelenti, hogy minden tett szeretetté változtatható, minden szenvedéssel segíthetünk másoknak. – Az édesanya, aki egyik veséjét odaadta gyermekének, majd ezután súlyos szenvedések közt meghalt, mégis boldog volt, mert tudta, hogy gyermeke életét megmentette. Hasonlóan a szenvedés Jézus által elveszítette elviselhetetlenségét és értelmetlenségét, mert van értelme, gyümölcse.

III. „Örömmel szenvedek értetek...” (Kol 1,24)

Jézus eggyé vált a szenvedőkkel, magára vette az Istentől távol élők fájdalmát. Pál apostol, aki megértette ezt a titkot, ezt írta börtönéből: „Örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem, ami hiányzik Krisztus szenvedéséből, testének, az Egyháznak javára.” „Örömmel szenvedek”, mert Jézussal másokért szenvedek (Kol 1,24).

Te nem akarsz segíteni másokon? Eddig felszisszentél, ha fájdalom ért. Ezentúl egyesülj ilyenkor a másokért szenvedő Jézussal! És örömmel ajánld fel fájdalmadat valakiért, akit szeretnél, hogy megtérjen!

– Egy általános iskolás mondta: Ebben a hónapban minden szenvedésemben köszönteni szeretném Jézust; s felajánlom azokat barátom megtéréséért.

Összefoglalás

53. Miért keserű dolog az ember számára a szenvedés?
A szenvedés keserű dolog az ember számára, mert nem látja értelmét.

54. Miért szenvedett Jézus?
Jézus értünk szenvedett, hogy minket megváltson. (Magára vette fájdalmainkat, bűneinket, hogy mi új életet kezdhessünk.)

55. Hogyan oldotta meg Jézus a szenvedés titkát?
Jézus nem vette el a világtól a szenvedést, de értelmet adott neki: Vele egyesülve felajánlhatjuk azt másokért.

Válaszolj!

1. Mit jövendöltek a próféták Jézus szenvedéséről?
2. Mi volt Jézus legfájdalmasabb szenvedése?
3. Hogyan érezhette Isten Fia azt, hogy Isten elhagyta Őt?

Feladat

1. A héten minden reggel emeld tekinteted a kereszten függő Jézusra, és már előre ajánld fel napod fájdalmait valakiért.
2. A hittanos közösségben ismét írjátok fel egy-egy papírra neveteket! Mindenki húzzon egy nevet! A jövő héten azért ajánld fel szenvedéseidet, akinek nevét kihúztad!
3. Olvasd el: Ady E.: Krisztus-kereszt az erdőn c. versét!

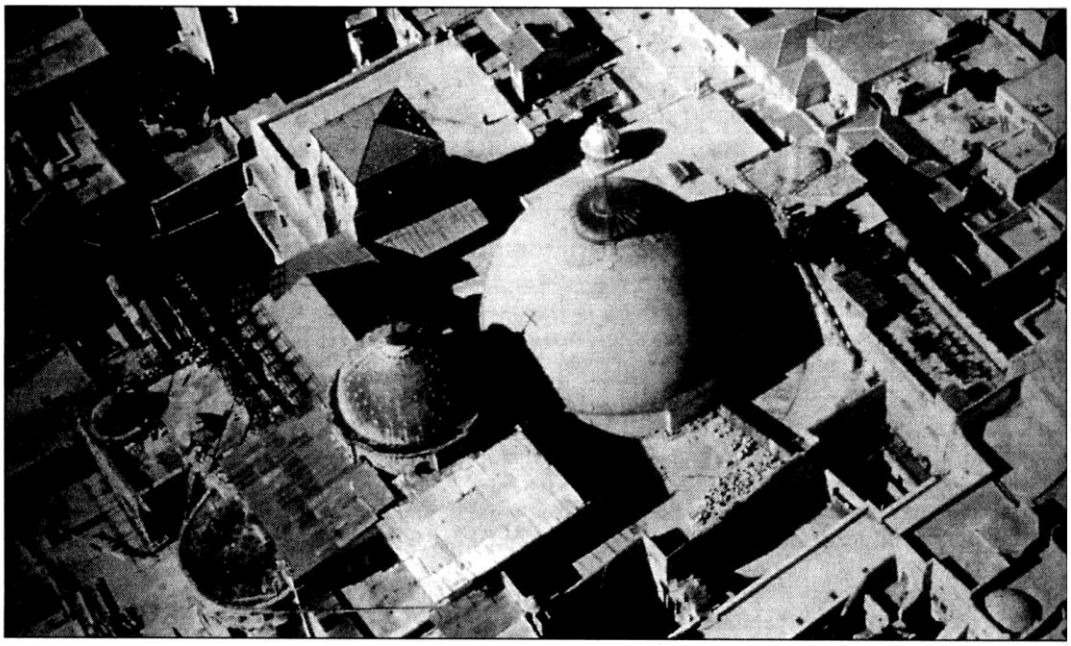

A Szent Sír-bazilika Jeruzsálemben

Beszéljük meg!

A keresztvetésben a keresztre és a Szentháromságra gondolunk. Mi köze van e két titoknak egymáshoz? Mire emlékeztet a keresztvetés? Mire teszünk „fogadalmat”, amikor keresztet vetünk?

Tudod-e? Mi a keresztút?

Jézus körülbelül másfél kilométeres úton – Pilátus palotájától a Golgotáig – hordozta a keresztet. A hagyomány szerint Szűz Mária gyakran végigjárta ezt az utat Fia feltámadása után. Az első keresztények nagy tisztelettel vették körül a Golgota szikláját és Jézus sírját. A pogány Hadrianus császár viszont 135-ben – hogy nyomukat is eltörölje – pogány templomot építtet ide. (Ezzel azonban még jobban megőrizte a szent hely emlékét.) A IV. században Nagy Konstantin keresztény templomot építtet a Golgotán, a „Feltámadás templomát” (Szent Sír templomát), amely magába foglalja a keresztre feszítés helyét és a feltámadás sírját. Később néhány emléktáblát állítottak a keresztút egyes állomásainál. A középkorban alakult ki a keresztút mai formája a 14 stációval. (Ma szokássá válik, hogy egy 15. stációt is hozzátesznek, a feltámadásét.)

Mivel sokan nem juthattak el Jeruzsálembe, az ottani keresztútra emlékezve sokfelé keresztutakat építettek (Kálvária-„hegyek” jöttek létre), s a nép itt járta végig a 14 stációt, Jézus szenvedésére emlékezve. Ma minden katolikus templomban van „keresztút”, a keresztények képtől képhez haladva lélekben a jeruzsálemi keresztutat járják végig.

Szoktál keresztutat járni vagy veszel részt keresztúti ájtatosságon? Kezdd (vagy kezdjétek) el! Sok kegyelem kapcsolódik az elmélkedésnek ehhez a formájához. Imakönyvedben is találsz megfelelő anyagot „Keresztút” címmel, amely segítségedre lehet.

20. lecke: A kereszt – a megváltás misztériuma

I. „Mi a megfeszített Krisztust hirdetjük, aki a meghívottaknak Isten ereje és bölcsessége” (1 Kor 1,23-24)

– Milyen megdöbbentően más az apostolok magatartása a feltámadás után. Igehirdetésük középpontja a keresztre szögezett Jézus lett (1 Kor 1,22-24). Ez annál is különösebb, mert a Római Birodalomban a keresztre feszítés a legnyomorultabbak, a rabszolgák kivégzésének módja volt. S az apostoloknak mégis a keresztre szögezett Jézus az ereje, dicsekvése és öröme (vö. Gal 6,14). „Nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettről” – mondja Szent Pál (1 Kor 2,2).

– S ha az egyháztörténelem szentjeit figyeljük, az ő életükben is központi helyet foglalt el a megfeszített Jézus. *Keresztes Szent János* (†1591) ujjongó dalokat ír a szenvedés öröméről és Jézus keresztjéről.

– Olvasd el: Mk 8,31-38. Mit mond ez témánkról? – Hogyan lehet igazán megszeretni Krisztus keresztjét?

II. „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?” (Mt 27,46)

Jézus megváltó szenvedése és halála mindig a kereszténység szíve volt. Korunkban mind a katolikus, mind a keleti vagy protestáns teológusok mégis egy megújult figyelemmel és megrendüléssel fordulnak e titok felé, a megváltás és „a kereszt teológiája” felé. *II. János Pál* a pápák közt elsőként foglalkozik e titok egyik „csúcsával”, Jézus *„elhagyottságának”* titkával. (Salvifici Doloris) – Néhány sorban nem lehet e titkot összefoglalni. E sorok csupán indítást adhatnak, hogy találkozz a keresztre szögezett és elhagyott Jézussal: aki maga a Feltámadott Megváltó (vö. 27. l.) S akkor majd magad ismered meg Őt.

1. *Jézus keresztje megújítja a világot*

Jézus megtestesülésében, életében magába vette minden ember sorsát, minden emberrel *egyesült.* Most Jézus a szenvedésben és elhagyottságban vergődik. Így kiált a kereszten: „Istenem, miért hagytál el engem?” – Itt teljesül be a megváltás! Jézus nemcsak általában az emberi sorsot vette magára, hanem az ember legsúlyosabb sötétségét is: a bűnnek, az Isten-nélküliségnek fájdalmát is. A bűn átvállalása, amely által Jézus átéli az Atyától való elhagyottság érzetét, szeretetének, szentháromságos életének csúcsa.

II. János Pál írja apostoli levelében: „Jézusnak »Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?« szavai nemcsak az elhagyottságot fejezik ki... Ezek a szavak az Atya és Fiú elválaszthatatlan egységéből születnek, mégpedig azért, mert az Atya »az Ő vállára rakta mindnyájunk gonoszságát« (Iz 53,6). ... Krisztus a szörnyű teherrel együtt annak a rossznak a teljességét is átérzi, amit a bűn – az Istennek való hátatfordítás – foglal magába. Emberileg kifejezhetetlen mértékben éli át az Atyától eltávolodó, Őt elutasító ember szenvedését. De épp a szenvedés útján viszi végbe a megváltás művét” (Salvifici Doloris 18).

Jézusnak ez a tette *megújította az egész világot:* azelőtt voltak az életnek fényes és sötét pontjai. Azóta mindent betölt Jézus jelenléte. Azelőtt úgy tűnt, hogy vannak pillanatok, amelyekben lehet találkozni Istennel, máskor viszont (ahogy mondták) Isten is elhagyja az embert. Azóta nincs a világnak olyan sötétsége, amelyben Jézus titokzatosan jelen ne volna. – Jézus emberré lett, hogy minket „istenné” tegyen – mondták az egyházatyák. Jézus magára

vette bűnünknek és halálunknak fájdalmát, hogy minket megszabadítson a bűntől és a haláltól, a sötétségtől és reménytelenségtől.

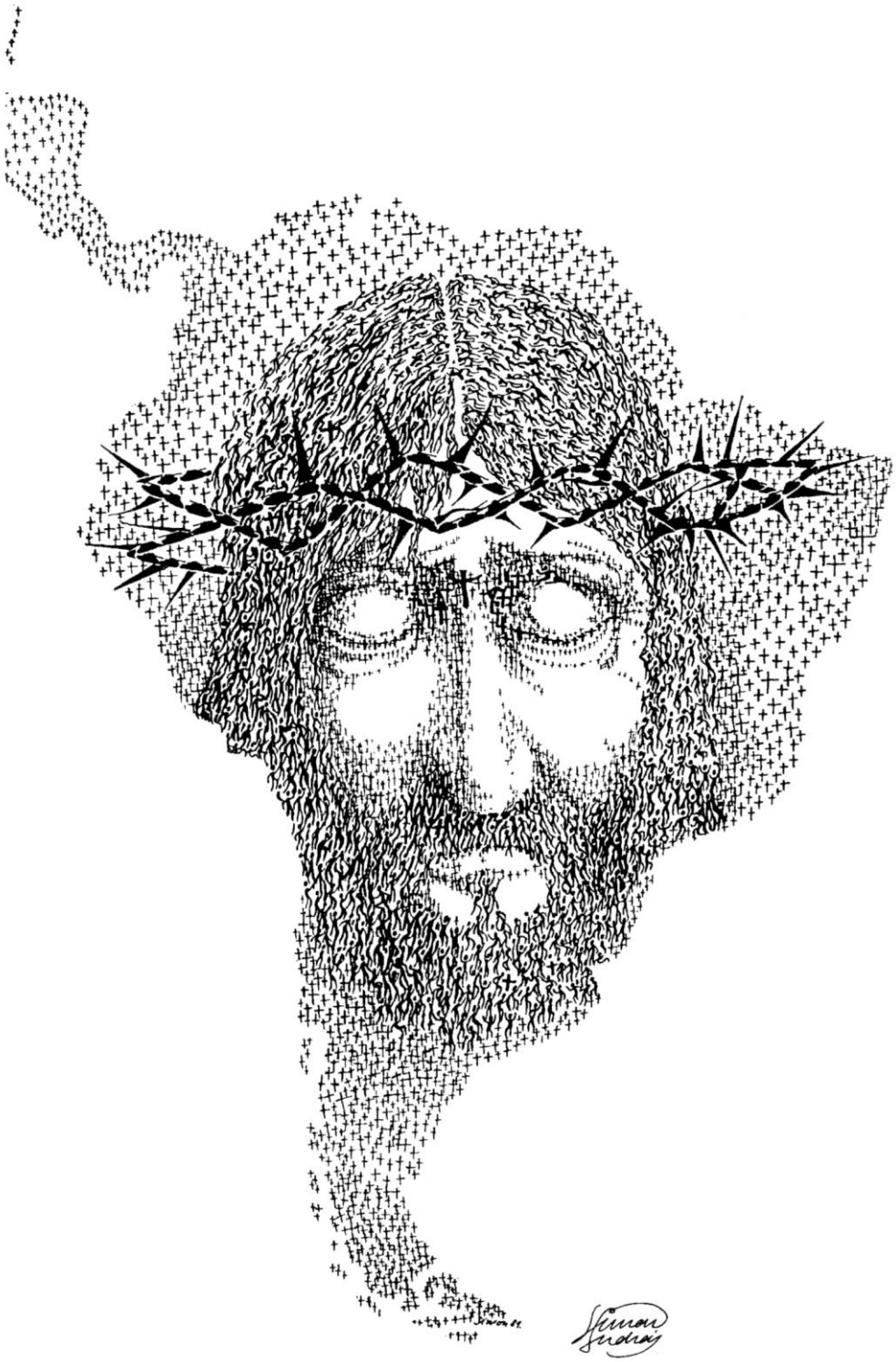

Hogyan magyaráznád a grafikát egy hittel ismerkedőnek?
Felfedezted a kép négy rejtett elemét?

–„Krisztus keresztjében nemcsak hogy beteljesedett a megváltás a szenvedés által, hanem megváltást nyert maga az emberi szenvedés is” – írja *II. János Pál* pápa (Salvifici Doloris 19). – Miért? Mert „Krisztus megváltó szenvedésével részese lett minden ember

szenvedésének!" Mert „Jézus szenvedésével és halálával él abban, akit így szeretett: az emberben" (uo. 20). Mert „minden emberi szenvedés gyöngeségét is átjárhatja Isten hatalmas ereje" (uo. 23). Mert „Krisztus önnön üdvözítő szenvedésével *ott lakik minden emberi szenvedés mélyén"* (uo. 26.). –„Amidőn tehát az ember a hit által felismeri Krisztus megváltó szenvedését, egyúttal *saját szenvedéseit is felfedezi benne,* s ezek a hit által új tartalmat és jelentést kapnak számára" (uo. 20).

2. *Mindenütt találkozhatunk és egyesülhetünk a Megváltó Jézussal*

A keresztre szögezett és „elhagyott" Jézus így megújítja világnézetünket: A legnagyobb *meghívás számunkra* Ő:

a) Jézus már *megtestesülésével* majd tanításával meghívott, hogy Ő *bennem akar élni;* hogy életem legfőbb célja ez legyen, hogy Ő (aki Isten – Isten Fia) bennem élhessen, és gyümölcsöt hozhasson (Jn 15,1-12). – *A kereszten és elhagyottságban* Jézus azt mondja: hogy Ő magára vette, megváltotta nemcsak életemet, hanem minden bűnömet, sötétségemet, fájdalmamat is. Meghív tehát: 1. Hogy ismerjem fel és köszöntsem Őt, a Megváltót *saját* testi és lelki fájdalmaimban. 2. Hogy ismerjem fel és köszöntsem Őt az *emberiség* minden fájdalmában és sötétségében. (Hiszen Ő megváltó elhagyottságában „magába vett" minden szenvedőt és bűnöst.)

b) Jézus egész tanítása és élete arra hív, hogy *egyesüljek Vele:* Ez azt jelenti, hogy Ő Bennem él: eleinte még kicsiny „csíraként", kikelésre váró magként; de egyre teljesebben akar élni bennem. Életem legértelmesebb célja és vágya az, hogy Benne-Vele éljek, Vele egyesülten szóljak, az Ő szeretetével-szemével nézzek embertársaimra (Jn 15,12). A kereszten Jézus különösen is meghív, hogy életemben – különösen keresztjeimben, Istennek mondott *Igen*-jeimben – egyesüljek Vele; s *Vele (a Bennem élő Keresztrefeszített-Feltámadottal) egyesülten vállaljam át mások fájdalmát,* Istentől való távolságát, és így segítsem őket vissza Istenhez.

A szentek állandóan „gyakorolták" magukat a jézusi szeretetben. Hogy Vele-Belőle-Általa cselekedjenek, szóljanak. S ha gonosztettekkel találkoztak, nem ítélkeztek. Annál teljesebben próbáltak lélekben egyesülni a bennük élő keresztre szögezett és elhagyott Jézussal: aki ezzel a „gonosztevővel" is egyesült, aki tehát valamiképpen jelen van benne is. S ha így tekintettek a bűnösökre, akkor már nem a harag támadt fel bennük, hanem a szeretet: hiszen a „szenvedő Jézust" fedezték fel a bűn mélyére süllyedt embertestvérben.

3. *Jézus ott van a fájdalom sötétjében*

Néha könnyű felismerni Jézust a fájdalomban, könnyű felajánlani szenvedésedet másokért. Máskor azonban sötétség vesz körül. Ilyenkor úgy érzed, hogy magát Istent is elveszítetted. Ilyenkor képtelennek érzed magadat arra, hogy imádkozz és felajánld a szenvedést. Ilyenkor sok kérdés, sok „miért" szakad fel benned:

Ha *saját* fájdalmaid súlya nyom le, talán ezt kérdezed: Miért kell ennyit szenvednem? Miért van oly távol most Isten? – Máskor a környezetedben vagy a világban tapasztalsz sötétséget, bűnöket, s ezek nehezednek rád. Ilyenkor konkrét kérdések szorongathatnak: Miért van annyi szenvedés a földön? Miért kellett meghalnia a háromgyermekes fiatal anyának? Miért veszítette el hitét a barátom? Miért vannak igazságtalanságok és háborúk? Miként lehettek haláltáborok a történelemben? Miért van annyi hiba és bűn még az Egyházban, annak tagjaiban és vezetőiben is? – S a legnehezebb ilyenkor, hogy úgy tűnik, a miértekre nem jön válasz.

De ne feledd: Jézus a Megváltó. És Ő is így kiáltott elhagyottságában: „Istenem, miért...?" Kiáltásában ott volt a te „miérted" és az emberiség összes „miértje". – Ő nem

szüntette meg a világ szenvedését, de magára vállalta, s betöltötte azt jelenlétével. Ő meghív téged is, hogy *egyesülj Vele (Vele, a Megváltóval, aki benned él),* a keresztig tartó megváltó szeretetben.

Amikor tehát felszakadnak benned a kérdések, gondolj az Ő „miértjére". Mondd neki, hogy szereted Őt (aki – mivel egy veled – átéli ezt az elhagyatottságot benned), és akarod Vele vállalni a lelki sötétséget, az Istentől való elhagyottság érzetét is – azokért, akik a fájdalom, a bűn sötétjében élnek.

4. *A szabadság forrása*

A világban minden ember tapasztalja a fájdalmat. A keresztény viszont nemcsak elviseli a sötétet, hanem ebben is felfedezi Jézust. Tudja, amit a Szentírás sokszor mond, hogy „Isten megpróbálja, akit szeret" (Zsid 12,6). Tudja, hogy Krisztus követőinek is át kell menniük „égő fájdalmakon" (1 Pt 4,12). Ezért Jézus megváltó jelenlétét fedezheti fel a szenvedésben is.

Mire tanít minket a Gondviselés a fájdalom által? – Arra, hogy Jézus (a Megváltó) győztesen jelen van a fájdalomban is; jelen van bennem – minden szenvedésemben. Az ember olykor jól érzi magát, s ilyenkor azt mondja: Most érzem Isten jelenlétét, mert itt van Isten. – De *Isten nem akarja, hogy összetévesszük Őt az érzelmeinkkel:* Jézus mindenütt jelen van.

Isten azt akarja, hogy megtanuljuk: Ő mindenütt jelen van erejével. Jézus azért jött, hogy általa maga Isten (= Fia) bennünk éljen: s egyesülhessünk Vele a fájdalomban is.

Így Jézus elvezet minket a *lelki szabadságra.* Hiszen aki tud lélekben egyesülni a benne élő Keresztre szögezett Elhagyottal: fájdalmaiban és rossz hangulataiban, – az megszabadul a fájdalom és a hangulat rabságából. S az szabadon tudja Jézussal szeretni embertársait is.

Minden *ember hangulata hullámzik!* Vannak emberek, vannak életkorok, akikben, illetve amelyekben ez a hullámzás különösen erős. Hullámzás jellemzi a serdülőkort is, és a felnőttkor számos szakaszát. – A rossz hangulatot előidézheti a fáradtság, *kevés mozgás,* időjárás-változás, biológiai ritmus, testi-lelki fájdalom, magány, sikertelenség stb. – Amennyiben módodban áll, természetesen mindent el kell követned, hogy kedvetlenséged külső okait megszüntesd! (Például aludd ki magad, vagy mozogj egy jót!) Ez is Isten akarata számodra, mert így tudod jól teljesíteni emberi és keresztény kötelességeidet. De ugyanakkor minden sötétségben egyesülhetsz az ott is benned élő Jézussal, s az Ő megváltó művével. Ismerd fel tehát Őt!

5. *Az öröm forrása*

A Megváltás, és csúcsán a Keresztre szögezett és Elhagyott Jézus, az igazi öröm forrása.

a) Aki megismerte a Keresztre szögezett Megváltóval való egyesülés titkát, az tudja, hogy nincs többé olyan sötétség, amelyben ne találkozhatnánk Vele, s amelyben (ha Vele egyesítjük szenvedésünket, IGEN-ünket) ne lehetnénk embertársaink kimondhatatlan nagy hasznára. – Így megszűnik a fájdalom magánya és értelmetlensége.

b) Mert aki a fájdalomban is egyesül Jézussal (aki Benne él) és szeret, annak Jézus kinyilatkoztatja magát (Jn 14,21). S így – amikor Jézus akarja – találkozik a Feltámadott örömével.

– *II. János Pál* írja: Krisztus „nem ad elvont magyarázatot a szenvedés okáról... Így szól: Kövess engem... A szenvedés értelme akkor nyílik meg az ember előtt, ha felveszi keresztjét, s lélekben egyesül Krisztus keresztjével" (Salvifici Doloris 26).

– Korunk egy nagy lelki mestere különös példát hoz a szenvedő és elhagyott Jézussal való találkozás szemléltetésére. Grimm meséjében a királyfi undorító békává változott. A varázslat szerint akkor szabadulhat meg az átoktól, ha valaki megcsókolja és azt mondja neki: Szeretlek! Amikor a mesebeli leány valóban meg tudta őt szeretettel ölelni, a szörny eltűnt, s karjaiban a királyfit tartotta. – A szenvedés minket is visszataszít. De ha a keresztre szögezett Jézust öleljük meg benne, akkor a szenvedés „szörnye" eltűnik, s a feltámadott Jézussal találkozunk (vö. 1 Jn 3,14).

III. „Nem akarok tudni másról köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettről" (1Kor 2,2)

A keresztények számára *Isten Jézusban jelent* meg. Ő a mi Istenünk. Általa juthatunk az Atyával is helyes kapcsolatba. A Lélek küldetése, hogy Jézussal egyesítsen minket, s jézusi életünk elmélyítője legyen.

a) *A keresztény hit* azt jelenti, hogy hiszünk Jézusnak (1Jn 3,23; 5,1; 2,29;): 1. átadjuk neki életünket: hogy éljen Ő bennünk; 2. s Vele egyesülten visszük a világba örömhírét: Vele szeretjük egymást és embertársainkat (Jn 15,1k; 6, 53k; 14,15.21).

b) A keresztény életének – ha előrehalad Jézus útján – középpontja egyszer csak a Megváltó Krisztus lesz. Vele akar élni; s Vele akar a megváltás hordozója lenni a világban.

A keresztény életének legbensőbb titka a keresztre szögezett (és elhagyottságot is vállaló) Jézus. Neki köszöni, hogy minden bűne ellenére Jézus (Isten) benne akar élni, és ő Jézusban élhet; hogy minden elesése után újat kezdhet; hogy *minden szenvedését odaadhatja másokért, s részese, hordozója, kiegészítője lehet Krisztus megváltó művének* (Kol 1,24).

Azért imádkozik (s azért járul az Eukarisztiához), hogy Vele egyesüljön, hisz tudja, hogy „nála nélkül semmit sem tehet", de „aki benne marad, az bő termést hoz" (Jn 15,5).

Az elkövetkező időben *kezdj el új módon imádkozni: az érted keresztre szögezett, és feltámadott Jézushoz, aki (miközben az egész világot átöleli) lelkedben is él.* Legyen Ő erőd és örömöd. Reggelente, kérd, hogy Vele maradhass egész nap folyamán; hogy tudd Őt vinni önmagadban embertársaidnak: s tudd az Ő erejével szeretni azokat. Nem kisebb a küldetésed: mint Jézusban élni, s lehetővé tenni, hogy Ő – megváltó jelenlétével – benned élhessen.

Ismerd fel Őt minden sötétségben és fájdalomban. Tudd, hogy Ő is a fájdalomban kimondott IGEN által teljesítette be a megváltást. Te is ebben lehetsz – Jézussal való egyesülésed által – leginkább kegyelmének közvetítője, a megváltás áldásának kiárasztója (Kol 1,24).

– Próbáld Jézus egyesülten, az Ő szemével nézni az embereket! Próbálj Jézus szívével szeretni! (Ő úgy szeretett, hogy magára vette az emberek fájdalmát.)

– Eddig elkerülted azokat az embereket, helyzeteket, akik vagy amelyek fájdalmat vagy kényelmetlenséget okozhattak neked. Most menj oda a szomorúakhoz, a magányosokhoz, a segítségre szorulókhoz! Lépj oda azokhoz, akiket eddig elkerültél! Ismerd fel bennük a szenvedő Megváltó arcát!

– Valahányszor fájdalom ér vagy sötétség vesz körül, kérj világosságot a Szentlélektől, hogy tudd felismerni Jézust! És köszöntsd Őt: aki magára vett minden fájdalmat, aki jelen van minden fájdalomban. Köszöntsd Őt, valahányszor az emberek, a világ vagy az Egyház sebeinek fájdalma rád nehezedik! – Mondd neki: „Szeretlek Jézus ebben a szenvedésben!" Majd ajánld fel szenvedéseidet Vele egyesülten embertársaidért. – S megtapasztalod: *Jézus kinyilatkoztatja magát neked!* (Jn 14,21).

Összefoglalás

56. Mit jelent a keresztény hit?

A keresztény hit azt jelenti, hogy hiszünk Jézusnak: a) Átadjuk neki életünket, vágyunk benne élni; b) s Vele egyesülten visszük a világba örömhírét: szeretjük egymást és embertársainkat.

57. Mit tegyünk, ha lelki sötétségben vagyunk?

Ha lelki sötétségben vagyunk: a) ismerjük fel Jézust, aki a sötétségben is velünk van; b) szeressük Őt és embertársainkat.

Válaszolj!

1. Miért vezet ki a szeretet a lelki sötétségből? Mit mond erről Jézus?
2. Mely fájdalmakban találkozhatunk és egyesülhetünk Jézussal?
3. Mit kell tudnod a hangulati hullámzásokról?
4. Hogyan lesz az öröm forrása a keresztre szögezett Jézussal való egyesülés?
5. Mit jelent, hogy Jézus csíraként él bennünk?

Feladat

1. A szenvedő és elhagyott Jézussal egyesülten lépj oda azokhoz, akiket eddig elkerültél: a segítségre szorulókhoz, a magányosokhoz, az ellenszenvesekhez! Minden fájdalomban ismerd fel az „elhagyott" Jézust, és örülj, hogy egyesülhetsz Vele és megváltó szeretetével!
2. Olvasd el Tóth Árpád „Isten oltókése" c. versét!

Beszéljük meg!

* Mit jelentenek a hitvallás szavai: Jézus *„szálla alá poklokra"?* – A hagyományos magyarázat szerint – amely a lényegi mondanivalót egy képpel szemlélteti – azt jelenti: Jézus alászállt a „pokol tornácára", ahol a Krisztus előtti korokban élő, mennyországra váró lelkek tartózkodtak, hogy megvigye nekik a megváltás örömhírét (vö. 1 Pét 3,18-20).

– E kifejezés utalhat Jézus teljes „megsemmisülésére": a halálra és elhagyottságra, majd a sírbazártságra (vö. Mt 12,40). Jézus ezekben magára vette az előtte és utána élő emberiség minden fájdalmát, alászállt a sötétség és megsemmisülés „poklába", s ezzel megnyitotta a mennyet az emberiség számára. (Így érthetők pl. a húsvéti örömének szavai is: „áldott éj: a halál bilincseit ekkor törte szét Krisztus, s az alvilág mélyéről mint győző tért vissza.")

* Mit mond nekünk M. Luther King mondása: „A félelem kopogtat az ajtón. – A hit válaszol. – Nem lép be senki.”

Tudod-e?

Mi a Jázus Szíve-tisztelet?

A szív az egész embert, az ember belső életét és a szeretetet jelképezi: Így beszél róla a Szentírás is (vö. Zsolt 22,15; 68,21; 16,9; vö. Jn 7,38). – Jézus átszúrt szíve Jézus haláláig tartó, életet adó szeretetét jelképezi (vö. Jn 19,34). Jézus szívét gyakran lángokkal ábrázolják. Ez a kép is lángoló szeretetére emlékeztet. A Jézus Szíve-tisztelet mondanivalója számunkra, hogy: 1. imádjuk Jézust, aki a haláláig szeretett; 2. engeszteljük Őt a bűnökért; 3. egyesüljünk Szívének érzelmeivel – lángoló szeretetével.

A tisztelet különösen az *Alacoque Szent Margitnak* (†1690) adott magán-kinyilatkoztatás hatására terjedt el. Szent Margit többek között azt az ígéretet kapta Jézustól, hogy aki *kilenc egymás után következő hónap első péntekén* Jézus Szíve iránti szeretetből áldozáshoz járul, az halálakor megkapja az üdvösséghez szükséges kegyelmeket.

21. lecke: Mindig újra kezdhetünk

I. „Ki szabadít meg a halálra szánt testtől?” (Róm 7,24)

Szalézi Szent Ferenc (†1622) fiatalkorában lobbanékony, türelmetlen természetű ember volt. Százszor elhatározta, hogy nem lesz többé haragos, de mégis mindig újra hibázott. Egyszer hirtelen fellobbanásában pofon ütött valakit... Egy évtized múltán mégis úgy találkozunk vele, mint a türelem emberével. Ma pedig úgy tiszteljük őt, mint a szelídség szentjét...

Pál apostolnak is sok hibája volt, amikor Krisztus nyomába szegődött. Életének egy szakaszában szinte elkeseredett saját gyengeségét látva. Valamikor teljes lelkesedéssel kezdte követni Krisztust. Mindent odaadott azért, hogy megismerje tanítását és meg is valósítsa azt: imádkozott, böjtölt, gondozta a szegényeket, s ahol csak tehette, beszélt Krisztus örömhíréről. Csodálatos isteni kegyelemben is volt már része. S egyszer csak mégis úgy érezte, hogy telve van hibákkal, bűnökkel. Úgy érezte, nem tud egészen Jézusé lenni. „Magam sem értem, hogy mit teszek! – kiáltott fel. – Hiszen nem azt teszem, amit szeretnék, a jót, hanem amit gyűlölök, a rosszat... Ki szabadít meg e halálra szánt testtől?” (Róm 7,16.19.24).

Talán te is sokszor érzed ezt a kettősséget! Elhatározod, hogy igazi keresztény leszel, hogy szereted embertársaidat. S azután nem sikerül... És bűnösnek érzed magad...

Hogyan lett a haragvó Ferencből szelíd Szent Ferenc? Hogyan lett a hibákkal küzdő Pálból végül mégis Szent Pál? S hogyan válhat belőled is – bár érzed gyengeségedet – Krisztus igazi követője?

II. „Menj, és többé ne vétkezzél!” (Jn 8,11)

1. *Jézus újrakezdésre hív*

a) *Jézus egész élete* felhívás, hogy a legnagyobb bűnös is új életet kezdhet. – A házasságtörő asszonynak azt mondja: Menj, és többé ne vétkezzél! Új életet kezdhetsz (Jn 8,11).

– Zakeushoz, a vámoshoz betér ebédre. Új életre indítja el (Lk 19,1).

– A másik vámost, Mátét egyenesen apostolai közé választja (Mk 2,14).

– Magdolnát, akiben „hét ördög lakott”, beengedi az Őt követő nők sorába (Lk 8,2).

b) *Jézus sok csodája* is azt jelzi, hogy minden gyengeségből van gyógyulás. Meggyógyítja a leprást, a vakot, a bénát, hogy jelezze: Isten erejéből a legtehetetlenebb ember is lábra állhat, eljuthat a fényre (vö. Mt 9,1; Jn 9,39).

c) Jézus több *példabeszédben* szól erről: ezek közül is talán legszebb a tékozló fiúról és apjáról szóló. Ez a fiú elkérte apjától örökségét, s azt rövidesen rossz barátokkal, bűnös barátnőkkel eltékozolta. Pénz nélkül éhezni kezdett. Ekkor eszébe jutott az apai ház. Hazaindult... De vajon szóba áll-e vele az apja, akitől oly durván szakadt el? – Az apa azonban már várta őt. „Eléje sietett, nyakába borult és megcsókolta... Majd odaszólt a szolgáknak: Hozzátok hamar a legdrágább ruhát, és adjátok rá. Az ujjára húzzatok gyűrűt és a lábára sarut... Vezessétek elő a hizlalt borjút, és vágjátok le. Együnk és vigadjunk, mert ez a fiam halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült” (Lk 15,11-24).

Az emberek általában megvetik a bűnöst. A rossz gyerekre azt mondják: „Ebből a gyerekből nem lesz semmi.” Jézus viszont azt tanítja, hogy Isten atyánk marad, szeret és visszavár akkor is, ha mi elhagyjuk Őt. Nincs olyan bűn, amelyből vissza ne térhetnénk hozzá.

2. *Jézus folytonos újrakezdésre hív*

– És mit tegyek, ha már sokszor elhatároztam, hogy Jézust akarom követni, és mégis mindig újra hibázok? Mit tegyek, ha úgy érzem, nincs már erőm újat kezdeni?

Ezt a kérdést tette fel Szent Pál is, amikor úgy érezte, hogy visszatérnek hibái. „Hányszor kértem az Urat, hogy vegye el gyengeségemet – írja. – De ő azt felelte: Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm a gyöngeségben nyilatkozik meg a maga teljességében" (2 Kor 12,8-9).

– S ha úgy érzem, hogy ennyi botlás után már Isten sem bocsát meg nekem? – Isten jóságának egyik legmegdöbbentőbb tulajdonsága, hogy irántunk való szeretete nem csökken akkor sem, ha mi sokszor elfordulunk Tőle. Bármi történt tehát, fordulj újra bizalommal Jézushoz, s kezdj el ismét az Ő útján járni...

Isten Országában nem tökéletes emberek élnek, hanem olyanok, akik tudnak folyton újrakezdeni. Isten „tanúja" nem saját tökéletessége által lesz az ember, hanem azáltal, hogy gyengesége ellenére Isten ereje működik benne.

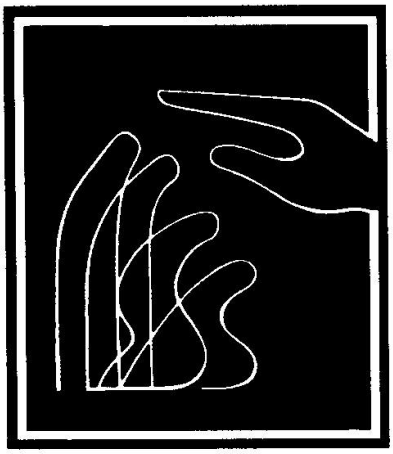

Az apostolok, a szentek sem egyik napról a másikra lettek szentté, hanem folytonos újrakezdés által. – Az *apostolok* együtt éltek Jézussal. Látták csodáit, százszor elhatározták, hogy követni akarják Őt. Mégis újra és újra hibáztak:

– Amikor csónakjuk viharba keveredett, elvesztették a hitüket: félni kezdtek (Mk 8,26).

– Akkor is hitetlenkedtek, amikor Jézus a vízen járva közeledett feléjük vagy amikor aggódtak, hogy nem tudnak kenyeret adni a népnek (Mk 6,50-52).

– Folyton újra elbizonytalanodtak, ha Jézus szenvedéséről jövendölt nekik (Mk 8,33). Jézus elfogatásakor pedig elfutottak. Péter háromszor meg is tagadta...

– És Jézus türelme mégsem fogyott el, hanem segítette őket, hogy minden hiba után tudjanak újrakezdeni.

Az őt megtagadó Péterre pedig rábízta Egyháza vezetését (Jn 21,15-17).

3. *Gyengeségünkben is találkozhatunk Jézussal*

Láttuk már, hogy a *szenvedésben* Jézussal találkozhatunk és fölajánlhatjuk azt másokért. De a legnagyobb szenvedés saját gyengeségünk lehet: ha szeretnénk jók lenni és nem sikerül. Jézus e szomorúságunkat is örömre változtatja. Hiszen Ő gyengévé lett értünk. Magába vett minket gyengeségeinkkel együtt. Ez azt jelenti, hogy *gyengeségünkben* is találkozhatunk és egyesülhetünk Vele. És a gyengeségünkből fakadó szenvedést is felajánlhatjuk másokért.

Jézus magába vette gyengeségünket: így váltott meg bennünket. Elesett a kereszttel bűneink súlya alatt és felkelt, hogy felemelje azokat, akik elesnek a bűnben. A kereszten

átélte a legnagyobb lelki sötétséget –„Istenem, miért hagytál el engem?” –, hogy világosságot adjon azoknak, akik lelki sötétségben élnek.

Gyöngeségünkben azt mondhatjuk tehát neki: „Te itt vagy gyengeségemben is; Te, bűneimért szenvedő Jézus. Szeretlek Téged, aki szeretsz engem bűneimben, aki magadba vettél engem hibáimmal együtt. S amint Te hordozod az én bűneim fájdalmát, Veled egyesülve akarom én is hordozni saját gyengeségem fájdalmát, és felajánlom azt másokért, különösen azokért, akik nehezen hordozzák gyengeségüket.”

III. „Felejtem, ami mögöttem van, s az előttem lévő után rugaszkodom” (Fil 3,13)

Mit kell tehát tenned, hogy mindig újra fel tudj kelni hibáidból?

1.Amint érzed, hogy hibáztál, azonnal *bánd meg* hibáidat! Ha megbántad, újra Istené vagy. Ő visszafogad, mint a tékozló fiút. Ilyenkor azonban még szívedben van a szomorúság amiatt, hogy gyenge voltál. Mit tegyél ilyenkor?

2.Gyengeséged érzetében: a) *Köszöntsd Jézust,* aki gyengévé lett értünk; s aki ezt a gyengeségedet is hordozta! b) Ajánld fel a gyengeséged miatt érzett fájdalmat másokért, akik nálad is nehezebben viselik a gyengeséget!

3.*Ne keseregj* elmúlt hibáidon és gyengeségeiden! Ha megbántad hibáidat, felejtsd el azt, és arra figyelj, hogy most mit tudsz tenni Isten és az emberek iránti szeretetből! Így tesz Szent Pál is: „Felejtem, ami mögöttem van, és az előttem lévő után rugaszkodom.” – De minden hibádat javítsd ki azzal, hogy *tégy valami jót!*

4.Legyenek életedben *„megállók”,* amelyek segítenek abban, hogy bűneidet időnként megbánd és új életet kezdj! Ilyen megállók:

– a nap reggeli megtervezése – Isten akaratának megfelelően,
– az esti lelkiismeret-vizsgálat,
– a gyónás (súlyos bűn esetén, s egyébként általában havonta),
– lelki gyakorlatok, lelki napok,
– minden hiba után.

Összefoglalás

58. Hogyan tehetjük jóvá hibáinkat?

Hibáinkat úgy tehetjük jóvá, ha 1. megbánjuk azokat (súlyos bűn esetén meggyónjuk); 2. elhatározzuk, hogy életünket azonnal megjavítjuk; 3. és minél hamarabb teszünk valami jót.

59. Hogyan találkozhatunk Jézussal emberi gyöngeségünkben?

Jézussal minden emberi gyöngeségben találkozhatunk. Felismerhetjük Őt, aki magára vette gyöngeségeinket. S Vele egyesülten felajánlhatjuk gyöngeségünk szenvedését másokért.

Válaszolj!

1. Jézus életének mely eszményei tanítják azt, hogy a bűnös új életet kezdhet?

2. A Szentírás mely beszámolói biztatnak arra, hogy akkor is új életet kezdhetünk, ha sokszor hibáztunk?

3. Mi az oka, hogy akinek nem elég erős a hite, az nem tud felkelni hibáiból?

4. Mivel vígasztalta meg Szent Pált gyöngeségében Isten?

Feladat

1. A héten soha ne mulaszd el az esti lelkiismeret-vizsgálatot!

2. Valahányszor hibáztál, tedd jóvá azt a szeretet egy tettével!
3. Olvasd el: Lk 15,1-10! Hogyan kapcsolódnak e példák leckénkhez?

Beszéljük meg!

1. Egy hibával kapcsolatban három dolog közt kell különbséget tennünk. Ezek: a hiba, a hiba megbánása és a hiba miatti fájdalom, amely a bánat után is bennünk marad. Miért fontos számunkra a különbségtétel?
2. Beszéljétek meg, hogy mit mond számotokra a következő jelképes elbeszélés:
– Valaki azt a feladatot kapta, hogy egy futószalag mellett dolgozzék. E különös futószalagon minden percben egy gyertya érkezett, amelyet meg kell gyújtania. Az ember örömmel végezte munkáját, mert tudta, hogy a futószalag viszi tovább az égő gyertyákat, s azok világítanak a sötétben élő embereknek. Egyszer azonban elfáradt és elaludt. Mire felriadt, azt látta, hogy a futószalagon meggyújtatlanul tűnnek el a gyertyák a sötétben. Nagy szomorúság fogta el: „Hány ember marad most sötétben az én lustaságom miatt!" – Leült a futószalag mellé és sírt... S a futószalag ment tovább. A gyertyák pedig meggyújtatlanul tűntek el a sötétben.

*** * ***

Isten ereje a „gyöngeségben nyilatkozik meg" (2 Kor 12,9)

Miért engedi meg Isten, hogy testi és lelki gyöngeségek rabjai legyünk? – kérdezed. Hogyan jelenik meg Isten ereje a gyöngeségben?
1. Az ember tökéletesnek, erősnek szeretné mutatni magát mások előtt. Hibáit szívesen elhallgatja. Ez hazug magatartáshoz vezet. Isten viszont azt akarja, hogy ne hazudjunk – se másoknak, se magunknak. Hibáinkért mi vagyunk a felelősek. De különböző korlátaink, s még a hibák is segítségünkre lehetnek abban, hogy *beismerjük az igazságot,* azt, hogy magunkban gyengék vagyunk. S így annál jobban *bízzuk rá magunkat Isten vezetésére.*
2. Aki erősnek gondolja magát, az gőgössé lesz: megveti embertársait. De aki megismeri saját gyengeségét, az megértéssel tud fordulni embertársai felé. Isten pedig azt akarja, hogy szeressük és értsük meg embertársainkat (vö. Mt 18,21 k).
3. Isten működése és hatalma a gyenge és törékeny emberi eszközök által jobban megnyilvánul. Minél inkább semmi az, aki eszközként szolgál, annál nagyobb a mű szerzője. Szent Pál tudatában van ennek az igazságnak, ezért mondja: „A legszívesebben gyöngeségeimmel dicsekszem" (2 Kor 12,90). – Aki semminek tartja magát, az üres, az nincs tele önmagával, s így *Isten betöltheti őt* saját életével.
4. Hogyan tekintsünk tehát életünkben a gyöngeségre, szenvedésre vagy bukásra? – Biztos, hogy nem szabad büntetésnek, az átok jelének tartanunk vagy olyasvalaminek, ami megakadályozza Istennel való találkozásunkat. Ellenkezőleg, úgy kell elfogadnunk vagy még inkább szeretnünk ezeket, mint olyan körülményeket, amelyek között *jobban meg tud nyilvánulni Isten ereje.*
A rossz (amint a bűn is) rossz. S a rosszat gyűlölni kell. De a fájdalomnak, amelyet azért érzünk, mert megbántottuk Istent, bukásunk érzésének, megromlott emberségünk súlyának *egy Arcra kell emlékeztetnie bennünket:* a keresztre feszített Krisztuséra, amely nem a saját bűnei, hanem a mi bűneink miatt torzult el. Ennek az emléknek arra kell ösztönöznie, hogy szeressük fájdalmunkat, korlátainkat, és ajánljuk azokat Istennek. Akkor életünk részesedése lesz Krisztus szenvedésében: folytonos „meghalás" Vele együtt, mások és magunk igazi javára; és folytonos feltámadás Krisztusban.

Összefoglalás (III. rész): A kereszténység az öröm vallása

1. *Ismétlődő kérdések*
Élt-e Jézus? (32)
Mit mond a történelem Jézus istenségéről? (33)
Hogyan találkozhat az ember Jézussal? (34)
Mi a hit? (37)
Mi Isten terve rólunk? (39)
Mi teszi eggyé Istenben a három személyt? (45)
Jézus tanítása szerint mikor szeretünk igazán? (51)
Hogyan oldotta meg Jézus a szenvedés titkát? (55)

2. *A tanultak összefüggése*
a) *Témánk központi igazsága és titka a Szentháromság*
Jézus életét és tanítását akkor értjük meg, ha tudjuk, hogy Ő a Szentháromságból jött, a Szentháromság életét hozta a földre, és szentháromságos életre hívta meg az embert (istenszeretetre, emberszeretetre, szeretetegységre).
A Szentháromság titkából értjük meg témakörünk szinte minden kérdését:
* Megértjük Jézus és a *megtestesülés* titkát:
– Ha Isten lényege a szeretet, érthetővé válik, hogy Isten szeretete kiáradt a világba Jézusban.
– Ha Jézus a Szentháromságban él, érthető, miért volt Jézus oly tökéletes egységben az Atyával és a Lélekkel.
– Ha Jézus a Szentháromság egy Személye, érthető, hogy ha Ő bennünk él, akkor mi is az Atya gyermekei lettünk, és meghívást kaptunk a Szentháromság életébe. („Isten emberré lett, hogy az embert Istenné tegye” – mondja Szent Atanáz.)
* Megértjük a jézusi *emberszeretet* titkát:
– Jézus ugyanazt az életformát – a kiüresedés és eggyé válás életformáját – élte a földön, mint a Szentháromságban. Eggyé vált az emberekkel az Istentől való elhagyatottság érzetéig, a halálig.
– S minket – akik a Szentháromság életébe kaptunk meghívást – hívott, hogy ugyanezt az életformát éljük, a kiüresedés és eggyé válás életformáját. S akkor Jézus és a Szentháromság él bennünk. Akkor Isten országában élünk.

3. Megértjük az *ember titkát:* hogy bár él benne az önzés, mégis a szeretetben, az önátadásban, az egységben találja csak meg önmagát – hiszen a Szentháromság képére van teremtve.

b) *A kereszténység az öröm vallása*
Jézus istenszeretetéről és emberszeretetéről való tanítása nem valami emberidegen gondolatrendszer, hanem megoldás és válasz az ember legmélyebb kérdéseire. Az ember semmire nem vágyik úgy, mint hogy valaki azt mondja neki: életednek, minden tettednek *van értelme.* És Jézus ezt mondta:
– Van értelme az életnek: mert Isten mindig velünk van, szeret, és örök boldogságra hív.
– Van értelme a becsületes, feltűnés nélküli életnek (akkor is, ha a becsületességet sokszor nem fizetik meg): a keresztény élet sikere, hogy Jézus élhet benne, ha az ember Isten akaratát teszi.

– Van értelme a feltétel nélkül másokért adott életnek akkor is, ha visszaélnek vele. Mert Jézus „csírája” ott él minden emberben; Jézus meg akar születni mindenkiben a szeretet által. És mert a szeretet által Jézus és a Szentháromság él bennünk.

– Van értelme a szenvedésnek, a lelki sötétségnek is. (Ezt senki nem merte mondani Jézus előtt.) Mert Jézussal találkozhatunk minden szenvedésben; hiszen Ő eggyé vált minden szenvedővel, magára vett minden fájdalmat. – Mert a szenvedést Jézussal egyesülten felajánlhatjuk másokért; s általa segíthetünk embertársainkon. – S mert Jézus ezáltal is egyre szabadabbá, egyre jobban önmagává akar alakítani.

– Van értelmük még az emberi gyöngeségeknek és botlásoknak is. Mindig újra kezdhetünk... És botlásaink fájdalmát is felajánlhatjuk másokért, egyesülve benne Jézussal. Isten ereje pedig „gyöngeségünkben mutatkozik meg a maga teljességében”.

Az ember azért boldogtalan, mert élete telve van értelmetlenségekkel, sikertelenségekkel.

A kereszténység az öröm vallása, mert Krisztus megszüntette az élet értelmetlenségeit. Benne minden tettünk hasznossá és sikeressé lehet.

A Katolikus Világifjúsági Találkozón 2000-ben
2,3 millió fiatal vett részt.
Egy napon a Circus Maximusban
220 000 fiatal gyónt meg

IV. rész: Jézus köztünk marad

22. lecke: Velünk marad a világ végéig

Az ember szeretne folyton együtt élni a Végtelen Szeretettel: Istennel. Szeretne az Ő jelenlétének biztonságában járni. Erről a vágyról beszélnek a különböző vallások, a népköltészet sok darabja és számos művészeti, irodalmi alkotás. Végigvonul ez a vágy pl. *József Attila* költészetén. (Ő is istenhívő volt, de nem tartotta magát vallási közösséghez tartozónak.) Sok költeményéből kicsendül Isten meleg közelségének érzete (pl. Istenem, Csöndes estéli zsoltár stb.). Máskor viszont kivert kutyához hasonlítja magát, aki „tömött sóhajtó templomok" után vágyik és „Istenhulladékot, istendarabkákat keresgél" (A kutya). Élete végén meg fuldokló módjára kap Isten után, akit szeretne közelebbinek, megfoghatóbbnak tudni: „Bukj föl az árból hirtelen, – ne rántson el a semmi sodra" (Bukj föl az árból).

Megjelenik ez a vágy még a nemhívőknél is. Szép példája ennek *Szabó Lőrinc* költészete. Ő, a hitetlen is nem egyszer szembenéz a sejtett Istennel:

„Maradj velem, mert beesteledett!"
Bibliát hallgat a gyülekezet.
Alkony izzik a templom ablakán.
Hitetlen vagyok, vergődő magány.
„Maradj velem, mert beesteledett!"
– Ha így idegen, vedd emberinek,
súgja egy hang, s ahogy látó szemem
elmereng a régi jeleneten,
az emmauszin és felejtem magam,
a sugár-hídon némán besuhan
egy örök árny: lehetne Buddha is,
de itt másképp hívják és tövis
koronázza: én teremtem csupán,
mégis mint testvérére néz reám,
mint gyermekére, látja, tudja, hogy
szívem szakad, oly egyedül vagyok
s kell a hit, a közösség, szeretet.
S kezét nyújtja. Mert beesteledett.
(Az árny keze)

Neki többek között *Babits* is válaszolhatna. Aki maga is átment a hitetlenség harcán, de az élete derekán mélyen hívő emberré lett. Ő így vall: Az Úr „nem ment el, itt maradt – őbelőle táplálkozunk" (Eukarisztia). S én „érzem, valaki néz rám, visz, őriz, ezer baj között" (Az elbocsátott vad).

A kereszténység ebben hisz. Hiszi, hogy Jézus nem hagy el bennünket: hogy velünk és bennünk él. Hiszi, hogy a legkülönbözőbb módokon találkozhatunk Vele: otthon vagy a templomban, a magányban vagy a közösségben.

E részben arról beszélünk, miként van velünk Isten, hogyan maradt köztünk Jézus.

I. Mindenütt Krisztussal találkoznak!

1979-ben a béke Nobel-díjat az indiai *Teréz anyának* ítélték. Teréz anya története 1948-ban kezdődött. Akkor hagyta ott az előkelő iskolát, ahol addig tanított, s egy fillér nélkül elment Kalkutta nyomornegyedébe a legszegényebbek közé. Tanította a gyermekeket, ápolta a betegeket, mindenkinek mindene volt. Rövidesen többen követték őt volt tanítványai, ismerősei... Követői ma már néhány ezren vannak, és évente egyre többen lépnek soraikba. Munkájuk hatalmas és szerteágazó. Mintegy 30 év alatt több millió beteget részesítettek gondozásban, sok tízezer magára hagyott vagy az utcán vergődő haldokló utolsó óráit tették emberivé; több mint tízezer csecsemőt szedtek fel India utcáiról és nevelték fel őket; leprások tízezreit ápolták telepeiken; gyerekek, fiatalok tömegeit oktatták ingyenes iskoláikban stb.

Az újságírók és filmriporterek megdöbbenve látják a haldoklók és a leprások elborzasztó állapotát, a nyomorúságos viszonyokat, amelyek között a nővérek élnek és dolgoznak. Ismételten felteszik a kérdést Teréz anyának, mi ad erőt a nővéreknek, hogy ilyen körülmények között derűt és mosolyt árasszanak. Teréz anya válasza: Egyetlen erőforrásunk Krisztus. Az Ő jelenléte ad nekünk erőt az egész nap folyamán. Vele találkozunk reggel a szentmisén, Vele találkozunk minden emberben, Vele minden örömben és szenvedésben.

Krisztus jelen van életünk minden pillanatában: Ez a meggyőződés sugárzott 2000 év elkötelezett keresztényeiből – vértanúkból és a hétköznapi élet keresztényeiből. Honnan merítik a keresztények ezt a biztos meggyőződést?

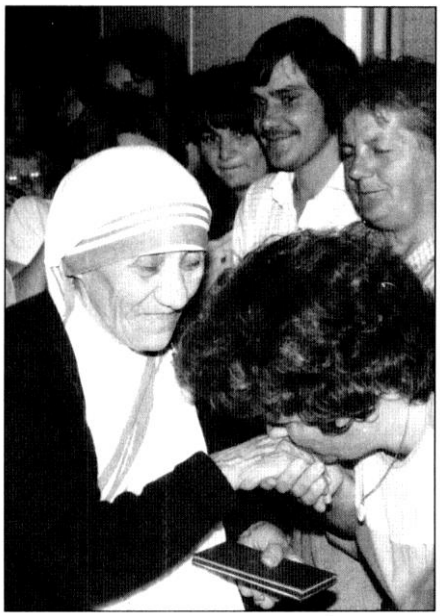

Teréz anya Magyarországon 1989-ben

II. Jézus velünk maradt

1. *Jézus feltámadt*

Az Evangélium legmegdöbbentőbb részei Jézus haláláról és feltámadásáról szólnak: Jézus nagypénteken délután 3 órakor meghalt a kereszten. Úgy tűnt, hogy ezzel mindennek vége. A tanítványok szétfutottak. Az apostolok félve bújtak össze.

Ebben a reménytelen hangulatban mentek húsvétvasárnap reggel a Jézust követő asszonyok a sírhoz. Egyszercsak ujjongva tértek vissza az apostolokhoz a hírrel, hogy Krisztus feltámadt.

Az apostolok józan férfiak voltak. Nem akartak hinni... Ezután maga Jézus is megjelent köztük – de hitük mégis bizonytalan maradt. Azt gondolták, kísértetet látnak. Jézus ettől kezdve 40 napon át újra és újra melléjük lépett a legkülönbözőbb helyzetekben. Odalépett a szomorúan bandukoló tanítványokhoz; megjelent, amikor zárt ajtók mögött beszélgettek, amikor ettek, amikor halásztak... Beszélt, evett velük, megmutatta nekik sebeinek helyét, megérintették Őt... A tanítványok e 40 nap alatt lassan megértették: Jézus valóban él, valóban velünk marad halála után is. Jelen van, és bármelyik pillanatban mellénk léphet (vö. Mk 16,11; Lk 24,33-34; Lk 24,36-40; Jn 20,24-29; 21,2-14 stb.).

2. *Jézus „felment" a mennybe*

Amikor tanítványai megbizonyosodtak arról, hogy Jézus él, és mindig velünk marad, Jézus nem jelent meg többé. A Szentírás leírja, hogy feltámadása után 40 nappal „felment a mennybe". Utoljára még egyszer megígérte tanítványainak – amit 40 napon át megjelenéseivel igazolt –, hogy *„veletek vagyok mindennap a világ végéig"*. S elküldte övéit, hogy hirdessék Isten Országát, a szeretet győzelmét az egész világon (Mt 28,19-20).

A Szentírás többféleképpen írja le Jézus mennybemenetelét. Egyik helyen így: „Eltávozott tőlük és fölment a mennybe" (Lk 24,52). Másutt így: „Szemük láttára fölemelkedett, és felhő takarta el Őt szemük elől" (ApCsel 1,10). Vagy így: „Fölment a mennybe, és Isten jobbján foglalt helyet" (Mk 16,20). Ezek a leírások arról a hitről tanúskodnak, hogy a feltámadott Jézus él a mennyben – együtt az Atyával és a Szentlélekkel. – A kifejezés, hogy „Isten jobbján foglal helyet" jelzi, hogy Jézus egyenlő az Atyával. A „felhő" vagy a „felemelkedés" is jelképek, amelyek a mennyország isteni fenségét akarják jelezni. Ezekkel a képekkel a szentírók azt akarták tanítani, hogy Jézus nem ment el, hanem itt maradt velünk. Hiszen a mennyek országa köztünk van (úgy is mondhatnánk tehát: Jézus „átment" a mennybe).

3. *A feltámadás jelentősége*

A feltámadás hitünk központi igazsága. Jézus legfontosabb tanításainak igazolása és beteljesedése:

a) *Velünk az Isten* – Az egész ószövetség várta azt az időt, amikor megvalósul, hogy „velünk az Isten". A feltámadással és a megjelenésekkel Jézus azt igazolta, hogy ő velünk van a világ végéig. Bármikor mellénk léphet. Ez a keresztények nagy erőforrása.

b) *Van értelme a szeretetnek* – Jézus meghívta az embert a szentháromságos, ajándékozó szeretetre. Életét adta az emberekért és azt mondta: „ahogy én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást" (Jn 15,12). De érdemes-e így élni, ha ennek az a vége, hogy keresztre feszítik az Embert?

Lelke mélyén minden ember vágyik arra, hogy önzetlenül szeressen. De ez azzal a kockázattal jár, hogy nem viszonozzák... Ezért sokan abbahagyják a szeretetben való életet. – A feltámadás azt igazolja, hogy van értelme s eredménye az ilyen életnek, mert Isten győz. Ha Krisztussal együtt készen vagyunk „életünket adni" embertársainkért, akkor biztosak lehetünk abban, hogy Vele együtt feltámadunk.

Jézus arra hívja követőit, hogy legyenek készek életüket adni embertársaikért (Jn 15,12-13). Jézus ezt komolyan mondja. Igaz ugyan, hogy ez általában nem azt jelenti, hogy rögtön meg kell halnunk másokért. (Bár eljöhet az a pillanat, amikor Isten ezt is megkívánja.) De azt mindenképpen jelenti, hogy késznek kell lennünk lemondani önmagunkról, elképzeléseinkről mások kedvéért. Azt jelenti: ne magunkért éljünk, hanem másokért.

4. *El lehet hinni a feltámadást?*

Józan ember elhiheti, hogy egy halott – a halott Jézus – feltámad? Egyáltalán ésszerű-e hinni abban, hogy a halállal nincs vége az életnek?

– Ésszerű hinni abban, hogy az ember elérheti azt, amire minden ember vágyik! Lelke mélyén minden ember vágyik a teljes igazságra, szeretetre, az el nem múló boldogságra. De ezt csak akkor érhetik el, ha a halállal nincs vége az életnek. Ésszerű tehát hinni abban, hogy a halállal nincs vége az életnek (vö. 28, 29. lecke).

– Az apostolok és Jézus kortársai közül sokan *vérükkel tanúsították,* hogy látták a feltámadott Jézust. Egy hazugságért nem vállalja senki a kínhalált (vö. 12. lecke).

– Még Jézus *ellenségei sem* tagadták, hogy Ő eltűnt a sírból.

III. „Veletek vagyok mindennap a világ végéig" (Mt 28,20)

Jézus velünk van. Hol találkozhatunk Vele? Életünk minden pillanatában felfedezhetjük Őt. Vele adhatunk hálát az Atya szeretetéért. Vele egyesülten vállalhatjuk a szenvedéseket. Őt ismerhetjük fel és szolgálhatjuk minden embertársunkban. Ő szólít meg – személyesen minket – Igéjében.

Próbáld meg ezen a héten felismerni és köszönteni Őt ott, ahol megszólít! Különösen legkisebb embertársaidban, valamint örömeidben és szenvedéseidben.

A következő leckékben szólunk arról, hogy Jézus az imént mondottakon kívül valóságosan jelen van templomainkban, az Eukarisztiában. Jelen van Egyházában és annak vezetőiben. És jelen van az olyan közösségekben is (családban vagy hittanosok között stb.), ahol akár csak ketten vagy hárman az Ő nevében jönnek össze.

Összefoglalás

60. Mit jelent számunkra Jézus feltámadása?

Jézus feltámadása azt jelenti számunkra, 1. hogy a feltámadott Jézus velünk van életünk minden pillanatában, 2. és hogy van értelme a jézusi életnek, mert ennek beteljesülése a feltámadás.

61. Mi igazolja, hogy Jézus feltámadt?

Jézus feltámadt. Ezt igazolják az apostolok és sok tanítvány, akik vérükkel tanúsították, hogy látták a Feltámadottat.

62. Miért ésszerű hinni abban, hogy a halállal nincs vége az életnek?

Ésszerű hinni abban, hogy az ember elérheti azt, amire minden ember vágyik. – Lelke mélyén minden ember vágyik a teljes igazságra, szeretetre, az el nem múló boldogságra. De ezt csak akkor érheti el, ha a halállal nincs vége az életnek. Ésszerű tehát hinni abban, hogy a halállal nincs vége az életnek.

Válaszolj!

1. Mit tanított Jézus azáltal, hogy 40 napon át megjelent tanítványainak?
2. Mikor látta Jézus alkalmasnak az időt arra, hogy a mennybe menjen?
3. Mit jelent ez a kifejezés: „Jézus felment a mennybe, és ül az Atyának jobbján"?

Feladat

Ismerd fel Jézust, és köszöntsd Őt e héten minden szenvedésben, örömben és főleg „legkisebb” embertársaidban!

Tudod-e?

Mikor ünnepli az Egyház a feltámadást?

Az Egyház egész életében a Feltámadottat ünnepli. – A húsvéti titok jelenik meg minden szentmisében: megfoghatóan találkozunk az értünk meghalt és feltámadott Krisztussal (vö. 24. és 38. lecke). A feltámadást ünnepeljük minden vasárnap. De a feltámadás legfőbb ünnepe a húsvét.

– A mennybemenetel ünnepe: *áldozócsütörtök.*

23. lecke: Testével táplál minket

I. A keresztények erőforrása

Jacque Loew-nek, az ismert egyházi írónak és szónoknak megtérése hasonló Paul Claudel-éhoz (vö. 36. l./I.). Elment egy misére. Ott azt látta, hogy sokan – köztük számos barátja – elmélyült áhítattal a pap elé járulnak, s az a szájukba tesz egy-egy ostyát. Beléhasított a gondolat: „Vagy ezek bolondok mind..., vagy én vagyok vak", s az igazi titkokat nem értem... Érezte a vonzást e titkok felé. Elkezdett kutatni, és rövidesen megtért.

A kereszténység történelmében titkokkal találkozunk. Ezek közül az egyik legsajátosabb az Eukarisztia, a szentmise titka. A keresztények minden korban különös módon hitték, hogy a misében a kenyér és bor Krisztus testévé és vérévé válik. Már az első keresztény emlékekben szerepel ez a hit: a bor „amelyre áldást mondunk, nemde Krisztus vérében való részesedés? S a kenyér, amelyet megtörünk, nemde Krisztus testében való részesedés?" – írja Szent Pál 15-20 évvel Jézus halála után (1 Kor 10,16). Hasonlóan írnak az őskeresztény ség írói.

A hívők legfőbb erőforrása az átváltoztatott kenyér és bor volt. Életüket is kockára tették, hogy magukra vegyék vagy hittestvéreiknek eljuttassák azt. Az első 300 évben rejtekhelyeken vagy föld alatti üregekben, katakombákban jöhettek csak össze misére. De összejöttek, dacolva az életveszéllyel. És összejöttek a történelem egyéb üldözései idején is: – Japánban (az 1597-es üldözésben), Ugandában (1855 körül) vagy Mexikóban (1926 táján) éppúgy, mint a hitleri internálótáborokban.

Szent Lucián pap vértanúról írja a történelem, hogy a börtön talajához láncolták, s nem tudott fölkelni. Ezért társai mellére tették a becsempészett kenyeret és a boros edénykét. Így mondta el a mise imáit. Majd vértanúságra készülő társaival együtt megáldoztak...

Hitler internálótáboraiban több papot azzal a megokolással vittek halálba, hogy a tilalom ellenére néhány rabot misére gyűjtöttek össze...

Mi a titka a keresztények e hitének? Honnan származik meggyőződésük, hogy a kenyér és a bor Jézussá változhat?

II. „Aki eszi az én testemet... az bennem marad" (Jn 6,57)

1. *„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre" (1 Kor 11,25)*

Az utolsó vacsorán, amelyet Jézus halála előtt tanítványaival együtt elfogyasztott, kezébe vette a kenyeret, majd tanítványainak adta e szavakkal: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem". Azután a borral telt kelyhet nyújtotta nekik e szavakkal: „Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem". Majd meghagyta tanítványainak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre" (Mt 6,26-28; vö. 1 Kor 11,23-26). – Jézus már korábban is előre jelezte ezt a titkot. Megígérte, hogy mennyei kenyeret fog adni: saját testét. S aki majd „eszi az én testemet és issza az én véremet, az bennem marad és én őbenne" (Jn 6,34; 48,47 k.).

Jézus feltámadása óta a mai napig a keresztények életének központi eseménye az utolsó vacsora emlékének megünneplése volt. (Ezt Eukarisztiának, később pedig misének hívták.) Összejöttek az apostolok és utódaik vezetésével: megismételték a kenyér és a bor felett Krisztus szavait („ez az én testem..."), majd magukhoz vették azokat. – Vallották, hogy Jézus nemcsak lélekben maradt köztünk, hanem a kenyér és a bor alakjában valóságos, feltámadott-szellemi testében és vérében akar egyesülni velünk.

2. *Az Eukarisztia Jézus művének beteljesedése*

Istennek az a fenséges terve az emberekről, hogy 1. „magukra öltsék Fiának képmását": hogy Jézussal egyesüljenek (Jn 6,54. 58); 2. majd így legyenek eggyé egymással: valósítsák meg a Szentháromság egységét a földön (Jn 17,21). Jézus a szeretet isteni leleményességével megtalálta a módot arra, hogy a legteljesebb formában egyesüljön minden Reá éhező emberrel. Étellé és itallá lett, hogy önmagával táplálhasson minket: hogy testünkké és vérünkké váljék.

Az Eukarisztiában nem mi vesszük magunkhoz Jézust, hanem Ő vesz magához minket (hiszen Ő az erősebb!). Ő alakít önmagává bennünket – ha hagyjuk. S minél jobban egyesülünk Vele, annál teljesebben válunk eggyé egymással is...

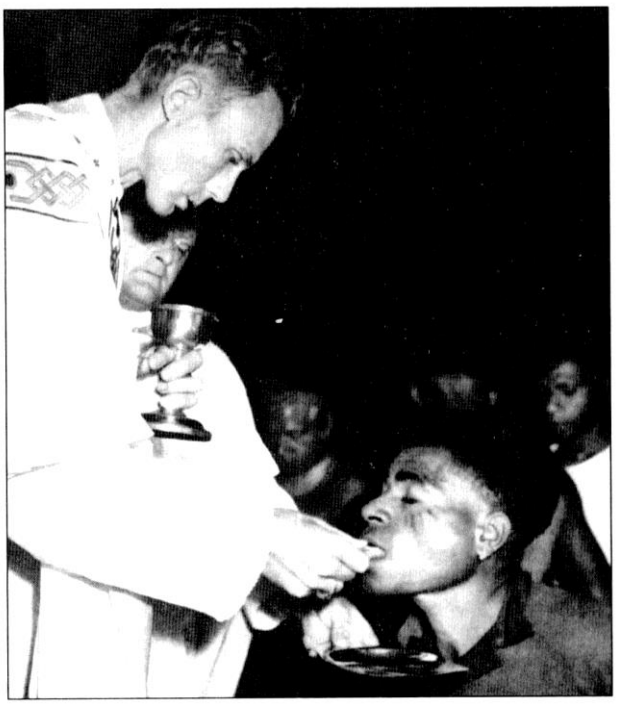

Áldoztatás a pápuák közt

Aki megsejtette Jézus életének titkát, az megérti az Eukarisztiát. Hiszen ez *jelzi és összefoglalja Jézus egész életét* és művét.

– Isten Fia emberré lett, hogy választ adjon az ember legmélyebb kérdéseire, hogy *„jóllakassa"* az ember Végtelen Szeretet- és Igazságéhségét. – E titok végső beteljesülése, hogy Jézus a testi táplálék színében maradt itt. Ezzel jelzi, hogy önmagával akarja csillapítani Istenre való éhségünket.

– Jézus Isten létére kiüresítette magát és *emberré testesült*, hogy eggyé váljék minden emberrel. E titok folytatása, hogy földi élete után is megtalálja a módot arra, hogy köztünk maradjon: Isten létére kenyérré és borrá testesül minden misében, hogy eggyé válhasson minden kor minden Istenre éhező emberével.

– Jézus szeretetében életét és *vérét adta* az emberekért: a kereszten áldozattá lett értünk. – A szentmisében Jézusnak ez az életét adó áldozati szeretete jelenik meg. (Ezt jelzi a kenyér és a bor szétválasztottsága.)

– Jézus halála a *feltámadásba vezetett*... Amikor az áldozásban az értünk áldozattá lett Krisztussal egyesülünk, akkor a Feltámadottal egyesülünk. [Jézus ma már „csak" mint Feltámadott létezik. De ha Vele egyesülünk, áldozatával is egyesülünk: mert Benne ma ugyanaz a szeretet él, amellyel a keresztet és elhagyottságot vállalta (vö. 38. l.).]

– Jézusnak az a vágya, hogy az embereket elvezesse a szeretet szentháromságos *egységére*. – A közös áldozás jelzi és megvalósítja, hogy „egy test és egy vér” vagyunk Krisztus által.

– Jézus *szentháromságos életet élt* a földön. Az Eukarisztia színeiben ugyanezt az életformát folytatja: állandóan kiüresedve él, és eggyé válik az emberekkel.

– Jézus a *Szentháromság életébe akar visszavinni* bennünket. – Ez legteljesebben a testével és vérével való egyesülés által valósul meg.

3. *Az Eukarisztia meghívás a keresztény életre*

Az Eukarisztia meghívás számunkra. Gyümölcsözően csak az áldozik, aki nem csupán egy ostyát vesz magához, hanem egyesülni akar a jelenlevő Jézussal; illetve azokkal a titkokkal, amelyeket az Eukarisztia jelez.

Mely titkokat jelzi az Eukarisztia?

a) A kenyér és bor – jelzi a Jézussal való „táplálkozást”, egyesülést;

b) a test és vér jelzi, hogy Jézus meghalt értünk: jelzi Jézus szeretet-áldozatát;

c) a közös táplálkozás jelzi, hogy Jézus testvéri közösséggé, eggyé akar tenni minket.

Ki áldozik tehát jól?

a) Aki vágyik egyesülni Jézussal;

b) megpróbál úgy szeretni, ahogy Jézus szeretett;

c) vágyik arra, hogy megvalósuljon Jézus kívánsága: az egység az emberek között.

Láttuk, hogy az Eukarisztia jelzi és összefoglalja Jézus életét, művét. Hasonlóan *jelzi és összefoglalja a gyümölcsöző áldozás feltételeit:*

– A táplálék – jelzi, hogy az veheti, aki éhezik a szeretetre és igazságra, aki „*jól akar lakni”* Krisztussal.

– Az étel testünkké-vérünkké válik: – jelzi, hogy az veheti, aki nemcsak 5-10 percig, hanem *egész életében* Jézussal együtt akar élni.

– Az Eukarisztiában Jézus kiüresíti magát és ehetővé válik: jelzi, hogy az veheti, aki szeretetből *kész kiüresíteni magát,* és aki ily módon „ehetővé”, táplálékká akar válni mások számára.

– Sokan ugyanabból a kenyérből esznek, egy közös „lakoma” keretében: – jelzi, hogy az ehet belőle, aki vágyik arra, hogy *mindnyájan egyek legyünk* Jézusban.

– A test és vér szétválasztottságában Krisztus kereszthalála jelenik meg: – az egyesülhet Vele, aki kész akar lenni áldozatot is hozni, *életét is odaadni* a Jézus kívánta egységért.

– Az Eukarisztiában az értünk meghalt Feltámadott jelenik meg: – az veheti, aki hisz abban, hogy ha ő Krisztus életével és halálával egyesül, a Feltámadottal egyesül, s így *eljut a feltámadásba.*

III. „Aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék” (Jn 7,37)

Jézus önmagává akar alakítani bennünket. Az Eukarisztia mégsem a tökéletesek tápláléka. Hanem mindazoké, akik vágynak az isteni életre. Ha ez a vágy megvan benned, akkor mindig áldozhatsz (vö. 38. l. Tudod-e?). Bármilyen rossz hangulatod van, vagy bármilyen hibásnak érzed magad, mehetsz áldozni. Csak előtte bánd meg gyengeségeidet (súlyos bűn esetén gyónj), s határozd el, hogy újra elkezdesz élni úgy, ahogy Jézustól tanultad.

S mit tegyél olyankor, ha még a jézusi élet után sem érzel vágyat magadban? – Imádkozz! Az imában meg fogod érezni, hogy ez az állapotod rossz. Akkor kérd Jézus erejét, hogy kedvetlenséged ellenére is tudj Vele élni! Így ismét feltámad benned a Jézus utáni vágyakozás... (Reggeli és esti imáidban minden alkalommal elevenítsd fel ezt a vágyat!)

Összefoglalás

63. Miért rendelte Jézus az Eukarisztiát?
Jézus azért rendelte az Eukarisztiát, 1. hogy önmagával tápláljon minket (hogy eggyé váljunk Vele áldozatában), 2. s hogy önmagában eggyé tegyen minket egymással.

64. Ki járul gyümölcsözően a szentáldozáshoz?
A szentáldozáshoz az járul gyümölcsözően, 1. aki szeretne egyesülni Krisztussal; 2. aki szeretné eltanulni Jézus halálig tartó szeretetét; 3. és vágyik arra, hogy megvalósuljon az egység az emberek között.

65. Jézus életének mely titkait jelzi és jeleníti meg az Eukarisztia?
Az Eukarisztia jelzi és megjeleníti Jézus szentháromságos szeretetét, megtestesülését, kereszthalálát és feltámadását.

Válaszolj!

1. Mit jelez Jézus azzal, hogy táplálék formájában maradt köztünk?
2. Mit jelent az, hogy Jézus külön beszél testének és vérének megjelenéséről?
3. Mit jelent az, hogy Jézus egy vacsora, egy közös étkezés keretében adta nekünk testét és vérét?
4. Hogyan folytatja Jézus az Eukarisztiában szentháromságos életformáját?

Feladat

1. A jövő héten, ha teheted, legalább egyszer menj el hétköznap is misére, és áldozz meg.
2. Legalább minden reggeli és esti imádban éleszd fel magadban a vágyat, hogy Jézus éljen benned. Ezzel a vággyal szívedben rendszeresen áldozz!

Tudod-e?

1. *Mi a lelki áldozás?* – Ha az ember valamilyen okból nem tud szentáldozáshoz járulni, felindíthatja magában a vágyat Jézus után. Így lélekben egyesülhet az Eukarisztiával, Jézussal. Ezt hívjuk lelki áldozásnak.
2. *Mi a szentséglátogatás?* – Jézus a kenyér színében éjjel-nappal jelen van az oltárszekrényben.
A katolikusok ezért örömmel térnek be a templomba az „Oltáriszentség” meglátogatására, hogy köszöntsék a kenyérben köztünk maradt Jézust.
3. *Mit jelent az Eukarisztia?* – Az első keresztények tudták, Jézus legnagyobb ajándéka az, hogy önmagával táplál, önmagává akar alakítani bennünket. Ezért egész életük tele volt hálaadással. A szentmisét pedig egyszerűen hálaadásnak (Eukarisztiának) nevezték.
4. *Melyek az Eukarisztia ünnepei?* – Nagycsütörtök: az utolsó vacsora, az első szentmise ünnepe, és Úrnapja: az Oltáriszentség ünnepe.

Az igazi áldozás titka – és Szűz Mária

Sokszor talán csak azért áldozunk, mert éppen kedvünk van rá vagy mert mások is áldoznak. Azért jövünk templomba, mert ott vannak kedves ismerőseink. Gyakran úgy áldozunk, hogy szívünk sok mindennel telve van: – És nem Jézus a *mindenünk.* Ezért nem is tud teljesen betölteni bennünket, mert nem egyedül Reá éhezünk.

Ha meg akarjuk érteni a szentáldozást: azt, hogy Jézus a Minden; ha szeretnénk, hogy Jézus önmagává tudjon alakítani bennünket, sok mindent el kell veszítenünk. – Jézus anyja számára azért volt valóság az Eukarisztia, mert előzőleg elveszítette mindenét: Jézust. Így át tudta élni, hogy az Eukarisztia valóban minden számára: Isten – Jézus.

Ha tehát fájdalom ér, ha csalódsz valakiben, elveszítesz valakit vagy valamit, s kongó ürességet érzel: gondolj Szűz Máriára. Ő a kereszt alatt mindenét elveszítette, de a feltámadásban és az Eukarisztiában megtalálta a Mindent.

– Áldozz tehát Máriával!

S ha valamit elveszítesz és ez fáj, adj hálát Istennek, mert ily módon afelé vezet, hogy egyre jobban Jézus töltse be életedet. S ha egy ideig él még benned az elveszítés fájdalma, ne ijedj meg. Máriának is fájt Jézus elvesztése. De ezt a fájdalmat töltötte be az öröm, hogy Jézus feltámadt, hogy itt maradt az Eukarisztiában. Minél jobban felismered az elveszítésekben Jézust, minél jobban próbálsz a sötétségekben a fájdalmas Anyával együtt áldozni, annál valóságosabban sejted meg az örvendező Szűzzel együtt az Eukarisztiában a feltámadott Jézus jelenlétét és örömét.

24. lecke: Bennünk él a Szentlélek által

I. A pünkösdi fordulat

„Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna... Majd lángnyelvek lobbantak, s leereszkedtek mindegyikükre. Mindnyájan elteltek Szentlélekkel, s különböző nyelveken kezdtek beszélni...” – így kezdi a Szentírás a pünkösdi csoda leírását. De a legkülönösebb e napon az apostolok átalakulása volt. Ők három éven Őt együtt voltak Jézussal, hallották tanítását, látták csodáit. S mégis telve voltak értetlenkedéssel: Halálakor otthagyták őt és elfutottak, feltámadását nem akarták elhinni. Bizonytalanságuk akkor sem múlt el, amikor meggyőződtek arról, hogy él. – S ugyanezek az apostolok most egyszerre félelem nélkül a nép elé léptek, s hirdetni kezdték Krisztust (ApCsel 2,1).

Pünkösd fordulat volt az apostolok életében. Gyávaságukat mintha elfújta volna a pünkösdi szél. Feltartóztathatatlanul hirdetni kezdték Krisztust. Pétert és Jánost röviddel később letartóztatták Krisztusért. Ekkor kiszabadultak ugyan, de csakhamar a többi apostollal együtt újra lefogták és megbotozták őket. Azután általános üldözés tört ki Krisztus követői ellen. Jakab apostolt kivégezték, Pétert elfogták. De Pétert és az apostolokat mindez nem riasztotta vissza. Krisztus utasítása szerint elindultak a világ négy tája felé, hogy hirdessék az örömhírt. A kor viszontagságos utazási viszonyai között is (vö. 2 Kor 11,23-28) eljutottak Kis-Ázsiától Észak-Afrikáig és Hispániától Indiáig. Életüket mindnyájan vértanúhalállal fejezték be (János kivételével), de még halálukban is tanúskodtak Krisztusról.

Megdöbbentő szavuk ereje és bölcsességük. Különösen ha tudjuk, hogy egyszerű halászemberek voltak, akik ráadásul mindeddig alig értették meg Jézust. És most mintha lángra gyújtotta volna őket a pünkösdi tűz. Egyszerre értenek... És koruk bölcseit megszégyenítő erővel kezdik hirdetni Krisztust.

Mi történt ezen a bizonyos pünkösd ünnepen? Miért nem tudta Jézus elérni azt az átalakulást, amit megadott a Szentlélek?

II. Isten lelke lakik bennetek (1 Kor 3,16)

1. *„Én vagyok a szőlőtő, ti vagytok a szőlővesszők” (Jn 15,5)*

A feltámadt Jézus azt mondta, hogy velünk marad a világ végéig. De Ő nemcsak mintegy „kívülről” akar velünk maradni, hanem bennünk akar élni.

Jézus lehetővé teszi övéi számára, hogy olyan közeli kapcsolatba kerüljenek Vele, amilyen kapcsolat emberek között nem is jöhet létre. A Szentírás különböző példákkal világítja meg ezt. Jézus mondja: „Én vagyok a szőlőtő, ti vagytok a szőlővesszők... Maradjatok bennem, akkor én is bennetek maradok... Aki bennem marad, az bő termést hoz” (Jn 15,1-5). Máskor így szól: „Aki szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja. Hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). Szent Pál azt mondja, hogy Krisztus követői oly szorosan Krisztushoz tartoznak, mint az ő testének tagjai (1 Kor 12,2 k); hogy az Atyának az a terve az emberekkel, hogy Krisztus éljen bennük, hogy „magukra öltsék Fiának képmását” (Róm 8,29).

Jézus egyes esetekben a hagyományos kifejezéssel élt, és az Ő „követésére” szólította fel tanítványait (Mk 1,17). De amikor meghittebb körben beszélt, akkor a Vele való egyesülésre hívott meg (vö. Jn 15,1 k; 6,57 stb.). Szent Pál pedig már alig használja a „Krisztus követése” kifejezést, helyette 164 helyen beszél arról, hogy mi „Krisztusban” élünk és Ő bennünk él.

2. *„Akiben nincs Krisztus Lelke, az nem tartozik hozzá” (Róm 8,10)*

Jézus mennybemenetele előtt többször megmondta apostolainak, hogy még várniok kell arra, hogy eljussanak a jézusi élet teljességére. „Várjátok a Szentlelket!” – mondta nekik. Ő tesz majd egy végleges tanúságot rólam. Ő vezet el majd titeket a teljes igazságra (Jn 15,27; 16,13). Általa részesültök majd isteni erőben és fogtok újjászületni (ApCsel 1,8; Jn 2.5).

Jézus e szavait és a pünkösd jelentőségét a Szentháromság titkában érthetjük meg. Jézus azért jött, hogy meghívjon bennünket a Vele egyesülő életre. De Krisztus a Szentháromság életét éli: egyesülten az Atyával és a Lélekkel. Jézussal csak akkor lehetünk egyek, ha egyek vagyunk a másik két isteni Személlyel: az Atyával és a Lélekkel is. Vagyis a Krisztussal való egyesülés a Szentháromsággal való egyesülést is jelenti.

Jézus megtestesülése és földi élete által testvérünkké lett, az Atya gyermekeivé tett minket. De *a Szentlelket*, a harmadik isteni Személyt csak halála árán, illetve pünkösdkor kaptuk meg. S csak a Lélek által kapcsolódtunk be teljességgel Krisztus életébe, a Szentháromság életébe. – Ezért változott meg pünkösdkor az apostolok élete. Ezért kaptak új erőt és bölcsességet.

Egy faluban felszerelik a lámpákat, a villanyvezetékeket... De amíg az áramot nem kapcsolják be, a villany nem éghet. – Egy háromfázisú motornál elég, ha az egyik fázisban nincs áram, s a motor nem működik. – Jézus is mindent előkészített földi tartózkodásával. De a szentháromságos, a jézusi élet keringése csak a Szentlélek eljövetelekor jött létre bennünk. Csak a Lélek által lettünk szőlővesszők a szőlőtőn: általa lettünk Jézus testének tagjai (1 Kor 12,13). S általa mondhatjuk Jézussal az Atyának, hogy: Abba, Atyánk (Róm 8,16). Általa lettünk egymás testvérei Jézusban: általa született meg az Egyház.

3. *„Élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,20)*

Fenséges lehetőség, hogy az ember Krisztussal, a Szentháromsággal egyesülő életet élhet. Ez Isten szeretetének ingyenes ajándéka. Az ember ezt soha ki nem érdemelhette volna. Az ingyenes ajándékot más szóval „Kegyelemnek” nevezzük. Isten minden segítsége, indítása kegyelem *(segítő kegyelem).* – Isten legnagyobb kegyelme az, hogy Jézussal egyesülhetünk, hogy Jézusban, a Szentlélek által bekapcsolódhatunk a Szentháromság életébe. Azt, hogy *Krisztus a Szentlélek által az Ő szentháromságos életét éli bennünk,* kegyelmi életnek vagy

megszentelő kegyelemnek hívjuk. („Megszentelő”, mert a bennünk élő Isten megszentel, szentté tesz minket.)

Az isteni élet, a kegyelmi élet az ember létének beteljesülése. Ez az élet a Krisztusba vetett hit által kezdődik el (s ennek látható megpecsételése a keresztség).

Kezdetben csak olyan, mint egy csíra, mint a mustármag.

Növekednie kell, hogy Krisztus egyre jobban kibontakozhassék bennünk, hogy megvalósuljon, amit Szent Pál mond: „Élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,20).

A Szentírás különféleképpen beszél a kegyelmi életről. Elsősorban beszél arról, hogy Jézus él bennünk és mi Jézusban élünk. De beszél arról is, hogy az Atya és a Fiú él bennünk (Jn 14,23), vagy hogy a Szentlélek él bennünk, hogy „a Szentlélek temploma” vagyunk (1 Kor 6,19; 1 Kor 3,16; Róm 8,11). Az imént mondottak után érthető, hogy ezek a kifejezések mit jelentenek: A Krisztussal egyesült élet akkor lett valósággá, amikor részesültünk Krisztus Lelkében. A megszentelő kegyelem tehát nemcsak *Krisztus élete*, hanem úgy is mondhatjuk, hogy a Szentlélek vagy a *Szentháromság* élete bennünk. De úgy is mondhatjuk, hogy mi a Szentlélek által Krisztusban élünk, s Benne vagyunk az Atya gyermekei.

4. *A Lélek „ott fúj, ahol akar” (Jn 3,9)*

A katolikusok általában tudják, hogy a Szentlélek Krisztus halála és feltámadása által kiáradt Krisztus követőire, kiáradt az Egyházra. De az nem mindannyiuk számára ismerős, amit az *újabb teológia* hangsúlyoz, hogy a Lélek a) működött már Krisztus eljövetele előtt is, b) és működik a Katolikus Egyház, illetve a kereszténység látható keretein kívül is.

a) A Szentlélek valóságos Isten. *Öröktől fogva* (és nemcsak pünkösd után) *él és működik* a Szentháromságban. A Szentírás úgy beszél róla, mint Isten teremtő, megújító, személyes erejéről. Ott van a teremtésnél (Ter 1,2) és mindenütt, ahol valami új jön létre, ahol a történelem és az ember túlszárnyalni igyekszik önmagát. A történelem nagy előbbrevivői, a bírák, a próféták és maga a Messiás mind a Lélek által fogtak művükhöz (vö. Iz 11,2; 62,1; Lk 4,18). – A Lélek az, aki a „végső időben” (az új szövetségben) megújítja Isten választottait: új szívet és új lelket ad beléjük (Ez 37,1 k; Jo 3,1). – A Lélekből fakad a természet „sóvárgása” is, és általa éri el a természet azt, ami után sóvárog: Isten fiainak szabadságát az Egyházban (Róm 8,19 k).

b) A Szentlélek kezdettől fogva jelen van az *egész emberiség* történetében; s egy sajátos teljességgel árad ki Krisztus halála és feltámadása, illetve a Lélek pünkösdi eljövetele által „minden emberre” (Jo 3,1). A Szentírás azt mondja, hogy a megváltás kegyelme *minden* emberre kiáradt (2 Kor 5,18-19; Kol 1,20; 1 Tim 2,4; vö. 26. 1.), ez azt jelenti, hogy a Szentlélek (a kegyelem) árad ki minden emberre, s így érthető a II. Vatikáni Zsinat tanítása is, amely szerint Isten kegyelme, illetve a Lélek „ott fúj, ahol akar”, nemcsak a katolikusokban vagy a keresztényekben, hanem *minden jóakaratú ember lelkében működik* (Egyház a mai világban 22; Az Egyházról 16; Az ökumenizmusról 4; A nem keresztény vallásokról 2.).

Hogy mi a különbség akkor a katolikusok, a keresztények és a nem keresztények között? (A választ lásd 53. l. II/5.)

III. Várjátok a Szentlelket!

Várjátok a Szentlelket, mondta Jézus apostolainak. Azok vártak. S amikor megkapták a Lelket, bekapcsolódtak Krisztus életébe, és nagy hatású tanúságtevői lettek.

Várjátok a Szentlelket! – figyelmeztet bennünket is az Egyház. A mi várakozásunk más, mint az apostoloké, mert a Szentlélek már eljött. Mégis várnunk kell Őt! Kérnünk kell, hogy fejlessze mustármagnyi hitünket, hogy izzítsa fel bennünk a kegyelem pislákoló parazsát (vö. Róm 28,23 k; 2 Tim 1,6; Jel 2,4-5).

A keresztény várakozás nem tétlenség, hanem *aktív* feladat: Krisztus megtanított bennünket a szentháromságos élet szabályaira (ajándékozó szeretet, kiüresedés, eggyéválás). Minél inkább ezek szerint él valaki, annál tevékenyebben várja Isten kegyelmét s a Lelket.

De mégis valóságos *várakozás* ez; a Szentlélek folytonos segítségül hívása. – Mert tudjuk, hogy az Ő segítsége nélkül nem tudnánk kitartani és haladni a jézusi úton. És várakozás azért is, mert olyan ajándékokra várunk, amelyeket emberi tevékenységünkkel soha ki nem érdemelhetnénk. Hiszen arra várunk, hogy Krisztus élete bontakozzék, hogy Ő éljen bennünk a Szentlélek által.

– Ki lehet nagyobb példaképünk a Lélek várásában és a Krisztussal való egyesülésben, mint *Szűz Mária?* Az angyal „kegyelemmel teljesnek” nevezte őt. S a Lélek ereje által Krisztus testet öltött benne. Ő csendes életében nagyobb apostol volt, még a világot bejáró apostoloknál is. Mert Jézust ő adta a világnak. Ezért is hívjuk „apostolok királynőjének”.

A Szent Szűz élete nagy meghívás számodra. Azt jelenti, hogy egy olyan egyszerű életben, mint az övé – és mint a tiéd –, a Szentlélek által Isten legnagyobb terve valósulhat meg. – Hogyan követheted Őt? Figyelj a Lélek indításaira (a jóra való „hívásokra”, amelyeket lelkedben hallasz). Tedd az Atya akaratát: szeresd embertársaidat! Akkor a Lélek vezet majd, s általa Krisztus egyre inkább megtestesül benned – mint egy „kis Máriában”. S így apostol leszel: embertársaid mind jobban megérzik belőled Krisztus erejét és jelenlétét.

Összefoglalás

66. Miért akar Jézus élni bennünk?

Jézus azért akar élni bennünk, mert azt szeretné, hogy mi a lehető legjobbakká váljunk, s így embertársaink Vele, magával találkozhassanak bennünk.

67. Ki a Szentlélek?

A Szentlélek a harmadik isteni Személy; valóságos Isten, az Atyával és a Fiúval együtt.

68. Mi a kegyelmi élet?

A kegyelmi élet Isten szentháromságos élete bennünk. (Isten bennünk lakik és vezet minket.)

69. Miért volt szüksége az emberiségnek a Szentlélek eljövetelére?

Az emberiségnek azért volt szüksége a Szentlélek eljövetelére, mert Ő vezet minket Istenhez, általa kapcsolódunk be Jézus és a Szentháromság életébe.

Válaszolj!

1. Milyen példákkal szemlélteti a Szentírás Krisztussal való bensőséges egységünket?
2. „Krisztus követése” helyett melyik kifejezést használja szívesebben a Szentírás?
3. Miért mondhatjuk, hogy a kegyelem olyan bennünk, mint a mustármag?
4. Mióta működik a Szentlélek?
5. Csak a hívők lelkében működik?

Feladat

1. E héten különösen figyelj a Lélek „kicsi” indításaira, és azonnal engedelmeskedj azoknak! Gondolj arra, hogy Krisztus ily módon tud „megtestesülni” benned (s így leszel hasonló Szűz Máriához).
2. Olvasd és gondold át a tanultak alapján: Róm 8,15-17; 1 Kor 3,6-16; 12,1-13.

Tudod-e?

Mit jeleznek a pünkösdi jelek?
– Pünkösd Krisztus korában a sínai szövetség ünnepe volt a zsidóknál. A pünkösdi jelek – a tűz,
a szélzúgás (Isten kegyelmének kiáradása) – a sínai szövetségkötésre emlékeztetnek. Ott is tűz és zúgás-dörgés jelezte Isten jelenlétét. Pünkösd az új szövetség megkötésének beteljesülése. Erről jövendöl az Úr a próféták által: új szövetséget kötök veletek... akkor majd... új szívet adok nektek és új lelket oltok belétek... Az én Lelkemet oltom belétek....” (Ez 36,25-27; 11,19; Jer 31,31k).
– S az új szövetséget jelzi az is – a próféták szerint (Jo 3,1 k) –, hogy az apostolok prófétálnak és mindenféle nyelvű ember megérti szavukat (ApCsel 2,1-12; 17-19). – Ez a jel – hogy a soknyelvű nép egy nyelvet ért – az egység jele. Amíg a bűn szétszakította és egyet nem értővé tette az emberiséget (ezt ábrázolja a bábeli nyelvzavar elbeszélése – Ter 11,1-9), addig a Szentlélek által eddig idegen emberek egymásra találnak, s megvalósul a világ eredeti egysége. – Az Egyház feladata pedig ettől kezdve, hogy – a Lélek által – megvalósítsa a szétszakadt világ egységesítését Krisztusban.
– Pünkösd az új Isten-kapcsolat megvalósulása, amelyről Keresztelő Szent János is jövendölt: Jézus majd „Szentlélekkel és tűzzel fog benneteket megkeresztelni” (Lk 3,16).

25. lecke: Él tovább Egyházában

I. Az Egyház titokzatos ereje

Az Egyház hajója óriási viharokon ment át a történelem folyamán. Olyan hullámveréseken, amelyekben az emberiség legnagyobb alakjai alámerültek, országok és nemzetek megsemmisültek.

Az Egyház azonban nemcsak hogy átélte ezeket a vészeket, hanem mindig újra csodálatos virágzásnak indult.

Háromszáz éven át irtották a keresztényeket. De az történt velük, amit egyik korabeli egyházi író, *Tertullián* (†220) megfogalmazott: „Feszítsetek keresztre, kínozzatok, törjetek össze bennünket! Annál többen leszünk, minél többet megöltök. A keresztények vére a kereszténység magvetése."

Később a hatalom, a gazdagság mételye ütötte fel a fejét az Egyházban, vagy vezetői váltak politikai erők játékszerévé. De túlélte. S e korszakokban is ott találjuk a szent rügyfakadásokat.

Majd a tudomány vagy a felvilágosodás nevében támadták. Jogosan és jogtalanul szemére vetettek mulasztásokat és bűnöket. És sokan elszakadtak tőle. Korunkban mégis az élet forrásai fakadtak fel belőle, új mozgalmak keletkeznek, és ismét megújulás előtt áll.

Honnan van az Egyháznak ez a hatalmas életereje? Milyen belső forrásból merít erőt? Honnan születtek 2000 év folyamán – a bűnökkel terhes korokban is – folyton új és új szentek, szent megújulások? És hogyan lehetséges, hogy – az emberi gyengeségek ellenére is – minden korban sokak számára volt jel és meghívás, sokakat indított el az Evangélium útján? – Mi a kereszténység történelmének, az Egyház életének titka?

II. Mi az Egyház?

Jézus velünk marad a világ végéig: embertestvéreinkben, Igéjében, a kegyelem által lelkünkben, a kenyér színe alatt az Eukarisztiában. De Jézus még egy sajátos módon is a világban marad: övéinek közösségében, Egyházában.

Az Egyház *misztérium* (vö. 16. l.). Titokzatos, összetett, isteni-emberi valóság: egyrészt látható, szervezett emberi közösség, másrészt isteni valójában láthatatlan, természetfeletti. Egyrészt hibák-bűnök terhelik, másrészt Krisztus él és működik benne, a Szentlélek hatja át, a Szentháromság jele, szentsége a világban.

A Szentírás (illetve az Egyház tanítóhivatala) *számos névvel* próbálja kifejezni, megfogalmazni az Egyház lényegét. Közülük talán a legjelentősebbek: a Krisztus Titokzatos Teste, az Isten népe és a Krisztus jegyese elnevezések. Mindhárom név az Egyház egy-egy fontos vonását húzza alá, mutatja be.

1. *Krisztus Titokzatos Teste*

A Szentírás és az egyházi hagyomány leggyakrabban így nevezi az Egyházat: Krisztus Titokzatos Teste (vö. 1 Kor 12,12 k; Róm 12,4; Ef 1,22 k; Kol 1,18-24. stb.). Ez az elnevezés az Egyház természetfeletti, krisztusi valóságát fejezi ki. Lássuk részletesebben ennek mondanivalóját.

a) *Hogyan született az Egyház?*

Egy közösség több ember közös elhatározása által jön létre. Az Egyházat viszont nem Jézus követőinek megegyezése hozta létre, mégcsak nem is az ő kölcsönös szeretetük (ami

ugyan lényeges eleme az Egyháznak); Krisztus halála és feltámadása, illetve a Szentlélek eljövetele által született meg.

Földi életében Jézus egy adott helyen élt, mint mi (s nem volt jelen minden emberben). Jézus a kereszten odaadott életével „érdemelte ki", hogy az Atya – a Szentlélek által – neki adja a világot, az emberiséget (vö. Zsid 1,2; Kol 1,15-20; Jn 12,24.32). Ekkor valósult meg, hogy az Atya az egész Egyház fejévé tette Őt: „Benne mint főben foglalt össze mindent" (Ef 1,22.10). Vagyis Krisztus húsvétkor, illetve pünkösdkor vált „egyetemes", mindenkit magába ölelő Krisztussá. S ekkor, ezáltal született meg az Egyház: ekkor gyűjtötte össze önmagában „Isten szétszórt fiait" (Jn 11,51-52; vö. Kol 1,21-22; Zsid 10,10). – Az Egyház tehát nem más, mint Krisztus halála és feltámadása gyümölcseként, a Szentlélek által Krisztusban egyesített emberek közössége (= Krisztus Titokzatos Teste).

A Katolikus Ifjúsági Találkozón 2000-ben 2,3 millió fiatal vett részt.
A képen 800 000 fiatal a Szentatyával
(A kép „folytatását" lásd a 166. oldalon)

b) *Mit jelent a „Titokzatos Test" elnevezés?*

E név az Egyház legbensőbb titkát fogalmazza meg. Azt, hogy 1. Krisztus él és működik benne, 2. hogy tagjai a Krisztussal való egyesülésben élnek..., 3. s hogy a tagok egybetartoznak – a Lélek által Krisztusban –, mint egyetlen test tagjai.

I. *Az Egyházban a Feltámadott él és működik.* Ő folytatja benne – a Szentlélek által – tanítói, prófétai, megszentelő, megváltó működését, illetve maga Krisztus az, aki Testének tagjai (világiak és papok) által tanúságot tesz az Atyáról (vö. 31. l.), hirdeti az Igét, megszenteli az embereket (közli a kegyelmet).

„Ez az én testem, amelyet értetek adok" – mondja Jézus kenyérben megjelent testéről (1 Kor 11,24). De ezt mondja Egyházában megjelent Testéről is. Jézus ma az Egyházban akarja életét adni az emberiségért.

II. *Az Egyház tagjai Krisztussal való egyesülésben élnek.* – Az Egyházhoz tartozás szükségképp bekapcsolódást jelent Krisztus életének, halálának és föltámadásának titkába: „Akik megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra" (Gal 3,27; Róm 6,3 k).

Mi volt *Krisztus életének titka?* Az, hogy egy volt az Atyával egészen a halálig: hogy odaadta magát áldozatul az emberekért, s ezért lett méltó a feltámadásra, ezért küldhette el a Szentlelket, s ezért emelhette magához és magába az emberiséget (vö. Jn 12,33).

Az *Egyház életének titka* ugyanaz, mint Krisztusé. Ha tagjai azonosulnak Krisztus leghőbb vágyával: hogy a lemondások, a „halál" árán is fenntartják maguk között a lelki egységet, akkor növekszik a Test és felépíti önmagát szeretetben" (Ef 1,4. 15-16). Illetve minél jobban azonosul az Egyház – s annak egyes tagja – Krisztus lelkületével, annál jobban hatja át a Szentlélek és a feltámadás ereje (vö. 2 Kor 4,8-17; Jn 12,24; vö. 27.1.), s annál inkább képes Ő is „magához vonzani mindenkit" (vö. Jn 12,33). Vagyis a Test *„külső növekedése arányos „belső" növekedésével.*

Az Egyház tehát élő Test, amelyben a tagoknak is élniök, növekedniök kell Krisztus felé. Egyébként „beteg vagy holt" tagok (vö. Ef 4,16; 1 Kor 11,30).

III. *Az Egyház minden tagja a Test tagja.* – A keresztény nem csupán egyéni kapcsolatban áll Jézussal, hanem benne összekapcsolódik a Test minden tagjával. *Magányos keresztény nem létezik.* Ez azt is jelenti, hogy a „helyi Egyházak" és a kisebb közösségek vagy az egyes keresztények – ha az Egyházzal egységben élnek – egyedül is az egész Krisztust, az egész Egyházat képviselik, egyedül is „Krisztus követségében járnak" (2 Kor 5,20).

– Krisztus misztikus Testében olyan törvények uralkodnak, amelyek az ember *legmélyebb vágyait váltják valóra.* – a) Az ember vágyik arra, hogy olyan közösségbe tartozzék, ahol *mindenki egyenlő,* mindenki testvér. Krisztus Testében „akár zsidó, akár pogány, akár rabszolga, akár szabad" volt valaki azelőtt – mondja Pál –, mindenki egyenlővé lett. – b) Az ember vágyik arra, hogy szoros, *élő kapcsolatban legyen* azokkal, akiket szeret. S itt ez is egyedülálló módon megvalósul. – c) Az ember vágyik arra, hogy *segíthessen* távollevő szeretteinek. – Krisztus Testében ezek a megvalósíthatatlannak tűnő álmok mind beteljesülnek: imádkozhatunk, szenvedhetünk egymásért, segíthetünk a távollevőkön, hiszen egy Test tagjai vagyunk (vö. 19. l.).

2. *Isten népe*

A *II. Vatikáni Zsinat,* s ezt követően korunk előszeretettel hívja az Egyházat Isten népének. Az Egyház számos tulajdonságát akarja megvilágítani ezzel a szentírási kifejezéssel (vö. Jer 31-31-34; Pét 2,9-10; Jel 21,3). Azt, hogy az Egyház közösség, hogy tagjai egyenlőek, hogy az Egyház a világban él – kapcsolatban a világ többi népével, hogy számos területen folytonos megújulásra szorul stb.

a) *Az Egyház közösség.* Sokan úgy képzelik, hogy vallásosságuk lényege az ő egyéni kapcsolatuk Jézussal, illetve úgy gondolják, hogy Jézussal vagy az Egyházzal való kapcsolatuk valamiképpen magánügy. A zsinat viszont – a Szentírás alapján – azt tanítja, hogy Jézus útjára lépni azt jelenti: Isten népéhez, egy *közösséghez* tartozni: „úgy tetszett Istennek, hogy ne külön-külön üdvözítse az embereket, hanem néppé... (közösséggé) tegye őket..." (Az Egyházról 9). A keresztény tehát nem csupán önálló egyedként áll Isten előtt, hanem mindig Isten népének tagjaként. Kereszténységének lényegi alkotóeleme az összetartozás és a felelősség Isten népének többi tagjaiért. – De ez nem is lehetne másként. Hiszen a Szentháromság képére teremtett (a közösségi) ember csak közösségben találja meg önmagát, emberi beteljesedését. Így az Egyház az a közösség, amelyben az ember megtalálhatja magát: benne találkozhat Istennel és Istenben embertársaival.

b) *Tagjai alapvetően egyenlőek.* – Az elmúlt századokban sokan úgy vélték, hogy a püspökök, papok, szerzetesek alkotják az Egyház gerincét, s a *világiak* legfeljebb *másodrangú keresztények.* A zsinat viszont a Szentírás szellemében úgy látja az Egyházat, mint Isten népét, amelynek minden tagja meg van híva a Krisztussal való egyesülésre; mint amely egészében – minden tagjában – arra hivatott, hogy Krisztus életét élje (Krisztus Teste legyen), és Krisztust adja a világnak (vö. 1 Pét 2,12; 3,15; Róm 12,1). Így Isten egész népének *papi-prófétai* küldetése van a világban (vö. 1 Pét 2,4-10). A szolgálati papság tagjai nem értékesebb keresztények, hanem egy sajátos szolgáló hivatással rendelkeznek, hogy Isten népe jól betölthesse a világban papi *(„máriás")* küldetését (vö. 47. 48. l.).

c) *Kapcsolatban áll a világ többi népével.* – A zsinat előtti korban sok katolikus, illetve keresztény úgy képzelte, hogy a keresztények és nem keresztények, Egyház és világ közt szinte áthághatatlan szakadék húzódik; hogy *aki nem tagja az Egyháznak, nem lehet tetsző Isten előtt;* következőleg, hogy az Egyház szemben áll a világgal, idegenként él a világban. – A zsinat ezzel szemben – mindig a Szentírás alapján – hangsúlyozta, hogy Isten népe kapcsolatban (rokonságban) áll az emberiség minden tagjával:

I. Krisztus nem azért alapította az Egyházat, hogy elkülönüljön a többi embertől, hogy elítélje a világot (vö. Jn 3,17; 12,47), hanem hogy folytassa az Ő megváltó művét; hogy Isten szeretetének tanúja és közvetítője (szentsége) legyen minden nép számára, hogy az egész emberiséget meghívja és elvezesse a Jézussal való találkozás teljességére (vö. 43. 44. l.).

II. Sőt, a II. Vatikáni Zsinat azt tanítja, hogy az Egyháznak nemcsak küldetése van az emberiséghez, hanem valamiképpen az egész emberiség élő, kegyelmi kapcsolatban áll az Egyházzal (vö. Az Egyházról 14-16). E kapcsolat alapja, hogy Jézus az egész emberiséget megváltotta (1 Tim 2,4; 2 Kor 5,19), és Krisztus megváltó kegyelme – amely az Egyházat élteti a Szentlélek által – valamiképpen működik minden emberben. A zsinat tehát arra a kérdésre, hogy *„kik tagjai az Egyháznak, illetve Krisztus Testének?"* új módon válaszol:

– Szűkebb értelemben azok, akik meg vannak keresztelve és meg akarják valósítani a Krisztus-rendelte látható egyházi közösséget, *a pápa egységesítő vezetése alatt.* Ők éppen arra kapnak külön kegyelmet a keresztségben, hogy képesek legyenek betölteni e küldetésüket.

– Tágabb értelemben *minden megkeresztelt:* Krisztusban testvéri kapcsolat fűz tehát össze bennünket ortodox és protestáns testvéreinkkel is.

– Még tágabb értelemben *minden ember,* aki az önzetlen *szeretet életformáját éli.* Hiszen ők – ha nem is tudják – a szentháromságos életet élik. S így ők is élő kapcsolatban vannak Krisztussal és a keresztényekkel (1 Jn 4,16). [Azt szoktuk mondani, hogy ezek az emberek egyfajta „lelki" keresztségben részesülnek: ez az ún. *„vágykeresztség"* (vö. Róm 2,14 k; 1 Tim 2,4; vö. 37. l./2.).]

– Legtágabb értelemben minden ember. Hiszen Jézus megtestesülésében és halálában minden emberrel egyesült: Mindenki meg van váltva.

d) *Folytonos megújulásra szorul.* – A zsinat korában sokan azt mondták: az Egyház szent, tehát nincs szüksége változásra. Ezért az Egyházban levő minden újítás ellen tiltakoztak. (Pl. a liturgia latin nyelvének vagy idejét múlt formáinak megváltoztatása ellen, a papok és hívek testvériesebb kapcsolata vagy a világiak helyzetének imént vázolt átértékelése ellen stb.) Az Isten népe fogalom a pusztában vándorló választott népre is utal. Amint a zsidók úton voltak az Ígéret Földje felé, úgy Isten új népe is úton van az örök haza felé (akkor is, ha egyidejűleg már Isten országában él). Úton van: folyton le kell bontania, s új körülmények közt fel kell vernie „sátrát", vagyis folytonos átalakulásra, a körülményekhez való alkalmazkodásra szorul.

Úton van: nincs még a Célnál, a teljesség, a tökéletesség birtokában, azaz folytonos megújulásra van szüksége (vö. Róm 8, 19 k).

Az Egyház megújulása a *Szentlélek* műve. Amint az emberiség történelmében a Szentlélek, a szabadság, a fejlődés, a megújulás Lelke, ugyanez Ő az Egyház történelmében is (vö. 24. l./4; 2 Kor 3,17).

3. *Krisztus jegyese*

Az ószövetségi próféták előszeretettel hasonlították Isten és a választott nép kapcsolatát a jegyesi kapcsolathoz (Iz 52,2-5; 54,11-12; Oz 2,16-18; 21-22; Én). Számos esetben ugyanezzel a képpel ábrázolja az Újszövetség (Ef 5,21-33; 2 Kor 11,2; Jel 19,7-8; 21,1-3; 22,17; vö. Mt 9,14-15), majd az Egyházatyák, a liturgia, és legutóbb a II. Vatikáni Zsinat is (Az Egyházról a 4, 6, 8, 39 stb.) Jézus és az Egyház kapcsolatát.

Ez az elnevezés aláhúzza, hogy az Egyház nem teljességgel azonosítható Krisztussal (hiszen akkor nem lehetnének bűnös tagjai). Az Egyházban Krisztus él, az Egyház feje Krisztus. De ugyanakkor *párbeszédes kapcsolatban* is áll Krisztussal. Azáltal él és fejlődik, hogy Jézus kezdeményező szeretetére (a Szentlélek indítására) folytonosan a jegyesi szeretet igenjével válaszol.

E jegyesi kapcsolat *a Szentlélek kiáradása által jött létre.* A Lélek hozta létre az Egyház és Krisztus titokzatos egységét; ő az Egyház és Krisztus közti Szeretetkötelék; s általa tudunk igent mondani Jézusnak és az Atyának (vö. Róm 8,16; 1 Kor 2,11; Gal 4,6).

Az Egyház jegyesi magatartásának mintaképe *a Szent Szűz,* aki mindvégig *Igen* volt Isten megszólítására (vö. 30. l.).

4. *Az Egyház egysége*

Az egység és az Egyház lényegi tulajdonsága. Szükségszerű, hogy a keresztények törekedjenek arra és reméljék megvalósulását (vö. 1 Kor 1,10 k; Róm 15,5 k; Fil 2,2; Kol 3,15; 1 Pét 4,9 stb).

– Az Egyház és minden közösség egységének *eredete és modellje a Szentháromság* (vö. Ef 3,15; Jn 17,20 k). A Szentháromság képére teremtett ember csak a szentháromságos életformában és a testvéri közösségben találhatja meg önmagát – emberi és isteni életének beteljesedését.

– *Jézus azért jött a földre,* hogy elvezesse az embert az Istennel való egyesülésre, és a szentháromságos közösség egységére (Jn 11,52).

– *Az Egyház* azoknak az embereknek a közössége, akik Jézus meghívását követve a Szentlélek által megértették, hogy akkor találják meg legteljesebben önmagukat, s akkor tesznek legtöbbet az emberiségért, ha átadják lelküket Jézusnak, s Benne tagjai lesznek az Ő szentháromságos közösségének (vö. 16. 17. l).

I. Krisztus azért jött a világra és azért halt meg, hogy „összegyűjtse Isten szétszórt fiait”, hogy „legyenek mindnyájan eggyé” (Jn 11,53; 17,21). Halálával és feltámadásával létrehozta az Egyházat: amelyben „mi mindnyájan egy lélekben egy testté lettünk a keresztség által” (1 Kor 12,13). Tehát az Egyház – mint Krisztus Teste – természete szerint egy.

Krisztus az Egyház egységét akarta biztosítani azzal is, hogy egyeseket *vezetőkké tett* közösségében (vö. 32. l.; Ef 4,7-16).

A *Szentlélek ajándékai,* karizmái és maguk a szentségek (sajátosan a keresztség és az Eukarisztia) is mind a Test *egységének felépítésére*-táplálására szolgálnak (vö. 24. 37. l.; 1 Kor 12,4-8; 10,17).

II. Az Egyház *egységének biztosítéka a Szentlélek.* Ő egyesíti a tagokat Krisztussal és egymással (Ef 2,22; 1 Kor 12,13).

– A Szentlélek ugyanakkor a szabadság Lelke (2 Kor 3,17). Amint a Szentháromságban három különböző Személy egysége valósul meg, úgy a Szentlélek az Egyházban sem egyformaságot hoz létre, hanem egységet a *sokféleségben.*

III) Az Egyház egységének nagy titkai közé tartozik: a) hogy Isten az egységben jelenik meg, a világ a keresztények egységéből ismerheti fel Őt, hogy az Egyház így lesz Isten jele (szentsége) a világban (vö. 31. l.; Jn 17,23); b) hogy maga Krisztus jelenik meg ott, ahol övéi – akárcsak ketten vagy hárman – egyek az Ő nevében (Mt 18,20; vö. 34. l.).

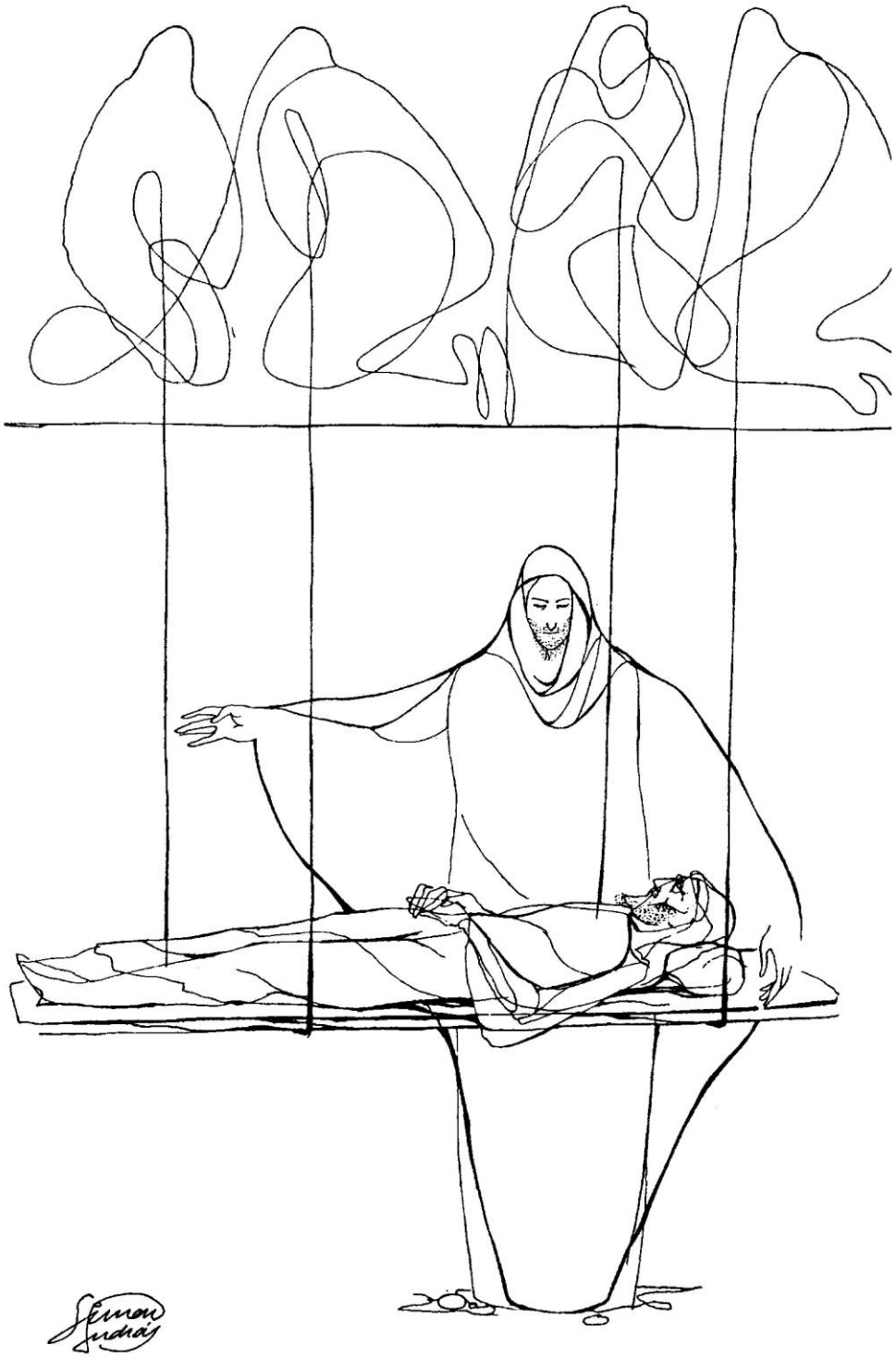

Figyeld meg jól a grafikát! Hogyan kapcsolódik leckénk anyagához?

5. *A látható Egyház kettőssége*

Aki először találkozik az Egyháznak mint Krisztus Testének, Isten népének, Krisztus jegyesének titkával, gyakran csak az Egyház isteni vonásait csodálja meg. S amikor szembesül emberi arculatával – tagjainak vagy vezetőinek mulasztásaival, bűneivel –, úgy érzi, hogy csalódott: ő egy tökéletes, isteni közösségről álmodott, s most látja, hogy az Egyház nem az. – Valóban, az Egyház egészen isteni és egészen emberi. Mindhárom imént megismert megnevezése utal nemcsak isteni, hanem emberi valójára is.

Ha az Egyházat például *Krisztus jegyesének* neveztük, a jegyesi kapcsolat képe a Szentírást ismerőben szükségképp felidézi az ószövetséget, amelyben Jahve mindvégig tartó hűségével szemben a választott nép ismételten a hűtlen jegyes alakjában jelenik meg, aki elhagyta vőlegényét (vö. Oz 2,4. 11. 14; Ez 16,15. 60-62; Iz 54,4-8). Ez a kép utal az Egyház emberi arcára, a botlás lehetőségére és a bűnbánat, a megtérés, a megújulás folytonos szükségességére.

Sajátosan megvilágítja e fájó titkot a *Krisztus Teste* elnevezés is. Aki meg akarja érteni az Egyházat, annak elsősorban arra kell tekintenie, aki azt létrehozza: a keresztre szögezett és feltámadott Krisztusra, aki él Egyházában és élteti azt. Ez a Krisztus kiüresítette önmagát, emberként élt a földön. A kereszten pedig „oly dicstelennek látszott, hogy alig volt emberi ábrázata... utolsó volt az emberek között... aki elől iszonyattal eltakarjuk arcunkat” (Iz 52,14-53,3). Krisztus vállalta a megtestesülés és a kereszt botrányát. A történelem folyamán pedig azt a botrányt, hogy Egyházában gyenge és botló emberek által éli keresztrefeszített-feltámadott életét a világ végéig (vö. 20. 27. l.).

Ha bánt bennünket az Egyház, illetve a benne élő keresztények (hívek és papok) tökéletlensége, *vizsgáljuk meg magunkat.* Próbáljunk egy hétig olyan tökéletes életet élni, amilyet az Egyház más tagjaitól vagy vezetőitől elvárunk... Vajon Isten nem bocsátja-e meg a mi vétkeinket mindennap újra? Vajon nem működik-e bennünk annak ellenére, hogy újra és újra hűtlenek vagyunk? Hasonlóan működik Ő az Egyház többi tagjaiban és egész közösségében – a botlások ellenére.

Az Egyház történelmének sokat emlegetett mulasztásairól részletesen a leckénk végén levő olvasmányban szólunk.

III. Mindnyájan „Jelöltek”

Töltse be szívedet az öröm, hogy Isten népének, Krisztus Testének tagja vagy! Hogy egy Testbe tartozol Krisztussal és összes tagjaival: korunk (és minden kor) nagy keresztényeivel, a szentatyával, Teréz anyával, és a kicsinyekkel, névtelenekkel, például azzal a betegágyon haldoklóval, aki talán ismeretlenül érted is felajánlja szenvedését, vagy a világ bármely keresztényével. Tárd ki szívedet a Test összes tagja felé!

De ne feledd, hogy Krisztus mindenkit megváltott s azt akarja, hogy *minden ember eljusson* a Vele való teljesebb egyesülésre, az Egyház közösségébe. Egyházát azért alapította, hogy általa is jelen legyen az egész világ számára. – Mit tehetnél, hogy minél többen eljussanak ismerőseid közül a jézusi élet teljességére?

1. Tedd lehetővé, hogy Jézus élhessen benned! 2. Krisztus ott lesz leginkább láthatóvá, ahol kölcsönös szeretet uralkodik. A kívülállókat semmi sem vonzza annyira, mint a közösség egysége (vö. Jn 13,25). Ezen a héten ezért különös odaadással ápold az egyetértést azokban a közösségekben, ahol Jézus megjelenhet köztetek (a hittanon, a plébániai közösségben, a családban)! 3. Nemhívő ismerőseidre, embertársaidra pedig úgy nézz, (és úgy törődj velük, szerezz nekik örömet), hogy mindnyájan „jelöltek” a krisztusi életre és egységre!

Összefoglalás

70. Mi az Egyház?
Az Egyház Isten népének közössége, Krisztus titokzatos Teste, Krisztus jegyese.

71. Miben áll az Egyház kettőssége?
Az Egyház kettőssége abban áll, hogy Krisztus él benne, de tagjai hibázó emberek.

72. Miért a keresztények egysége tesz leginkább tanúságot Istenről?
Azért a keresztények egysége tesz leginkább tanúságot Istenről, mert az egységben levők között megjelenik Jézus (megjelenik a Szentháromság).

73. Mit tett az Egyház az emberiség haladásáért?
Az Egyház hirdette elsőnek az emberi szabadságot, testvériséget és egyenlőséget. Ő alapította az első népiskolákat, kórházakat. Évszázadokon át egyedül ő törődött a szegényekkel, valamint a tudomány, a kultúra és a felemelkedés ügyével. (A világ legjelentősebb tudósai és kutatói között számos papi ember volt: pl. Kopernikusz vagy Jedlik Ányos.)

Feladat

1. Ezen a héten mindennap tégy valamit annak érdekében, hogy a hittanos közösség egysége növekedjék! (Szerezz örömet, lépj oda valakihez.)
2. Úgy nézz nemhívő ismerőseidre, hogy ők is „jelöltek” a krisztusi életre és egységre!

Válaszolj!

1. Hogyan (mikor) született meg az Egyház?
2. Mit jelent, hogy az Egyház Krisztus Titokzatos Teste?
3. Hogyan működhetünk közre, hogy a Test növekedjék?
4. Mit jelent, hogy magányos keresztény nem létezik?
5. Milyen emberi vágyak valósulnak meg Krisztus Testében?
6. Mit jelent, hogy Isten népének papi küldetése van?
7. Kik tagjai az Egyháznak?
8. Milyen rokonságban van Isten népe az emberiség többi tagjaival?
9. Mit jelent, hogy az Egyház Krisztus jegyese?
10. Miért szükségszerű, hogy minden keresztény törekedjék az egység megvalósítására?
11. Mit tett Jézus az egység megvalósítása érdekében?
12. Mire kell gondolnod, ha bírálat ébred benned az Egyház vagy annak tagjai, vezetői iránt?

* * *

Az Egyház bűnei
(Keresztes háborúk, inkvizíció stb.)
(Olvasmány)

II. János Pál – Jézus születésének 2000 éves jubileuma alkalmával – *ünnepélyesen bocsánatot kért* az Egyház történelmi bűneiért Istentől és mindazoktól, akik e mulasztások

vagy vétkek emlékét hordozzák. Egyúttal kifejezte, hogy a Katolikus Egyház is megbocsátja mindazokat a vétkeket, amelyeket mások őellene követtek el.

Néhányan túlzásnak tartják a pápa bocsánatkérését. Mások igazolva látják az egyházellenes vádakat: „Lám, végre a pápa is beismeri!” Mit gondoljunk minderről?

A Szentírás arra hívja a keresztényt, hogy ha embertársának valami panasza van ellene, béküljön ki vele (Mt 5,24)! Érvényes ez akkor is, ha mások jobban megbántottak minket, mint mi őket! – A pápa ezen az evangéliumi úton jár.

A következőkben az Egyház bűneiként leggyakrabban emlegetett eseményeket idézzük fel, s megkísérelünk ezekről egy reális látásmódot kialakítani.

A) Tény – hogy az Egyház történelmében voltak súlyos bűnök

* *A katolikusnak tudnia kell, hogy az Egyház történelmében voltak súlyos torzulások.* – De ennek arra kell figyelmeztetnie őt, hogy neki magának is nap mint nap újra át kell adnia életét Krisztusnak. Hiszen mindannyiunkban él a „régi ember”, az önzés, az ösztönök csábítása. És amint a történelemben történt, ma is megtörténik, hogy sok keresztény – olykor a maga kis hétköznapi életében, máskor ennél feltűnőbb esetekben – Jézusnak és az ő Evangéliumának botrányává válik.

* Az Egyház fájdalommal megvallja, hogy saját emberi közösségében voltak és vannak vétkek. De hiszi és tapasztalja is, hogy az Egyház minden botlás után, *minden korszakban képes volt kilépni a nyomorúságból,* s megújulni; s így újra és újra képes volt az evangéliumi tisztaságnak és a legemberibb értékeknek hírnökévé válni az emberiség számára. Az Egyház mai elkötelezett tagjai is tudnak saját hibáikról, s tudnak Egyházuk hibáiról, de a folyton megújulni képes jézusi életet akarják élni, s erre szeretnék meghívni embertársaikat.

* S azt is tudhatjuk, hogy a legtöbb emberi társaság, nemzet vagy ideológia néhány évtized vagy emberöltő alatt elkövetett annyi bűnt, mint amennyit a 2000 éves Egyház szemére szoktak hányni. Gondoljunk pl. a kommunizmusra vagy a liberális kapitalizmusra!

1. *Az Egyház bűneinek eltúlozása*

A kommunizmus évtizedeiben vagy napjainkban is minden iskolás tanul az Egyház történelmi bűneiről. Olvashatunk e témáról könyveket, láthatunk filmeket stb. Az Egyház hibáinak bemutatása azonban gyakran *a súlyos hazugságig menően egyoldalú.*

Egyoldalú abban az esetben, ha úgy beszélnek a mulasztásokról, vétkekről, hogy amellett nem szólnak a sokkal jelentősebb pozitívumokról! – Ha az Egyház történelmében jelen is volt az emberben élő bűn, jelen volt a megváltás felemelő ereje is, amely által mindig képes volt a megújulásra. S az Egyház *minden korszakában éltek hősök, szentek,* tömegeket magukban foglaló szent mozgalmak, amelyek egyrészt Krisztus hiteles tanúi voltak, másrészt a legnagyszerűbb emberi értékek hordozói, és történelmi korszakok megtisztulásának elindítói.

Egyesek pl. újra és újra felróják, hogy a kommunista időkben voltak egyházi vezetők, akik együttműködtek az államhatalommal. De egyidejűleg nem szólnak arról, mennyivel többen vállalták a súlyos börtönt, a deportálást vagy akár a halált, mert nem voltak hajlandók együttműködni az elnyomó rendszerrel.

Hazánkban arról is többször hallhattunk, hogy az orosz ortodox Egyház egyes vezetői hogyan működtek együtt a szovjet hatalommal. De arról viszont a társadalom keveset hallott, hogy a mai hivatalos orosz becslések szerint 1917 és 1941 között 200.000 ortodox papot és szerzetest és több ezer katolikus papot öltek meg a Szovjetunióban.

Salkaházi Sára

Mindezzel kapcsolatban jó felidéznünk, hogy a legújabb kutatások szerint a **XX. században** mintegy **hárommillió embert öltek meg azért, mert keresztény** (a kommunizmus, a fasizmus, a latin-amerikai, afrikai vagy iszlám fundamentalista diktatórikus rezsimek alatt). Közülük **12692** személyt sorolhatunk az **„új vértanúk”** közé, akik – mint *Romero érsek, Kolbe atya, a magyarországi Apor Vilmos* és *Romzsa Tódor* püspökök vagy *Salkaházi Sára* (vö. 19.l./I; 43.l./I.), egy odaadott élet megkoronázásaként, teljes tudatossággal haltak meg hitükért, illetve embertársaik védelmében. (A. Riccardi olasz történészprofesszor írt könyvet, történeti kutatások alapján, e keresztény *holokausztról:* „A vértanúság százada” címmel.)

Apor Vilmos

2. *A Katolikus Egyház vétkeinek eltúlozása érthető okokra vezethető vissza*

* Feltűnhet, hogy ha a keresztény egyházakat vagy értékeket együttesen támadják, a támadások *elsőrendű célpontja mindig a Katolikus Egyház.* Mi lehet ennek oka? 1. Érezhetők ebben a marxista ideológia nyomai is, amely szerint a Katolikus Egyház mindig „rosszabb", mint a reformáció egyházai. Hiszen e logika szerint mindig az az értékesebb, a haladóbb csoport, amely egy korábbi ellen fellázad. Ezért itt a reformáció egyházai mindig pozitívabb megítélésben részesültek, mint a Katolikus Egyház. 2. A liberális rendszerek is a Katolikus Egyházban látják elsődleges ellenfelüket, hiszen egyik egyház sem olyan következetes bizonyos emberi értékek (mint az élet védelme, a házasság felbonthatatlansága, a házastársi hűség, a szexuális élet tisztasága stb.) védelmében.

* Ha valaki Téged, kedves Olvasó, támadni akar, csak hibáidról fog beszélni, és el fogja túlozni azokat. Bizonyára találkoztál már ilyen helyzettel. – Ha egy-egy embercsoport a különböző korszakokban súlyosan szembekerült az Egyházzal, hasonlóan cselekedett. – Így cselekedett nem egy reformátor, a felvilágosodás, később a kommunizmus, s így cselekszik a legtöbb Egyház ellen fordult szekta. S ez önmagában érthető.

* Mások hibáinak emlegetése közismert eszköz arra, hogy egy csoport, egy párt, egy vallás, egy nemzet *elterelje saját tagjainak és az iránta érdeklődőknek a figyelmét* önnön hiányosságairól. Ezt a törvényszerűséget is gyakran felfedezhetjük az Egyház vétkeinek emlegetése és eltúlzásai mögött.

A kommunizmus – ma már tudjuk – világszerte kb. 100 millió embernek okozta tudatosan a halálát, ebből 20 milliót a volt Szovjetunióban öltek meg. Érthető, ha a kommunista rezsimeknek is kedvelt témája volt, hogy az inkvizíció (becslések szerint) tízezreket kivégeztetett; miközben saját 100 millió meggyilkoltjáról hallgatott. (Vö. A kommunizmus fekete könyve c. kötetet!)

Napjainkban is újra és újra átéljük, hogy az államok vezetői nagyon sokat tehetnének népek és népcsoportok kiirtásának megakadályozásáért, ámde politikai érdekből mégsem tesznek semmit. De az inkvizíciót emlegetik.

* A mai napig hatása van *a reformáció katolikus-ellenes irodalmának.* A reformáció olyan korban keletkezett, amelyben az Egyházban, s annak vezetőiben nagyon sok tényleges torzulás volt (vö. 35. lecke!). De a reformátori irodalom az Egyházra vonatkozó hátrányos adatokat még tovább nagyította, s e torzított adatokat széles körben terjesztette. – A reformáció korában az emberiség – a maihoz viszonyítva – kevéssé foglalkozott a történelemmel; így a vádak, adatok tisztázása számos esetben nem történt meg. Sok reformátori állítást megcáfoltak ugyan (pl. mely szerint nő-pápa is lett volna; vagy mely szerint Péter nem is járt Rómában, s így természetesen nem is lehet ott eltemetve), de mások megcáfolatlanok maradtak. S adataikat nemcsak a felvilágosodás egyházellenes irodalma vette át, hanem a kommunizmus íróin át a mai napig sokan (pl. az inkvizícióra vonatkozó felnagyított adatokat, vagy a jezsuiták negatív beállítását).

A Katolikus Egyház – a mai napig – jóval kevesebb gondot fordít az ellene felhozott vádak tisztázására, mint amilyen tudatossággal törekednek a vele szembefordulók e negatívumok gyakran sarkított bemutatására. – Míg egyes protestáns teológusok már évtizedek óta azt mondják: hogy ha a Katolikus Egyház a reformáció korában olyan lett volna, mint ma, akkor nem lett volna reformáció. Más protestáns könyvek ma is úgy mutatják be a Katolikus Egyházat, mintha annak lényegi vonásai a reformáció korabeli Egyháznak egyes – valóban torzult! – vonásai volnának. – Ha egy katolikus egy képzett reformátussal találkozik, rövidesen felfedezi, hogy az sok érvet tanult a katolicizmus ellen, míg ő a maga

hittankönyveiből inkább azokat az adatokat tanulja a protestantizmusról, amelyek a köztünk levő párbeszédet szolgálják. (Ez persze nem csökkenti a párbeszéd fontosságát, inkább növeli azt: mert sok protestáns testvérünk éppen az ökumenikus párbeszéd során fedezheti fel, hogy a katolicizmus más képet mutat, mint amelyet ő megismert.)

B) A leggyakrabban idézett történelmi bűnökről

Megkíséreljük felidézni az Egyház leggyakrabban idézett bűneit, s néhány szót szólni azokról:

1. *A középkori egyházi vezetők méltatlansága*

A katolikus embert különösen fájdalmasan érinti, ha a középkor Egyházának méltatlan pápáiról, püspökeiről, papjairól hall. S ez tagadhatatlan tény.

Általános szabályszerűség, hogy a hatalomba jutó embereknek, csoportoknak nehéz tisztának maradniuk. (Mindennapos hír a médiában, hogy hazai vagy külföldi politikai, gazdasági, párt- stb. vezetők súlyos korrupciókba keverednek.) Természetesen egy egyházi vezetőtől különösen elvárható volna, hogy hatalmi helyzetében is Krisztus tisztaságában éljen. S ez számos esetben csodálatosan meg is valósult – amiről a tendenciózus történelemkönyvek kevésbé írnak. Máskor egyházi embereket is legyőzött a hatalom kísértése.

Legalábbis érthetőbbé teszi számunkra, hogyan torzulhatott el olyannyira az egyházi vezetés a középkorban, ha végiggondoljuk ennek történelmi hátterét: – Az Egyház a maga hiteles megvalósulásában egy új értékrend hirdetője, a szegények, a rászorulók védője (betegek gondozója, kórházak alapítója stb.), a tudomány, a kultúra hordozója (iskolák, egyetemek létrehozója, fenntartója, a tudományok művelője) volt.

A kereszténység első századaitól kezdve sok gazdag ember – látva az Egyház értékeit – reá hagyták vagyonukat, földjeiket avégett, hogy az Egyház az emberiség javára használja azokat. Az uralkodók is hatalmas adományokkal gazdagították a kolostorokat, a püspökségeket, az imént jelzett céllal. A püspökök továbbá belekerültek az országok legfőbb vezető testületeibe. – Amikor az Egyház vagyona, befolyása ily módon rendkívülien megnőtt, az uralkodóknak egyre inkább érdekükké vált, hogy olyan emberek kerüljenek püspöki székbe, akik „az ő embereik”. Leginkább így kezdődött a romlás. Az uralkodók korról korra kezükbe ragadták a püspökké kinevezés jogát, s gyakran teljesen alkalmatlan embereket tettek püspökké (pl. Mátyás király feleségének 9 éves unokaöccsét, Estei Hippolitot esztergomi érsekké tette). Különösen a IX–X. századtól kezdve gyakran azt is a politikai-hatalmi érdekek határozták meg, hogy ki legyen a pápa. Ez a magyarázata annak, hogy sok valóban méltatlan püspök és pápa volt.

Hasonlóan a papság soraiba is sajnos sok olyan személy került – a papság rangja és anyagi helyzete következtében –, akiket inkább az emberi szempontok vonzottak oda, mint az Evangélium. Mindezek magyarázzák a reformátorok hierarchia- és pápaellenességét is.

A Szentlélek csodája, hogy ilyen körülmények között korról korra mégis támadtak tiszta életű keresztények (szentek) és szent mozgalmak, amelyek megújították az Egyházat, s hogy az Egyház így mégis az Evangélium hordozója tudott maradni.

2. *A keresztes háborúk*

A keresztes háborúk korában Európa és a hozzá szorosan kapcsolódó „keresztény világ” bizonyos értelemben egyetlen egységként élte meg önmagát. S így élte meg a keresztények legszentebb helyeinek – a Szentföldnek – elfoglalását. A mohamedanizmus később Európa

meghódítását, a kereszténység elpusztítását is célul tűzte. Nem volt-e természetes, ha az európai népek és uralkodók együttes önvédelemre fogtak össze, s elhatározták, hogy visszafoglalják Jézus életének szent helyeit? Így kérték fel a keresztes hadak vezetésére egyszer a mi Szent Lászlónkat, majd így ment keresztes háborúba II. András királyunk is. Később keresztes sereget toborzott Kapisztrán szent János is, Nándorfehérvár megvédésére, Hunyadi megsegítésére, majd a kereszt jelében küldte boldog XI. Ince pápa hazánkba a Budát felszabadító seregeket 1686-ban.

Kétségtelen, hogy a keresztes háborúk történetében találhatók súlyos bűnök és embertelenségek is, amint ez sajnálatosan minden hosszabban elhúzódó háborúra jellemző. Könyves Kálmánnak pl. fegyverrel kellett kivernie hazánkból egy fosztogató kóbor keresztes csapatot.. – De létrejöttüket tekintve e háborúkat mégis a *keresztény Európa önvédelmének* kell tekintenünk.

3. *Az inkvizíció*

Európa történetének és az Egyház történelmének fájdalmas ténye az inkvizíció. Az Egyház többször kijelentette, már a II. Vatikáni Zsinaton, hogy elítéli az inkvizíció szemléletét, hogy Isten akarta jognak tartja a lelkiismereti és a vallásszabadságot.

Hogyan jöhetett akkor létre az inkvizíció? S egyáltalán mit is jelentett az?

Ez a kérdés is csak a maga történelmi összefüggésében közelíthető meg.

A mai kor pluralista. A mai ember nagy ideálja a szabadság. Mindenkinek joga van abban hinni és azt hirdetni, amit ő akar... Ebben sok szépség van: szép, hogy az ember, a gondolkodás, a lelkiismeret szabad. De ennek is vannak veszélyei – mert a szép jelszavak mögött éppen az igazi szabadság sikkadhat el! Pl. tapasztaljuk, hogy a gazdasági szabadság, a liberális kapitalizmus következtében olyan pénzügyi, hatalmi csoportok jöhetnek létre (valódi világméretű maffiák is), amelyek sok ember és egész társadalmak súlyos kárát okozzák. – S a szabadság hamis gyümölcsei azok az intézmények is, amelyek egész társadalmakat mérgezhetnek meg büntetlenül, ha pénzügyi vagy egyéb érdekeik ezt kívánják (mint egyes tv-csatornák, amelyek ismételten az emberiség alapvető erkölcsi értékeinek – a hűségnek, a tisztaságnak, a szerénységnek, a becsületességnek – megtagadására, illetve durva beszédre, erőszakra, rombolásra, gyilkolásra stb. indítják nézők millióit). S a szellemi és testi mérgezésekbe emberek százezrei pusztulnak bele.

A szabadság következtében létrejöhetnek szellemi maffiák is: működhetnek csillag- és egyéb jósok, boszorkányok, varázslók, sátánista csoportok stb., s létezhetnek a szellemi maffiáknak világméretű összefonódásai is. Természetesen a törvények tiltják az olyan (vallásos színezetű vagy egyéb) csoportok létét, amelyek nyilvánvalóan ártanak az embernek, a társadalomnak. Csakhogy nem könnyű kimutatni, mikor és mi árt. Tilthatnak a törvények bizonyos össztársadalmat (vagy ifjúságot) veszélyeztető üzelmeket, mint pl. a kábítószer-kereskedést, de tapasztaljuk, hogy a nagy maffiákat kevéssé tudják korlátozni.

A középkor szemlélete nem volt pluralista és nem volt liberális. A középkor, illetve pl. már a Római Birodalom is, egy *egységes társadalomban* gondolkozott. (A hagyományos zárt, falusias társadalom széthullásával, s a városiasodással párhuzamosan, érthetően alakult át az egységes-homogén társadalom pluralista-sokszínű – az emberi sokféleségnek jóval több teret adó – társadalommá.)

A római jog, majd a germán és frank jog szerint a társadalom ellen elkövethető legnagyobb vétek nem a hazaárulás vagy a kémkedés (amelyeket a legutóbbi időkig világszerte és általánosan elfogadottan halállal büntettek), hanem az állam *egységes* és

működő világnézetével ellentétes tanok hirdetése: hiszen ez az állam és a társadalom alapjait rendítheti meg. A középkor keresztény államai (illetve Európa) átvette ezt a szemléletet: – Ez az inkvizíció alapja. E szemlélet az elmúlt 2 évezred zárt vallási társadalmaiban általánosan elterjedtnek mondható, más népek körében is. (A reformátorok: Melanchton, Kálvin is alkalmazták az inkvizíciót, és több embert kivégeztettek, mert azok – az általuk uralt területeken – más tanokat hirdettek, mint ők.)

Az inkvizíció *„felkutatást”* jelent, ti. azoknak a tanításoknak felkutatását, amelyek a kereszténységgel ellentétesek, következőleg – a középkor felfogásának megfelelően – a társadalom egészséges fejlődésére károsak.

Az inkvizícióval kapcsolatban több tényről kell tudnunk:

* *Az első nagy inkvizíciós perek* olyan szekták ellen kezdődtek, amelyek maguk *erőszakkal léptek fel* (donatisták), illetve amelyek a *társadalom alapvető értékeit tagadták.* Így a katarok eretneksége a XII– XIII. században tagadta az élet értékét (tagjai nemegyszer egymást is megölték, kifejezve így a lélekvándorlásba vetett hitüket) tagadta a családot, a házasságot, a társadalmi és egyházi tekintélyt, erőszakkal szembeszállt az állami tekintéllyel. Érthető volt az államhatalom és az Egyház tiltakozása ezek ellen. S nem véletlen, hogy az inkvizíció kemény korszaka a XII. századtól kezdődik, a keresztes háborúk korában, amikor az európai hatalmak kemény kézzel meg akarták akadályozni, hogy a külső ellenség – a török – mellett belső ellenség is (a kathar eretnekség) támadjon rájuk.

* Az egyházi inkvizítorok, teológusok feladata az volt, hogy ha valahol a hit elleni tanítás (és ezzel a felségsértés) gyanúja merült fel, azt megvizsgálják, az „eretneket” jobb belátásra – a hit elfogadására, illetve bűnbánatra – hívják. Csak ha erre nem volt hajlandó, adták át őt az állami igazságszolgáltatásnak. A hamis tanítók fizikai büntetését, illetve a kivégzést mindig az államhatalom hajtotta végre.

* A kivégzettek *számáról nincsenek pontos adatok.* Az egyházellenes áramlatok tetszésük szerint felfelé „becsült” adatokra hivatkoznak.

Semmiképp sem hasonlíthatók arányai a modern kor népirtásaihoz, Örményországban, Kurdisztánban, Afrikában, nem beszélve a fasizmus és a kommunizmus népirtásairól, amelyek ellen sok modern állam nem emelte, vagy emeli fel szavát, mert politikai érdekeit ez nem szolgálná.

* Az inkvizíció sajnos számos esetben alkalmat adott a kor elöljáróinak vagy felhevült csoportoknak, hogy saját céljaiknak megfelelően embereket vagy *csoportokat pusztítsanak* el (pl. inkvizíció ítélte halálra, nyilvánvalóan politikai céllal a később szentté avatott Jeanne d’Arc-ot, szent Johannát, vagy az ugyancsak rehabilitált Savonarolát).

* Fájdalmas tény, hogy ténylegesen voltak *boszorkányperek* is. Ezek egy része ugyan nem mesebeli boszorkányok ellen küzdött, hanem félrevezető „varázslással, ráolvasással, elátkozással, spiritiszta praktikákkal” stb. foglalkozó személyek ellen (vö. a spiritizmusról a 34. l. utáni olvasmányban!); de egy időben nem volt mentes a kor babonás boszorkány-szemléletétől, s az ebből következő súlyosan igazságtalan ítéletektől sem.

* Különösen fájdalmas történet pl. *Husz Jánosé,* akit a királyi menlevél ellenére égettek meg tanai miatt.

* A nagy szentek és egyházi tanítók között minden korban voltak, akik *tiltakoztak* az inkvizíció ellen, s a modern kor értelmében vett „lelkiismereti szabadságot” hirdették. De a középkor uralkodói és egyházi vezetői többségükben az egységes világnézet szigorú védelme, s az eretnekek (azaz a keresztény hitet meghamisítók) elítélése mellett foglaltak állás.

Összefoglalva: történelmi szempontból az inkvizíció szemlélete beilleszkedik az adott kor általános felfogásába úgy is, mint az állam önvédelme, úgy is, mint olykor elvadult

szélsőséges erők véres tette. Keresztény szempontból fájdalommal kell látnunk, hogy az Egyház – mint emberi társaság – e téren is mennyire át tudott venni egy korabeli felfogást, amely *ellentétes az Evangélium szemléletével.*

Meghívást jelent ez a mai keresztény számára: hogy egyrészt legyen alázatos, amikor megítél másokat, hogy azok mennyire ki vannak szolgáltatva korunk hamis értékítéletének (abortusz, eutanázia, testkultusz, pénzfüggőség, tv-függőség stb. terén), másrészt, hogy a kor gyakran eltorzult szemléletével szemben a tiszta keresztény értékek tanúja, prófétája tudjon lenni. (A témához vö. Szántó K. A Katolikus Egyház története; Salgó J.: Krisztus tanúi a történelemben. 17. l.)

4. *Az Egyház a tudomány és a fejlődés gátja*

A felvilágosodásnak, majd a kommunizmusnak és általában a primitív vallásellenes propagandának egyik visszatérő jelszava: „Az Egyház a tudomány és a fejlődés gátja volt!” – A tudományellenesség példájaként általában *Galilei* elítélésének esetét vagy *Giordano Brunó* megégetését idézik (feltűnő, hogy mindig újra csak ezeket!), de nem szólnak arról, hogy az Egyház volt évszázadokon át a művelődés és a kultúra fellegvára és forrása, hogy az emberiség legnagyobb tudósai és az emberi fejlődés úttörői évszázadokon át nagy arányban papi emberek voltak, és hogy a mai napig is nagyon sok tudós és haladó gondolkodó vallja magát mélyen hívőnek. (Erről a témáról többször szóltunk könyvünkben, ezért itt nem részletezzük. Vö. 1-2. fejezet, valamint az „Egyház, papság és haladás” c. olvasmányt a 48. l. végén.) És nem szólnak arról sem – ami pedig az igazságos ítéletalkotáshoz hozzátartozik –, hogy a történelem folyamán a legutóbbi időkig szinte *minden állam, társadalom vagy vallás* súlyos elutasítással vagy tilalommal fogadta az olyan új tudományos hipotéziseket vagy rendszereket, amelyek szembeállni látszottak saját – mindaddig működésképesnek látszó – világnézetükkel.

Így ítélt halálra másként gondolkozó tudósokat Kálvin éppúgy, mint a legutóbbi korig a monolitikus hatalmak vagy vallások. – Így küldte el tanszékéről a lutheránus *Keplert* a tübingeni főiskola evangélikus vezetősége a kopernikuszi világkép hirdetése miatt, amely miatt Galilei is feszültségbe került a Katolikus Egyház egyes vezetőivel. Említésre méltó viszont, hogy Kepler ezután a grázi katolikus főiskolán lett a matematika tanára.

Galilei vagy Giordano Brunó esetéről és az egyéb inkvizíciós eljárásokról tehát csak a kor látásmódját figyelembe véve lehet ítéletet alkotni (amint az inkvizícióval kapcsolatban erről szóltunk). Korunk szemléletének megfelelően viszont érthető, hogy a Katolikus Egyház és II. János Pál pápa fontosnak tartotta, hogy a világ színe előtt bocsánatot kérjen Istentől mindazon esetekért, amelyekben az Egyház a világi hatalom büntető ítéletének adott át valakit világnézete vagy tudományos meggyőződése miatt.

* *Galilei elítélése* kétségtelenül egyes korabeli Egyháziak szűklátókörűségét jelzi. De e történet beállítása *egyúttal jelzi a vallásellenes propaganda hamisságát* is. – A köztudatban úgy él az esemény, hogy Galileit haladó tanai miatt a korabeli egyházi tudománytalanság börtönbe zárta. – A téma ennél összetettebb, s az inkvizícióról mondottak szellemében közelíthető meg. – Galilei korában a Nap-központú világkép nemcsak új volt, hanem tudományosan *nem is volt bizonyított.* A kor számos nagy tudósa is tagadta, mint pl. Tycho Brahe. A Galileit kihallgató bizottságok azt kérték tőle, addig ne hirdesse tényként e rendszert, amíg az tudományosan be nem bizonyosodik (mert mindaddig úgy tűnik, hogy helyesebb a Biblia által is sugallt, s a kor legtöbb tudósa által is vallott Föld-központú világképet vallani). Amikor Galilei megszegte ezt az ígéretét, s újra tényként írt a

Kopernikusz által kidolgozott rendszerről, egyházi bíróság elé állították. Bár *több egyházi tudós pártjára állt* (!), többségbe kerültek azok, akik ellene szavaztak: Névlegesen börtönre ítélték, valójában *otthonában kellett élnie* „házi őrizetben", ahol munkáit továbbra is folytathatta. Galilei *mindvégig hívő ember maradt,* élete végén apáca leánya volt fő vigasza. (Ami a korabeli Egyház egészének „tudománytalanságát" illeti, a Galilei által állított rendszert egy „egyházi" ember dolgozta ki: Kopernikusz kanonok; s – mint említettük – Galilei baráti körében számos pap tudós volt, akik pártjára álltak, de a bizottság ítéletet kérő része erősebbnek bizonyult (vö. Magyar Katolikus Lexikon, Galilei).

* *Giordano Brunó* megégetése is elfogadhatatlan a mai gondolkodás számára. De a vallásellenes propaganda vele kapcsolatban is hamisít. Hiszen *nem tudományos nézetei miatt* égették meg, hanem vallási eretneksége miatt (panteista nézetei, a Szentháromságnak és Krisztus megtestesülésének tagadása stb. miatt).

5. *A zsidó-kérdés*

A pápa szolgálata folyamán több ízben is bocsánatot kért a zsidóságtól mindazért, amivel a katolikusok hozzájárultak a történelem folyamán az antiszemita szemlélethez.

A pápa bocsánatkérése a zsidóság és a kereszténység kapcsolatának 2000 évére vonatkozik. Voltak korok, amelyekben a zsidók és a keresztények kapcsolata békés volt; más korokban vagy vidékeken megjelent a „Krisztus-gyilkosság" vádja és egyéb előítéletek, vagy hátrányos megkülönböztetések.

* A náci népirtással kapcsolatban a pápa bocsánatot kért azért, hogy (illetve amennyiben) az Egyházban is időnként megjelenő zsidóellenesség hozzájárult a szemlélethez, amely a holokausztot eredményezte.

* A fasiszta zsidóüldözéssel kapcsolatban azzal is szokták vádolni az Egyházat, hogy egyes országok (elsősorban Németország) Egyháza nem emelte fel eléggé és időben szavát a nácizmus ellen.

Tény, hogy voltak katolikusok és főpapok is, akik a fasizmus kezdeti idejében kevésbé tartották veszélyesnek Hitlert (akinek tervei akkor még nem voltak annyira nyilvánvalóak), mint a kommunizmust – amelynek a Szovjetunióban megnyilvánult embertelensége, vallás- és népirtása már ismert volt. – Sajnos voltak olyan egyházi vezetők is, akik akkor sem távolodtak el a fasiszta rendszertől, amikor nyilvánvalóvá vált annak embertelensége. – De az is bizonyos, hogy történelmi tragédiák után könnyű megállapítani, mit kellett volna ott tenni. Az események közben élőktől nem jogos olyan látásmódot elvárni, mint amilyenre egy tragédia bekövetkezése után szert teszünk.

Amint a *kommunizmussal* esetenként kollaboráló egyháziakról beszélni akkor szabad, ha szólunk azokról, akik ellenálltak, vagy akiket üldöztek a kommunizmus alatt (s ők többen voltak), ugyanígy a nácizmus esetében.

Örömmel tudhatjuk, hogy *katolikusok egyedülállóan sokat tettek a zsidók megmentéséért,* s százezreknek életét sikerült megmenteniük. (Erről bővebben vö. 43. lecke/I. – Itt szó van arról is, hogy a magyar Egyház sok tagja életének kockáztatásával vagy feláldozásával is részt vett a zsidók megmentésében.)

* A médiában hallunk egy másik vádat: *XII. Piusz pápának* jobban fel kellett volna emelnie hangját a zsidóüldözés ellen. E vád mögött egy hipotézis is áll: ha a pápa tiltakozott volna, fékezhette volna a náci vérengzést.

XII. Piusz helyes politikai látásmódján – s azon a hipotézisen, hogy „mi lett volna, ha" – évtizedekkel az események után lehet vitatkozni.

A pápa – a történelmi kutatások szerint – miután számos lépést tett az üldözöttek érdekében, hosszan megszenvedett gondolkodás után úgy látta, hogy nem ad ki tiltakozó körlevelet (bár az már elő volt készítve), mert attól félt, hogy ezzel nehezebbé tenné a nácizmus alatt élő egyházaknak és az egy ideig még kímélt kikeresztelkedett zsidóknak helyzetét. (A holland püspöki kar náciellenes körlevelére válaszul Hitler a zsidó származású szerzeteseket is Auschwitzba hurcoltatta.)

De a tények beszélnek arról, hogy a pápa mi mindent tett a zsidók védelmében.

* A vatikáni nunciusok (a pápa „nagykövetei”) pl. „menlevelet” adtak a zsidóknak; a szerzetesházak és egyházi intézmények (kórházak, szemináriumok) Rómában és Európa országaiban a pápa szándékának megfelelően (létük kockáztatásával) befogadták, hamis papírokkal bújtatták őket, s amíg ez védelmet jelentett, a papok keresztlevelet adtak nekik.
* Hogy a pápát ismerő zsidók hogyan ítélték meg magatartását, jelzi, hogy Isak Zolli, aki a zsidóüldözés éveiben volt *Róma főrabbija, a háború után katolikus hitre tért.* A keresztségben az Eugenio nevet vette fel, XII. Piusz (Eugenio Pacelli) iránti tisztelete jeleként (vö. F. Lelotte: A XX. század konvertitái II. Bp. 1986.)
* Egyes egyházellenes írások eljutnak addig, hogy a kereszténységben a történelem folyamán megjelent zsidóellenességet teszik felelőssé azért, hogy a nácizmus gyökeret verhetett Európában. – A történészek azonban összetettebb szempontokra mutatnak rá, amelyek esetenként nem elsősorban vallásiak voltak.

* Egy tehetséges, pénzügyi vagy politikai hatalomra szert tevő, és tagjai között olykor akarva-akaratlanul szövetséget létrehozó csoporttal szemben könnyen alakul ki ellenszenv.

* A magyar történelemben bizonyos események is rontották a zsidóságról kialakított képet. Pl. hogy a számos embertelenséget és gyilkosságot végrehajtó Tanácsköztársaság idején a radikális és szociáldemokrata vezetők jelentős része, és a népbiztosok mintegy 60%-a zsidó volt; hasonlóan zsidó volt a véres rákosista kommunizmus felső és középvezetőinek jelentős része (vö. Glatz F.: A magyarok krónikája, 565; A kommunizmus fekete könyve, 445-446).
* A zsidóság szerves részét képezte a magyar nép és gazdaság fejlődéstörténetének. De feszültségeket okozott pl., hogy a zsidóság sajátos helyzeténél, képességeinél fogva – s olykor a korlátok következtében is, amelyeket köréje állítottak – gyorsabban polgáriasodott, gyermekeit nagyobb arányban taníttatta. Ennek eredménye lett, hogy a 20-as években a zsidó egyetemi hallgatók aránya hazánkban az orvosi vagy a műszaki karok hallgatóinak 40– 45%-át tette ki, miközben az ország népességének 5,1%-a volt zsidó (Glatz F., i. m. 575). Sokan úgy élték meg a helyzetet, hogy a magyar fiatalok emiatt nem juthatnak be az egyetemre. Ekkor született meg a törvény a „numerus clausus”-ról, amely a zsidó állampolgárok jogegyenlőségét sértette, ui. kimondta: „az ország területén lakó népfajokhoz és nemzetiségekhez tartozó ifjak arányszáma az (egyetemi) hallgatók között lehetőleg érje el az illető népfaj vagy nemzetiség országos arányszámát”. – A mondottakkal párhuzamban a zsidóság magas arányban foglalta el a polgári állásokat: pl. az ügyvédek 49%-a, a gyártulajdonosok és bérlők 50%-a, igazgatóiknak 41%-a, a kereskedelemben önállók 45%-a, a tisztviselők 52%-a vallotta magát izraelitának. Reakció volt az 1938– 39-ben az 1. és a 2. zsidótörvény, amely „korlátozta a zsidók gazdasági és közéleti térfoglalását” (i. m. 608).
* A témával kapcsolatban jó tudnunk, hogy Magyarországon hívő zsidó vezetők is bocsánatot kértek azért, mert sok zsidó vállalt elkötelezett, illetve vezető szerepet a

kommunizmus ateista és gyilkos rendszerében, s hangsúlyozták, hogy azok a zsidóság töredékét alkották, s nem tekinthetők a zsidóság hiteles képviselőinek (vö. i. m. 565).

A kereszténységgel nem fér össze semmiféle hátrányos faji megkülönböztetés! Ma örömmel tudhatjuk, hogy új kapcsolat születik keresztények és zsidók között. A keresztény – a pápa szavával – a zsidóságot a hitben idősebb testvérébnek tartja!

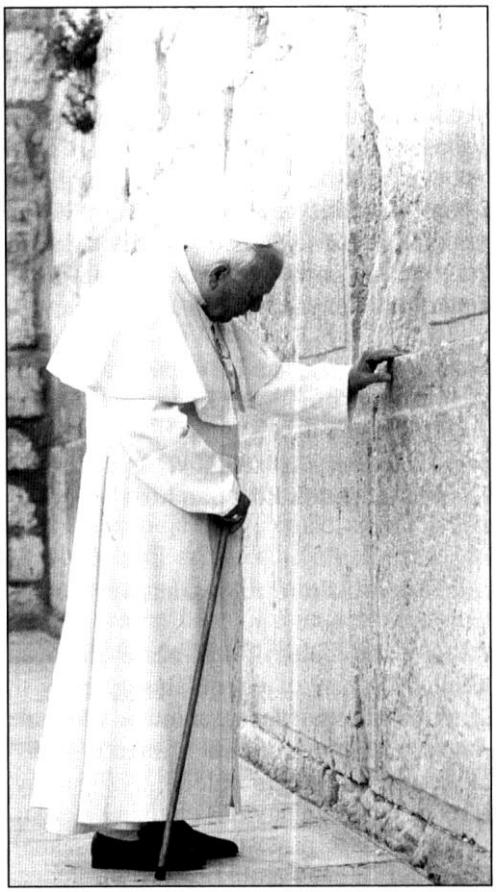

II. János Pál pápa a jeruzsálemi „siratófalba" helyezi a katolikusok és zsidók közti kiengesztelődést kérő imáját

6. *Felelősség az egyházszakadásokért* és vallásháborúkért – (Erről részletesen szólunk a 35. leckében)

A reformációt követő vallási háborúskodások a történelem fájdalmas eseményei. Sajnos, az ezekről szóló híradásokban is fellelhető bizonyos egyoldalúság, hogy ti. egyes egyházak gyakran mind saját tagjaiknak (a hitoktatásban), mind a világnak, csak saját sérelmeiket panaszolják fel. Pl. Magyarországon irodalmi szinten is közismert lett a 40 református prédikátor esete, akiket gályarabságra küldtek. Az igazság, hogy sajnos az összes nagy Egyház súlyosan vétett e korban egymás ellen: a katolikusoknak is volt több vértanúja a kassaiakon kívül is, akik protestáns vérengzéseknek lettek áldozatai. És volnának más fájdalmak is, amelyeket a katolikusok is felróhatnának a többieknek. – A keresztények közötti párbeszédet és az igazságot viszont az szolgálja, ha belátjuk saját hibáinkat, és a történelmi dimenziónak megfelelően megértéssel viseltetünk a másik felekezet vétkeivel szemben.

C) Összefoglalva: az Egyház történelmi bűneiről

1. *Az „Egyház” gyengeségei – és az emberi-társadalmi törvényszerűségek*
Az Egyház szent és bűnös. Szent, mert isteni életet hordoz. Bűnös, mert emberekből áll.

* Mivel az Egyház emberekből áll, hordozza a lehetséges emberi hibákat tagjaiban. Vannak szentség útjára lépett tagjai, de még ők sem mentesek minden bűntől. Hát még azok, akik csak formálisan – valamilyen külsőség betartása által – a tagjai, s igazán sosem adták át életüket hittel Jézus Krisztusnak.
* Mivel az Egyház *emberi közösség,* hordozza mindazokat a hibalehetőségeket, amelyek az emberi közösségek, társadalmak jellemzői. Minél inkább átadta magát valaki, s egy csoport Krisztusnak, annál inkább Krisztus törvényei diadalmaskodnak életében, s minél kevésbé adta át magát, annál inkább a világ vagy az önzés törvényei irányíthatják őt.

2. *Az Egyház történelmi bűnei – és az ún. „keresztény Európa”*
A kereszténység elterjedésének korában a Római Birodalomban és lényegileg az egész világon az Egyház és az állam, a vallási és a társadalmi élet összefonódott. Amikor Nagy Konstantin császár véget vetett a keresztények üldözésének, s a pogánysággal szemben a kereszténység mellett döntött, természetszerű volt kora számára, hogy ettől kezdve a kereszténység határozza meg a Birodalom életét, majd az első évezred végére egész Európa, illetve ezt követően az ún. nyugati világ életét, társadalmát, kultúráját.
Ebben a világban aki megszületett, az automatikusan belekerült egy keresztény kultúrába, „vallásosságba”.
A kereszténység történelmet fordító ajándék volt Európának, a nyugati világnak. Számos értéke átjárta az ún. keresztény társadalmakat: megszűnt a rabszolgaság, elméletileg minden ember egyenlővé vált, a keresztény erkölcs pozitív értékei, a kereszténység pozitív világlátása határozta meg Európa másfél évezredét, s ez hat napjainkig is.
Ugyanakkor a keresztény formák – ünnepek, társadalmi szokások, szentségek, imádságok stb. – mögött sok *pogányság is lappangott.* És e korban, amely formáiban mindenestül kereszténynek látszott, valamiképp minden bűn és emberi nyomorúság kapcsolatban állt a magukat kereszténynek mondó embercsoportokkal, világi vagy egyházi vezetőkkel. (Mint pl. az inkvizíció, a keresztes háborúk, a konkvisztádorok bűnei stb.)

A mai ember nyilvánvalóan érzi, hogy a kereszténység lényege nem abban áll, hogy valaki eljár templomba vagy külsőséges szabályokat betart, hanem abban: hogy élő hittel dönt Jézus mellett, s ennek megfelelően él. – Az ún. „keresztény középkorban” voltak igazi szentek, akik döntöttek az Evangélium hite mellett, mások csak a formákat tartották be, s szívük mélyén nem voltak keresztények. De a történelem meghamisítása, ha a hibák mellett arról nem beszélünk, hogy hány pápa, püspök, pap, sőt király és főúr volt – épp kereszténységének következtében – a történelmet, illetve az emberi-kulturális haladást meghatározó, példás életű egyéniség. Gondolj akár csak a magyar történelem szent nagyjaira!

3. *Az Egyház bűnei a jelen tükrében*
Az Egyház történelmi mulasztásairól, bűneiről csak a történelmi (és szociológiai) háttér ismeretében beszélhetünk. S ha ma beszélünk e mulasztásokról, egy pillantást kell vetnünk a mai korra is, illetve azokra, akik az Egyház elleni vádakat kiélezetten megfogalmazzák.
* Századunkban az Egyházat és a kereszténységet legerősebben a *nemzeti szocializmus* és a *kommunizmus* támadta. A nemzeti szocializmus egyház- és kereszténységellenes támadásaira ma már alig emlékszik az emberiség, annyira elfeledtették azokat

a nácizmus egyéb gaztettei, amelyekre hamar fény derült. A kommunizmus embertelenségéről, mintegy 100 millió ember kiirtásáról, haláltáborairól az utolsó években kezdünk tudomást szerezni. (Vö. pl. A kommunizmus fekete könyve c. kötet, Bp. 2000. – amelyben volt francia kommunisták tárják fel a kommunizmus emberiség elleni bűneit.)

* Napjainkban évente sok 100 ezer életet olt ki az abortusz, terjed az eutanázia, a prostitúció, az erkölcsnélküliség, a kábítószer, a gazdasági maffiák; gazdag országok és pénzügyi hatalmak hagyják éhen halni szegények millióit, vagy tétlenül nézik egész népek – örmények, kurdok, bosnyákok, vagy különböző afrikai törzsek – kiirtását.

Nem teszik jóvá az Egyház mulasztásait korunknak e nyomorúságai, csak arra irányítja figyelmünket, hogy minden korban hemzsegnek a gyilkos emberi tévedések. S az egyik bűnről akkor igazán jogos beszélni, ha mellette látjuk a többieket.

Összefoglalva azt mondhatjuk: Helyes, hogy az Egyház bocsánatot kér mulasztásaiért Istentől az emberiség nyilvánossága előtt, hiszen – mint emberi közösségnek – voltak súlyos vétkei a történelem folyamán. De nyugodtan mondhatjuk, hogy *minden emberi csoportnak vagy nagy vallásnak megvoltak a maga – emberségükből következő – súlyos mulasztásai. És senki sem tett annyit az emberiségért,* mint a kereszténység, illetve a Katolikus Egyház. – Remélhetjük, hogy a többi közösségek, pártok, vallások vagy világnézeti csoportok is eljutnak arra a bölcsességre és alázatra, hogy ki-ki megvallja a saját mulasztásait.

D) Mit tegyünk, ha az Egyház „bűneit” szemünkre vetik?

Ha embertársaink az Egyház bűneit – ahogyan gyakran halljuk: egyoldalúan, és hiányos ismeretek alapján – emlegetik, először is próbáljuk megérteni őket (mi az, amiben igazuk van!), s fájlalni, hogy az Egyházban valóban sok mulasztás történt és történik. Esetenként – ha ily módon ki tud alakulni köztünk a párbeszéd kapcsolata – nem is kell többet tennünk. Máskor, illetve a párbeszéd megfelelő fokán, tudnunk kell tisztázni a vádak egyoldalúságát (ehhez szeretnének segíteni a fenti szempontok); illetve miközben megvalljuk az Egyház gyengeségeit, keresnünk kell a módot, hogyan mutathatunk rá az Egyház illetve a jézusi élet lényegére, s hogyan válhat egy ilyen témákról folyó beszélgetés is lépcsővé, amely a hit felé vezet.

(A nemhívőkkel való párbeszédről, Istenhez elvezetésükről vö. a 3. lecke után „Tudod-e?”)

Összefoglalás (Évünk anyaga): „Tudom, kinek hittem”

Az évben hitünk legfontosabb kérdéseivel találkoztunk. Anyagunkból most két szempontot emelünk ki: hogy hitünk ésszerű, és hogy a hit élet.

1. *Hitünk ésszerű*

Ésszerűségét több szempont is nyilvánvalóvá tette számodra az év folyamán. Mindenekelőtt az, hogy választ kaptál a) a hittel és b) az emberi élettel kapcsolatos legsúlyosabb kérdésekre, továbbá c) a hit ésszerűségét és emberközelségét fedezheted fel évünk anyagának felépítésében is.

a) *Választ kaptál* az év folyamán a legsúlyosabb *ellenvetésekre:* Hogy
– van-e Isten?
– mi a tudomány és vallás viszonya?
– hogyan kell értelmezni a Bibliát?
– élt-e Jézus?
– mi a lényege Jézus tanításának?

b) *Választ kaptál az emberi élet legmélyebb kérdéseire:*

az élet, a halál, a szeretet, a szenvedés kérdéseire. – És megtapasztaltad, hogy ésszerűek még a hit nagy misztériumai is, hiszen olyan valóságokat sejtetnek meg, amelyek után az ember lelke mélyén vágyódott:

– vágyott a végtelen Szeretettel való találkozásra: – Isten megszólította.

– önző hajlamai ellenére vágyott a szeretetre és egységre: – Megtalálta önmagát a szentháromságos élet titkában.

– vágyott a végtelen Istennel való egyesülésre: – Jézus kenyérré és borrá lett, hogy egyesüljön vele.

– arra vágyott, hogy kapcsolatban legyen távollevő szeretteivel, hogy valamiképpen segíthesse őket. – Krisztus Testében egyek vagyunk: imával, szenvedéssel, krisztusi életünkkel segíthetünk egymásnak. (Az a tény, hogy a kereszténység az ember legmélyebb vágyaira is megoldást ad, isteni eredetének nagy igazolása.)

c) *Anyagunk felépítése* is utal hitünk ésszerűségére és emberközelségére:

I. Az ember keresi Istent – vágyik Isten után (1-4. l.).

II. Isten válaszol az ember keresésére – szól az emberhez a kinyilatkoztatásban, meghívja a szeretetre és az isteni életre (5-11. l.)

III. Isten emberré lesz Jézusban – választ ad az ember kérdéseire, és meghívja őt a szentháromságos életre (12. 21. l.).

IV. Jézus köztünk marad – élni akar bennünk és köztünk, hogy a világ végéig jelen legyen az emberiség számára (22-25. l.).

2. *A keresztény hit: élet*

a) A keresztény hit nem elvont eszmerendszer, hanem a személyes Istennel való párbeszéd. A kereszténységet tehát csak az sejtheti meg, aki válaszol Isten megszólítására: aki elkezd Krisztus tanítása szerint élni.

Vonatkozik ez arra is, amit Jézus különféle „jelenléti módjairól” tanultunk. Jézus többféle jelenlétét ismertük meg ebben az évben: Láttuk, hogy Ő jelen van:

Igéjében,

az embertársban,
az Eukarisztiában,
a nevében összegyűltek közösségében,
az Egyházban.

A sok formában jelenlevő Krisztussal csak az találkozhat, aki felismeri jelenlétének sajátos meghívását, és életével válaszol arra. (Gondold végig, miként hívnak meg a szentháromságos életre Jézus különböző jelenléti módjai.)

– A Szentírás szavaiban az találkozhat Jézussal, aki elkezdi élni azokat.

– Az embertársban az találkozhat Vele, aki felismeri és szolgálja benne Krisztust.

– Az Eukarisztiában az egyesülhet Vele, aki követni akarja Őt szentháromságos életformájában.

– A közösség akkor lesz számunkra a Jézussal való találkozás helye, ha Jézus ajándékozó magatartásával megyünk oda (Mt 18,20).

– S az Egyházban is akkor találkozhatok Vele, ha az Ő szemével nézek tagjaira, vezetőire.

b) *Az év végén* különösen is gondolj arra, hogy Krisztus tanítása akkor marad benned élő, ha éled azt: a nyáron is. Hitéleted alapvető tennivalóit fogalmazd meg tehát. Ezeket soha ne hagyd el:

Reggeli ima (jó elhatározás) – esti ima (lelkiismeret-vizsgálat).
Legalább vasárnaponta áldozás – havi gyónás.
Kapcsolat az élő keresztény közösséggel (az Egyházzal).
Ha ezeket megtartod, Jézus élni fog benned, s tanúja leszel a világban.

800 000 fiatal a Szent Péter téren, a Katolikus Ifjúsági Találkozón, 2000-ben (vö. a 147. oldalon lévő képpel)

II. könyv: Legyenek mindnyájan egy

V. rész: Jézus megváltotta a világot

26. lecke: Jézus az én Megváltóm

Az Ószövetséget egy mélységes remény hatotta át, több mint ezer éven át: hogy majd eljön a Messiás, a Szabadító – aki megszabadítja népét bűneitől; aki egy új isten-kapcsolatra vezeti el őket.

Az Ószövetség legnagyobb élménye az Egyiptomból való megszabadulás. Számunkra a megváltás „előképe”. – A zsidók rabságban élnek Egyiptomban. Fiúgyermekeiket, s ezzel népüket, a fáraó halálra ítélte. Ki vannak szolgáltatva az elnyomásnak. Ekkor az Úr szabadulást ígér nekik. Érdekes cselekedeteket kíván tőlük: áldozzanak fel egy bárányt. Vérével kenjék meg a zsidó házak ajtófélfáit. A vér megmenti majd őket a haláltól – amellyel Isten az egyiptomiak családjait sújtja. (Olvasd el: Kiv 12!) Így is történt. A zsidók, a Vörös-tengeren átkelve, megmenekülnek a fáraó rabságából. Ez volt az első húsvét. Ettől kezdve, 1200 éven át minden húsvétkor, a megmenekülésükre emlékező jelképes (pászka) vacsorával ünneplik kiszabadulásukat: minden családban megölnek egy bárányt. Vérével megkenik ajtófélfájukat. Kovásztalan kenyeret fogyasztanak, s hálát adnak szabadulásukért.

Az utolsó vacsorán Jézus is a szabadulást ünnepelte tanítványaival. Húsvét volt. Ő is kezébe vette a kovásztalan kenyeret (amely később az Eukarisztia kenyere lett). Halálakor vérét ontották – a megváltás vérét: mint a bárányét, amellyel megkenték az ajtófélfákat, hogy megmeneküljenek a haláltól. Azért hívjuk Jézust „Isten Bárányának” – mert igazán az ő vére vette el a halált, a bűnt. S ő nemcsak a fáraó fogságából mentett meg minket, hanem a bűn és a halál rabságából.

I. A bűn titka – és az „áteredő bűn”

Az ember alapvető tapasztalata, hogy vágyik a Mindig Több, a Végtelen után. De a mélyebbre néző embernek, s minden vallásnak van egy másik tapasztalata is. Miközben szeretne isteni, tökéletes lenni – átéli a bűnt, a méltatlanságot.

A vallásoknak alapvető kérdése ezért az is: honnan van a bűn, a gyengeség – és hogyan küzdhető le? Ki szabadíthat meg bennünket? – A különböző vallások, filozófiák, pszichológiai irányzatok különféle utakon keresik a megoldást.

Az *Ószövetség első fejezeteinek* témája is az emberben és a világban levő kettősség: Isten jónak teremtette a világot, boldogságra teremtette az embert. Honnan van a jó és a rossz kettőssége? Honnan van a bűn, a fájdalom? – A szent író az isteni kinyilatkoztatásból kapott válaszát gyönyörű *jelképes elbeszélésben* mondja el:

Alapvető tanítása, hogy Isten valóban a jóra, az isteni életre teremtette az embert. A Biblia leírja, hogy Isten csodálatos kertbe (az Édenkertbe, a Paradicsomba) helyezte az első embereket (Ádámot és Évát). Itt mindenük megvolt. Boldogok voltak, és tudták, hogy Isten szereti őket.

Az emberek azonban *hálátlanok voltak* Isten iránt. Amikor dönteniük kellett, engedelmeskedjenek-e törvényének, ők Nem-et mondtak. (Isten törvényét jelképezi az elbeszélésben a parancs, hogy egyik fa gyümölcséből ne egyenek. S a bűn jelképe: Ádám és Éva esznek a tiltott fa gyümölcséből.)

A bűn *azonnali következménye*, hogy el kell hagyniuk a boldogság kertjét, amelyben Istennel együtt éltek – s elveszítik lelkük boldogságát és Isten barátságát (Ter 2-3).

A bűn *távolabbi következménye*, hogy a gyermekek az Istentől „távoli" világba születnek, bűnt bűnre halmoznak. Káin megöli Ábelt; Noé korában vízözön pusztítja el a bűnösöket; Bábel lakói gőgjükben Istennel akarnak vetekedni (Ter 4-11).

Azonban a bűnök sötétjében is *felcsillan a remény:* Isten nem hagyja el az embert; elküldi majd a Megváltót, aki kiszabadítja őt a bűn börtönéből.

II. „Egy a közvetítő Isten és ember között..., Krisztus Jézus, aki váltságul adta magát mindenkiért" (1 Tim 2,5-6)

1. *Isten üdvözítő terve és a bűn*

Isten saját képmására teremtette az embert. Lelkébe írta a teljesség, az Isten utáni vágyat. Úgy tekintett rá, mint gyermekére (vö. 1 Tim 2,4-5; 4,10; Ef 4,1-11).

De Isten *szabadságot* is adott teremtményének, hogy önmaga dönthessen a jó mellett. S az ember (mint az első emberpár) visszaélt szabadságával, és szembefordult Teremtőjével.

A *Biblia tanítása* szerint a szenvedésnek, halálnak és rosszra hajló természetnek oka az, hogy az ember *Nem*-mel válaszolt az isteni szeretet meghívására.

Az emberiség a bűn által kilépett Isten világából (kiűzetett a Paradicsomból), és elindult egy úton, amelyen egyre inkább elhatalmasodott a rossz. – A gyermekek pedig ebbe az emberiségbe születnek bele. Ennek két következménye van: 1. Ők is az *Istentől elszakadt* emberi közösség tagjaivá lesznek. 2. Születésükkel magukra veszik a *rosszra hajló emberi természetet;* és gyermekkoruktól kezdve természetszerűen elsajátítják környezetük hibáit.

Ezt az állapotot, amelybe a gyermek beleszületik, az *áteredő bűn állapotának* nevezi a kereszténység. – A gyermeknek nincs saját bűne. Mégis egy Istentől távolálló emberi természetbe és világba születik, amely őt is hajlamossá teszi a rosszra.

Minden ember tapasztalja a kettősséget: Álmodik az igazságról, a szeretetről. S gyakran azon veszi észre magát, hogy az ellenkezőjét teszi (vö. Róm 7,14-24). – Az emberiség egy része törvényt is csinál az emberi gyengeségből. A bűnbe való belenyugvás pedig, az egyént és a társadalmat a lezüllés felé vezeti. (A kábítószer, alkohol, szabad-szex „pótlékai"– a család és a társadalom széthullásához visznek.)

2. *Jézus az én megváltóm*

A kereszténység alapvető és legörvendetesebb tanítása: Jézusban eljött közénk Isten – Isten Fia –, hogy isteni életet adjon nekünk. Több: Jézus magára és magába vette bűnünket, sebeinket, halálunkat, megoldhatatlanságainkat: „belehalt" abba, hogy nyomorúságainkat (isteni ereje által) magába vette. De így visszavitt minket – önmagában (saját testében) – Istenbe: Így váltott meg a bűntől, a reménytelenségtől, a haláltól.

Jézus – életének, csodáinak és tanításának isteni voltával – igazolta, hogy Ő isteni erővel, hatalommal rendelkezik, hogy szavai hitelt érdemelnek. Ebben tanítványainak – főleg pünkösd után – nem is volt kétsége. De a keresztények évszázadokig, sőt napjainkig próbálják megérteni – és mindig új megközelítéseket megfogalmazni –, mit is jelentenek ezek a titokzatos, bizonyos szempontból abszurd, hihetetlen állítások, amelyeket Jézus megfogalmazott. Pl. hogyan lehet, hogy a Végtelen Isten, véges, törékeny emberré legyen; majd keresztre feszítsék; majd kenyérként maradjon köztünk? Ha belegondolunk ezekbe a szinte hihetetlen jézusi tanításokba: megérezzük, hogy mindezek *az abszurdnak is mondható titkok, az emberi lélek legtitokzatosabb, és ugyancsak abszurd és érthetetlen vágyaira adnak*

választ és megnyugvást. (Választ, amelyet minden vallás, vagy akár minden komolyabb pszichológiai irány keres.)

Azt, hogy Jézus az emberiségnek, és személyesen Neked a Megváltód, csak úgy értheted meg, ha mélyen magadba nézel, s közben ránézel Jézus Titkára. Térdelj le (ha együtt vagytok, térdeljetek le)! Csendesülj el! **Nézz lelkedben a keresztre szögezett, szenvedő Krisztusra!**

a) *Gondold végig bűneidet, tehetetlenségeidet,* fájdalmaidat, reménytelenségeidet.
Nézz a Keresztre-szögezettre: Őt nem elsősorban a zsidók feszítették keresztre! Ő szeret Téged: Magára és magába vette sorsodat, fájdalmadat, bűnödet, nyomorodat, tehetetlenségedet – az emberiség minden bűnét-fájdalmát. A mi bűnünk fájdalmának súlya alatt kiált fel: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?" (Mt 27,46).

Mennyire szenvedhet Isten, ha szeret Téged, ha eggyé válik Veled, s ha – isteni végtelen tisztasága és fensége ellenére – annyira „kiüresíti magát" (Fil 2,7), hogy képes magába venni mindazt, ami Benned sötétség és bűn? Ez a lényege Isten Fia, Jézus keresztre feszítésének! „A mi betegségeinket viseli, fájdalmainkat hordozza, vétkeinkért szúrják át... Az Úr őrá rakta mindnyájunk bűnét" (Iz 53,4-10).

Nézd tehát Őt! És lásd meg, hogy a Keresztrefeszített fájdalmában ott van minden, ami Neked fáj! S Ő úgy áll az Atya elé, hogy Benne ott vagy Te.
Imádkozz, és adj hálát, hogy Ő minden sebedet az Atyához vitte, minden bűnödet eltörölte, saját odaadása, halála által!

b) *Szemléld tovább* keresztre szögezett Megváltódat! Hajolj meg lelkedben isteni Fensége előtt. Csodáld benne – vagy próbáld megsejteni –, amit a Biblia, a kereszténység róla vall (két évezred óta, legmélyebb tapasztalással és meggyőződéssel):
– A *keresztre szögezett Jézusban – ott van az egész Föld, az emberiséggel:* minden ember, minden bűnével, nyomorával, sebével, tagadásával, gazságával.

Amint egy anya számára gyilkos gyermeke elsősorban nem gyilkosnak számít, hanem az ő gyermekének, úgy hordja Jézus szívében (testében) a bűnös embert.

– S ott van benne az egész Menny is, a teljes Szentháromsággal!

Nézd Őt! – A földről nézve csupa seb, csupa bűn. – A mennyből – mennyei szemmel – nézve (ahogyan az Atya látja Őt): Ő a Feltámadás! Már most a kereszten, ott van benne a menny fenséges ragyogása, a Szentháromság Isten teljes, isteni élete. Az ember-Krisztus teljes IGEN itt, Istennek – s ez az IGEN, az Isten élete! S ez a Megváltás! – A halálnak és a feltámadásnak ezt az egységét hívjuk *„húsvéti titoknak”.* (Vö.: Tudod-e? a lecke végén!)

Ő magába Vett téged (magában hordja bűneidet, sebeidet): – Önmagában akar bevinni Isten életébe, a Szentháromságba, a mennybe.

Ha hiszel benne, ha átadod a Megváltó Jézusnak életed, Ő azt ígéri: megsemmisíti bűneidet, erőtlenségedet, s a saját, isteni életében, erejében részesít: s benned fog élni. Aki benne hisz, annak azt mondja: „Még ma velem leszel a Paradicsomban”, a mennyben, az isteni életben. – Aki hisz benne – ígéri –„azt Atyám is szeretni fogja, hozzá megyünk és *benne fogunk lakni,* s én kinyilatkoztatom magamat neki” (Jn 14,21) (vö. Jn 3,16-21; Róm 5,17).

S mit jelent, hogy hiszel Benne? Hogy belé vetett hittel élsz – s úgy szeretsz, ahogyan Ő szeretett, úgy teszed az Atya akaratát, ahogyan Ő (vö. Jn 14,15-23; 1 Jn 5,1.4-5).

c) *Adj hálát!* Kérd a keresztre szögezett Istent, Jézust, Megváltódat – hogy légy képes átadni neki *hittel* életedet. Hogy Ő újítson meg; Ő adja neked isteni erejét; Ő lakjon benned, s élje benned isteni életét!

3. *A megváltás titkai*

Jézus élete és halála a) megváltó *tett* b) és megváltó *tanítás.*

a) *Jézus élete és halála megváltó tett*

Mi az, hogy megváltó tett? Ő Isten létére magára és magába vette az emberi sorsot: a fájdalmat, a bűnt, a halált. Így átvállalta az emberiség „keresztjét”. És lehetővé tette, hogy az ember felemelkedjék és isteni életet éljen.

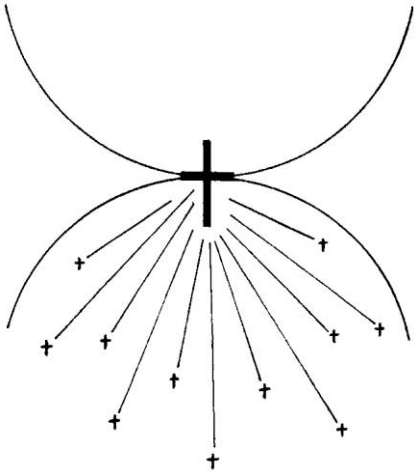

Jézus élete és halála *több szempontból* is megváltó tett:

I. Ő titokzatosan eggyé vált minden emberrel. Magába vette a legbűnösebb ember sorsát is. „Belemerült” a bűn sötétjébe, hogy magára vegye a tékozló emberiség minden fájdalmát és sötétségét (vö. 1 Pt 2,24; 2 Kor 5,21; Gal 3,13; Iz 53,4-6). S miután így *egyesült minden*

emberrel, önmagában emelte fel az emberiséget. Kiemelte a bűn kilátástalanságából és odavitte az Atyához. –„Isten emberré lett, hogy az embert Istenné tegye” – mondták a szentatyák (vö. Jn 10,11; 1 Jn 4,9-10; 3,16).

Ha megértetted, hogy Jézus titokzatosan magába vette az emberiséget, a fájdalmat és bűnt, akkor értesz meg sok olyan igazságot, amelyekről tanultunk. Megérted, hogy:

– az Egyház (és tágabb értelemben az emberiség) Krisztus Titokzatos Teste, és mi arra vagyunk hivatva, hogy Krisztus mind teljesebben élhessen bennünk (24. és 25. lecke);

– Jézus valóságosan egyesült minden emberrel, s azért, amit a legkisebbnek teszünk, Neki tesszük (18. lecke);

– Jézus jelen van a bűnösökben is (19., 20. lecke);

– Jézussal találkozhatunk minden fájdalomban és sötétségben (20., 21. lecke).

II. Jézus megtestesülése, élete és halála által *felemelte az elesett embert.* Hiszen a tékozló fiú nemcsak méltatlanná vált arra, hogy visszatérjen Atyjához, hanem képtelen is volt rá. A bűnben tékozló emberiség értelme és akarata legyengült. (Hasonlóan ahhoz, ahogyan eltompul a jó iránti érzéke annak, aki megszokja, hogy folyton a rosszat teszi.) Jézus eljött, és magára vette az ember sorsát: a bűn okozta gyengeséget, a méltatlanságot. Így levette a tékozló fiú válláról a bűn terhét. Felemelte őt, s lehetővé tette, hogy visszatérjen az Atyához (vö. Jn 1,29).

III. Jézus élete és halála megváltó tett olyan értelemben is, hogy *jóvátette* azt, amit az emberi bűn elrontott. – A bűn lényege az volt, hogy az ember a végtelenül jó Isten szeretetére mondott Nem-et. Jézus ezzel szemben egész életében *Igen*-t mondott az Atyának, a mi nevünkben. – *Igen*-t mondott ott is, ahol a legnehezebb volt: a szenvedésben, a kereszthalálban. Így saját magában elégtételt adott az emberi *Nem*-ekért (2 Kor 5,19-21; Fil 2,5-11; Zsid 9,15). Feláldozta magát az emberekért (vö. 33. lecke). Így lehetővé tette, hogy az ember újra isteni (istengyermeki) életet éljen.

b) *Jézus életútja és tanítása megváltó tanítás*

Az ember telve van megoldatlan kérdésekkel: Van-e mód felkelni a bűnből? Van-e maradandó értelme az életnek? Van-e értelme áldozatok árán is kitartani az igazság, a szeretet mellett? Van-e valami értelme a szenvedésnek, a halálnak? Stb., stb. – Az emberiség széles tömegei ma sem tudnak ezekre a kérdésekre válaszolni. Olyanok ők, mint a vakok, akik sötétben botorkálva keresik a helyes utat. Ezeken az embereken mérhetjük le, mit jelent Jézus megváltó tanítása.

I. Jézus *választ adott az ember nagy kérdéseire.* Elmondta, hogy Isten szeret, megbocsátja vétkünket, s ad erőt, hogy folyton új életet kezdjünk. Elmondta, hogy van értelme az életnek, a szeretetnek, sőt a szenvedésnek és halálnak is, mert a szeretet tettei maradandóak az örök életre. – Jézus tanításával elvezette az embert a *teljes emberi életre.* (Mindenki arra vágyik, hogy életének legyen értelme, távlata.) Vö. 1. lecke II/3.

II. De Jézus még többre tanított. Arra, hogy az ember *isteni életet élhet.* Aki szereti Istent és embertársait, abban Jézus él (1 Jn 4,16). – S bármily különösen hangzik is, az Isten után vágyó ember (vö. 3. l.) egyetlen igazi megoldása, *beteljesülése* ez: hogy isteni-jézusi életet él.

III. Nem akarok másról tudni, csak Jézus Krisztusról, a Megfeszítettről” (1 Kor 2,2)

Aki megismerte Jézusnak és a megváltásnak titkát, az tudja, hogy élete olyan – ezt a példát Jézus mondta –, mint a szőlővesszőé, amely csak a szőlőtővel kapcsolatban, azaz *Jézusban*, teremhet isteni gyümölcsöt (Jn 15,1-11).

A keresztény tudja, hogy

– csak Jézus keresztje és megváltó szeretete által, Vele egyesülten állhat Isten (az Atya) elé, mint az Ő gyermeke (tudja, hogy a Miatyánkot is csak Jézus által mondhatja el az ima igazi értelmében!);

– csak Általa, s Benne élve kezdhet minden elesése után új életet;

– csak Jézus által, s Benne élhet isteni életet, mert Jézus lehetővé tette, hogy Ő maga éljen a hívőben;

– Jézus által lehet életének minden pillanata, minden szenvedése is, istenien értékes; mert Jézus azt mondta, aki Benne marad, az – Általa – folyton gyümölcsöt hoz; s abban Ő nagyobb dolgokat fog cselekedni, mint amilyeneket Ő maga tett a földön; (Néhány szent csodáiban, s Jézusnak átadott ember életében látjuk ezt különösen megvalósulni);

– Jézus által valósul meg vágya, hogy élete ne legyen középszerű, hanem isteni: Általa-Benne tud „a föld sója, a világ világossága" lenni, általa tud „Jézus Krisztus jó illata" lenni az emberek között;

– Jézus által – ha Benne és Vele él – részesülhet az Ő megváltó erejében: hogy életével, odaadásával, szenvedésével segíthet másoknak; „pap" lehet: Isten erejét közvetítheti (Kol 1,24).

A megváltott ember életének középpontja tehát Jézus Krisztus, Ő, a keresztrefeszített-feltámadott Megváltó. Ő él abban, aki hittel átadja neki magát, s követi tanítását.

Legyen a következő héten elhatározásod: Hogy mindennapi imádban átelmélkeded az előző bekezdéseket – s így a Jézussal egyesült, istenien termékeny életet élsz! *Minden imádban a Megváltó Jézushoz fordulj – aki a világban is és benned is él! Járj Vele a világban, életedben. Gondolj minél többször arra, hogy Ő benned él!* S ha a szép elhatározások után kicsinységedet, tehetetlenségedet, új eleséseidet tapasztalod? Annál inkább lásd, csak Ő lehet Utad: a Megváltó, aki magára vette bűneidet. Ha mindig új hittel átadod Neki magadat, Ő egyre teljesebben él benned, s nyilatkoztatja ki magát neked (Jn 14,21)!

Összefoglalás

74. Mit jelent az, hogy Jézus megváltott minket?

Azt, hogy Jézus emberré lett és meghalt értünk, hogy mi isteni életet élhessünk Benne.

75. Hogyan váltott meg minket Jézus?

Jézus úgy váltott meg minket, hogy magára vette életünket (sorsunkat, bűneinket), majd halálig tartó engedelmességével helyrehozta azt, amit mi bűneink engedetlenségével elrontottunk, s így – önmagában – újra Istenhez vitt minket.

76. Mit jelent az, hogy Jézus tanítása megváltó tanítás?

Azt jelenti, hogy 1. elvezet minket a teljes emberi életre; 2. és elvezet az isteni életre.

77. Miként vezet el Jézus tanítása a teljes emberi életre?

Jézus tanítása oly módon vezet el a teljes emberi életre, hogy megérteti velünk: van értelme az életnek (van értelme a szeretetnek, sőt a szenvedésnek és halálnak is).

78. Hogyan kapcsolódhatunk bele a megváltás művébe?

A megváltás művébe úgy kapcsolódhatunk bele, ha *egyesülünk a Megváltóval:* 1. Vele úgy tekintünk minden embertársunkra, hogy ők is meghívottak az isteni életre; 2. és ha

szeretetünkkel és áldozataink felajánlásával segítjük embertársainkat, hogy hazataláljanak Istenhez.

Válaszolj!

1. Mi az áteredő bűn?
2. Melyek az áteredő bűn következményei?
3. Mi a következménye annak, hogy Jézus magára vette minden ember sorsát?
4. Hogyan adott Jézus elégtételt Istennek az emberi Nem-ekért?
5. Mit jelent egy megváltott ember életében, hogy él benne a „régi ember”?
6. Milyen kettősséget tapasztal magában az ember?
7. Mit jelent számodra, hogy életed meg van váltva?
8. Milyen újdonságot hoz emberszemléletedben a megváltás?

Feladat

1. Legyen életed közepe a Megváltó Jézus. Minden imádban feléje fordulj, s Vele egyesülten, az Ő erejével indulj embertársaid, feladataid felé.
2. Húzzátok ki egymás nevét a közösségben, s éljetek a héten egy-egy társatokért! Így vegyetek részt a megváltás művében (vö. Kol 1,24).

Tudod-e?

Mi a „húsvéti titok”?
Keresztény hitünk és életünk legfontosabb és egyik legkülönösebb titka a „húsvéti misztérium”. E kifejezés sokak számára ismeretlen, mert a *II. Vatikáni Zsinat* óta lett teológiánk egyik központi fogalma. – Két példa szemléltetheti, hogy mi a jelentése:
A zsinat előtt az Egyház különválasztva ünnepelte *nagypénteket és húsvétot.* Nagypéntek Jézus halálának „gyászünnepe” volt; e szertartás: gyászszertartás, amelyet a papság feketében végzett a fekete lepellel leborított oltár előtt. Merő ellentétben állt ezzel szemben a húsvétvasárnap öröme. Természetesen a liturgia ilyen felépítésének is megvolt a maga mondanivalója. A zsinat után viszont az Egyház nagypénteket és húsvétvasárnapot egyetlen ünneppé változtatta, s ezzel éppen a húsvéti misztériumot akarja hangsúlyozni, megvilágítani, hogy Jézus halála magában hordozza a feltámadást, hogy a halál és feltámadás elválaszthatatlanul összetartoznak. (Kifejezik ezt a nagypénteki liturgia külsőségei is: hogy a papság és az oltár már nem a gyász feketéjét öltik fel, hanem a vértanúság piros öltözetét – vö. 42. l. olvasmány.)
Ugyancsak érzékletesen kifejezte a húsvéti titkot az Egyház ősi (kb. XII. századi általános) *feszületábrázolása,* illetve általában a keleti ábrázolások. Ezeken ugyanis Krisztus nem halottként vagy vergődő haldoklóként függ a kereszten, hanem inkább diadalmasan áll vagy lebeg, gyakran húsvéti fénytől övezve, karját mintegy ölelésre tárva, fején (töviskorona helyett) királyi korona. Ez az ábrázolás is azt akarta kifejezni – ami a húsvéti titok lényege –, hogy a kereszt csak átmenet a feltámadásba.
Ahhoz, hogy e titkot mélyebben megsejtsük, meg kell vizsgálnunk, hogyan valósul meg 1. Jézus, 2. az emberiség és 3. a keresztények életében.

1. *„Ha a búzaszem nem hal el, egymaga marad...” (Jn 12,24)*
Mit jelent a húsvéti titok *Jézus életében?* – A halál és feltámadás egységét.

a) *Jézus életében jelen volt a szenvedés és a halál.* Jézus a Szentháromság életét élte a földön. A Szentháromság élete a szeretet teljessége: az eggyé válás, a mindent odaadás (vö. 16. 1.).

Jézus megtestesülésében, életében és halálában a szentháromságos élet valósult meg:

– Jézus *eggyé vált* minden emberrel, magára vette a fájdalmat, a halált, sőt a bűnt is.

– És Jézus *mindent odaadott.* Mindenben átadta magát az Atyának, és mindent odaadott az emberekért. – A kereszten odaadta életét. Sőt elhagyottságában lemondott az Atyával való egység érzetéről is.

Jézusnak (mint embernek) a földön végig „kellett” járnia ezt az utat (Zsid 5,8-9; Lk 24,26). Mert így élte meg teljesen (és így nyilatkoztatta ki) a szentháromságos élet titkát. Mert így vált teljesen eggyé az emberiséggel.

b) *Jézus szenvedése és halála „tartalmazza” a feltámadást*

Az emberekkel való teljes eggyé válás, a mindent odaadás Jézusnak a földön életébe került. De ugyanez a teljes eggyé válás, a mindent odaadás maga a szentháromságos élet.

Jézus élete és halála tehát *„földi oldalról nézve”* – pusztulás, megsemmisülés. A *„menny oldaláról nézve”* viszont – a szentháromságos élet teljessége: az örök élet, a feltámadás.

A húsvéti titok tehát azt jelenti, hogy *egyrészt* Jézusnak át kellett mennie a szenvedésen és halálon, másrészt szeretetből vállalt szenvedése és halála önmagában hordozta, tartalmazta az életet, a felmagasztalást, a feltámadást, valamint a Szentlélek eljövetelét (vö. Jn 16,7 k; 19,30; Gal 3,13-14).

– Így válik érthetővé Jézus tanításának nagy talánya, amelyet az apostolok is csak pünkösdkor értettek meg: Azt mondta önmagáról: „Ha a búzaszem nem hull a földbe és nem hal el, egymaga marad. De ha elhal, bő termést hoz” (Jn 12,24). Azt mondta: ha majd felmagasztalnak a földről (a kereszten), akkor fogok magamhoz vonzani mindenkit (Jn 12,33). Feltámadása után újra megerősítette: „Az Emberfiának ezeket kellett elszenvednie, hogy bemehessen dicsőségébe” (Lk 24,26; Lk 24,44-46; Zsid 2,10; 5,8). Végül kijelentette: „Ha nem megyek el, a Vigasztaló nem jön el hozzátok” (Jn 16,7 k; vö. Jn 19,30; Gal 3,13-14).

2. *„Sírásunk örömre fordul”*

A húsvéti titok *az emberiség számára* azt jelenti, hogy Jézus legyőzte a szenvedést, a halált.

– *Jézus nem szüntette meg a szenvedést és halált.* Vele együtt minden embernek át kell mennie ezeken.

– *De Jézus óta minden szenvedés és halál „tartalmazza” a feltámadást.* Jézus szenvedésében, elhagyottságában minden szenvedést magára vett. Azóta Ő jelen van minden fájdalomban és halálban. Ez azt jelenti, hogy azóta minden szenvedés és halál meg van váltva: titokzatosan tartalmazza a feltámadást (vö. 20. l.). Az ember szabadságán múlik, hogy vállalja-e a megváltást: hogy életében, szenvedésében és halálában Igen-t mond-e Istennek, illetve a megismert igazságnak.

3. *„Aki követni akar... vegye vállára keresztjét minden nap és úgy kövessen”*

A *keresztényeket* Jézus arra hívja, hogy *tudatosan* kapcsolódjanak bele a megváltás művébe, húsvét titkába: hogy vállalják Vele együtt a szenvedést és halált – a világ megváltására, embertársaik javára. –„Aki követni akar, vegye vállára keresztjét minden

nap...” – mondja Jézus. – De mi „átmentünk a halálból az életbe, mert szeretjük testvéreinket” – mondta a Szentírás (1 Jn 3,14).

– A keresztények hiszik, tudják, hogy Jézus jelen van minden fájdalomban. S ha a szenvedő Jézussal egyesülve vállalják szeretettel a fájdalmakat, akkor már itt a földön a Feltámadottal találkoznak és eltelnek Szentlélekkel. – Ezért tudnak örömmel szenvedni (Kol 1,24). Mert Jézussal egyesülő életük minden fájdalmában és „meghalásában” jelen van Jézus feltámadása és öröme (vö. Fil 3,10-11; 1 Kor 4,12-13; 2 Kor 4,7-10).

27. lecke: „Nélkülem semmit sem tehettek!”

I. Kicsoda számodra Jézus?

Egy keresztény közösségben feltették a kérdést: Ki neked Jézus? Milyen helyet foglal el életedben? – Egyesek azt válaszolták: Jézus az életem! A Megváltóm, aki által minden nap újként élhetek! Jézus bennem él – belőle erőt merítek; Őt kérem, hogy működjön bennem, s Ő tanúskodjék bennem a világban Istenről! – Mások azt mondták: Én általában inkább Istenhez imádkozom, vagy az Atyához; Jézushoz csak nagy szenvedésekben fordulok, vagy súlyos eleséseimben. – Ismét mások: Nem tudom, van-e különbség abban, hogy Istenhez imádkozom, vagy Jézushoz, vagy az Atyához. Nem tudom, mi a különbség abban, ahogyan pl. az ószövetségi zsoltáros imádkozott Istenhez – vagy abban: ahogy a keresztény imádkozik.

Kérdezd meg magadat: Számodra kicsoda Jézus? Imáid, életed középpontja-e Ő? Az Új Szövetség erre hívna!

II. Jézus az egyetlen közvetítőnk Istenhez

1. *Az Újszövetség – Jézus által új Isten-kapcsolatra vezet*

a) *Az Ószövetség embere* is tudott Isten szeretetéről. De az Istennel való kapcsolat lényegileg mást jelentett számára, mint a hívő keresztény számára. – A saját testében hordozott bűnnel, a szenvedéssel, halállal nem tudott mit kezdeni. Ezekkel szemben számára a Törvény betartása és az áldozatok voltak a „kapu” Isten felé. Ezért a törvénytudók egyre több szabályt hoztak (vö. Jézus korában a sok farizeusi szabály) –, hogy ezek betartásával és az áldozatokkal váljanak méltóvá Isten elé állni. (Ezeknek elégtelenségéről ír Pál a rómaiakhoz írt levélben, vagy ugyanerről szól a zsidókhoz írt levél.) De pl. a szenvedés „értelméről” az Ószövetség nem tudott.

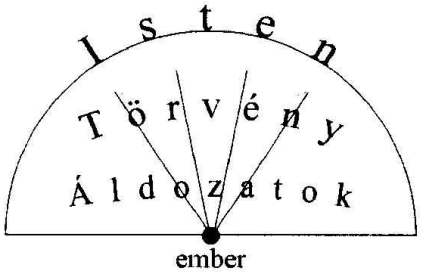

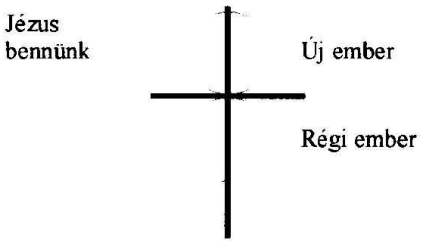

b) *Az Újszövetség embere* is találkozik a kettősséggel: hogy bár meg van váltva, testében mégis hordozza a bűnt, mégis újra elesik. Folyton érzi a hívást a megtisztult emberségre, mégis él benne a régi ember (az ösztönök, a bűn embere). De ő tudja, Krisztus hitéből, hogy él benne az Új Ember is – aki maga a Megváltó Jézus benne (Ef 4,17-24; Kol 3,1-11). Módjában áll, valahányszor tapasztalja magában a régi embert, vagy a bűnt, a halált – a benne

élő Megváltóhoz fordulnia, Vele egyesülnie. A Megváltó Jézus erejében léphet ki régi emberéből, s Általa élhet az Új Ember = Jézus erejében (Róm 7,14-24). És Jézus = a Húsvéti Titok által válik minden szenvedése is értelmessé, megváltottá.

Az Újszövetség embere tehát nemcsak egy távoli, vagy őt kívülről körülvevő Istenről tud (mint az ószövetségé), hanem a Megváltóról, aki a Szentlélek által él benne: Általa „mehet át – minden pillanatban – a halálból az életbe" (1 Jn 3,14). Általa szólíthatja meg folyton, megtisztult gyermekként, az Atyát. A Fiúval egyesülten, a Szentlélek által élhet benső egységben az Atyával – a Szentháromsággal (Róm 6,4-8; 8,14-17).

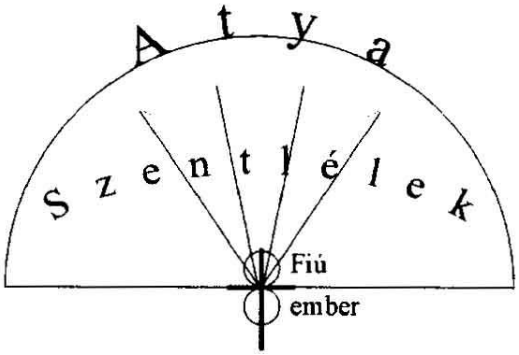

2. *A keresztények Útja Istenhez = Jézus*

Az Újszövetség titka, hogy Isten Fia emberré lett, s meghalt értünk.

a) *Isten az emberrel a Megváltó által lép kapcsolatba.* Az Atya szeretete, a Szentháromság élete a Megváltó által árad az emberre.

b) *A hívő is Jézus által léphet új kapcsolatba Istennel.* Először is magával a Megváltóval van kapcsolatban; továbbá Ő az Ajtó, az Út, akin „áthaladva" kapcsolatba kerül az Atyával, a Szentháromsággal.

– *Isten minden kegyelme Jézus által árad a világra, az emberre*

Az Atya (a Szentháromság) – Jézus keresztje által látja az embert megváltottnak, isteninek. Mert „Jézus vére lemosta bűneinket".

Sőt, az Atya már kezdettől fogva a Fiúban „választott ki minket, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk... hogy fogadott fiai legyünk" (Ef 1,3-6; Kol 1,14-17) – S az volt örök terve, hogy „az idők teljességében Krisztusban, mint főben foglaljon össze mindent (Ef 1,10).

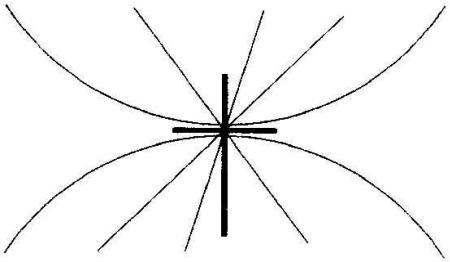

Az Atya a Fiú által (a Lélekben)
vált meg
szól hozzánk

Isten (az Atya, a Szentháromság) azért küldte Fiát a világba, hogy megismerje általa Istent a világ, s hogy Jézus elvezesse az embert Istenhez (az Atyához, a Szentháromság életébe) (vö. Jn 1,14.16.18; Fil 3,8-11; l Jn 1,1-4; Gal 4,4-5). Jézus az, akiben megláthatjuk, kicsoda Isten: „Aki engem lát, látja az Atyát!" (Jn 14,9) –„Benne lakik az istenség egész teljessége" (Kol 2,9).

Az Ige testté lett, hogy „isteni természetében részesítsen minket" (2 Pt 1,4). „Az Isten Fia emberré lett, hogy minket istenekké tegyen" – mondták az atyák.

Jézus a *Messiás* (a Felkent = Krisztosz), akire a választott nép várt: aki elvezet minket az Új szövetségre – az Istennel való új egységre. S ha korábban Isten „sokféleképpen szólt a próféták által, a végső korszakban Fia által szólt hozzánk. Ő dicsőségének kisugárzása, és lényének képmása" (Zsid 1,1-3). Benne Isten véglegesen és teljesen kimondta önmagát – mindazt, amit az embernek mondhatott.

Ő a *Szabadító (= Jézus),* aki megváltja az embert, s elvezeti Istenhez. Jézus neve ezt jelenti: „Isten megszabadít" (vö. Mt 1,21).

Isten azért küldte Fiát a világba, hogy általa éljünk (1 Jn 4,9). „Hogy aki benne hisz, az el ne vesszen, hanem örökké éljen" (Jn 3,16).

– Az *ember Jézus által juthat az Atyához,* a Szentháromsághoz. „Én vagyok az Út, az Igazság és az élet. Senki nem juthat az Atyához, csak általam" – mondja Jézus (Jn 14,6). „A juhok számára én vagyok az Ajtó" (Jn 10,7). „Maradjatok bennem, és én bennetek maradok... Nélkülem semmit nem tehettek. Aki bennem marad, az hoz bő termést" (Jn 15,4-8).

Jézus *az új Főpap,* aki véglegesen áldozatul adja önmagát, hogy a megváltott ember Általa Isten elé állhasson (Zsid 10,10).

2. *Hogyan kell érteni a 3 személy: az Atya, a Lélek és a Fiú kapcsolatát?*

a) *Jézus tanításában egy új Isten-kép* jelenik meg: Isten, aki Közösség, aki Háromság (vö. 16. l.).

Jézus egy korábban nem ismert értelemben nyilatkoztatta ki, hogy Isten „Atya": „Senki sem ismeri a Fiút csak az Atya, és az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú, és akinek a Fiú kinyilatkoztatni akarja" (Mt 11,27). Ha eddig Atyáról beszéltek, az általában Istent jelentette. Jézus számára az Atya a Szentháromság első személye:

Jézus előtt Isten sok mindent elmondott magáról, elsősorban a zsidóság számára. Elmondta, hogy szereti népét, s ezért, Izraelben szólították „Atyának" is Istent (egyes más vallásokban is). De Isten „Atya" neve ebben az esetekben két dolgot hangsúlyoz: a) Hogy Isten a legfőbb tekintély, b) és hogy szeretettel gondol az emberre. Vagyis, hogy ő a világ teremtője, s hogy Ő a szövetség-népének atyja (Kiv 4,22), illetve „atyja a szegényeknek", árváknak (Zsolt 68,8).

Jézus „Fiúsága" újat jelent: Istentől való örök származását jelzi, s azt: „én és az Atya egy vagyunk!" (Jn 10,30.38; vö. Mt 16,16; Csel 9,20). Az Atya (s a Szentháromság) küldi a földre a Fiút, a második isteni személyt, Jézust, aki öröktől az Atyánál volt (Jn 1,1k): benne maga Isten (maga az Atya, maga a Szentháromság) mutatja meg arcát és életét az embereknek.

b) *Hogyan értjük meg a 3 személy kapcsolatát?* Mikor szólítsuk meg Istent, s mikor az Atyát, vagy a Fiút, vagy a Lelket? Vagy a három ugyanaz?

A Szentírás gyakran beszél a 3 személyről (pl. Mt 28,19-20; 2 Kor 13,13; Jn 14,15; 15,26; 17,20k), a három személy „tevékenységeiről" és kapcsolatáról. De a kereszténység és az egyetemes zsinatok közel ezer éven pontosították, hogyan is kell a Szentháromságról és az egyes személyekről helyesen gondolkozni (vö. A Katolikus Egyház Katekizmusa 262– 267k. p.). – A Szentháromság titkáról – amint láttuk (16. l.) – csak dadogva szólhatunk. Röviden összefoglalva azt szoktuk mondani:

I. *A három személy hogyan egy?* Úgy, hogy a 3 személy természete, istensége egy, közös (vö. 16. l.). És hogyan létezik az egy Istenben a három személy?

Az *Atya* öröktől fogva átadja mindenét, lényegét a Fiúnak (a teológia így próbálta megfogalmazni a titkot, a korabeli filozófiák nyelvén: Az Atya öröktől nemzi a Fiút).

A *Fiú* az Atya egész természetét birtokolja: mindent megkap az Atyától és mindent visszaad Neki. (A Fiú öröktől fogva az Atyánál volt, Tőle születik. Vö. Jn 1,1-5; 1 Jn 1,1-3.)

A *Szentlélek* (egy megközelítő szemléltetés szerint) az Atya és a Fiú közötti örök szeretet. „Az Atyától és a Fiútól származik" öröktől fogva. Minden az övé – az Atya és a Fiú isteni természete –, s mindent visszaad az Atyának és a Fiúnak: Így marad Isten egyetlen.

II. *Hogyan lehet a három személyt megkülönböztetni?*

Az Atya a Teremtő. (Bár a Fiúban, s a Lélek által teremt. Vö. Ef 1,3-14.)

A Lélek a megszentelő. – Általa testesül meg Jézus Máriában, általa testesül meg bennünk is Jézus, általa jön létre az Egyház, mint Krisztus Teste, általa válik a kenyér a szentmisében Jézus testévé stb. Vö. 51-58. l.)

A Fiú a megváltó – az emberré lett Isten: Ő az ember Útja Istenhez; Ő a földön élő Isten, az Ő Teste az Egyház (a Lélek által).

3. *A keresztény élet minden titka arról beszél, hogy Jézussal egyesült életre vagyunk híva* (s nem *általában* Istennel való kapcsolatra)!

a) *Ha Istennel akarunk egyesülni, Jézussal kell találkoznunk életünk mindennapjaiban.*

Jézussal találkozhatunk minden felebarátban, s üdvösségünk feltétele, hogy észrevesszük-e bennük Jézust! (Mt 25,40).

Őt ismerhetjük fel minden *fájdalomban,* gyengeségünkben – hiszen a kereszten, elhagyottságában Ő váltott meg minden fájdalmat – s adott így értelmet minden sötétségünknek.

Jézussal találkozhatunk, ha jézusi *kapcsolatot szeretnénk építeni,* akár 2-3 ember közt, vagy családban, vagy közösségben: Ő az, aki megjelenik azok közt, akik az ő nevében jönnek össze (Mt 18,20).

S e kapcsolatoknak kulcsa ugyancsak Ő: hiszen ha együtt akarunk élni, késznek kell lennünk elveszítenünk magunkat, elképzeléseinket, s ehhez ismét Jézus ad erőt: aki maga is vállalta az elhagyottságban az elveszítést, a megsemmisülést; s Ő él bennünk, és feltámadott erejét és Önmagát adja nekünk, ha hittel egyesülünk Vele elhagyottságainkban.

Jézussal találkozhatunk az *Egyházban,* az Ő Testében; s az egyházi elöljárókban.

b) *A szentségekkel* később ismerkedünk meg. De Jézussal való kapcsolatunk tekintetében utalnunk kell arra: minden szentség meghív, hogy általuk Krisztussal egyesüljünk (és az Ő közösségével, az Egyházzal).

A *keresztség* szentségében azt jelezzük, és ahhoz kapunk kegyelmet: hogy Krisztussal meghaljunk a bűnnek, s Vele feltámadjunk: egy Jézussal (és Övéivel) egyesült életre.

A *bűnbánat* szentségében (s minden igazi bánatban): a Megváltó keresztje elé térdelünk – s kérjük, Ő törölje el bűneinket, s újítson meg minket – a Vele egyesült életre.

A *bérmálásban:* kérjük a Szentlelket, hogy egyesítsen minket Jézussal, s az Egyházzal – és így lehessünk Krisztus nagykorú hordozói: s Ő így tudjon tanúskodni bennünk a világban.

S folytathatjuk, a *házasság, a papszentelés vagy a betegek kenete* esetében: A szentség egy sajátos élethelyzetben kéri, hogy tudjunk Krisztussal (és egyházával) egyesülni, s így Ő cselekedjen, tanúskodjon bennünk, s folytassa megváltó, kegyelmet árasztó művét.

c) *Az Eukarisztia szentségével* találkozunk leggyakrabban (a misében, szentségimádásban).

Az Eukarisztia, a szentmise azt jelzi: hogy Jézus testét és vérét esszük; s azt kérjük, hogy „benne maradjunk és ő mibennünk; hogy általa éljünk" (Jn 6,56-57); hogy Vele együtt *áldozattá* váljunk – azaz Jézus megváltó kegyelmének sugárzóivá, továbbadóivá mások számára.

Az *Eukarisztia liturgiájának* közepén: a Keresztreszögezett-Feltámadott Krisztus (= Húsvéti Titok) áll. A szentmise minden mondata akkor érthető, ha lélekben Rá figyelünk, ha tudjuk, hogy itt minden Rá vonatkozik. „Őáltala,Ővele és Őbenne" fordulunk az Atyához. A legtöbb könyörgést (minden liturgiában) úgy zárunk: „A mi Urunk Jézus Krisztus által!" Mert tudjuk: a gyenge-bűnös ember csak a Megváltó Krisztus által szólíthatja meg gyermeki szabadságban az Atyát.

A *Mi-Atyánk* imánk is új. Nem úgy szólítjuk meg Istent, ahogyan egy ószövetségi ember teszi, ha esetenként Atyának szólítja az Urat. Jézus „Abba" megszólítása sokkal többet jelent: „Édesapa; Apuka!" Ezt a közeli gyermeki megszólítást egyetlen vallás sem meri használni: csak a Megváltó Jézus által, a Fiú által jutunk ilyen közelségbe az Atyához.

Szentmisénk tehát, és annak részletei is, akkor élőek, s akkor felelnek meg annak, amit mondani akarnak, ha a Megváltó Isten-emberre, a Keresztreszögezett-Feltámadottra nézünk lelkünkben, s ha Vele egyesülten imádkozunk.

– Ma az Egyház újra csak ebben látja a keresztény élet hivatását és teljességét: hogy szentek legyünk, hogy Jézussal *egyesült* életet éljünk. Nem csak arra vagyunk híva, hogy Jézust „kövessük" – amint korábban mondtuk –, s a jézusi, humán törvényeket megtartsuk. Hivatásunk: hogy mi Benne éljünk, és Ő bennünk (vö. KEK 427k; Novo Millenio Ineunte 30-38).

– A Katolikus Egyház Katekizmusa meghívja mindazokat, akik a hittel ismerkednek, vagy akik a hitet továbbadják (vagy tanítják): „A katekézisben Krisztust, a megtestesült Igét, Isten Fiát kell átadni, s *minden egyéb igazságot úgy kell megismertetni, ahogyan az Krisztusra vonatkozik.* – Aki tehát katekéta (vagy aki hirdetni akarja Krisztust), annak elsősorban „Krisztusnak mindent felülmúló ismeretét" kell keresnie; annak – ami alacsonyabb értékű –„mindent el kell vetnie, csakhogy Krisztust megnyerje, és hozzá tartozzon"; hogy „megismerje Őt és föltámadásának erejét, de a szenvedésben is vállalja vele a közösséget. Így hozzá hasonul a halálban, hogy ezáltal eljusson a halálból való föltámadásra is" (Fil 3,8-11). – Krisztusnak ebből a szeretetteljes ismeretéből fakad a vágy, hogy hirdessük őt (KEK 427-29).

III. „Krisztussal keresztre vagyok feszítve. Élek, de már nem én, hanem Jézus él bennem" (Gal 2,20)

Hogyan egyesülhetünk lelkünkben egyre mélyebben Jézussal? Ezt az egyesülést teszi célunkká Jézus (Jn 15,1k), és Szent Pál: Hogy „éljünk, de már nem mi, hanem Jézus éljen bennünk".

Erre törekedett minden szent. S ha a szentek csodákat tettek, ők tudták, hogy magukban semmik, tudták, hogy ami történik, azt Jézus teszi bennük.

a) *Tegyük imáink központjává a kérést (kérjük ehhez a Szentlelket), hogy Jézussal élhessünk, s Ő élhessen, növekedhessen bennünk.*

A jézusi élet abban növekedik: 1. **aki hisz Benne: aki átadja életét** Jézusnak. 2. S a hit magában is azt jelenti: hogy teljes szívemmel szeretnék Jézus törvényei szeri nt élni: Keresztre feszítem testemben az önzést, a régi ember kívánságait – hogy Jézus, az Új Ember élhessen bennem. Jézus így határozza meg konkrét feladatunkat: akkor maradunk benne, akkor hozunk termést, ha *úgy szeretjük egymást, ahogy ő szeretett minket* (Jn 15,12).

b) Biztos jele, hogy Jézussal élünk-e: hogy **mennyire érezzük magunkat Jézus küldöttének** – a családban, a világban; mennyire érezzük magunkat felelősnek minden emberért.

Ha valaki vágyik arra, hogy Jézus ***apostola*** *legyen (s ha fiatalról van szó, hogy ő pap, vagy szerzetes, vagy Jézusért életét adó házas legyen), akkor jó úton halad;* – ha most is Jézus tanújaként él.

A héten próbáljunk apostolok, „papok" lenni: Jézus örömhírét továbbadni. Egyrészt szeretetünkkel. Másrészt bensőnkben annak tudatában, hogy Jézus az, aki bennünk működik.

– Ha valakiben nincs ez a vágy (ha nem hordozza a szívében a világot, a nem hívőket) – az nem Jézus Szíve szerint gondolkozik még... El kell indulnia a mások iránti felelősség útján. „Ti vagytok a föld sója, a világ világossága" mondja Jézus. „Haszontalannak kell mondani az Egyháznak azt a tagját, amely nem működik közre a maga mértéke szerint a test növekedésében" mondja a II. Vatikáni Zsinat (Világiak 2). Mi ajándékba kaptuk, hogy Jézus világosságát vihetjük másoknak. S felelősek vagyunk ezért a „talentumért". Nem áshatjuk el azt. Ha próbáljuk Jézus Örömhírét továbbadni: ez fog kényszeríteni, hogy egyre jobban vágyjunk a Vele egyesülésre, és arra, hogy Ő működjön bennünk.

Összefoglalás

79. Mit jelent, hogy a keresztények útja Istenhez = Jézus?

Azt jelenti, hogy a) Isten az emberrel Fia által, a Megváltó által lép kapcsolatba. Az Atya szeretete, a Szentháromság élete Jézus által árad az emberre. b) S az ember is a Megváltó Jézus által léphet új kapcsolatba Istennel. „Nélkülem semmit nem tehettek" – mondja Jézus. De „aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz" (Jn 15,5).

80. Mit jelent a húsvéti titok?

A húsvéti titok azt jelenti, hogy Jézus szenvedése és halála magában hordozza a feltámadást. (S minden Jézusban élő ember szenvedése és halála is magában hordozza a feltámadást.)

Válaszolj!

1. Mi az újdonság abban, hogy a keresztény Atyának szólíthatja Istent (illetve az Atyát)?
2. Mi újat hozott az Újszövetség hite, az Ószövetség után?
3. Milyen tulajdonságait ismered a három isteni személynek?
4. Mit jelent a keresztény számára a hit?
5. A keresztény életének mely titkai jelzik: hogy Jézussal való egyesülésre van híva?

6. Hétköznapjainkban hol kell találkoznunk, egyesülnünk Jézussal – ha keresztényként szeretnénk élni?

7. Mit mond arról Jézus: hogy a keresztény számára Ő az egyetlen út?

Feladat

1. Add át életedet Jézusnak. Belé vetett hittel vidd őt embertársaidnak!

2. Gondold meg: mit jelent az, hogy „papi” küldetésed van! S cselekedj eszerint!

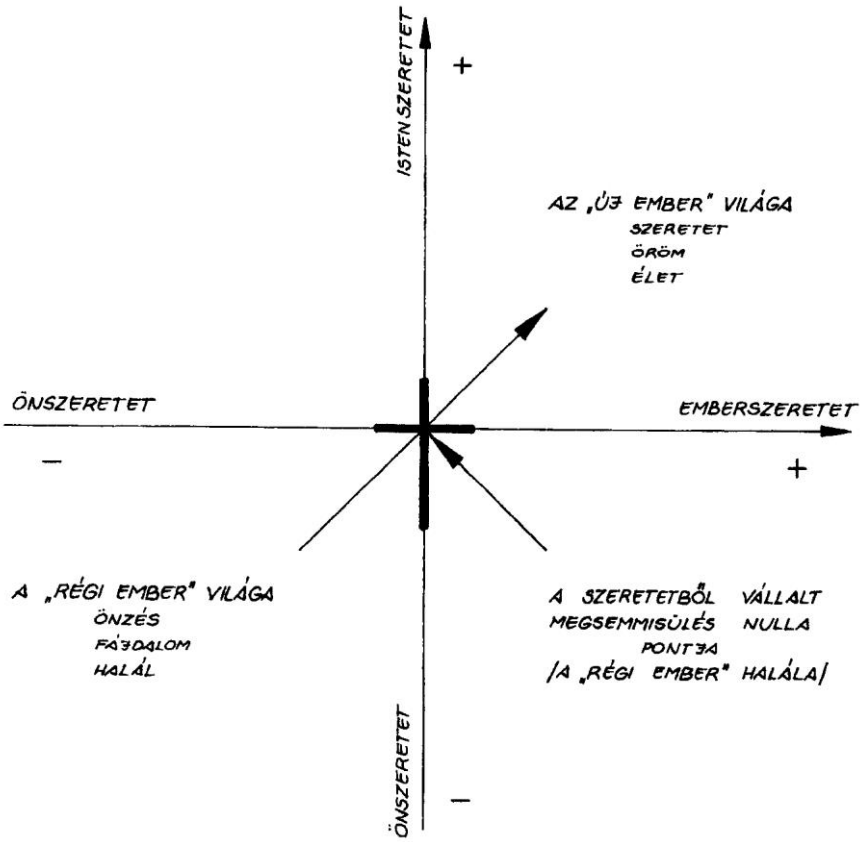

Beszéljük meg!

Hogyan szemléltethetjük a húsvéti titkot?

1. Jézus eljött a földre, ahol eluralkodott az önzés, a bűn.

Isten létére kiüresítette magát, és magára vette a halál országában élő emberek sorsát. Majd a kereszten mindent odaadott értünk. Vállalta a megsemmisülést. Így vitt be minket az Élet, a Szeretet, az Öröm országába.

2. Jézus minket is meghív arra, hogy lépjünk ki az önzés, a bűn halálraszánt országából. Meghív az Élet, a Szeretet országába. De az út a „mindent átadáson” keresztül vezet. Úgy érezzük, hogy itt meg kell semmisülnünk, le kell mondanunk magunkról. A „régi embernek” meg kell halnia. De „aki elveszíti életét..., megtalálja azt”. Átmegy a halálból az életbe, a Szeretet és Öröm országába.

3. Előfordulhat, hogy a benned élő önzést, lustaságot, rosszkedvet, hiúságot stb. kell keresztre feszítened azzal, hogy megteszed Isten akaratát és szeretsz. – Vagy mások helyett vállalod magadra a bűn, a „halál” fájdalmát, hogy kimentsd őket odaadásoddal a halál országából, és átvidd az Életbe.

– Máskor abban érzed a „halál fájdalmát”, hogy el kell veszítened valamit.

De feladatod minden esetben ugyanaz. Minden helyzetben szeresd Istent és embertársadat! Szeresd Jézust a fájdalomban, és egyesülj megváltó szeretetével! S megtapasztalod, hogy átmész a halálból az Életbe, mert szerettél (1 Jn 3,14).

* * *

„Aki elveszíti életét érettem, az megtalálja azt" (Mt 10,39)

A húsvéti titok jelenik meg a krisztusi életnek abban a törvényében, hogy Isten a szenvedések, az „elvesztések" által vezet bennünket a Vele való egyre mélyebb találkozásra (vö. Jel 3,19; Zsid 12,6; Pt 4,12).

a) A jézusi élet gyakran azt kívánja, hogy elveszítsünk valamit: egy kisebb értéket egy nagyobbért. Ha például szeretni akarunk, késznek kell lennünk, hogy újra és újra elveszítsük saját elképzelésünket mások kedvéért. Beszélgetés közben késznek kell lennünk, hogy elveszítsük gondolatainkat, amelyekkel telve vagyunk, mert csak így leszünk képesek figyelni arra, akivel beszélgetünk. S ha több emberrel beszélgetünk egymás után, késznek kell lennünk, hogy újra és újra elveszítsük az előző beszélgetést, és csak arra figyeljünk, akivel éppen most beszélünk stb. Ezek *kis elveszítések.* De nagy figyelmet, nagy odaadást kívánnak. S aki gyakorolja, folytonosan átéli, hogy százszorosát kapja annak, amit elveszít. Eltölti őt Isten jelenléte, és embertársai is találkoznak a jézusi szeretettel.

b) Az életnek vannak *nagyobb elveszítései* is. – Az ember szívesen megtapad egy örömben, amelyet megtapasztalt. A vallásos ember sokszor azt gondolja, hogy ebben az örömben (ebben a lelki békében, jó közösségben stb.) magát Istent tapasztalja meg. – Valójában Isten jelen lehet ezekben az örömökben is, de Ő mindig nagyobb... És Ő mind teljesebben önmaga felé akar irányítani minket. Ezért ismételten elvezet olyan pontokhoz, ahol – ha továbbra is Isten útján akarunk járni – el kell veszítenünk valamit, ami kedves számunkra. – *Ábrahámnak* el kellett hagynia hazáját, majd késznek kellett lennie fia feláldozására. – *Szűz Máriának* el kellett veszítenie isteni Fiát...

Ilyenkor az elveszítés elsötétíti lelkünket. Fájdalmunkban úgy érezzük, hogy Istent veszítettük el. Olyanok vagyunk, mint a kisgyerek, aki törött babát szorongat a markában, s ha édesanyja el akarja venni tőle, kétségbeesetten sír. Nem veszi észre, hogy csak azért kell kitennie kezéből törött játékszerét, hogy ne legyen vele tele a marka, és meg tudja fogni azt a sokkal szebb babát, amit anyja neki szánt.

Az igazi keresztény az élet minden elveszítésében is bizonyos Isten vezetésében. Az elveszítés szenvedésében felismeri Jézust, aki érettünk átélte az Atya elveszítésének fájdalmát. (Felismeri a Fájdalmas Anya szenvedését, aki elveszítette Fiát.) – S ha kész Jézussal elveszíteni kincseit, akkor egyszerre megsejti húsvét titkát: Megtapasztalja, hogy Isten azért vett el tőle valamit, hogy sokkal többet adjon neki: Önmagát...

c) Jézus egyeseket – mint apostolait – meghívta, hogy teljesebben adják neki életüket. Az ilyen emberek valóban *mindent elhagynak Jézusért:* családjukat, pénzüket, korábbi elképzeléseiket stb. Jézus különösen rájuk vonatkozóan ígérte, hogy „százannyit kapnak és az örök életet".

28. lecke: Reményünk – az örök élet

I. „Csak a teste”

A hívő keresztények életéből mindig sugárzott az örök élet reménye. Különösen szembeötlő ez a biztonság azoknak a vértanúknak utolsó napjaiban, akik hitük megtagadásával megmenthették volna életüket. Az ősegyház vértanúi mellett ismerjünk meg most egy újabb korit.

– VIII. Henrik angol király beleszeretett egy udvarhölgyébe. Arra kérte a pápát, hogy bontsa föl előző házasságát. A pápa ezt nem tehette meg. Ezért Henrik elszakadt az Egyháztól, országa előkelőit pedig kényszerítette, hogy ismerjék el őt az angol egyház fejének. A király volt kancellárja, *Morus Tamás* erre nem volt hajlandó. Ezért a király börtönbe záratta. Feleségét küldték hozzá, hogy vegye rá a hűségesküre. „Mit gondolsz, hány évet élhetnénk még együtt?” – kérdezte tőle Tamás. –„Talán húszat is” – válaszolta reménykedve az asszony. –„Húsz évért adjam oda örökkévalóságomat?” – kérdezte a férje. – Derűsen, megbékélten hajtotta fejét a bárd alá (†1535). – A hóhérhoz így szólt: „Te vagy a legnagyobb jótevőm. Te segítesz át az örökkévalóságba.”

– Az örök élet hite él minden mélyen vallásos emberben. Ezernyi példa közül egyet idézzünk még, *Gárdonyi Gézáét,* aki (néhány éves egyházellenes időszakát leszámítva) mélyen hívő ember volt. Sírjára ennyit íratott: „Csak a teste”. A halálról pedig így vélekedett:

A halál nekem nem fekete börtön,
nem fázlaló, nem is rút semmiképpen:
egy ajtó bezárul itt lenn a földön
s egy ajtó kinyílik ott fenn az égen,
ez a halál.
(Útra készülés)

II. Hiszek az örök életben

1. *Létezik-e örök élet?*

A legősibb idők óta minden népnél megtalálható a meggyőződés, hogy a halállal nincs mindennek vége. Az élet utána is folytatódik. (Egyes népek őseik lelkével keresik a kapcsolatot, mások az elhunytak mellé teszik a jövő élethez szükséges tárgyakat stb.)

Az ember érzi, hogy a teljes igazságra, a teljes szeretetre, az el nem múló boldogságra vágyik. S ezt csak az örök életben érheti el.

Az örök élet várásához a gondolkodó ember több úton eljuthat: 1. Ha nem volna örök élet, az ember legemberibb vágyai nem teljesülnének. Márpedig a természet törvénye az, hogy a világban található igények, törekvések teljesülhetnek. (A növények, állatok igényei teljesülnek is.) 2. A végtelenbe nyúló vágyakat csak Isten ültethette az emberbe (vö. 3. lecke). Ha pedig beleültette a vágyakat és az örök élet vágyát, akkor nem lehet, hogy ki ne elégítse azokat. 3. Ha csak e világi élet léteznék, ez a legnagyobb igazságtalanság volna, hiszen a földön gyakran az önzők, az igaztalanok diadalmaskodnak és nem a jók (vö. 1 Kor 15,12-19).

2. *Az örök boldogság*

A kinyilatkoztatás központi tanítása, hogy Isten a beteljesülésre, az örök boldogságra hívta meg az embert. – Milyen lesz ez az örök boldogság, és kik jutnak oda?

a) *Milyen lesz az örök boldogság?*

Jézus hasonlatokkal világítja meg az örök élet szépségét. Ezek mind az ember álmainak beteljesüléséről beszélnek: Olyan lesz az örök élet, mint egy mennyei lakoma (Lk 22,30), mint a Paradicsomkert (Lk 23,43), mint az igazság és béke hazája (Mt 13,43). Az éhező ott jóllakik, a szomjazó italra talál, elmúlik minden szomorúság, és öröm fog uralkodni (Jel 7,13-17).

E hasonlatok mind csak az Istennel való találkozást kívánják szemléltetni. A mennyország lényege: találkozás Istennel (1 Tessz 4,13-18; Jel 21,23; Fil 1,23; Jn 17,3). Isten végtelen szeretetének érezhető megtapasztalása. Sőt, nem csupán szokásos találkozás lesz ez, hanem titokzatos részesedése Krisztus és a Szentháromság belső életében.

* *Miért lesz olyan boldogító az Istennel való találkozás?* – Vajon van-e vonzóbb, boldogítóbb az ember számára, mint a barátság, szerelem, hűség, megértés? Ezekért az értékekért készek vagyunk mindenről lemondani. De a földön nincs senki, aki tökéletesen megérthetne, aki oly tökéletes volna, hogy feltétel nélkül átadhatnánk neki magunkat. A szeretetnek ezzel a teljességével, amelyre egész bensőnk vágyik, Istenben találkozunk.

* *Mit jelent a Szentháromság életében való végső részesedés?* „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogja, amit Isten azoknak készít, akik szeretik őt” (1 Kor 2,9). De ha a szentháromságos, ajándékozó élet már itt a földön a legnagyobb emberi beteljesülés és öröm, akkor valami sejtelmünk lehet arról, milyen lesz, ha érzékelhetően tapasztaljuk a Szentháromság szeretetét. – Természetesen, aki a Szentháromság életében részesedik, *az nem szakad el a többi embertől* sem, hanem Istennel együtt szereti Isten minden gyermekét. Az üdvözült ember a többi üdvözülttel együtt örül Istennek és Istenben a többieknek. Istennel együtt akarja és segíti a még földön élő és Isten felé tartó emberek üdvösségét. – Végül az Istennel való találkozás a világ minden szépségének megtalálása is lesz, hiszen Isten minden szépség forrása. E szépségnek pedig egyedülálló fényt ad annak átélése, hogy mindez számomra is készült: szeretetből.

b) *Ki jut az örök boldogságra?*

Az örök élet egyesülés Krisztussal, a Szentháromsággal. Az örök élet azonban az ember számára a *földön kezdődik.* A beteljesült örök életbe az juthat el, aki már a földön krisztusi, szentháromságos életet akar élni, s akinek élete az ajándékozó szeretetre épül. – Más szóval, aki a húsvéti misztériumban él, aki kész odaadni életét embertársaiért (1 Jn 3,14; Róm 6,5; 8,10; Mt 25,40; Jn 3,5).

Üdvözülhetnek hitetlenek is? – Ha valaki saját hibáján kívül nem hisz, de követi lelkiismerete szavát, az Isten útján jár (vö. Róm 2,14-16). – Lelkiismerete a szeretetre indítja a nemhívőt is. „Aki pedig szeretetben él, az Istenben él, és Isten őbenne” – mondja a Szentírás (1 Jn 4,16). Tehát üdvözül (vö. 1 Tim 2,4-6).

c) *Hol van a mennyország?* – Fellőtték az űrhajókat, és nem találták a mennyországot – mondta valaki. A mennyország nem „fent” van! Amint Isten mindenütt jelen van, úgy a menny is. Az üdvözült tehát nem „felmegy” a mennybe, hanem megkapja a kegyelmet Istentől, hogy színről színre lássa Őt (1 Kor 13,12), hogy megtapasztalja Jóságának teljességét. – A pokol sem „lent” van, hanem az is a lélek állapota, amelyben kizárta önmagát Isten szeretetéből.

3. *Az örök kárhozat*

Isten felkínálja szeretetét az embernek, de szabad döntésére bízza, hogy válaszol-e arra. Az ember előtt folyton nyitva áll a választás lehetősége: Vállalja-e a szentháromságos élet törvényét, vagy önzéssel, szeretetlenséggel szembeszáll Istennel? A Szentírás sokszor figyelmeztet a választás félelmetes súlyára. Teljes összeszedettséggel kell tehát figyelnünk arra, hogy mindig Isten mellett döntsünk (vö. Mt 25,1 k; Lk 12,36; Róm 13,11 stb.). Ha a kezünk, a lábunk Isten elleni cselekedetre vinne – mondja Jézus –, inkább vágjuk le azokat, semhogy elveszítsük az örök üdvösséget (Mk 9,45).

a) *Milyen a kárhozat?*

A Szentírás elrettentő vonásokkal rajzolja meg a kárhozat, a pokol kínját: A kárhozottak olthatatlan tűzben égnek, férgek marják őket, fájdalmukban sírnak és fogukat csikorgatják (Mt 8,12; 5,22; Lk 16,23-26). (Az írók, a festők még tovább színezték

a pokol képét.) – E képek egyetlen dolgot akarnak szemléltetni: A kárhozottak kínja az, hogy nem juthatnak el az Istennel való találkozás örömére, szeretetének világába.

* *Miért olyan nagy kín a kárhozat?* – Képzeld el a régi világ földbirtokosát, aki egy éjjeli mulatozáson elkártyázta minden vagyonát. Mit érzett, amikor kijózanodva hazatért? Amikor végigment a kerten, a kastély meghitt szobáin? Mindez az övé lehetne... Saját hibájából veszítette el... Hasonló a kínja a kárhozottnak. Halálakor világosan látja, hogy Isten felkínálta neki szeretetét, és ő szabad döntéssel utasította el azt életében. S most így kell élnie: az önzés szörnyű magányában... örökre...

* Az örök élet tulajdonsága, hogy örök. A kárhozat is (Mt 25,41; Mk 9,45). Az örök kárhozatra nem Isten veti az embert, hanem saját maga. Isten ránk bízta, hogy a földön kialakítsuk egyéniségünket. A halállal azonban az ember lezárul. Aki a földön az önzést választotta és a szeretet ellen döntött, annak egyénisége halálakor sem képes megváltozni. Vagyis az örök életre állandósul benne a szeretet elutasítása. Isten pedig tiszteletben tartja az ember döntését. (Ha az örök élet „pozitív beteljesedés”, akkor a kárhozat „negatív beteljesedés”. Az ember elérte azt, amit egy életen át keresett.)

b) *Ki jut a kárhozatra?*

A kárhozat is a földi élet folytatása. Az jut oda, aki a földön a szeretet ellen döntött, illetve aki nem élt krisztusi életet. – Aki nem válik eggyé Krisztussal halálában (vagyis abban, hogy életét adja embertársaiért), az nem lesz egy vele feltámadásában sem – mondja a Szentírás (Róm 2,1-11).

De vajon egyáltalán van olyan ember, aki kiérdemli az örök kárhozatot? Aki véglegesen a szeretet ellen döntött? A bűnök nem csupán a gyarlóság következményei? – Hogy kik és

hányan kárhoznak el, arról semmit sem tudunk. Bizonyos, hogy Isten senkit sem kárhoztat el. De az is bizonyos, hogy a Szentírás súlyosan figyelmeztet: óvakodjunk, nehogy örök halál legyen a sorsunk (Mt 7,13-14). Az önzés „kis" tettei hozzászoktatják az embert, hogy egyre súlyosabb kérdésekben mondjon nemet lelkiismeretének és Istennek.

4. *A tisztulás állapota*

A mennybe azok kerülnek, akikben tökéletesen él a szentháromságos élet. És mi történik azokkal, akik nem érték ugyan el ezt a tökéletességet, de nem utasították vissza a szeretetet? – A Szentírás szól arról, hogy az ilyen emberek „átmeneti" állapotba kerülnek, ott az úgynevezett „ideig tartó" büntetésben részesülnek mindaddig, amíg meg nem tisztulnak bűneiktől és Isten látására nem jutnak. Ezt nevezzük a tisztulás állapotának vagy „tisztítótűznek" (vö. 2 Kor 3,10-15; 11,32; Mt 5,25-26). –

A Szentírás és az Egyház vallja, hogy a tisztítótűzben szenvedő lelkeken imával (szentmise bemutatásával) segíthetünk (vö. 2 Makk 12,40-45).

Miként tisztul meg az ember az átmeneti állapotban? – A halál után a lélek egyszerre tisztán látja életének mulasztásait és Isten iránti nagy hálátlanságát. Ez égető fájdalommal tölti el; mind jobban ég benne az Isten utáni vágy. E fájdalmat a tűzhöz hasonlítja a Szentírás. Innen származik a „tisztítótűz" elnevezés (vö. 1 Kor 3,15).

5. *Tiszta lelkek – gonosz lelkek*

A Szentírás arról szól, hogy a világban élnek olyan lények is, akiknek értelmük és szabad akaratuk van, de testük nincs.

A világban 1. vannak létezők, amelyeknek csak testük van, de lelkük nincs (növények, állatok). 2. Vannak olyanok, akiknek testük is, lelkük is van (az ember). 3. Nincs semmi ellentmondás abban, hogy legyenek olyanok is, akik „csak" lelkek, test nélkül. (A gonosz lelkek és az angyalok: lelkek. Tehát nem láthatók. Közismert ábrázolásmódjukat a népi vagy művészi fantázia szülte.)

Az *angyalok* Isten küldötteiként szerepelnek a Szentírásban. Tiszta lelkek ők, akik gondot viselnek az emberre, az emberiségre (Sír 17,14; Dán 10 stb.). Jézus szólt arról, hogy Isten az emberek mellé *őrzőangyalokat* rendelt (Mt 18,10).

A *gonosz lelkekről* (sátán, ördög) is gyakran beszél a Szentírás (Jn 8,44; 17,15; Mt 13,39; Jel 20,2). Annyit tudunk róluk, hogy szabad akarattal szembefordulnak Istennel, és így elveszítik az üdvösséget (Jel 12,14). Döntő hatalmuk nincs az emberek felett (Lk 10,18), de módjuk van arra, hogy a rosszra ösztönözzenek, „kísértsenek" bennünket (vö. Jn 13,2; 1 Kor 7,5; 2 Kor 11,14). – A világban tapasztalható sokféle gonoszságot – háborúkat, internálótáborokat, gyűlölködést, erkölcstelenséget – látva az embernek az a benyomása, hogy valóban sokszor a gonosz lélek működésével találja magát szemben. De Krisztus legyőzte a gonoszt. Szabadságunkban áll dönteni a jó vagy a rossz mellett.

III. Reményben élünk

A keresztény tudja, hogy minden tette jelentős az örök élet szempontjából. Gondol Szent Pál figyelmeztetésére, és teljes odaadással, „félve-remegve munkálja üdvösségét" (Fil 2,12). De azt is tudja, hogy Isten, aki meghívott minket, hűséges. És gyengeségünk ellenére elvezet az örök életre, ha mi megtesszük, ami rajtunk múlik. Ezért a *remény* öröme tölti el.

Élj ezentúl jobban az örök élet reményében! Élj a mennyország fényében és örömében! Bár mostani életedben vannak még fájdalmak, mégis próbáld meg a héten minden dologban

és eseményben felfedezni, hogy mindez Isten ajándéka számodra. Vagyis lásd meg, hogy minden *számodra készült – szeretetből!*

Ha így elkezdesz a mennyországban élni, akkor eltölt az öröm: új módon veszed majd észre a dolgok szépségét. És örömöd tanúságot tesz mások előtt is Reménységünkről (vö. 1 Pt 3,15).

Összefoglalás

81. Miért ésszerű hinni abban, hogy az ember örökké él?

Ésszerű hinni abban, hogy az ember elérheti azt, amire minden ember vágyik! – Lelke mélyén minden ember vágyik a teljes igazságra, szeretetre, az el nem múló boldogságra. De ezt csak akkor érheti el, ha örökké fog élni. Ésszerű tehát hinni abban, hogy az ember örökké él.

82. Mi az örök boldogság?

Az örök boldogság találkozás Istennel, aki a Végtelen Szeretet, Igazság és Szépség.

83. Ki jut az örök boldogságra?

Az örök boldogságra az jut, aki követi lelkiismerete szavát, Isten akaratának megfelelően (szeretetben) él.

84. Mi okozza a kárhozottak kínját?

A kárhozottak kínját az okozza, hogy nem találkozhatnak Istennel, aki a Végtelen Szeretet, Igazság és Szépség. – S tudják, hogy ezt önmaguk okozták.

Válaszolj!

1. Miért nem szakít el az Istennel való találkozás az emberektől?
2. Hol van a mennyország?
3. Üdvözülhetnek hitetlenek is?
4. Miben áll a tisztulás állapotának fájdalma?
5. Miért ésszerű, hogy vannak angyalok?

6. Mit jelent, hogy a kárhozat „negatív beteljesülés”?

Feladat

1. Élj a héten az örök élet fényében! Vedd észre mindenben: ez Isten ajándéka és számodra készült.
2. Keress ki a Szentírásból részleteket, amelyek reménységünkről szólnak (pl. Jn 17,1; ApCsel 26,8; Zsid 11,1; Róm 8,20 k; 5,2 k; Tessz 2,16 stb.)!
3. Olvasd el Juhász Gy.: Szimpozion, Petőfi S.: Szép napkeletnek és Illyés Gy.: Nem hiszem c. versét!

Tudod-e?

1. Mit jelent, hogy angyal? = küldött. (Minden keresztény Isten küldötte! – angyal.)
2. Mit jelent a Szentírásból ismert három „főangyal” neve? Mihály (Mikaél) = Ki olyan, mint az Isten; – Gábor (Gábriél) = Isten ereje; Ráfáél = Isten meggyógyít. (Mindhárom névben szerepel az Él = Isten szó!)

Beszéljük meg!

Mit jelent, hogy a mennyország köztünk van? És mikor tapasztaljuk meg jelenlétét (vö. 27. lecke)?

29. lecke: Föltámadunk!

I. Beethoven reménysége

– Ha szereted a zenét, bizonyára megcsodáltad már azt a fenséges örömöt és békét, amely *Beethoven* muzsikájából árad. Tudod, hogy a zeneszerzők királya halálos betegségek közt élt? Vérkeringési zavarok, májbaj kínozták állandóan. Négyszer feküdt a műtőasztalon. S talán legnagyobb fájdalma egyre erősödő hallászavara volt, amely a teljes süketségben végződött. Szenvedések között és süketen írta örömtől ujjongó műveit, a zeneirodalom legnagyobb alkotásait, pl. a Missa Solemnist vagy a IX. szimfóniát. Mi volt Beethoven örömének forrása? A mély hit. Szenvedésein sokszor a kétségbeesés kerülgette, de a hit mindig győzött benne. S győzött benne a remény, hogy e múló világ szenvedései után a test romlatlan új életre és új világba támad fel.

– A test feltámadásáról, a világ megújulásáról már az Ószövetség is ír. A *Makkabeusok* könyvében megrendítő tanúságtételt olvasunk erről a hitről. A Kr. e. 2. században történt. Más zsidókkal együtt egy *anyát és 7 fiát* is a szír király elé idéztek. A király hitük megtagadására akarta kényszeríteni őket, de hiába. Ekkor kínoztatni kezdte a legnagyobb fiút, hogy így megfélemlítse a többieket. Egyik fiú a másik után halt meg. De a királyhoz intézett szavaik emberfeletti biztonságról, a feltámadás hitéről tanúskodtak: „Földi életünket elveheted. De a mindenség királya feltámaszt minket az örök életre...” Ugyanilyen szavakkal biztatta kitartásra gyermekeit az anya is (2 Makk 7; vö. Ez 37; Dán 12,2).

– Az Újszövetségnek pedig központi állítása, hogy Jézussal együtt mindnyájan feltámadunk, sőt, az egész világmindenség a feltámadásra vár (Róm 6,5; 8,19 k).

Mit jelent a feltámadásról, a világ megújulásáról szóló tanítás?

II. Hiszek a test feltámadásában

1. *Egész emberségünk feltámad*

a) *A kinyilatkoztatás tanítása*

– Már az *Ószövetség* tudott a test (illetve az egész ember) feltámadásáról (vö. Ez 37; Dán 12,2; Iz 26,19; Zsolt 16; 49; 73; 2 Makk 7,14; 12,43).

– *Jézus* azt mondja: „Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25; vö. Mt 22,23 k; Lk 14,14; Jn 5,28).

– *Az Egyház* kezdettől fogva vallja, hogy amint Jézus föltámadt, amint Isten megmentette Szűz Mária emberségét a pusztulástól és felvette őt a mennybe, úgy fognak feltámadni a Jézusban élők az örök életre, a szeretetet elutasítók pedig az örök kárhozatra (1 Tessz 4,16; 1 Kor 15,12 k; Jn 5,29).

b) *Értelmünk következtetése*

Az emberiség ősi meggyőződése, hogy az embernek nemcsak teste, hanem lelke is van.

– *Honnan tudjuk, hogy van lélek?* – Az emberben van valami, ami nem anyagi, ami nemcsak test: képessége, hogy tud gondolkozni, dönteni, szeretni, a végtelenre vágyni. Az embernek ezt a belső szellemi éltető elvét nevezzük léleknek (vö. 3. l.).

– *A lélek vágyik az örök életre,* ezért ésszerű, hogy a lélek örökké él – vallották és vallják sokan.

– Hitünk tanítása, hogy Isten a világ végén testünket újra egyesíti halhatatlan lelkünkkel, s így teljes emberségünk – *testünk is,* lelkünk is örökké fog élni. Ésszerű ez?

I. Az ember vágyik arra, hogy egész embersége vegyen részt az örök boldogságban. Ésszerű tehát, ha az ember megtalálja azt, amit keres.

II. Testünk Isten szép alkotása. Isten nem akar elpusztítani semmit, ami szép.

III. Jézus már a földön bevonja testünket isteni életébe. Az Ő Testének, az Egyháznak tagjai vagyunk. Az Eukarisztiában testileg is egyesülünk Vele. Jézus így előkészíti testünket a feltámadásra (vö. Jn 6,54).

2. *Hogyan támad fel a test?*

A Szentírás a „halottak feltámadásáról" beszél, vagyis egész emberségünk feltámadásáról.

Félreérti a kérdést, aki azon töpreng, miként támadhat fel az ember, ha elporladt vagy elhamvasztották. A feltámadáskor az *ember* támad fel. Te fogsz örökké élni és nem azok az atomok, amelyek testedet ma alkotják. (Emberséged lényege nem változik akkor sem, ha kezedet vagy lábadat levágják... És ugyanaz maradsz 7-8 év múltán is, pedig tested atomjai hétévenként kicserélődnek.) Az ember legbensőbb lényege, a lelke az, ami által az ember ugyanaz marad. S a lélek halhatatlan. A feltámadáskor pedig Isten a lelket teljes emberré „egészíti ki".

Milyen lesz a feltámadott test? Erről csak sejtéseink vannak. A Szentírás azt mondja: „Égi test, szellemi test" lesz, és nem „földi test" (1 Kor 15,40). – Amint a mennyben minden, úgy „szellemi" testünk is tökéletes lesz. Nem lesznek tehát testi fogyatékosok. Nem leszünk alávetve a földi korlátoknak. Nem leszünk betegek, fáradékonyak. Amint a feltámadt Jézus hol megjelent, hol eltűnt, bizonyára mi sem leszünk úgy helyhez kötve, mint ma stb.

Bizonyára megmaradnak az emberi test szépségei, hiszen ezekben Isten szépsége csillan fel. Megmarad a férfiak és nők, a gyermekek és idősek szépsége. Lesznek szép öregek, olyan szépek, amilyen csak egy idős tud lenni, de az öregkor minden korlátja nélkül. És lesznek szép kisgyermekek és fiatalok: olyan szépek, amilyenek csak ők tudnak lenni, de ismét a korukra jellemző korlátok nélkül.

3. *Új ég és új föld*

Milyen lesz a feltámadás utáni világunk? És feltámadott testünkkel az anyagi világ részese lesz a feltámadásnak? – A Szentírás minderre nem ad választ, de utalásai alapján mégis sejthetjük jövőnk körvonalait.

a) Isten *minden szépség* eredete. Benne megtaláljuk majd a világ összes szépségét. Hiszen mindazok csak az ő halvány tükröződései. b) De a Szentírás még többről beszél. Arról, hogy az *egész anyagi világ* feltámadásra vár, és hogy Isten az örök életben megújítja az eget és a földet (Jel 21,2; 2 Pt 3,13; Róm 9,19). Vagyis az örök életben új, tökéletes formában ott lesz a világ minden változatossága: a virágoké és évszázadoké, a tájaké és a zenéé, az embereké és az emberi alkotásoké. c) Végül ott lesz az emberi közösség minden szépsége is: Istenben megtaláljuk mindazokat, akiket szerettünk. S ott külső és belső korlátoktól mentesen fogjuk szeretni és megérteni egymást.

Feltételezhetjük, hogy a házastársak, a barátok, a szülők és gyermekek, a lelkipásztor és a rábízott közösség tagjai közötti Isten-akarta kapcsolatok is megmaradnak a feltámadásban. De megújultan: ezek a szálak nem zárnak el a többi üdvözülttől, hanem gazdagítják az üdvözültek közösségének kapcsolatait.

4. *A világ vége és az ítélet*

A Szentírás elmondja, hogy a feltámadás és az új világ kialakulása előtt a régi világ elpusztul. Krisztus újra eljön és megítéli az emberiséget (Mk 13,27 k). Színes képekkel mutatja be a „világ végét” és az „utolsó ítéletet”: „Az egek tűzben elpusztulnak, az elemek hőségben szétolvadnak” (2 Pt 3,12). Harsonazúgás és lángoló tűz kíséri. Akkor megjelenik Jézus „az ég felhőin”, s eléje gyűlik az egész feltámadott emberiség. És Jézus igazságot szolgáltat: megjutalmazza a jókat és megbünteti a gonoszokat (Mt 25,31 k; 1 Tessz 4,16; Zsid 10,27). S ekkor kezdődik az új ég és új föld, és a feltámadott emberiség új élete.

A *világ végéről* szóló szentírási leírások természetesen jelképesek. Egyetlen középponti igazságot akarnak tanítani: hogy Krisztus győz a világon, és győzelme (a szeretet győzelme) nyilvánvalóvá lesz az egész mindenség előtt. – Győzelmét két tény szemlélteti: a) minden elpusztult, ami nem alkalmas arra, hogy részt vegyen az örök életben, – b) az egész emberiség látni fogja a Krisztushoz tartozó igazak dicsőségét és a bűnösök kárhozatát (vö. 2 Tessz 1,9-10; Róm 2,5 k; Jn 3,17 k).

Az utolsó ítélet leírása és jelképei is ezt az igazságot ábrázolják. – Az ítélet megértéséhez tudnunk kell, hogy a Szentírás másutt azt írja: nem Krisztus ítéli meg az embert, hanem az ember tettei (Jn 8,15; 5,23; 12,48). Vagyis az ítélet már most folyik (Jn 12,31): az ember tettein hordja az ítéletet. A halál utáni, illetve a világ végén bekövetkező ítéletben csupán nyilvánosságra jutnak rejtett dolgaink, s az ítélet, amelyet tetteinkkel kiérdemeltünk (vö. 1 Jn 3,1-3; Mt 8,10; Lk 8,17).

Az Egyház tanít az *utolsó ítéletről,* amely a világ végén következik be, és a *„külön ítéletről”.* Ez utóbbi azt jelenti, hogy lelkünk közvetlenül a halálunk után szembesül Istennel és önmagával, és látja, hogy milyen ítéletet hordoz magában: mi vár rá az örök életben.

5. *A megholtak élnek!*

Jézus nemcsak arról beszél, hogy a halottak *majd a feltámadáskor* fel fognak támadni, hanem arról is, hogy a Benne elhunytak már most Vele élnek! – Azt mondta, hogy „Isten nem a holtak Istene, hanem az élőké” (Lk 20,38). A jobb latornak azt ígérte: „még ma velem leszel a Paradicsomban!” (Lk 23,43). Mártát kifejezetten azzal biztatta, amikor az szomorkodott, hogy majd csak a feltámadáskor támad fel testvére (Jn 11,23-25): „...aki

bennem hisz, nem hal meg soha!" (Jn 11,25-26). A Jelenések könyve a szentek hatalmas seregéről beszél, akik *már most* ott állnak az Úr előtt (Jel 7,9). Magának Jézusnak is megjelenik Mózes és Illés, tehát ők is élnek! – Ezért hisszük, hogy szeretteink, akik Jézusban (a szeretet, az igazság keresésében) hunytak el, már most az Úrnál vannak; és mi – a szentek közösségében – már most élő kapcsolatban lehetünk velük.

III. „Aki a kicsiben hű, az a nagyban is az!" (Lk 16,10)

Szeretnél maradandót alkotni? Ami örökre megmarad? A világból az marad meg, ami alkalmas arra, hogy részt vegyen az új ég és új föld életében. Vagyis ami szeretetből készült. Szép alkotásaink, emberi kapcsolataink így megmaradhatnak az örök életre. És még inkább megmaradunk mi magunk, akik foglalata vagyunk tetteinknek, egész életünknek. Mit kell tehát tenned, hogy maradandót alkoss? Hogy Jézus előtt hűségesnek bizonyulj?

Jézus azt mondja: „Aki a kicsiben hű, az a nagyban is az". Ez azt jelenti; aki a kis dolgokban hű marad a jézusi élethez, az képes lesz arra, hogy a súlyos választásokban is hű maradjon. S azt Jézus hűségesnek nyilvánítja már itt a földön, és majd az élet végső összefoglalásakor: az ítéleten.

Ezen a héten tehát különösen figyelj arra, hogy hűségesen végezd egészen kis feladataidat is: szeretetből! (A napi imákat, a tanulást, a házimunkát a játékot.) Gondolj naponta arra, hogy maradandót akarsz alkotni az új ég és új föld számára!

Összefoglalás

85. Honnan tudjuk, hogy az embernek van lelke?

Az emberben van valami, ami nem anyag: erre mutat az a képessége, hogy tud gondolkozni, szeretni és vágyni a végtelenre. E képességek hordozója a lélek.

86. Miért ésszerű, hogy az ember teste feltámad?

Ésszerű, hogy az ember elérheti azt, amire minden ember vágyik. – Lelke mélyén mindenki vágyik arra, hogy egész embersége (lelke is és teste is) részt vegyen az örök boldogságban. Ésszerű tehát, hogy nemcsak az ember lelke él örökké, hanem a teste is feltámad.

Válaszolj!

1. Melyek azok a földi szépségek, amelyek az örök életben megmaradnak?
2. Mit jelent az a kifejezés, hogy a világ elemei tűzben égnek el a világ végén?
3. A Szentírás szerint ki ítéli meg az embert?
4. Mikor kezdődik meg az ítélet?
5. Mi a „külön ítélet" és az „utolsó ítélet"?

Feladat

1. Légy hű a „kicsiben"! Gondolj arra, hogy tetteid megmaradnak az örök életre.
2. Keress ki olyan részeket a Szentírásból, amelyek arról beszélnek, hogy az ítélet megkezdődött.
3. Olvasd el: Arany János: Honnan és hová? c. versét!

Tudod-e?

Mikor lesz a világ vége? – Jézus azt mondja, hogy azt a napot senki sem ismeri. Ezért az erre vonatkozó jóslásoknak sohasem kell hinnünk (vö. Mk 13,32).

Beszéljük meg!

Igaz-e, hogy az örök élet elvárása elvonja a keresztény embert az evilági feladatoktól? Vajon hogy fog élni és dolgozni az, aki megértette, hogy a mennyország köztünk van? Aki megértette, hogy az ítélet megkezdődött, és hogy tetteink maradandók az örök életre (vö. Mt 25,31-46)? Milyen meggyőződés adott erőt azoknak a hős keresztényeknek, akik szegényekért, betegekért, leprásokért adták életüket (pl. A. Schweitzer, Teréz anya stb)? – És milyen szemlélet magyarázza a tényt, hogy az utolsó 2000 év legnagyobb művészi és kulturális alkotásainak nagy részét is hívő keresztények hozták létre (pl. templomokat, egyetemeket, iskolákat és egyéb alkotásokat)?

* * *

A lélekvándorlást – elfogadhatja-e egy keresztény?
(Olvasmány)

Mit jelent a lélekvándorlás (reinkarnáció)?
A hinduizmus, buddhizmus, s a mai divatos New Age-áramlatok (reiki, jógairányzatok stb.) nem hisznek a személyes, szerető Istenben, az Istennel való személyes találkozás lehetőségében, sem a földön, sem a halál után. De beszélnek az ember megtisztulásáról, az érzelmektől, ösztönöktől való megszabadulás fontosságáról. Az emberek többsége nem tud egyetlen élet alatt megtisztulni – mondják –, ezért többszörösen újjá kell születniük, egy más emberben, állatban, míg elérik a tisztulás állapotát. S így végül (nem túl vigasztaló kilátás!) belesemmisülhetnek a nirvánába, mindenségbe...

Mit mond a kereszténység?
Isten szeretet. A keresztény élet már itt a földön a Vele való személyes kapcsolat melegében zajlik, s ez teljesül be a halál után.
Bűneinktől nem „valahányadik életünk” után tisztulhatunk meg: Mert Jézus Krisztus vérével „tisztára mosott bennünket”. Ezért minden bűnbánatban, minden gyónásban, sőt minden pillanatban új életet kezdhetünk. Ennek feltétele csak az, hogy higgyünk Krisztus megváltó szeretetében, adjuk át neki életünket, s akarjunk Vele új életet élni.
Halálunk után nem egy személytelen semmiben oldódunk fel vagy térünk vissza, hanem szemtől szembe találkozunk Istennel, a Végtelen Szeretettel, s benne a világ minden szépségével. S egyéniségünk itt nem megsemmisül, érzelmeink nem alszanak ki (ahogy az idézett vallások, áramlatok mondják), hanem beteljesülünk, megújulunk Istenben, minden képességünkkel, szép érzésünkkel együtt.

Egy keresztény tehát nem hihet a lélekvándorlásban!
– Akinek élő kapcsolata van Jézussal: aki tudja, hogy Isten most szereti őt, s hogy minden pillanatban, minden botlás után új életet kezdhet: aki tudja, hogy halála után az Istennel való személyes találkozás, és az élet beteljesülése várja, abban fel sem merülhet a lélekvándorlás gondolata.
– A keresztény számára a lélekvándorlás és a keresztény hit összehasonlítása inkább szép példa arra, micsoda új fényt hozott Krisztus a világba. Jézus tanítása tartalmaz minden szép

meglátást, amit más vallásokban találunk, de isteni módon kiegészíti, beteljesíti, felülmúlja azokat.

– Megjegyzendő: A mondottakon túl, a Szentírás sok kijelentése önmagában is kizárja a lélekvándorlást. Pl.: „Minden ember számára az a rendelkezés, hogy egyszer haljon meg, s utána ítéletben legyen része” (Zsid 9,27). Jézus azt mondja: Akik jót tettek, feltámadnak az örök boldogságra, akik gonoszat tettek, feltámadnak az örök kárhozatra (Mt 25, 31-46). – A jobb latorhoz Jézus így szól: „Még ma velem leszel a Paradicsomban” (Lk 23,43). E latornak sem kell újjászületnie, hogy megtisztuljon... stb.

30. lecke: Az első keresztény

I. Szűz Mária nagysága

Aligha van katolikus (és ortodox) templom, ahol ne volna Mária-kép vagy -szobor. Templomi festmények vagy szentképek gyakran a szentek seregének közepén ábrázolják őt: koronásan, mint a menny királynőjét.

Bizonyára hallottad azt is, hogy egyszerű emberek és sokan a történelem nagyjai közül őt tartották példaképüknek, az ő anyai közbenjárását kérték nehéz ügyeikben. Pl. amikor meghalt Szent Imre, a trónörökös, *Szent István*, első királyunk neki ajánlotta Magyarországot. Azóta a „Magyarok Nagyasszonyának" tiszteljük őt.

A magyar zászlókra évszázadokon át Szűz Mária volt hímezve, ölében a kis Jézussal, fején a magyar koronával. – Hasonló érzülettel viseltetik iránta sok más nép is.

Miben áll Szűz Mária egyedülálló nagysága? Miért mondta legutóbb a II. Vatikáni Zsinat is, hogy nem beszélhetünk keresztény hivatásról és az Egyház hivatásáról, ha nem ismerjük Mária életének titkát?

II. „Ő a Te Anyád” (Jn 19,27)

1. *„Te vagy minden!”*

Voltak korok, amelyekben a régi jámborság a szenteket és a Szent Szüzet megközelíthetetlen – olykor már-már isteni – magasságban, elérhetetlen távolságban képzelte el. Ez a szemlélet sajnos napjainkban is fellelhető néhol. Ezt tükrözi számos festmény, szentkép, s különösen a szentek életéről szóló írások, amelyek csak a szentek sokszor legendásan kiszínezett csodáiról tudnak. E szemlélet egy olyan korban alakult ki, amelyben nem volt elég tudatos, hogy mindannyian az életszentségre, a Jézussal egyesülő életre vagyunk híva (vö. 14. l./III). S ezért a szentek alig követhető rendkívüliségeire figyeltek fel, és ezeket színezték tovább. A reformáció fenntartásai a szentekkel és Szűz Máriával szemben ebből – a katolikusok közt elterjedt hibás szemléletéből – is érthetőek. S a velük való párbeszéd csak a helyes szemlélet talaján jöhet létre, amelyre ma az Egyház meghív mindnyájunkat. (Ma valóban sok neves protestáns teológus nagy tisztelettel fordul a szentek és Szűz Mária alakja felé.)

A szentek igazi nagysága abban áll, hogy bár ők egyrészt éppen olyan emberek voltak, mint mi, másrészt (legalábbis életük egy bizonyos fordulójától kezdve) következetes emberekké és keresztényekké váltak: ténylegesen megélték azt, amit hitükben beláttak. Isten azért áldotta meg őket gyakran rendkívüli erővel. Ily módon lehetnek mindnyájunk példaképei, hiszen mindnyájan a következetes Istennek adott életre vagyunk hívva.

Hasonlóan van ez a *Szent Szűzzel* is: Akkor kerül igazán közel hozzánk, ha megértjük, hogy ő az Egyház és minden keresztény példaképe. Hiszen az Egyháznak és mindannyiunknak az a hivatásunk, hogy testet öltsön bennünk Jézus és így tudjuk adni a világnak; hogy egyesüljünk Jézus érzelmeivel, gondolkodásmódjával... S ezt a hivatást először és a legtökéletesebben Szűz Mária töltötte be. Ő tehát az első keresztény. Jézus után első példaképünk.

Hogyan lett Mária méltó erre a küldetésre? És hogyan tudjuk követni őt?

Szűz Mária nagysága abban áll, hogy tökéletesen élte a *teremtmény* helyes magatartását Teremtőjével szemben. Felismerte, hogy *Isten a minden,* és előtte a teremtmény semmi. Felismerte, hogy az ember akkor találja meg beteljesülését, ha átadja magát Istennek. És ő egész akaratát, egész emberi szabadságát arra használta fel, hogy ezt megvalósítsa. – Olyan volt Isten előtt, mint egy üres kehely. Azért volt alkalmas arra, hogy Isten betöltse őt, hogy Isten Fia testet öltsön benne (vö. Lk 1,48; Jak 4,6). – A Csend volt ő, amelyben Isten megszólalhatott.

Szűz Mária tehát tökéletesen élte azt az életet, amelyet minden kereszténynek élnie kellene: a hitnek, a szeretetnek, az Istenre figyelésnek életmódját. Így vált méltóvá arra, hogy Jézus valóságosan testet öltsön benne. Tágabb értelemben minden kereszténynek ugyanez a hivatása: hogy Jézus lelkileg megtestesüljön benne (vö. Róm 8,29).

2. *A fájdalmas anya*

Isten Szűz Máriát is tanította, nevelte. Neki is végig kellett járnia a húsvéti titok útját. Neki is el kellett veszítenie mindenét (mint Fiának). Titokzatos módon nemcsak a hamis értékektől kellett elszakadnia, hanem még a legigazibbtól is: Fiától. Egyre üresebbé kellett válnia, hogy Isten egyre teljesebben betölthesse őt. Mária nagysága, hogy egész életében, minden elszakadásban – a kereszt alatt is – *Igen*-t mondott Istennek. – Így elveszítette életét, de megtalálta azt (vö. Mt 10,39). – Elveszítette önmagát, de Isten anyja és az emberiség anyja lett.

Lássuk, hogyan vezette őt Isten a folytonos elveszítések és „meghalások” (Jn 12,24) által...

– Az angyal közli vele Isten tervét: a Megváltó anyja lehet. – Mária nem ért semmit. Ő máshogy tervezte életét. Emberileg bizonyára megretten a felelősségtől. S bizonyára megjelenik a félelem árnyéka is. Hiszen a zsidók megkövezték azt a nőt, akiről kiderült, hogy házasságon kívüli kapcsolatot teremtett. S neki ki fogja elhinni, hogy gyermeke a Szentlélektől van? De Mária hisz. És *Igen*-t mond. S azután ahelyett, hogy önmagával volna elfoglalva, azonnal elindul, hogy szolgáljon Erzsébetnek (vö. 10. l./III.)

– Szülés előtt áll. Minden tervével ellentétben Betlehembe kell mennie. Istállóban szüli meg gyermekét.

– Mária és József bemutatja Jézust a templomban. Simeon megjövendöli, hogy Jézus „jel lesz, amelynek ellene mondanak”. Majd megmondja anyjának, hogy Fiával együtt ő is a szenvedés útját fogja járni: „A te lelkedet is tőr járja át” (Lk 2,34).

– Egyiptomba kell menekülnie gyermekével Heródes elől.

– A tizenkét éves Jézus elvész a templomban. „Miért kerestetek? Nem tudtátok, hogy Atyám dolgaiban kell fáradoznom?” (Lk 2,49)

– Végigszenvedi, hogy Fiát bolondnak, ördöggel cimborálónak tartják, meg akarják ölni.

– Jézus anyja semmin sem döbben meg. Isten vezetését fedezi fel minden eseményben, azokban is, amelyeket nem ért. A szűkszavú szentírási beszámoló kétszer is említi: „Megőrizte szívében a szavakat”, az eseményeket, és „gyakran elgondolkozott rajtuk” (Lk 2,19.52). E választás mindig Igen volt az isteni vezetésre.

– Mária követi Jézust a keresztúton: az elítéléskor, a kereszthordozáskor és a keresztre feszítéskor. Hallja a farizeusok gúnyolódását. Majd hallja Fiának kiáltását: „Istenem, miért hagytál el engem?” Hogyan élhette ezt át, mint anya, és mint Jézus leghűségesebb tanítványa? S mit élt át, amikor végül ölében tartotta halott Fiát?...

Istenszülő ikon az erdélyi Lugos községben

3. *Az Istenanya dicsősége*

Isten végigvezette a Szent Szüzet a megsemmisülés útján, a búzamag útján. Ő mindig *Igen*-t mondott. Ezért Isten egyedülálló kegyelmekben és örömökben részesítette őt:

– Életének nagy kegyelme, hogy Isten Fia megtestesült benne. Mária tehát *Isten anyja.* Ennek ünnepe: január 1. (A Szentlélek által való fogantatás jelzi számunkra, hogy Isten nem ölthet senkiben testet emberi erőből, csak a Szentlélek kegyelméből. – Vö. Jn 1,13.)

– Isten kezdettől fogva betöltötte kegyelmével: Fiának megváltó érdemeire való tekintettel. Megóvta őt fogantatásának pillanatától a bűn minden szennyétől és az áteredő bűntől. – Ezt a *„szeplőtelen fogantatás”* titkának hívjuk. (Ünnepe: december 8.)

– Mária az emberek között egyedülálló módon közreműködött a megváltás művében: egész életében követte Jézust, és vele együtt folytonosan Igen-t mondott az Atyának (vö. Kol 1,24).

A Szent Szűz egyesült Jézussal a megváltás csúcsán, a keresztrefeszítéskor is. Jézus művének beteljesülése az volt, hogy *Igen*-t mondott ott, a kereszten is, ahol átélte az elhagyottságot, az Atya elvesztését. Mária *Igen*-t mondott ott, ahol átélte isteni Fia elvesztését.

– Szűz Mária mindvégig *Igen* volt Jézus számára, ezért Isten *testestül fölvette a mennybe.* (Ünnepe: augusztus 15.).

Ha úgy tűnik, hogy a katolikusok mintegy Isten szintjére helyezik Máriát, akkor ezek az ő nagy kitüntetései (szeplőtelen fogantatás, mennybevétel) egy téves Mária-kép részeinek látszanak. De ha úgy tekintünk a Szent Szűzre, mint az első keresztényre, mindnyájunk jelképére, akkor Mária dicsősége az Istennel egyesült *ember dicsőségét* tanúsítja számunkra: szeplőtelen fogantatás, pl. az ember eredeti hivatását – mennybevétele pedig végső célját és beteljesülését jelzi.

– Szűz Máriát *anyánknak,* az Egyház anyjának, a világ királynőjének tiszteljük. Ő Krisztus anyja, tehát anyja a megdicsőült Krisztusnak, és Krisztus Titokzatos Teste tagjainak is. Ily módon a Szent Szűz egyedülálló közbenjárónk Istennél (vö. Jn 2,1-11).

– Jézus akkor érdemelte ki véglegesen, hogy az emberiség feje legyen, amikor a kereszten elhagyottságában mindent elveszített, mindent odaadott az Atyának az emberekért (Fil 2,9; Ef 1,10; 2,16 k). Mária a keresztig egyesült Fiával. Így érdemelte ki, hogy az Egyház anyja legyen. – A Szent Szüzet az angyali üdvözletkor kimondott első *Igen*-je tette a Messiás anyjává. Második *Igen*-je – amelyet a kereszt alatt mondott ki: ott, ahol mindent elveszített – tette őt az Egyház és az emberiség anyjává (vö. Mt 19,29). Nem véletlen, hogy Jézus a kereszt alatt álló anyjának mondta – János apostolra utalva: „Asszony, íme a te fiad” (Jn 19,26). Jánosban az emberiséget bízta anyjára.

– A katolikusok egy nagy család – a szentek egyessége – tagjainak tudják magukat. Egy család magába öleli mindazokat, akik Krisztusban élnek (élőket és holtakat) (vö. 25. 1. és V. rész. Összefoglalás). Meleg testvéri kapcsolatban állnak a szentekkel, akik mennyei pártfogók és példaképeik. De egyedülállóan meleg és gyermeki kapcsolatban élnek mennyei Édesanyjukkal. Tudják, hogy ő valóban anyjuk: anyaként viseli szívén Krisztus Teste tagjainak (mindannyiunknak) a sorsát.

4. *Minden szentek királynője*

A húsvét titkán át a feltámadásba vezető utat elsőnek Jézus járta végig. Őt követve keresztények serege indult el ezen az úton: fiatalok és idősek, nők és férfiak, tanultak és tanulatlanok, világiak és papok. A Jézust követés legkiemelkedőbb alakjait szenteknek hívjuk.

A *szentek* Jézust akarták követni. Életükben általában mégis kidomborodik Jézus életének, tanításának egyik-másik vonása. Az egyikben a jézusi bölcsességet, erőt csodáljuk, a másikban a jézusi egyszerűséget vagy a csendes, imádságos életet. Az egyikben a hősies szegénységet, a vértanúságig megőrzött tisztaságot vagy az odaadó engedelmességet, a

másikban az embertársak szolgálatában – tanításban, betegápolásban stb. – kifejtett buzgóságot, stb. A szentek tehát Jézus tanítását valósítják meg: egy-egy szavának, Igéjének megtestesülései ők. S így példaképeink.

Szűz Mária életében nemcsak egy-egy isteni szó vert gyökeret, hanem ő egészen Isten Igéjébe öltözött. Ezért volt alkalmas arra, hogy megtestesüljön benne az Ige, maga Jézus.

Ugye tudod, hogy a Szentírás Jézust „Szó”-nak, Igének nevezi: mert Ő az Atya Igéje. Benne az Atya az istenség egész lényegét kimondja a világ számára (vö. Jn 1,1-5. 14; 6.l./3). – Szűz Máriában Jézus tanításának legteljesebb megvalósulásával találkozunk. Ha tehát Jézus útján akarunk járni, ezt egyedülálló módon tőle tanulhatjuk meg.

Voltak szentek, akik a bölcsességben és tudományban tűntek ki. De ki volt bölcsebb, mint Mária? Benne maga az isteni Bölcsesség szólalt meg.

Voltak nagy imádkozó szentek. De ki volt imádságosabb, mint ő, s ki állt nála mélyebb kapcsolatban az Atyával, a Fiúval és a Szentlélekkel?

Voltak, akik vérük ontásával részt vállaltak a megváltás folytatásában (vö. Kol 1,24). De részesülhet-e valaki úgy a megváltó szenvedésben, mint az Anya, aki a keresztig, az elhagyottságig kísérte Fiát?

Voltak a szegénységnek, a tisztaságnak, az engedelmességnek nagyjai. – De ki volt annyira „szegény”, mint ő – annyira szabad minden tervétől, elgondolásától? És ki volt annyira tiszta, és annyira engedelmes Istennek, mint ő?

Ma sokat beszélünk a hétköznapok egyszerű „kis” szentjeiről, mert ők közel állnak hozzánk, mert egészen követhetők számunkra. De ki volt egyszerűbb és egyszerűségében ki követhetőbb, mint a Szent Szűz?

III. Élj úgy, mint Szűz Mária!

Jézus legtökéletesebb követője Édesanyja volt. Ő volt az, aki a legmagasztosabb küldetést betöltötte azáltal, hogy Jézus testet öltött benne; hogy Jézust adta a világnak.

Akarod Jézust követni? Szeretnéd, hogy Ő éljen benned? Szeretnél az Ő szívével szeretni, az Ő szemével látni? Szeretnéd adni Őt a világnak? Akkor Szűz Mária követőjévé kell válnod! Ha őt követed, Jézust követed! („Máriává kell válnunk” – mondták egyes szentek.)

Figyelj ezen a héten különösen rá! Élj vele! Fedezd fel mindenben Isten vezetését, mint ő, és örömmel mondj Igen-t! Légy hű a kis dolgokban! Szolgálj az ő csendes, feltűnés nélküli szeretetével! És Jézus (lelkileg) meg fog testesülni benned is. Kérd ehhez a Szent Szűz közbenjáró segítségét!

Összefoglalás

87. Miért példaképe Szűz Mária minden kereszténynek?

Szűz Mária példaképe minden kereszténynek, mert ő töltötte be a legteljesebben a keresztény élethivatást.

88. Hogyan töltötte be Szűz Mária a keresztény élethivatást?

Szűz Mária úgy töltötte be a keresztény élethivatást, hogy tökéletesen teljesítette Isten akaratát, s ezért benne lelkileg és testileg is megtestesült Jézus.

Válaszolj!

1. Mikor hangzott el Szűz Mária két legsúlyosabb Igen-je?
2. Hogyan nyilvánult meg Mária életében a húsvéti titok?
3. Hogyan kapcsolódott Szűz Mária elsőnek a megváltás művébe?
4. Miért mondhatjuk, hogy Mária az Egyház anyja?
5. Mit jelent a szeplőtelen fogantatás titka?
6. Mi a „szentek egysége”?

Feladat

1. Élj e héten Szűz Máriával! Mondj igent Isten minden megszólítására! Szolgálj az Ő csendes szolgálatával! (Mondj el naponta egy tized rózsafüzért.)
2. Olvasd el Ady Endre: A pócsi Mária c. versét!

Tudod-e?

Melyek Szűz Mária hónapjai? – Október, a szentolvasó hónapja, és május.
Mik a zarándokhelyek? – Olyan szent helyek, ahol Jézus, Mária vagy a szentek jártak, illetve ahol rájuk emlékezünk valamilyen különös ok (pl. csoda) miatt. A keresztények szívesen zarándokolnak ilyen helyekre, hogy kegyelettel gondoljanak az ott történtekre vagy a titkokra, amelyekre a szent helyek emlékeztetnek. Legfontosabb zarándokhely a Szentföld, ahol Jézus élt, továbbá Róma, a szentek és vértanúk városa. Különösen sok Mária-zarándokhely van: Lourdes, Fatima, Czestochova, Máriapócs stb. (Milyen magyar Mária-kegyhelyeket ismersz?!)

Beszéljük meg!

Szűz Mária életéről nagyon keveset tudunk. Sok szent életét jobban ismerjük, mint az övét. Hogyan lehet mégis ő a legfőbb példaképünk az emberek közül?

* * *

A *II. Vatikáni Zsinat* így foglalta össze Mária titkát: A Szent Szűz „páratlan módon nagylelkű társa és alázatos szolgálója az Úrnak. Méhébe fogadta Krisztust, világra hozta, táplálta, bemutatta az Atyának a templomban, és együtt szenvedett a kereszten haldokló Fiával. Így engedelmessége, hite, reménye, lángoló szeretete által egészen különleges módon közreműködött az Üdvözítő munkájában a lelkek természetfeletti életének helyreállítására. Emiatt lett Anyánk a kegyelmi rendben” (Az Egyházról 61).

* * *

Hogyan lesz a Szentolvasó a Te imádságoddá?
(II. János Pál pápa Rosarium Virginis Mariae c. apostoli levelének javaslatai szerint)

1. **A Szentolvasó imában** Jézus életének titkait szemléljük Máriával; Vele, aki a legközelebbről élte meg Jézus életének ezeket az eseményeit.
a) A titkok ***középpontja mindig Jézus.*** Pl. az első titok esetében: Őt imádjuk, aki testet ölt egy teremtményben, Máriában.

b) ***Szűz Máriával együtt*** imádjuk Istent, Jézust. Senki nem csodálta, és senki nem követte őt a földön úgy, mint Mária. Pl. e titokban csodáljuk Isten végtelen szeretetét, hogy testet ölt, Máriában, egy emberben... S csodáljuk Mária titkát is – az ő hűségét Isten akaratához és Jézushoz.

c) S a titkot szemlélve feltesszük a kérdést: ***mit jelent ez nekem?*** Szűz Mária útja, az Egyház útja, a mi utunk! Én is Mária útját járhatom. – A jelen titok esetében pl. ez azt jelenti: hogy Isten bennem is testet akar ölteni; ebben a pillanatban is... – ha IGEN-t mondok hívására!

2. **Az ima felépítése:**

a) **A tized elkezdése előtt** először mondjuk el a titkot! Pl. akit Te szent Szűz a Szentlélektől fogantál. – Ajánlatos, hogy olvassuk el a titoknak megfelelő *szentírási részt,* vagy fogalmazzunk meg néhány hozzánk szóló gondolatot a titokkal kapcsolatban. Aztán ***tartsunk egy kis csendet,*** hogy a titokról elgondolkozzunk, azt szemléljük.

b) A tizedeket **a MIATYÁNK**-kal kezdjük. Minden jézusi titok forrása az Atya! Imánk, szemlélődésünk a Teremtő Atyától indul: akitől a Fiú (és a Fiúnak minden titka) is származik (vö. Ef 1,3-10; Kol 1,15-17). Ő teremtette Szűz Máriát is, hogy befogadhassa az Igét, s az emberiség példája legyen abban, ahogyan befogadta és követte Jézust.

c) Majd **10 ÜDVÖZLÉGY** következik a titkokkal. – Az **Üdvözlégyek súlypontja is Jézus.** Ezért ***Jézus neve után minden Üdvözlégyben kimondjuk a titkot,*** hogy újra és újra felidézzük azt.

d) S a tizedet a **DICSŐSÉG**-gel fejezzük be: Jézus egész élete, azaz minden „titok” a Szentháromság dicsőítésére vezet. Életünk célja, hogy eljussunk (Jézus útján, Máriával) a Szentháromság dicsőségébe. – A MIATYÁNK és a DICSŐSÉG így egy fenséges keretet ad a tizednek: amelyben Máriával az Ige titkáról elmélkedünk. Az Atya teremtő tettétől elindulva, Jézus megtestesült titkának szemlélése után, megérkezünk a Szentháromsághoz – a mennybe.

e) Gyümölcsöző, ha a **DICSŐSÉG *után minden tizedet olyan imádsággal zárunk, amely az adott titok fölötti elmélkedés sajátos gyümölcseit kéri.*** Pl. valaki rövid imában hálát ad a titok mondanivalójáért: hogy mit mondott az neki. Családokban vagy kisebb csoportokban meg lehet beszélni, mit mondott most számunkra a titok imádkozása. [Nem szükséges tehát elmondanunk mindig ugyanazt az imácskát (pl. hogy Ó Jézusom...) – mondja II János Pál.]

A SZENTOLVASÓ TITKAI (és mellettük elmélkedő gondolatok, amelyek életünkre alkalmazzák a titkokat – hitünk és életünk szinte minden fő gondolatát megtalálod benne):

Örvendetes titkok *(ajánlott hétfőn és szombaton – illetve adventben)*

1. Akit te Szent Szűz a Szentlélektől fogantál (Lk 1,26-38) – Jézus testet akar ölteni bennem is: Mondjak *Igen*-t Isten akaratára. (Vö. 14. l.)

2. Akit te Szent Szűz Erzsébetet látogatván hordoztál (Lk 1,39-55) – Mária elindul szolgálni. Én is induljak, s szerezzek örömet másoknak! (Vö. 17. l.)

3. Akit te Szent Szűz a világra szültél (Lk 2,1-20) – Jézus meg akar születni általam is, ott ahol vagyok és ott, ahol ketten vagy hárman összejövünk az Ő nevében. (Vö. 34. l.)

4. Akit te Szent Szűz a templomban bemutattál (Lk 2,21-38) – Vállaljuk Máriával Jézus követését, akkor is, ha ez a „hét tőr” fájdalmába kerül. (Vö. 44. l.)

5. Akit te Szent Szűz a templomban megtaláltál (Lk 2,41-52) – Mária rá tudta bízni Istenre az aggodalmat, hogy elvesztette Jézust. Éljek én is a jelenben; felejtsem el az aggodalmakat – figyeljek Istenre és felebarátomra! „Aki elveszti életét, megtalálja azt!” (Vö. 15. l.)

A világosság titkai *(ajánlott csütörtökön)*

1. Aki a Jordánban megkeresztelkedett (Mt 3,13-17) – Az Isten-ember megalázkodik. A bűnös emberrel egy szintre helyezi magát. Megtérésre hív engem is. Hogy ne ítéljem el a bűnöst. (Vö. 21. l.)

2. Aki Kánában megmutatta isteni erejét (Jn 2,1-12) – Jézus csodát tesz, egy lakodalomban, hétköznapi körülmények között. Én tudom-e Istent hordozni ilyen profán körülmények között? S kérem Jézust (Máriával– Máriaként), hogy tegyen ilyen helyeken is csodát, és működjön (általam is).

3. Aki meghirdette Isten Országát (Mk 1,15) – Térjetek meg, elközelgett Isten Országa = maga Isten jelenléte. Jézus bennünk, Jézus közöttünk lehet azóta – ha válaszolunk szeretetére. Úgy próbálom szeretni embertársaimat, hogy Jézus bennem lehessen, köztünk lehessen? (Vö. 13. l.)

4. Aki a Tábor-hegyen megmutatta isteni dicsőségét (Lk 9,28-36) – A farizeusok üldöztetései közepette mutatja meg fényét, majd beszél eljövendő szenvedéséről. Tudom-e a menny fényében látni a világ sötétségeit, a szenvedéseket? (Vö. 20. l.)

5. Aki az Eukarisztiában nekünk adta magát (Jn 13,1; 1Kor 11,23-26) – Búcsúzó ajándéka – hogy velünk akar maradni. Bennünk akar élni: azt akarja, hogy Őbelé változzunk. Mit jelenthetett Máriának az áldozás? Életem forrása-e az Eukarisztia? Vágyom-e rá, hogy Ő bennem maradjon?! (Vö. 23. l.)

Fájdalmas titkok *(ajánlott kedden és pénteken – valamint nagyböjtben)*

1. Aki érettünk vérrel verejtékezett (Lk 22,39-46) –„Ne az én akaratom történjék, hanem a tied”. Mindenben! (Vö. 14. l.)

2. Akit érettünk megostoroztak (Mt 27,26) – Egyesítsem minden fizikai fájdalmamat, fáradságomat Jézus szenvedésével – másokért. (Vö. 19. l.)

3. Akit érettünk tövissel koronáztak (Mt 27,27-31) – Egyesítem minden lelki fájdalmamat Jézus fájdalmával: szomorúságot, gyengeségem érzetét, botlásaimat a szeretet terén. (Vö. 20. l.)

4. Aki érettünk a keresztet hordozta (Lk 23,26-33) – Már most elfogadom, hogy meg fogok halni. Isten vár ebben. Örömmel készülök. – Most a jelenben is meg kell kissé halnom: azzal, hogy nem a magam akaratát keresem, hanem azt, amivel másnak örömet szerezhetek. (Vö. 27. l.)

5. Akit érettünk keresztre feszítettek (Mt 27,31-50) – Jézus magára vette a mi fájdalmainkat s az elhagyottságot. Ő jelen van minden fájdalomban. Fel akarom ismerni Őt – azonnal és örömmel – minden fájdalomban, s Vele akarom hordozni. (Vö. 20. l.)

Dicsőséges titkok *(ajánlott szerdán és vasárnap – valamint húsvéti időben)*

1. Aki halottaiból feltámadt (Mt 21,1-10) – Legyünk a Feltámadott tanúi. Minden akadály ellenére kezdjek most új életet Istennel – a felebarát feltétlen szeretetében! S a fájdalom? – csak út a feltámadáshoz! (Vö. 27. l.)

2. Aki a mennybe ment (ApCsel 1,4-11) – Éljünk a mennyben: a menny jelen van! – Ebben a pillanatban! (Vö. 15. l.)

3. Aki a Szentlelket elküldte (ApCsel 2,1-4) – Adjuk át magunkat a Szentlélek vezetésének. Hallgassak indításaira lelkemben – s azonnal engedelmeskedjek. (Vö. 15. l.)

4. Aki téged Szent Szűz a mennybe felvett – Édesanyánk van a mennyben. Éljünk, szolgáljunk vele – tegyük jelenvalóvá a mennyországot magunk körül szeretetünkkel. (Vö. 30. l.)

5. Aki téged Szent Szűz a mennyben megkoronázott – A világ királynője lett. Kérjem őt és az összes szenteket (akiknek Mária a királynője), hogy én is eljussak a mennybe! Éljem át ebben a pillanatban, hogy a menny itt van! (Vö. V. összefoglalás)

Összefoglalás (V. rész): A szentek egyességében élünk

Hitünk új titkait ismertük meg. A bűn és a megváltás titkát; a feltámadás és az örök élet titkát, és a húsvét misztériumában az élet és halál titkát. S mindezekben ott rejtőzik még egy titok: egyetemes testvériségünk titka. Olyan családot alkotunk, amely behálózza nemcsak az egész földet, hanem a tisztítótüzet és a mennyet is. E nagy család – a szentek egyessége – fényében ismételjük most át anyagunkat.

1. *A megváltás és a szentek egyessége*
Mit jelent, hogy Jézus élete és halála megváltó tett (vö. 75. kérdés)?
– Jézus a megváltásban lehetővé tette, hogy Isten gyermekei és egymás testvérei legyünk. Isten gyermekeinek közösségét, „szentek egységének” hívjuk. Ezt a nevet azért merjük használni, mert bár mi nem vagyunk még szentek, de Krisztus, a Szent, már bennünk él és meghív, hogy legyünk szentek.

2. *A küzdő Egyház húsvét titkát éli*
Mi a húsvéti misztérium jelentése számunkra (vö. 79.)?
Hol tapasztaljuk meg életünkben leginkább a húsvéti titkot?
Mi, akik a földön élünk, Krisztus földi életét éljük, a búzaszem életét. Küzdelmen és halálon át jutunk a feltámadásba. Ezért a földön élő keresztények közösségét „küzdő Egyháznak” hívjuk.

3. *Örök életre és feltámadásra várunk*
Honnan tudjuk, hogy az embernek van lelke (vö. 85.)?
Miért ésszerű tanítás az, hogy az ember örökké él (vö. 81.)?
Miért ésszerű tanítás az, hogy a lélekkel együtt a test is feltámad (vö. 86.)?
Melyek azok a földi szépségek, amelyek megmaradnak az örök életben?

4. *A dicsőséges Egyház*
Kik azok, akik Krisztussal együtt eljutottak a dicsőségbe?
A Szent Szűz és a szentek. „Dicsőséges Egyháznak” hívjuk őket, mert bennük a húsvéti titok dicsősége van már jelen: a feltámadás.
Mi az örök boldogság öröme (vö. 82.)?
Az Istennel való találkozás elszakítja az üdvözülteket egymástól és tőlünk?
– Nem. Sőt, annál nagyobb szeretettel viseltetnek irántunk. Hiszen egy család tagjai vagyunk Krisztus Testében. Ezért *kérhetjük közbenjárásukat* Istennél. (Ha embertársunkat megkérhetjük, hogy imádkozzék értünk, a szenteket még inkább.)
– Különösképpen lelki rokonunk a *védőszentünk.* Keresztnévként ennek a szentnek nevét kaptuk. Meg kell ismernünk életét, hogy lássuk, miben követhetjük példáját. Az öntudatos keresztény nem aszerint választ bérmanevet, hogy melyik névnek van jó hangzása, hanem megismeri a szentek életét, s annak nevét kéri, akit különösen is példaképének érez!
– Mindenszentek ünnepén az összes mennybe jutottakat ünnepeljük. Nemcsak a híres szenteket, hanem mindazokat, akik Isten dicsőségében élnek. (Lehetnek köztük elhunyt ismerőseink is.)

5. *A szenvedő Egyház*
Kik jutnak a tisztulás állapotába?
Mi a tisztítótűz fájdalma?
Ők is beletartoznak a szentek egységébe?

– Ők a „szenvedő Egyház”. Értük imádkozunk, különösen halottak napján; (november 2.), hogy minél hamarabb Isten örömébe jussanak.

Összefoglalás

Csodálatos család tagja vagy: össze vagy kötve a kegyelem által a küzdő, a szenvedő s dicsőséges Egyházzal. Élj a szentek egyességének örömében! Éld a húsvéti titkot a földön, hogy eljuss Krisztussal és a szentekkel a feltámadásra!

Feladat

1. Ismerd meg védőszented életét; a szentek seregében különösen vele vedd fel a kapcsolatot ezen a héten! Kérd közbenjárását!
2. Válassz ki egy szentet, aki közel áll hozzád, s akinek nevét majd bérmanévként viselni szeretnéd!

Tudod-e?

Imádjuk-e a szenteket?
A szenteket nem imádjuk, csak mint példaképeinket tiszteljük, s közbenjárásukat kérjük Istennél.

*** * ***

Ha minden angyal, a világ minden lángelméje tanulmányozta volna,
mi válik hasznodra ebben vagy abban a helyzetben,
miféle szenvedés, kísértés vagy fájdalmas veszteség,
nem találhattak volna hozzád illőbbet, mint azt, amit ért.
Isten örök Gondviselése kezdettől fogva kigondolta,
hogy ezt a keresztet saját Szívéből
értékes ajándékként neked adja.

Mielőtt elküldötte volna,
mindentudó szemével megszemlélte,
isteni értelmével átgondolta,
bölcs igazságosságával megvizsgálta,
szerető irgalmával átmelegítette.
Mind a két kezével megmérte,
hogy egy milliméterrel se legyen nagyobb,
egy milligrammal se nehezebb a kelleténél.

Aztán megáldotta szent nevével,
fölkente kegyelmével,
beléje lehelte vigaszát,
és még egyszer rád és bátorságodra pillantott.
Így most egyenesen az égből jön feléd,
mint Istennek hívása, és könyörülő szeretetének ajándéka,
hogy egészen önmagaddá légy,
és Istenben megtaláld beteljesülésedet.

Szalézi Szent Ferenc

VI. rész: A megváltás tanúja – az Egyház

31. lecke: Legyetek tanúim!

„Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni..."

Boldog Özséb (†1270) a Pilis rengetegébe vonult vissza, hogy a remeteségben Istennek adja életét. Életrajza leírja, hogy egyszer álmot látott. Az erdőben szétszórtan sok apró lángocskát pillantott meg. Ezek elindultak egymás felé, és hatalmas tűzzé olvadtak össze. Megértette a látomás figyelmeztetését. Elindult, és közösségbe gyűjtötte össze a magyar hegyekben szétszórtan élő remetéket. Így lett az egyetlen magyar alapítású férfi szerzetesrend – a pálosok – alapítója. (Lengyelországban is élnek pálos szerzetesek, pl. a híres Czestochowában.).

Boldog Özséb látomása és tette közel áll hozzánk. Mert az ember vágyik arra, hogy kiszabaduljon a magányból: vágyik a testvéri együttlétre. Sok művészi alkotás megfogalmazza ezt az emberi vágyat. – Erről ír *Pilinszky János* „A nap születése" c. gyermekversében:

„...történt, hogy számos csillag – elhatározta, összefog,
hogy apró fényeik közös – nagy fényességet varázsoljanak.
El is indult vagy ezer csillag – egymás felé. Ezer irányból,
ezer úton ezernyi csillag – elindult a sötétség pereméről,
hogy az égbolt tátongó közepén – közös ragyogást alapítsanak.
Hosszú utat tettek az égbolt – elhagyatott fekete féltekén,
De végül is boldogan – egymásba olvadt mind az ezer csillag,
gyönyörű és egyetlen fényességben."

S ezt a vágyat pendíti meg József Attila ismert verse is:

„Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
hogy melegednének az emberek...
Dalolna forró láng az égig róla –
S kezén fogná mindenki földijét."

Az emberiség régóta álmodik az igazi fényről, melegről, az emberek egymásra találásáról. S ma ez a vágy bizonyára erősebb, mint valaha volt.

Jézus elhozta a megváltás fényét, az ember megoldását a világra, s elküldte övéit – az Ő népét –, hogy köztük égjen az isteni tűz, s ez hívja meg az emberiséget a fényre, melegre, az Istennel való egyesülésre, az Istenben való testvéri egységre.

Mi tehát az Egyház? Megismerkedtünk már az Egyház *„belső"* lényegével: az Egyházzal mint Isten népével, Krisztus nevével, Krisztus jegyesével, azzal a közösséggel, amelyben Jézus célja szerint az ember *megtalálhatja önmagát.* De az Egyház lényegéhez tartozik az is, hogy *küldetése van* tagjaihoz és az egész emberiséghez. Küldetése, hogy Isten tüze legyen, hogy a három-egy Isten *szeretetének, megváltó jelenlétének jele és eszköze* (szentsége) legyen az egész világ számára.

Egyrészt feladata tehát, hogy Isten jele – meghívása – legyen e világban, másrészt hogy ne csak jelezze Isten megváltó jelenlétét, ne csak meghívjon az isteni életre, *hanem közölje* is a természetfeletti életet az emberiséggel, legyen eszköze is az Istennel való egyesülésnek.

Az Egyház azért és annyiban lehet az Istennel való egyesülés *eszköze*, mert és amennyiben Krisztus él és működik benne.

Az Egyház három sajátos eszközzel rendelkezik, amelyek által az isteni életet közvetítheti, amelyek által elvezetheti az embert az isteni életre. Ezek: 1. az Ige, 2. a szentségek, 3. valamint a szolgálatok és a karizmák az Egyházban. De mindezekben maga *Krisztus működik.*

Fiatalok a Katolikus Nagygyűlésen, Budapest, 2000

1. Amikor az Egyház Isten Igéjét hirdeti, *igehirdetése* által nem elsősorban a vallásra vonatkozó ismereteket közöl, hanem maga *Krisztus szólal* meg, s hívja az embert, hogy válaszoljon megszólítására (vö. 5. 6. 31. 36. l.).

2. A *szentségek* nem csupán jelzik Isten szeretetét és életét, hanem közlik is Őt a hívőkkel, illetve *Krisztus közli* bennük önmagát, életét (vö. 36-42. l.).

3. Az Egyházban levő *„szolgálatok”* (pl. a papoké vagy világiaké) és a karizmák (rendkívüli kegyelmek – vö. 56. l.) jelentősége sem csak az, ami általában a tisztségviselők jelentősége minden emberi közösségben, hanem általuk is maga *Krisztus működik,* s biztosítja, hogy Egyháza az Ő vezetése alatt fejlődjék, s megvalósítsa a földön a szentháromságos egységet (vö. 32. 47. 48. l.).

A most következő leckékben először is azt vizsgáljuk, hogyan lesz az Egyház *a szolgálatok által* Isten tanúja, jele a világban; s hogyan lesz ily módon a nemhívők szentsége, meghívás az egész világ számára. (Majd a következő részben szólunk az Ige és a szentségek szerepéről.)

I. Akik túlélték a Római Birodalmat

A kereszténység elterjedésének története megdöbbentő. Krisztus után 40 tájt az apostolok maroknyi csoportja elindul (mindnyájan néhány kísérővel) Zsidóországból a világ különböző tájai felé. Mekkorát nevettek volna a kor császárai, hadvezérei vagy bölcsei, ha hallották volna, hogy ezek a szegény, többnyire tanulatlan zsidók, akiknek se pénzük, se hatalmuk nincs, az egész világot el akarják vezetni Mesterük tanítására: a szeretetre, az egyetemes testvériségre.

Nem minden apostol működésének történetét ismerjük. De például *Szent Pálét* igen. Ő bejárta a Földközi-tenger medencéjének számos nagyobb városát, s mindenütt kicsiny

közösségeket hagyott maga után. Azt is tudjuk, hogy *Szent Péter*, az apostolok feje eljutott Rómába, a Birodalom szívébe, s ő vezette az ottani keresztényeket. De mindezek a közösségek csupán kicsike csoportosulások voltak, amelyek eleinte 8-10 vagy esetleg 30-40 főből álltak. Milyen súlya van egy ilyen kis embercsoportnak egy milliós világvárosban (amilyen pl. Róma vagy Korintus volt abban az időben)? És mennyi „vizet zavarhattak" azok a 3-4 emberből álló kicsiny közösségek, amelyek rövidesen létrejöttek a kisebb falvakban és városokban is?

Képzeljük el, hogy ott állunk a római Fórumon: a császárok arannyal, márvánnyal és szobrokkal díszített terén. Mindenfelé pompás ruhába öltözött előkelőségek. Amott egy tekintélyes filozófus, akit a tanítványok gyűrűje vesz körül. Egyszercsak döngő léptekkel egy légió vonul el előttük. Majd lóháton a győztes hadvezér: előtte leigázott népek fejedelmeit vezetik rabláncon... S egyszercsak megpillantjuk Szent Pétert néhány keresztény kíséretében. Szürkék és szegények, a hatalom, a pénz, a „tudás" e képviselői között. Melyik római hitte volna el akkoriban, hogy Péter és közössége túléli a Római Birodalmat?

S a kereszténység terjedése nem csupán az apostolok személyes hatásának, csodáinak volt köszönhető. Hiszen az általuk alapított 3-4 vagy 30-40 főből álló közösségek hihetetlen sebességgel növekedtek, majd sokszorozódtak az ő haláluk után is. *Plinius* helytartó azt írja 110 körül a császárnak, hogy Kis-Ázsiában a kereszténység már mindenütt elterjedt. 313 táján pedig a történelem tanúsága szerint a lakosság jelentős része a Földközi-tenger egész medencéjében is keresztény.

S a kereszténység ehhez hasonlóan terjedt a történelem folyamán. Voltak vidékek és évszázadok, amikor úgy tűnt, hogy a terjedés megállt, sőt a hívek száma visszaesett. Máskor viszont ismét elég volt egy-egy krisztusi ember és közösség, és új virágzás jött létre körülöttük.

Vajon mi az Evangélium terjedésének titka? Mi az oka, hogy egyes vidékeken és korokban nem tud hatni a kereszténység? S vajon ma is elég volna 3-4 keresztény ahhoz, hogy a kereszténység egy vidéken új virágzásnak induljon?

II. „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket" (Jn 20,21)

Jézus azért jött a földre, hogy elvezesse az embert életének igazi értelmére, hogy elvezesse őt az isteni (= szentháromsági) életre. Azért jött, hogy „örömhírt vigyen a szegényeknek, szabadulást a foglyoknak, megvilágosodást a vakoknak"; hogy hirdesse az Úr megváltó kegyelmének idejét (Lk 4,18), s az egyetemes testvériség megvalósulásának útját (vö. 16-18. l.).

Jézus azt akarta, hogy örömhíre eljusson a világ minden pontjára. Ezért küldte apostolait és a keresztényeket, ezért alapította Eegyházát, hogy folytassák az Ő művét és tanúskodjanak róla (vö. 25. l.).

Minden keresztény tagja Krisztus testének, Krisztus Egyházának: mindegyikünk egyenként is küldve van, hogy tanúságot tegyen Jézus öröméről. De a tanúságtétele legteljesebben mégis az egyházi *közösség által* valósul meg. – Lássuk, mi a titka a keresztények egyéni és közösségi tanúságtételének.

1. *„Nélkülem semmit sem tehettek" (Jn 15,5)*

Egy csoport, egy világnézet úgy szerez híveket magának, hogy agitál, meggyőz másokat tanítása igazságáról. Vajon a hit továbbadásának is ez az útja? Voltak korszakok, amikor még a papság egy része is így vélekedett. Pedig az emberek csak magának Istennek kegyelmi érintése által juthatnak el Istenhez. – Istenről *csak olyan emberek és közösségek tudnak tanúságot tenni, akik, illetve amelyek Istenben élnek,* akikben Isten él (vö. Jn 15,5-8).

Egy hasonlat megvilágítja a mondottakat. Ha süt a nap, sugarai mindent beragyognak. De szükségünk van egy nagyítólencsére ahhoz, hogy a sugarakat összegyűjtsük, és egy papírt lángra gyújthassunk velük. – Isten jóságának sugárzása is mindenütt jelen van. De a hívő, a hívő közösség az a „nagyítólencse”, aki, vagy amely magába fogadhatja az isteni sugarakat (isteni életet), és Isten általuk tud hatni – általuk tudja lángra lobbantani a lelkeket.

Isten megtehetné és olykor meg is teszi, hogy közvetlenül megérint valakit, ahogy megérintette Szent Pált és másokat (vö. ApCsel 9,1-20). De általában mégis az Egyház, a keresztények által akar tevékenykedni. Jézus azért alapította az Egyházat, azért mutatta meg a keresztényeknek az Istennel való egyesülés útját, azért adta nekik a szentségeket, hogy egyesüljenek Istennel: Hogy – mint jó nagyítóüveg – fogadják magukba az isteni életet, s közvetítsék azt az embereknek.

A keresztényeknek tehát legnagyobb feladatuk, hogy átadják magukat Istennek, és így Ő működhessen, „gyújthasson” általuk.

Egy katolikus tanúságot tesz Krisztusról egy buddhista központban

Az a keresztény tud Istenhez vezetni másokat, akiben Isten él. Mit kell tennünk, hogy ő élhessen és működhessen bennünk?

– Isten abban él, aki isteni (szentháromságos) életet él, szeretetben (vö. Jn 14,21-24; 1 Jn 4,16).

Foglaljuk össze, *milyen a krisztusi, a szentháromságos szeretet!*

* *Egyetemes:* hiszen Isten is mindenkit szeret (Mt 5,45). Atyja Ő minden embernek. És Jézus mindenkiért odaadta életét. – Úgy kell tehát tekintenünk minden emberre, mint az egy Atya gyermekére és a mi testvérünkre, mint olyan valakire, akiért Jézusnak érdemes volt meghalnia (vö. Ef 4,4-6; 1 Tim 2,4).

* *Tettekben nyilvánul meg:* Jézus konkrétan szeretett; azért jött, hogy szolgáljon. Halála előtt megmosta tanítványai lábát (Jn 13,12-17). – Nekünk is úgy kell szeretnünk, hogy szolgálunk. Hogy elsősorban nem azt keressük, ami nekünk kellemes, hanem ami másoknak az.

* *Kész szenvedni másokért:* Jézus kiüresítette magát; magára vette sorsunkat, szenvedésünket, hogy így elvezessen minket Istenhez. Bennünket is meghívott erre a szeretetre (Jn 15,12-13). – Ez kettőt jelent számunkra: a) késznek kell lennünk a szeretet áldozatait vállalni (pl. lemondani akaratunkról),

b) késznek kell lennünk imádkozni, és áldozatainkat felajánlani azért, hogy mások megtérjenek.

A jézusi szeretetben Isten jelen van. – Ő érinti meg embertársaink lelkét.

– A szentek megtartották a jézusi szeretet felsorolt szabályait! Figyeld például *Szent Pált:* a) Szeretete *egyetemes* volt. Mindenkiben testvért látott és jelöltet az isteni életre: zsidóban és görögben, szabadban és rabszolgában (vö. 1 Kor 9,20-22). b) Konkrét volt szeretetében. Jézussal egyesülve szolgált: „Bár mindenkitől független voltam, mégis mindenkinek szolgájává lettem" – írja (1 Kor 9,19).

c) És kész volt szenvedni másokért, hogy közelebb jussanak Jézushoz. „Örömmel szenvedek értetek" – írja a híveknek (Kol 1,24).

2. *Mikor szólaljak meg?*

A keresztény nem önmagában, nem szavainak erejében bízik, hanem Jézusban, aki benne él. Annál inkább törekszik arra, hogy Jézus éljen benne. És tudja, hogy életének derűje, és a belőle sugárzó öröm hirdeti, hogy a jézusi élet szép, s hogy ő megtalálta az élet értelmét (vö. Mt 5,13-16; Mk 4,21).

Ha így él, lesznek emberek, akik megkérdezik: mi életének titka? Ilyenkor készséggel válaszol (vö. 1 Pt 3,15).

Hogy mit válaszolj, ha megkérdeznek? Mondd meg, hogy a kereszténység: másokért adott élet. És ha az érdeklődő kész rá, hívd meg, hogy kezdjen ő is teljesebb szeretetben élni (szülei, osztálytársai, tanárai, „ellenségei" iránt). S ha elmélyíti ezt az életformát s újra érdeklődik, akkor – ha jónak látod – add a kezébe ezt a könyvet, majd hívd el a keresztény közösségbe. (A témához vö. 3. 1. Tudod-e?)

3. *„Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok..." (Jn 13,35)*

Jézus jelen van az Eukarisztiában, jelen van Igéjében, jelen van az emberekben, a legkisebbekben, jelen van a fájdalomban, jelen van az Egyházban stb. (vö. 25. lecke). De ezekben a jelenléteiben általában csak a hívők fedezik fel Őt. A nemhívők akkor ismerik fel, ha Ő él egy keresztényben, s méginkább, ha él egy krisztusi közösségben. –„Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt" – mondja Jézus (Jn 13,35). „Legyenek mindnyájan egy" – mondja másutt –„ebből ismeri meg a világ" Istent (Jn 17,23).

I. Miért tud *a krisztusi közösség leghatékonyabban* tanúságot tenni az isteni életről? a) Mert e közösségben Jézus jelen van (Mt 18,20). Elsősorban az Ő jelenlétének köszönhető, hogy a nemhívők felismerik e közösség által Istent. b) Mert Isten a Szentháromság képmására, a testvéri egységre teremtette az embert, az emberiséget. Érthető tehát, hogy az emberekre különös hatással van, ha valahol megvalósultan látják a testvéri (szentháromságos) egységeket, amelyre mindnyájan vágynak. Érthető, ha ez meghívja őket is a jézusi életformára.

II. A Szentírás az Istenről való *tanúságtétel három fajtájáról* beszél:

a) az *igehirdetésről* („hirdessétek az Evangéliumot" – Mk 16,15),

b) az *élet* tanúságtételéről („lássák jótetteiteket és magasztalják Istent" – 1 Pt 2,12),

c) és a *közösség* tanúságtételéről („legyenek mindnyájan egy... Így elhiggye a világ, hogy Te küldtél engem" – Jn 17,21; 13,35).

De a Szentírás és a történelem azt igazolja, hogy a *szó* és az *élet* tanúsága akkor hatékony igazán, ha hátterében ott van a keresztény *közösség.* Az apostolok igehirdetése is azért volt olyan eredményes, mert szavukat megerősítette a keresztény közösség szeretetének tanúsága, illetve a közösségben élő Jézus ereje (vö. ApCsel 2,44; 5,12).

III. Ha tehát tanúskodni szeretnél Jézusról, ha azt szeretnéd, hogy mások eljussanak Istenhez, mindenekelőtt az egyházi közösséggel kell élő kapcsolatban lenned, illetve építened kell a jézusi közösséget ott, ahol élsz (vö. 34. l.).

A megtérő előtt a) a közösség tesz leghatékonyabban tanúságot Jézusról, b) később az Egyház közösségében részesülhet a jézusi életet közvetítő kegyelmekben, a szentségekben, c) s végül az Egyház közösségében lesz majd egyszer képes ő maga is jézusi életet élni, és tanúskodni Krisztus és a Szentháromság titkáról.

4. *Az általános papság*

A mondottak után megérted, amiről a Szentírás beszél: hogy az Egyháznak és minden kereszténynek papi küldetése van. – Tehát neked is! (Vö. Kiv 19,6; 1 Pt 2,5; Jel 5,10; 20,6.)

Ki a pap? Aki kapcsolatot teremt Isten és ember között. Ezt tette Jézus, ezt teszi Jézussal egyesülten az *Egyház,* és ez Jézus által minden keresztény küldetése. Ezt hívjuk a hívek általános papi küldetésének vagy *„általános papságá”*-nak. Isten az általános papságból még tovább kiválaszt egyeseket arra, hogy a keresztény közösség összefogói és krisztusi szolgái legyenek. Általában őket hívjuk papoknak. Ők alkotják az ún. *„szolgálati papságot”* (vö. 32. és 48. l.).

Mit jelent ez számodra? Azt, hogy részt vehetsz a megváltás művében. Az isteni életre vezethetsz el másokat, ha Jézussal és az Egyházzal egyesülsz.

Szent Péter összefoglalja a híveknek és közösségüknek általános papi küldetését: „Királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagytok, hogy annak dicsőségét *hirdessétek,* aki a sötétségből csodálatos világosságára hívott meg titeket” – írja. De hangsúlyozza, hogy a papi küldetés lényeges része az áldozat: „mint élő kövek, épüljetek föl lelki templommá, szent papsággá, hogy Istennek tetsző lelki *áldozatot* hozzatok Jézus Krisztus által” (1 Pét 2,4-19).

III. „Tanúim lesztek” (ApCsel 1,18)

Jézus azért alapította Egyházát, hogy a föld sója, a világ világossága legyen. Ha a keresztény átéli hite örömét, fellobog benne a vágy, hogy továbbadja azt másoknak. „Krisztus szeretete sürget minket” – mondja Szent Pál. Másutt a felelősség súlya alatt így kiált: „Jaj nekem, ha nem hirdetem az Evangéliumot” (2 Kor 5,14; 1 Kor 9,16). – Ugyanerről a felelősségről beszél a *II. Vatikáni Zsinat* is: „A keresztény hivatás természete szerint apostoli hivatás” – mondja. Ez azt jelenti, hogy az Egyháznak „azt a tagját, amely nem működik közre a maga erejéhez mérten a Test növekedésében, haszontalannak kell mondani...” (Világiak apostolkodása 2). – Fel kell tehát tenned magadnak néhány kérdést:

1. Él-e benned a kereszténység *öröme?* S ha igen, megértetted-e, hogy a krisztusi élet nem csupán a keresztények tulajdona, hanem a *legteljesebb emberi élet:* a szeretetnek, az egyetemes testvériségnek életformája? Megértetted-e, hogy ha valaki eljut Krisztushoz, az a teljes emberi életet találja meg?

2. Tettél-e már valamit azért, hogy elvezess másokat a krisztusi élet örömére?

Ha nem, akkor végezz lelkiismeret-vizsgálatot! Mert ez vagy azt jelenti, hogy az Evangélium nem hatolt lelked mélyére, vagy azt, hogy nem érzel elég szeretetet, felelősséget embertársaid iránt. Ez esetben először is az istenszeretetet és emberszeretetet kell felszítanod magadban. Akkor majd átérzed küldetésedet.

3. *Indulj el!*

a) Úgy menj embertársaid közé, hogy *Jézus élhessen* és működhessen benned!

– Tekints mindenkire úgy, mint Isten gyermekére, Krisztus testvérére. Láss *mindenkiben jelöltet* az isteni életre!

– Szeress! Válj eggyé embertársaiddal! Törekedj a jézusi elsőségre: „Aki első akar lenni, legyen mindenkinek a *szolgája”* (Mk 10,44).

– Vállalj szívesen *áldozatot* mások megtéréséért!

b) S közben építsd keresztény *közösségtek* (s ezzel az Egyház!) *egységét,* hiszen a keresőket leginkább a közösség (az Egyház) egysége érintheti meg!

Észrevetted, hogy ez a csendes, szolgáló, Istenre figyelő, Istent hordozó magatartás a Szent Szűz magatartása? Ő sem tett „többet”. És így vált alkalmassá arra, hogy Jézust adja a világnak. Az Egyház ezért az „apostolok királynőjének”, az Istenről való tanúságtétel „vezércsillagának”, az „Egyház édesanyjának” nevezi őt.

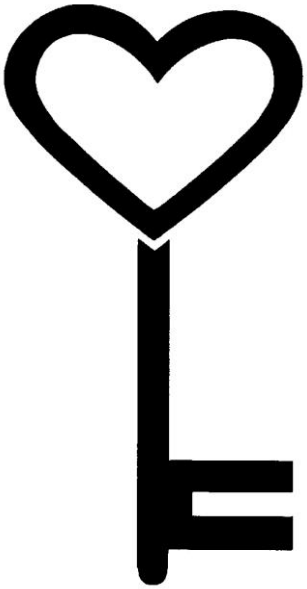

Összefoglalás

89. Mit kell tennünk, hogy mások megismerhessék Istent?

Hogy mások megismerhessék Istent: 1. úgy kell élnünk, hogy Isten élhessen bennünk és közösségünkben; 2. úgy kell szeretnünk embertársainkat, hogy ezáltal Isten szeretetét tapasztalhassák meg; 3. fel kell ajánlanunk értük imáinkat, szenvedéseinket, életünket.

Válaszolj!

1. Milyen „eszközei” vannak az Egyháznak, hogy Istenhez vezesse az embert?

2. Mi módon vezette Jézus Istenhez az emberiséget?

3. Mi jut eszedbe a nagyítólencséről témánkkal kapcsolatban?

4. Isten tökéletességed által vagy tökéletlenséged ellenére tesz benned tanúságot önmagáról?

5. Melyek a szentháromságos szeretet tulajdonságai?

6. Melyik tanúságtétel a leghatékonyabb a mai világban?

7. A tanúságtétel során mikor jön el az ideje, hogy megszólalj?

8. Mit jelent a hívek „általános papsága”?

Feladat

1. Nézz új felelősséggel embertársaidra! Láss mindenkiben jelöltet az isteni életre. Szolgálj Jézus szeretetével! (Akkor majd Jézus megérinti általad, akit akar...)

2. Legfontosabb feladatodnak tartsd, hogy közösségetekben, családotokban a kölcsönös szeretet uralkodjék (vö. Jn 17,23)!

Beszéljük meg!

Mit jelent számunkra VI. Pál pápa híressé vált mondása? –„A mai embert inkább érdeklik a tanúk, mint a tanítók. S ha mégis hallgat a tanítókra, azért teszi, mert ők egyben tanúk is" (Evangelii Nuntiandi 41).

Tudod-e?

1. *Mi az evangelizáció?*

Nem prédikációt vagy az Evangéliumról való beszédet jelent, nem is agitációt. – Az evangelizáció: meghívás, elvezetés a jézusi életre. Eszközei: a) az ima és áldozat, b) valamint a Jézussal egyesülő 1. egyéni és 2. közösségi élet tanúsága, 3. és a jézusi szó (vagy igehirdetés).

2. *Mit jelent e szó:* misszió? – Küldetést jelent latinul. (Az „angyal" szó viszont görögül jelent küldöttet. Gondolkozz el a két szó kapcsolatán!).

* * *

A misszió

A mondottak szellemében értsd meg a kereszténység *missziós küldetését!* Krisztus mennybemenetelekor így szólt apostolaihoz: „Menjetek el az egész világra és hirdessétek az Evangéliumot minden teremtménynek!" – Az Egyház kezdettől fogva követte Jézus felhívását. Az apostolok szétszéledtek az akkor ismert egész világra, hogy tanúskodjanak a jézusi életről. Így terjedt el nagyon rövid idő alatt a kereszténység. A későbbi századokban is mindig voltak keresztények (férfiak és nők, papok és szerzetesek, világiak, sőt családok), akik Krisztus lelkületétől hajtva elmentek a nemhívők közé, hogy az Evangéliumot hirdessék: olykor csupán szeretetükkel, máskor szavukkal is.

A keresztény missziót általában Jézus szelleme vezette. A missziósok azzal a készséggel mentek a pogányok közé, hogy szeressék és szolgálják őket (vö. Mt 20,28). Elmentek a néger rabszolgák, a számkivetett leprások és indiai páriák közé, vagy az utóbbi századokban a néger negyedekbe és a nyomorban élő proletárokhoz. Ahol a missziósokban Jézus *szolgáló lelkülete* uralkodott, a misszió virágzott: A nemhívők követni kezdték Jézus életformáját.

Sajnos, történtek *hibák* a hitterjesztés történetében is. Amikor hatalommal, erőszakkal vagy csupán a szó erejével akarták megtéríteni az embereket. Ezek a kísérletek sohasem sikerültek. Mert ezek a hitterjesztők elfelejtették, hogy a nemhívőket csak Isten szeretete érintheti meg.

A missziókban ma sokfelé új *virágzás* tapasztalható. Például Afrikában, Ázsiában és Óceániában 1926-ban 12 millió katolikus élt, és hét bennszülött püspök volt. Ma ugyanitt 112 millió katolikus és 780 bennszülött püspök él. Magában Afrikában évente 6 millió felnőttet és gyermeket keresztelnek a katolikus hitben. S míg a nyugati országokban nem elég a papi

utánpótlás (100 papra 10 kispap jut), addig Afrikában és Ázsiában az utánpótlás sokkal jobb: 100 papra kb. 40 kispap jut.

32. lecke: Az Egyház egységének szolgái

I. Úgy hallgatnak az elöljárókra, mint magára, Krisztusra?

Az Egyház történelme bemutatja, hogy a keresztények olyan mély kapcsolatban álltak pápájukkal, püspökeikkel, papjaikkal, általában elöljáróikkal, amilyen kapcsolat világi közösségekben ismeretlen. – Már az I– II. századból maradtak ránk keresztény írások, amelyekben ilyeneket olvasunk: „Ahol a püspök van, ott legyen az egyházközség.” A keresztényeknek úgy kell hallgatniuk püspökeikre, mint magára Krisztusra. „Olyan összhangban kell lenniük a püspökkel, mint a lant húrjainak egymással.” Aki a püspökkel egyetértésben van, az bizonyos lehet abban, hogy nem tér le Krisztus útjáról (Antióchiai Szent Ignác levele az efezusiakhoz – Kr. u. 100 k.).

És noha az egyháztörténelem során voltak feszültségek és szakadások is, a mélyen hívő keresztényeket átjárta a meggyőződés, hogy *ha egyházi elöljáróikat követik,* akkor *Krisztus útján járnak.*

– Amikor például *Assisi Szent Ferenc* és társaik elkezdték élni az evangéliumi szegénységet, az egyházi vezetők jelentős része – a pápa is – gazdagságban élt. Szent Ferenc mégis a püspök, majd a pápa döntésétől tette függővé, hogy folytassa-e megkezdett útját.

– A *II. Vatikáni Zsinat* hatalmas megújulást hozott a Katolikus Egyházban. E megújulás előkészítéseiben a kor legnagyobb hittudósai vettek részt. Ők már néhány évtizeddel a zsinat előtt elkezdték terjeszteni az új gondolatokat. Az akkori egyházi vezetők azonban nem tartották érettnek az időt a megújulásra, és egyes esetekben nem is értettek egyet az új nézetekkel. Ezért sorban megtiltották ezeknek a teológusoknak, hogy tanaikat terjesszék. És ők? Meg voltak ugyan győződve, hogy igazuk van (s néhány évtized múlva az Egyház legfőbb testülete, a zsinat őket igazolta), de engedelmeskedtek.

Mi alapozza meg a keresztények e magatartását? Hogy tudnak úgy hallgatni vezetőikre, mint magára Krisztusra? Mi adott erőt a történelem nagy keresztényeinek, hogy hűek maradhassanak az egyház elöljáróihoz olyankor is, ha azok véleménye nem egyezett meg az ő – jobbnak gondolt – elképzelésükkel?

II. „Aki titeket hallgat, engem hallgat” (Lk 10,16)

1. *„Legyenek mindnyájan egy!” (Jn 17,21)*

a) Minden ember vágyik egy igazi testvéri közösségre. De – tapasztaljuk – ezt nem olyan könnyű megvalósítani. A társadalmak telve vannak feszültségekkel, közösségek és házasságok felbomlanak, mert az ember nem ismeri a közösség titkát.

Jézus azért jött, hogy elvezesse az embereket a beteljesült emberi életre, az isteni életre – azaz 1. az Istennel (Szentháromsággal) való egyesülésre, 2. és az emberek közti szentháromságos közösségre (Jn 17,20 k) (vö. 16, 25. l.). Az Egyháznak és a keresztényeknek feladatuk, hogy tanúskodjanak Jézus megváltó örömhíréről: hogy megéljék az Istennel való egyesülést és az egymással való egységet, valamint életükkel meghívják a világot erre az életre.

A keresztény élet ebből következően *lényegileg közösségi* élet. Hiszen a szentháromsági életet közösségben lehet megélni, és tanúskodni is közösségben lehet róla.

– Jézus azért imádkozott halála előtt, hogy övéinek közössége a Szentháromság földi „másolata” legyen: „Legyenek mindnyájan egy, amint Te, Atyám, bennem vagy, és én

Tebenned, úgy legyenek ők is bennünk... Legyenek egy, amint mi egy vagyunk. S így tudja meg a világ, hogy te küldöttél engem és szereted őket...” (Jn 17,21-23).

b) Azok a keresztények tehát, akik megértették Jézus tanítását, megértik, hogy a keresztény élet *közösségi élet.* Megértik, hogy ha Jézus Egyházat alapított, és abba hívta meg övéit, akkor nekik mindenáron a közösségen belül kell Jézussal élniük és Róla tanúságot tenniük.

Akik tehát azt mondják: Jézust elfogadom, de az Egyházra (vagy annak vezetőire) nincs szükségem, valójában nem fogadják el sértetlenül Jézus tanítását; és nem értik az ember (szentháromságos) titkát.

2. *„Erre a sziklára építem Egyházamat” (Mt 16,18)*

Egy közösség nem létezhet sokáig vezető, „egységesítő” nélkül. Az egyházi közösség sem. Jézus kiválasztotta tehát az *apostolokat,* hogy legyenek „egységesítői” követőinek. Rájuk bízta azt is, hogy ünnepeljék az utolsó vacsora emlékét, és bocsássák meg a bűnöket (1 Kor 11,26; Jn 20,21).

Az *apostoli közösség vezetésére* is kiválasztotta egyiküket. Megbízásakor az új *Péter* (= Szikla) nevet adta neki. Így jelezte, hogy reá (a Sziklára) fog épülni az Egyház. Majd rábízta a híveket: jelképesen így szólt hozzá: „Legeltesd juhaimat” (Jn 21,15-17).

Péter utóda a római pápa. A mai napig ő a vezetője a Katolikus Egyháznak. Az apostolok utódai a *püspökök,* és segítőik a *papok* (1 Tim 5,17; Tit 1,5).

A helyi egyházi közösségek, a plébániák vezetői általában a papok. De az egyházi közösségek „egységesítői” nemcsak papok lehetnek. Pl. a szerzetesi közösségek vezetői szerzetesek. Továbbá *világi férfiak és nők* is megbízást kaphatnak a püspöktől, hogy vezessenek egy keresztény közösséget (vö. 47. l./33).

– A pápa, a püspök vagy a keresztény közösség más vezetői nem *„teljesebb értékű”* keresztények. Hiszen az Egyház minden tagja egyenlő értékű Krisztusban (1 Kor 12,12-16). Az egyházi közösség vezetői nem magasabb rangúak; hiszen feladatuk az egység szolgálata (Mk 10,42). – Szerepük mégis pótolhatatlan, hiszen az Egyház egysége csak velük egyetértésben valósulhat meg.

– Az apostolok *kézrátétellel* adták tovább Jézustól kapott megbízásukat utódaiknak (1 Tim 4,14; 2 Tim 1,6). A püspököket, papokat, diakónusokat azóta is kézrátétellel szentelik a püspökök. Bármelyik katolikus püspök vagy pap „családfáját” vissza lehet vezetni – a kézrátételek útján – az apostolokig, illetve a Jézustól kapott megbízásig.

– A plébániák vezetője a *plébános.* Az ő segítségére vannak a *káplánok* és a hitoktatók. Több plébánia egy esperesi kerületet alkot. Ennek összefogója az *esperes.* Az esperesi kerületek az egyházmegye részei, amelynek irányítója a *püspök.* Több püspökség összefogója az *érsek.* Az egész Egyház élén pedig a *pápa* áll. – A *bíborosok* a pápa tanácsadói, ők választják a pápát.

3. *„Aki titeket hallgat, engem hallgat!” (Lk 10,16)*

Jézus tehát azt akarta, hogy közössége az igazság tanúja, a Szentháromság egységének jele legyen a világban. A történelem folyamán azonban sok közösség alakult, amely később szétszakadt, megsemmisült. Vajon hogyan biztosította Jézus, hogy az Ő közössége ne hulljon szét, hogy képes legyen megvalósítani az egységet?

Egy közösség nem szakad szét, ha tagjai biztosak abban, hogy ha a vezetőt követik, akkor a legjobb úton járnak.

a) Jézus biztosította Egyháza tagjait, hogy *ha az Egyház vezetőire hallgatnak, akkor az Ő útján járnak.* Apostolainak (s általuk utódaiknak) azt mondta: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket...” (Jn 20,21). – Péternek (és utódainak) azt mondta, hogy rá építi az Egyházat, s a tévedés, a bűn nem fog erőt venni rajta: „Mondom neked: *te Péter vagy (azaz szikla). S erre a sziklára építem Egyházamat. S a pokol hatalma sem vesz erőt rajta. Neked adom a mennyek országának kulcsait. Amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyben is.* S amit föloldasz a földön, fel lesz oldva a mennyben is” (Mt 16,18-19; vö. Lk 22,31-33).

b) Az Egyház Krisztus titokzatos Teste. *Az Egyházban Krisztus él.* Ő maga gondoskodik tehát arról, hogy közössége a történelmi gyengeségek és zsákutcák ellenére se térhessen le a helyes útról. Jézus Szentlelkét küldte el, hogy Ő vezesse az Egyházat és annak vezetőit (vö. Jn 14,17; 16,12-15). Megígérte, hogy közösségének vezetőiben Ő maga fog élni, működni. Azt mondta: *„Aki titeket hallgat, engem hallgat;* s aki titeket megvet, engem vet meg” (Lk 10,16).

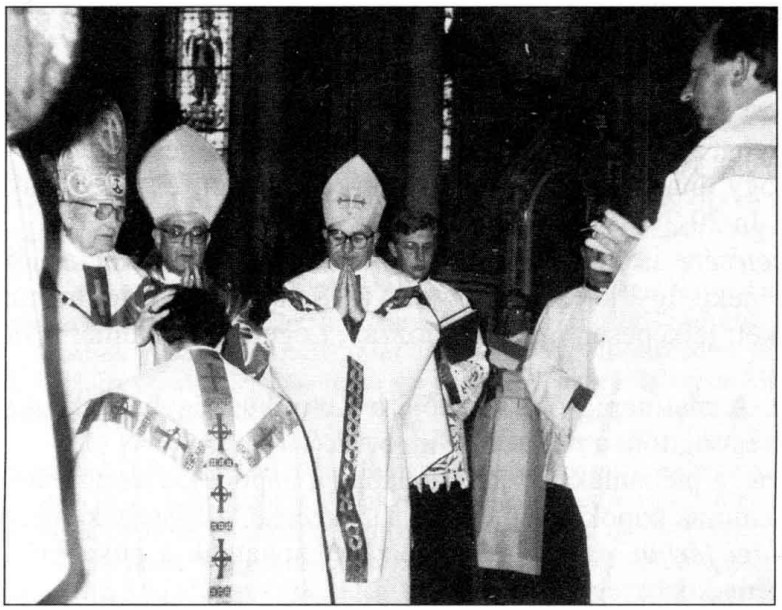

Püspökszentelés Csíksomlyón

* A fentiek alapján valljuk, hogy ha a pápa vagy az Egyház püspökeinek közös tanácskozása (az *egyetemes zsinat*) ünnepélyesen és az Egyház számára kötelező erővel nyilatkozik hit és erkölcs kérdésében, akkor *nem tévedhet.* Az ilyen tévedhetetlen tanítást *„dogmának”* hívjuk. (Az ilyen nyilatkozatok azonban nagyon ritkák.)

* *Kell-e engedelmeskedni* a „nem tévedhetetlen” egyházi tanításoknak? És kell-e engedelmeskedni olyankor, ha az egyházi vezetők nagyon is gyarló emberek? Vagy ha nem a legjobb döntéseket hozzák?

– Amikor Jézus emberek vezetésére bízta Egyházát, jól tudta, hogy ezek az emberek nem lesznek mindig a legtökéletesebbek, a legokosabbak, azaz nem lesznek tévedhetetlenek. Jézus mégis azt mondta: „Aki titeket hallgat, engem hallgat.” Azt akarta tehát, hogy az Egyház egysége velük egyetértésben valósuljon meg.

– A keresztény ezért mindig törekszik az egyetértésre az Egyház vezetőivel, a közösség „egységesítőivel”. (Kivétel csupán az, ha valaki bűnt kívánna.) – Tudja, hogy ha Isten rájuk bízta az egységesítést, akkor ad nekik elegendő kegyelmet is a feladathoz. S akkor ő kezeskedik azért, hogy aki velük egyetértésben cselekszik, az Isten útján jár. (Erről bővebben szól a 33. lecke.)

* A *reformáció* elutasította a „látható” Egyházat és annak vezetőit (a pápát, a papságot), mondván: nincs szükség közvetítőre Isten és ember között. E tanítás kialakulásának hátterében egyrészt az áll, hogy a kor egyházi vezetőinek élete sokszor egyáltalán nem volt példamutató; másrészt hogy e kor vallási szemlélete individualista volt. Többet beszélt az egy Istenről, mint a Szentháromságról; s következőleg többet az Istennel való egyéni kapcsolatról, mint a krisztusi közösség fontosságáról. Érthető tehát, hogy a reformátorok is inkább csak az Istennel való *személyes* kapcsolat fontosságát hangsúlyozták, s azt mondták: a hívőnek nincs szüksége „közvetítőkre”.

III. A közösség felelős tagja vagy!

Jézus azt akarja, hogy övéi szentháromságos közösséget alkossanak az apostolok utódainak vezetésével. Ott, ahol élsz, te is felelős vagy a közösség kialakulásáért.

– Szoktál *imádkozni* az Egyház egységéért, a pápáért, püspöködért? (Megfigyelted-e, hogy minden misében imádkozunk értük? Ezentúl különös szeretettel kapcsolódj ebbe az imába!)

– *Teszel-e* valamit a helyi egyházi közösség egységéért? A legtöbb plébánián van egyházközségi tanács. És vannak keresztények, akik felajánlják *segítségüket* a lelkipásztori munkában (pl. részt vállalnak a családlátogatásban, beteggondozásban, énekkarban, ministrálásban stb.). Sokan *anyagilag* járulnak hozzá az egyházközség kiadásaihoz (ez az „egyházi hozzájárulás”). Tervezd el, mit fogsz tenni a helyi Egyház egységéért!

– Vannak helyek, ahol nincs egyetértés a hívek közösségében. Előfordul, hogy valaki azt mondja: nem járok templomba, mert nem tetszik nekem néhány hívő vagy maga a pap. Te úgy tekints az ilyen feszültségekre, mint felnőtt keresztény, aki felelős az Egyházért! Ha a közösség tagja vagy akár a vezetője hibáznék, a közösség többi tagjának annál inkább kellene templomba járnia és ápolnia a kölcsönös egyetértést. „Ne engedd, hogy legyőzzön a rossz. Inkább te győzd le jóval a rosszat!” – mondja Szent Pál (Róm 12,21). Ilyen esetben tehát imádkozz a feszültségek megszüntetéséért! Példáddal, szolgálatoddal pedig járulj hozzá, hogy a jó győzze le a rosszat! És légy biztos abban, hogy a szeretetben jelen van Isten, s Ő végül is győz a nehézségeken!

Összefoglalás

90. Mely szavakkal adta át Jézus apostolainak saját küldetését?

Jézus e szavakkal adta át apostolainak saját küldetését: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.” –„Aki titeket hallgat, engem hallgat”.

91. Mely szavakkal bízta Jézus Péterre az Egyház vezetését?

„Te Péter vagy (azaz Szikla). S erre a sziklára építem Egyházamat. S a pokol hatalma nem vesz erőt rajta. Neked adom a mennyek országának kulcsait. Amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyben is. S amit föloldasz a földön, föl lesz oldva a mennyben is.”

92. Miért nem tévedhet az Egyház döntő hitbeli kérdésekben?

Az Egyház döntő hitbeli kérdésekben azért nem tévedhet, mert Krisztus Teste, s a Szentlélek vezeti.

93. Miért téved, aki azt mondja: Jézust elfogadom, de az Egyházra nincs szükségem?

Aki elfogadja Jézust, annak az Egyházat is el kell fogadnia: 1. mert az Egyházat Jézus alapította; 2. mert jézusi (szentháromságos) életet teljességgel csak közösségben élhetünk.

Válaszolj!

1. Miért lényegileg közösségi élet a keresztény élet?
2. Hogyan adták át az apostolok a megbízatást utódaiknak?
3. Mennyivel értékesebb egy egyházi vezető, mint egy egyszerű keresztény?
4. Ki lehet az egyházi közösség vezetője?
5. Mikor nem tévedhet a pápa és az egyetemes zsinat?
6. Miért kell engedelmeskedni a „nem tévedhetetlen" egyházi útmutatásoknak?
7. Mit jelent a „Péter" név?

Feladat

1. Fejezd ki a héten valamilyen formákban készségedet, szeretetedet a helyi egyházi közösség vezetői iránt!
2. A hittanos közösségekben készüljetek fel egy „lelkicsokorral", és küldjétek el azt püspökötöknek!

Tudod-e?

* *Kik a görög katolikusok?* – A kereszténység misztériumait Kelet keresztényei másféle jelképekkel, szertartásokkal (= rítusokkal) fejezték ki, ünnepelték, jelenítették meg, mint a nyugati keresztények. Így alakult ki az úgynevezett keleti és nyugati szertartás. – Nyugat katolikusai egységesen római (latin) szertartásúak. A keleti kereszténység szertartásai nem egységesek. De többségükben az ún. bizánci (görög) rítust követik.

A keleti és nyugati kereszténység 1054-ben elszakadt egymástól. A keletiek elutasították a pápa főségét. Később egy részük újra egyesült Rómával. Így egyesültek a Magyarországon élő bizánci rítusú keresztények is. Őket hívjuk görög katolikusoknak. Nevük a görög (bizánci) szertartás használatára utal. Hazánkban 6,5 millió római katolikus mellett mintegy negyedmillió görög katolikus él.

* *Melyik volt a legutóbbi egyetemes zsinat?* – A II. Vatikáni Zsinat (1962– 65).

* *Mi a lelkicsokor?* – Lelkicsokornak azt hívjuk, ha összeírjuk pl. egy szentképre azokat a kegyelemszerző tetteket, amelyeket valakiért felajánlottunk (misét, imát, szeretetgyakorlatot, önmegtagadást). Mélyen hívő embernek ezekkel a jócselekedetekkel, az érte való imával szerezzünk legnagyobb örömet. A lelkicsokrot tehát átadhatjuk neki szeretetünk és imánk jeleként.

Nézz utána!

– Hogy hívják a mostani pápát?
– Melyik egyházmegyébe tartozol?
– Hogy hívják egyházmegyénk püspökét?
– Hogy hívják plébánosodat?
– Hogy hívják hitoktatódat?

* * *

Egy, szent, egyetemes, apostoli

A keresztények az első századok óta vallják, hogy Krisztus Egyházának „egy, szent, egyetemes és apostoli” Egyháznak kell lennie (vö. Apostoli hitvallás). Mit jelent ez?

a) *Egy:* – Jézus leghőbb vágya, hogy az Egyház egy legyen (Jn 17,20; vö. Róm 12,4; Ef 4,3-6).

Az egység létrejötte Isten ajándéka. A keresztények feladata, hogy kölcsönös szeretettel előmozdítsák azt. – Az egység nem jelent egyformaságot, hanem egységet a sokféleségben. Pl. különböző vidékeken uralkodhatnak különböző formák, szertartások stb. A lényegi kérdésekben és a szeretetben kell egységnek uralkodnia.

b) *Szent:* Az Egyházban Krisztus folytatja életét. Testének tagjait Ő szenteli meg és hívja meg az életszentségre: a szeretetben, az Istenben való életre. Szent Pál ezért a híveket egyszerűen „meghívott szenteknek” vagy csupán „szenteknek” nevezi (Róm 1,7; 15,25; 1 Kor 1,2; 16,1.15; 2 Kor 8,4; vö. 1 Pt 2,9 stb.). – Ugyanakkor az Egyház emberekből áll, és vétkezik. Ezért folytonos megújulásra és megtisztulásra is szorul.

c) *Egyetemes:* – vagyis általános, átfogó. Azt jelenti, hogy az Egyházba minden ember, minden nép meghívást kap (Mk 16,15; Róm 10,18).

d) *Apostoli:* – elsősorban azt jelenti, hogy apostoli, tanúságtevő küldetése van (Mt 28,19; ApCsel 1,8; Gal 1,1). Jelenti azt is, hogy az Egyház Jézus apostolainak nyomán jár. Tanítása az ő tanításuknak megfelelő. Az Egyház elöljárói az apostoloktól kapták a megbízatást.

– Krisztus Egyházának e négy tulajdonsága állandóan megvalósítandó feladat. Állandó feladat ez a Katolikus Egyház számára, hogy mind jobban egy, szent, egyetemes és apostoli legyen. – És állandó feladat az összes keresztény Egyházak számára, hogy keressék az utat: hogyan valósulhatnak meg e vonások egy minden keresztényt magába foglaló krisztusi Egyházban (vö. 35. lecke).

33. lecke: Az egység útja (Ajánlott anyag)

I. Egy szökött rabszolga visszatér

A Szentírás egyik legkülönösebb írása egy levél, amelyet egy szökött rabszolga érdekében írtak. – Tudod, milyen sorsa volt az ókorban a rabszolgáknak! Arról is hallottál, hogy ha elszöktek, bárki megölhette őket. S ha egy ilyet elfogtak, a legcsekélyebb büntetés az volt, hogy tüzes vassal homlokára égették a szököttek jelét.

Szent Pál fogságban volt Efezusban. Itt került kapcsolatba egy Onezimusz nevű férfival, akit megtérített. Később megtudta róla, hogy rabszolga. Az is kiderült, hogy olyan gazdától szökött el, *Filemontól,* aki közben maga is keresztény hitre tért – ugyancsak Szent Pál hatására.

Pál különös dolgokat tesz. Azt mondja Onezimusznak, hogy térjen vissza urához. Viszont egyidejűleg levelet küld Filemonnak is. Ez maradt fenn a Szentírásban. Ebben ilyeneket ír: „Visszaküldöm neked őt, mint saját szívemet... Már nem mint rabszolgát, hanem mint szeretett testvért... Szívesen magamnál tartottam volna... Jóváhagyásod nélkül azonban semmit sem akartam tenni, hogy jótéteményed ne kényszerből, hanem önként történjék...” (Fil 12-16).

Egyesek szemére vetették a Szentírásnak, hogy nem hirdet lázadást. Hogy a szolgáktól is azt kéri, hogy engedelmeskedjenek uraiknak (vö. Ef 6,5; 1 Pt 2,18). Viszont ez az „engedelmesség” egészen mást jelent, mint amit általában e fogalmon értenek. – A történelem arról tanúskodik, hogy a rabszolgatartó urak a rabszolgák hatására nem egy esetben kereszténnyé lettek, majd felszabadították rabszolgáikat.

S így elsősorban éppen a kereszténység volt az első, amely néhány évszázad alatt belülről alakította át a rabszolgatartó világot.

Mi adott erőt a szökött rabszolgának, hogy visszatérjen urához? Miféle erő működött azoknak a szolgáknak „engedelmességében akiknek urai megtértek? Hogyan értette Szent Pál és hogyan érti azóta is a kereszténység ezt a felhívást: „Engedelmeskedjetek Krisztus iránti szeretetből” (Ef 5,21)?

II. „Az Úrnak szolgáltok, nem embereknek” (Ef 6,7)

Könyvünk e részében az Egyháznak, illetve a keresztény közösségnek küldetéséről beszélünk. Láttuk, hogy Krisztus egyetértésre hívta meg követőit (vö. Róm 15,16; 1 Kor 1,10; Fil 2,2 stb). Ő az egységben tud jelen lenni. Miért van mégis annyi egyenetlenség a világban, sőt olykor a keresztények között is? És mi az útja az egyetértésnek, a lelki egységnek?

1. *Akiknek törvénye – a Nem*

a) *Hogyan találom meg szabadságomat?* – Erre a kérdésre sokan azt válaszolják (és gyakran mi magunk is): akkor vagyok erős, akkor találom meg szabadságomat, ha tudok *Nem*-et mondani másoknak.

A kisgyermek a dackorszakban azzal akarja kifejezni önállóságát, hogy *Nem*-et mond. Hasonlóan viselkedik sok serdülő: azt hiszi, akkor erős, ha dacol az utasításokkal.

b) *Hogyan vihetem előbbre az igazság, a jóság ügyét?* – Erre a kérdésre sokan azt válaszolják (és gyakran mi magunk is): úgy vihetem előbbre az igazság, a jóság ügyét, ha mindenütt kikutatom a hibát, hogy szembefordulhassak azzal, hogy *Nem*-et mondhassak rá.

Sok ember úgy szeretné megjavítani gyermekét, barátját vagy házastársát, hogy figyeli benne a hibákat és figyelmeztet, kritizál, Nem-et mond rá. – Vallások, világnézetek sokszor úgy próbálják diadalra vinni „igazságukat hogy megkeresik más nézetek hibáit, és bírálják, elutasítják azokat.

Magyar segélyszállítmány Romániának, 1990

2. *Jézus törvénye – az Igen*

Jézus talpra állította az előző fordított világlátást, és azt mondta: az élet törvénye az *Igen* (vö. 2 Kor 1,19-20):

a) *Akkor találom meg szabadságomat,* akkor vagyok erős, akkor tudom kibontakoztatni magamat, ha tudok igent mondani Istennek s embertársamnak.

* Valóban, aki nem folyton csak ellenszegül, hanem megérti embertársát (szülőjét, gyermekét), aki képes lemondani akaratáról más kedvéért – aki tud *Igent* mondani –, az erős: és az megtalálja boldogságát és lelki szabadságát.

* Figyeld meg: a Szentháromságnak és Jézus életének törvénye is az *Igen: A Szentháromság személyei* azáltal találják meg magukat, hogy akarják egymást, hogy *Igent* mondanak. – *Jézus a földön* a Szentháromság életét élte. Nem úgy akarta megtalálni magát, hogy saját akaratát tette, hanem *Igent* mondott az Atya akaratára. Nem azért jött, hogy Neki szolgáljanak, hanem Ő szolgált: *Igent* mondott az embernek.

b) *Akkor vihetem előre az igazság és jóság ügyét,* ha megkeresem mindenkiben a jót, a szépet, s arra Igent mondok.

* Ha valakit úgy próbálok nevelni, hogy folyton hibáira figyelmeztetem, az szembefordul velem. Úgy érzi, hogy nem fogadom el őt, csak a hibáit látom. De ha valaki megtapasztalja, hogy észreveszem benne a jót, a szépet, az érzi, hogy szeretem őt. – Vajon édesanyánk szeretetében nem az-e a boldogító, hogy képes meglátni bennünk a jót akkor is, ha hibázunk? Ez a magatartás megerősíti a jót az emberben, és hozzájárul, hogy elpusztuljon a benne levő rossz. – Jézus ilyen magatartásra hív meg minket. Azt mondja: az ítélet Istené, a mi dolgunk a szeretet (vö. Mt 7,11; Róm 2,1-3; Jn 5,22). A mi feladatunk, hogy gondozzuk Isten szántóföldjét, a jó növényeket a lelkekben. A konkoly kigyomlálását Ő magának tartja fenn (Mt 13,25-30).

* A vallások és világnézetek párbeszéde sem akkor halad előre, ha csak azt keressük, ami szétválaszt, hanem ha azt, ami összeköt.

* Figyeld meg: ez az *Igen* valósul meg a Szentháromság és Jézus életében. – A *Szentháromság személyei* mindenestül elfogadják egymást, *Igent* mondanak egymásra. A három Személyt egymás elfogadása, igenlése élteti. – *Jézus a földön* szerette az embereket, tetszését találta bennük. Meglátta a szépet a bűnösökben is. – S a bűnösök megtértek (vö. Lk 19,1-10). – (Természetesen a bűnre Nem-et kell mondanunk. De az Emberre ilyenkor is *Igent* mondunk!)

3. *„Engedelmeskedjetek egymásnak Krisztus iránti szeretetből” (Ef 5,21)*
A fentiek alapján érthető a keresztény szeretet és eggyé válás (vö. 17. lecke/b) és az engedelmesség titka.

a) *Szeretet és eggyé válás*
Az igazi keresztény törekszik arra, hogy lelkileg eggyé váljon embertársaival, hogy szeretetből szolgálja őket. Miért?
– Mert tudja, hogy *így követi Jézust,* aki szolgált, aki eggyé vált, aki engedelmes volt. Tudja, hogy így éli a szentháromságos életformát és a húsvéti titkot: A szeretetben folyton elveszíti és folyton megtalálja önmagát (Mt 10,39).
– Mert *vágyik arra, hogy Istenben éljen.* Istenben pedig az él, aki szeret (1 Jn 4,16). – Azt is tudja, hogy a szeretet szolgálatot jelent. Számára mások kérésének teljesítése örömteli alkalom arra, hogy szolgáljon, hogy *Igen*-t mondjon.
– Mert *meglátja embertársaiban a szépet.* És tudja, hogy ez az „isteni csíra” az „igenlés” által bontakozhat ki. – Amikor eggyé válik másokkal, azért is teszi, hogy bontakoztassa bennük az isteni életet.
– Mert tudja, hogy a szeretet a *legnagyobb erő* a világon. Tudja, hogy ezáltal Isten él benne, és ő előbb-utóbb megérinti majd környezetét. (Azokat is, akik esetleg igazságtalanul bánnak vele.) S ily módon Isten viszi győzelemre az igazságot.
– Mert tudja, hogy *Jézus vágya, az egység* csak a szeretetszolgálat, az eggyé válás által jöhet létre. *Igen*-t mond minden jóra, s így ápolja a közösség egységét.

b) *Az engedelmesség*
Az emberi közösségben egyeseknek az a feladatuk, hogy másokat a helyes emberi fejlődésre vezessenek (pl. szülők, nevelők), vagy az, hogy a közösség, a társadalom egységét, békéjét biztosítsák. Ezeknek az embereknek „engedelmeskedünk”. (Természetesen az engedelmesség csak addig kötelez, amíg valaki bűnt nem parancsol; vö. ApCsel 5,29.)

– A keresztény számára az engedelmesség nem kényszerű cselekedet, hanem a Jézus akarta egység (Jn 17,20) építésének egy sajátos formája (az imént mondottak értelmében). Ezért minden esetben törekszik az egyetértést ápolni, és „Krisztus iránti szeretetből” engedelmeskedik *elöljáróinak* (Ef 5,21).
– Isten terve az, hogy a gyermek szülei vezetése alatt fejlődjék kész emberré és hogy a családokban egyetértés uralkodjék. Ezért a *szülőknek* való engedelmesség, a szülők tisztelete különösen súlyos kötelesség. Erre figyelmeztet a *IV. parancs* is (vö. Ef 6,1-3)!
– Jézus azt akarta, hogy Egyháza egy legyen. Azt akarja tehát, hogy engedelmeskedjünk az Egyház elöljáróinak. A keresztény különös biztonsággal mond igent az ő útmutatásukra. Hiszi, hogy Jézus megadja nekik azt a kegyelmet, amely a rájuk bízott közösség vezetéséhez szükséges (vö. Lk. 10,16).

4. *„Viseljétek el inkább az igazságtalanságot...”* (1 Kor 6,7)
A szolgálat, az engedelmesség olykor könnyűnek tűnik, máskor elviselhetetlenül nehéznek.

Amikor a keresztény úgy érzi, hogy most szinte „meg kell halnia” azzal, hogy lemond akaratáról, akkor is képes örömmel vállalni ezt. – Tudja, hogy az egység csak ilyen *lemondások által* jöhet létre. – Tudja, hogy a legnagyobb szeretet az, ha valaki életét adja embertársaiért. – Hiszi, hogy ilyenkor a szenvedő Jézussal egyesül; Vele együtt vállalja a „halált” és hordozza a feltámadást.

De mi a teendő, ha az engedelmesség által az igazság szenvedne csorbát?

a) Ha valakivel csak úgy lehetne egyetértésben maradni, hogy ezzel megsértenénk Isten igazságát, parancsait, akkor természetesen mindig „inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek (ApCsel 5,29).

b) Embertársi kapcsolatainkban azonban többnyire nem az isteni igazságokat vitatják, hanem a mi *véleményünket.* Valamit, amit én igaznak tartok, de mások nem. Vagyis ilyenkor az én vélt igazságomról van szó. – Szent Péter és Pál minden levelükben figyelmeztetik híveiket, hogy „mindenekelőtt” tartsák fenn és ápolják maguk között a lelki egységet (1 Pt 4,9; Róm 13,8; Gal 5,15; Fil 2,2 stb.). Még azon az áron is, ha le kell mondaniuk saját igazságukról. „Viseljétek el inkább az igazságtalanságot” – mondja Szent Pál (1 Kor 6,7). Miért van ez így? – Mert a keresztény számára a legnagyobb igazság a szeretet. Ahol szeretet van, ott van Isten. – Ha tehát valaki az egyetértés (Isten) kedvéért lemond saját igazságáról, az bizonyos lehet, hogy Isten előbb-utóbb diadalra segíti az Igazságot (vö. Mt 10,39).

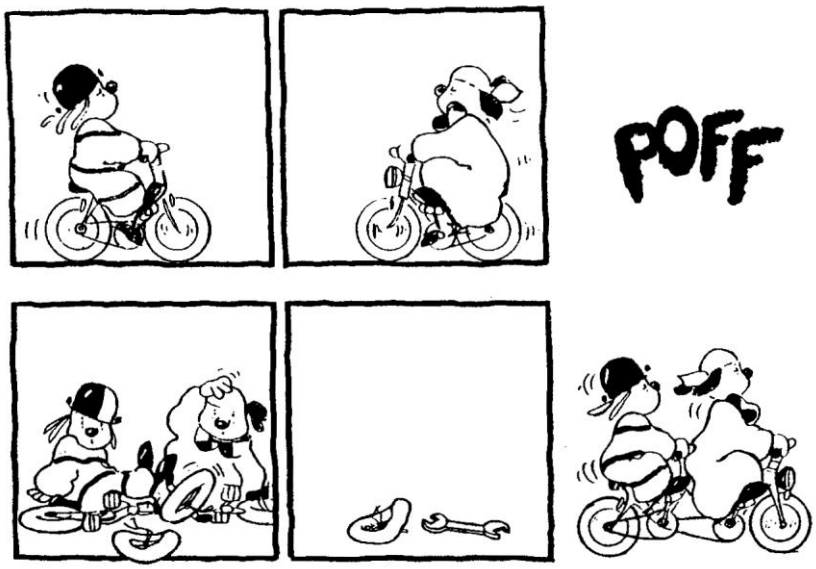

Gondolg meg! Hol lehetne neked is hasonlóan cselekedned?

III. „Ne látszatra... hanem mint Krisztus szolgája” (Ef 6,5)

– Isten szolgálatra küld. A szeretetszolgálat által Ő él benned. Általa bontakozik környezetedben is az isteni élet. Így valósul meg közösségedben a testvéri egység.

E héten folytasd korábbi elhatározásodat: Szolgálatoddal építsd a keresztény közösséget! Figyelj a közösség vezetőjére, és kövesd indításait! Így működj közre, hogy Jézus ott lehessen köztetek!

Emellett figyelj e héten különösen a *családodra!* Keresd az alkalmat, kinek miben szolgálhatsz! Szüleidnek pedig kezdj el új módon engedelmeskedni! „Ne látszatra..., hanem mint Krisztus szolgája: aki szívesen teljesíti Isten akaratát” (Ef 6,5).

S ha nehezedre esik? Figyelmeztessen ez arra, hogy egy akarsz lenni a szolgáló Jézussal. Ő a halálig szolgált minket. Köszöntsd Őt örömmel a fájdalomban. És megismered békéjét és szabadságát (vö. Gal 5,13). – Így a béke és egyetértés hordozója leszel családodban és környezetedben.

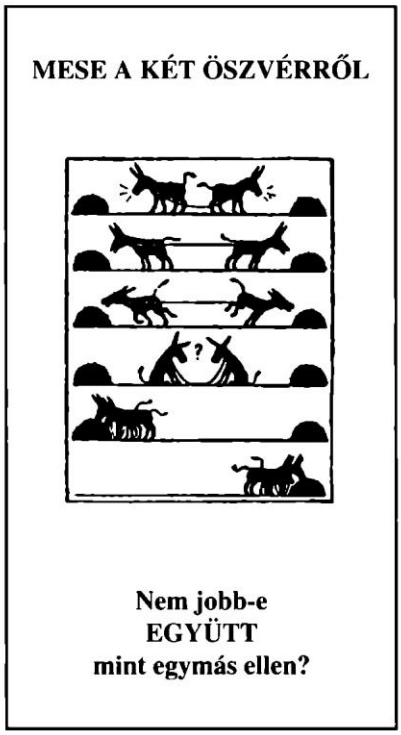

Összefoglalás

94. Mikor találja meg az ember szabadságát?
Az ember akkor találja meg szabadságát, ha szeretetből szolgál másokat (ha értük él).

95. Hogyan tudjuk kibontakoztatni másokban a jót?
Úgy, hogy a jót észrevesszük és értékeljük bennük.

96. Miért teljesíti örömmel egy keresztény embertársa (vagy elöljárója) kívánságait (ha ez nem ellenkezik Isten törvényével?)
Mert számára alkalom ez 1. a szeretetre 2. és az egyetértés ápolására.

Válaszolj!

1. Miért nem érzi megalázónak a keresztény, ha másoknak szolgál?
2. Hogyan építi az emberek közti egyetértést az, ha meglátjuk másban a jót?
3. Miért tud lemondani a keresztény mások kedvéért saját igazságáról?

Feladat

1. Örömmel használd ki az alkalmat, ha teljesítheted valakinek a kívánságát. Különösen figyelj erre a héten közösségedben, családodban! Így járulj hozzá, hogy Jézus köztetek lehessen!

2. Ha más beszél, ne azt figyeld, mire mondhatsz Nem-et, hanem keresd meg azt a jót, amire Igen-t mondhatsz!

Jegyezd meg!
Széchenyi István mondását: „Akkor élsz, ha másokért élsz!

Tudod-e?

Ki az Egyház védőszentje? – Jézus nevelőapja, Szűz Mária jegyese: Szent József. Ez a csendes férfi, aki jegyesével együtt folyton Igen-t mondott Isten akaratára.

* * *

Szekták – szabadegyházak
(Olvasmány)

Egy katolikus fiatalt meghívtak egy „keresztény közösségbe". Meghívói nem voltak katolikusok, de azt állították, hogy náluk mindenféle Egyház tagjai békében megférnek együtt. Elment hát, gondolva, hogy a keresztények közti kapcsolatot ápolja ezzel. A közösségben nagyon jól érezte magát. Azért is, mert látta, hogy mélyen foglalkoznak a Bibliával, és próbálják élni annak tanításait; hogy gondozzák a betegeket, öregeket stb. Amikor már többedszer volt köztük, s kezdte otthonosan érezni magát, elkezdtek neki beszélni a Katolikus Egyház bűneiről, meg arról, hogy csak ők élik az igazi kereszténységet... Ekkoriban kezdett gyanakodni arra, hogy egy „szektába" került. (A közösség tagjai ugyan határozottan tiltakoztak az ellen, hogy ők „szekta" volnának!)...

Mi a „szekta"?
Többnyire valamelyik nagy egyházról leszakadt, annak tanítását, életét felülbíráló kisebb csoportosulás, amely saját véleményét gyakran tévedhetetlennek és egyedül üdvözítőnek tartja, s amelynek tagjait áthatja a kiválasztottság, a megtérés, a világtól és az Egyháztól való elkülönülés tudata.

A katolikusok (illetve a nagy egyházak tagjai) általában minden csoportot, amely a nagy egyházakból kiszakadt, szektának neveztek. Ma az egyházi dokumentumok figyelmeztetnek, hogy mivel ez a megnevezés elmarasztaló, negatív, óvatosan bánjunk vele, illetve általában inkább használjuk a szabadegyházak vagy kis egyházak kifejezést. Biztos azonban, hogy létezik egy szektás magatartás, amelyről szóltunk: amely magát tartja az egyedül üdvözítőnek, következőleg nem tud, s aligha akar érdemi párbeszédet folytatni más keresztényekkel. (S ha párbeszédbe kezdenek, egyetlen céljuk vele a másik meggyőzése saját igazukról.)

A legutóbbi időkig Európában keresztény eredetű, egyházjellegű közösségekkel találkozhatunk. De napjainkban – amikor növekszik a vallás, illetve a nem anyagi világ iránti érdeklődés – szaporodnak a nem keresztény szekták és a különböző vallási-spirituális áramlatok is, amelyek bizonyos „titokzatos tanokba" „mélyebb ismeretekbe" akarják bevezetni követőiket: pl. a nagy keleti vallások – a buddhizmus, a taoizmus – egyes tanításaiba (a lélekvándorlás titkába és a zen meditációba) vagy a teozófiába, az asztrológiába (a csillagok titkaiba), illetve ezek modern változataiba. (Erről – az ún. New Age-ről – a 34. lecke utáni olvasmányban lesz szó.)

Most elsősorban a keresztény eredetű szektákról, ill. egyházjellegű közösségekről szólunk, de a mondottak némi változtatással nagy részben vonatkoztathatók az egyéb, hasonló jellegű mozgalmakra, csoportokra.

Hogyan jönnek létre a közösségek?

Általában úgy, hogy néhány keresztény valamit kifogásol a nagy egyház életében. Majd kifogásaik alapján új, különálló közösséget alakítanak, amely így kiszakad a nagy egyházból. Sokszor valódi hibákra, hiányokra mutatnak rá. Pl. az odaadás, a hit, a szeretetközösség stb. hiányára. S tagjaik valóban sokszor *mélyebben megélnek* egy-egy bibliai tanítást (pl. a megtérést, a Szentlélek hangjára figyelést, a Biblia tiszteletét, illetve életre váltását, a bátor tanúságtételt, a kölcsönös szeretetet és vagyonközösséget), mint sokan az átlagos keresztények közül. Ezért is tudnak nagy hatással lenni egyes őszintén kereső emberre, különösen olyanokra, akik azelőtt csak „langyos" keresztényekkel találkoztak.

Sőt, a közéjük lépő gyakran nemcsak elkötelezett emberekkel találkozik, hanem azt tapasztalja, hogy *Isten ereje is működik* köztük: nemcsak a közösség szeretetében, hanem egyéb rendkívüli kegyelmekben is: pl. a közös imákban, vagy Isten kegyelmét jelző egyéb eseményekben. – S ilyenkor sok keresztényben felmerül a kérdés: Ha Isten ennyire jelenvaló itt, akkor miért ne volna elfogadható számomra is ez a közösség?

Vajon valóban működhet Isten kegyelme a közösségekben?

A II. Vatikáni Zsinat hangsúlyozta, hogy a Szentlélek nemcsak a Katolikus Egyházban, s nem is csak a keresztények közt működik, hanem működhet (rendkívüli erővel is) mindenütt, ahol jóakaratú emberek élnek (vö. 24. l.). Nem ellentmondás tehát, hogy egy Istennek adott emberekből álló „szabadegyházban" erősebben tapasztalható Isten jelenléte, mint egy langyos katolikus plébánián. – De ha ez így van, akkor *miért nem helyeseljük, hogy egy katolikus közéjük lépjen?*

Jézus leghőbb vágya, hogy övéi egyek legyenek (Jn 17,20 k).

A világ erről az egységről ismerheti fel Istent (Jn 13,35). S Jézus az egység megőrzését a Szentírás szerint botladozó emberekre: apostolaira bízta. Jézus tudta, hogy Péter nem a leghűségesebb apostolai közül (hiszen meg is tagadta Őt), mégis őt tette Egyháza fejévé. Tudta, hogy apostolai, majd Egyháza vezetői nem lesznek mindig a legtökéletesebbek, mégis arra hívta övéit, hogy kövessék vezetésüket, s ezáltal legyenek egyek (vö. 25/4-5, 32,33. l.). A Szentírás több helyen beszámol az induló Egyház, illetve a keresztény közösség hibáiról, mégis mindig újra arra inti Krisztus követőit, hogy ennek ellenére ne szakadjanak szét, hanem őrizzék meg maguk közt az egységet (Róm 14,13 k; 15,16 k; 1 Kor 1,10 k; 3,3; Fil 2,2-4) még azon áron is, ha igazságtalanságot kell elviselniök (1 Kor 6,7).

A *„szekták", illetve az Egyházból kiszakadó vallási csoportok legalapvetőbb tévedése* tehát az (s ez az, amiért egy katolikus nem léphet közéjük), hogy bár sok mindent megértettek Jézus örömhíréből, de nem értették meg számos tanítását, így elsősorban az egységre vonatkozót. Tévedésük, hogy *nem az Egyházon belül* akarnak dolgozni az Egyház megújulásáért, hogy szakadatlanul újabb sebet vágnak az egységen. Azonkívül a Bibliát számos kérdésben egyénileg (önkényesen), egyoldalúan értelmezik, egyikük így, másik ellenkezőképpen.

Kétségtelen, hogy az Egyház történelmében sokszor jelentkezett a középszerűség veszélye. S az Egyház nagy szentjei – *Benedek, Assisi Ferenc, Loyolai Ignác, Avilai Teréz* – gyakran ilyen hibákkal „szemben", illetve a megújulás érdekében lépnek fel ugyanúgy, ahogy korunk nagy keresztény *megújulási mozgalmai.* De ők tudták és tudják, hogy az Egyház megújulását csak úgy mozdíthatják elő, *ha megmaradnak az Egyház egységében.* S így lettek valóban a maradandó megújulás eszközei. (Egyébként meg kell jegyeznünk, hogy azok a megújulási törekvések és pozitív vonások, amelyek által a „szabadegyházak" vonzanak, mindig és ma is megtalálhatók az egyházi megújulásokban, megtalálhatók az Egyházban ott, ahol élő az egyházi közösség.)

Ha helyes ítéletet akarunk alkotni a szektákról, segítségünkre lehet, hogy a *történelem távlatában* vizsgáljuk meg őket. „Gyümölcseiről ismeritek meg a fát" (Mt 7,16) – mondja Jézus. – Az Egyház történelmében sok tízezer szekta jött létre, majd semmisült meg, gyakran 5-10-50 év múlva, néha hosszabb idő után. *A szekta magában hordja ítéletét.* Mert ahogyan önmaga az egyházi közösség elleni kifogásai alapján szakadt el attól, ugyanígy amint egy kicsit megnövekszik, rövidesen támadnak sorain belül emberek, akik nem értenek egyet irányelveivel, s erre új csoportot alapítanak. Afrikában, Amerikában ma több tízezer különböző keresztény egyházjellegű közösség működik. Sok „híres" szekta (pl. az adventisták vagy pünkösdisták) is 40-50-100 féle ágra szakadtak már, amelyek közt nincs egyetértés. Nyilvánvalóan utal arra, hogy a lényegi kérdésben (az egység kérdésében) nem Jézus alapjain állnak – s a Szentlélek nem igazolja őket.

Milyen kapcsolatunk legyen e közösségekkel?

A Vatikán 1986-ban részletes dokumentumot adott ki ezzel kapcsolatban. Ennek fő irányelvei a következők:

– Először is legyünk irántuk igazi keresztény *szeretettel.* Tiszteljük hitüket és odaadásukat, amelyből sokszor tanulhatunk.

– Azok iránt, akik korábban Egyházunkhoz tartoztak, legyünk különös szeretettel. Mert sokan néhány év alatt kiábrándulnak, s akkor szeretetünk teszi lehetővé számukra, hogy visszatérjenek.

– A velük való konkrét kapcsolatokkal azonban *óvatosnak* kell lennünk (minél járatlanabb valaki

a hitben, annál inkább!). Mert pozitív vonásaik mellett (amelyeket felsoroltunk) más vonásokkal is rendelkeznek. Bizonyos különbséget kell tennünk. Vannak ui. egyházjellegű közösségek (általában a nagy létszámú és nagyobb múlttal rendelkezőek között), amelyek tiszteletben tartják más közösségek vagy a nagy egyházak meggyőződését. Ezekkel lehetséges ökumenikus kapcsolat. Más (különösen a kisebb és fiatalabb) közösségek viszont gyakran erősen „szektás" vonásokat mutatnak fel, és többnyire *nehéz párbeszédet folytatni* velük, mert rendkívülien *„fűtöttek",* s nehezen képesek mások véleményét meghallgatni, illetve átgondolni. (Ez sajátos személyiségalkat kérdése is!) Tagjaik általában a Szentírás néhány részét rendkívül jól ismerik, s folyton ezekre hivatkoznak, míg más részekről nem vesznek tudomást (tipikusan pl. az egységről szóló részekről!). Meg vannak győződve, hogy őket a Szentlélek közvetlenül vezeti, míg a nagy egyházak tagjai a tévedés sötétségében, illetve az Egyház rabságában élnek. – Egyes szekták módszeresen és eszközökben nem válogatva próbálják behálózni a gyanútlan keresőket vagy keresztényeket. Eleinte ökumenikus kapcsolatot ígérnek, majd pszichológiai manipulációkat is felhasználva megkísérlik magukhoz láncolni, akit tudnak, s ezt követően esetleg szembefordítani őket korábbi egyházukkal, közösségükkel, családjukkal. (Nem szólunk most azokról a szektákról, amelyek különböző politikai manipulációk eszközei.) Nem ritka, hogy közéjük kerülve egyesek súlyos pszichikai károsodást is szenvednek. (Ezért az ilyen összejövetelekre való meghívásnak általában ne tegyünk eleget, illetve beszéljük meg a kérdést tapasztalt testvérekkel vagy lelkipásztorunkkal.)

– Végül (mondja a római dokumentum) a szekták és egyéb vallásos spirituális áramlatok vonzása mindenképpen *jelzés* is számunkra, amely lelkiismeret-vizsgálatra ad okot: Mert a szekták többnyire ott tudnak hatékonyak lenni, ahol az egyházi közösségekben hiányzik néhány lényegi evangéliumi elem,. pl. a közösségi szellem, az egymás iránti konkrét szeretet, a szenvedők szolgálata, a hívők egyéni kezdeményezésének lehetővé tétele stb. S a szekták éppen azért vonzanak, mert – tévedéseik ellenére – ezeket az alapvetően emberi és keresztény értékeket látványosan és jobban megélik, mint a nagy egyházak közösségei.

S ott, ahol a mi keresztény életünk és közösségeink vonzóbbak (éppen az Evangélium hitelesebb megélése által), ott kis tere marad ezeknek a csoportoknak.

A kisegyházak – szabadegyházak ismertetése

Bevezetőben hangsúlyozni kell, hogy a szabadegyházak vagy egyházi jellegű közösségek nevei általában nem egységes „egyházat", közös elveket valló, közös „fegyelmet" követő, egységes vezetés alatt álló közösséget jeleznek, hanem sok különféle, önálló közösséget, amelyeket bizonyos közös tulajdonságok azért összekapcsolnak! – Lényeges különbséget kell tennünk azok között a kisegyházak között, a) amelyek kereszténynek nevezhetők, illetve amelyek nem, és b) amelyek párbeszédre készek, *ökumenikusan nyitottak,* s azok között, amelyek (a szektákra jellemzően) dialógusra nem készek, s gyakran agresszíven evangelizálnak.

Ma Magyarországon a kisegyházak közé sorolják nemcsak a keresztény eredetű csoportokat, hanem mindazokat, akik magukat egyháznak, vallási célú közösségnek jelentik be. Nagyobb létszámú a nem keresztény gyökerű gyülekezetek között a buddhista eredetű *Krisna-Tudatú Hívők Közössége* (kb. 9.000 taggal) vagy a *Szcientológiai Egyház* elnevezésű, kétes célú és eredetű csoport (9.000 körüli taggal). A témához vö. a New Age-ről szóló olvasmányunkat a 34. l. után!

Baptisták

A név a 16. sz.-tól ismerős. Sokféle közösség gyűjtőneve. Közös vonásaik: a felnőttkorban való „bemerítkezés", keresztség hangsúlyozása. Az Egyház tagjává a *megtérés,* a hit és bűnbánat által lesz valaki, s a keresztség csak ezek jele. (A gyermekkorban megkereszteltelteket újrakeresztelik.) Szervezetük laza – a helyi közösségeknek van jelentős szerepe. A világon a megkeresztelt felnőttjeik száma 30 millióra tehető. Gyermekekkel és meg nem kereszteltekkel együtt 75 milliót szoktak e közösségek tagjaiként számon tartani. Magyarországon kb. 11.000 a megkereszteltjeik száma (de ha meg nem keresztelt családtagjaikat is számon tartjuk, legalább háromszor ennyien vannak). – Mélyen áthatja életüket az Evangélium. Keresik a kapcsolatot, a párbeszédet más keresztény közösségekkel. (Közülük szakadt ki hazánkban az Agapé gyülekezet – 1000 körüli taglétszámmal.)

Metodisták

Hazánkban alig ismertek, világviszonylatban viszont a nagy egyházak után lélekszám tekintetében egyik első helyen állnak (több mint 30 millióval). A 18. sz.-ban a hanyatló anglikán egyház talaján indultak virágzásnak. Működésükben bizonyos „metódust", módszert követtek, innét a nevük. Központi fontosságúnak tartják a *megtérést.* Nagy teret engednek a vallásos *érzések* megnyilatkozásának. Elismerik a gyermekkeresztség és úrvacsora szentségi jellegét. Önfeláldozó keresztény életet élnek, jelentős szociális munkásságot fejtenek ki. Magyarországon két ág van 1-2000 taggal: a Magyarországi Metodista Egyház és az ún. „Evangéliumi Testvérközösség" Nyíregyházán.

Pünkösdisták

A vallási élményeknek fontos helyet adó, a világvége távlatában élő, demokratikus szervezetű közösségek, amelyek a Szentlélek kiáradására, *karizmáira* építenek. Központi jelentősége van a Szentlélekben való megkeresztelkedésnek, a nyelveken szólásnak és a gyógyítás stb. adományának. A 19. sz.-ban az USA-ban keletkezett mozgalom. Számuk a világon 5-6 millióra tehető és növekszik. Jelentőségükre utal, hogy részben hatásukra indult a katolikus pünkösdi (karizmatikus) mozgalom (vö. 51. l./I.). Magyarországi megjelenésük az

Evangéliumi Pünkösdi Gyülekezet (kb. 6.000 taggal) és az őskeresztyén Apostoli Egyház (kb. 1500 taggal).

Nazarénusok

A református egyházból váltak ki az 1830-as években. Tanaikból ki kell emelni az eskü és fegyverfogás tilalmát, valamint a szigorú erkölcsi követelményeket. Tanaik rokonságban vannak a baptistákkal. Más keresztényekkel nem keresik a kapcsolatot. (Tagjainak száma 2000-2400.)

Adventisták

A múlt században amerikai talajról indultak, a baptistákból váltak ki. A világ végét (az Úr eljövetelét = adventus) újból és újból konkrét időpontokra várják. A Szentírást, pl. a teremtéstörténetet is szó szerint értelmezik; a szombatot ünneplik; tiltják a dohányzást, alkoholt, a „tisztátalan állatok" fogyasztását (ószövetségi hatások). Magyarországon az ún. hetednapos adventisták élnek, mintegy 4.000-en, valamint a Keresztény Advent közösség (kb. 1500-an). A név a szombat (hetedik nap) megszentelésére utal.

Üdvhadsereg

A 19. sz. elején az anglikán, ill. metodista közösségből váltak ki. Evangelizációs munkájukat elsősorban a társadalom elbukottjai, kitaszítottjai között végezték; teljes alkohol- és nikotintilalmat hirdetnek. Erősen katonai jellegű szervezetet tartanak fenn. A nők egyenjogúságának harcos hirdetői. Vallás és szociális tevékenység szorosan összefonódott náluk. Erős propagandát folytatnak. Amerikai stílusú szervezet. (Létszámuk nálunk kb. 100.)

Hit gyülekezete

Az 1970-es évek végén alapította Budaörsön a katolikus családból származó, teológiát is tanult Németh Sándor, protestáns karizmatikus hatásokra. Központi szerepe van közösségeikben a lélekben való megkeresztelkedésnek, a nyelveken szólás és gyógyítás adományainak. Ma a legexpanzívabb, legnagyobb lélekszámú hazai kis egyház, mintegy 60 helyi gyülekezettel. Tagjai jelentős részét a nagy egyházak, elsősorban ifjú korú tagjai közül térítették át. Kb. 30 év fennállásuk után erős feszültségek támadtak tagjaik között. Többen kiszakadtak közülük. Erős katolikusellenességük talán lassan csökken. (Taglétszámuk kb. 35.000.)

Mormonok

Az USA-ban élő, 19. sz.-i eredetű szélsőséges protestáns csoport. Egy ideig a Bibliára hivatkozva poligámiában (többnejűségben) éltek. A Biblia mellett szent könyvük a „mormonok könyve", amelyet alapítójuk írt. – Számuk a világon kb. másfél millió. – Magyarországon 1988 óta jelentek meg. Elegáns sötét ruhában, nyakkendővel, kettesével járnak lakásról lakásra, hogy híveket toborozzanak. Tanításuk első látásra keresztény elvekre alapul. De szerintük a világmindenség több világból áll, ahol más-más isteneket tisztelnek. A főisten a Kolob nevű csillagon lakik. Földünk lakosainak a Bibliát követve a Szentháromságot kell tisztelniök. Várják Jézus második eljövetelét, amely Jeruzsálemben és a Missouri államban Independence-ben fog bekövetkezni. (2000-re számuk, a nagyon aktív apostoli tevékenység hatására néhány százról kb. 3000-re nőtt.)

Jehova tanúi

Az adventistáktól a 19. sz. végén elszakadt protestáns irányzat, erősen Szentháromság-ellenes jelleggel. Hitük szerint egy Isten van: Jehova. Jézus teremtmény, Szent Mihály angyal megtestesülése. A test feltámadásában nem hisznek. Várják Jehova 1000 éves földi uralmát.

A világ vége tűzzel fog eljönni, s csak ők fognak megmenekülni. Pacifisták (fegyvert nem fognak). A jó szervezés és apostoli elkötelezettségük az utóbbi évtizedekben sok hívőt szerzett nekik. Módszerük: elsősorban jóindulatú keresztényeket szemelnek ki a megtérítés céljával. Kettesével látogatják a lakásokat... Többnyire a csalhatatlanság látszatával idézik a Bibliát, mást nehezen hagyva szóhoz jutni. A Szentírásban kevéssé járatos ember számára imponáló, ahogy dobálódznak a bibliai idézetekkel és helyek pontos megjelölésével. Valójában bibliai ismereteik általában felületesek, s csak saját céljaikra összegyűjtött helyeket idézgetik folytonosan. Azt állítják, hogy a többi egyházak papjai csak félrevezetik a hívőket, s az igazság csak náluk van. Ezért általában párbeszédet nem is folytatnak másokkal. Amiben példaadóak: az összetartás és egymás segítése a gyülekezeten belül, valamint a missziós elkötelezettség, amelyek másokat tanaiknak megnyerni igyekeznek: Elkötelezik magukat a hithirdetésre („akár alkalmas, akár alkalmatlan”). Folyóirataikat 70 nyelven, összesen ötmilliós példányszámmal jelentetik meg. (Hazánkban tagjainak száma: 18-20.000.)

Unitáriusok

Tagadják a Szentháromságot. Jézust ugyan üdvözítőnek hívják, de istenségét nem fogadják el. – Elsősorban Lengyelországban terjedtek el, majd onnan a jezsuita ellenreformáció nyomására Erdélybe menekültek, ahol első közösségeik alapítója Dávid Ferenc volt. Ma a szabadelvű protestáns közösségek hívei elsősorban Erdélyben és Magyarországon élnek. Mivel a Szentháromságban nem hisznek, keresztségük sem érvényes. (Angliában és Amerikában is vannak más antitrinitárius – Szentháromságot tagadó – közösségek kb. egymilliónyian, hazánkban kb. 30.000-en.)

34. lecke: A „kis egyházak”

I. Újfajta közösségek?

„Arról fognak megismerni titeket, hogy szeretitek egymást” – mondta Jézus. De általában megismerhetők-e kölcsönös szeretetről az egyházközségek és a keresztény közösségek? És megtérnek-e szeretetük láttán a nemhívők? És a környező világ rálép-e hatásukra a testvéri egység útjára? – Pedig Jézusnak ez volt a terve az egész Egyházról, és a helyi egyházakról, az egyházközségekről és a keresztény közösségekről.

Az Egyházban ma hatalmas megújulás indult. Plébániák és egyházi közösségek – a *II. Vatikáni Zsinat* indítására – sokfelé első céljuknak a testvéri közösség, a kölcsönös szeretet megvalósítását tűzik ki, hogy ezáltal maga Jézus jelenjék meg köztük, Ő működjék bennük (vö. Mt 18,20).

Úgy tűnik, hogy Jézus valóban működik általuk. Mintha láncreakció indulna el körülöttük. Megtérések és elmélyülő keresztény közösségek jönnek létre hatásukra.

Ez az életvitel valójában *nem is olyan új*. Hiszen az ősegyház sok közösségének fő célja sem volt más, mint az, hogy Jézus jelenjék meg körükben. Erről tanúskodik pl. az Egyház egyik első szerzetesi szabályzata, *Nagy Szent Vazul* (†379) regulája. Alapelve, hogy a keresztények (és a szerzetesek) azért jönnek össze közösségbe, hogy Jézus ott lehessen köztük. – Korábbról, a kereszténnyüldözések idejéről ismerős, hogy az Egyház atyái így biztatták a híveket: ha valamilyen ok miatt nem tudtok eljönni a közös áldozatra, imádkozzatok otthon. De lehetőleg jöjjetek össze ketten vagy hárman, hogy Jézus megjelenhessék a körötökben. S ilyenkor ott is megvalósul az Egyház.

A *II. Vatikáni Zsinat* különböző dokumentumaiban újra és újra hangsúlyozta: a keresztények mindig úgy jöjjenek össze, hogy Jézus lehessen ott köztük. Így újuljanak meg az egyházközösségek! Így jöjjenek össze a világiak, akik Krisztusról akarnak tanúságot tenni. Így jöjjenek össze a liturgiára a hívek. Így jöjjenek össze a papok és szerzetesek. Így találkozzanak a különböző keresztény egyházak tagjai stb. (Vö. a zsinat rendelkezései: A világiakról 18,30; A liturgiáról 7; A papságról 8; Az ökumenizmusról 8. stb.)

Vajon mit ért a zsinat, és mit értenek a keresztények azon, hogy Jézus megjelenik egy közösségben?

II. „Ahol ketten vagy hárman összejönnek a nevemben...” (Mt 18,20)

Krisztus testének tagjai vagyunk. Krisztus művét folytatjuk. De az Egyház nem valami távoli, elvont fogalom. Krisztustól kaptunk egy nagy lehetőséget, hogy az Egyházat egész közelről megtapasztalhassuk és megélhessük: Az Egyház titka megvalósulhat közöttünk egy plébánián, vagy akárcsak ha ketten vagy hárman összejövünk Jézus nevében. Ez a kicsiny közösség (ha egységben van a „nagy egyházzal igazi „kis egyház” lehet, a „nagy egyház” egy sejtje. Hiszen e közösségben ugyanaz a Jézus van jelen, aki a „nagy” egyházban. Éppen ezért a kicsiny közösség ugyanazt a feladatot töltheti be kicsiben, amit az Egyház nagyban: Tanúságot tehet Jézusról a világ előtt, és közvetítheti Őt a világnak.

1. *Hogyan van Jézus jelen köztünk?*

Jézus azt ígérte övéinek: „Ahol ketten vagy hárman összejönnek a nevemben, ott vagyok köztük” (Mt 18,20). Vajon szó szerint kell ezt érteni? Vajon Jézus valóban megjelenik? Ugyanúgy, mint az Oltáriszentségben? Jézus többféleképpen van jelen a világban. Jelen van: Igéjében – az Eukarisztiában – az Egyházban – papjaiban – a szenvedésben – a kegyelemben élő emberekben – valamiképpen minden emberben... – És valóságosan megjelenik ott, ahol

ketten vagy hárman összejönnek nevében. Jézus e jelenléti módjai különbözők, de mégis *valóságosak.*

Az ősegyház már felismerte, micsoda isteni lehetőség ez a keresztények számára: bármikor maguk közé „hívhatják" Jézust – ha az Ő „nevében" jönnek össze. E lehetőség kihasználására biztat szüntelenül a II. Vatikáni Zsinat is. – De mi a feltétele, hogy Jézus valóban megjelenjék közöttünk?

2. *Kik jönnek össze Jézus „nevében" (azaz mikor van köztünk Jézus)?*

A keresztények sokszor összejönnek, de „ritkán jönnek össze Jézus nevében" – írja Aranyszájú Szent János.

a) *Kik jönnek össze Jézus nevében?* – teszik fel a kérdést többen az ősegyház nagy tanítói. – Akikben Jézus lelkülete él – válaszolják: 1. Akikben él a vágy az Egyház egysége után. (Vagyis akik egyházi elöljáróikkal teljes egységben akarnak élni.) – 2. Akik úgy próbálnak szeretni minden embert és egymást, ahogyan Jézus: „úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket. Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért" – mondja Ő (Jn 15,12-13).

Annak, hogy Jézus megjelenjék, nem az a feltétele, hogy szentek vagy tökéletes emberek jöjjenek össze. Jézus ígérete két vagy három „akárkire" vonatkozik. A feltétel csupán az, hogy az Ő nevében, az Ő szeretetében legyenek.

b) *Melyek tehát a jézusi közösség szabályai?*

Mindenekelőtt tagjainak leghőbb vágya, hogy Jézus megjelenjék köztük. Ennek szellemében:

– úgy jönnek a közösségbe, hogy „adni" akarnak és nem „kapni" (vö. Jn 13,14);

– készek lemondani akaratukról mások kedvéért akkor is, ha ez fáj. Mert legfőbb akaratuk az, hogy szeretet legyen köztük, s így maga Jézus;

– készek vállalni a szenvedést az egység fenntartásáért (vö. Jn 12,24);

– örömmel követik annak irányítását, akit a hivatalos egyházi elöljárók a közösség összefogásával megbíztak (legyen az egy pap, egy világi vagy fiatal), mert hisznek abban, hogy megbízatása által megvan a kegyelme, hogy Isten akaratának megfelelően döntsön, s mert tudják, hogy csak vele egyetértésben jöhet létre a közösség egysége, s lehet köztük Jézus (vö. 47. és 48. l.);

– tudatában vannak, hogy küldetésük van (= a köztük levő Jézust „adni” másoknak), s nagy szeretettel és felelősséggel fogadnak mindenkit, aki a közösségbe jön;

– a tagok így foglalják össze törvényüket: *„A szeretet több, mint az én igazságom,* az egység több, mint az én okosságom”. (Például egy kiránduláson a közösség a hosszabb úton indul el a cél felé. Valaki ismer egy rövidebb utat. Hívja arra a többieket. A közösség vezetője és a többség azonban azt mondja: maradjunk ezen az úton, ahol elindultunk. – Ez a valaki megteheti, hogy elválik a csoporttól, s a rövidebb útra megy. De így esetleg szétszakítja a közösséget – és Jézus nem tud ott lenni köztük... Vagy lemond az egyetértés kedvéért a saját okosságáról, és Jézus köztük lehet.)

Ezek után nyilvánvaló, miért nincs ott sok egyházközségben, sok közösségben Jézus. Mert tagjai nem arra törekszenek, hogy a többieknek szerezzenek örömet (hogy a többiekért „adják életüket, hanem saját örömüket, akaratukat keresik. Így aztán senki sem találja meg örömét.

A jézusi közösség tagjai azonban megtapasztalják, hogy „aki elveszti életét, megtalálja azt, aki az egyetértés fenntartásáért tud lemondani elgondolásairól, az átéli az önzetlenek örömét, s a jézusi közösség megszületését (vö. Mt 10,39).

3. *A krisztusi közösség titkai*

E közösségben isteni titkok valósulnak meg:

a) Megvalósul itt „kicsiben” az Egyház, hiszen Jézus él itt és működik.

b) Megvalósul „kicsiben” Jézus vágya, hogy „legyenek mindnyájan egy („Amint Te, Atyám, bennem vagy és én Tebenned, úgy legyenek ők is mibennünk (Jn 17,21). – Ennek megvalósulásáról tanúskodik az Apostolok Cselekedetei, amikor az ősegyház közösségeiről így ír: „A hívek sokaságának egy volt szíve-lelke...” (ApCsel 4,32; 2,46).

Ilyen „szentháromsági” egységet emberek nem tudnak megvalósítani. Jézus nem is mondta ezt. Csak annyit mondott: „Szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket...” – Hogyan jöhet akkor ez létre? A jézusi egység a kölcsönös szeretet gyümölcse, de Isten műve: 1. Akik szeretnek, azokban Isten él. Az egység az Istenben élő emberek egysége: – Istenben (vö. Jn 17,21-23). – 2. Az egységet a közöttünk megjelenő Jézus hozhatja létre. Akik között megjelenik Jézus, azokat Ő teszi eggyé – önmagában.

c) Megvalósul itt az az egység, amelyből *a világ felismerheti* Istent.

Az ősegyházi közösségekről nemcsak azt írja a Szentírás, hogy a híveknek „egy volt a szíve-lelke hanem azt is: „A hívek száma pedig egyre növekedett” (ApCsel 5,14; 2,47; 4,33).

– S az Egyház történelmében, napjainkig mindig ott volt a megtérések száma, ahol a közösség tagjai egyek voltak Jézusban, ahol Jézus élt a közösségekben. (A zsinat többször is írja, hogy a tanúságtétel, az apostolkodás akkor a leghatékonyabb, ha jézusi közösségben történik. – A világiakról 18; A papságról 6,8 stb.)

d) Megvalósul itt sajátos formában a *szentháromságos élet.* Hiszen ennek lényege az ajándékozó, önátadó szeretet. – S e közösségben valamiképpen megkezdődik a *mennyország* élete. Hiszen tagjai már most a mennyei életet, a Szentháromság életét élik; Istenben élnek, Isten van közöttük.

e) Végül Jézus jelenléte *békét és világosságot* ad a közösség tagjainak. Jézus az Ő fényével vezeti azokat, akik között ott van. Így nyer különös értelmet a zsinat felhívása is: hogy mind a világi keresztények, mind a papok közösségben beszéljék meg teendőiket. S így érthető, hogy a zsinat a keresztények közötti egység ápolásában ugyancsak kiemelkedő jelentőséget tulajdonít az olyan imatalálkozóknak, amelyeken Jézus ott van a nevében összejöttek között (vö. A világiakról 30; Az ökumenizmusról 8).

III. Indulj el egyedül is!

Mit kell tennem, hogy Jézus megjelenhessék a mi egyházközségünkben, hittanos közösségünkben, az én életemben? – kérdezed.

1. Az egyházközösségi munkáról már beszéltünk (31. l. III.)

Légy tehát az egyházközség építő tagja! De mindig figyelj arra, hogy bármit teszel, az egyetértést ápold, hogy Jézus köztetek lehessen!

2. Az egyházközség építésében legsajátosabb feladatod: úgy élni szűkebb környezetedben, hogy Jézus megjelenhessék köztetek. Élj így akkor is, ha egyedül vagy e vágyaddal!

– *Mit tegyek, ha egyedül vagyok?* – Először is fontos, hogy ne azért vágyódj egy közösségre, hogy ott te jól érezd magad, hanem másoknak akarj örömet szerezni. Jézust kell ideálodnak választanod, aki a keresztet, az elhagyottságot is vállalta övéiért

(vö. 20. és 27. lecke). Vele kezdd el egyedül is szolgálni embertársaidat! És ne légy türelmetlen akkor se, ha mások nem veszik észre szolgálatodat. Jusson eszedbe ilyenkor: kit választottál ideálodnak. Ha így cselekszel, Jézus élni fog benned. S akkor egyszer csak valakit bizonyosan megérint szereteted. És ő is elkezd hasonló módon cselekedni. Ha pedig már ketten-hárman lesztek, akkor megígérhetitek egymásnak, hogy úgy akarjátok szeretni egymást, ahogyan Jézus szeretett minket. S akkor Ő ott lesz köztetek.

– S mit kell tennünk, *ha többen vagyunk* (pl. a hittanórán)? Vajon készek vagytok arra, hogy lemondjatok egymás kedvéért elképzeléseitekről? Készek vagytok, hogy a keresztre szegezett – önmagát feláldozó – Jézust válasszátok ideálotoknak? – Ha igen, akkor határozzátok el, hogy közösségtek első célja az lesz, hogy Jézus legyen köztetek.

A te feladatod azonban ebben az esetben is hasonló ahhoz, amit az imént mondottunk: Kezdd el Jézussal *szolgálni* társaidat (vö. Mk 10,44). Mert ha többen így cselekedtek, Jézus köztetek lesz. – S ha úgy látnád, hogy mások nem tartják meg ígéretüket, ne szomorodj el!

Szolgálatod hatására néhányan elkezdenek majd hasonlóan cselekedni.

S akkor Jézus megjelenhet köztetek.

– Természetesen az, hogy „egymásért élünk nem azt jelenti, hogy másokkal nem törődünk. Ellenkezőleg. Akkor élünk jól egymásért, ha Jézussal élünk: ha *mindenkinek szolgálunk.* Jézus akkor tud megjelenni köztünk, ha mindenki felé az Ő szeretetével fordulunk. – S hogy Jézus megjelenjék köztünk, arra sem azért vágyunk, mert kívánjuk, hogy Ő köztünk legyen, hanem azért is, mert szeretjük az embereket és tudjuk, hogy akkor ismerhetik meg Jézust, ha Ő köztünk van (vö. Jn 17,21).

Összefoglalás

97. Kik jönnek össze Jézus nevében?

Jézus nevében azok jönnek össze, 1. akik készek arra, hogy mindenkit szolgáljanak, 2. akik próbálják úgy szeretni egymást, ahogy Jézus szeretett minket, 3. és akik az Egyház egységében jönnek össze.

98. Mi a jézusi közösség legfőbb szabálya?

A jézusi közösség legfőbb szabálya, hogy tagjai adni akarnak és nem kapni.

Válaszolj!

1. Miért jöttek össze közösségbe az ősegyház első szerzetesei?

2. Mit ajánlottak az egyházatyák az üldözések idején a kereszténeknek?

3. Jézusnak milyen jelenléti módjairól tanultunk?
4. Mikor nevezhető egy közösség kis egyháznak?
5. Miért azok a közösségek tudnak tanúságot tenni Istenről, amelyekben a kölcsönös szeretet uralkodik?
6. Ki tudja megvalósítani az „egységet

Feladat

1. Tégy meg mindent azért, hogy Jézus megjelenhessék közösségedben! Úgy menj oda, hogy adni akarsz.
2. Ha vállaljátok, kezdjetek el a héten egymásért élni! Ajánljátok fel egymásért szolgálataitokat, fájdalmatokat, hogy Jézus köztetek lehessen.

Beszéljük meg!

* Miért kell a szenvedő Jézussal eggyé válnunk ahhoz, hogy jó közösségünk alakulhasson ki, hogy Jézus köztünk lehessen?
– Milyen következményekkel jár a közösségben, ha nem tudunk lemondani elképzelésünkről mások kedvéért; ha nem tudjuk elviselni mások hibáit, és nem tudjuk szeretni őket úgy, ahogy vannak; ha nem tudunk uralkodni hangulatunkon (pl. rosszkedvünket bevisszük a közösségbe)?
– Hogyan oldódnak meg ezek a problémák abban, aki szereti a keresztre szögezett Jézust, és egyesül Vele (vö. 20. lecke)?
* Sok egyházközségben vannak „szakosított” csoportok. – Egyesek az öregek-betegek gondozását, mások a templomi ünnepek megrendezését, mások a hitoktatásban való segítséget, ismét mások a közös imádságot stb. tartják fő feladatuknak. Így sok oldalról építik a közösség életét. És sokfelé 13-14 évesek is alkotnak ilyen közösségeket – szerves egységben az egyházközséggel.
Hogy néz ki egy ilyen csoport élete?
1. E csoportok sokfelé a hívek vagy a fiatalok egyéni buzgóságából születtek (felsőbb indítás nélkül). Például néhányan elkezdték látogatni utcájukban vagy különböző intézményekben a betegeket és öregeket. Aztán új „munkatársak” csatlakoztak hozzájuk...
2. Az önálló kezdeményezés alapján létrejött csoportokban spontán kialakult a *vezetés rendje*. Más csoportok választanak (vagy a lelkipásztor jelöl ki) vezetőt, „egységesítőt”. A vezetőt néhol időnként váltják. Így mindenki átéli a munka felelősségét. – A csoport tagjai vele egyetértésben dolgoznak.
3. A csoport a hittanon kívül is havonta egy-kétszer összejön, egyetértésben az egyházközösség vezetőjével. Az összejövetel igazi *testvéri találkozás*. Ilyenkor megbeszélik a tennivalókat, de van helye a közös imának, éneklésnek, lelki tapasztalatok kicserélésének (egymás megerősítésének) is.
– A *II. Vatikáni Zsinat* ismételten buzdít ilyen – az egyházi vezetéssel egyetértésben élő – csoportok létrehozására. Gondold meg, te mit tehetnél? (Vö. A papságról 6; A világiakról 17, 18, 30.)

New Age – új vallási áramlat?
(Olvasmány)

Ateista, materialista diktatúrában felnőtt vallásos vagy valami anyagon túlit kereső fiatalnak felcsillant a szeme, amikor egy-egy könyvben, filmben, előadásban – a sok kemény materialista szöveg után – egyszer csak arról hallott, hogy a világmindenségben egy végtelen

isteni értelem, erő, energia működik; hogy ez az erő áthatja az egész mindenséget; hogy bizonyos elmélkedési módszerekkel kitágíthatjuk tudatunkat, s akkor a mindenséget átjáró, mindenben jelenlevő isteni erővel egyesülhetünk; hogy az emberiség egységét, a világbékét elérhetjük, ha eljutunk a mindenséggel való egyesülésnek erre a magasabb tudatállapotára stb. – Hiszen ilyen vagy hasonló megfogalmazásokat eddig csak keresztények között hallott, és úgy tűnt, hogy ezek lényegében ugyanazt mondják, mint mi, keresztények, csak Jézus és Isten nevét ritkábban említik.

Annál fontosabb ma egy kereszténynek tisztába kerülni azzal, hogy itt egy sajátos, új vallási arculatú mozgalommal állunk szemben, amely korunk embere számára – és kereszténye számára is – vonzó jelszavakat hangoztat, valójában azonban az Evangéliummal össze nem egyeztethető, s (bár ezt általában csak a beavatottak tudják meg) keményen kereszténye llenes irányzat.

1. Mit tanít a New Age?

– A személyes, és a világot szeretetből megteremtő Isten helyett – kozmikus erőről beszél, amely átjár mindent, mindenben jelen van. Teremtés tehát nincs, és személyes Isten sincs, mert minden Isten *(panteizmus).*

– A józan ember felismeri gyengeségét, esendőségét, s a keresztény találkozik Isten végtelen megváltó, felemelő szeretetével Jézusban. Tudja, hogy általa ő is isteni életre van híva. – A New Age szerint bűn lényegileg nincs, s az ember természete szerint jó és isteni (az isteni világ része), csak – különböző tanfolyamok, meditációs technikák segítségével – ki kell tágítania tudatát, meg kell valósítania önmagát, át kell élnie fensőbbrendű énjét, a Mindennel való egységét, istenségét.

A New Age Istenben való bizalom helyett csak önmagadba vetett bizalomra hív; megváltás helyett önmegváltásról beszél; a felebarátért való odaadásról nem szól, csupán önmagunk szeretetéről, önmegvalósításról. – A szeretetben letisztult, Istent sugárzó ember keresztény ideálja helyett, az ő ideálja a *Superman,* aki a kozmosz energiáit birtokolja, aki mindent meg tud tenni, amit akar, aki kapcsolatban áll földöntúli lényekkel és erőkkel... S bár ez már a mesék vagy a varázslás vagy a gonosz lélek világa, – de hány filmben, könyvben, előadásban találkozhatsz ezekkel a gondolatokkal!

– A keresztény ember tudja, hogy Istenben, Isten szeretetében a világ valamiként már egy, s ahogy visszaszorul az önzés, a gyűlölet, ahogy elmélyülünk Isten szeretetében, úgy valósul a világ egysége. – A New Age szerint a világmindenség egyetlen szerves isteni egység: minden ember része az isteni kozmosznak, s a magasabb tudatra emelkedés automatikusan megoldja az emberiség egységét.

– A keresztény Isten szeretetével találkozik már itt a földön, s vele találkozik szemtől szembe a halál után. A New Age átveszi a keleti vallások lélekvándorlás tanát, amely szerint a lélek addig vándorol élőből élőbe a földön, míg meg nem tisztul, akkor pedig feloldódik, egyesül a világmindenség személytelen ősokával (a lélekvándorlásról vö. 29. l. utáni olvasmányt!).

– A keresztény minden vallásban meglátja az emberiség istenkeresését, ezért tiszteli azokat, s tudja, mind út lehet Isten felé. De azt is tudja, hogy a Végtelent kereső emberiség egyedülálló választ kapott magától Istentől, Jézus Krisztusban, akiben Isten a maga teljességét nyilatkoztatta ki: akinek létében és tanításában összefoglalta a korábbi vallásokban levő fényeket, s egy új isteni egységre emelte, s így beteljesítette azokat. – A New Age panteista szemléletéből következik az a tanítása, hogy *minden vallás egyforma,* az isteni világszellem egy-egy megjelenési formája; de a legteljesebb vallásosságra mégis a tudatát kitágító ember jut el, aki túllépett minden tételes valláson, s elérte az új kor szabadságát. (Egy

beavatottabb szinten jelenik csak meg a New Age számos áramlatának kereszténye llenessége.)

2. A New Age kritikájáról

A gyökerek

A New Age újnak mondja magát, valójában csupán modern nyelven, divatos mai szavak köntösében megpróbálja összegyúrni a kereszténység előtti korok, illetve különösen a Kelet vallásait. Gondold meg, mit tudsz a primitív vallásokról, a hinduizmusról, buddhizmusról, taoizmusról (olvasd el, ami az 1. leckében ezekről olvasható), s látni fogod, mennyire ezekre alapoz a New Age, belekeverve még a *természetgyógyászatot, az asztrológiát (csillagjóslást), sámánizmust, varázslást, szellemidézést (spiritizmust) és mindenféle mágikus, okkult (titkos) mesterkedést, egészen a sátánizmusig.*

A történelemben megfigyelhető, hogy a nagy vallási átalakulások, illetve elbizonytalanodások korában különös erővel törnek elő az emberekben az Isten, a vallás és a világ titkai utáni kérdések; s akinek nincs biztos vallási tájékoztató rendszere, az könnyen elfogad mindenféle hiteket, babonákat, amelyektől elirányítást vél kapni az anyagon túli világban. (Ezekben a hitekben természetszerűen keverednek az „igaz meglátások" a tévedésekkel, babonákkal és mesékkel.)

Az emberiség vagy a kereszténység történetét ismerő tudja, hogy a New Age tanítása – néhány modern kifejezéstől, mint „köntöstől" eltekintve – szinte egészében megtalálható a 2–3. század ún. *gnoszticizmusában*...

Módszere

A New Age hatásának egyik titka, hogy megpróbál mindenkit megszólítani. A mai kor tudományára büszke emberét tudományos kifejezésekkel bűvöli el. Bármily homályos vagy anyagtalan dologról beszél, folyton természettudományos fogalmakat használ: pl. kozmikus erő, tudatalatti energia, parapszichológiai jelenség, evolúció, természetgyógyászat stb. Így kelti a *tudományosság látszatát* olyan területeken is – mint a spiritizmus, asztrológia, sámánizmus stb. –, amelyeknek kevés köze van a természettudományhoz.

Számos tv-műsort látsz, újságokat, könyveket olvasol, amelyek mögött a New Age szemlélete áll. Ne ijedj meg lehengerlő, magabiztos, tévedhetetlen, abszolút tudományosnak minősített állításaiktól. Ez a fölényes magabiztosság is része módszerüknek (s az alázatosság hiánya jelzi éretlenségüket is).

S amint 1700 éve a gnosztikusok, a keresztények megnyerése céljából, ők is előszeretettel idézik a Bibliát, s hivatkoznak (gyakran elferdítve) a prófétákra vagy Jézusra, hogy saját tanaikat – pl. a lélekvándorlást, a csillagokon való életet vagy meditációs módszereiket – igazolják, s a hitében kevésbé járatos keresztényt megnyerjék azoknak.

Pénzügyi manipulációk

A New Age különböző áramlatai, tréningjei többnyire gyors és biztos sikert ígérnek: nemcsak a lelki béke és koncentrációképesség megnövekedését vagy szellemi energiát, hanem anyagi sikert is. Ez a tömegeknél többnyire nem jön be. De számos New Age-mester és guru valóban milliárdossá lett jóhiszemű követőinek pénzéből..., s nem egy adó- és egyéb csalás vagy pénzügyi botrány robbant ki világhírű guruk körül.

Pszichés megbetegedések

Itt csak röviden utalhatunk arra, hogy a New Age súlyos pszichés veszélyeket rejt, amint ezt számos megbetegedés is jelzi. Az Isten szeretetére, vele való kapcsolatra, Gondviselésre teremtett ember könnyen összeroppan, ha *kiszolgáltatva tudja magát* asztrál erőknek,

varázslatnak, mágiának, szellemeknek, vagy ha tudja, hogy mások kontrollálhatják az agyát, életét. Hasonlóképp ismételten lehet találkozni olyan személyiségtorzulással, amikor valaki teljességgel túlbecsüli önmagát: kozmikus erők birtokosának, varázslónak, gurunak, titkokba beavatott mesternek tudja magát.

Szellemidézés, gyógyítás, sátáni működés

Sokan kérdezik: De hiszen itt ténylegesen tapasztalhatóan történik erőátvitel, történnek gyógyulások, szellemidézések. S ha ez igaz, akkor szabad-e ezt elutasítani, el nem fogadni?

Számos esetben beigazolódott, hogy látszatos csodák, szellemidézések, tűzönjárások vagy varázslások csalás eredményei. Lehetséges az is, hogy léteznek olyan – netán a parapszichológia kutatási területére tartozó – erők, amelyeket egyszer a tudomány majd felfed, de ma még nem ismerünk. De az Egyház számára sosem volt kétséges az sem, hogy léteznek gonosz vagy *sátáni erők* is. S mindazokon a területeken, ahol az ismeretlen szellemi erők mögött maga a gonosz lélek sejthető, az Egyház teljes tartózkodásra inti híveit.

A Szentírásban számtalanszor olvassuk, hogy a sátán működik: Nemegyszer csodákat tesz vagy prófétál, hogy magához vonzzon embereket. Mózessel és Isten üzenetével szemben a fáraó varázslói is tesznek csodát. Hamis csodatevő volt a bibliai Simon mágus, és ily módon jövendölt az ördögtől megszállott leány az Apostolok Cselekedeteiben (16,16-19). Jézus arról beszél, hogy hasonló jelenségek lesznek az Egyház történelmében is. „Álkrisztusok és álpróféták lépnek fel – mondja –, jeleket és csodákat művelnek, hogy ha lehet, még a választottakat is félrevezessék. Vigyázzatok, mindezt előre megmondtam nektek” (Mk 13,21-23).

Az elmúlt évtizedekben, egy materialista világban, a sátán félrevezetésének módszere az volt, hogy tagadta: létezik más is, mint az anyag. Ma, az anyagon túli világ iránti érdeklődés korában, láthatóan azt a módszert választja, hogy úgy működik az anyagon túli világ által, hogy megkísérli elterelni az emberek figyelmét a lényegtől: Krisztustól, s a neki átadott élettől... Ilyen összefüggésben értjük meg, miért jelentek meg egy csapásra a titkos világ (eddig alig hallott) jelzései, amelyek valóban sokakat maguk felé vonzanak érdekességükkel.

Miért tiltja hát az Egyház a szellemidézést, a spiritizmus és okkultizmus titkos üzelmeinek minden faját: a távolba való erőátvitelt, a szellemi tanácsadók hívását, a mások agyába-életébe való behatolást, a magasabb szellemi energiával való kapcsolatfelvételt? Mert tud a sátáni müködésről, s arról is, hogy a kezdetben játékosnak tűnő szeánszok gyakran véresen komollyá, a gonosz lélekkel való tényleges kapcsolattá válhatnak.

A megkísértéskor a sátán azt ajánlotta Jézusnak, hogy neki ad minden hatalmat. Az anyagon túli szellemi erők hatalmának birtoklása nagy kísértés. S ha fennáll a veszélye, hogy ezek a sátáni erők által működnek, a keresztény nem akarhat szerződést kötni a gonosz lélekkel még akkor sem, ha csupán magasabb rendű intelligenciának hivatja magát.

A sátánizmus, a sátánnal való konkrét kapcsolat keresése, bizonyos erőinek birtoklása, vele egyfajta szerződés kötése ismerős a vallások történetében. S ha olykor kevésbé volt időszerű beszélni erről, ma ismét fel kell rá hívni a figyelmet.

Mindenki bűnös, aki ezeket az új szellemi-vallási áramlatokat követi, vagy aki szellemidézéseken és egyéb szeánszokon, tanfolyamokon részt vesz, netán ilyeneket vezet? – Nyilvánvalóan Isten ez esetben is mindenkit lelkiismerete, jószándéka alapján ítél meg. De az is lehetséges, hogy valaki egyénileg nem akar ugyan rosszat, mégis eszközévé válik a rossznak. – Miközben tehát tiszteletben tartjuk minden ember meggyőződését, ügyelnünk kell a „lelkek megkülönböztetésére”, a leghelyesebb út keresésére. Feltételezhetjük, hogy sokakat egy őszinte igazságkeresés, istenkeresés indít el az új vallási csoportok felé. Annál inkább éreznünk kell a felelősséget korunk emberéért, hogy babonás, zavaros elképzelések helyett –

általunk, élő keresztény közösségeink, s az Egyházak egysége által – Krisztusban találhassák meg az igazi Fényt. (A témáról bőven tájékoztat Gál P.: A New Age keresztény szemmel c. könyve!)

35. lecke: A kereszténység egysége felé (ökumené)

I. Az egység kovásza

Korunkban szervezetek, konferenciák és magas szintű találkozók jönnek létre azzal a céllal, hogy az emberiség egységéért dolgozzanak. De nem kevésbé figyelemre méltók ebben a munkákban a „lentről jövő” kezdeményezések sem. Szerte a világon kisebb-nagyobb közösségek alakulnak, amelyek a keresztények és a világ egységének ápolását tűzik ki célul. E közösségek jellemzője: egyrészt (befelé) a szeretetegységek ápolása, másrészt (kifelé) az emberiség szolgálata. Hatásuk nagy. Szinte láncreakció indul meg körülöttük.

Kiemelkedő példa a *Taizéi közösség.* Alapítójuk *Roger Schutz* (ejtsd: Rozsé Sütz), a világhírű protestáns szerzetes. Fiatalkorában felébredt benne az emberiség egysége utáni vágy. Érezte, hogy mindenekelőtt a keresztényeknek kell egynek lenniük, hogy a világ egységének kovászai lehessenek.

A különböző keresztény egyházak közt a történelem folyamán sok vita és csatározás folyt. „Roger testvér” elhatározta, hogy létrehoz egy olyan férfiközösséget, amelynek tagjai különböző keresztény egyházakhoz tartoznak. Közös életükkel fogják bizonyítani, hogy a különböző hitvallású keresztények képesek testvéreikkel együtt élni. Néhány vállalkozó társával letelepedtek a franciaországi Taizében (1943-ban). A közösség tagjai napközben dolgoztak, reggel és este közös imára, pihenésre jöttek össze. Mintegy 20 évig semmi különös nem történt körülöttük. Számuk lassan nőtt. – Az 1960-as években azonban a keresztény világ felfigyelt rájuk. Egyházi vezetőik meghívták őket, hogy mondják el tapasztalataikat. Majd fiatalok egyre növekvő – százezres – tömege kereste fel közösségüket. És ma indításukra világszerte alakulnak a különböző egyházak tagjaiból álló keresztény közösségek ugyanazzal a céllal: hogy megéljék maguk között a testvéri egységet, és szolgálatára legyenek minden szükséget szenvedő embernek.

Ugyancsak a keresztények egységének előmozdítója és tanúja a *fokoláre mozgalom.* A fokoláre lelkiség célja, hogy a keresztények és a jóakaratú emberek „egyek legyenek”, Jézus vágyának megfelelően (Jn 17, 20-24). A fokoláre közösségekben együtt élnek különböző egyházak keresztényei – az Igére és a kölcsönös szeretetre alapozva közös életüket. A fokoláre egész világon elterjedt mozgalma mindenütt meghívja tagjait, hogy ápolják a kölcsönös szeretetet a más egyházakhoz tartozó keresztényekkel, és minden jóakaratú emberrel.

II. „Legyenek mindnyájan egy” (Jn 17,21)

1. *A világ egységre vágyik*

A jóakaratú emberiséget – a világban levő sok feszültség ellenére is – ma hatalmas közös vágy köti össze: a vágy az egység után.

a) *A világ jóakaratú embereiben* mindenfelé jelentkezik az igény, hogy közelebb kerüljenek egymáshoz; hogy összefogjanak az emberi haladás, a béke, a testvériség ápolásában; hogy elhárítsák a világot fenyegető rémeket: a gyűlöletet, a háborút, a környezetszennyeződést, az atombombát. Erről a törekvésről tanúskodik az Egyesült Nemzetek Szervezete (illetve a népek párbeszédének ideálja) és számtalan nemzetközi szervezet, konferencia, nyilatkozat.

Hazánkban is tanúja vagy a párbeszédnek, amelyet felelős nemvallásos és vallásos emberek folytatnak. Céljuk, hogy minden jóakaratú ember dolgozzék együtt a társadalom és az emberiség javán.

b) A *nem keresztény világ vallásai* (a mohamedánok, zsidók, buddhisták, sintoisták stb.) ugyancsak indítást éreznek az egység keresésére. Nem keresztények és keresztények keresik egymással a kapcsolatot. Érzik, hogy a közös istenhit sajátosan összeköti őket.

c) A *keresztény egyházak* különösen átérzik felelősségüket. Tudják, hogy az emberi testvériség Isten akarata; hogy az egység utáni vágy, amely a világban él, a Szentlélek indításából fakad. Azt is tudják, hogy a világ egységéért elsősorban ők a felelősek. Hiszen Jézus a keresztényekre bízta, hogy egymás iránti szeretetükkel hívják meg a világot a teljesebb egységre (Jn 17,23; 13,35). – Fájdalommal látják, milyen sok feszültség uralkodik a földön; nemcsak a földrészek és népek között, hanem sokszor a családokon belül is. De azt is tudják, hogy ezen úgy segíthetnek, ha mindenekelőtt maguk között valósítják meg az egységet. Így válik a kereszténység az egység jelévé és kovászává a világ számára.

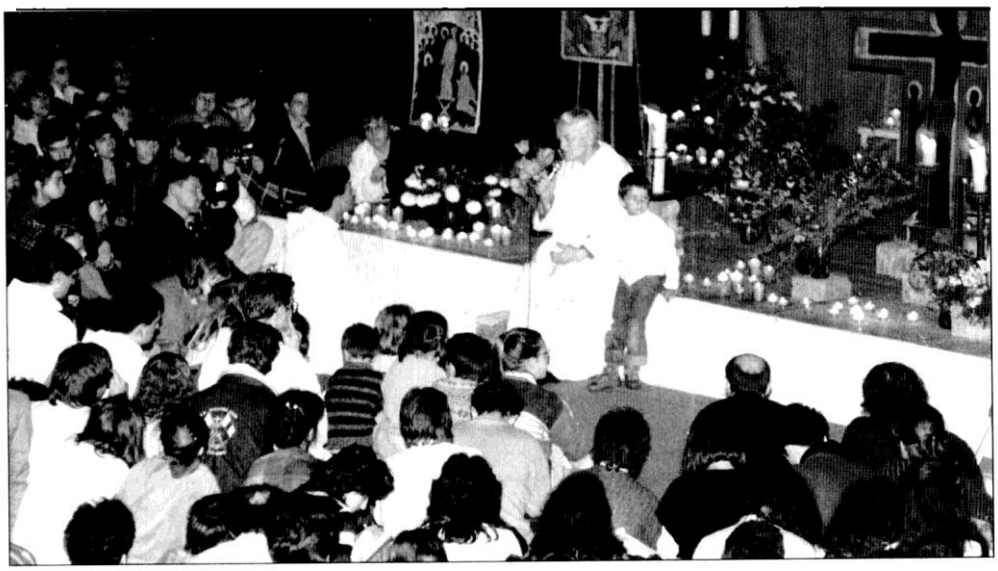

Roger Schutz a pécsi sportcsarnokban, 1989

2. *A keresztények egységéről*

Hogyan szakadt szét a kereszténység? – Bármennyire ellentmond is az Evangéliumnak, a keresztények közt kezdettől fogva voltak hibák és viszályok is (vö. 1 Kor 1,10-13). Ezek egyes esetekben szakadáshoz vezettek. Így új egyházi közösségek jöttek létre, amelyek rendszerint néhány vallási kérdést máshogy értelmeztek, mint a „római egyház".

A szakadások hátterében többnyire mindkét oldalon hibák fedezhetők fel:

– A *Katolikus Egyház* a II. Vatikáni Zsinaton ünnepélyesen bocsánatot kért Istentől és az elszakadt testvérektől mindazokért a hibákért és bűnökért, amelyek által az Egyház tagjai és vezetői is felelősek a szakadásokért (Az ökumenizmusról 3,7).

A Katolikus Egyház a legfontosabb tanításbeli kérdésekben hű maradt ugyan az Evangéliumhoz, de életében, magatartásában ismételten voltak hibák vagy egyoldalúságok. Ezek is közrejátszottak abban, hogy egyesek elszakadtak tőle. Az úgynevezett *nagy egyházszakadások* okai között pl. megtaláljuk a korabeli római egyházi vezetés merevségét, az egyházi vagyont stb. is. Az „egyházi jellegű közösségek", a *szekták* létrejöttének okai között pedig kétségtelenül szerepelt, hogy a „nagy egyházak" (köztük a katolikusok) közösségeiben sokfelé lanyha volt a hit, a kölcsönös szeretet, az imaélet stb. A szekták kis közösségeikben ezeket a jogos evangéliumi igényeket próbálták kielégíteni.

A szakadások okai között fellelhető továbbá egyrészt az emberi hiúság, politikai féltékenység, másrészt és mindenekelőtt a Jézus akarta egység iránti érzék gyengülése.

A *keleti egyház* elszakadásának (1054) hátterében pl. ott húzódik Bizánc és Róma, illetve a keleti és nyugati világ hatalmi, szemléleti vitája.

A *reformáció* okai közt szerepel ma is, hogy a sok jogos reformot is követelő egyházi „reformátorok" igényeit a római vezetés nem vette tudomásul. – A feszültség a lutheri szakadáshoz vezetett (1517). A reformátorok azután további vitákba keveredtek egymással, és több ágra szakadtak. (Az USA-ban ma háromszázon felül van a protestáns egyházak, illetve egyházi jellegű közösségek száma.)

Az *anglikán* egyház létrejöttének, illetve elszakadásának döntő oka az volt, hogy VIII. Henrik angol király második házasságát a pápa nem engedélyezhette. Erre ő egész népét a pápától való elszakadásra kényszerítette, és magát nyilvánította az egyház fejének (1531).

3. *A nem katolikus, keresztény (nagy) egyházakról*

I. Az ortodox egyházak (más néven keletiek vagy görög keletiek vagy a pravoszlávok)

Közel állnak a Római Katolikus Egyházhoz. Gazdag lelki életi és liturgikus hagyományokkal rendelkeznek. Virágzik náluk a szerzetesség. Papságukat az apostoloktól folyamatosan átadott megbízatásra vezetik vissza, van szentmiséjük, vannak szentségeik. Mindezért a katolikusok és ortodoxok szükség esetén kölcsönösen felvehetik egymás papjaitól a szentségeket. (Azaz, ha nincs közelben katolikus templom – pl. Görögországban vagy Oroszországban –, áldozhatsz az ortodox templomban is). Nagyra tartják a hívek „általános papságát", küldetését. Máriát, a szenteket példaképükként tisztelik.

Egyetlen igazán lényegi különbség: hogy az ortodoxok nem fogadják el a pápa főségét. Folynak az egyesülésre törekvő tárgyalások.

A világon kb. 150 millió ortodox keresztény él. Hazánkban kb. 30.000 hívük van, akik különböző patriarkátusokhoz (főpásztorokhoz) tartoznak (az ún. Magyar-, Román-, Szerb-, Bolgár-Ortodox közösséghez, illetve az Ortodox Exarchátushoz).

II. Az anglikánok

A reformáció egyházai közül egyes ágai állnak legközelebb a Katolikus Egyházhoz (az anglikánoknak vannak a katolikusokhoz nagyon közel álló ágaik, és a kálvinizmushoz

közelebb álló ágaik is): bár nem fogadják el a pápa főségét, szükségesnek tartják a felszentelt papságot, hisznek az eukarisztikus jelenlétben stb. – Híveik száma a világon kb. 60 millió. Hazánkban nincsenek.

III. A nagy protestáns egyházak

1. *Jellemzésük:* Nem jellemezhetők egységesen, hiszen nemcsak a katolikus októl, hanem egymástól is különböznek; illetve az egyes egyházkerületek, alkalmasint gyülekezetek között is lehetnek egyházfegyelmi vagy tanításbeli különbségek.

Hisznek Jézusban, a Szentháromságban, a keresztség szentségében. A Szentírást Isten szavaként olvassák, és gyakran példamutató odaadással próbálnak elmélyülni annak ismeretében.

Általában nem fogadják el: a pápát, a felszentelt papságot, a gyónást, a házasság felbonthatatlanságát. Az úrvacsorában a) a reformátusok szerint *„lelkileg”* egyesülünk Jézussal, b) az evangélikusok szerint ha hittel vesszük, „testileg” is egyesülünk Jézussal; de Jézus csak a vétel pillanatában van jelen.

2. *A protestánsok így szokták megfogalmazni az őket a római egyháztól megkülönböztető hit-tanításokat:*

	A Római Katolikus Egyház szerint	**A protestánsok szerint**
1. Hitünk alapja	Szentírás és hagyomány	Csak a Szentírás (sola scriptura)
2. Üdvösségünk alapja	Kegyelem és érdemszerző tetteink	Csak a kegyelem (sola gratia)
3. Az üdvözülés módja	Hit és jócselekedetek által	Csakis a hit által (sola fide)
4. Közbenjárónk	Jézus, és mellette Mária, a szentek és minden hívő közbenjáró tettei és imája	Csak Jézus Krisztus (solus Christus)
5. Az Egyház feje	Jézus Krisztus, és helytartója, a pápa	Csak Jézus Krisztus
6. Az „úrvacsora”	Jézus Krisztus lelki és testi (valóságos) jelenléte a kenyérben és borban	Csak lelki jelenlét (reformátusok); Testi jelenlét, de csak a hívő számára, és csak a vétel pillanatában (evangélikusok)

a) *Mit jelentenek pontosabban a fenti megfogalmazások, és mit tanulhat abból egy katolikus?*

Először is értsük meg, mi a reformáció pozitív mondanivalója: Egy olyan korban jött létre, amelyben az Egyház vezetésébe és életébe-gyakorlatába sok világi-formális elem keveredett (a világi hatalom logikája; számos vallási szokás eluralkodása, amelyek mögött kevés volt a hit stb.). A reformáció alapvetően Isten és Jézus Krisztus egyedülálló fenségére irányította a figyelmet; valamint a hitre és Isten Igéjére. –

Vegyük sorba a fenti pontokat:

1. pont. – A tétel háttere: A reformáció korában az egyházban háttérbe szorult a Szentírás. A nép életét sokkal jobban az egyházi formák, hagyományok irányították. A reformáció a Szentírás központi helyre tételéért küzdött.

– A Katolikus Egyház szerint is hitünk legfőbb alapja a Szentírás. De mi hozzátesszük, hogy a Szentírást, illetve Jézus tanítását is jobban megértjük, ha megvizsgáljuk, hogy az Egyház *„hagyományában”,* azaz történelme folyamán (főleg az apostoli korban, amely még

közel állt Jézushoz és apostolaihoz, de később is) hogyan értelmezte a Szentírás egy-egy gondolatát (pl. az Eukarisztiára, a szentségekre, az Egyházi elöljárókra, a pápára, papságra stb. vonatkozókat).

2-3. pont. – A Katolikus Egyház is mindig vallotta, hogy az ember *csak Krisztus megváltó kegyelméből* üdvözül. S a keresztény ember „megigazulásának" útja, hogy hittel fordul Krisztus felé – hogy átadja neki életét. De jócselekedeteink szükségképpen kell, hogy következzenek hitünkből (a tettekkel „termünk gyümölcsöt Istennek" Róm 7,4; vö. Róm 2,6.10), és megerősítik hitünket („aki szeretetben él, Istenben él" 1 Jn 4,16; Jn 14,21). Jézus mondja, hogy a hitből fakadó tettek pótolhatatlanok: „Aki hallgatja tanításomat, és tettekre nem váltja, hasonlít az ostoba emberhez, aki házát homokra építette" Mt 7,26. A hit, ha nincsenek cselekedetei, önmagában holt" (Jk 1,22; 2,17).

Hogyan jöhetett létre a kegyelem és a tettek kiélezéséről szóló vita? A reformáció korában (és ma is!) sok kereszténybe élt az a téves meggyőződés, amely valaha a farizeusok tévedése is volt: ha én betartok bizonyos vallási, vagy szentírási előírásokat, ezekkel a **tettekkel** *kiérdemlem Isten kegyelmét.* Ha eljárok templomba, ha gyónok, áldozok, ha némi pénzt adok a szegényeknek stb., akkor már Isten előtt tetsző vagyok. – A reformáció évtizedeiben jelent meg ehhez még a „búcsúk" kérdése. Az Egyház tanítása szerint „búcsúban" az részesül, aki hittel Isten felé fordult, s ebből a hitből fakadóan valamilyen jót tesz (vö. a búcsúról 40. l. Tudod-e?). De éppen Németországban, búcsút hirdető szónokok gyakran egyoldalúan a tettekre (a Szent Péter-bazilikára adandó pénzre) helyezték a hangsúlyt. Úgy tűnt, azt mondják: ha befizetsz egy bizonyos pénzt (ez egy tett!), akkor kegyelemben, megigazulásban részesülsz. Luther az ellen az elképzelés ellen támadt, hogy a hit nélküli tettek kegyelmet közvetíthetnének. – Jó elgondolkoznunk azon, hányszor jelentkezik a veszély a mai hívők életében is: hogy csak megszokásból, és igazi **hit** nélkül, „hajtunk végre" ún. vallásos tetteket (vö. 5. l/3., a hitről).

A lutheránus és a Katolikus Egyház képviselői közös nyilatkozatot írnak alá a megigazulásról (Augsburg, 1999. október 31.)

A legújabb *augsburgi nyilatkozatban (1999)* katolikusok és lutheránusok közösen nyilatkoztak: a tettek és a megigazulás kérdésében ma nincs lényegbevágó különbség közöttünk. A katolikusok is vallják, hogy Isten kegyelme elsődleges az üdvösséghez (megigazuláshoz), de hozzáteszik, hogy a megigazulásra való felkészülésben, illetve annak elfogadásában az egyén is közreműködhet tetteivel, nem ugyan saját érdeméből, hanem Krisztus megváltó kegyelméből. – A lutheránusok inkább azt hangsúlyozzák, hogy az ember

befogadóként (passzívan) áll a megigazulással szemben, illetve a kegyelem (amit a megigazulásban kapunk) teljes, és nem növelhető; de hozzáteszik: a megigazulásnak gyümölcsöt kell teremnie a szeretet tetteiben, illete a jó tettek által növekedhet a kegyelem működése életünkben.

4. pont. – A reformáció ellenérzését váltotta ki az, ami különösen a népi (vagy más egyoldalú) vallásosságban jelentkezett, hogy egyesek olyan jelentőséget tulajdonítottak Szűz Máriának vagy a szenteknek, hogy ezzel Krisztus egyedülálló megváltó művét elhomályosították: hogy a szenteket, s főleg Máriát, szinte Krisztussal vagy Istennel egy szintre helyezték. – Krisztus az egyetlen Megváltó! – mondja a reformáció. S ez igaz! A tiszta katolikus hit tudja ezt. A szentekre és Máriára úgy tekint, mint akik testvéreink Krisztusban – s hasonló módon közbenjáróink és imádkozhatnak értünk, amennyiben egymásért is imádkozhatunk, egymásért is ajánlhatunk fel szenvedéseket, s ezzel egymást is közelebb vihetjük az üdvösséghez (vö. erről bővebben a 30. l.!). – De ez sem a saját tetteink erejéből történik, hanem Krisztus kegyelméből, aki meghívott bennünket Testébe, s ránk bízta, hogy „testünkben kiegészíthessük azt, ami 'hiányzik' Krisztus szenvedéséből" (Kol 1,24; vö. 19. l).

5. pont. – A reformáció korában az Egyház különös sebe volt, hogy a pápa, a főpapok gyakran inkább világi hatalmasságok, földesurak voltak, mint Krisztus emberei (erről bővebben vö. a 25. l. után az Egyház bűneiről szóló olvasmány B/1 pontját!). Ez érthetőbbé teszi a reformátorok szembefordulását az Egyház korabeli hierarchikus rendjével. – Persze láttunk más példákat is: pl. Szent Ferencét vagy más szentekét, akik az egyházi elöljárók mindezen emberi nyomorúságai ellenére is benne maradtak az Egyházban, s belülről kezdtek annak megújításához. A reformáció egyházszemlélete demokratikusabb, mint a középkori, feudális vonásokat hordozó, egyházszemlélet. De tudjuk, a Katolikus Egyház is lényeges fordulatot tett az Isten Népét első helyre tevő szemlélet felé. (vö.32. l; és 31/II/4: a hívők általános papságáról!) – A reformáció egyházszemléletében súlyt kap minden keresztény *személyes* küldetése és kapcsolata Istennel. A középkor teológiájában viszont kevéssé volt jelen a *Szentháromság titka,* mint minden emberi közösségnek, s elsősorban az egyházi közösségnek a modellje. A mai katolikus egyházszemléletet, az Egyház közösségéről és egységéről vallott szemléletet nagymértékben ez a titok határozza meg (vö. 16. l; 25. l; 31-32-33. l.)

A reformáció szembeszegülés volt a teológiai és gyakorlati „klerikalizmussal" is: hangsúlyozta egyrészt minden hívő papi küldetését, másrészt tiltakozott az ellen a felfogás ellen, hogy a hívő csak a pap által juthat a kegyelemhez, a szentségekben. A reformáció korában valóban gyakran úgy tűnt, hogy a pap általi szentségkiszolgáltatás a kegyelem egyetlen útja – pl. a gyónásban. Ma a Katolikus Egyház hangsúlyozza, hogy bár a szentségek (amelyeket többnyire a felszentelt papok szolgáltathatnak ki) nagyon fontos kegyelmet közvetítő jelek, de a hívők személyes hite az, ami elsősorban a megigazulásra – a kegyelmi életre – vezeti őket, s a szentségek „csupán" a hit isteni megerősítései. Ezért pl. ma valljuk, hogy az elváltak, akik nem járulhatnak ugyan gyónáshoz, áldozáshoz, bűnbánatuk által kiengesztelődhetnek Istennel, s ha a szeretet útját járják, élhetnek Isten kegyelmében! (Vö. 49. l/II.3.b.5.)

Összefoglalva: A reformáció a papság, a pápaság hibáit látva elutasította a lényeget is: hogy Jézus Péterre és apostolaira (s annak utódaira) bízta az Egyház vezetését, összefogását (vö. 32. l.).

6 pont. – A reformáció – születésének történelmi adottságaiból következően is – óvakodik minden formalizmustól, intézményesüléstől, megmerevedéstől: mindentől, ami Isten-Krisztus fenségét meghamisítaná. A vallástörténelem folyamán (már a zsidókkal kezdődően) újra és újra felmerült a (nem jogtalan) félelem pl. a képektől, szobroktól – nehogy valaki bálvánnyá tegye azokat, isteni erőt tulajdonítson nekik. Hasonlóan nem jogtalan a félelem a „szent

formáktól, jelektől", nehogy valaki azt higgye, hogy azok hit nélkül is hathatnak. – Ha meg akarjuk érteni a reformáció félelmét az Eukarisztia (s más szentségek) katolikus felfogásától, bizonyára innen kell kiindulnunk. – Ma a Katolikus Egyház is küzd azért, hogy szentségeket igaz hittel vegyük (és ne formalizmusból)! – A kálvini reformáció a katolikus Eukarisztia-felfogással kapcsolatban odáig ment, hogy azt bálványimádásnak nevezte. Különösen az ellen a vélemény ellen tiltakoztak, ami valóban jelen volt a korabeli Egyházban: hogy a szentmisében *megismétlődik* Jézus áldozata. – Ma a katolikusok is azt mondják: Jézusnak csak egyetlen áldozata volt, de a szentmisében ez titokzatosan megjelenik, ebben részesedünk.

Örömmel látjuk, hogy protestáns testvéreink is hiszik, hogy az úrvacsora emlékeztet bennünket Krisztus végtelen szeretetére, s hogy általa lelkileg, vagy a vétel pillanatában egyesülhetünk Jézussal. Mi *még többet merünk hinni:* Hogy a szentmisében valóságosan megjelenik Jézus keresztáldozatának titka, maga Jézus, aki értünk meghalt és feltámadt. Szeretete addig megy, hogy megteszi ezt az „abszurd lépést": kenyérré válik, táplálékká számunkra. (Ő maga mondta: „Az én testem valóban étel, s az én vérem valóban ital" Jn 6,56 stb.) Azt viszont mi is valljuk, hogy ez az isteni kenyér és bor csak azok számára lesz éltető táplálék, akik hittel veszik azt (vö. 1 Kor 11,27-30; 38. és 23. l!).

b) A *fenti sémával kapcsolatban még tudnunk kell:* A protestáns gyermekek, fiatalok általában a fent vázolt különbségeket tanulják hittanórákon. Pedig e szembeállítások a reformáció korában fogalmazódtak meg, a Katolikus Egyházban fellelhető szélsőségekkel szemben, a szélsőségeket kiélező vita hevében. Ma ezért egyre több protestáns és katolikus teológus állapítja meg: hogy bár e nézetkülönbségek egy része ma is létezik (pl. az Egyház fejének vagy az úrvacsorának kérdésében), más részükben vagy alig van nézeteltérés közöttünk (amint pl. az augsburgi evangélikus-katolikus nyilatkozat kimutatta a *kegyelem, a hit és a tettek* viszonyával kapcsolatban), vagy az sokkal árnyaltabb annál, mint ahogyan ezt a fenti rövid, és közismert megfogalmazás képes volna visszatükrözni. – E megfogalmazások kritikus pontja az is, hogy 1. az átlag katolikus hívő ma több tételéről kevéssé érti, hogy mit jelent, mert az alapfokú katolikus hitoktatás kevés időt fordít arra, hogy ilyen – a katolikus teológia és gyakorlat szempontjából már részben túlhaladott – kérdésekkel foglalkozzon, 2. amit pedig az átlag protestáns gondol ezek alapján a katolikusokról, az csak nagyon részlegesen felel meg a Katolikus Egyház jelen hitének, illetve a kérdések árnyaltságának.

Bizonyos, hogy míg minden egyházban megtalálható ma is egy ellentéteket kereső (kevéssé jézusi) magatartás, addig megtalálható az egység keresése is. Jézus hívását követve a Katolikus Egyház is arra hív ma, hogy – Jézusra, a Szentírásra és a kölcsönös szeretetre alapozva – odaadással dolgozzunk a keresztények közötti egység növekedésén.

3. A protestáns (nagy) egyházak közt legjelentősebbek:

– *Evangélikusok* vagy lutheránusok. – Hittételeiket az augsburgi (ágostai) hitvallás foglalja össze. Szertartásaikban legtöbbet őriztek meg a katolikus liturgiából. Hierarchiára emlékeztető egyházi szervezetük van. A leginkább keresik az ökumenikus kapcsolatot a Katolikus Egyházzal; ennek gyümölcse a két egyház között született ökumenikus augsburgi nyilatkozat (1999-ben), amely kimondja, hogy a két egyház a „megigazulás" alapvető hitbeli kérdésében – az öt évszázados feszültség után – el tudja fogadni egymás tanítását. (Számuk a világon kb. 70 millió, hazánkban a lakosság 4,5%-a tartozik hozzájuk),

– *Reformátusok* vagy kálvinisták. A reformációnak az evangélikusokat „túlszárnyaló" ága. Egyházszervezetében demokratikus vonásokat mutat. Gyülekezeti életük fő irányítója a világiakból álló presbitérium. Szertartásaikban, templomaikban a „puritanizmus" jellemző: képek, szobrok mellőzése, a liturgia leegyszerűsítése lényegileg az igehirdetésre és személyes imára. (Híveik száma a világon kb. 50 millió – de nagyon közeli kapcsolatban állnak az anglikán egyház egyes „szárnyaival"; hazánkban a lakosságnak mintegy 20%-a.)

– *Baptisták* – A név a 16. sz.-tól ismerős. Sokféle közösség gyűjtőneve. Közös vonásaik: a felnőttkorban való „bemerítkezés”, keresztség hangsúlyozása. Az egyház tagjává a *megtérés,* a hit és a bűnbánat által lesz valaki, s a keresztség csak ezek jele. A gyermekkorban megkereszteltelteket újrakeresztelik. Szervezetük laza – a helyi közösségeknek van jelentős szerepe. Keresik a párbeszédet más keresztény közösségekkel. (A hozzájuk tartozók száma a világon, a gyermekekkel és „be nem merítettekkel” együtt 75 millióra tehető, megkeresztelt felnőttjeik száma 30 millió. – Magyarországon kb.

11.000 a megkereszteltjeik száma, a még „be nem merítkezettekkel” együtt taglétszámuk 35-40 ezerre tehető.)

4. *Úton az egység felé*

Korunk kereszténysége látja, hogy az egység csak az egyes egyházak Krisztusban való megújulása és a kölcsönös megértés által jöhet létre, nem pedig egymás bírálgatása által. A kölcsönös párbeszéd ápolására, az egység előmozdítása érdekében számos lépés történt. A nem katolikus egyházak e célból indították útra az *„ökumenikus mozgalmat”.* A Katolikus Egyházat pedig ugyanez a vágy mozgatta a *II. Vatikáni Zsinaton.* – A különböző egyházak teológusai párbeszédekben, konferenciákon próbálják egyeztetni nézeteiket. Az egyházi vezetők testvéri találkozókat hoznak létre. A pápák ismételten találkoznak nem katolikus vezetőkkel. Sok helyi egyházi közösségben tesznek lépéseket a testvéregyházak felé.

A *II. Vatikáni Zsinat* megújította a Katolikus Egyházban a többi keresztény vallásokról való szemléletet, és új indításokat adott az ökumenikus munkára.

* A zsinat először is hangsúlyozza, hogy katolikus ökumenikus tevékenységünk első feladata „az őszinte és tüzetes vizsgálat: mit kell magán a katolikus családon belül megújítanunk azaz *hol kell nekünk megújulnunk* (Az ökumenizmusról). Hiszen sokakat az tart távol az Egyháztól, hogy tagjai nem élnek kellő buzgósággal evangéliumi életet. – Ezzel kapcsolatos több fontos megállapítás:

* A zsinat a Katolikus Egyházban az Evangélium legteljesebb őrzőjét látja. De vallja, hogy a katolikusok is *tanulnak a többi keresztényektől:* hiszen a mi épülésünkre szolgál mindaz, amit a Szentlélek kegyelme különvált testvéreinkben megvalósít (ugyanott 4). Indítást jelenthet számunkra az ortodox egyházak liturgikus élete, a protestáns egyházak bibliaszeretete (ugyanott 15,21) vagy az egyházi jellegű közösségek mély közösségi és imaélete.

* Következőleg az egyházak egyesülését nem szabad egyszerűen úgy elképzelni, hogy az „elszakadt keresztények visszatérnek” a Katolikus Egyházba. Hiszen a Katolikus Egyháznak is meg kell újulnia. Az egyesülés útja inkább az, hogy a keresztény egyházak mind közelebb kerülnek Krisztushoz és *Benne találkoznak* egymással (vö. ugyanott 4,6). (S az egyesülés természetesen nem jelent majd teljes egyformaságot sem. Az egyes egyházak megtartják a maguk értékeit, és így jutnak el a hit és a szeretet egységére.)

* A zsinat kéri a híveket, hogy a krisztusi szeretet és megértés lelkületével *közeledjenek a más vallású testvérekhez.* –„Ne azt nézzük, ami szétválaszt, hanem ami összeköt.” – Majd buzdítja őket, hogy „ismerjék fel az idők jeleit, és mindannyian szorgalmasan vegyék ki részüket az ökumenikus munkából” (ugyanott 4). E téren *konkrét javaslatokat* tesz: a) A katolikusok folytassanak testvéri párbeszédet a nem katolikus keresztényekkel, b) működjenek együtt velük a közjóért való tennivalókban, c) tájékoztassák őket Egyházunk ügyeiről, d) és imádkozzanak velük együtt ökumenikus összejöveteleken (ugyanott 4,8).

* Végül aláhúzza az ökumenikus cselekvés alapvető szabályát: A különböző keresztény egyházak akkor kerülhetnek közel egymáshoz, ha bennük a jézusi egység uralkodik. Tehát a katolikusok feladata is az, hogy ne saját elgondolásaik szerint járjanak el e téren, hanem mindig *egyetértésben egyházi elöljáróikkal.*

III. Te is felelős vagy!

Korunk kereszténységének legnagyobb feladata az egység helyreállítása. Ezzel tartozik a világnak is. Hiszen így tudja meghívni a világot a jézusi testvériségre. S e munkában neked is közre kell működnöd! – Hogyan?

Tudod, hol termette a legszebb gyümölcsöket az ökumené? Nem a tárgyalásokon vagy a konferenciákon, hanem ott, ahol emberek mélyebben átadták életüket Krisztusnak, és elkezdték szeretni egymást (vö. Jn 17,23). Pl. Taizében a különböző egyházakhoz tartozó keresztények elkezdtek együtt élni – kölcsönös szeretetben, de úgy, hogy közben mindnyájan teljes egységben maradtak saját egyházukkal. Evangéliumi életük világszerte új lendületet adott az ökumenikus mozgalomnak. – Élő plébániai közösségekben vagy lelkiségi mozgalmakban ugyanez történt: e közösségekben uralkodó szeretet, a mély evangéliumi élet ugyancsak felhívta a más egyházakhoz tartozó keresztények figyelmét, és új testvéri kapcsolatokat hozott létre közöttük.

Mit kell tenned?
– Alakíts ki új kapcsolatot más keresztény egyházakhoz tartozó ismerőseiddel! Tekints rájuk testvérként!
– Tedd lehetővé, hogy Jézus éljen közösségetekben!
Ha más hitvallású keresztény testvéreik érzik, hogy szereted őket, ha Jézus él benned és közösségetekben, akkor növekedni fog körülötted a keresztények egysége és az emberiség egysége.

Összefoglalás

99. Miért különösen felelősek a keresztények az egységért?
A keresztények különösen felelősek az egységért, mert Jézus rájuk bízta, hogy „legyenek egy”, és hogy egységük vezesse el az emberiséget Isten és egymás szeretetére.

100. Mit tehetünk azért, hogy környezetünkben növekedjék a szeretet egysége?
Hogy környezetünkben növekedjék a szeretet egysége: 1. nekünk, keresztényeknek, szeretnünk kell egymást; 2. szeretnünk és szolgálnunk kell minden embert.

Válaszolj!

1. Milyen nagy egyházszakadásokat ismersz?
2. Mik voltak az egyházszakadások okai?
3. Hol teremtette a legszebb gyümölcsöket az ökumené?
4. Miért kell elsősorban saját egyházi közösségeddel egyetértésben élned?
5. Hogy hívják a keresztények egységéért dolgozó mozgalmát?

Feladat

1. Egységre vágyó szívvel szolgáld embertársaidat! Különösen figyelj e héten más egyházakhoz tartozó keresztény testvéreidre! Lásd meg bennük, hogy ők is meg vannak híva a jézusi egységre!
2. A zsinat buzdítja a katolikusokat, hogy rendezzenek találkozókat, közös imákat más vallású kereszténnyekkel; hogy dolgozzanak velük együtt az embertársak szolgálatán. (Az

ökumenizmusról 8,12) Vajon nem volna mód, hogy ilyen találkozót rendezzetek más vallású hittanosokkal? Vagy hogy valamilyen közös szeretetszolgálatot végezzetek?

Beszéljük meg!

Hogyan tudnád megélni *XXIII. János* pápa útmutatását: „Ne azt nézzük, ami szétválaszt, hanem ami összeköt”?

Tudod-e?

Hogyan oszlanak meg a különböző vallások a Földön (2000-ben)?

Vallások			*millió*	*százalék*
Keresztény			2020	31
Ebből:	*millió*	*százalék*		
katolikus	1169	18,7		
protestáns	357	5,7		
ortodox	153	2,4		
anglikán	82	1,3		
egyéb (kis egyházak)	153	2,7		
Mohamedán			1200	19,2
Hindu			859	13,7
Buddhista			359	5,7
Konfuciánus			5,4	0,1
Zsidó			20	0,3
Kínai népi vallások			158	2,5
Nem vallásos			1072	17,7
Ateista			*262*	*4,2*

(A katolikusok aránya Európában 41%, Amerikában 63%, Ázsiában 2,9%, Afrikában 16%, Óceániában 27%.)

Összefoglalás (VI. rész): „Legyenek mindnyájan egy” (Jn 17,21)

Jézus látható közösséget alapított, hogy folytassa művét a világban. Egyházát az Igével, a szentségekkel táplálja, hogy élő Ige, élő Jézus legyen a földön. Egyházát vezetői által Önmaga vezette a szentháromságos életre, hogy képes legyen megjeleníteni a földön az egység életformáját, s ezáltal legyen a nemhívők (a világ) szentsége, és hívjon meg minden embert az egyetemes testvériségre.

Mivel mindez elsősorban krisztusi életet jelent, most ismét lelkiismeret-vizsgálat formájában foglaljuk össze a tanultakat.

I. Összefoglaló kérdések

Hogyan ismertethetjük meg a nemhívőkkel Istent? (vö. 89. kérdés)

Hogyan tudjuk kibontakoztatni másokban a jót? (95)

Miért teljesíti örömmel egy keresztény embertársa vagy elöljárója kérését? (96)

Miért különösen felelősek a keresztények az egységért? (95)

Mit tehetünk, hogy környezetünkben növekedjék a szeretet egysége? (100)

II. Lelkiismeret-vizsgálat

1. Jézus meghívott, hogy légy olyan, mint a lencse, amely összegyűjti a nap sugarait és gyújt!

– Él-e benned a kereszténység öröme? (Imádkozol-e rendszeresen? Hálát adsz-e Isten szeretetéért?)

– Tettél-e valamit azért, hogy másokat elvezess Krisztus örömére? Jézus abban tud élni, az által tud gyújtani, aki szeret.

– Úgy mész-e embertársaid közé, hogy Jézust akarod vinni nekik?

– Rendszeresen járulsz-e szentáldozáshoz? (Azzal a vággyal, hogy Jézus éljen benned, és Ő érintse meg általad embertársaidat?)

– Szeretettel szolgálod-e embertársaidat? („Aki első akar lenni... legyen mindenkinek a szolgája!”)

– Meglátod-e bennük a jelöltet az isteni életre?

– Imádkozol-e, vállalsz-e áldozatot, egyesülsz-e a keresztre szögezett Jézussal mások megtéréséért?

2. Jézus az Egyház vezetői által vezet bennünket, hogy így valósuljon meg népének egysége, s az Egyház jel legyen a világ számára.

– Szoktál-e imádkozni az Egyház vezetőiért (a pápáért, püspöködért, papjaidért)?

– Teszel-e valamit azért, hogy egyházközösségetek szeretetközösséggé váljék? (Mit tehetnél?)

3. Az ember könnyen Nem-et mond másnak, és így feszültséget, szakadást hoz létre. A Szentháromság és Jézus élete csupa Igen a jóra. Jézus által a kereszténynek is meg kell látnia a jót és Igen-t kell mondania arra.

– Felfedezted-e embertársaidban a jót? És Igen-t mondtál-e rá? (Vagy csak kritizálsz?)

– Észreveszed-e a jót, a jóakaratot szüleidben, nevelőidben – és próbálsz-e eleget tenni kívánságaiknak? (Sokszor vagy dacos?)

– Megértéssel vagy-e elöljáróid iránt, ha fáradtak, türelmetlenek? Szeretettel próbálod-e könnyíteni fáradságukat?

– Egyesülsz-e a keresztre szögezett Jézussal, ha nehezedre esik az engedelmesség? (Jézus engedelmes volt a kereszthalálig: – így váltotta meg a világot!)

– Gondolsz-e arra, hogy ha szeretsz, Jézus él benned, és Ő megoldja a nehézségeket?

4. Jézus lehetővé tette, hogy az Egyház titka kicsiben is megvalósuljon. Megígérte, hogy egy egyházközösség, hittanos csoport vagy két-három ember szeretetegységében meg fog jelenni, s ebből megismeri a világ Istent.

– Tettél-e valamit azért, hogy egyházközségetekben jelen lehessen Jézus?

– Azzal az elhatározással mész-e a hittanos közösségbe, hogy adni akarsz? (Hogy szeretni akarod társaidat?)

– Tudod-e tovább szeretni társaidat, ha úgy látod, hogy nem működnek eléggé közre abban, hogy Jézus köztetek lehessen? (Felismered-e ebben a fájdalomban az elhagyott Jézust?)

– Keresed-e a hittanokon kívül is az együttlétet olyan testvérekkel, akik vágynak arra, hogy Jézus megjelenjék köztetek?

– Ha nem vagy együtt keresztényekkel, akkor is törekszel-e úgy élni, hogy Jézusban egy légy mindazokkal, akik benne élnek?

5. Ha mi egyek vagyunk, Jézus köztünk van. S a világ felismeri Istent. Egyébként nem.

– Él-e benned a vágy a keresztények egysége után? (Tettél-e lépéseket a nem katolikus keresztények felé?)

– Azzal a felelősséggel építed-e közösségeteket, hogy másokat ez hív meg az egységre?

Uram, hálát adok, hogy oly sokat megismerhettem a kereszténység, az Egyház titkaiból, a Te titkaidból. Bocsáss meg, hogy sokszor nem teljesítettem eléggé azt, amire hívtál. Add, hogy ma újult erővel tudjak elindulni a te utadon és az egység utáni vágyban!

VII. rész: A krisztusi élet forrásai

36. lecke: Ige – Szentségek – Liturgia

Hogyan lesz emberi közösségből Isten jele?

– *Pachomiusz* neve jelentős az Egyház történelmében. Ő fogalmazta meg az első szerzetesi szabályzatot (†246). Különös módon tért meg... Egyiptomi pogány ember volt. Olyan korban élt, amikor a katonákat erőszakkal fogdosták össze. Őt is „elcsípték" Fegyveres őrizet mellett valamiféle fogolytáborban várta társaival együtt helyzete alakulását. A bánásmód durva és szívtelen volt. Hőség kínozta őket, és nem volt mit enniük. Ekkor „jószívű, jámbor emberek" keresték fel a tábort, s ellátták őket étellel és vigasztalással. Pachomiusz úgy érezte, hogy valami különös melegség sugárzik belőlük. Mintha Istent hozták volna a táborba. Azután megtudta, hogy ezek a keresztények... Még azon az éjszakán megfogadta, hogy kereszténnyé lesz.

–„Valami nagy nagy tüzet kéne rakni, hogy melegedjenek az emberek" – idéztük *József Attilát* az előző rész bevezetőjében. – Láttuk, hogy az Egyháznak kell tűznek lennie, hogy meghívja a sötétben járó világot a fényre, a melegre. Azt is láttuk az előző részben, hogy az Egyház azáltal lesz tűz, jel a világ számára, ha megvalósul benne az egység, s így egy különös módon láthatóvá válik általa maga Isten, maga a Szentháromság titka.

Jézus (azon túl, hogy működik az Egyházi *szolgálatokban,* s ezáltal biztosítja az Egyház egységét) még két sajátos eszközt adott Egyházának, amelyek az isteni tüzet táplálják a lelkekben, s amelyek hozzájárulnak, hogy a keresztények Jézussal és egymással egyesüljenek. Ezek pedig az *Ige* és a *szentségek.*

Krisztus egyénileg is ad kegyelmet. Krisztus szavát, a Szentírást olvasni egyénileg is szükséges, és általa egyénileg is találkozhatunk Jézussal (vö. 5. 6. l.). De Krisztus végső célja mégis az, hogy „összegyűjtse Isten szétszórt fiait hogy *eggyé tegye* őket" (Jn 11,52; 17,21). Hiszen ez az ember szentháromságos célja és beteljesülése; hiszen a közösség egységében lesznek övéi sajátosan Jézus tüzének hordozói (vö. Jn 17,23).

Ezért Krisztus szava (Igéje) és kegyelmei (szentségei) is mindig erre irányulnak, hogy Isten szétszórt fiait összegyűjtsék, eggyé tegyék. S ezért érthető, hogy Krisztus jelenlétének, kegyelmi működésének kiemelt megvalósulása az ún. *liturgia:* – amikor Ő az Egyház közösségében szólal meg – *Igéje által;* – amikor Ő az Egyház *közösségében* szenteli meg választottait – *szentségei által;* illetve amikor az Egyház (mint Krisztus jegyese) közösségben válaszol Isten megszólítására – közösségben kér, ad hálát, engeszteli és magasztalja az Urat Krisztus nevében (vö. Mt 18,20).

A következőkben tehát az Egyház *liturgiájáról* – a közösségi igehirdetésről, a szentségekről, a liturgikus évről – szólunk. Látni fogjuk, hogy az Egyház, illetve a hívek krisztusi életének, Vele való egyesülésének fő forrása a liturgia. Eszköze annak, hogy megvalósuljon Krisztusban a hívek egysége, s az Egyház egyre teljesebben lehessen Krisztus tüze, szentsége a világ számára.

I. A mise ereje

– *Paul Claudel* a modern költészet egyik legnagyobb alakja. Még mint ateista, véletlenül betévedt Párizs egyik kápolnájába. Az ott lévő közösségből s az énekből valami ismeretlen biztonság áradt. Egyszerre úgy érezte: Isten van, és itt van. Az érintés oly erős volt, hogy

elkezdett kutatni. Rövidesen keresztténnyé lett. Művei a legmélyebb keresztény meggyőződésről tanúskodnak.

– A *nagymarosi ifjúsági találkozóra* egy alkalommal egy csoport nem vallásos szociológus érkezett, hogy tudományosan vizsgálják annak lefolyását, a résztvevők viselkedését. Benyomásaikat leírták, majd azok nyomtatásban is megjelentek. Kiderült soraikból, hogy legtöbbjükre megrendítő hatással volt ez a nap, különösen a közös szentmise. Többen úgy érezték, hogy az ott levő több ezer vallásos fiatalból valami olyan erő és tisztaság áradt, amihez hasonlót másutt nem tapasztaltak...

Számos esetről tudunk napjainkban is, amikor egy-egy keresztény közösség élete (vagy közös liturgiája) megrendítette a kívülállókat, sőt, hogy azok az élmény hatására nem egyszer elindultak a megtérés útján.

II. A jézusivá válás eszközei

Ismerjük meg a szentségek és az Ige szerepét a Jézussal való egyesülés útján. Először a *szentségekről* szólunk, mert ezek „működése" a katolikusok számára ismertebb. *Az Ige* (a Szentírás, illetve az igehirdetés) jelentőségét ezután könnyebben megérthetjük. Ezután szólhatunk az Egyház *liturgiájának* a szerepéről.

Nagymarosi ifjúsági találkozó

A) A Szentségek

– *Keresztelő János* a Jordán partján prédikált. Azt hirdette, hogy elközelgett Isten országa, de oda csak az léphet be, aki megbánja bűneit, és új életet kezd. Szavainak hírére kivonult hozzá egész Júdea és Jeruzsálem minden lakója. Miután megvallották bűneiket, alámerítette őket a Jordánban (Mk 1,5).

Mi volt a jelentősége ennek a *Jordánban* való alámerítésnek? És mi a mondanivalójuk hasonló mosakodásoknak a *Gangeszben* vagy a *Nílusban?*

Az ember érdekes képessége, hogy nehezen megfogalmazható élményeket, igazságokat, hiteket megfogható *jelekkel* képes kifejezni. A vallás sok nehezen megfogalmazható élménnyel, igazsággal áll kapcsolatban. Érthető tehát, ha a vallások telve vannak jelekkel.

(Ezek közé tartoznak pl. a vallásos mosakodások, amelyek a bűnbánatot, a megújulási vágyat jelzik.)

1. *Mik a szentségek?*

A szentségek Krisztus (illetve az Egyház) által rendelt hatékony jelek, amelyek jelzik az isteni életet, és közvetítik azt a hívőknek.

a) *Miért van szükség ilyen jelekre* az isteni élet közvetítéséhez? – Mert az ember érzékelhető, megfogható jelek által tudja megközelíteni a megfoghatatlan isteni titkokat. Ezért Isten számos esetben érzékelhető jelek által szólt az emberiséghez, közölte velük titkait.

– Isten jelek és próféták által érzékelhetően szólt már az *Ószövetségben.*

– Majd amikor teljességgel ki akarta nyilatkoztatni önmagát, láthatatlan benső életét, *látható alakban* emberként jelent meg (Tit 2,11).

– Krisztus azt akarta, hogy műve folytatódjék. Ezért Ő is *látható közösséget,* Egyházat alapított, hogy *Isten jele* legyen a világban.

– Az Egyház élő (isteni életet közvetítő), jelei pedig a szentségek.

b) A szentségek *alapításával kapcsolatban* tudnunk kell, hogy Krisztus először is az Egyházat alapította mint a legfőbb szentséget. Apostolainak, illetve Egyházainak pedig megbízást és általános irányelveket adott a „hétirányú kegyelem" közlésére. Azt Egyházára bízta, hogy pontosan mi legyen a kegyelmet kifejező jel. Azoknál a szentségeknél tehát, ahol Krisztus nem határozta meg a szentségi jelet (amint tette ezt pl. az Eukarisztia esetében), a szentségi jelek a történelem folyamán változtak is aszerint, hogy az Egyház egy-egy korban milyen jelet talált kifejezőbbnek (pl. a bérmálás jele kezdetben a kézrátétel volt, később a karizmával való megkenés, majd a kettő együtt).

A hét szentség a következő: **keresztség, bérmálás, Oltáriszentség, bűnbocsánat szentsége, betegek kenete, egyházi rend, házasság.**

2. *Miért éppen ez a hét?*

Van-e valami oka, hogy éppen ez a hét szentség van? Eljutsz a megoldáshoz, ha válaszolsz egy másik kérdésre. Vajon mi az oka annak, hogy az élet bizonyos pillanatait, fordulóit (pl. a születést, nagykorúvá válást, házasságkötést) minden vallás és minden nép megünnepli; hogy megünnepelték a kereszténység előtti népek és vallások, és megünneplik ma az ateisták is?

Az élet döntő fordulóiban, *„határhelyzeteiben",* amilyen pl. a születés, a betegség, a bűn, a felnőtté válás, a házasságkötés vagy egy életet követelő hivatásra való elindulás, az ember megrendül. Megrendíti őt a pillanat súlya (nagyszerűsége vagy fájdalma); megrendíti az előtte megjelenő bizonytalan jövő.

Megrendülését, szorongását ünneplésekkel, jókívánságokkal akarja feloldani. Ha pedig vallásos, akkor imákkal, szertartásokkal fordul Istenhez. S mindezt közösségben teszi, mert ilyenkor mélyebben átéli, hogy a közösséghez tartozik, hogy rá van utalva.

A keresztény sehol nem igényli úgy Jézus biztatását és erejét, mint az élet megrendült pillanataiban. Jézus éppen azért jött, hogy megoldja az ember bizonytalanságát; hogy elmondja: nem kell félnie, mert Isten az élet minden körülménye között gondot visel rá. Érthető tehát, hogy Jézus és Egyháza pont ezekben a pillanatokban biztosítja a hívőket arról, hogy most nem kell aggódniuk; ha átadják életüket Istennek, ha egyesülnek vele, akkor isteni erőt kapnak abban a sajátos helyzetben vagy állapotban (a nagykorúságban, házasságban, betegségben stb.), amely előtt éppen állnak vagy amelyben vannak. – A szentségek közösségi

ünneplések, amelyek így egyedülálló választ adnak a határhelyzetek megrendüléseire és kérdéseire.

A Krisztussal való egyesülésnek e „csomópontjai” így jelzik és átfogják az egész keresztény életet a születéstől a halálig: azáltal ugyanis, hogy a jelzett határhelyzetekben egyesítenek Krisztussal, *egész életünkre* egyesítenek Vele. Hiszen minden szentségben az életre (vagy életszakaszra) szóló Istennel való egyesülésre teszünk ígéretet, s ehhez kapunk kegyelmet. (Gondold végig, mit jelent ez az egyes szentségek esetében!)

3. *Kik vehetik?*

A szentségek bekapcsolnak vagy elmélyítenek bennünket a) Krisztus életében és b) az Egyház életében. A szentségekhez tehát csak *azok járulhatnak, akik hisznek,* illetve akik a szentségek által *egyesülni akarnak a) Jézussal és b) Egyházával* (= akik vállalják a jézusi küldetést az Egyházban.)

* Az Egyház Krisztus halálából és feltámadásából (a húsvéti titokból) él; s azáltal él, hogy bekapcsolódik húsvét titkába. A szentségek az Egyház életébe kapcsolnak be minket azáltal, hogy bekapcsolnak Krisztus életébe. Csak abban hatékonyak, akik általuk egyesülni akarnak Krisztus életével. Tehát csak az járulhat a szentségekhez, aki – a szenvedések árán is – vállalja a krisztusi életformát, illetve az Egyházzal való teljes közösséget.

* Mi az oka, hogy egyes lelkipásztorok csak komoly hívőknek szolgáltatják ki a szentségeket, mások viszont minden feltétel nélkül? – Ennek több oka is lehet. Társadalmi-történelmi oka, hogy néhány évtizede még úgy tűnt, hogy egész falvak, városok vallásosak. Ebben a korban – némileg érthetően – kialakult a gyakorlat, hogy aki a szentséget kéri, annak minden további nékül ki lehet azt szolgáltatni. – Teológiai oka, hogy míg a protestánsok egyoldalúan a hitet hangsúlyozták a szentségekkel kapcsolatban (pl. hogy az Eukarisztikus kenyérben Jézus nincs valóságosan jelen, csupán a hívő számára jelenik meg), addig a Katolikus Egyház azt tanította, hogy a szentségekben Isten kegyelme megjelenik a *felvevő hitétől függetlenül* is (pl. az Oltáriszentségben Jézus akkor is jelen van, ha netán valaki hitetlenül áldozna). – Ezt a tanítást értették nemegyszer még lelkipásztorok is félre, mondván: Ha Isten kegyelme megjelenik, a felvevő hitétől függetlenül, akkor a szentségek kegyelmet közvetítenek számukra olyan esetben is, ha nem hisznek. Pedig az Egyház ezt így sosem tanította. Ha visszatérünk az áldozás példájára: az Egyház azt mondja, hogy a kenyér a misében mindenképp Jézus Testévé válik. *De áldozáshoz csak hívők járulhatnak,* s csak számukra közvetíti Jézust. – A *II. Vatikáni Zsinat* óta pedig az Egyház újra és ismételten aláhúzza, hogy a szentségek „a hit szentségei”, vagyis csak azoknak szabad kiszolgáltatni, akik „jól felkészültek”, és hittel akarják venni azokat (Liturgikus Konstitúció 59. 61). – (Nb. A 80-as években hazánkban 100 katolikusnak keresztelt gyermek közül 43 lesz elsőáldozó, felső tagozatban 12, ifjúsági korban 2-3 jár hittanra.)

4. *Kik szolgáltathatják ki?*

A szentségek Krisztussal, a Szentháromsággal, az Egyházzal egyesítenek. Ki képes erre? Csak maga Krisztus. Valóban: Ő az, aki a szentséget kiszolgáltatók által működik...

A szentségeket általában *püspök vagy pap* szolgáltatja ki. De *világiak* is lehetnek szentségkiszolgáltatók. Pl. szükség esetén keresztelhetnek. A házasság szentségét pedig mindig maguk a jegyesek szolgáltatják ki egymásnak (a pap ilyenkor az Egyház tanújaként van jelen). – A világiak szentségkiszolgáltatási „hatalma”, is jelzi általános *papi küldetésüket* (vö. 31. 1./4.).

B) Az Ige

Isten szavának, Igéjének hívjuk a Szentírást és magát Jézust is. Mi a kapcsolat Jézus (= Ige) és a Szentírás, igehirdetés (= ige) között? A II. Vatikáni Zsinat óta jóval többször beszélünk erről, mint korábban, hogy a Szentírás, illetve az igehirdetés nem egyszerűen elmondja (jelzi) Jézus tanítását, hanem valamiképpen *közvetíti* is magát Jézust a hívő hallgató számára. Ilyen értelemben az Ige – mint jelzés és kegyelemközvetítés – hasonlítható a szentségekhez. Ezért érthető pl., hogy újabban már nemcsak az oltárszekrény előtt gyújtunk gyertyát, hanem – legalábbis Szentírás vasárnapján – a Szentírás mellett is.

1. *Krisztus „jelen van" Igéje által*

A Szentírás szerint Isten szava élő valóság (Jn 6,63; Mt 24,35; Zsid 4,12; 1 Pét 1,23.25). Életet fakaszt és táplál bennünket (Iz 55,10). Mag, amely százszoros termést hozhat (Lk 13,1-23).

Számos keresztény életéből tudjuk, hogy Isten szava a Szentírásban vagy az igehirdetésben ténylegesen megszólította őt, és átalakította életét. *Remete Szent Antal* hallja: „Add el, amid van, és árát oszd szét a szegények közt" (Mt 18,21), s megteszi. *Ágostont* Szent Ambrus prédikációi rendítik meg, majd a végső döntésre egy szentírási mondat indítja: „Legyen vége a kicsapongásnak... az Úr Jézus Krisztust öltsétek magatokra" (Róm 13,13). Hasonlóan a Szentírás szólítja meg *Szent Ferencet* (Lk 9,3-5), *Szent Erzsébetet* (Mt 25,40) vagy sok-sok más szentet és nagy keresztényt, így korunk nagy megújulási mozgalmainak alapítóit és tagjait is. Isten szava tehát él és működik a történelemben és napjainkban is. (Vajon te nem ismersz valakit, akinek életét átalakította a Szentírás?)

2. *Az Ige abban tud „kikelni", aki hittel fogadja és tettekre váltja*

A szentáldozás is csak azt tudja egyesíteni Jézussal, aki hittel veszi. Így van ez az Igével is (vö. Mt 13,23; 7,24 k; Jak 1,22-26). Teljes odaadással kell magunkba vennünk, hogy kifejthesse bennünk isteni hatását. Az egyházatyák ezt úgy fogalmazták meg, hogy az Evangéliummal éppúgy kell egyesülnünk (éppúgy meg kell vele „áldoznunk"), mint az Eukarisztiával. Ugyanerre hív meg a II. Vatikáni Zsinat is.

A *II. Vatikáni Zsinat* kijelenti: „Az Egyház mindenkor tisztelte a Szentírást, mind magát az Úr testét. Hiszen főleg a szent liturgiában szüntelenül veszi és nyújtja az Élet Kenyerét mind Isten Igéjének, mint Krisztus testének asztaláról" (A kinyilatkoztatásról 21).

Szent Ágoston így beszél: „Mondjátok meg nekem testvérek, mi ér többet: Isten Igéje, vagy Krisztus Teste? Ha helyesen akartok felelni, el kell ismernetek, hogy az Ige nem kevesebb Krisztus Testénél. Ha tehát kiszolgáltatják nekünk Krisztus Testét, mi nagyon vigyázzunk, hogy semmi se hulljon belőle kezünkből a földre: ugyanúgy kell vigyáznunk, hogy amikor Isten Igéjét adják nekünk, az se tűnjék el szívünkből amiatt, mert mi másról beszélünk, másra gondolunk. Aki hanyagul fogadja Isten Igéjét, nem kevésbé vétkes, mint aki fegyelmezetlensége miatt földre ejti Krisztus Testét."

A *szentekről, szent mozgalmakról* el lehet mondani, hogy „kikelt bennük" az Ige magja: hogy Krisztus élő Igéivé váltak, hogy életük szó nélkül is kimondja a világnak Krisztus egy-egy Igéjét (vö. 47. 1./I.). Így testesült meg pl. *Szent Ferenc* életében Krisztus tanítása a szegénységről; *Szent Erzsébet* vagy *Teréz anya* stb. életében Krisztus szava a legkisebbek szeretetéről (Mt 25,40); *Kalazanci Szent József* vagy *Don Bosco* életében testet öltött maga a tanító, mindenkit szerető Krisztus stb. – az Ige így akar megtestesülni, megszólalni bennünk is.

C) A liturgia

A liturgia az Egyház *hivatalos istentisztelete.* Benne az egyházi közösség ünnepli Isten jóságát; megváltó szeretetét, amely megjelent a történelem folyamán (vö. 42.1.); s ünnepli Jézust, aki jelen van és működik köztünk, különösen Igéje és a szentségek által.

1. *A liturgia gyökerei*

Az Egyház számára kezdettől természetes volt a *közösségi* istentisztelet, a közös ünneplés, hálaadás. Hiszen maga Jézus közösségként indította útra tanítványait; Ő maga is közösségben ünnepelte velük a zsidóság ünnepeit, majd az Eukarisztiát; hiszen Ő mondta, hogy különleges értéke van a közös imának (Mt 18, 19-20).

Továbbá, ahogy más vallásokban is természetes Isten nagyságának *közös* ünneplése, úgy még inkább a kereszténységben. Hiszen Isten fenségének megtapasztalása összeköti azokat, akik ennek a közös élménynek részesei. A keresztények pedig nemcsak egyszer tapasztalták meg Isten jelenlétét, hanem ismételten újra, sajátosan az Igében és a szentségekben. Természetes hát, hogy közösen ünneplik Isten megváltó jelenlétét az Igében és szentségekben, és közösen adnak ezért hálát (közös jelek, szertartások, énekek által).

* A liturgiában Jézus többféle „módon” jelen van: az Igében, a szentségekben, a bemutató papban, az Ő nevében egybegyűlt közösségben (Mt 18,20). Jézusnak ez az „intenzív” jelenléte is megmagyarázza a liturgia különös erejét.

* A liturgia lényege a *közös* ünneplés, amint az Egyházban való élet is testvéri-közösségi élet (vö. 16., 25. ,32. stb. 1.). Ezt ma még nem mindenki érti, s vannak, akik nem kapcsolódnak be a közös liturgiába. Magatartásuk magyarázata, hogy a *II. Vatikáni Zsinat* előtt keveset hallottak a liturgia közösségi jellegéről. Te azonban működj közre, hogy a liturgia közösségivé váljon! Vállalj felolvasást vagy egyéb közreműködést az istentiszteleteken, végy részt a közös imákban, énekekben, s légy különösen figyelmes a jelenlevő testvérek iránt!

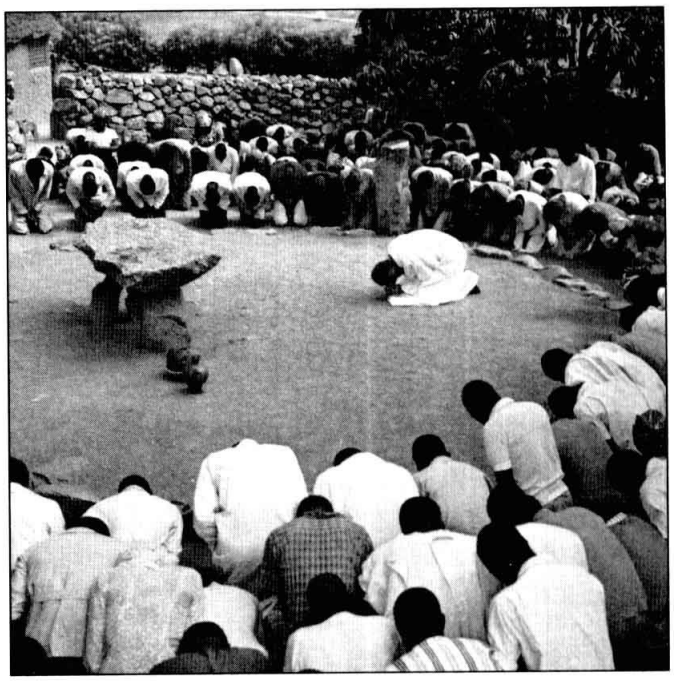

Felkészülés misére – Afrikában

2. *Krisztus papi tevékenységének folytatása*

Az Egyházban Krisztus él. A liturgia elsősorban az Ő műve, Ő folytatja általa tanító, megszentelő, megváltó művét. Ő működik benne mint pap és áldozat.

A *„szolgálati” papság* (a felszentelt papok) Krisztus nevében, Vele egyesülten vezetik a liturgiát, hirdetik az Igét, kiszolgáltatják a szentségeket. *Isten egész népe* pedig bekapcsolódik a liturgiába, hogy ott egyesüljön (a Szentlélek által) a pap Krisztussal, s Vele egyesülten élje meg papi küldetését a világban. (Így a hívek *„általános papságát”* sajátosan táplálja a liturgia.)

A liturgia nem önálló „részecske” az Egyház életében (pl. hetente egy-egy óra a szentmisén), hanem a keresztény élete foglalata: *csúcsa és forrása.* a) *Forrása,* mert Krisztussal egyesülő – papi – életünk forrása és folytonos táplálója. b) *Csúcsa:* mert a Krisztussal való egyesülés az élet csúcsa; és mert olyan ez számunkra, mint az ünnep a munkanapok után – az Istenben való megpihenés, a hálaadás és az öröm helye és ideje. (Gondold meg, hogy az Eukarisztia maga is „hálaadást” jelent!)

3. *Isten szól – az ember válaszol*

A liturgiában tehát Krisztus működik, az Ő megváltó jelenlétét, működését ünnepeljük. Másrészt a liturgiában az Egyház – mint Krisztus jegyese – közös imájával, hálaadásával, Jézusnak való önátadásával *válaszol* is Krisztus megszólítására.

* Ez a párbeszédes jelleg megvalósul az egész liturgiában, sajátosan az Igével és a szentségekkel kapcsolatban.

– *Az Igében* (igehirdetésben) Jézus megszólít minket (vö. Mt 10,14; 1 Pét 3,11; 1 Tessz 2,13). De ez akkor lesz hatékony, ha válaszolunk szavára azzal, hogy készek akarunk lenni tettekre váltani azokat (vö. Jak 1,22; 2,14.17.26).

– A *szentségekben* is jelen van Jézus, és meghívja az embert a Vele egyesülő életre. De ezek is akkor lesznek gyümölcsözőek (láttuk), ha általuk egyesülni akarunk Jézussal.

* A liturgia minden (esetleg másodlagosnak látszó) jele, formája Istennel való *párbeszédre* hív meg. Figyelnünk kell erre, mert minden cselekedet, amelyet gyakran ismétlünk, könnyen megszokottá, személytelenné válik. Vizsgáld meg, hogy mennyire személyesek – Istenhez szólóak – pl. térdhajtásaid, keresztvetéseid stb.!

III. A nemhívők szentsége

Az Ige és a szentségek által a Szentlélek a hívőket egyesíti Krisztussal. A Liturgián a hívők ünneplik Isten megváltó jóságát. De mi lesz a nemhívőkkel? Ők mindebből a kegyelemből ki vannak zárva?

E fejezet elején olvashattál *Pachomiusz, Paul Claudel* és sokak megtéréséről... Hallottad, hogy mily sokakat elindított a megtérés útjára a hívők életének sugárzása.

Az Ige, a szentségek, a hívőkhöz szólnak. De ha mi életre váltjuk Jézus Igéjét, ha egyesülünk Jézussal az Igében és a szentségekben, akkor Ő megtestesül bennünk. S akkor mi leszünk (a bennünk élő Jézus által, *általános papságunk* küldetésének megfelelően) Krisztus közvetítői, szentségei a világ számára. Akkor mi – az Egyház, a hívők közössége és minden keresztény – leszünk Krisztus tüze, a világ világossága, a *nemhívők „szentsége”.*

Ennek a küldetésnek a tudatában végy hát részt a liturgiákon.

– A liturgiában (pl. a szentmisén) akkor tudsz jól részt venni, ha ez valóban *életed csúcsa.* Vagyis ha életedben készültél rá, oly módon, hogy Jézussal éltél; s ha általa (pl. egy-egy szentség által) egész életedet Jézusnak akarod adni. Ha a készület nem is sikerül mindig,

legalább amikor a liturgiára indulsz, szólítsd meg Jézust: köszönd meg neki, hogy meg vagy váltva, s Ő veled van (hiszen a liturgiára azok jönnek, akik ezt ünneplik.) S ha ezt is elfelejtetted, legalább a liturgia elején tárd ki Feléje szívedet. (A szentmise bevezető része pl. különösen is segítségedre lesz ebben.)

– A liturgia az Egyház *közös* ünnepe. Minden keresztény „koncelebrál" = együtt ünnepli Isten jóságát. Egész szíveddel kapcsolódj be a liturgiába, s vállalj aktív közreműködést!

– A liturgia *forrás.* Az élethez ad kegyelmet, az életre indít. Minden liturgiáról azzal a tudattal távozz, hogy papi küldetésed van; hogy egész életeddel arról a Jézusról kell tanúságot tenned, akivel a liturgiában találkoztál, egyesültél! Így válik a te életed is a nemhívők számára jellé.

Összefoglalás

101. Milyen eszközöket adott Jézus Egyházának, hogy általuk az üdvösség jelévé és eszközévé legyen?

Az Egyházban levő szolgálatokat, az Igét és a szentségeket.

102. Mik a szentségek?

A szentségek Krisztus által rendelt hatékony jelek: amelyek jelzik az isteni életet, és közvetítik azt a hívőknek.

102/a. Ki járulhat a szentségekhez?

A szentségekhez csak az járulhat, aki a szentségi jel által egyesülni akar Jézussal és Egyházával.

103. Melyik a hét szentség?

A hét szentség: a keresztség, bérmálás, Oltáriszentség, bűnbocsánat szentsége, betegek kenete, egyházi rend és a házasság.

104. Mi a liturgia?

A liturgia az Egyház hivatalos (közösségi) istentisztelete.

Válaszolj!

1. Miben hasonlít egymásra Krisztus, az Egyház és a szentségek küldetése?
2. Miért éppen az életfordulókra (határhelyzetekre) rendelte Krisztus a szentségeket?
3. Milyen kapcsolat van a szentségek és a húsvéti titok között?
4. Mely szentségeket szolgáltathatják ki a világiak?
5. Mi a nemhívők szentsége?
6. Mi az oka, hogy néhol feltétel nélkül szolgáltatják ki a szentségeket?
7. Mennyiben hasonlít egymáshoz az Ige és az Eukarisztia? (Mit mond erről Szent Ágoston?)
8. Miért gyújtunk gyertyát a Szentírás mellett?
9. Kiben tud „kikelni" az Ige?
10. Hányféleképpen van jelen Jézus a liturgiában?
11. Hogyan jelenik meg a liturgiában 1. Krisztus papsága, 2. a szolgálati papság és 3. az általános papság?
12. Miben áll a liturgia párbeszédes jellege?
13. Mi a nemhívők szentsége?

Feladat

Élj abban a tudatban, hogy szentségi küldetésed van: Életedben és a keresztény testvéreiddel megvalósuló kölcsönös szeretetben Istent kell hordoznotok, és jeleznetek kell Őt a nemhívők számára!

Beszéljük meg!

* Hogyan egyesítenek az egyes szentségek Krisztussal, és miként építik az Egyház egységét?
* Mi az oka, hogy sokan formaságból járulnak szentségekhez? – Miért remélhető, hogy ez a tévedés a jövőben csökkenni fog?
* Miért nem elég, ha csak lélekben egyesülünk Jézussal? Miért van szükségünk szentségi jelekre?

*** * ***

Mik a szentelmények?

Az Egyház a szentségeken kívül más *szent jeleket* is használ. Például hamvazószerdán hamut szentel és azzal jelöli meg a hívőket; gyertyaszentelőkor szentelt gyertyát oszt; Szent Balázs napján pedig gyertyával ad áldást. Vízkeresztkor vizet szentel, amelyet azután különböző alkalmakkor használunk, pl. a templomba lépve szenteltvízbe mártjuk kezünket, és úgy vetünk keresztet. De ezeken kívül az Egyház az élet legkülönbözőbb területein is alkalmaz *áldásokat:* Sokfelé elterjedt pl. a szép szokás, hogy a pap évente lakást szentel (vagy legalábbis az új lakást, új házat megszenteli); egyes vidékeken húsvétkor ételt szentelnek. Ismerős még jegyesek, édesanyák, gyermekek megáldása; vagy különböző használati tárgyaké, dolgoké: pl. templomé, harangé, autóé, olvasóé, vetésé vagy terményeké.

Ezek az áldások, illetve a megáldott tárgyak a *szentelmények.* A szentelmények az Egyház ama hitének kifejezései, hogy Isten gondviselő szeretete az élet minden körülménye között jelen van. Másrészt a jelek az imádságnak és kérésnek is formái. Abban a meggyőződésben használjuk azokat, hogy az imádságos hittel alkalmazott jelek (áldások) megszentelik az élet különböző körülményeit.

A szentelmények tehát *hasonlítanak a szentségekhez:*

a) Nemcsak jelzik a lelki hatást, hanem az Egyház könyörgésének erejével meg is szerzik azt.

b) A szentelmények is az Egyház közösségi jelei (akkor is, ha koronként vagy kultúránként változóak lehetnek), ezért papok vagy egyházi megbízatással rendelkező világiak szolgáltathatják ki azokat.

Viszont mégis *különböznek a szentségektől:* A szentségeket Krisztus alapította – a szentelményeket az egyházi közösség hozza létre. – A szentségeket Krisztus alapító akarata teszi hatékonnyá – a szentelményeket az Egyház imája. – A szentségek lényegileg egyformák az egész Katolikus Egyházban – a szentelmények koronként és országonként változóak lehetnek.

Gondold meg:

1. Imádságos hittel fogadod az áldásokat, használod a szentelményeket, pl. a szenteltvizet?

2. Lakásotok meg van-e szentelve?

Olvasd el:

Babits M.: Balázsolás c. versét.

37. lecke: Krisztusba öltözünk (Keresztség, bérmálás)

I. Az újjászületés éjszakája

Az Egyház legnagyobb ünnepe a húsvét. Az ünnep mondanivalóját megrázóan szép liturgia jeleníti meg. (Különösen élő volt e liturgia az ősegyházban, de az Egyház akarata, hogy napjainkban is hasonló legyen.) – A történeti beszámolók alapján pontosan tudjuk, milyen volt az ősegyház húsvétja. Képzeletben vegyünk részt az ünneplés csúcsán: a húsvétvasárnapra virradó éjjeli vigília-szertartáson.

– A templomban sötét van. A hívek imába merülten, csendben állnak a homályban. A sötét, Krisztus halálára, a nagypéntek fájdalmára emlékeztet. De ebben a sötétben ott feszül a feltámadás győzelme. Erről beszél az egész liturgia. Tűz gyullad, majd a papok és hívek kezében gyertyák: a sötétet legyőzi a világosság, a gyűlöletet a szeretet, a halált az élet. „Krisztus feltámadt, alleluja” – ujjonganak a hívek.

A liturgia felemelő eseménye a felnőttek keresztelése. A jelöltek hosszú idő (1-3 év) óta készültek, hogy beléphessenek a „krisztusiak”, közösségébe. S most itt várják életük legnagyobb eseményét. – Imák, szentírási olvasmányok hangzanak el. Majd a pap külön kápolnába vezeti őket, amelyben vízmedencét pillantunk meg. Alámeríti őket a vízben, s közben a keresztelés szavait mondja. – S a keresztelt és hívek átélik a titkot: ezen az éjszakán, amelyen Isten kimentette választott népét az egyiptomiak fogságából, kivezeti őket is a bűn rabságából. Ezen az éjszakán, amelyen Krisztus legyőzte a halált és föltámadt, Krisztussal ők is meg akarnak halni régi, önző tulajdonságaiknak, és Vele új életre akarnak támadni. Ahogyan Szent Pál mondja: Levetkőzik magukról a „régi embert”, és magukra öltik az újat: Krisztust (Ef 4,22 k). Mindnyájan fehér köntöst kapnak, majd gyertyát a kezükbe: jelezve új, megtisztult életük kezdetét.

Egy korábbi éjszakán egy Nikodémus nevű farizeus osont be Jézushoz. Szerette volna megtudni, hogyan léphet be az ember Isten országába. –„Aki nem születik újjá, nem láthatja meg Isten országát” – mondta neki Jézus. Nikodémus értetlenkedett: „Hogyan születhet valaki, amikor már öreg? Csak nem térhet vissza anyja méhébe, hogy újra szülessék? Erre Jézus azt mondta: „Aki nem vízből és Szentlélekből születik, az nem megy be Isten országába” (Jn 3,4-5).

Ezek a keresztelkedők itt megértették, amit Nikodémus nem értett. S az Egyház azóta is vallja, hogy a keresztség valóságos újjászületés: új élet kezdete.

II. „Krisztust öltöttétek magatokra” (Gal 3,27)

A szentségek Krisztussal és az Egyházzal egyesítik a hívőt. Az egyesülés első lépése és feltétele a hit. A hit megelőzi a szentségeket, viszont Krisztusba és az Egyházba vetett hitüket a hívők azzal fejezik ki, hogy élnek a szentségekkel. – Az első hatékony jel, amely kifejezi és megvalósítja a Krisztussal és Egyházával való egyesülést: a keresztség (eredeti neve: vízbemerítés, alámerítés).

1. *„Akik megkeresztelkedtünk Jézusban, az Ő halálában keresztelkedtünk meg” (Róm 6,3)*

Az ősegyház felnőtteket keresztelt. Ők hosszú időn át készültek a Krisztus melletti döntésre. Döntésük végleges kimondását a keresztelkedés jelentette.

Felnőtteknek, fiataloknak ma is komolyan fel kell készülniük a keresztségre: I. Meg kell ismerniük hitüket, II. életüket az Evangélium szerint kell alakítaniuk, s III. be kell kapcsolódniuk az Egyház, a keresztény közösség életébe. Felkészülésük időtartama így legalább 1-2-3 év. (Vö. Könyvünk Függelékében: A *katekumenátus* és tananyaga c. rész!)

– *Hogyan történik a keresztelés?* – A keresztelkedőt víz alá merítik (vagy vízzel leöntik), s közben e szavakat mondják: „N., én megkeresztellek téged az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében.”

– *Hogyan jelzi* az alámerítés (leöntés) a Krisztussal egyesülő élet titkát?

a) A víz, a vízbe merülés, az ivás – *az élet* jele. – Jelzi az új, isteni életet Krisztusban, a Szentlélek által (vö. Róm 6,4; Gal 3,37).

b) A vízbemerülés, a mosdás, *a megtisztulás* jele. – Jelzi a keresztelkedő vágyát a megtisztult élet után; és jelzi, hogy akit átjár a szentháromságos élet, az megtisztul a bűntől (ApCsel 22,16; 1 Pt 3,21; 1 Kor 6,11).

c) A víz alá merülés a megfulladás, *a halál* jele – a vízből való kiemelkedés pedig az új életre támadásé (Róm 6,3.5; Kol 2,12). – Jelzi, hogy amint Krisztus értünk meghalt, mi is egyesülünk a krisztusi életformával: életünkben állandóan meghalunk a régi, önző magunknak, s így a feltámadást hordozzuk testünkben (vö. 1 Jn 3,14; Ef 4,22 k).

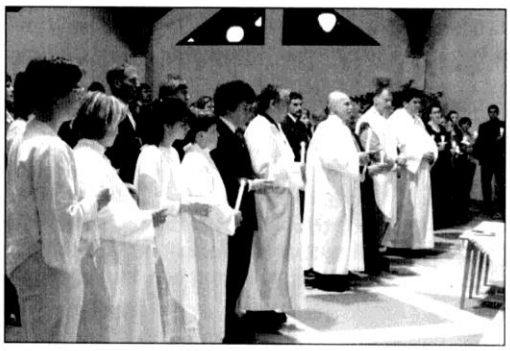

Felnőtt keresztelés Afrikában és Budapesten

* A keresztség tehát a *húsvéti titok és a szentháromságos élet* szentsége. A húsvéti titkot, a halál és feltámadás egységét jelzi a víz alá merítés és a kiemelkedés. A szentháromságos életre külön utalnak a keresztelés szavai: A szentháromságos szeretet életformáját vállaljuk, és Isten ajándékaként a Szentháromság életének részeseivé leszünk.

* A vízbe merülés, alámerítés érzékletes módon fejezi ki a bűntől való megtisztulást, illetve az új életet kezdeni akarást: bűnös emberségünk halálát, és a megtisztult ember feltámadását. (A sivatagos vidékek népei különösen megértették, hogy a víz, az élet, az új élet jele lehet.) Érthető tehát, hogy a jelet már a Krisztus előtti vallások is fölhasználták említett vágyuk kifejezésére. Krisztus e közismert jel alkalmazását írta elő, bár lényegileg új mondanivalót szemléltet vele (Mt 28,19).

2. *„Egy lélekben egy testté lettünk a keresztség által” (1 Kor 12,13)*

a) A keresztségben egyesülünk Krisztussal. b) És Krisztusban egyesülünk mindazokkal, akik Benne élnek: vagyis Krisztus Titokzatos Testének, az Egyháznak tagjaivá válunk.

A keresztség kegyelmeiben részesülnek, s így az Egyházhoz tartoznak azok is,

1. akik életüket áldozzák a keresztény hitért (vérkeresztség), és 2. akik nem ismerték meg ugyan Krisztust, de vágynak az igazi életre, és a szeretet életformáját élik (vágykeresztség) (vö. 25. l./2. c.).

3. *Keresztség és bérmálás*

a) Az Egyház eredetileg felnőtteket keresztelt. Az idők folyamán azonban felmerült az igény, hogy a keresztény családok gyermekei is részesülhessenek a keresztségben. Azóta az Egyház csecsemőket is keresztel, amennyiben legalább az egyik szülő *megvallja hitét,* és *vállalja a gyermek vallásos nevelését.*

* A megkeresztelt a kegyelem „csíráját" kapja meg. Gyermekkeresztség esetében a szülők és keresztszülők ígéretet tesznek, hogy ők biztosítják azt a környezetet, amelyben e csíra kifejlődhet majd a gyermekben.

* És mi lesz azokkal a csecsemőkkel, akik keresztség nélkül halnak meg? – Az Egyház hangsúlyozza, hogy megkeresztelni csak hívő szülő gyermekét szabad (kivéve a közvetlen halálveszélyt). Ugyanakkor biztosak vagyunk abban, hogy Isten minden embert üdvözíteni akart (1 Tim 2,4), hogy Jézus minden emberért meghalt, s mindenki számára elhozta a megváltást (2 Kor 5,18 k; 1 Kor 15,22; Jn 3,17). – Így bizonyosan üdvözíti ezeket a gyermekeket is. *A keresztség nem az üdvösség kapuja, hanem az egyházi közösségé.*

* De mi akkor a megkereszteltek „többlete" a meg nem kereszteltekkel szemben? a) Részesednek az evangéliumi élet „százszoros" kegyelmeiben (Mk 10,30) és a szentségek éltető erejében. b) Azt a kitüntető küldetést kapják a keresztségben, hogy az Egyház tagjaiként Isten szeretetének tanúi, „a föld sója", a „világ világossága", a nemhívők szentsége legyenek.

b) A család döntően hozzájárul ahhoz, hogy egy gyermekben kibontakozik-e a keresztség kegyelme. De a hit mellett mindenkinek magának kell döntenie.

A csecsemőkorban kereszteltek esetében az önálló, nagykorú hitbeli döntés, *a keresztény nagykorúság szentsége a bérmálás.* A bérmálkozó már maga teszi le a keresztségi fogadalmat. Elkötelezi magát, hogy az Egyház felnőtt tagja, Krisztus tanúságtevője akar lenni. E küldetéséhez megkapja a Szentlelket; s az ő kegyelmi „ajándékait" (vö. 55. l.).

A bérmálás természetesen csak abban lesz gyümölcsöző, aki valóban teljes szívvel elkötelezi magát Krisztus és az Egyház mellett. Ezért a bérmáláshoz csak olyan személyek járulhatnak, akik képesek erre az érett döntésre. (A keleti szertartású keresztények viszont a csecsemőknek egyszerre szolgáltatják ki a keresztséget és a bérmálást.) (A bérmálásról részletesen szól az 51-58. lecke.)

4. *Keresztszülő – bérmaszülő*

Ha az ősegyházban egy pogány Krisztus követőjévé akart lenni, rábízták egy megbízható keresztényre. Annak feladata volt, hogy a lelkipásztor irányítása mellett segítse a megtérőt a vallási, lelki fejlődésben, a szentségek vételére való készületben, és bevezesse őt a keresztény közösség életébe. Belőle lett általában a keresztszülő. Megbízatása folytatódott az első szentségek vétele után is: támogatta pártfogoltját, hogy fejlődjék benne a krisztusi élet.

A felnőtt keresztség esetében a keresztszülők, illetve a bérmaszülő küldetése ma is ugyanaz, mint az ősegyházban.

A csecsemő keresztség esetében a *szülők* nevelő szerepe az elsődleges. A kereszt- és bérmaszülők feladata ilyenkor, hogy a szülőkkel együtt támogassák védencüket a hitbeli fejlődésben.

Kereszt- és bérmaszülő tehát olyan keresztény lehet, aki alkalmas erre a nevelő, példamutató feladatra: 1. Aki hite szerint él. 2. Aki meg van bérmálva. 3. Aki betöltötte a 16. évet. (Ennél fiatalabbak csak a lelkipásztor engedélyével lehetnek, ha különösen érett keresztények.)

III. „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14)

Mit gondolsz, ha egy felnőtt megkeresztelkedik, érez-e valami különöset?

A keresztség nem varázslat. Nem olyan, mint egy gyógyszer bevétele (s a többi szentség sem ilyen). Inkább egyfajta elindulás ez az isteni életre. Megadja az isteni *élet csíráját*, de a csíra csak abban tud bontakozni, aki megéli keresztségét, aki Krisztus törvényei szerint próbál élni. Az ilyen bizonyosan megtapasztalja a keresztség kegyelmét. Megtapasztalja, hogy az ő gyönge törekvését Isten százszoros segítségével kíséri; hogy Krisztus „világít” életében embertársai számára.

Éld meg keresztséged titkát! Indulj el ezen a héten mindennap azzal az elhatározással, hogy kész akarsz lenni meghalni önző magadnak, hogy így Krisztus és az Ő szeretete élhessen benned. S ha bérmálásra készülsz, még inkább tégy így. Hiszen arra vállalkozol, hogy a krisztusi élet tanúja leszel. Így Krisztus és az Ő világossága fog fényleni benned.

Összefoglalás

105. Mivé tesz a keresztség?

A keresztség Isten választott gyermekeivé és az Egyház tagjává tesz.

106. Mit kapunk a bérmálásban?

A bérmálásban a Szentlelket kapjuk, hogy általa az Egyház nagykorú tagja és Krisztus tanúja lehessünk.

Válaszolj!

1. Mit jelez a vízbe merítés?
2. Hogyan fejezi ki a keresztségi jel a húsvéti titkot?
3. Kik az Egyház tagjai?
4. Mi a „többlete” a megkereszteltelteknek a kereszteletlennel szemben?
5. Mikor szabad csecsemőt keresztelni?
6. Ki lehet keresztszülő?
7. Mikor érzi az ember a szentségek hatását?

Feladat

1. Éld meg keresztségedet! E héten mindennap indulj azzal, hogy ma kész akarsz lenni meghalni önzésednek, hogy így Krisztus melegét adhasd embertársaidnak, és építsd a keresztény közösséget.

2. Nézz utána, mikor és hol kereszteltek meg!

Tudod-e

– hogy *te is keresztelhetsz?* – Halálveszélyben vagy nagy szükségben mindenki keresztelhet: csecsemőt vagy olyan értelmét használni tudó személyt, aki méltó a keresztségre. – Fejére öntünk vizet, s ezt mondjuk: N., én téged megkeresztellek az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében.

Beszéljük meg!

Mit jelentenek Krisztus szavai, hogy neki a halál által kell megkeresztelkednie (Mk 10,38; Lk 12,50)? Van-e ennek mondanivalója a számunkra?

38. lecke: Jézus halálát és feltámadását ünnepeljük (A szentmiseáldozat)

I. A keresztények áldozata

Plinius, Bithynia kormányzója több levelet írt Trajánusz császárhoz. Az egyikben beszámol arról, hogy a kereszténység (már Kr. u. 110 táján!) elterjedt egész Kis-Ázsiában: „nemcsak a városokban, hanem a falvakban és tanyákon... Minden korból, rangból, mindkét nemből sokan vannak érdekelve ebben az ügyben...” A keresztények szokásai közül különösen arra figyel fel, hogy „meghatározott napokon napkelte előtt összegyűlnek, és Krisztusnak mint Istenüknek énekeket zengenek.” – Plinius itt nyilvánvalóan a szentmiséről ír, amelyre a keresztények a legősibb idő óta összejöttek, s az ott megjelenő Krisztust valóban énekkel köszöntötték.

A Szentírásból is kitűnik, hogy a szentmise (= kenyértörés) Jézus halála után a keresztény közösség erőforrása és ünnepeinek középpontja (vö. 1 Kor 10,16 k; 11,17 k; ApCsel 2,42 k).

Amíg korábban a zsidó és pogány vallás központi eseménye az ünnepi áldozat bemutatása volt, addig a keresztények azt vallották, hogy számukra nincs szükség állati vagy egyéb áldozatra. Az ő áldozatuk az Eukarisztia (vö. Zsid 9; 10,1-18).

Áthatotta életüket az eukarisztikus áldozattal való egyesülés gondolata: „Tégy minket is örök áldozattá” – imádkozzák (a mai napig) a misében. Egyes vértanúk pedig – mint pl. *Antióchiai Szent Ignác* (†110 k.) – a vértanúhalálban is a szentmiseáldozattal való egyesülést élték át. – Szent Ignácot fogolyként szállították Rómába, hogy vadállatok elé vessék. Útközben több levelet írt. Ezekben ilyen – a szentmisére (ostyára, áldozatra) utaló – sorokat olvasunk: „Szívesen halok meg Istenért... Isten gabonája vagyok. Őröljön meg a vadállatok foga, hogy Krisztus tiszta kenyerévé legyek. Könyörögjetek értem, hogy Isten szent áldozatává legyek. Őt keresem, aki értünk meghalt. Őt akarom, aki értünk feltámadt. Születés előtt állok...”

Mi a szentmise mondanivalója a keresztények számára? És miként áldozat a mise? (A témához vö. 24. lecke!)

II. „Az Úr halálát hirdetjük” (1 Kor 11,26)

A keresztség az első szentség: bevezet a krisztusi életbe. Az Eukarisztia a szentségek „koronája”, mert általa valósul meg a legteljesebben az összes szentség célja: az egyesülés Krisztussal és az Ő közösségével.

Az Eukarisztia titkát az Egyház kezdettől fogva meghatározott „keretben”, a szentmisében ünnepli. Figyeld meg, hogyan lesz a szentmise a legillőbb keret az eukarisztikus titok számára!

1. *Az Ige és az áldozat liturgiája*

A szentmise két nagy részből áll: az Ige liturgiájából és az áldozat liturgiájából; – más néven: tanító és áldozati részből.

a) *Az Ige liturgiájában* Isten szól hozzánk. – E rész két fő eleme:

– Isten Igéjének *elhangzása:* az olvasmány, a lecke és Evangélium olvasása.

– Az *egyesülés* Isten szavával: az Ige hallgatása és a szentbeszéd által.

b) *Az áldozat liturgiájában* megjelenik Krisztus, Krisztus áldozata. Két fő része:

– Krisztus áldozatának *megjelenése:* a kánon, illetve az átváltozás szavai által.

– És az áldozat-Krisztussal való *egyesülés:* – a szentáldozásban.

I. Az Ige liturgiája *önálló része* a misének. Ezt jelzi az is, hogy a pap az olvasóállványnál végzi azt, és csak az áldozatbemutatásra megy az oltárhoz. De ugyanakkor *felkészülés* is ez az áldozati részre: felkészülés, mert az Eukarisztia gyümölcsöző vételének feltétele, hogy az áldozóban éljen a vágy Jézussal és áldozatával való egyesülés után, valamint az Egyház, illetve a keresztény közösség egysége után. Márpedig: a) az Ige felébreszti bennünk a Krisztussal való egyesülés vágyát. b) Az Ige liturgiájában való odaadó részvétel pedig *közösséggé formálhatja* a jelenlevőket: A közös bűnbánat, a közös ének és imák, az Ige közös átelmélkedése, majd a közös könyörgés és hitvallás (ha szívvel végzik azokat), hozzájárul a krisztusi közösség kialakulásához. – Jézus megígérte, a nevében (= szeretetében) együtt levő közösségnek, hogy ott lesz köztük (Mt 18,20). – A közösség szentségi megpecsételése azután az Eukarisztiában való közös részesedés.

II. Az Ige és az áldozat liturgiájának *szerkezete* hasonló. Mindkét résznek van bevezető és befejező része:

Az Ige liturgiájára a közös bűnbánattal, az Uram irgalmazz könyörgéssel, majd a Dicsőséggel készülünk. Utána pedig hálásan mondjuk el az egyetemes könyörgést, és valljuk meg hitünket.

Az áldozat liturgiáját bevezeti a kenyérnek és a bornak (a mi adományainknak) felajánlása, és befejezi az áldozás utáni hálaadó könyörgés, majd az elbocsátó áldás.

2. *Jézus áldozatával egyesülünk*

a) *Mi az áldozat?*

„Láttam Uram a hegyeidet
s olyan kicsike vagyok én.
Szeretnék nagy lenni, hozzád hasonló,
hogy küszöbödre ülhessek Uram.
Odatenném a szívemet...” – írja József Attila, Isten c. versében.

Amikor az ember találkozik Istennel, első élménye, hogy Isten Végtelen, a Minden – ő pedig: a semmi. S érzi, hogy egyetlen helyes magatartása Istennel szemben (különösen ha megsejtette jóságát is), hogy átadja magát – egész valóját, mindenét – neki. Minden áldozat lényege ez: Isten végtelenségének és az ember kicsinységének elismerése; elismerése annak, hogy nem én vagyok a „világ közepe” (pedig szerettem volna az lenni), hanem Ő; illetve kifejezése annak, hogy át akarom adni magamat Neki.

Az Istennek való önátadás a *legokosabb* emberi tett. Hiszen mi volna okosabb a kisgyermek számára, mint rábízni magát anyja vezetésére. – S mi volna okosabb az ember számára, mint átadni magát a Szeretet-Isten vezetésének (vö. 15. l.). – Ennek ellenére ez a legigazibb *áldozat is*, mert az embernek semmi nem annyira sajátja, mint az akarata, és semmihez nem ragaszkodik annyira, mint ehhez.

Ismerjük az áldozatbemutatás torzulását is, pl. amikor az ember valamiképp „le akarta kenyerezni” az istenséget áldozatával: áldozott, hogy Isten teljesítse az ő akaratát, de az az áldozat lényegén nem változtat. Az áldozat lényeges elemei közé tartozik Isten *dicsőítése* és a *hálaadás* nagyságáért, jóságáért, valamint az engesztelés a bűnökért, amelyekkel megsértettük Istent. – Az áldozatbemutató kedves tárgyait, állatait vagy önmagát áldozta fel, hogy jelezze önátadását, hogy így dicsőítse Istent, adjon hálát neki, engesztelje Őt. – Az engesztelő áldozat sajátosan jóvá akarja tenni a bűnt: s a bűn Istennel való szembefordulásával ellentétben most teljes létével Igen-t mond Istennek (vö. Lev 4; 50., 51. Zsolt.).

Mise az esztergomi bazilikában
és a Kommunista Párt volt házában az 1990-es fordulat után

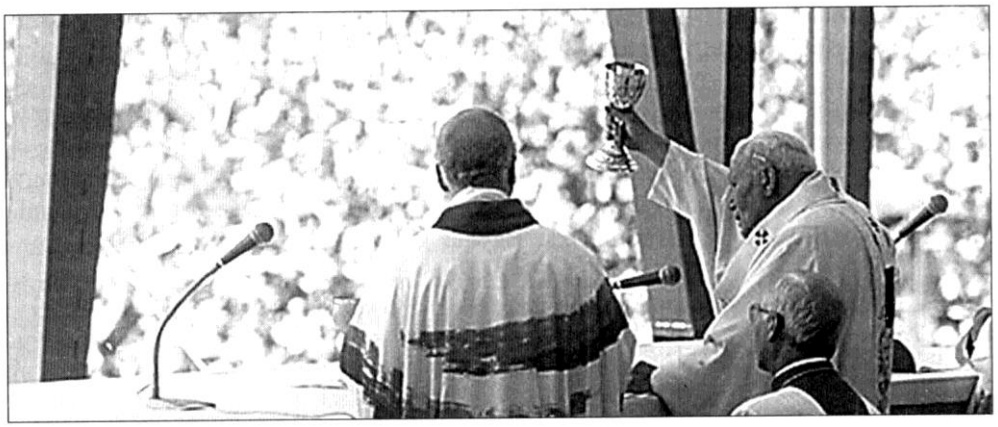

A Szentatya 2,3 millió fiatalnak misézik a Világifjúsági Találkozón 2000-ben

b) *Hogyan volt Jézus áldozat?*

Jézus áldozatának lényege, hogy teljesen átadta akaratát az Atyának a halálig (vö. 15. 1.). Ezzel igazi *dicsérő* és *hálaadó* áldozatot mutatott be egész életével és halálával. S ez volt engesztelő áldozatának lényege is, mert amíg az Istennel szembeszegülő emberi akarat a

bűnben Nem-et mondott Istennek, Jézus egész életével és halálával Istennek kimondott Igen volt (vö. 26. 1.).

c) *Miként áldozat a szentmise?*

Gyakran mondjuk: a szentmisében Krisztus halála *jelenik meg. De azt is szoktuk mondani, hogy a mise az utolsó vacsora emléke. Máskor a feltámadott* Krisztus megjelenéséről beszélünk. Most tehát melyik a három közül?

Az utolsó vacsorán Jézus ünnepélyesen felajánlotta életét áldozatul: a kenyér és bor színe alatt jelenvalóvá tette (mintegy „elővételezte") kereszthalálát. („Ez az én testem... ez az én vérem, amelyet sokakért kiontok" Mt 26,28.) Amikor a szentmisében Jézus parancsára az utolsó vacsora titkát megújítjuk, Krisztus kereszthalálára is emlékezünk (1 Kor 11,26).

Krisztus a mennyben *feltámadottan* él. Tehát a szentmisében is a Feltámadott jelenik meg, aki azonban ma is örök közvetítőnk –„aki mindenkor él, hogy közbenjárjon értünk" (Zsid 7,25; vö. 1 Tim 2,5-6) –, és örök áldozatunk (vö. Zsid 8,1-3; 9,24-27; 10,10). Vagyis a szentmisében Jézus jelenik meg, aki maga az élő Húsvéti Misztérium: a Feltámadott, aki feltámadottan is ugyanaz, aki értünk meghalt. Ő egy örökkévalóságon át magán hordozza szeretetből vállalt sebhelyeit (mondják az egyházatyák): Ő egy örökkévalóságon át az Atyának kimondott *Igen* marad. A mise így egyesülés Jézus halálával (áldozatával) és feltámadásával: a húsvéti titokkal.

„Őáltala, ővele és őbenne a tiéd mindenható Atyaisten, a Szentlélekkel egységben minden tisztelet és dicsőség" – imádkozza a pap, kezében az átváltozott kenyérrel és borral. – Igen, mert az Eukarisztiában az értünk áldozattá vált Feltámadott jelenik meg, s az Ő megváltó áldozata által állhatunk újra az Atya elé, kezdhetünk folyton új életet. Rámutathatunk, s azt mondhatjuk az Atyának: én ugyan méltatlan vagyok arra, hogy eléd álljak, de fogadd el Fiad áldozatát értem is. Őáltala, ővele és őbenne merek eléd állni.

A szentmisében Jézus jelenik meg, aki az Ajtó a menny és a föld között, az újszövetség megkötője. Senki sem juthat az Atyához, csak általa (Jn 14,6; 10,7-10). De általa a mi gyenge emberi tetteink és Igen-jeink kedvessé válnak az Atya előtt. Általa és Benne egész életünk Istennek tetsző és másokat megváltó áldozattá válhat (vö. Kol 1,24).

d) *Hogyan kapcsolódok be a szentmise-áldozatba?*

I. A szentmisében a Test és Vér jelenléte sajátosan jelzi Jézus áldozatának, illetve a húsvéti titoknak a megjelenését. Jézus áldozatának lényege az Ő teljes önátadása. Ha igazán részt akarok venni a szentmisén, egyesülnöm kell Krisztus áldozati lelkületével. Meg kell tehát vizsgálnom magam, hogy állok e téren: kész vagyok-e mindent, egész életemet, akaratomat átadni a Szeretet-Istennek?

Ha egy csodálatos műszer érzékelni tudná a bennem levő vágyakat, törekvéseket, kivetítené ezeket egy képernyőre, mit látnék? Vajon a képernyőt: tanulnivaló, munka, barátok, szórakozás, szerelem, siker stb. töltené be, és Isten csak egy kis sarokban kapna helyet, mint valaha a pogányok házi bálványa a szoba sarkában? Vagy vajon a *Minden-e* számomra Isten, az *Első,* akiben aztán többi vágyaim is megtalálják helyüket? – Földi vágyaink mindig újra el akarják foglalni az első helyet szívünkben, s ki akarják szorítani Istent az első helyről... Ezért folyton újra döntenünk kell Mellette. S épp itt van önző akaratunk folytonos „feláldozásának" szükségessége. Ha folyton újra meghalunk önös énünknek, s átadjuk magunkat Istennek, akkor tapasztaljuk meg, hogy bár a magunkról való

lemondás fáj (egyfajta halál), de Isten a százszorosát adja vissza (megtapasztaljuk a feltámadást).

Az Istennek való önátadás Jézus tanításában mindig a felebarát szeretetét is jelenti. A szentmise sem magányos egyesülés Jézussal, hanem Benne találkozás és egyesülés az egész jelenlevő közösséggel (vö. 1 Kor 10,17). A szentmisébe való helyes bekapcsolódás feltétele tehát az is, hogy nyitott szívvel forduljunk embertársaink, különösen a jelenlevők felé.

II. Krisztus a szentmisében *három módon jelenik meg:* a közösségben, az Igében és az áldozatban. Ha Krisztus áldozati lelkülete él benned, akkor meghallod majd az Igében hozzád szóló Krisztus hangját, aki megtanít az Isten és embertárs iránti szeretet módjára. S akkor találkozhatsz a közösségben jelenlevő Krisztussal: hiszen Ő azok között tud jelen lenni, akik az Ő nevében jönnek össze, akik készek úgy szeretni egymást, ahogy Ő szeretett minket (vö. Jn 15,13; Mt 18,20). S akkor élő lesz áldozatod is.

III. „Tégy minket is örök áldozattá!”

Régen ismerős volt a kifejezés: „misét hallgattunk”. Ehelyett azt kell mondanunk: a szentmisén „részt veszünk”.

A szentmisén való részvétel több dologra meghív: Végy részt a misén azáltal, hogy

– teljes szívvel *figyelsz* Isten Igéjére, s próbálsz egyesülni Vele,

– *egyesülsz* az Eukarisztiával (áldozol!), hiszen a mise nagy ajándéka éppen az, hogy áldozhatsz,

– együtt *énekelsz* és imádkozol a jelenlevő közösséggel, s próbálod átélni, hogy Isten családjaként, testvérekként vagyunk együtt,

– ha lehetséges, *részt vállalsz* a liturgikus feladatokból (felolvasás, ministrálás stb.).

De a misén való részvétel alapja az legyen számodra, hogy újra *döntesz Isten mellett,* hogy Teremtődnek és Uradnak ismered el Őt, s Jézussal együtt átadod életedet, akaratodat, sorsodat. Ha nehéz ledöntened bálványaidat, ne félj! Gondold meg, mit kíván tőled ma Isten szeretete, s azt tedd meg! Akkor majd kapsz elegendő fényt a holnaphoz. Napról napra próbálj újra Igen-né lenni: ez lesz a te „lelki áldozatod”. Így leszel Jézussal „örök áldozattá”. S így válhatsz Jézus örömének hordozójává: így tapasztalhatod meg, hogy aki elveszíti életét, százannyit kap...

Összefoglalás (vö. 23. 1.)

107. Melyek a szentmise fő részei?
A szentmise fő részei: 1. az Ige liturgiája és 2. az áldozat liturgiája.

108. Hogyan kapcsolódunk be az Ige és az áldozat liturgiájába?
Az igeliturgiában Isten Igéjével, az áldozat liturgiájában Krisztus áldozatával egyesülünk.

109. Mit kell tennünk minden szentmise előtt?
Minden szentmise előtt fel kell indítanunk magunkban 1. a bánatot: a Jézus utáni vágyat, 2. és az emberek, különösen a jelenlevők iránti szeretetet.

Válaszolj!

1. Milyen fő részekből áll az Ige és az áldozat liturgiája?
2. Hogyan készít elő az Ige liturgiája az áldozati részre?
3. Mi a dicsőítő áldozat?
4. Mi az engesztelő áldozat?
5. Hogyan jelenik meg a misében a húsvéti titok?
6. Mit jelent, hogy a szentmise Krisztus áldozata?
7. Hogyan kapcsolódhatunk be a szentmise-áldozatba?
8. „Hányféleképpen” van jelen Jézus a szentmisén?

Feladat

1. A jelenlevők (öregek, fiatalok, ellenszenvesek) iránti szeretettel végy részt a misén! Így lelked fogékonyabbá válik az isteni Ige megértésére, és mélyebben találkozol Jézussal az áldozatban is (vö. 1 Jn 4,19-20).
2. Jézus áldozatával egyesülten távozz a miséről! Vele együtt mondj Igen-t az Atya akaratára minden örömben és fájdalomban!
3. Olvasd el Babits Mihály: Eukarisztia c. versét!

Beszéljük meg!

1. Miért mondjuk legtöbb imánk végén: „A mi Urunk Jézus Krisztus által”?
2. Jézus minden misében mond valamit számodra? Hogyan kapcsolódik ez bele áldozás utáni imádba?

Tudod-e?

*** A misével kapcsolatban...**
– *Miért „kell” részt vennünk a szentmisén?* – Miért nem elég otthon imádkoznunk? – Mert Jézus azt akarja, hogy hívei közösséget alkossanak. A mise a Krisztussal és a közösséggel való találkozás csúcspontja. A keresztényeknek törekedniük kell arra is, hogy saját közösségük (egyházközségük) miséjére járjanak, hogy így is építsék a krisztusi közösséget.
– *Milyen gyakran áldozhatsz?* – Mindennap áldozhatsz, sőt néha egy nap kétszer is, ha egyszer áldoztál már, és valami ok miatt egy másik misén veszel részt.
– *Mi a két szín alatti áldozás?* – Azt jelenti, hogy áldozáskor nemcsak a szentostyából, hanem az átváltozott borból is részesülünk. Jézus a kenyér és a bor „színe” alatt egyaránt valóságosan jelen van. Mivel nagy embertömeget nehéz volt két szín alatt áldoztatni, a nyugati egyház gyakorlata úgy alakult, hogy általában csak a szentostyát vesszük áldozáskor. Bizonyos ünnepi alkalmakkor vagy kisebb létszámú közösségben azonban van mód a két szín alatti áldozásra is. (A keleti szertartású keresztények mindig két szín alatt áldoznak, de ők ritkábban áldoznak, mint mi.)
– *Mi a szentségi böjt?* – Az Eukarisztia iránti tiszteletből az áldozás előtt egy órával nem veszünk magunkhoz táplálékot, sem folyadékot (gyógyszer és tiszta víz kivételével).
– *Mi a pap szerepe a szentmisében?* – 1. A szentmise bemutatására a papok kaptak felhatalmazást Krisztustól. 2. A miséző pap egyrészt Krisztust jeleníti meg (az Ő nevében imádkozik az Atyához, az Ő nevében mondja ki az átváltoztató szavakat stb.), másrészt a népet képviselve fordul az Atyához. 3. A misén akkor veszünk jól részt, ha lélekben egyesülünk a pap mozdulataival, imáival.

– *Mi a szentmisemondatás?* – Ősidők óta szokás az Egyházban, hogy a hívek megkérik a papot, hogy a szentmisében imádkozzék élő és elhunyt hozzátartozóikért vagy más szándékra. Ilyenkor meghatározott összeget is fel szokás ajánlani.

*** Mit tudsz róla?**

– *Gyertya* – Ég; melegít, fényt ad. – Elég: odaadja életét. – A gyertya általában a feltámadott Krisztust jelzi a liturgiában. Őt jelzi elsősorban a nagyméretű húsvéti gyertya. Ezt húsvét éjszakáján, a feltámadási szertartásban gyújtjuk meg, majd ott áll az oltár mellett a húsvéti időben; de ez ég a kereszteléskor és a halotti misében is. A feltámadást jelzik a halottak napján a sírokon meggyújtott gyertyák is. (Nézd néhány percig az égő gyertyát, s közben elmélkedj mondanivalójáról!)

– *Kéztartás* – Az egész test a lélek eszköze, de különösen az arc és a kéz. Nemcsak az arc, hanem a kéz is ki tudja fejezni az ember legkülönbözőbb érzéseit, gondolatait. Érthető tehát, hogy a kéz is szükségszerűen „szóhoz jut” ott, ahol a lélek sokat akar mondani: az imában. Az imádságos kéztartások eredetileg természetszerűen a lélekből fakadtak. Valaki összeszedi magát, hogy egyedül legyen Istenével: akaratlanul összekulcsolja kezét. Lehet ez a kéztartás könyörgő, a fájdalomban görcsösen összekulcsolt, s lehet finoman összezáruló: az odaadás mozdulata. – Az Isten felé való kitárulás jelenik meg a kitárt kar imájában (amilyet rendszeresen a miséző papnál látsz), vagy a hódolat tükröződik a mellen keresztbe tett karokon (amilyet inkább imádkozó keleti népeknél tapasztalsz.) – A te kezed imádkozik-e?

– *Oltár* – A különböző vallások oltáron mutatják be áldozatukat. Mi, keresztények, oltáron mutatjuk be a szentmisét. – Az oltárnak ezért számunkra szimbolikus jelentése is van. Emlékeztet a Golgota hegyére és a keresztre, amelyen Krisztus bemutatta áldozatát. De elsősorban magát, Krisztust jelöli. Erre utal, hogy a pap megcsókolja azt, vagy hogy ünnepi dísszel, virágokkal veszik körül. Nagycsütörtökön pedig, amikor Jézust elfogták és megfosztották ruháitól, emlékezésül az oltárt „fosztjuk meg” díszeitől. – Amikor a mise elején és végén a pap megcsókolja az oltárt, köszöntésében legyen ott a tiéd is.

– *Ostya* – Kovásztalan kenyér, amelyet a szentmisében használunk. Jézus is ezt használta az utolsó vacsorán a zsidó húsvéti előírásnak megfelelően. Szentostyának hívjuk az átváltoztatott kenyeret. Az ősegyházban nagy kenyereket változtattak át a szentmisében, majd ezeket széttörték, s kiosztották az áldozóknak. Így lett a mise neve: kenyértörés (vö. ApCsel 2,42 k). Az ostya a latin hostia (= áldozati ajándék) szóból származik. (A keleti szertartás kovászos kenyeret változtat át a szentmisében.)

– *Szenteltvíz* – Ha templomba lépünk, megszentelt vízbe mártjuk kezünket, és úgy vetünk keresztet. Ha meg akarod érteni a jel szépségét, ezentúl imádságos lélekkel használd azt. Kérd Istentől, hogy megtisztuló lélekkel léphess templomába! (Jusson eszedbe a keresztség megtisztító vize.)

– *Templom* – Mit jelent a számodra: Isten háza? Ezt szokták mondani, de ez nem tökéletes meghatározás. Hiszen Isten háza az egész világ (vö. Jel 21,22 k). A templom inkább keresztény közösségi életünk középpontja. Itt találkozunk közösségi istentiszteletünkön (elsősorban a szentmisén) Jézussal és a közösség tagjaival. –„Haza”-mész-e a templomba?

– *Térdelés* – Mit csinál a gőgös ember? Kihúzza magát. S aki tudatában van kicsinységének? Az összehúzza magát vagy meghajlik. Hol érezzük magunkat kisebbnek, mint Isten előtt? Az ember szeretne megsemmisülni... Legalább térdet hajt, legalább letérdel előtte. – S ha alázatos, igazi lélekkel térdelsz, átéled, hogy Isten szeretete felemel (vö. Lk 18,9 k; 1 Pt 5,5).

– *Tömjén* – Drága nemes anyag, amely kellemes illatot árasztva elég az oltár előtt a parázson. Az Isten felé szálló ima kifejezésére használták már a kereszténység előtti vallások, majd a kereszténység is. Olyan lélek imáját jelképezi, aki izzani akar és elégni Isten magasztalásában, az Isten iránti szeretetben (vö. Jel 8,3-4).

*** Mit jelent?**

– Alleluja = ujjongjatok az Úrnak; magasztaljátok az Urat!

– Ámen = így van; úgy legyen. (A nép helyeslő, erősítő szava ez: válaszul a pap imájára.)

– Hozsanna = üdv; éljen! (Örömkiáltás ez vagy köszöntés – vö. Mt 21,9.)

– Kánon = az áldozat liturgiájának központi imája, amelyben az átváltoztató szavak is elhangzanak (a prefációtól a Miatyánkig tart).

– Koncelebráció = amikor több pap misézik (celebrál) együtt.

– Ministráns = segédkező (tudniillik az oltárnál a szentmisében stb.).

– Passió = szenvedés. – Így nevezzük Jézus szenvedéstörténetét, amelyet nagypénteken és virágvasárnap ünnepélyesen is énekelünk vagy olvasunk (Bach és más zeneszerzők megzenésítették).

– Prefáció = a kánont bevezető hálaének (így kezdődik: „Mert bizony méltó és igazságos...”)

– Requiem: a gyászmise neve (requiem aeternam = örök nyugodalmat – e szavakkal kezdődött

a gyászmise szövege). – Amint az ünnepélyes misét, a gyászmisét is több zeneszerző megzenésítette pl. Mozart, Verdi stb.

*** Nézz utána!**

A szentmisével, szertartásokkal az előzőkön kívül még sok fogalom, tárgy, idegen szó áll kapcsolatban. Ellenőrizd, ismered-e ezek jelentését. Ha nem, érdeklődj utánuk!

1. A mise szertartásai között hol helyezkedik el és mi a szerepe a következő részeknek: bűnbánati rész – egyetemes könyörgés – úrfelmutatás – szent csend – áldás.

2. Írd le, mit jelent: Kyrie... Gloria... Credo... Sanctus... Benedictus... Agnus Dei... (Ezeket az elnevezéseket zenei misék tételeiként is ismered.)

3. Mi célt szolgálnak a következő tárgyak, eszközök: kehely, paténa, szentségtartó, oltárszekrény, örökmécs, stóla?

39. lecke: Az ember csődje – a bűn

I. A félelmetes bűn

– Megjelenik a képernyőn a férfi, aki megölte feleségét és gyermekeit. Nyugodtan szembenéz a riporterrel... Egy másik elítélt viszont eltakarja arcát: „Nem értem, hogy tehettem...” – és elsírja magát.

– *Dosztojevszkij,* a nagy orosz regényíró munkásságát végigkíséri a bűn és bűnhődés” problémája. A bűn magában hordozza büntetését – vallja. A bűnöst haláláig üldözi, furdalja lelkiismerete... – Sok író, költő sorai közt feltűnik ugyanez a gondolat: „Minden volt dolgom egy-egy átok, szégyen” – érzi *Ady* egyes pillanataiban (A patyolat üzenete).

József Attilából is felszakad: „Nagyon félek a büntetéstől” (Kiáltozás).

– Ismerős a téma a vallásokban és a Biblia lapjain. Az áldozatok, az engesztelés, a Megváltó-várás hátterében a bűnösség tudata áll. *Dávid király* egy életen át siratja vétkeit: „A mélységből kiáltok, Uram, Hozzád – Hallgasd meg szavamat, Uram... Bűnöm előttem lebeg szüntelen... Fordítsd el arcodat bűneimtől... Teremts új szívet belém...” (130. és 51. Zsolt.). Szent Pál pedig meg szeretne szabadulni a bűnt hordozó „halálra szánt” testtől (Róm 7,14-8,9).

– A bűntudat szorongást szül. A szorongás pedig megbénítja az embert. Az sokakat arra sarkall, hogy letagadják a bűnt. De a bűn valóságát és problémáját ezzel a hazugsággal csak tovább növelik.

– Ilyen háttérben értjük meg, mit jelentett, amikor Jézus így szólt az inaszakadthoz, a bűnös asszonyhoz, s hasonló értelemben a jobbján felfeszített latorhoz stb.: „Bűneid meg vannak bocsátva” (Mt 9,2; Lk 7,48; 23,43). Érthető, ha e szavakra Jézus hallgatói megdöbbentek. Hiszen ki bocsáthatja meg a bűnt? Nem egyedül Isten? S ha Jézusnak erre van hatalma, akkor valóban eljött Isten országa. Akkor valóban megszűnhet a lelkiismeret-furdalás, a szorongás. Akkor az ember új életet kezdhet.

II. „Vessétek le a régi embert, és öltsétek fel az újat” (Kol 3,10)

Jézus a szentségekben válaszol az emberi élet megrendült pillanatainak kérdéseire. Az élet egyik megrendítő határhelyzete a bűn elkövetése. Amikor egyrészt tudom jól, hogy vétkezem, másrészt „magam sem értem, mit teszek” (Róm 7,15). S a bűnt követi a bűntudat mardosása.

A bűnben az ember úgy érzi, hogy két ember él benne: az egyik a jóra, a másik a rosszra húzza. Ki szabadít meg ettől a kettősségtől? – Krisztus: Megváltónk. Ő ad erőt, hogy tudjunk folyton új életet kezdeni. Hogy – amint Szent Pál mondja – levessük az ösztönös, rosszra hajló, „régi embert”, s magunkra öltsük az „újat” (= Krisztust) (vö. Ef 4,22; Kol 3,10).

Érthető, ha Jézus a bűnből, a bűntudatból való kilépés számára külön szentséget rendelt. (Mostani leckénkben a bűnről és a lelki megújulás útjáról szólunk, a következőkben a bűnbocsánat szentségéről.)

1. *Mi a bűn?*

a) *Bűnt az követ el, aki tudva és akarva* nem engedelmeskedik Isten, lelkiismerete szavának. – Véletlenül vagy tudatlanságból elkövetett bűn nincs. Csak az a bűn, ha tudatosan elfordulunk a megismert jótól. Ezért hívő és nemhívő egyaránt követhet el bűnt. Hiszen a nemhívőt is irányítja lelkiismerete. Érzi, hogy az igazság és szeretet „irányába” kellene haladnia. Ha ettől elfordul: bűnt követ el.

b) A bűn *fajtái:* – Az Egyház hagyományos tanítása szerint lényegileg kétféle bűn van: a bocsánatos és halálos bűn (vö. 1 Jn 5,16-21; Mt 12,31).

– *Bocsánatos bűnt* az követ el, aki nem teljes tudatossággal vagy kisebb dologban nem engedelmeskedik Istennek, illetve lelkiismerete szavának.

– *Halálos bűnt* az követ el, aki teljes tudatossággal és akarattal súlyos dologban nem engedelmeskedik Istennek, illetve lelkiismerete szavának (vagyis aki szembe fordul az igazsággal, szeretettel – Istennel).

* Például halálos bűn lehet, ha valaki szándékosan öl, nagyon súlyosan megkárosít valakit pénz vagy becsület dolgában, házasságot tör, súlyosan paráználkodik, tudatosan káromkodik; katolikusok esetében, ha vasárnap vagy „kötelező ünnepeken" rosszindulatú hanyagságból misét mulaszt stb.

* A halálos bűn *elszakít Istentől* és az Egyház közösségétől. Ezért elkövetője csak akkor részesülhet az Istennel és az Egyházzal való egység szentségében, az Eukarisztiában, ha előzőleg „nyilvánosan" is kibékül Istennel és Egyházával: a *szentgyónásban.* – Aki viszont bánat nélkül halálos bűnben hal meg, annak sorsa az örök halál: a kárhozat.

* Hogy *hányan halnak meg halálos bűn állapotában,* arról semmit sem tudunk. *Szent Tamás* szerint: „egyetlen ember üdvösségében sem kell kételkednünk ebben az életben, ha Isten mindenhatóságát és irgalmát szemléljük" (STh II/II q. 14). De ha arra gondolunk, hogy a bűn lázadás a végtelen Jóság és Igazság ellen, akkor megértjük, hogy a Szentírás többször beszél a kárhozatról, Szent Pál pedig figyelmeztet: „Félve és remegve munkáljátok üdvösségteket" (Fil 2,12).

– Azt, hogy egy *súlyos bűnünk* halálos bűn volt-e, nem tudjuk mindig pontosan megállapítani. Ezért azokat a bűnöket, amelyeket súlyosnak érzünk, gyónjuk meg! – Bűnt el lehet követni: *gondolattal, szóval, cselekedettel, mulasztással.* (Gondold meg, milyen jellegzetes bűnöket szoktak elkövetni a különböző módokon!)

* *Van-e egyáltalán bűn?* – kérdezik egyesek. Nemcsak az emberi gyengeségek, hajlamok vagy a rossz közösség visznek a rosszra? Ki tudja pl., hogy egy bűnöző mennyi rossz befolyás hatására követte el vétkét? S akkor lehet őt hibáztatni? – Bizonyos, hogy csak az a bűn, ha valaki tudva és akarva követi el a rosszat. Embertársunkról tehát sohasem tudhatjuk pontosan, hogy mennyire bűnös, mert körülményeit, ösztöneit nem ismerjük. Ezért mondja Jézus, hogy senkit meg ne ítéljünk (Mt 7,1; vö. Róm 2,1). Viszont önmagunkban mégis nyilvánvalóan *tapasztaljuk* a bűnt: kisebb-nagyobb dolgokban sokszor érezzük, hogy lelkiismeretünk a jóra hív, s mi tudatosan ellenszegülünk. Ez a bűn. Ha súlyos dologról van szó, akkor súlyos bűn. Bűnünk súlyosságának mértékét ugyan sokszor magunkban sem látjuk

tisztán; mert nem tudjuk eldönteni, hogy mennyire befolyásoltak minket a körülmények vagy az ösztönök. De azt, hogy vétkeztünk, gyakran nyilvánvalóan érezzük.

* Óvakodj attól, hogy a „kis bűnöket” semmibe vedd! Aki könnyen elkövet kis hibákat, az csakhamar hozzászokik ehhez, és lelke megkeményedik Istennel szemben (vö. Mt 18,31). Ez a legsúlyosabb bűn... (Aki a kicsiben nem hű, az nagyban sem az...)

2. *A bánat és erős fogadás*

Minden egészséges lelkű ember érzi, hogy bűnével megsértette az igazság, a szeretet rendjét, s valamiképp megsértette az emberi közösséget. A keresztény ezenkívül azt is tudja, hogy Isten jóságát sérthette meg: Krisztust, akinek az ő bűneiért kellett meghalnia. Emiatt *fájdalom* támad szívében, bocsánatot kér Istentől, és *erősen elhatározza,* hogy többé nem akar vétkezni. Ilyenkor *bánatról* beszélünk. S ha e fájdalom tisztán Isten szeretetéből fakadt: akkor ezt *„tökéletes bánatnak”* hívjuk.

A bűn *elfordulás* Istentől, a tökéletes bánat *visszafordulás* hozzá. A tökéletes bánatban ezért a lélek azonnal megtisztul: a halálos bűntől is. Fontos tehát, hogy bűneinket minél hamarabb bánjuk meg: kérjünk bocsánatot Istentől, és kezdjünk új életet. Így lelkünk a bánat által azonnal elindul a megújulás útján. (Katolikusoknak akkor van tökéletes bánatuk, ha elhatározzák, hogy adandó alkalommal meg is gyónják halálos bűnüket!)

A bánathoz lényegileg hozzátartozik az „erős fogadás” is, hogy *„a jóra törekszem és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm”.*

* A bánatot bűneink után, gyónás előtt és lehetőleg mindennap este fel kell indítanunk. A *tökéletes bánat felkeltésének módja,* hogy Isten szeretetére gondolunk, illetve a *keresztre szögezett Jézusra,* aki bűneinkért vállalta a halált, s Tőle kérünk bocsánatot. Az esti és a gyónás előtti lelkiismeret-vizsgálat végén jó, ha legalább néhány percet időzünk lélekben a Keresztreszögezett előtt.

* A *bűnre vezető alkalmat* mindenáron el kell kerülni (Mt 5,29 k). Pl. ha valakit baráti köre bűnre visz, annak el kell szakadnia barátaitól. Ha valakinek ez nem sikerülne másként, még iskoláját vagy munkahelyét is meg kell változtatnia. Másoknak egy pohár bor vagy egy rossz könyv lehet bűnre vezető alkalom...

3. *A jóvátétel*

A bánatban az ember visszatért Isten útjára, de bűne károkat okozott embertársainak is. Ezt jóvá kell tennie.

– Jóvá kell tenni pl. a lopással okozott anyagi kárt vagy mások becsületén okozott sérelmet.

– Jóvá kell tenni, ha bármi módon megsértette az emberi kapcsolatokat. (Ennek módja lehet: bocsánatkérés vagy a kiengesztelődés tettei.) –„Mielőtt áldozatodat az oltárhoz viszed, békülj ki előbb felebarátoddal” – mondja Jézus (Mt 5,24).

– Előfordulhat, hogy bűnünk nem okozott látható kárt, de Istent és Krisztus Testének közösségét mégis megsértette. Illő, hogy ilyenkor is kiengesztelődjünk Istennel, és jóvá tegyük az Egyháznak okozott lelki kárt. Az ősegyházban csak néhányszor gyóntak életükben a keresztények. De azt tudták, hogy *minden bűnüket* (miután megbánták) *jóvá kell tenni:* az irgalmasság cselekedeteivel vagy imával és önmegtagadással.

– Előfordulhat, hogy akinek anyagi kárt okoztunk, nem érhető már el. Ilyenkor más jó célra fordítjuk a jóvátétel összegét. – Ez esetben, vagy ha nem állna módunkban a kár megtérítése, lelkivezetőnkkel beszéljük meg a jóvátétel lehetséges módját.

4. *A lelkiismeret-vizsgálat*

– A *lelkiismeret* rögtön jelez, ha hibáztunk. De sajnos gyakran túlságosan „el vagyunk foglalva”: nem halljuk meg a Lélek hangját. Ezért fontos, hogy legyenek biztos időpontok életünkben, amikor megvizsgáljuk lelkiismeretünket. A lelkiismeret-vizsgálat alkalmával először is *hálát* adunk Isten jóságáért, a Lélek vezetéséért. Ezután *átgondoljuk,* mikor hibáztunk, amikor nem követtük a Lélek indításait, s ezért *bocsánatot kérünk.*

– A lelkiismeret-vizsgálat állandó *időpontjai:* 1. minden este, 2. minden gyónás előtt, 3. röviden a szentmisék elején.

– A keresztény önvizsgálat *fontos tulajdonsága,* hogy nem kesereg a gyengeségen, hanem 1. megbánja a bűnt (bocsánatot kér Istentől), 2. majd az Úr erejében bízva azonnal nekilendül, hogy tegye Isten jelenlegi akaratát (vö. Fil 3,13; vö. 21. lecke).

A lelkiismeret-vizsgálásnak különböző formái vannak. *Az esti önvizsgálat* célja, hogy visszatekintsünk a napra. Először is adjunk hálát a kegyelmekért, amelyeket kaptunk; majd bánjuk meg a bűnöket, illetve fedezzük fel azokat a pontokat, ahol napközben nem figyelünk a Lélek hangjára. (Fedezzük fel, a lelkünk mélyén megbújó hibákat, az észre nem vett mulasztásokat, a bűnre vezető alkalmakat stb.). – A helyes önvizsgálat elvezet a bánathoz és a jó elhatározáshoz is.

A *gyónás előtti* vizsgálódásnak az elmúlt időszakot összefoglaló szerepe van. A súlyosabb és gyakrabban előforduló hibákra, illetve lelkünk alakulására kell figyelnie.

A *mise elején* levő lelkiismeret-vizsgálat általában rövid. Részletes vizsgálódásra nem ad módot. Ilyenkor a bánatot indítjuk fel, és megújítjuk magunkban a készséget az istenszeretetre és emberszeretetre.

III. Hogyan alakulnak ki az erények?

A lelki életben az „edzett” embert *erényesnek* hívjuk. Az erények (= Krisztus vonásai) hosszú gyakorlás, sok bánat és *újrakezdés által* alakulnak ki, a Szentlélek vezetése alatt. Kezdj folyton újat, hogy a Lélek erényessé alakíthasson.

Határozd el!

– Hibáid után minél hamarabb bocsánatot kérsz Jézustól, s megújítod iránta való hűségedet.

– Ha észreveszed, hogy hibáztál, rögtön próbálsz tenni valami jót. Lehetőleg a szeretet valamilyen konkrét tettével, de legalább egy fohásszal.

– Minden este megvizsgálod lelkiismeretedet; megbánod a hibákat s megújítod jó elhatározásodat.

– Gyengeségedben, a hibáid miatt érzett fájdalomban nem mulasztod el köszönteni a szenvedő Jézust, aki önként gyengévé lett, hogy levegye rólunk bűneink terhét. (Ha felismered Őt gyengeséged „halálában”, találkozol majd Vele föltámadásában.)

A bűnbánat és újrakezdés állandó feladatunk. De az Egyház bizonyos időszakokban különösen is erre irányítja a figyelmünket. Ezek a „bűnbánati idők”: az *advent* és a *nagyböjt.* Ilyenkor a bűnbánat megtisztító erejében két legnagyobb ünnepünkre készülünk.

Összefoglalás

110. Ki követ el bűnt?

Bűnt az követ el, aki tudva és akarva nem engedelmeskedik Istennek, illetve lelkiismerete szavának.

111. Mikor van tökéletes bánatunk?
Tökéletes bánatunk akkor van, ha 1. Isten iránti szeretetből sajnáljuk, hogy őt bűneinkkel megbántottuk, 2. és erősen elhatározzuk, hogy megjavulunk.

112. Milyen hatása van a tökéletes bánatnak?
A tökéletes bánat azonnal megtisztít minden bűntől, és az isteni élet részesévé tesz. (A súlyos bűnöket természetesen később meg kell gyónni.)

Válaszolj!

1. Hogyan folytatnád? („Nem kell minden bűnt meggyónni, de...”
2. Miért veszélyesek a „kis” bűnök?
3. Mi a halálos bűn?
4. Hányan halnak meg a halálos bűn állapotában?
5. Mikor tapasztaljuk, hogy a bűn valóban létezik?
6. Hogyan indíthatjuk fel legkönnyebben a tökéletes bánatot?
7. Hogyan alakulnak ki az erények?

Feladat

1. Ha észreveszed, hogy hibáztál, rögtön bánd meg! Gyengeségedben ismerd fel az értünk gyengévé lett Jézust! Iránta való szeretetből minél hamarabb tégy valami jót! (Esténként vizsgáld meg lelkiismeretedet, hogyan sikerült megvalósítanod elhatározásodat.)
2. Olvasd el: Weöres S.: Vonj sugaradba c. versét!

Beszéljük meg!

Az emberek azért követik el a bűnt, mert valami jóra vágynak. Mi a bűnben levő jó? És miért lesz egy tett mégis bűnné, noha az emberek valami jót keresnek benne?

* * *

Lelki tükör

I. Ritkán gyónók számára – a Tízparancs alapján

Mikor gyóntam utoljára?
Miért maradt el ilyen sokáig?

1. *Uradat, Istenedet imádd és csak Neki szolgálj!*
– Imádkozom-e reggelente? (Eltervezem-e, hogyan fogom ma Istent és embertársaimat szolgálni?)
– Imádkozom-e esténként? (Hálát adok-e a napért? Végzek-e lelkiismeret-vizsgálatot?)

2. *Isten nevét hiába ne vedd!*
– Káromkodtam? (Isten és a szentek nevét ejtettem-e ki átkozódó, csúnya szavak kíséretében? – Milyen gyakran?)
– Szoktam-e emlegetni Isten nevét fölöslegesen, tiszteletlenül? (Mondok-e egy fohászt, ha káromlást hallok?)
– Esküdöztem fölöslegesen? – Szent dolgokkal tréfálkoztam?

3. *Az Úr napját szenteld meg!*
– Vasárnap, ünnepnap mulasztottam-e szentmisét? (Hanyagságból? Hányszor?)
– Szentmisén Isten és az ottlevők iránti szeretettel vettem részt?
– Pihenésre és ünneplésre fordítottam-e az egyházi ünnepeket?
– A bűnbánati napokon szoktam-e valamit tenni Isten iránti szeretetből? (Ha elfelejtettem, pótoltam-e más napon?)

4. *Atyádat és anyádat tiszteld!*
– Tisztelem-e szüleimet? Engedelmes vagyok-e? Próbálok-e örömet szerezni nekik?
– Tisztelem-e az idősebbeket (iskolában, utcán stb.)?

5. *Ne ölj!*
– Szoktam-e verekedni, durváskodni, gúnyolódni? – Másoknak fájdalmat okozni? (Ha megbántottam valakit, próbáltam-e jóvátenni?)
– Vigyázok-e egészségemre? (Kerülöm-e a dohányzást, az alkoholt?)
– Csábítottam-e mást bűnre?

6. *Ne paráználkodj!*
– Paráználkodtam-e? – Gondoltam, beszéltem-e tisztátalant (vö. 50. l.)?
– Néztem, olvastam-e szándékosan ilyet?
– Cselekedtem-e tisztátalant – mással vagy magammal („önkielégítés”)? (Hányszor?)

7. *Ne lopj!*
– Vettem-e el olyat, ami nem az enyém? (Visszaadtam-e már?)
– Vigyáztam-e magam és mások holmijára?
– Felelősnek érzem-e magam a közösség javaiért (iskolában, utcán, vonaton)?
– Nem „lopom-e” az időt? – Becsülettel végzem-e kötelességeimet (hittan, tanulás, munka)?

8. *Hamis tanúságot ne szólj embertársad ellen!*
– Hazudtam? – Okoztam-e ezzel másnak kárt?
– Rágalmaztam? (Fogtam-e másra olyat, ami nem igaz? Jóvátettem-e ezt?)
– Megvédtem-e más becsületét, ha tehettem?

9-10. *Embertársad házastársát ne kívánd! Se más egyebet, ami az övé, ne kívánd!*
– Irigykedtem-e (más értékeire, tehetségére stb.)?
– Szívesen adtam-e rászorulóknak (tulajdonomból, időmből)?

II. Rendszeres gyónók számára
(Nézd át a „ritkán gyónók” lelki tükrét is: különösen az 1., 3. és 4. parancsot!)

1. *Isten terve rólam*
Istennek szép terve van rólam. Az a terve, hogy Jézus kibontakozhassék bennem. Nekem e célért csak egyet kell tennem: mindenben teljesítenem az Ő akaratát.
– Él-e bennem a vágy, hogy Isten terve teljesüljön bennem? – Hogy megtaláljam azt a hivatást, amire Isten szánt? – Imádkozom-e ezért?
– Ne aggódjatok! – mondja Jézus. Tudom-e rábízni magam Isten gondviselő szeretetére?
– Törekszem-e arra, hogy jobban megismerjem hitemet, s ezáltal Isten reám vonatkozó tervét?

– Szánok-e elegendő időt az Istennel való kapcsolat elmélyítésére? (Ima, Szentírás, lelki olvasmányok, elmélkedések, stb. – lelkivezetőmmel való megbeszélés alapján?)

– Figyelek-e lelkivezetőm irányítására?

– Lelkiismeretem által a Szentlélek vezet, hogy Isten terve megvalósulhasson bennem. – Azonnal követem-e lelkiismeretem indításait? (Pl. hogy ne válaszoljak egy sértésre; ne nézzek meg valamit; első szóra engedelmeskedjek; reggel azonnal ugorjak ki az ágyból stb.?)

– Kötelességeimet (hittan, tanulás, munka) becsülettel, örömmel végzem-e?

– Rendszeres vagyok-e az étkezésben – vagy gyakran torkoskodom?

– Cselekedeteim előtt néha megállok-e, hogy meggondoljam: most, itt hogyan tudom teljesíteni Isten akaratát?

2. *Jézus a testvérben*

Isten első akarata, hogy szeressük Őt és embertársunkat. (Amit egynek teszünk, Neki tesszük.)

– Észrevettem-e Jézus jóságát embertársaimban? – Örömet szereztem-e nekik azzal, hogy megdicsértem a bennük levő jót? (Vagy sokszor megbíráltam őket?)

– Legalább olyankor, ha nehezemre esett mások szolgálata, gondoltam-e arra, hogy embertársaimban Jézust szolgálom?

– Azzal az elhatározással szoktam-e embertársaim közé menni (iskolába, hittanra, haza), hogy örömet akarok szerezni nekik? – Vagy inkább azzal az elvárással, hogy ők szerezzenek nekem örömet?

– Tudtam-e mások kedvéért lemondani akaratomról, elképzelésemről? – Vagy mindenáron ragaszkodom ahhoz?

3. *Jézus a szenvedésben*

Jézus a kereszten, majd elhagyottságában magára vette szenvedésünket. Azóta minden fájdalomban felismerhetjük Őt. Ha vele egyesülünk, minden szenvedés a feltámadásba vezet.

– Testi és lelki fájdalmaimban felismertem és köszöntöttem-e a szenvedő Jézust? Vele egyesülten örömmel ajánlottam-e fel szenvedésemet másokért?

– Hibáim, gyengeségeim érzetében felismertem-e az értünk gyengévé lett Jézust? Így sikerült-e újrakezdenem az Ő erejében?

– Szenvedésemben, kedvetlenségemben gondoltam-e arra, hogy a sötétségből a szeretet vezet ki (vö. Jn 14,21; 1 Jn 3,14)?

– Ha egy hibázó, bűnös embert láttam, gondoltam-e arra, hogy Jézus érte is meghalt? – S tudtam-e Jézus szemével nézni rá?

– Bármilyen fájdalommal, sötétséggel találkoztam, köszöntöttem-e ott is Jézust?

4. *Szentháromságos küldetésem*

Isten ajándékait, a szentségek kegyelmeit azért kapjuk, hogy használjunk vele másoknak; hogy ők is eljussanak Istenhez.

– Gondolok-e arra, hogy felelős vagyok embertársaimért? – Hogy úgy kell szeretnem őket, hogy Jézus megszülethessék és növekedhessék bennünk?

– Törekszem-e arra, hogy Jézus élhessen bennem? – Hiszen csak Ő tud bennem megtéríteni másokat!

– Törekszem-e arra, hogy hittanos társaim és köztem növekedjék a szeretet? – Hiszen Jézus azt akarja, hogy erről ismerje meg Istent a világ!

– Ha feszültség volt hittestvéreim és köztem, elkövettem-e mindent, hogy ez megszűnjék?

– Végzek-e valami konkrét szolgálatot keresztény közösségem (egyházközség, hittanosok) érdekében? – Vajon mit tehetnék még?

Köszönöm Uram, hogy megmutattad gyengeségemet és a Te Jóságodat.
Add, hogy erődből új életet kezdhessek!

40. lecke: Az újrakezdés szentsége

I. Egy kalandor megtérése

Charles de Foucauld-t (ejtsd: Sárl dö Fukó) a világ mint Marokkó első kutatóját, mint a tuareg-szótár megszerkesztőjét, a Francia Földrajzi Társaság kitüntetettjét ismeri (†1916). Ez a különös életutat bejárt ember azonban mindenekelőtt az újkori kereszténység nagy alakja. – Először úgy ismerjük meg, mint gazdag francia család könnyelmű, pénzt szóró sarját, mint katonatisztet, akit kicsapongó élete miatt megfosztottak rangjától. Később mégis úgy jelenik meg, mint aki veszélyt nem ismer, és kitűnik a legkeményebb harcokban. Majd felfedező utazóként találkozunk vele Marokkó életveszélyes tájain, álöltözetben. Ezután éri a kitüntetés, és válik mint felfedező, híres emberré. S ezután? Még mindig nem tudja, hogy miért is él. Kérdések és kétségbeesés közepette vívódik. S ekkor szinte véletlenül belebotlik egy gyóntatószékbe. Volt ugyan elsőgyónó és -áldozó, de gyermeki hitét rég elveszítette... S most újra gyónik. Ezután ezt írja naplójába: „Nem tehetek mást, mint hogy egészen Istenért éljek. Isten végtelenül nagy...” – Hosszú keresés után pap lesz. Egész életében – annak külsőségeiben is – a szolgáló, szegény Krisztust akarja követni. Életpéldája halála után új szerzetesrendet hív életre, amely azóta elterjedt mind az öt világrészben (Jézus Kis Testvérei).

És mi történik abban az ezernyi és milliónyi gyónásban, amelyekről a világ nem tud semmit, de amelyekből emberek ezrei indultak el új életre? Miért gyónt *Rákóczi* vagy *Széchenyi, Babits* vagy *Radnóti, Mozart* vagy *Liszt, Volta* vagy *Ampere?* Mit tud adni a gyónás azoknak az embereknek, akik nemcsak húsvéti szokásból térdelnek le egy-egy pap előtt?

– *Széchenyi István,* „a legnagyobb magyar” Naplójában (amely mély vallomás vallásosságáról is) így ír egy gyónás után:

„Vallásomban a tökéletes alázat érzését magasztosnak tartom, és a magunkon aratott győzelem diadalát a legkellemesebb és tiszta erkölcsi örömnek, amit az ember csak érezhet!... Megalázhatja-e magát jobban az ember, mint amikor minden vétkét egy másik, csekély értékű embernek elmondja, és minden hiúságát elfojtva oly rossznak és gyarlónak mutatkozik, amilyen a valóságban, és amilyennek egyébként nem szeretné, ha tartanák? – Volt erőm e győzelmet kivívni magam fölött... s a pap előtt nem restelltem keserű könnyekre fakadni, és elbeszélni életem legszertelenebb élményeit... Megáldoztam. Mit tartok erről? – Senki emberfiának nem akarom elmondani. De nagy magasságba verődtem fel. Isten felé tudtam szállni, és ezentúl még hitem szokásait is pontosan meg fogom tartani. Az, amit Istenről és a mi jövőnkről tartok, azonos mindazok hitével, akik férfiasan gyakran készülnek a halálra....”

II. „Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer” (Jn 20,23)

Feltámadása után Jézus megjelent tanítványainak: „Békesség nektek” – mondta. „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket... Vegyétek a Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad” (Jn 20,21-23). Ettől kezdve az apostolok és utódaik Isten nevében gyakorolták a bűnbocsátást.

Az ember legfájóbb élménye, hogy bűnös. Hogy bűnével jóvátehetetlenül elrontott valamit. Ebben a reménytelenségben hangzik el Jézus biztatása: Nincs semmi végleg elrontva – új életet kezdhetsz.

Isten megbocsátó szeretetének tanúja az Egyház, és szentsége a gyónás. A gyónás nem az újrakezdés egyetlen módja. Hiszen újat kezdhetünk a tökéletes bánat által is. De ez a bűnbocsánat szentsége: jele és megvalósítója.

1. *Miért van szükség gyónásra?*

A gyónás abban áll, hogy bocsánatot kérünk Istentől, megbánjuk bűneinket, és az Egyház képviselője (papja) előtt megvalljuk azokat. A pap pedig a Krisztustól, illetve az Egyháztól kapott megbízatás erejében feloldoz bennünket bűneink alól. Ezáltal új, élőbb kapcsolatba kerülünk Krisztussal és Egyházával: Ez azt jelenti, hogy átjár minket az isteni élet, és erőt kapunk, hogy megújult életet élhessünk.

Miért kell bűneinket egy papnak elmondanunk? Miért nem elég megbánnunk azokat? – A bánat és bűnbocsánat rendjét Jézus alapította. Ő mondta apostolainak (és azok utódainak): „Akiknek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer...” – De a bűnbocsátás ilyen módja a legnagyobb mértékben megfelel az ember és a bűn természetének is.

* *Az ember igényli, hogy elmondhassa* valakinek szorongását, bűnét. A pszichológusok egyik legjelentősebb tevékenysége, hogy végighallgatják a szorongó embereket. – S még inkább igényelnénk, hogy valaki mutasson kiutat a bűnből; hogy valaki mondja azt nekünk: ne aggódj, nincs semmi végleg elrontva. – Ember minderre nem képes. A gyónásban viszont a pap Krisztus erejében mondja ki a bűnbocsátó és az újrakezdésre biztató szavakat.

* Az ember hajlamos arra, hogy mások előtt hibátlannak mutassa magát. A gyónás az *őszinte lelkületre nevel.* Amikor Krisztus képviseletében egy embernek megvalljuk bűnünket, kényszerítve vagyunk arra, hogy őszintén szembenézzünk az igazsággal: saját gyengeségünkkel.

* A bűn *nem magánügy.* Megsértjük vele az Egyház kegyelmi közösségét. Még kicsiny mulasztásainkkal is kárt okozunk másoknak: Hiszen nem szerezzük meg számukra azt a kegyelmet, amit Krisztussal egyesülő életünk közvetíthetett volna (vö. Kol 1,24). Ezért érthető, hogy bűneinkért az Egyház hivatalos képviselője előtt kérünk bocsánatot. Ő pedig Krisztus és az egyházi közösség nevében mondja ki a bűnbocsátó szavakat.

* Végül a gyónással az Egyház tagjai *tanúságot tesznek* arról, hogy tudatában vannak gyöngeségüknek. – Nem tartják magukat tökéletesnek, de hisznek Krisztus megbocsátó jóságában. Az Ő erejében mernek minden hiba után új életet kezdeni.

2. *A gyónás módja*

A gyónás feltételei a gyónó részéről a helyes lelkület: az őszinte bánat és az erős elhatározás, hogy új életet akar kezdeni. A gyónásra való felkészülés, a gyónás és a hálaadás segítségünkre van, hogy a bűnbocsánat szentsége valóban a megtérés és *megújulás szentsége* legyen számunkra:

a) *A gyónás előtt* a Szentlélek segítségét kérjük, hogy képesek legyünk bűneinket felismerni és megbánni. Ezután megvizsgáljuk lelkiismeretünket és megbánjuk bűneinket. Ha valakivel haragban vagyunk (amennyiben rajtunk múlik), ki kell vele békülnünk. Ha valakit megbántottunk, bocsánatot kell kérnünk tőle (vagy más módon kell engesztelődnünk egymással). Amikor gyónni megyünk, tudatosítjuk, hogy Krisztusnak gyónunk.

b) *A gyóntatószékbe lépve* köszönünk (Dicsértessék a Jézus Krisztus).

– Letérdelünk. Miközben a pap áldást ad, mi keresztet vetünk. Ezután ezt mondjuk: „Gyónom a mindenható Istennek és neked, lelkiatyám: utoljára gyóntam... (ekkor és ekkor), azóta ezeket a bűnöket követtem el.” (Itt felsoroljuk bűneinket.)

– A gyónásban *meg kell vallani* a halálos (illetve gyakorlatilag a súlyos) bűnöket, azok számát (gyakoriságát) és esetleges súlyosbító körülményeit (pl. súlyosbítja a lopást, ha nagyon szegénytől loptam). Ha valaki valamely halálos bűnt szándékosan elhallgatna, gyónása érvénytelen. Minél hamarabb újra gyónnia kell.

Meg szoktuk vallani a kevésbé súlyos bűnöket is. Ugyancsak ajánlatos meggyónni gyakori hibáinkat.

c) A bűnök felsorolását így fejezzük be: „Más bűnömre nem emlékszem.” Ekkor a pap néhány tanácsot ad. Mi is tehetünk fel neki kérdéseket. Majd kijelöli az *„elégtételt”.*

d) Azután a pap így szól: „Bánd meg bűneidet!” – ekkor bánatunk kifejezésére elmondjuk a *bánatimát.* A pap pedig feloldozást ad a bűnök alól. („Én feloldozlak téged bűneidtől az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.”) – Amikor a feloldozás közben keresztet rajzol felettünk, mi is keresztet vetünk. Ezután köszönünk (Dicsértessék...) és távozunk.

e) *A gyónás után* néhány percig hálát adunk Jézusnak a szentség kegyelméért. Majd minél hamarabb elvégezzük az elégtételt.

* A **bánatima szövege** így hangzik: **„Istenem, szeretlek téged. Ezért teljes szívemből bánom, hogy bűneimmel megbántottalak. Kérlek, bocsáss meg nekem! Ígérem, hogy ezentúl a jóra törekszem és a bűnt elkerülöm.”**

* A feloldozás után lehetséges, hogy a pap így szól: „Magasztaljuk Istent, mert jóságos hozzánk.” – Válaszod: „Mert örökké szeret minket.” – Majd e szavakkal bocsát el: „Isten megbocsátotta bűneidet. Menj békével!” Válaszod: „Istennek legyen hála!”

* Ha egy súlyos bűnt *elfelejtettél* megvallani, s ez a gyónás után eszedbe jut, nem kell rögtön visszamenned. Bánd meg, s majd a legközelebbi gyónáskor mond el azt. – Ha *belezavarodsz* a gyónásba vagy félsz elmondani valamit, mondd ezt meg a gyóntatónak. Ő majd segíteni fog.

* A bűn bevallásától nem kell félned! Tudnod kell, hogy a) a gyóntató papot a legszigorúbb *titoktartás* kötelezi. A gyónásban hallottakat még élete árán is titokban kell tartania. b) A pap ismeri a lelket és a bűnök mélyét: egyrészt mert sokakat gyóntat, másrészt mert tudja, hogy önmaga is botló ember.

3. *Lelki vezetés – lelki előrehaladás*

Néha elszomorodunk, hogy mindig ugyanazokat a bűnöket kell meggyónnunk. Talán el is megy a kedvünk a gyónástól. Jézus azonban folytonos újrakezdésre hív. Csak így alakulnak ki bennünk az erények: a jóra való készség. A lelki fejlődés egyik legfontosabb eszköze, ha *rábízzuk magunkat* valakinek a vezetésére. (Általában olyan valakire, aki sokkal tapasztaltabb a lelki életben, mint mi.) A lelki vezető ma általában pap szokott lenni, de lehet a lelki életben

jártas világi keresztény is. A lelki vezetőnek Isten megadja a kegyelmet, hogy segítségünkre legyen az előrehaladásban.

A lelki fejlődés feltétele, hogy folytonosan *akarjunk előrehaladni* az Isten- és emberszeretetben. A lelki vezető ebben van segítségünkre. A rendszeres találkozások alkalmával megbeszélhetjük vele, hogy a következő időszakban különösen mire törekedjünk.

A lelki előrehaladás *legbiztosabb útja* tehát, ha van jó lelki vezetőd. De ha ilyen nincs, illetve ha a gyónásban nem kaptál tanácsot arra vonatkozóan, hogy az elkövetkező időben hogyan élj, akkor rendszeres időközönként (pl. minden gyónás után) *magadnak kell kiválasztanod* egy-egy feladatot. Így növekszik majd benned az Isten- és emberszeretet. – A feladatok kiválasztásában segítségedre lehet pl. a hittanórák anyaga. (E könyvben a legtöbb lecke III. pontja és a Feladat 1. pontja különösen megfelel ilyen célra.) *(A gyónás módjáról és a lelki előrehaladásról vö. még: 288. old.!)*

III. „Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak kegyelmet ad” (Jak 4,6)

Hogy tudnánk összefoglalni a mondottak után teendőidet?

– Gyónj rendszeresen! Lehetőleg havonta.

– Ha lehet, válassz lelki vezetőt. Bizalommal tárd fel előtte lelkedet, és kövesd tanácsait!

– Minden gyónásban tégy egy konkrét jó elhatározást, s ehhez légy hű a következő gyónásig!

– És mindenekelőtt: a bánatban, a gyónásokban, egész életedben ismerd be gyengeségedet, és add oda ezt Jézusnak. Isten csak annak tud kegyelmet adni, aki őszinte, aki alázatos, aki nem akarja nagyobbnak mutatni magát, mint ami (1 Pt 5,5; Jak 4,6). Gyengeséged fájdalmában köszöntsd Jézust!

S az Ő erejében tudj folyton újat kezdeni! Így megtapasztalod testedben a halált, de még inkább azt, hogy győz benned a feltámadás.

Összefoglalás

113. Milyen szavakkal alapította Jézus a bűnbocsánat szentségét?

„Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, akinek megtartjátok, az bűnben marad” (Jn 20,23).

114. Hogyan készülünk a gyónásra?

A gyónásra úgy készülünk, hogy 1. a Szentlélek segítségét kérjük, 2. megvizsgáljuk lelkiismeretünket, 3. megbánjuk bűneinket, 4. és egész szívünkkel Isten felé fordulunk. (Az őszinte bánat feltételezi, hogy jóvá akarjuk tenni bűneinket, kibékülünk embertársainkkal és komolyan elhatározzuk, hogy megjavulunk.)

115. Mit kell mindenképpen meggyónnunk?

Meg kell gyónnunk a halálos (súlyos) bűnöket, azok számát és súlyosbító körülményeit.

116. Mit teszünk a gyónás után?

A gyónás után megköszönjük Istennek, hogy megbocsájtotta bűneinket és elvégezzük a feladott elégtételt.

Válaszolj!

1. Hogyan nevel őszinteségre a gyónás?
2. Mi a teendő, ha elfelejtünk egy súlyos bűnt meggyónni?
3. Miben van segítségünkre a lelki vezető?
4. Mi a teendőnk, ha nincs lelki vezetőnk?

Feladat

Valahányszor megtapasztalod gyengeségedet, e fájdalomban köszöntsd Jézust, aki magára vette gyengeségeinket. Ajánld fel neki gyengeségeidet! Így találkozol Vele: a Feltámadottal.

Tudod-e?

A) Mi az életgyónás? – Nagyobb életfordulókon lelki hasznunkra válik, ha egész elmúlt életünket áttekintjük. Ilyenkor súlyosabb bűneinket újra megbánjuk és ha akarjuk, meggyónhatjuk azokat. Ez esetben említenünk kell a gyónásban, hogy életgyónást végzünk. Külön meg kell mondanunk, hogy utolsó gyónásunk óta milyen bűnöket követtünk el.

– *Mi a bűnbánati ájtatosság?* – Az Egyház ajánlja, hogy a keresztények közössége legalábbis a bűnbánati időkben végezzen bűnbánati liturgiát. Ennek célja, hogy: 1. legyen a hívők segítségére a komoly lelkiismeret-vizsgálat elsajátításában; 2. vezessen el annak tudatosításához, hogy a bűn az egész egyházi közösséget és az egész emberiséget megsérti (illő tehát a közösségi bűnbánat); 3. figyelmeztesse a közösség tagjait, hogy béküljenek ki egymással és jussanak Isten előtt lelki egységre (hiszen Isten bocsánatát csak így nyerhetik el); 4. juttassa kifejezésre, hogy az Egyház bűnbánó, megújulásra vágyó közösség.

A bűnbánati ájtatosságot egy bűnbánatra vonatkozó szentírási olvasmány és prédikáció vezeti be. Ezt követi a vezető által megadott szempontok alapján a közös lelkiismeret-vizsgálat. Azután csendben ki-ki felindítja magában a bánatot és a jó elhatározást. Majd – ha több gyóntató van jelen – következhet az egyéni bűnvallomás és feloldozás. Végül közös hálaadás zárja a liturgiát.

– *Mi az általános feloldozás?* – Ha közeli halálveszély áll fenn (pl. bombázáskor, süllyedő hajón), és sok ember egyéni gyónására nincs idő, a pap „általános feloldozást” adhat. Ez azt jelenti, hogy a jelenlevők megbánják bűneiket, és a pap (bűnbevallás nélkül) feloldozza mindnyájukat. – Ilyen esetben – ha alkalom adódik – a halálos bűnöket utólag meg kell gyónni.

B) Mi a búcsú? – Az Egyház egyes korszakaiban a nyilvános bűnösökre hónapokig, sőt évekig tartó vezeklést, vagy távoli szent helyekre való zarándoklatot róttak ki elégtételként. Az elégtételt vagy annak egyes részeit bizonyos esetekben elengedték. Az üldözések korában ez olyankor történt meg, ha egy életben maradt vértanú közbenjárt a bűnösökért... Továbbá a vezekléseket át lehetett „váltani” a felebaráti szeretet tetteire. Pl. ahelyett, hogy Jeruzsálembe zarándokolt volna valaki, az erre szánt pénzt a szegényeknek adhatta. A büntetés ilyen elengedéséből vagy átvállalásából fejlődött ki a „búcsú” fogalma.

A reformáció korában súlyos kritikát váltottak ki az ún. *„búcsúcédulák”:* Azoknak a vezeklőknek ugyanis, akik megbánták bűnüket, és Isten iránti szeretetük kifejezéseként adakoztak a római Szent Péter-bazilika építésére, az Egyház elengedte az egyéb vezeklést. Az adományt tanúsító cédulák azt a látszatot keltették egyesekben, hogy a bűnbocsánatot pénzért meg lehet vásárolni. Ezért később az Egyház ezt a gyakorlatot megszüntette.

Ma azt hívjuk búcsúnak, ha az Egyház bizonyos feltételek mellett vagy bizonyos ünnepi alkalmakkor (pl. szentév, templombúcsú, halottak napja) „kegyelmi kincseket” oszt. Azaz részben vagy egészében elengedi a híveknek bűneikért való „tartozásukat”, illetve az „ideigtartó büntetést” (vö. 28. l./4.).

A búcsú kegyelmeiben természetesen az részesülhet, akiben él a bűnbánat és az istenszeretet lelkülete.

C) Mi a teljes búcsú?

1. Mi a teljes búcsú? – A bűnbánat, illetve a gyónás visszavezet a kegyelem állapotába, az isteni életbe. De a bűn „nyomai”, a kialakult rossz szokások megmaradnak bennünk (lelkünkben, pszichénkben, reflexeinkben); ezért van szükségünk megtisztulásra, vezeklésre, illetve ezért jutnak emberek az „ideigtartó” büntetésre, a „tisztítótűzbe”. A teljes búcsú az „ideigtartó” büntetéstől, vagyis (ha most meghalnánk) a tisztítótűztől szabadít meg minket, illetve a tisztítótűzben szenvedőket a mennybe juttatja. – A teljes búcsút így felajánlhatjuk a tisztítótűzben szenvedő lelkekért vagy önmagunkért.

2. Mik a teljes búcsú elnyerésének feltételei?

a) Minden esetben alapfeltétel: természetesen a búcsú elnyerésének vágya és

1. a *szentáldozás* aznap; szentgyónás (bizonyos időn belül);

2. a *szív megtérése:* vagyis hogy Isten első helyre kerüljön életünkben, s mentesek legyünk még a bocsánatos bűnökhöz (bármilyen hibához) való szándékos ragaszkodástól is;

3. *imádság a „pápa szándékára”,* hogy ezzel is megéljük az Egyházzal való egységünket (egy Hiszekegy, egy Miatyánk, egy Üdvözlégy).

b) A fentiek mellett, azokon kívül, az alábbi *valamelyik* jócselekedet: – legalább félórás szentségimádás; vagy félórás elmélkedő *szentírásolvasás;* vagy 5 tized rózsafűzér elimádkozása közösségben; vagy keresztút elvégzése.

3. A tisztítótűzben szenvedő lelkekért miért lehet búcsút felajánlani? – A tisztítótűzben szenvedő lelkek magukon már nem tudnak segíteni, de a kegyelem állapotában vannak. A búcsú által megnyilvánul irántuk is az Egyház szeretete.

4. Miért nem nyerhető búcsú földön élő felebarátaink részére? – Földön élő embertársainkért imádkozhatunk, de búcsút nem nyerhetünk számukra. Aki szeretne búcsúban részesülni, annak – amíg a földön él – magának is van módja búcsú nyerésére.

5. Mit tehet másokért az, aki valami ok miatt nem áldozhat (nem gyónhat)? – Aki nem áldozhat, az nem nyerhet teljes búcsút. De ha Isten szeretetében él, ő is „kiegészítheti testében, ami hiányzik Krisztus szenvedéséből” (Kol 1,24), és hozzájárulhat embertársai, illetve az Egyház kegyelmi életének növekedéséhez. – Tehát számára is különösen kegyelemszerzőek mindazok a gyakorlatok, amelyeket az Egyház a szentévben, illetve búcsú feltételeként ajánl; hiszen ezek által ő is az egész *Egyház közös imájához csatlakozik.*

6. Mi a *pápa szándéka?* – A pápa szándékai az Egyház nagy szándékai. (A 2000. évi Szentév szándékait pl. megfogalmazta ő maga az *Incarnationis Mysterium* c. bullájában. Ezek: a megváltás nagyságának felismerése és érte való hála a hívek szívében; az Eukarisztikus Jézus tisztelete; az életszentség növekedése, az egyházi közösségekben a szeretet (communio) megerősödése, s ezáltal az „új evangelizáció” megvalósulása; a keresztények közötti egység (ökumené) előrehaladása és ápolása; minden istenhívő vallás közötti egység és minden jóakaratú ember közötti párbeszéd megerősödése; a szegényeknek és hátrányos helyzetűek számára emberhez méltó körülmények biztosítása.)

7. Hányszor lehet teljes búcsút nyerni? – Mindennap, naponta legfeljebb egyszer.

8. Miért nevezzük *„búcsúnak”* ezt az ajándékot? – Eredeti neve „elengedés” (latinul: indulgentia) volt. Ez azt fejezte ki, hogy Isten az Egyház által *elengedi* az „ideigtartó” büntetést. A magyar „búcsú” kifejezés arra utal, hogy az ember *búcsút vesz* a rá váró büntetéstől, Jézusnak az Egyház révén közvetített kegyelme által.

9. Milyen gyümölcsei vannak, ha élünk a búcsúnyerés lehetőségével?

* Mivel törekszünk arra, hogy a legkisebb bűn szándéka se maradjon bennünk (hiszen ez a teljes búcsú feltétele), *lélekben megújulunk.*

* *Segítünk a szenvedő lelkeknek,* hogy a mennybe jussanak.

* *Kapcsolatba kerülünk a túlvilággal* (a szenvedő és a megdicsőült Egyházzal): a tisztítótűzben szenvedőkkel (akikért imádkozunk); és a mennyben levőkkel is, hiszen oda kerülnek azok, akikért a búcsút felajánlottuk. A megdicsőült lelkeknek pedig kérhetjük közbenjárását. (Megéljük az örömöt, hogy bekapcsolódhatunk Krisztus megváltó művébe (Kol 1,24), hogy segíthetünk egymásnak; hogy élők és holtak együtt tartozunk Krisztus titokzatos Testébe.)

* *Elmélyül a kapcsolatunk* a földön élő (küzdő) Egyházzal: hiszen az Egyház közvetítésével lehetünk részesei a búcsúnyerés kegyelmének. Magunk erejéből erre sose volnánk képesek. Tehát hálával, s az Egyházzal együtt érezve, imádkozunk a pápa szándékára.

* *Bensőségesebb kapcsolatba kerülünk Jézussal:* hiszen Ő minden kegyelem és búcsú forrása – a kegyelmeket az Egyház is csak általa kaphatja.

* *Feltámad bennünk a vágy,* hogy ha ma ilyen értelmesen és hasznosan is élhettünk, akkor *mindig értelmesen és Jézusnak adottan éljünk.*

10. Honnan van az Egyháznak joga arra, hogy búcsút engedélyezzen? – Minden kegyelem Krisztustól származik. Az Egyház, mint Krisztus teste, részesedik Krisztus kegyelméből, a hívő keresztények és szentek pedig abban az isteni kitüntetésben részesülnek, hogy valamiképpen „kiegészíthetik testükben" a megváltás kegyelmeit (Kol 1,24). E kegyelmek összességét hívjuk az „Egyház kegyelmi kincstárának"... A búcsú elnyeréséért imádkozni azt jelenti, hogy belépünk az Egyház lelki közösségébe, s megnyílunk az „Egyház kegyelmi kincstára" felé. – Jézus Péternek és apostolainak hatalmat adott: „Amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyben is, és amit feloldasz a földön, fel lesz oldva a mennyben is" (Mt 16,19). Erre a felhatalmazásra alapozva engedélyeznek az egyházi elöljárók bizonyos kegyelmi alkalmakkor a hívőknek búcsút, amely által részesedünk az Egyház kegyelmi kincseiből, s *feloldozást* kapunk az „ideigtartó" büntetések alól.

*** * ***

A gyónás és a húsvéti titok

A gyónás a húsvéti titok sajátos megjelenítője. A halál jelenik meg benne, amely feltámadássá válik:

* Megjelenik Krisztus halálának és feltámadásának egysége: Krisztusnak meg kellett halnia a bűnökért (a gyónásban megvallott bűnökért is) – hogy bevihessen minket a feltámadásba.

* Megjelenik a lélek átmenetele a halálból az életbe. Súlyos bűnök esetén az ember lelki halottként lép be a gyóntatószékbe, s feltámadottan lép ki onnan.

* Az ember azért tud a gyónásban „átmenni a halálból az életbe", mert újra elhatározta, hogy vállalja Krisztus életformáját: az önmagáról is lemondani kész szeretetet (vö. 1Jn 4,16).

* A gyónás – illetve a lelkiismeret-vizsgálat és a bánat –„meghalásai" közé tartozik a *szembenézés gyengeségeinkkel.* Meg kell halnia bennünk a gőgnek, hogy képesek legyünk elfogadni gyengeségünket. Erre azért vagyunk képesek, mert hiszünk Jézus erejében, aki gyengeségünk ellenére is felemel, új életre támaszt bennünket. Ahogyan nő bennünk a Krisztus erejébe vetett hit, és csökken saját erőnk túlbecsülése, úgy növekedhet bennünk a feltámadott élet.

* A gyónás sajátos „meghalása” a *bűnbevallás.* Itt gőgünknek kell meghalnia, megalázkodnia.

(A gőgös ember nem tud gyónni.) Gőgünk halála által viszont megszületik az őszinteség és az alázat. Ezek képessé tesznek arra is, hogy jobban másokért éljünk. Így ismét „átmegyünk a halálból az életbe”, mert jobban szeretünk.

41. lecke: A betegek erőforrása

I. „Kész vagyok ma este meghalni”

Tudod-e, hogy hazánkban évente kb. 2 millió ember kerül kórházba? S még hányan betegeskednek saját lakásukban? Tudod-e, hogy Magyarországon minden ötödik ember nyugdíjas korú? S azt tudod-e, hogy hazánkban naponta kb. 400 ember meghal? Sőt a hozzáértők azt is meg tudják mondani, hogy a 13-14 évesek korosztálya hány évre számíthat még az életben: átlagosan még 58 évre (bár sok ezren jóval fiatalabb korban meghalnak).

Betegség, öregség, halál... Súlyos fogalmak ezek. Figyeld meg, hogy viszonyul e titkokhoz a világ, és hogyan a kereszténység!

a) *Hogyan fogadja sok ember a betegséget, az öregedést, a halált?*

Sokan kétségbeesetten összeroppannak. Nem is a betegségtől, hanem a tudattól, hogy súlyosan betegek. – Egyesek próbálják eltitkolni betegségüket környezetük elől, nehogy alacsonyabb rendűnek tartsák őket. Mások kétségbeesett panaszkodásukkal próbálják feloldani félelmüket. És a gyógyíthatatlanok közül sokan öngyilkosok lesznek.

S az *öregek?* Némelyek halálukig tiltakoznak szépségüknek, testi-lelki erejüknek elvesztése miatt. Fiatalkorúak álomvilágába menekülnek életük jelenéből. Hosszú időn át próbálják elrejteni öregedésüket: befestik hajukat, letagadják a korukat. Szégyenlik, hogy öregszenek.

S a *halál?* Mily sokan tagadják maguk előtt is az utolsó pillanatig.

b) *Hogyan tekint a betegekre, öregekre, haldoklóra környezetük?*

– A magyar rádió egyik adásában egy asszony telefonon a következő kérdést tette fel a műsorvezetőnek: Férjem gyógyíthatatlanul megbetegedett. Én szeretem őt, de egy másik valakit is szeretek. Mi a teendőm? – A válasz: Önnek joga van az élethez. Nincs hozzákötve a beteg férjéhez.

– *Hitler* azon a véleményen volt, hogy a gyógyíthatatlan betegektől, a tehetetlen öregektől „meg kell szabadítani a társadalmat”. S elgázosította őket.

A humánusabb magatartás nem jut el eddig, de többnyire tehetetlenül áll meg a betegek, az öregek mellett. Aztán lehetőleg eldugja őket kórházakba, szociális otthonokba, hogy ne kelljen folyton találkozni velük. – Különösen sokan félnek a haláltól. Félelmükben úgy vélik, hogy haldoklóiknak is azzal tesznek jót, ha utolsó órájukig próbálják elhitetni velük, hogy nincs semmi komolyabb bajuk.

Sok nemhívő viselkedése a betegséggel, legyengüléssel, halállal szemben nagyon érthető. Annál feltűnőbb a mélyen hívők magatartása.

c) *Hogyan áll e kérdésekben a kereszténység?*

A keresztények Isten tervét, a feltámadásba vezető utat látják meg a betegségben, az öregségben, a halálban.

– A kereszténüldözés századaiban a szörnyű szenvedésekkel és a halállal minden megkereszteltnek szembe kellett néznie. Alig volt olyan család, amelyben ne lettek volna kivégzettek. Mégis a biztonság és öröm uralkodott életükben. A katakombák falai pl. telve vannak az olajág, a galamb, a horgony, a feltámadott Jézus jeleivel: az élet, az öröm, a remény jeleivel.

A kereszténység egész történelmében hasonló magatartást találunk a betegséggel, a halállal szemben. Most csupán két példát idézünk:

– Egy neves magyar pap és egyházi író – P. Mócsy Imre S. J. – utolsó napjait élte. Oxigénsátor alatt feküdt. Tudatában volt, hogy rövid ideje van hátra. De biztonság sugárzott belőle. „Rövid idő és a mennyben leszek... Ezek a szenvedések nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez” – mondogatta. – Békéje és változatlan humora nagy hatást gyakorolt betegtársaira és ápolóira. – Jó előre ezt a keresztény derűvel telt gyászjelentést szövegezte meg: „Örömmel és Isten legszentebb akaratát mindig áldva jelentem, hogy a mai napon magához szólított az Úr... A boldog viszontlátás reményében maradtam a régi, – de már igazán el nem múló szeretettel.” Halálakor ezt a híradást kapták meg barátai.

– Egy 24 éves leány egyszer letörten érkezett az ifjúsági hittanra. A hitoktató óra végén megkérdezte, mi van vele. „Ma egy daganatot találtak rajtam. Lehet, hogy rosszindulatú...” – Akik hallgatták a közlést, elnémultak. A hitoktató kérte őket, hogy imádkozzanak együtt. Hosszú ima után így szólt: „Lehet, hogy az a daganat rosszindulatú, de az is lehet, hogy rövidesen meghalsz. átmész a mennybe. Jó, hogy ezt előre tudod. Indulj minden reggel azzal az elhatározással, hogy ma fel akarsz készülni arra, hogy este Jézus elé lépj. Hogy átlépj a Szent Szűz és a szentek társaságába. Mi is imádkozunk, és próbálunk ugyanígy élni veled és érted.” – A leány sápadtan válaszolt: „Megpróbálom.” – Egy hét múlva sugárzó arccal mesélte: „A szövettani vizsgálat eredményére még várni kell. De életem legszebb hete volt ez a mostani. Soha nem éltem át ennyire, hogy Isten szeret és hazavár. És soha nem tudtam ily szabadon szeretni embertársaimat...”

II. „Testünkben Jézus szenvedését hordozzuk szüntelen, hogy Jézus élete is megnyilvánuljon testünkön” (2 Kor 4,10)

1. Hogy tekint a kereszténység a szenvedésre, az öregségre, a halálra? A keresztény minden szenvedést a szenvedő Jézus, illetve a húsvéti titok fényében lát(hat):

a) *A húsvéti titok fényében látja mások szenvedését és halálát.*

– A keresztény *minden fájdalomban* (az eltorzult betegben és haldoklóban is) a szenvedő Jézust fedezheti fel. Tudja, hogy Jézus magára vette ezt a fájdalmat is. Tudja, hogy Jézus jelen van e fájdalomban (vö. 20. l.).

– *Úgy próbál lépni minden szenvedőhöz* (beteghez, öreghez, haldoklóhoz), mint Jézushoz. Jézust szereti és szolgálja bennük („Amit egynek tettetek... nekem tettétek”).

– És *azért remél* a szenvedés, a halál láttán, mert tudja, hogy a szenvedés Krisztusban feltámadássá válik.

Betegek Lourdes-ban

b) *A húsvéti titok fényében látja saját szenvedését és halálát.*

– *Fájdalmaiban egyesül a szenvedő Jézussal,* s törekszik örömmel felajánlani azokat másokért (Kol 1,24). Tudja, hogy a szenvedés Isten eszköze számára. Tudja, hogy amint Jézus a szenvedésből tanulta meg az engedelmességet, ő is azáltal jut el a Jézussal való mélyebb egységre, ha a fájdalomban is örömmel igent mond az Atyának.

– *S hogyan tekint egy keresztény fiatal saját halálára?* – Egyáltalán kell-e erre gondolnia egy fiatalnak? – Jézus azt mondja, hogy igen. Felhív, hogy légy mindennap készen arra, hogy végleg Isten és a szentek társaságába lépj. – De ha láttál már haláltusában vergődő beteget, talán megkérdezed: vajon miként készülhetek fel arra, hogy a halál nehéz pillanataiban is igent tudjak mondani Istennek?

–„Aki a kicsiben hű, az a nagyban is az” – mondja Jézus (Lk 16,10). Mondj igent a kis dolgokban! A mai napon. Akkor nyugodtan nézhetsz a halál elé. Mert akkor Jézus veled van, s Vele fogsz tudni igent mondani a nagy döntés pillanatában is. (Ezért is mondja Jézus, hogy mindennap – a „kicsiben” – légy készen arra, hogy ma Isten elé lépj. Vö. 15. l.)

2. *A testi szenvedők szentsége*

A betegség, a testi szenvedés az élet egyik legsúlyosabb elbizonytalanodása. Az Egyház e határhelyzetben is Jézust követi, aki annyi szeretettel gyógyította, erősítette a betegeket (Mk 6,13).

Szent Jakab apostoltól tudjuk, hogy a keresztény közösségben a legrégibb idők óta szokás volt, hogy a papok felkeresték a betegeket, s megkenték őket olajjal a gyógyító Krisztus nevében: „Beteg valamelyiketek? – írja. – Hívassa el az Egyház elöljáróit. Kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó ima megszabadítja a betegeket, és az Úr talpra állítja őt. Ha pedig bűnöket követett el, bocsánatot nyer” (Jak 5,14-15).

a) *A szentkenet mint szentség*

– *E szentség* az isteni élet erejét közvetíti a beteg számára. Megerősíti lelkét a szenvedésben, és ha üdvösségére válik, akkor testi egészségét is visszaadja. Ha pedig nem áll módjában gyónni, és előzőleg megbánta bűneit, megadja a bűnök bocsánatát.

– *Az Egyház* e szentségben imádkozik a betegért, és arra buzdítja őt, hogy önként egyesüljön a szenvedő Jézussal; hogy Vele ajánlja fel fájdalmait az Egyház tagjai javára.

– *A beteg* viszont akkor veszi igazán gyümölcsözően a szentséget, ha szenvedésében egyesül a szenvedő Jézussal: ha felajánlja fájdalmát másokért. – Ahogyan Szent Pál mondja: *„Örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem, ami hiányzik Krisztus szenvedéséből, testének az Egyháznak javára”* (Kol 1,24).

b) *A szentkenet a gyakorlatban*

– *Kiszolgáltatója:* a pap. Ő a kenet előtt lehetőleg meggyóntatja a beteget, majd utána meg is áldoztatja.

– *Felvevője:* minden értelme használatára eljutott beteg, aki kész az imént ismertetett lelkülettel fogadni a szentséget.

– Felvehetik olyan *idősek* is, akik nehezen hordozzák idős koruk terheit vagy olyan betegek, akik állapotszerűen betegségben élnek (pl. cukor- vagy szívbajosok), sőt műtét előtt álló személyek is.

– Általában *öntudatnál levő* embernek szolgáltatják ki. *Eszméletét vesztettnek* csak olyan esetben, ha feltételezhető, hogy önmagától is kérte volna.

– *Minden új betegségben* újra fel lehet venni, hiszen minden új szenvedés új határhelyzet. S a szentség ehhez akar erőt adni.

* *Kiszolgáltatása lehetőleg közösségben* történik. – A jelenlevő közösség képviseli a betegért imádkozó Egyházat. És kifejezi azt is, hogy a beteg az Egyház fontos tagja, aki szenvedését embertársai javára ajánlja fel. – A közösség jelenlétét biztosítani kell. Ha lakáson veszi fel valaki a szentséget, össze kell hívni a rokonokat, ismerősöket, hogy együtt imádkozzanak a beteggel. (Ilyenkor a pap misét is mondhat a beteg ágyánál.) – Ha templomban szolgáltatják ki (évente néhány alkalommal), össze lehet hívni az egyházközösség betegeit és gyengélkedőit, hogy együtt részesedjenek a szentségben. Össze kell hívni az egész közösséget is, hogy együtt imádkozzanak a gyengélkedőkkel, és köszönjék meg nekik az értük felajánlott szenvedéseket.

Közvetlen halálveszélyben természetesen a közösség nélkül is kiszolgáltatható a szentség.

* *A szentség jele:* – A pap megkeni a beteg homlokát és kezét a szent olajjal, s közben bűnei bocsánatáért, megerősödéséért és a Szentlélek kegyelméért könyörög.

(A növényi olaj a régi népeknél közismert gyógyszer volt. Használták sebek bekenésére, égés okozta fájdalmak enyhítésére és egyéb gyógyító célokkal. A növényi olajnak mint gyógyító jelnek alkalmazása tehát érthető volt a régiek számára.)

* *A te feladatod:* Sokfelé csak a haldoklóhoz hívnak papot. Figyelmeztesd hozzátartozóidat, ismerőseidet, hogy a szentkenetet *minden súlyosabb beteg* felveheti. Ha súlyos betegről tudsz, szólj a lelkipásztoroknak!

Sokan nem tudják, hogy a szentkenet közösségi szentség. Te szívesen végy részt a betegekkel való közös imádkozásban. Vállalj részt a templomi közös szentségkiszolgáltatás ünnepélyessé tételében!

III. Szeresd a betegeket, öregeket!

A keresztények Jézussal találkoznak, Vele egyesülnek a *szenvedésben*, a halálban. Te is ismerd fel Őt minden szenvedésben. És készülj a végső találkozásra azáltal, hogy hű vagy a kis dolgokban! – Ilyen magatartásoddal és örömöddel tégy tanúságot arról, hogy Jézus értelmet adott a szenvedésnek, és legyőzte a halált.

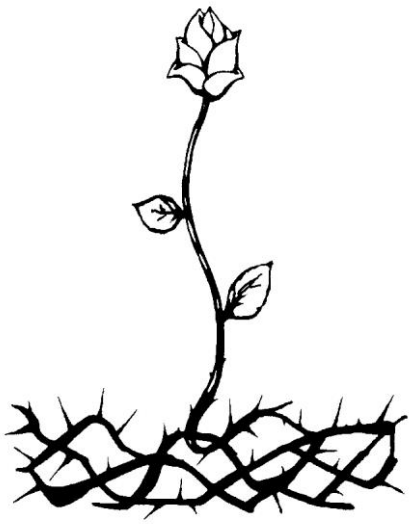

A keresztények a szenvedő és elhagyott Jézust fedezik fel minden *szenvedőben* és elhagyottban: minden öregben, minden haldoklóban. Kutasd fel e héten családod,

környezeted betegeit, öregeit! Ha kell, hívj hozzájuk papot! Mindenképpen szerezz nekik valamilyen örömet (pl. egy kedves levéllel)! Ha hívők, mondd el nekik, hogy milyen nagy jelentősége van a szenvedésüknek az Egyház életében!

Összefoglalás

117. Ki veszi fel jól a betegek kenetét?
A betegek kenetét az veszi fel jól, aki Jézussal egyesül a szenvedésben, és felajánlja azt másokért.

Válaszolj!

1. Miért néz a keresztény bátran a szenvedésre, öregségre és halálra?
2. Ki veheti fel a betegek kenetét?
3. Miért van jelen a közösség a szentkenet kiszolgáltatásakor?
4. Mit jelképez a szentkenetben használt olaj?
5. Mit mond a Szentírás a szent kenetről?
6. Egy fiatal hogyan készül fel jól a halálra?
7. Mit mond Szent Pál a szenvedésről (és örömről)?

Feladat

Ismerd fel a szenvedő és feltámadott Jézust minden szenvedésben! Szolgáld Őt a héten különösen környezeted öregeiben és betegeiben!

Beszéljük meg!

Hogyan tudnátok lelkipásztorok vezetésével öregek és betegek napját rendezni az egyházközségben? Hogyan tehetnétek széppé e napot? (Jó előkészítéssel, szolgálatokkal, imával, verssel, énekkel stb.)

Tudod-e?

* *Mi a haldoklók szentsége?* – Az Eukarisztia. Míg a szentkenet elsősorban a betegek szentsége.
* *Hogyan készítjük elő a betegszobát a pap érkezésére?* – Rendet csinálunk a szobában, majd egy asztalkát leterítünk fehér kendővel, és gyertyát, feszületet helyezünk rá: ide fogja letenni az atya az Oltáriszentséget és a szent olajat. Az asztalra helyezünk egy kevés kenyérbelet vagy vattát is, hogy a pap ezzel letörölhesse kezéről a szent olajat; és egy pohár ívóvizet, amellyel szükség esetén a beteg áldozását megkönnyíthetjük. – Végül legyen a szobában egy szék, amelyre a pap gyóntatás közben leülhet.

42. lecke: Az Egyház éve (Nagyböjti óra)

I. Kosztolányi – az egyházi évről

Kosztolányi Dezső ifjúkorában elvesztette hitét, és csak élete végén lett ismét vallásossá. De nemhívő korában is közelállónak érezte magához a katolicizmust, mert azt mondta, hogy ez a vallás szép.

Egy alkalommal így nyilatkozott egy pap-költő barátjának: „Olyan páratlan, tündöklő vallás egy sincs, mint a tiétek. Tiszta költészet... Ti nem is sejtitek, milyen széppé és változatossá tettétek az életet, amely magában fárasztó és unalmas. Ti ünnepeitekkel részekre bontottátok az évet. Szolgálatába állítottátok fel a csúcsokat: építészetben, szobrászatban, festészetben, zenében, költészetben egyaránt. November 1-jén, amikor kezdődik az őszi vörös hervadás, kiviszitek az embereket a temetőbe, és meggyújtjátok a kegyelet gyertyáit és mécslángjait. Virággal borítjátok a sírokat, és figyelmeztetitek a világot az elmúlásra... Amikor megjön a december, hajnali misét tartotok. A hajnali kék ködben lámpásos emberek bandukolnak a kivilágított kis falusi templomok felé, és teli torokkal énekeltetitek az „Ó fényességes szép hajnal kezdetű ódon ádventi éneket. A nappalok egyre rövidebbek lesznek, a sötétség egyre sűrűbb és hosszabb. És ti azt mondjátok: nem kell félni. Majd jön valaki, aki elűzi a sötétséget, és sose látott fényt gyújt a világnak. Az ádventi emberek remélnek, és várják a fényt. A várakozásban kicsordul az ajándékozási kedv. Titokban vásároljátok szeretteiteknek az emléktárgyakat, hogy szeretettel ünnepeljétek együtt a fény születését. És a sötétség mélypontján, december 24-én, amelyet „szentestének” neveztek, megrendezitek Jézus születésének mámorában azt a hallatlan és páratlan karácsonyi tűzijátékot, amelynek sziporkái New Yorktól Tokióig látszanak. – Akkora az öröm, hogy a világ táncra perdül. – De pár hét múlva ismét üstökön ragadjátok az embert, és azt mondjátok neki: Elég volt! Hamut hintetek a kijózanult fejekre és azt mondjátok: Emlékezzél ember, hogy porból vagy és porrá leszel! És igyekeztek meggyőzni a világot, hogy mindenkinek szenvednie kell. A Kálváriára járatjátok az embereket, és a szenvedés szépségeit magyarázzátok nekik... És megjön a nagyhét. Elnémítjátok a harangokat. Felállítjátok a nagy Halott sírját. És döbbenve áll a világ a nagy ravatalnál. De nagyszombaton felzúgatjátok a Rómából visszatért harangokat. Aranyos karingbe öltöztök, és megindul az öröm mámorában ujjongó körmenet. – Alleluja! Föltámadt Krisztus e napon. A körmenet szegélyén sorfalat állnak a fák, zöld rügyekkel figyelnek rátok. – Igen! Igen! – mondogatják. Valóban itt van a feltámadás, a tavasz.

Olyan szép mindez, hogy az Egyházhoz akkor sem volna szabad hozzányúlni, ha Isten nem volna sem égben, sem bennünk. Ha valami szörnyű hatalom kipusztítaná a világból a virágokat, a színeket, és hamuszürkévé tenné a földet, vagy eltörölné a modern ember játékszerét, a sportot, nem okozna akkora kárt, mintha az Egyházat törölné el.”

Ilyen csodálattal beszél egy – akkoriban nemhívő – költő az Egyház ünnepeiről, az egyházi évről. És te ismered-e az egyházi év szépségét és mondanivalóját?

II. Jézus és az Egyház titkait ünnepeljük

1. *Az egyházi év*

Isten megváltó jóságát ünnepeljük az Ige és a szentségek liturgiájában. De az Egyház meghív, hogy az egész év körforgásában is ünnepeljük Krisztus titkait – a megtestesüléstől és a születéstől kezdve a mennybemenetelig, és pünkösdtől az Úr végső eljövetelének várásáig; meghív, hogy így az év folyamán bekapcsolódjunk Krisztus, illetve az Egyház életének titkaiba. Krisztus misztériumainak ezt az egész évre kiterjedő ünneplését, illetve az évet,

amely felöleli Krisztus művének ünnepeit, *liturgikus évnek* vagy *egyházi évnek* hívjuk. Ennek során *emlékezünk* Jézus és az Egyház életének titkaira és *egyesülünk* azokkal.

a) *Emlékezés.* – Az egyházi évben az üdvtörténet nagy eseményeire emlékezünk. Üdvösségünk története az ószövetséggel és annak Messiás-várásával kezdődött. Az Egyház erre emlékszik ádventben – az egyházi év elején. Karácsony a várakozás beteljesülését hirdeti. Isten Fia a földre lépett. Majd az egyházi év sorban követi Jézus életének eseményeit. Egymás után jönnek Jézus halálának (nagypéntek), feltámadásának (húsvét), mennybemenetelének, majd a Szentlélek eljövetelének (pünkösd) ünnepei. Jézus titka s az üdvtörténet folytatódik az Egyházban. Ezért az év során megemlékezünk azokról is, akik Jézus útját járták. Mindenekelőtt a Szent Szűzről és mellette a szentekről. (Felfigyeltél-e arra, hogy az egyházi ünnepeket, sőt a szentek emléknapjait a nem vallásos világ is átvette, mint ünnepeket vagy mint „névnapokat”?!)

Nagyszombat Taizé-ben

b) *Egyesülés.* – Az emberiség csak megemlékezni tud elmúlt eseményekről vagy elhunyt nagyjairól. Jézus azonban él, és folytatni akarja bennünk életét. Az egyházi évvel akkor élünk jól együtt, ha törekszünk egyesülni a megfelelő időszak titkaival. Például ádventben mi is felkészülünk: úgy élünk, hogy Jézus megszülethessék bennünk és környezetünkben. Karácsonykor köszöntjük a világba jött és köztünk, bennünk élő Megváltót. A nagyböjtben részt vállalunk áldozatából. Húsvétkor ujjongva egyesülünk föltámadásával stb. – Sőt találkozásról, egyesülésről beszélhetünk a Szent Szűz és a szentek ünnepein is.

Máriával mint édesanyánkkal titokzatos egységben élünk. S a szentek egyességében élő kapcsolatunk van a többi szentekkel is.

Jézus életének titkai – születése, halála, feltámadása – folytonos valóság bennünk. S állandó valóság a Szent Szűzzel és a szentekkel való egységünk is. De nem tudunk egyszerre figyelni mindenre. Az Egyház pedagógiája hol erre, hol arra a titokra irányítja a figyelmünket.

2. *Bűnbánat, önmegtagadás, böjt*

Az egyházi évben vannak bűnbánati napok és idők.

– *Bűnbánati nap* minden péntek és a nagyböjt hétköznapjai. Ilyenkor Jézus halálára emlékezünk. Iránta való szeretetből valamilyen bűnbánati cselekedetet végzünk, pl. az irgalmasság cselekedeteit, önmegtagadást, imádságot. – Nagyböjt péntekein azoknak, akik saját konyhájukról étkeznek és elmúltak 14 évesek, az Egyház előírja, hogy tartózkodjanak a húsételtől.

– *Szigorú böjti nap* hamvazószerda és nagypéntek. Az Egyház előírja, hogy azok a katolikusok, akik a 18. évet betöltötték és a 60. évet még nem kezdték meg, ilyenkor napjában legfeljebb háromszor étkezzenek, egyszer lakjanak jól, illetve azokkal együtt, akik elmúltak 14 évesek, tartózkodjanak a hústól. És mindannyiunkat felhív, hogy végezzünk bűnbánati cselekedeteket.

– *Bűnbánati idők:* ádvent és nagyböjt.

Régebben a keresztények a bűnbánati, illetve böjti időkben súlyos böjtöket tartottak. Ma az Egyház inkább arra figyelmeztet, hogy ilyenkor buzgóbban gyakoroljuk a szeretet tetteit. De ajánlja a megfelelő *böjtöt, önmegtagadást* is. (Van, aki ilyenkor beteget látogat, többször elmegy misére, nem eszik cukrot, csokit, nem néz tv-t stb.)

Aki odaadó lélekkel élt már át bűnbánati időket, az tudja, mennyire megfelelnek ezek az emberi természetnek. Másokban azonban felmerül a kérdés: *Mi a böjt, az önmegtagadás értelme?* – Lássuk erre a választ!

a) *Önmegtagadás és szeretet*

A Jézus előtti vallások ismerték a böjtöt, a lemondást. Jézus azonban egy újfajta „böjtöt” hirdetett. Szemére is vetették, hogy az Ő tanítványai nem böjtölnek a szokásos módon (Mt 9,14).

A böjt célja minden vallásban az volt, hogy általa az ember közelebb kerüljön Istenhez. Jézus új tanítása, hogy a szeretet által kerülhetünk legközelebb Istenhez. – A keresztények tehát a bűnbánati időkben elsősorban a szeretet tetteit gyakorolják, e téren vállalnak önmegtagadásokat. (És természetesen fokozottan élnek az Istennel való egyesülés egyéb eszközeivel is, az imával és a szentségekkel.)

b) *Böjt, önmegtagadás, szabadság*

De az is igaz, hogy Jézus és a szentek böjtöltek is. A nagyböjt 40 napja Jézus 40 napos böjtjére emlékeztet (Mt 4,1-11). – Mi tehát a böjt értelme?

– A böjt nem önsanyargatás. Ellenkezőleg. Célja az *ember felszabadítása*, emberré tétele (vö. Gal 5,13). Az emberben kettősség él. Küzd benne a „régi ember” és az „új ember”: az önzés és a szeretet. Aki rabja ösztöneinek, aki nem tud kilépni önzéséből, az embertelen ember. Edzenünk kell akaratunkat, hogy képesek legyünk uralkodni ösztöneinken. Az önmegtagadás egyfajta edzés, a szabadság érdekében (vö. 1 Kor 9,24-27; Kol 3,5).

– A keresztény böjt azonban nemcsak edzés, hanem *egyesülés Jézussal*, a húsvéti titokkal. Nagyböjtben a szenvedő Megváltó áll előttünk, aki magára vette fájdalmainkat. Önmegtagadásainkban Vele egyesülünk. Kiegészítjük, ami „hiányzik” megváltó szenvedéséből, testének, az Egyháznak javára (Kol 1,24; vö. Mt 17,21).

– A böjt, illetve a bűnbánati cselekedetek (ima, önmegtagadás, szeretetgyakorlatok) célja így az engesztelés is. Általa jóvá akarjuk tenni Isten ellen elkövetett vétkeinket. Ki akarjuk Őt „engesztelni” hálátlanságunkért.

– A böjt, az önmegtagadás célja összefoglalva tehát az, hogy *Istenre irányítsa* figyelmünket: növelje bennünk az Isten- és emberszeretetet.

Sok szentről olvassuk, hogy vezeklő övet vagy durva, szúrós ruhát viseltek. Az volt a vágyuk, hogy szívükben folyton égjen az istenszeretet tüze, hogy sose feledkezzenek meg Róla. Az öv, a ruha minden szúrása figyelmeztette őket, hogy Isten jelen van, hogy újra

mondják ki Neki szívükben: „Szeretlek”. Hasonló figyelmeztetés lehet számodra az önmegtagadás. Például elhatároztad, hogy nagyböjtben nem eszel csokoládét. Ha meglátod, először feltámad benned a vágy, hogy megedd. Azután eszedbe jut, mit fogadtál. Első pillanatban ez kellemetlen lemondás érzetét kelti benned. De ez lesz a figyelmeztetés, hogy kimondd: „Istenem, szeretlek.” Ez lehet a figyelmeztetés, hogy szeresd embertársadat, pl. hogy add oda a csokit valakinek, akinek örömet szerezhetsz vele.

A böjt legtökéletesebb útja, ha az emberek jelenléte figyelmeztet arra, hogy Jézust szeresd és szolgáld bennük, és ha kell, mondj le kedvükért elképzelésedről.

3. *Az ünnepek*

Az Egyház két legnagyobb ünnepét – karácsonyt és húsvétot – bűnbánati, önmegtagadó idők előzik meg. A feltámadás heti ünnepeit, a vasárnapokat is megelőzi a heti bűnbánati nap, az emlékezés Jézus halálára. Mindebben a húsvéti titok jelenik meg. A búzamagnak meg kell halnia, hogy termést hozzon. Az embernek le kell mondania önmagáról, önzéséről, hogy találkozhasson Jézussal. Az önmegtagadás csak eszköz, hogy eljussunk az Istennel való találkozásra, vagyis az igazi ünnepre. – A keresztény vallás ünnepi vallás, az öröm vallása. Az a bizonyosság él benne, hogy Jézus legyőzött minden fájdalmat, és elhozta a földre az ünnepet.

A Szentírás és az Egyház nyomatékkal figyelmeztet, hogy vegyük komolyan az ünnepeket. Erre vonatkozik a 3. parancs is: *Az Úr napját szenteld meg!*

Az Egyház útmutatása szerint ez azt jelenti, hogy vasárnap és kötelező ünnepeken (karácsony, újév, Nagyboldogasszony napja) vegyünk részt szentmisén és ünnepeljünk. (Vagyis tartózkodjunk a terhes „köznapi” munkától, Istennek hálát adó lelkületben és pihenésben töltsük el a napot.)

* Előfordulhat, hogy valakinek éppen néhány óra fizikai munka jelent pihenést, felüdülést. De tudatosan törekedni kell az ünnep lelkületének megtartására. – Legyen jelen életünkben Jézus győzelmének öröme, és próbáljuk továbbadni ezt környezetünknek!

* Vannak úgynevezett „tanácsolt” ünnepek. Pl. karácsony és húsvét másnapja, gyertyaszentelő (február 2.) vagy Szent István ünnepe (augusztus 20.) stb. Ilyenkor nem „kötelező” a szentmisén való részvétel. De a jó keresztény lélekben e napokon is együtt ünnepel az Egyházzal, és lehetőleg eljut misére.

III. Tervezd meg a nagyböjtöt!

Az első keresztények olyan világban éltek, amely egyáltalán nem ismerte az ő ünnepeiket. Természetesen nem volt munkaszünet sem. Családi és közösségi életüket mégis áthatotta az egyházi év légköre. – Élj te is együtt a liturgikus évvel!

Most, a nagyböjt folyamán csinálj magadnak tervet, hogy ez az időszak az Egyház elgondolása szerint valódi „lelkigyakorlat” – Istenhez való közeledés – legyen számodra. Határozd el:

– Szeretetből és azonnal akarod teljesíteni Isten akaratát a kis dolgokban (reggeli felkelés, reggeli ima, engedelmesség, kötelességteljesítés). Mondd Jézusnak sokszor: „Neked”!

– Szolgáld embertársaidat szeretettel! Naponta legalább egyszer szerezz valakinek egy kis örömet!

– Válassz valami önmegtagadást, ami Isten jelenlétére figyelmeztet: pl. állandó szolgálatot, rendszeresebb imát, misét vagy lemondást csokiról, tv-ről stb.

Bizonyos elhatározásokat *közösen* is tehettek a hittanórán. Pl. hetente egy közös hétköznapi mise, egy nap közös böjt egymásért felajánlva; keresztút, stb. Közösségben heti váltással is kitűzhettek elhatározásokat. Pl. egyik héten különösen az otthoni szolgálatra figyeltek, a másik héten az iskolatársakra, majd az öregekre, betegekre; máskor a szenvedések örömteli elfogadására. Csinálhattok cukor- majd tv-mentes hetet; kihúzhatjátok egymás nevét, hogy egymásért vállaljatok önmegtagadást... stb.

Összefoglalás

118. Mi a keresztény önmegtagadás célja?
A keresztény önmegtagadás célja, hogy növelje bennünk az istenszeretetet és az emberszeretetet.

119. Mi módon növeli bennünk az önmegtagadás az Isten- és emberszeretetet?
Oly módon, hogy 1. szabaddá tesz ösztöneink rabságából, 2. egyesít Jézus megváltó áldozatával, 3. és figyelmeztet az Isten- és emberszeretetre.

120. Hogyan szenteljük meg az Úr napját?
Az Úr napját szentmisével és pihenéssel szenteljük meg.

Válaszolj!

1. Mi az egyházi év jelentősége?
2. Mit mond Kosztolányi az egyházi évről?
3. Mennyiben emlékezés és mennyiben egyesülés az egyházi év?
4. Mi az új a jézusi böjtben? (Van-e ennek előzménye az ószövetségben?)
5. Mi a teendőd a bűnbánati napon (pénteken) és a szigorú böjti napon?
6. Mi az engesztelés?
7. Hogyan ünnepeljük meg a tanácsolt ünnepeket?
8. Melyek a kötelező ünnepek?
9. Hogyan kapcsolódnak a bűnbánati idők az ünnepekhez?
10. Miért a szabadság eszköze a böjt?

Feladat

1. Csinálj magadnak lelki tervet a nagyböjtre! Válassz ki szeretetgyakorlatot, önmegtagadást (vö. a lecke III. pontja)!
2. Olvasd el Babits Mihály: Psychoanalysis Christiana és Intelem vezeklésre című verseit!

Tudod-e?

* *Mi a lelkigyakorlat?* – Tágabb értelemben lelkigyakorlat a nagyböjt és az ádvent is. Szorosabb értelemben így hívjuk, amikor keresztények több napot szánnak arra, hogy csak Istennel és lelkükkel foglalkozzanak. Ilyenkor általában napjában többször elmélkedési gondolatokat kapnak, majd elmélkednek azokról. A lelkigyakorlat nagy kegyelmi erőforrás a hívőknek. Sokan indultak el általuk egy megújult életre.
* *Miért változik a misező pap ruhájának színe?* – A liturgikus ruhák színe az ünnepektől függően változik. Az öröm színe a fehér (karácsony, húsvét, a Szent Szűz és a nem vértanú szentek ünnepein), a vértanúságé és a Szentléleké a piros, a bűnbánaté a lila, a gyászé a fekete.

* *Az egészségre nézve hasznos-e a böjt?* – Sok betegség származik túltápláltságból. Az egészségesen önmegtartóztató étkezés a legtöbb európai ember számára időnként szükséges és egészséges.

* * *

Görög katolikusoknál a bűnbánati idők rendje némileg másként alakul. – *Szigorú böjt:* nagyböjt
első napján és nagypénteken. (E napokon a hús, zsír, tej, vaj, tojás fogyasztása tilos.) – *Megtartóztatás a húsos eledelektől:* nagyböjt szerdáin és péntekjein; apostolfejedelmek, Nagyboldogasszony és karácsony ünnepe előtti bűnbánati időben: pénteken. – *Bűnbánati napok:* nagyböjt hétköznapjai, bűnbánati idők szerdái, Keresztelő Szent János fejvételének napja (augusztus 29.) és a Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe (szeptember 14.). – Ezeken a napokon imádsággal, az irgalmasság cselekedeteivel, a szeretet gyakorlásával teszünk eleget a bűnbánattartás kötelezettségének.

* * *

A Nagyhét liturgiája
(Olvasmány)

Az Egyház liturgiái közül legszebb a nagyhété. Jelképesen megjelennek ilyenkor az első nagyhét eseményei: Jézus utolsó napjai, majd halála és föltámadása. És amint minden liturgia, ez is meghív, hogy legyünk részesei e titkoknak. A nagyhét mélységét az sejti meg, aki tudja, hogy a múlt eseményei ma is élnek, folytatódnak, s aki bekapcsolódik a liturgiában megjelenő titkokba. – Lássuk párhuzamban az első nagyhét eseményeit és azok megjelenését a liturgiában.

Virágvasárnap
Jézus bevonul Jeruzsálembe. A tömeg pálmaágakat lenget és így kiáltozik: „Hozsanna Dávid fiának!”
– Az ünnepi mise előtt a pap (pálmaág helyett) barkát szentel. Majd a nép ünneplő körmenetre indul, és barkával a kezében énekli: Hozsanna Dávid fiának. (A szentelt barkát hazavihetjük. Figyelmeztessen arra, hogy mi nem akarjuk soha megtagadni Jézust, amint a hozsannázó nép tette.)
De a farizeusok és Júdás már Jézus elfogatására készülnek.
– A pap piros miseruhája és Jézus szenvedéstörténete – amelyet a misében olvasunk – Jézus közelgő szenvedésére figyelmeztet.

A **szent háromnapon** hitünk legnagyobb titkát – a húsvéti titkot – ünnepeljük. Komoly keresztény ilyenkor, ha csak teheti, részt vesz a közös liturgiákon. E napokon csak este van istentisztelet (és minden templomban csak egyszer), hogy mindenki eljöhessen, illetve, hogy a közösség együtt ünnepeljen.

Nagycsütörtök (az utolsó vacsora ünnepe) Jézus elfogyasztja az utolsó vacsorát tanítványaival. Ekkor volt az első szentmise, az első szentáldozás, az első papszentelés. Ekkor hagyta ránk „végrendeletét”: hogy úgy szeressük egymást, ahogyan Ő szeretett minket, és ily módon legyünk mindnyájan egyek.

– Az ünnepi mise örömben kezdődik. Szólnak a harangok, az orgona, a pap fehér ruhában van. Hálát adunk a papságért, a szentmiséért, az áldozásért (és mindnyájan közösen áldozunk).

De az utolsó vacsora fényét beárnyékolja a fájdalom: Júdás vacsora közben elmegy, hogy elárulja Mesterét.

A katonák készen állnak, hogy elfogják Jézust.

– A dicsőségre még megszólalnak a harangok, az orgona – de aztán elnémulnak. A mise csendben folytatódik. Jelzi ez, hogy drámai események előtt állunk.

Vacsora után Jézus kimegy apostolaival az Olajfák hegyére. Ott félrevonul, és bűneink terhe alatt vérrel verejtékezik. Majd megérkezik az áruló tanítvány a poroszlókkal. Jézust elfogják.

– A mise után a pap megfosztja díszeitől a főoltárt, majd az Oltáriszentséget a mellékoltárra viszi. Ott fogják őrizni egészen a feltámadásig. A főoltár oltárszekrényének nyitott ajtaja Jézus elhurcolására emlékeztet.

Amíg Jézus az Olajfák hegyén szenvedett, az apostolok elaludtak. Jézus fájóan veti szemükre: „Egy órát sem tudtok virrasztani velem?”

– A nagycsütörtöki mise után templomainkban szentségimádás van a mellékoltárnál (gyakran éjfélig). – A fiatalok sokfelé külön imaórát is vállalnak. Érzik, nekik is szól Jézus szava: „Egy órát sem tudtok virrasztani velem?”

Éjszakai keresztút

Nagypéntek (Jézus szenvedésének napja). Ezen a napon Jézust megostorozták, majd halálra ítélték. Halálosan kimerülten felvonszolta a keresztet a Golgotára, ahol keresztre feszítették. Délután 3 órakor kilehelte lelkét.

– A liturgia a fájdalom és megrendültség csendjében kezdődik. A megfosztott oltár a Golgotára emlékeztet ma, amelyen Jézus keresztje állott. A pap(ság) piros ruhában vonul az oltár elé, ahol csendben leborul. – A most következő liturgia négy részből áll:

1. *Az Ige liturgiája*

– Jézus szenvedésének történetét olvassuk. Majd – lélekben a Megváltó keresztje előtt állva – könyörgéseket mondunk az Egyház nagy kéréseiért (a papságért, a hívekért, az egységért, a nemhívők megtéréséért.)

2. *Hódolat a kereszt előtt*

Jézus holtan függ a kereszten. A farizeusok az utolsó pillanatig gúnyolták. Csak Szűz Mária, János, meg néhány jámbor asszony érez együtt Vele.

– A pap leleplezi a nagy, kendővel elfedett feszületet, majd magasra emelve háromszor énekli: „Íme a szent keresztfa...” S mi válaszoljuk: „Jöjjetek hát keresztények, hódolattal hajtsunk térdet, üdvözlégy szent keresztfa!” Ezután a feszület elé járulunk, s kifejezzük hódolatunkat. (Lélekben a kereszten függő halott Krisztus lábát csókoljuk meg.)

3. *Közös áldozás*

– Az év egyetlen napja ez, amikor nincs szentmise. Ez arra figyelmeztet, hogy minden más Jézus egyetlen keresztáldozatának megjelenése; és ma Jézus egyetlen áldozatát ünnepeljük. – Ilyenkor csupán közös áldozás van. – Ma különösen meg kell ígérnünk Jézusnak, hogy egyesülni akarunk Vele halálig tartó szeretetében.

4. *Szent sír*

Jézust leveszik a keresztről, fehér gyolcskendőbe takarják, és sírba teszik. Sírja elé a farizeusok őröket állítanak.

– Áldozás után a pap (magyar szokás szerint) az előkészített „Szentsírhoz” viszi az Oltáriszentséget. Az oltár alatt a halott Krisztus szobra látható – felül a gyolcsfátyollal leborított Oltáriszentség. Jelzi ez a húsvéti titkot; hogy a halott Jézus él. – A szentségimádás nagypéntek este és nagyszombaton egész napon át tart. Iskolások és fiatalok sokfelé – a felnőttekkel együtt – félóránkénti váltással beosztják maguk között az egész napot, és „díszőrséget” állnak, illetve szentségimádást végeznek a szentsírnál.

Nagyszombat, illetve húsvét vigíliája (a föltámadás ünnepe). Nagyszombatról húsvétvasárnapra virradó éjjel Jézus feltámadt. Halálakor úgy tűnt, hogy a világon győzött a bűn, a halál, a sötétség. De most diadalmaskodik a szeretet, az élet, a világosság.

– A liturgia öt részből áll. A húsvéti titok, illetve Jézus győzelmének öröme jelenik meg benne:

1. *A fény liturgiája* – Az est sötétje az első nagyszombat éjjelének sötétjét idézi fel. De Krisztus legyőzte a homályt. A templom előterében tűz gyullad: a pap tüzet szentel. A tűzről meggyújtják a nagy húsvéti gyertyát (= ez a feltámadott Jézus jelképe), majd erről a papság és a hívek gyertyáit. Az egész templomot beragyogja a gyertyák fénye. S míg a hívek kezükben égő gyertyával állnak, a pap ősi öröméneket énekel: magasztalja a csodálatos éjszakát, amelyen Krisztus legyőzte a bűnt, a halált, a sötétséget.

2. *Az Ige liturgiája* – A szentírási olvasmányok a keresztség titkáról és a megváltásról szólnak. Dicsőségre újra megszólalnak a harangok, az orgona.

3. *A keresztség liturgiája* – Az Egyház ajánlja, hogy – amint az ősegyházban ez volt a keresztelés éjjele – a liturgiában lehetőleg ma is legyen keresztelés. A pap mindenképpen ilyenkor szenteli meg a keresztvizet, és mindnyájan megújítjuk keresztényi fogadalmunkat. – Tudatosan kell ezt végeznünk! Újra megfogadjuk, hogy Krisztussal és húsvét titkával akarunk egyesülni életünkben.

4. *Az Eukarisztia liturgiája* – Az olvasmányok és az Evangélium után felajánlástól folytatódik az allelujás feltámadási mise.

5. *A feltámadási körmenet* – Néhány országban szokás, hogy a húsvéti örömöt a mise végén a feltámadási körmenettel is kifejezik. Örömünk nem fér el a templom falai között. Kivonulunk a szabadba, hogy énekeljünk és hirdessük az egész világnak: győzött Krisztus, győzött a szeretet, az élet.

Összefoglalás (VII. rész): Élsz-e a szentségek kegyelmeivel?

A szokástól eltérően összefoglalásunkban most csak néhány gondolatot beszélünk meg. Utána lelkiismeret-vizsgálatot végzünk. Ebben nemcsak azt kérdezzük meg, hogy mennyire sikerült valóra váltanunk az elmúlt órákon kapott indításokat, hanem még inkább, lehetőségünk nyílik arra, hogy új, jó elhatározásokat tegyünk.

1. *Összefoglaló kérdések*

– Milyen eszközöket adott Jézus Egyházának, hogy általuk az üdvösség jele és eszköze legyen? (101.)

– Mik a szentségek? (102. kérdés)

– Ki járulhat a szentségekhez? (103)

– Mennyiben hasonlít egymáshoz az Ige és az Eukarisztia?

– Mi a liturgia? (104)

– Hányféleképpen van jelen Jézus a liturgiában?

– Beszéljük meg egyenként a szentségekről: Hogyan egyesítenek az Egyházzal? Mely szentségi jelek utalnak a legnyilvánvalóbban a húsvéti titokra?

2. *Lelkiismeret-vizsgálat*

1. *Keresztséged óta* a jézusi élet csírája él benned. De csak akkor bontakozhat ki, ha krisztusi életet élsz!

– Betartod-e a keresztény élet alapszabályait? Imádkozol-e reggel, este? (Mit kell tenned annak érdekében, hogy jusson erre idő?)

A keresztségben és minden szentségben azzal a Jézussal egyesülünk, aki életét adta az emberekért. És megígérjük Neki, hogy készek akarunk lenni úgy szeretni embertársainkat, ahogyan Ő.

– Törekszel-e arra, hogy mindenkinek örömet szerezz (otthon, iskolában)?

– Kész vagy-e lemondani akaratodról mások kedvéért (akkor is, ha ez „fáj”)?

2. *Bérmálásra készülsz:* Megkapod a Szentlélek ajándékait. – Figyelsz-e a Lélek indításaira? Azonnal engedelmeskedsz azoknak?

– Tanúságtevő életre készülsz. Próbálsz-e szolgálatkészségeddel tanúságot tenni Jézus szeretetéről?

Jézust leginkább övéinek szeretetegysége által ismeri a világ. A szentségek az Egyház egységét hozzák létre, hogy ez legyen a nemhívők szentsége:

– Ápolod-e a hittanos közösség (egyházközség) egységét?

– Mit tehetnél, hogy növekedjék köztetek a szeretet?

3. *Az Eukarisztiában* Jézus csodálatos egyesülésre hív meg. Élni akar benned. Őmagává akar alakítani.

– Minden vasár- és ünnepnap örömmel mész-e szentmisére? (Néha hétköznap is?)

– Nem szoktál-e elkésni? Odaadó lélekkel veszel-e részt a mise bevezető részein (pl. a lelkiismeret-vizsgálaton)?

– Figyelsz-e arra, mit mond neked Jézus az Ige liturgiájában?

– Az áldozás Jézussal találkozás-e számodra (vagy csak szokás)?

– Az áldozásban gondolsz-e arra, hogy Jézus áldozatával egyesülsz? Azzal az elhatározással távozol-e a miséről, hogy megpróbálod Vele együtt életedet adni embertársaidért?

– Az áldozásban eggyé válsz a többi áldozóval is. – Kéred-e néha Jézust, hogy növekedjék köztetek a szeretet, s ebből megismerje a világ Istent?

4. *Isten megbocsátja bűneinket.* Csak annyit kíván, hogy bánjuk meg azokat.
– Esténként végzel-e lelkiismeret-vizsgálatot? Felindítod-e Jézus keresztje előtt a tökéletes bánatot?
– Próbálsz-e minden hibád után bocsánatot kérni, s azonnal újra kezdeni?
– Szoktál-e a hibák után tenni valami jót (jóvátételként)?

5. *A gyónásban* Jézus külön szentséget adott, hogy felkelhessünk a bűnből.
– Szoktál-e rendszeresen gyónni?
– Fel szoktál készülni a gyónásra (a Szentlélek segítségül hívásával, embertársaiddal való kiengesztelődéssel, komoly lelkiismeret-vizsgálattal és bánattal)?
– Szoktál-e hálát adni gyónás után?
– Gyónásban kitűzöl-e egy jó elhatározást, s igyekszel-e figyelni arra a következő gyónásig?
– Van-e lelki vezetőd?

6. *A betegek kenete* megerősít, de egyúttal „felken" egy magasztos küldetésre is: hogy szenvedjünk Jézussal másokért.
– Örömmel vállalod-e a testi vagy lelki fájdalmakat Jézussal, s felajánlod-e azokat másokért?
– Sikerült-e már Jézus örömét közvetítened egy betegnek, öregnek?
– Jól körülnéztél-e környezetedben, hogy nem kellene-e papot hívni valakinek?

7. *Az Egyház meghív,* hogy az egész év folyamán éld meg Jézus titkait.
– Törekszel-e, hogy az Egyházzal együtt élj az évben?
– A bűnbánati napokon szoktál-e tenni valamit Jézus iránti szeretetből (szeretet tetteit, önmegtagadást), – Ha elmaradt, pótoltad-e más alkalommal?
– Az egyházi ünnepeket ünneplő lélekkel és pihenéssel töltöd-e? (Próbálsz-e ünnepet csinálni környezeted számára is?)
Isten jézusi küldetést szánt neked. Gyengének érzed magad? Sokszor nem sikerült már elhatározásod? Ne félj! Kezdj folyton újat! Csak így alakulnak ki benned az erények. Ne felejtsd: „Aki a kicsiben hű, az a nagyban is az!" – Indulj el így! És Isten terve megvalósul benned.

* * *

HOGYAN GYÓNJUNK? (vö. 40. lecke/2)

1. A lelki előrehaladás egyik legfontosabb eszköze: hogy időről időre, gyónástól gyónásig válasszunk egy konkrét elhatározást (erényt, igét), s elsősorban arra figyelünk, azt próbáljuk hűségesen élni.
Reggeli imában ezzel az elhatározással indulunk; este megvizsgáljuk, hogyan sikerült életre váltani; gyónásainkban (különösen ha van kelkivezetőnk) beszámolunk, hogyan sikerült megvalósítanunk.
2. **Hogyan készülünk fel** jól a gyónásra? Gyónásaink gyakran azért nem hoznak megújulást, mert felkészülésünk nem elég komoly. Milyen a jó felkészülés?
Hálaadással kezdődik! Köszönet azért, hogy Isten szeret, hogy megbocsát, hogy újat kezdhetek.
A lelkiismeret-vizsgálatban a lelki tükör alapján megvizsgáljuk életünket. a) Mik legfontosabb hibáink, és mi az oka, hogy újra és újra előfordulnak? b) Hogyan haladtunk

előre a legutóbbi elhatározásban. c) Lelki életünk alapjaihoz (napi imák, szentmise, szentségek, korábbi elhatározások stb.) hűségesek vagyunk-e?

A bánat: lélekben a keresztre feszített Jézus elé térdelünk – előtte bánjuk meg bűneinket, s az Ő megváltó erejében bízva hisszük, hogy egészen újat kezdhetünk Vele.

Az erős fogadás: hittel kérjük a Szentlelket, hogy tegyen szentté. Megígérjük, hogy meg akarunk tenni mindent ezért – s megtervezzük, miben kell előrelépnünk a következő gyónásig (konkrét elhatározás!).

3. **A gyónás módja**

Imádságos lélekkel, felkészülten lépjünk be gyónni. (Gyónás előtt csendesülj el!)

A gyónásban az értünk meghalt és minket feltámasztani akaró Krisztus elé térdelünk.

Külön kérdezés nélkül is számolj be arról:

Mikor gyóntál utoljára?

Azóta mik voltak legsúlyosabb hibáid-bűneid?

Mi volt az elhatározás az utolsó gyónásban – hogy sikerült megvalósítani?

Megvannak-e lelki életed keretei: elsősorban a komoly reggeli ima (elég időt szánsz-e rá, megtervezed-e minden reggel, hogy elhatározásodat hogyan fogod élni?); és az esti ima igazi megnyugvás, megújulás-e Isten szeretetében?

Építed-e a szeretet kapcsolatát a rád bízottakkal (családban, iskolában, munkahelyen)?

Fájdalmaidat, gyengeségeidet sikerül-e Jézusnak adnod, az Ő erejéből újra kezdened?

4. A gyónás után: Ne siess el azonnal! Adj hálát Jézus felemelő kegyelméért! Végezd el az elégtételt! S a (lelkivezetővel megbeszélt) terv szerint indulj egy megújult, szentebb életre!

VIII. rész: Keresztények a világban

43. lecke: A világban élünk

Prófétai küldetésben

II. János Pál pápa bejárta az egész világot. Amerre járt, mindenfelé milliós embertömegek fogadták. S a kiengesztelődés, a béke és az öröm e hírnökét egyszer csak gyilkos golyó találta el, amely majdhogynem halálát okozta. – Vajon kinek volt útjában, kinek ártott a pápa? – kérdezte megindultan a Magyar Rádió bemondója is a hír vételekor.

Ez a próféták sorsa. Tömegek mozdulnak meg szavukra. Tömegek emelik fel arcukat a Fényre. De van, aki szembefordul velük. A világban vannak, a világért élnek, de vannak, akik nem fogadják el őket.

Krisztus prófétai küldetést szánt az egész Egyháznak, minden kereszténynek. (Akkor is, ha e küldetésnek nem mindenki tesz eleget!) – A kereszténység a világban, a világért él. Isten szeretetének örömhírét hirdeti. De eközben sokszor tapasztal *ellenállást, idegenséget.*

A következő rész a keresztények világban való életéről, jelenlétéről és „idegenségéről" szól. Látni fogjuk, hogy minden hivatás és minden keresztény életforma hordozza a prófétai vonásokat: az isteni hívás fenségét, a küldetés nagyságát, a világért való felelősséget – és bizonyos idegenséget a világban. De azt is látjuk majd, hogy a kereszténység éppen így tud a föld sója, a világ világossága lenni.

I. A szegények védelmében...

– Misézés közben lőtték agyon terroristák *A. Romerót,* San Salvador érsekét (†1980). Meg kellett halnia, mert félelem nélkül felemelte hangját a hazájában uralkodó elnyomás ellen, a szegények védelmében. Ugyancsak Salvadorban 1977– 79-ben a papság negyedrészét zárták börtönbe, kínozták meg vagy száműzték. Világi hívek és hitoktatók ezreit is ez a sors érte, hasonló okok miatt.

a) Láttuk már, mit tett az Egyház a történelem folyamán a *kultúra és tudomány* ügyéért. Az Egyház alapította az első kórházakat, iskolákat, évszázadokon át egyedül ő törődött a szegényekkel, elesettekkel. A múlt példája tehát önmagában is tanúsítja, hogy a kereszténység felelősséget érez az emberiségért, a társadalmi haladásért. De hasonló példákat idézhetünk a jelenből is. – Gondolnád-e pl., hogy a világon ma is 63.000 egyházi létesítmény, kórház, öregotthon, stb. áll az öregek és hátrányos helyzetűek szolgálatában? És hogy a katolikus iskoláknak a világon több, mint 30 millió növendékük van?

A keresztények elkötelezett munkája azonban ott válik feltűnővé, ahol az államok, társadalmak intézményes segítsége hiányos. A számos példa közül említsünk néhányat:

– 1958-ban *pater Pire* kapta a béke Nobel-díjat. Ez a belga pap a világháború után felfigyelt a több százezernyi menekültre, rokkantra, öregre, akik táborokban, embertelen körülmények között tengették életüket, s akiknek helyzetéről nem gondoskodtak. Világméretű mozgalmat hozott létre, amelynek segítségével lakást, munkahelyet, közösséget biztosított számukra, s visszavezette őket az emberhez méltó életbe.

– 1978-ban halt meg *R. Follereau* (ejtsd: Follró). Ő az, aki Krisztus szeretetétől hajtva feleségével egész életét a leprások ügyének szentelte, s létrehozta a lepra elleni világmozgalmat.

– 1981-ben a nemzetközi békedíjat a francia *Allegrain*-házaspárnak (ejtsd: Allegren) ítélték. Ők ugyancsak hitük indítására hívtak életre egy szervezetet, rokkant gyermekek örökbefogadására.

– *Wresinski* atya pedig a modern világ nyomornegyedeiben élő milliók felemelése, oktatása érdekében mozgatta meg a világot és toborzott sok ezer munkatársat. 1982-ben, munkásságának 25. évfordulóján az egész világon megemlékeztek róla.

b) De ott találjuk a keresztényeket a *politika*, illetve az *emberi jogokért való küzdelem* színterén is. Romero érseknek voltak elődei...

– *A. Einstein* – aki zsidó származása miatt maga is menekülni kényszerült a fasizmus elől – így nyilatkozott 1946-ban: „Semmilyen különös érdeklődéssel nem voltam a Katolikus Egyház iránt, de most nagy vonzódást és csodálatot érzek iránta. Mert egyedül az Egyháznak volt bátorsága, hogy *szembeszálljon Hitlerrel* és kiálljon az igazság és szabadság mellett." – Valóban az akkori pápa – XII. Pius – minden lehető diplomáciai lépést megtett, hogy Hitler vérengzését megakadályozza. Majd utasította az európai egyházi intézményeket és szerzetesházakat, hogy adjanak menedéket a fasizmus üldözötteinek. A téma neves zsidó szakértője (P. Lapide) szerint „a Katolikus Egyház ily módon 150.000-400.000 zsidót mentett meg a biztos haláltól". Németország és az európai országok püspöki karainak többsége nyíltan elítélte Hitler és a nácik magatartását. Érthető tehát, hogy a koncentrációs táborokban sok püspök, több mint 10.000 pap, sok ezer apáca és keresztény világi szenvedett. Mintegy 4.000 papot és 400 apácát gyilkoltak meg.

Mindszenty bíborost 1949-ben életfogytiglani fegyházra ítélik.
(Arcán a tudatot torzító „kezelés" nyomai.)
Az 1956-os forradalom kiszabadítja

– A fasizmus idején az *ellenállási mozgalomnak* több ezer elkötelezett keresztény résztvevője volt Magyarországon is. – Serédi bíboros, esztergomi érsek (a felsőház tagja) nem volt hajlandó részt venni a nyilas Szálasi nemzetvezetővé választásán. Később hivatalos tiltakozásokkal, tárgyalásokkal próbálta enyhíteni a terrort.

Püspöktársaival együtt támogatta a katolikus mozgalmak, papok és szerzetesek munkáját a nácizmus üldözötteinek megmentése érdekében. A hazai szerzetesházak kb. 10.000 üldözöttet rejtegettek, s ezek többségét sikerült megmenteniök a haláltól. (Nemcsak a híres zsidó származású operaénekes Székely Mihály, hanem a kommunista Schönherz Zoltán is élvezte egyházi épületek védelmét.) Így érthető, hogy a nyilasok Magyarországon is több mint 80 egyházi személyt deportáltak, zártak be, s többet közülük meggyilkoltak.

– És napjainkban sem Romero érsek az egyedüli az elnyomás elleni tiltakozásban. Dél-Amerikában és másutt ismételten börtönbe zártak püspököket, gyilkoltak le keresztény

világiakat, papokat, apácákat, mert állást foglaltak az emberi szabadság és egyenlőség mellett.

E kimagasló, olykor drámai példák mellett ezer és ezer esetet idézhetnénk a hétköznapokból, amelyek mind szemléltetik, hogy az igazi keresztények felelősnek érzik magukat a világért, az emberiségért.

II. „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda..." (Jn 3,16)

Isten szereti a világot. Egyszülött Fiát adta oda, hogy üdvözüljön általa a világ (Jn 3,16; vö. 1 Jn 4,9-14). Jézus követője feladatának tartja, hogy „életét adja" embertársaiért, hogy elvezesse őket a szentháromságos életre, az egyetemes testvériségre. Ebből következik, hogy 1. A keresztény arra hivatott, hogy a világban – embertársaiban – szolgálja Jézust. 2. Arra hivatott, hogy teljes elkötelezettséggel dolgozzék szűkebb hazájának – nemzetének –, 3. és tágabb hazájának – a világnak – boldogulásán.

1. *A világban találkozhatunk Istennel*

A nem keresztény vallások általában úgy vélik, hogy aki Istennel mélyebb kapcsolatba akar kerülni, annak el kell hagynia a világot, szerzetessé kell lennie. A világból elvonuló imádságos életre egyes emberek a kereszténységben is kapnak hivatást. De a krisztusi élet *rendes útja* az, hogy a világban, az emberek szolgálatában találkozzunk és egyesüljünk Istennel.

A csendben lehetséges folytonosan Istenre gondolni, folyton imádkozni. De hogyan oldható ez meg a világban, a hétköznapi életben? – *a) Isten mindig jelen van.* Minden dolog, minden esemény Isten ajándéka számunkra, s minden fájdalomban is találkozhatunk Vele. Ezért a keresztény mindenben felfedezheti Isten szerető vezetését, mindenben köszöntheti őt. – Erre hív fel a Szentírás is: „Adjatok hálát mindenért." Vagy másutt: „Akár esztek, akár isztok vagy bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek" (1 Kor 10,31; Ef 5,20). – *b) Jézus* titokzatosan *jelen van minden emberben:* „Amit egynek tesztek... nekem teszitek." (Ez lehetővé teszi a keresztény számára, hogy embertársi kapcsolataiban, munkájában, pihenésében folyton Jézussal találkozzék. Vö. 18. lecke.)

Nyilvánvaló tehát, hogy a kereszténység *nem fordít el a világ építésétől.* Hiszen az örök boldogságba is csak az juthat, aki a földön teljes szívvel szolgálja embertársait (vö. Mt 25,40 k). – Voltak ugyan olyan korok, amikor a keresztények közül sokan elfelejtették, hogy Isten országát a földön kell elkezdenünk építeni. De az emberiség szolgálatának Isten-adta feladata – amint láttuk – sohasem volt ismeretlen a keresztények előtt.

2. *A keresztény felelős hazájáért*

A keresztény felelős embertársaiért. Tehát elsőrangú küldetést érez ahhoz az emberi közösséghez, amelyben él.

a) Feladatának érzi, hogy legjobb képességeihez mérten közreműködjék *hazájának,* társadalmának (illetve lakóhelyi közösségének) szebbé és jobbá tételében. Kész együttműködni mindazokkal, akik ezért a célért dolgoznak. – Fiatalkorban a tanulást, felnőttkorban a munkáját végzi odaadással. Hiszen ez része az emberi közösség szolgálatának. S számára ez egyben Isten-szolgálat.

b) A keresztényt az evangéliumi szemlélet elvezeti a helyes *hazafiságra.* Értékeli és ápolja mindazokat a történelmi, nyelvi, kulturális stb. értékeket, amelyekkel szűkebb közössége – hazája, illetve honfitársai – rendelkeznek. Isten-adta értékeket lát ezekben, amelyek az egész emberi közösséget is gazdagítják.

* A helyes hazafisággal szemben áll a túlzott nacionalizmus vagy sovinizmus. Ez a szemlélet saját népét, annak értékeit a többieknél magasabb rendűnek mutatja be, következőleg más népeket megvet. A keresztényt hazafisága nem gátolja abban, hogy más népek, nemzetek értékeit is nagyra tartsa. Sőt Jézus parancsa értelmében meg tud bocsátani azoknak a népeknek, amelyektől esetleg saját népe fájdalmat vagy igazságtalanságot szenvedett el (Mt 5,44).

* A magyar kereszténynek illik ismernie a magyar történelem, irodalom, zene stb. vallási értékeit is. Ismerkedj meg tehát ezekkel! (Vö. pl. 45. l. Tudod-e?)

3. *A keresztény felelős az emberiségért*

Minden ember isteni életre hivatott. Krisztusban mindenki egyenlő. A keresztény tehát testvérnek érez minden embert. Az emberiség semmilyen fájdalma nem közömbös számára. Minden fájdalomban Jézus szenvedését fedezi fel:

minden éhezőben,
minden hátrányos helyzetűben,
minden üldözöttben.

És elutasít minden emberi egyenlőtlenséget:

minden kizsákmányolást és elnyomást,
minden háborút.

Jézus felhívása alapján is kötelezve érzi magát, hogy mellé álljon minden szenvedőnek, minden elnyomottnak (Mt 25,40).

* Az Egyház sokszor felemelte szavát az emberi jogok védelmében. Elítélte az egyenlőtlenséget, elnyomást. Az Egyháznak társadalmi kérdésekkel foglalkozó nyilatkozatait *„szociális enciklikáknak”* hívjuk.

* Miért kell oly sokat beszélni az emberiség szenvedéseiről? – Láss egy példát a sok közül: évente kb. 15 millió (naponta 40.000) gyermek hal meg éhség, rosszul tápláltság következtében a szegény országokban. Kívülük még százmilliónak nem kielégítő a táplálkozása, és 200 millió nem járhat iskolába. 1990-ben 180.000 gyermek veszítette el szemevilágát, mert nem jutott hozzá a szembetegek megelőzésére szolgáló A-vitamin tablettákhoz.

Tudnod kell, hogy az egyéb nemzetközi segélyszervezetek mellett az Egyház is hatalmas összegeket gyűjt világszerte a fejlődő népek támogatására. És keresztény önkéntesek tízezrei mennek az elmaradt országokba (sokszor csekély fizetésért vagy ingyen), hogy az ottani népek felemelkedéséért dolgozzanak. (Gondolj a béke Nobel-díjas protestáns pap-orvosra A. Schweitzerre, Teréz anyára és hasonlóakra.)

III. Aki szereti Istent, szeresse embertársát

Jézus egy új, *világban élő vallást* alapított. Ő maga velünk maradt a világban. Vele találkozhatunk az élet minden eseményében, különösen pedig embertársainkban. – Azt tanította, hogy az emberszeretet az istenszeretet egyetlen útja. („Aki nem szereti embertársát, akit lát, nem szeretheti Istent sem, akit nem lát” – 1 Jn 4,20.)

Lásd meg és segítsd tovább bontakozni a szépet, a jót – Jézust – embertársaidban! Támogass az iskolában és környezetedben minden jó kezdeményezést! Ne vonakodj segíteni, ha valahol szükség van rá! Tanulj embertársaid és Jézus iránti szeretetből. A tv-híradót is úgy nézd, hogy érezz magadénak minden jóakaratú törekvést hazánkban és a világban (és Jézus fájdalmát fedezd fel az emberiség minden fájdalmában)!

A keresztény lelki életben elválaszthatatlanul összetartozik az istenszeretet és emberszeretet. Csak a kettő együtt teszi lehetővé a lelki fejlődést. – Ha tehát úgy érzed, hogy nem tudod eléggé szeretni Istent, vagy nem megy eléggé az imádság, ez azt jelenti, hogy jobban kell szeretned embertársaidat. (Ha szeretsz, Jézus kinyilatkoztatja magát neked – Jn 14,21.) – Ha pedig nem tudod eléggé szeretni embertársaidat, imádkozzál, kérd Jézus segítségét.

Jegyezd meg a fontos szabályt:

Ha nem tudod eléggé szeretni Istent – szeresd jobban az embereket, és sikerülni fog.
Ha nem tudod eléggé szeretni az embereket – szeresd jobban Istent, és sikerülni fog.

Összefoglalás

121. Miként tud egyesülni a keresztény a világban Jézussal?

A keresztény úgy tud egyesülni a világban Jézussal, hogy minden embertársában Őt szolgálja.

Válaszolj!

1. Mi az új Jézus lelkiségében?
2. A helyesen megélt kereszténység elfordít a világ építésétől?
3. Mit jelent a keresztény számára a hazaszeretet?
4. Hogyan tekint a keresztény más népekre és azok értékeire?
5. Mi a véleménye a kereszténységnek az emberi egyenlőtlenségről, az elnyomásról?
6. Mik a szociális enciklikák?
7. Mi a teendőd, ha nem tudod eléggé szeretni Istent?

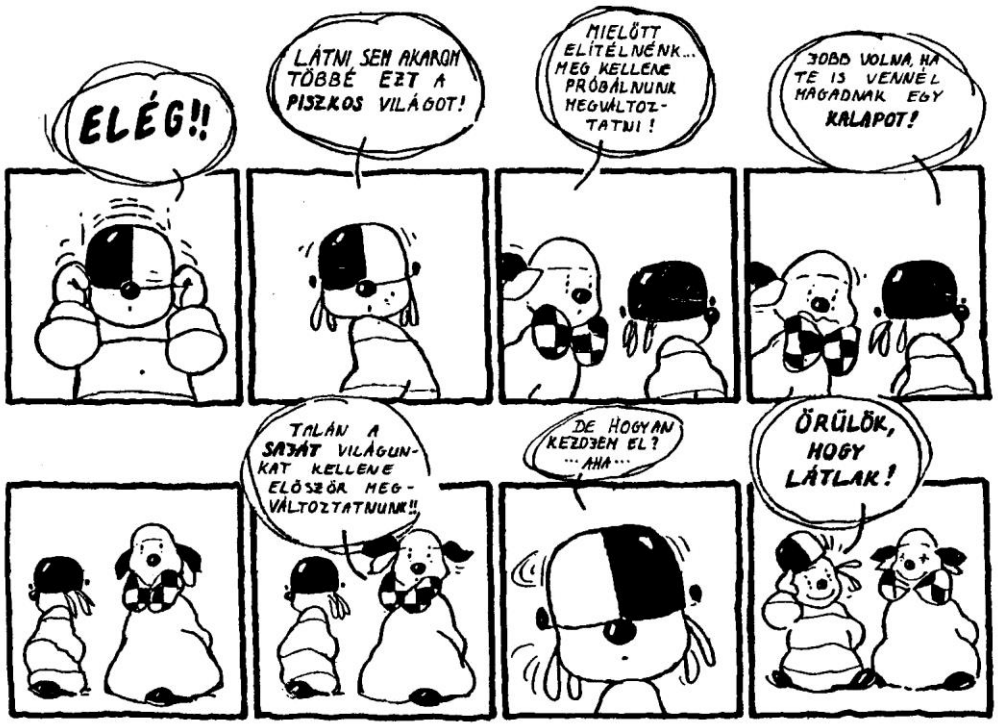

Gondold meg! Mit mond neked ez a karikatúra?

Feladat

1. Munkádat, tanulásodat végezd Jézus és az emberek iránti szeretetből!
2. Keresd meg, hol kellene odaadóbban szolgálnod a jót környezetedben!

Beszéljük meg!

1. *A vallás szabad gyakorlását* (a gyermekek szabad vallásos nevelését, a vallásos emberek minden szinten való egyenlőségét) a hazánk által is elfogadott nemzetközi egyezmények garantálják. – A vallás szabadságának joga mindig benne volt a magyar alkotmányban, de az elmúlt negyven év alatt sokszor lábbal tiporták ezt a jogot, és kifejezetten üldözték a vallásos embereket. (Börtönbüntetés terhe alatt tilosak voltak a vallásos, templomon kívüli összejövetelek, felnőtt vagy ifjúsági csoportok, egyesületek. Több papot, világit zártak börtönbe csak azért, mert ifjúsági lelkigyakorlatot tartottak, fiatalokat pedig elküldtek egyetemről, mert részt vettek ilyeneken.) Gondold meg, vannak-e ma a világon – vagy esetleg Magyarországon – az életnek olyan területei, ahol a vallásos emberek hátrányos megkülönböztetésben részesülnek! Beszéljétek meg, mi ennek az oka, s hogyan kell az ilyen helyzetekben a keresztény embernek viselkednie!

2. Mik azok az értékek, amelyekkel a vallások, illetve Egyházak hozzájárulnak a társadalom egyensúlyához, belső békéjéhez? – Milyen feladatot ró ez rád?

44. lecke: A világban – de nem a világból

I. Szeressük az ellenséget?

Filmek, drámák, regények gyakran fejeződnek be azzal, hogy a sértett fél bosszút áll. Lúdas Matyi háromszor veri vissza a jogtalan ütéseket...

Halld Jézust a kereszten: imádkozik keresztre feszítőiért. És figyeld Jézus követőit: *Szent István* és a többi vértanúk ugyancsak imádkoznak gyilkosaikért. *M. Luther King,* a béke Nobel-díjas protestáns lelkész, a néger egyenjogúság harcosa, a krisztusi ellenségszeretetre építi mozgalmát, s kitart amellett, amíg a gyilkos golyója véget nem vet földi életének (†1968). *II. János Pál* pápának élet és halál között van ereje kimondani, hogy megbocsát a terroristának, aki életére tört. Ugyanígy imádkozik *Apor Vilmos* püspök az orosz katonáért, aki belelőtt.

Hogyan térhet el ennyire a kereszténység tanítása a világ felfogásától? Már az első keresztények azt tapasztalták, hogy Jézus mondása igaz: követői a világban élnek, de törvényeik mások, mint a világéi.

A Római Birodalom keresztényei hatalomra törő világban éltek, s ők az embertárs szolgálatát tűzték ki céljuknak. Egy erőszakra építő világban ők egyedül a szeretet fegyverét használták a gyűlölettel szemben. Egy vagyont halmozó világban ők szétosztották, amijük volt. A szórakozást, testi gyönyöröket hajhászó világban ők távol maradtak a cirkuszokból, szórakozóhelyekről, fürdőktől, mert embertelennek, erkölcstelennek tartották azokat.

Az igazi keresztények és a „világ” közötti feszültség 2000 éve tart. De 2000 év óta éppen ott indulnak el sokan Jézus felé, ahol olyan keresztények élnek, akik mindenestül követik az Evangéliumot, s akik ha kell, vállalják, hogy ezért idegenek legyenek a világban.

Mit jelent, hogy a keresztények idegenek a világban? Hiszen azt mondtuk, hogy otthon vannak a világban. Azt mondtuk, hogy küldetésük a világhoz szól. És azt mondtuk, hogy Jézus annyira szereti a világot, hogy meghalt érte...

II. A világban – de nem a világból

1. *„Nem vagytok e világból valók” (Jn 15,19)*

A világban és önmagunkban is kettősséget tapasztalunk (az áteredő bűn gyümölcse ez). Érezzük, hogy nagy dolog a szeretet, az önzetlenség. Valami mégis az önzésre, a szeretetlenségre vonz. Érezzük, hogy a társadalom akkor volna boldog, ha az önzetlenség uralkodnék benne. Mégis sokfelé törvénnyé lesz az önzés, az erőszak, az ösztönök korlátlan kielégítése.

Jézus radikális a szeretetben. Mindenestül szembeszáll az önzés világával. Nyilvánvaló lesz ez számunkra, ha összefoglaljuk a világ törekvéseit, és párhuzamba állítjuk Jézus törvényeivel.

Az önzés világának törekvései:	**Jézus törvényei:**
hatalomra, elsőségre, mások legyőzésére	„Aki első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája” (Mk 10,44)
birtoklásra, pénzre, gazdagságra	„Add el, amid van, és árát oszd szét a szegények között” (Mk 10,24)
ösztönök kielégítésére	„Aki követni akar, tagadja meg magát”,

	úgy váljék szabaddá a szeretetre (Lk 9,29)
bosszúállásra	„Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal” (Lk 6,27)
áldozat nélküli életre	„Ha a búzaszem nem hal el, egymaga marad. De ha elhal, bő termést hoz” (Jn 12,24)

Aki Jézus törvényei szerint él, az idegennek érzi magát az önzés által megfertőzött világban (Jn 15,18-19; 17,17 stb.).

Néha azt érzi, hogy nehéz jézusi módon cselekednie, mert vonzza a többiek példája. De egyúttal arról is bizonyságot szerez, hogy a krisztusi életformára minden ember vágyik, s ez hívja meg az emberiséget a teljesebb emberi életre, az igazi testvériségre. – A keresztény tehát „nem e világból való”. De ez nem világidegenséget jelent. Ellenkezőleg. Éppen azért lehet a föld sója, a jövendő világ *kovásza,* mert nem e világból való, hanem Isten országának hírnöke.

Minden ember vágyik arra, hogy szeretetben éljen. Hogyan lehetséges mégis, hogy a világ törvénye nem a szeretet, hanem többnyire az önzés? Mert sokan nem merik vállalni az önzetlenség kockázatát. – Ki biztosít engem arról, hogy érdemes, hogy ez a magatartás célra vezet? – kérdezik. Hiszen a gyűlölet, az erőszak sokszor hatalmasabb, mint a szelídség, az önzetlenség. – Valóban úgy tűnik – válaszolja a kereszténység. Még Jézust is keresztre lehetett feszíteni. De feltámadt. S így igazolta, hogy végül mégis az igazság győz. És megígérte, hogy aki Őt követi, aki szeret, abban Isten él.

Jézus tehát választ adott az emberiség, a világ legnagyobb kérdésére. Igazolta, hogy van értelme a feltétlen szeretetnek. És elküldte övéit, hogy hirdessék ezt az örömhírt a világnak.

2. *„Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak” (Jn 15,20)*

A világban való idegenségnek van egy sajátos következménye: „Ha a világból valók volnátok, mint övéit, szeretne titeket a világ. De mivel nem vagytok a világból, gyűlöl titeket a világ” – mondja Jézus. Majd hozzáfűzi: „Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak” (Jn 15,18-20).

Már az első keresztények ellen gyanakvást, sőt gyűlöletet keltett, hogy ők „mások”. Hogy nem járnak a véres gladiátori játékokra, nem vesznek részt az erkölcstelen szórakozásokban stb. És egyesekből gúnyt, majd haragot váltott ki jóságuk is: hogy nem voltak bosszúállóak, nem bántak állatként a rabszolgákkal, embernek nézték a szegényeket és a nyomorultakat is.

Jézus „forradalmát” csak az hordozhatja, aki kész vállalni ennek minden következményét. Aki kész arra, hogy távol tartsa magát mindentől, ami nem egyeztethető össze a jézusi élettel. Aki kész „szembe úszni az árral”. S aki kész, hogy emiatt elviselje a meg nem értést, gúnyt, üldöztetést.

Miért képes minderre a keresztény? Mert felismerte, hogy Jézus valóban az Élet: saját maga és embertársai számára is. Mert felelősnek érzi magát embertársaiért és tudja, hogy az ő Jézussal egyesülő élete vezetheti el azokat az Evangéliumhoz. Mert hisz ennek az életnek isteni erejében és végső győzelmében.

S aki kitart a jézusi életben, az meg is látja annak hatását: egyszer csak éppen a legjobban gúnyolódók indulnak el az Evangélium útján. Beigazolódik számára Jézus ígérete: aki hisz, „ugyanazokat a tetteket viszi végbe, amelyeket én, sőt még nagyobbakat is fog tenni azoknál” (Jn 14,12).

A történelemben sok Egyház elleni támadásnak a keresztények hite és az emberi gonoszság (vagy félreértés) volt az oka. Máskor viszont sajnos az keltett felháborodást, hogy egyes keresztények vagy egyházi vezetők nem éltek eléggé az Evangélium elvei szerint. Különösen sok botrányt váltott ki, amikor egyes egyházak a vagyon vagy a földi hatalom bűvkörébe kerültek, s elfelejtették az Evangélium ezekre vonatkozó útmutatásait. (Ezzel is összefüggött a reformáció, valamint egyes kisegyházak keletkezése. Vö. 35. l.)

3. *„Boldogok a békességszerzők" (Mt 5,9)*
(Béke és háború)

Az önzés világának törvénye az „erősebb joga". Jézus ezzel szemben azt mondja: Ha megütik a jobb arcodat, fordítsd oda a másikat is (Lk 6,29). – Keresd a megbékélést a felebarátoddal akkor is, ha nem te vagy a hibás (Mt 5,24). – Hetvenszer hétszer bocsáss meg annak, aki megbántott (Mt 18,22). – Boldogok a szelídek. Boldogok a békességesek, a békességszerzők (Mt 5,5-9). – Ugyanígy beszélnek az apostolok is: Kövessetek el mindent, hogy fenntartsátok magatok közt a béke kötelékét. Ha másként nem megy, „viseljétek el inkább az igazságtalanságot" (1 Kor 6,7). –„Győzd le jóval a rosszat" (Róm 12,21) stb. – Jézus tehát a béke pártján áll. Ha irányelveit megtartanánk, soha nem volna gyűlölködés, háború.

Az Egyház ennek megfelelően azt tanítja, hogy semmiféle háború nem engedhető meg, amely mások leigázására, elpusztítására irányul. – Felszólítja a keresztényeket, hogy a világ békéje érdekében *működjenek együtt minden jóakaratú emberrel* – vallásra és világnézetre való tekintet nélkül (Egyház a mai világban 92).

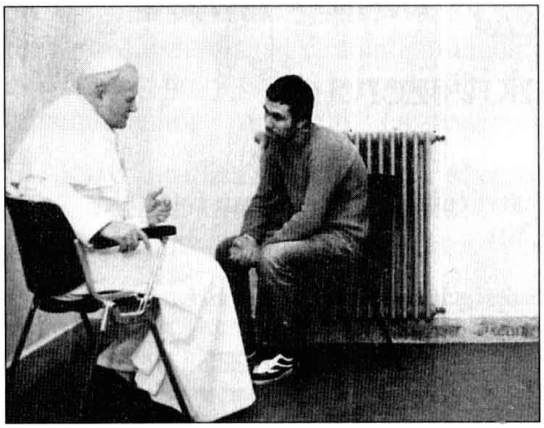

II. János Pál pápa meglátogatja a börtönben Agcát, aki az életére tört

* Az Egyház hosszú időn át azt tanította, hogy egyedül az önvédelem teheti jogossá a *háborút.* A II. Vatikáni Zsinaton és azóta többször kijelentette, hogy a természettudományos fegyverek, pl. az *atombomba* alkalmazása viszont semmilyen esetben sem jogos (az önvédelem sem igazolhatja azt). Hiszen „egész városoknak és széles területek lakosságának különbségtétel nélkül való elpusztítását eredményezi. S ez a bűncselekmény Isten és ember ellen egyaránt" (uo. 80.). – A népek, nemzetek kiirtására kiadott parancsok is bűncselekmények – mondja a zsinat. „A vak engedelmesség nem mentheti végrehajtóikat. Ugyanakkor dicséretet érdemel azok bátorsága, akik nem félnek nyíltan ellenállni az ilyen parancsok kibocsátóinak" (uo. 79.).

* Az egyes nagyhatalmak a *fegyverkezési versennyel* vélik fenntarthatónak a világ egyensúlyát. Az Egyház határozottan elutasította ezt a felfogást. „A fegyverkezési verseny az emberiség legsúlyosabb csapása. Ahelyett, hogy kiküszöbölné a háború okait, inkább

súlyosabbá teszi a helyzetet. Amíg mérhetetlen pénzt fordítanak újabb és újabb fegyverek gyártására, addig nem lehet orvosolni a mai világban tapasztalható sok nyomorúságot (uo. 81.). – A világon mintegy 55 millió ember valóságosan éhezik. A fegyverezési kiadások kicsiny töredéke is megoldhatná a világéhséget.

III. „Mint bárányokat a farkasok közé...” (Lk 10,3)

Az Egyház történelmében és az egyes keresztények életében újra és újra jelentkezik a kísértés, hogy a világ törvényei szerint próbálják terjeszteni Krisztus örömhírét. Jézus viszont arra figyelmezteti övéit, hogy küldetésükben ne bízzanak a világ eszközeiben: a pénzben, a hatalomban, az erőben; csak a szeretetben, illetve Istenben, aki bennünk él a szeretet által. – „Úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé... Ne vigyetek magatokkal se botot, se tarisznyát, se pénzt” – (azaz semmit, ami földi biztonságot ad) (Lk 10,3-4; 9,3).

Döntöttél Krisztus „forradalma” mellett? Kész vagy elindulni mint bárány a farkasok közé – egyedül Istenben bízva? Akkor is, ha olykor le kell mondanod ösztönös vágyaidról? Akkor is, ha kigúnyolnak? – Nem kell félned! Isten erős! Akiben Ő él, abban csodákat tud művelni. S egyszer csak megszelídülnek a farkasok is.

Jézus a világba küld. Indulj el hát! Tudd, hogy a világ Rá vár. Benned is Őt várja. De ne feledd, csak úgy lehetsz a föld sója, ha a világban élsz, és mégsem vagy az önzés világából való. Ebben a tudatban menj az utcára, az iskolába, a strandra; így nézd (vagy ne nézd) a tévét, a mozifilmet!

És lépj előre a szeretet útján! Keresd meg ismerőseid között vagy osztályodban azokat, akik „ellenségeid”, akik megbántottak vagy akik kevésbé szimpatikusak! Szerezz nekik valami örömet! Kezdj el imádkozni értük...

Úgy érzed, nem tudod elviselni ezeket az embereket? Az igazi szeretet elsősorban nem érzelem. Gondold át, hogy Jézus meghalt értük is. Ő látja bennük is a szépet. Őket is meghívta az isteni életre. – S gondolj arra is, hogy ha nem tudod elfogadni őket, ez azt jelenti, hogy benned nincs jézusi érzület. Tehát először is neked kell megtérned. Ha megtértél, Jézus jobban fog tudni hatni általad. S akkor hozzájárulsz, hogy mások is eljussanak a jézusi élet örömére.

Összefoglalás

122. Mit jelent, hogy a világban élünk, de „nem vagyunk a világból valók”?

Ez azt jelenti, hogy Isten országát és a szeretetet hirdetjük a világban, ezért nem vagyunk az önzés világából valók.

123. Melyek azok a jézusi törvények, amelyek különösen szemben állnak a közfelfogással?

–„Aki első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája.”
–„Add el, amid van, és árát oszd szét a szegények között.”
–„Aki követni akar, tagadja meg magát.”
–„Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal.”
–„Ha a búzaszem nem hal el, egymaga marad. De ha elhal, bő termést hoz.”

Válaszolj!

1. Mit jelent, hogy a kereszténynek „szembe kell úsznia az árral”?
2. Miért képes a keresztény elviselni az üldöztetéseket és a gúnyt?
3. Mi Jézus véleménye a háborúról és a békéről?
4. Mi az Egyház véleménye az atomháborúról?

Feladat

1. Vizsgáld meg magad! Hol vannak azok a pontok az életedben, ahol óvakodnod kell, hogy el ne ragadjon az önzés, az ösztönök világa (szórakozás, barátok, tévé, olvasmányok stb.)?
– Tervezd meg, mit kell tenned, hogy mindig Jézust-hordozó lehess!
2. Keresd meg környezetedben azokat, akiket kevésbé kedvelsz, és szerezz nekik örömet!
3. Olvasd el József Attila: Milyen jó lenne nem ütni vissza c. versét!

Beszéljük meg!

A Szentírás figyelmeztet, hogy életünkben, környezetünkben vannak pontok, amelyeket el kell kerülnünk, mert veszélyt jelenthetnek számunkra (vö. Mt 5,29. k. 2 Kor 7,31; 1 Jn 2,16; Pt 1,4; Róm 12,2). Melyek ezek? Hogyan kerüljük el ezeket úgy, hogy egyúttal segítségére lehessünk embertársainknak is?

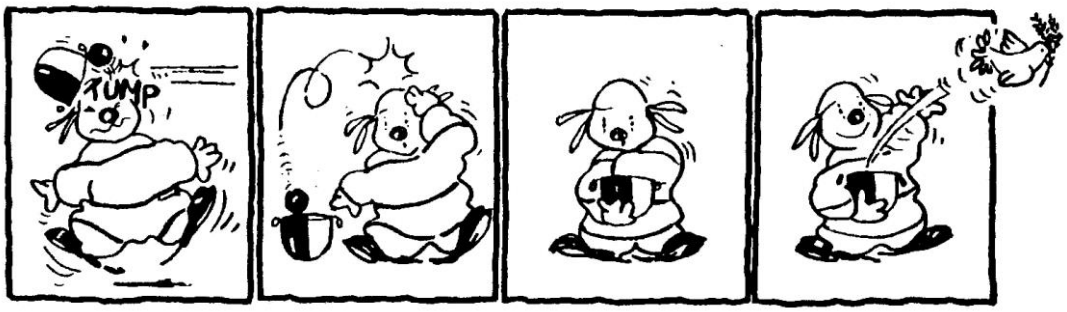

45. lecke: Minden életpálya hivatás lehet

I. Hivatásuk a szeretet volt

– 1931-ben halt meg *Battyhány-Strattmann László* herceg, hírneves szemorvos, akadémikus, a szegények barátja. Halálos ágyát felesége és 11 gyermeke vette körül imádkozva, meg egy nemhívő orvos. Amikor a halál beállt, felesége így szólt: „Gyerekek, a papi a jó Istennél van." – S az orvos térdre borulva felkiáltott: „Egy szent hagyott itt bennünket". (Boldoggá avatása folyamatban van.)

Battyhány nem csodagyereknek és nem szentnek indult. A gimnáziumban kétszer is megbukott, érettségi előtt pedig eltanácsolták az iskolából. Egyszer csak mégis fölfedezi, hogy Istennek terve van minden emberrel, vele is. Elkezdi imádkozva keresni hivatását. Így világosodik meg előtte, hogy az embereket kell szolgálnia. Elvégzi az orvosi egyetemet, és köpcsényi kastélyát 120 ágyas kórházzá alakítja. Később szemészi és sebészi képesítést szerez, mert ennek látja égető hiányát. Majd körmendi kastélyából is kórházat csinál. Vagyonát a szegényekre, betegekre költi. Szaktudása közismert, ezért egyetemi tanárnak hívják. De ő nem fogadja el, mert úgy véli, elvonná a szegények szolgálatától. Sokat dolgozik, de az imára mindig van ideje. Minden reggel elmélkedik, szentmisére megy, áldozik. 20.000 szemműtétet végez, műtétjei előtt mindig bensőségesen imádkozik. Egész életében Isten tervének megvalósítására, embertársainak szolgálatára törekszik.

– A nagy keresztények életében közismert a hivatásválasztásnak ez a módja: imádkozva keresik, mi róluk Isten terve, hol tudják leginkább szolgálni embertársaikat. – Sok szerzetesrend született ebből

a szemléletből. – Évszázadokon át nem volt, aki gondozza a betegeket. Megszülettek a beteggondozó rendek. (És korról korra újra születtek az igénynek megfelelően.) – Ki kell szabadítani a rabszolgákat?... Létrejött a rabszolgakiváltók rendje. – Isten Igéjére éhezik a nép: prédikáló közösségek jönnek létre. – Tanítani kell az ifjúságot? Megalakulnak a tanítórendek. [Így alapítja pl. Kalazanci Szent József (†1648) a hazánkban is működő „kegyes tanítórendet" – a piaristákat.]

– S még egy különös dolog tűnik fel, ha az Egyház nagyjaival ismerkedünk. Mindenfajta ember van köztük. Nemcsak hercegek és orvosok, okosok és előkelők. Ellenkezőleg. Vannak köztük gyenge tehetségűek, akik végigbukdácsolták az iskolákat és testileg gyengék, nyomorékok. Vannak, akik egész életükben nem jutottak a takarításnál vagy a kapusságnál magasabb beosztásba. – Az Egyház mégis nagyjai között tiszteli őket. S úgy állítja elénk alakjukat, mint követendő példát (vö. 57. lecke 1).

Hogyan lehet példaképünk egy rossz tanuló, egy ügyetlen, egy nem sokra jutott ember, egy nyomorék? Egyáltalán mi a kereszténység véleménye a hivatásokról, a sikeres pályaválasztásról, a sikeres életről?

II. „Éljetek méltón hivatástokhoz" (Ef 4,1)

Akár sejted már mi szeretnél lenni, akár nem, előbb-utóbb pályát kell választanod. Mit tud mondani neked a kereszténység a pályaválasztás, a helyes életvitel kérdésében?

1. *A keresztény hivatás*

a) *A hivatás*

Különbséget szoktunk tenni „pálya" és „hivatás" között. Ennek oka, hogy vannak sajátos feladatok, életpályák, amelyek nagy rátermettséget, elkötelezettséget kívánnak (pl. a pedagógusi, papi, orvosi). *Hivatásról általában olyankor beszélünk, ha valaki 1. nagy*

odaadást kívánó pályára lép vagy feladatot vállal, 2. s ezt azért teszi, mert késztetést, „hivatást” érez arra, hogy ezen a pályán vagy e feladat teljesítésével embertársait szolgálja. (Nem nevezzük tehát hivatásnak, ha valaki pl. a pénz kedvéért lesz orvos.)

A keresztény szemlélet szerint minden embernek van hivatása. 1. Minden ember előtt egy nagy odaadást kívánó feladat áll: keresni az igazságot és azt követni: szolgálni embertársait és a társadalmat. 2. és lelke mélyén minden ember érzi is a hívást e nagy cél teljesítésére.

A keresztény élethivatás: – 1. A keresztény előtt a legnagyobb elkötelezettséget kívánó feladat áll: hogy egyesüljön Istennel; Isten örömét, magát Istent hordozza a világban: és ily módon eljusson az örök életre. – 2. Az igazi keresztény érzi a Szentlélek késztetését e feladat teljesítésére. (Keresztény életének legbensőbb lényege és célja ez.)

b) *Hivatás és isteni terv*

Úgy is mondhatjuk: a keresztény ember hivatása – *megvalósítani, amit Isten elgondolt róla.* – Isten csodálatos *tervet* készített életünkről. A lehető legszebbet és személyünkre szabottat. Tökéletesebbet nem tehetnénk, mint hogy e tervet teljesítsük.

Mi az a csodálatos terv, amelyet módunkban áll teljesíteni? – Hogy Jézus éljen és kibontakozzék bennünk. Hogy Jézust vigyük az emberek közé. És hogy ily módon eljussunk a mennybe.

Hogyan tudjuk megvalósítani ezt a tervet? – Úgy, hogy először Istent (a végtelen Szeretetet és Igazságot) választjuk életünk ideáljának. Nem akarunk mást, csak az Ő akaratát tenni, az Ő tervét megvalósítani. – És mi az Ő akarata? – Az, hogy szeressük és szolgáljuk embertársainkat. – Aki szeret, abban Isten él. Az Istent hordozza a világban. S az Isten vezeti a Terv megvalósulása felé. Annak Ő kinyilatkoztatja a helyes utat (Jn 14,21).

A keresztény tehát így választ pályát.

2. *Pályaválasztás*

Általában mitől függ, hogy az ember milyen életpályát választ? – Természetesen nagymértékben adottságaitól. De döntő módon attól is, hogy mit tart élete céljának, mit tart „sikeres” életnek, mit tart értékes pályának. Állítsuk egymás mellé e kérdésben az elterjedt felfogást, illetve a kereszténység véleményét.

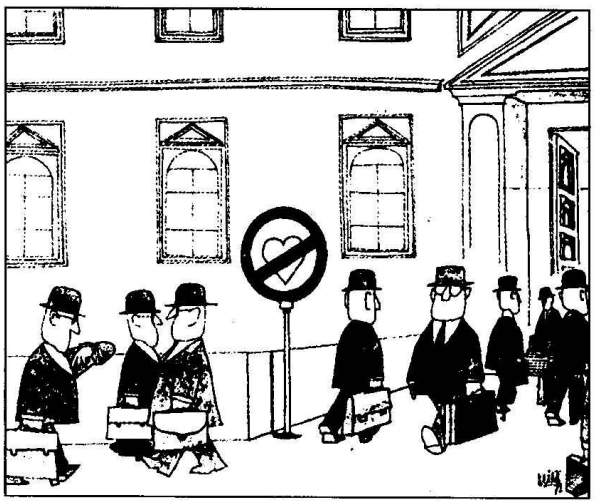

a) *Egy elterjedt elképzelés*

– *Az ember célja* (az élet sikere): a pénz, tekintély, kényelem.

– *Az életpályák* (munkakörök) *értéke:* attól függ, hogy melyik biztosít több pénzt, tekintélyt, kényelmet.

– *A pályaválasztás meghatározója:* képességeimmel hol tudok több pénzhez, tekintélyhez, kényelemhez jutni.

Ez a szemlélet gyökerében hibás. – Mert alapja az önzés. Nem szerepelnek benne az embertársak, a társadalom szükségletei, csak az egyéni érdekek. Mert eszerint vannak alacsonyabb és magasabb rangú, értékű hivatások és emberek. Illetve egy hivatás (egy ember) értékét az határozza meg, hogy mennyire biztosítja a pénzt, a tekintélyt, a kényelmet. (Gondold meg, hogyan rangsorolja sok ember a különböző pályákat. Láthatod, hogy vannak „előkelő" és lebecsült foglalkozások!)

b) *A keresztény felfogás*

– *Az ember célja* (az élet sikere): hogy szeresse Istent és embertársát; hogy ezáltal egyesüljön Istennel (Istent adja a világnak); s így eljusson az örök életre.

– *Az életpályák* (munkakörök) *értéke* egyenlő. Hiszen minden munkakörben van mód a keresztény hivatás betöltésére, Isten és ember szeretetére.

– *A pályaválasztás meghatározója:* képességeimmel, adottságaimmal hol tudom jól megvalósítani keresztény hivatásomat; hol tudom jól szolgálni Istent és embertársaimat (vö. Mk 10,44).

* A keresztény nem annyira pályát „választ", inkább figyeli, hogy mire hívja őt Isten, hogy miként teljesítheti Isten rá vonatkozó tervét. Így pályaválasztása is része hivatásának: Hiszen 1. ezzel is Isten nagy tervét teljesíti embertársai szolgálatára, 2. és Isten „hívására" választ pályát (vagy Istenre figyelve ellenőrzi, hogy korábbi pályaválasztása helyes-e).

* Ez a szemlélet önzetlen és társadalmat építő. A hivatásválasztást döntően befolyásolják az embertársak, illetve a társadalom szükségletei. (Ez a szemlélet rokon a nem keresztény humanista emberekével. – Sajnos sok „keresztény" sem eszerint él és választ pályát.)

* E szemléletben a hivatások, az emberek egyenlőek. Szent Pál hasonlata szerint az Egyház – és az emberiség – olyan, mint egy test, amelynek sok tagja van. A tagok rendeltetése különböző, de mindre szükség van, mind egyenlő (1 Kor 12-28). – A keresztény Isten tervének megvalósulását látja abban is, hogy a különböző pályák és hivatások kiegészítik egymást a társadalomban.

3. *A keresztény életrend*

Sokan azt hiszik, hogy az ember célja az, hogy minél többet dolgozzék, tanuljon. S a végén belebetegszik, vagy nem marad ideje más fontos feladatokra. A keresztény tudja, az a hivatása, hogy Isten tervét teljesítse. Így egyesül Istennel, így tudja őt adni a világnak.

A keresztény fiatal számára felemelő tudat, hogy nem kell várnia tanulmányai befejezéséig arra, hogy hivatását teljesíthesse. Hiszen már most *teljes értékű keresztény* lehet: hordozhatja Jézus örömét, magát Jézust. – De csak akkor, ha Isten akaratát teszi. Ha Isten terve szerint harmonikusan osztja be idejét: időt biztosít mindarra, ami emberi, és keresztény kibontakozásához szükséges. Ugyanígy pótolhatatlanul fontos egy egészséges „életrend" a felnőttek számára is:

a) Első feladatként helyet kell biztosítani a *lelki élet* számára. Hiszen legfőbb célja a Jézussal egyesülő élet. Ezáltal tud leginkább szolgálni az embereknek is. – Nem mulasztja el tehát a napi imát (reggel és este legalább 5-10 perc), és a szentségek rendszeres vételét. Foglalkozik a „hittannal" a hittanórán és *olvasmányokban,* amelyek erősítik hitét, és alkalmassá teszik őt arra, hogy válaszoljon azoknak, akik megkérdezik őt hite felől (vö. 1 Pt

3,15). – És egy 13-14 éves fiatal már rendszeresen olvas Szentírást vagy lelki olvasmányt, s ezek alapján lehetőleg naponta vagy néhány naponta *elmélkedik.*

– Az *elmélkedés* egyfajta imádság. Egyszerűen nekifoghatsz! Ha van 10-15 perced, ülj le csendben! Gondolj arra, hogy Isten jelen van, szeret téged, néz rád! Vele szembenézve olvass egy részletet a Szentírásból vagy ebből a hittankönyvből, vagy valamilyen „lelki olvasmányból”! Lassan olvass! Figyelj arra, mit mond neked Isten az olvasott rész által. (Ha rendszeresen beosztod életed rendjébe az elmélkedést, nagy lelki hasznodra válik.)

– A Szentírásból és mélyebb *lelki olvasmányokból* egyszerre általában csak keveset olvasunk, de mindig úgy, hogy megkérdezzük magunktól: hogyan tudjuk ezt megvalósítani, életre váltani. Vannak könnyebb vallásos olvasmányok is. Pl. a hitismereteinket bővítő könyvek, szentek életrajzai stb. Ezeket lelki pihenésként is haszonnal olvashatjuk (vö. 6. lecke 3.).

– Láttuk már a lelki előrehaladás fontos feltételét: hogy minden gyónásban, vagy rendszeres *időközönként tűzzünk magunk elé egy célt,* amely által mélyülünk az Isten- és emberszeretetben (40. lecke 3.).

b) Kellő időt szán a *tanulásra.* Ez az ő munkája, amellyel embertársai szolgálatára készül.

c) Időt biztosít a *pihenésre:* – a fizikai mozgásra, hiszen ez az egészséges élet feltétele; – és a szellemi pihenésre, kikapcsolódásra, amely művelődés is. De ez utóbbi téren jól körül kell néznie. Mert vannak értékes, de vannak silány, és lelkileg káros olvasmányok, filmek, szórakozások. A keresztény fiatalnak olyan szórakozást kell választania, amely építi emberi és keresztény életét.

Pl. Gondold meg, mennyi irodalmilag értékes mű van, amit hasznos volna elolvasnod, s ami pihentető is. És mennyi jó keresztény olvasmány van, amelyeket mint kereszténynek, illenék ismerned. Ne olvass tehát értéktelen könyveket! Nincs idődd! Mennyi időt nyernél, ha azokat a tévédarabokat, amelyek számodra haszontalanok vagy kevésbé értékesek, nem néznéd meg.

d) *A keresztény közösséggel való kapcsolattartásra:* – hiszen életünk az Egyházba, a közösségbe gyökeredzik, abból táplálkozik (vö. 25., 34. lecke).

e) A Krisztusról való *tanúságtételre,* az Örömhír továbbadására, a „rábízottak” lelki gondozására (elsősorban szeretetszolgálat által) (vö. 31. lecke).

f) *Lakása, ruhái, környezete rendben tartására,* hogy mindez Isten harmóniáját, szeretetét tükrözze.

III. Készíts tervet!

Kérd a Szentlelket, mutassa meg, mi Isten terve rólad, melyik életpályát szánta neked! Kérd, hogy Ő vezessen választásodban, és ne kerüljön első helyre a pénz, a kényelem vágya! Tedd Isten akaratát: élj másokért! És Isten megmutatja utadat (Jn 14,21).

Élj már most keresztény hivatásod tudatában! Isten küldötte vagy. Egy életre, sőt egy örök életre hasznára lehetsz embertársaidnak. Ilyen felelősséggel gondold át és rendezd el időbeosztásodat, hogy segítségedre legyen Isten szerinti fejlődésedben! Csinálj konkrét tervet (az előző pont értelmében), amelyen arányosan helyet kap a lelki élet, a tanulás, a munka, a pihenés!

(A tanulásra vonatkozóan van, akinek azt kell elhatároznia, hogy többet és becsületesebben fog tanulni. Másnak viszont azt, hogy nem tartja „istenének” a tanulást – bátran szán időt a lelki életre.)

Összefoglalás

124. Mi a keresztény ember célja?
A keresztény ember célja, hogy teljesítse Isten tervét: 1. Szeresse Istent és embertársát, 2. ezáltal egyesüljön Istennel (őt adja a világnak), 3. és így eljusson az örök életre.

125. Mi a döntő szempont egy keresztény pályaválasztásában?
A keresztény pályaválasztásában döntő szempont, hogy képességeivel hol tudja jobban szeretni Istent és embertársait.

Válaszolj!

1. Miért mondhatjuk, hogy a keresztény élet hivatás?
2. Miért nem kell várnia a keresztény fiatalnak tanulmányai befejezéséig arra, hogy hivatását betölthesse?
3. Mire kell figyelnünk a pihenés, a szabadidő beosztásában?
4. Hogyan értékeled, ha valaki azt mondja: a sok tanulás (vagy munka) miatt nincs időm a lelki életre, imára, szentmisére?
5. Mi az elmélkedés?

Feladat

1. Tervezd meg reggeli és esti imád idejét; a vallási olvasmányok (esetleg elmélkedés) megkezdését.
2. Imádkozz naponta, hogy megtaláld élethivatásodat, és már most jól töltsd be keresztény hivatásodat.
3. Olvasd el Weöres S.: Ha majd testemre rög borul c. versét.

Tudod-e?

1. Hogy a *legnagyobb magyar költőknek mennyi vallásos ihletésű versük van?* Néhány fontosabbat említünk ezek közül. Magad is megismerheted őket úgy, hogy hetente elolvasol néhányat. Vagy a hittanos csoportban szétoszthatjátok egymás közt a költőket, s órák elején vagy egy „ünnepi órán” ismertetitek egymással a legszebb verseket.

Ady Endre:	Az Úr érkezése Álmom az Isten Hiszek hitetlenül Istenben Imádság háború után Karácsony Kis karácsonyi ének
Arany János:	Fiamnak
Babits Mihály:	Az elbocsátott vad Balázsolás Eucharisztia Jónás imája Karácsonyi ének

	Örökkék ég a felhők mögött
	Psychoanalisis Christiana
	Zsoltár férfihangra
	Zsoltár gyermekhangra
Balassa Bálint:	Könyörgés
Berzsenyi Dániel:	Fohászkodás
József Attila:	A kutya
	Csöndes estéli zsoltár
	Istenem
	Isten
	Karácsony
	Keresek valakit
Juhász Gyula:	A halálhoz
	Karácsony felé
	Májusi áhítat
	Szimpozion
Tóth Árpád:	A bánat misztériuma
	Isten oltó-kése
	Krisztusképre
	Őszi tájék
	Új tavaszig vagy a halálig
Vajda János:	Honnan és hová?
Vörösmarty Mihály:	A szegény asszony könyve
Zrínyi Miklós:	Elégia

2. *Mely közismert és izgalmas könyveket illik neked, mint vallásos fiatalnak ismerned?*

Gárdonyi Géza:	Isten rabjai
Madách Imre:	Mózes
Kodolányi János:	Julianus barát
A. Saint-Exupéry:	A kis herceg
F. Wiseman:	Fabiola (történelmi adatokra épült érdekes regény a kereszténynüldözésről)
H. Sienkiewitz:	Quo vadis? (történelmi adatokra épült érdekes regény a kereszténynüldözésről)
L. Wallace:	Ben Hur (Izgalmas regény Jézus koráról)
F. Werfel:	Halljátok az Igét! (A Szentírásra épülő regény Jeremiás prófétáról)
F. Werfel:	Bernadett (Hiteles adatokra épülő történelmi regény Lourdesről és Bernadettről)

Egyéb értékes vallásos olvasmányok:

Salgó J.: Krisztus tanúi a történelemben
J. Earekson: Joni
M. Muggeridge: Valami nagyon szépet Istenért (vagy más könyv Teréz anyáról)
W. Hünnermann: Lángoló tűz (X. Piusz pápa izgalmas, derűs, lelket emelő életrajza)
W. Hünnermann: A száműzöttek apostola (a leprások apostolának lebilincselő, izzó életrajza)
W. Hünnermann: A világ plébánosa (XXIII. János pápa izgalmas, derűs, lelket emelő életrajza)
Batthyányi-Strattmann László valamelyik életrajza (pl. Vermes P.: Szegények hercege)
Puskely M.: Akik hittek a szeretetben (érdekes, mély életleírások)
R. Laurentin: Bernadett (történelmi adatok alapján, lelki élményt adó olvasmány)
R. Laurentin: Kis Szt. Terézről (vagy kis Teréz önéletrajza)
M. Winowska: Padre Pio igazi arca (Ecclesia) (Az életében már csodákat tevő – 1968-ban elhunyt – Pio atya élete)
A bárány menyasszonya (az Auschwitzban megölt boldog Edith Stein élete) (Pécsi Kármel kiadása)
Balássy L.: A szeretet tanúja (vagy más Kaszap István életrajz)
M. A. Trapp: A Trapp család (egy család izgalmas, lelket emelő története)
Lukács I. (vagy más szerzőtől) Don Bosco élete
Regőczi I.: Isten vándora (ma is élő lelkipásztor)
R. A. Moody: Élet az élet után
E. Porter: Az élet játéka
C. S. Levis: Csűrcsavar levelei (Harmat Kiadó) (Hogyan ad egy főördög tanácsokat a keresztények félrevezetésére)

Fiataloknak a fiúk-lányok kapcsolatáról

M. Quoist: Szeress!
M. Quoist: Beszélj nekem a szerelemről!
W. Trobisch: Szerettem egy lányt
W. Trobisch: Kettesben

Elmélyültebb olvasmányok fiataloknak, felnőtteknek

Mindszenti József bíboros önéletrajza
Puskely M.: Avilai Teréz
Assisi Szt. Ferenc: Fioretti
Th. Merton: A hétlépcsős hegy
Frere Roger: Szenvedélyes várakozással (Taizéről)
L. J. Suenens: Új pünkösd (vagy: P. Gallarher Mansfield: Új pünkösd kezdete) – a katolikus karizmatikus mozgalom születéséről
Chiara Lubich: Az egység kalandja (A fokoláre mozgalomról)
B. Peyrous– H. M. Catta: Tűz és remény (Az Emmánuel mozgalom születéséről)
C. d. Dalmases: Loyolai Szt. Ignác (Jézus Társaság kiadása)
Th. Bovet: Felette nagy titok (jegyeseknek a házasságról)

Elmélkedési könyvek:

M. Quoist:	Így élni jó
Teilhard de Chardin:	Benne élünk
C. Caretto:	Boldog vagy, mert hittél (vagy a szerző más kötete)
Ch. Lubich:	Elmélkedések
A. Grün-M. Dufner:	Alulról induló lelkiség (Bencés K.)
P. J. Philippe:	A Szentlélek iskolájában (Nyolc Boldogság kiadója)
P. J. Philippe:	Idő Istennek (A belső ima útja) (Nyolc Boldogság kiadója)
Nagy Szt. Teréz:	Önéletrajza
Kempis T.:	Krisztus követése
Szalézi Szt. Ferenc:	Filotea

Beszéljük meg!

* A tömegkommunikációs eszközök, illetve az irodalom, egy film, egy újságcikk, egy regény észrevétlenül képes manipulálni, meggyőzni bennünket a maga (olykor nagyon is hibás) álláspontjáról. Miként tudjuk ettől megvédeni magunkat? Hogyan tudnánk folyton összevetni a látottakat – olvasottakat a keresztény szemlélettel?

* A tévé annak szakemberei szerint is sok veszélyt jelent – más-más szempontból – gyermekeknek, fiataloknak, szülőknek. Miben látod (haszna mellett) a tv veszélyét a gyermekek, a fiatalok, a szülők számára?

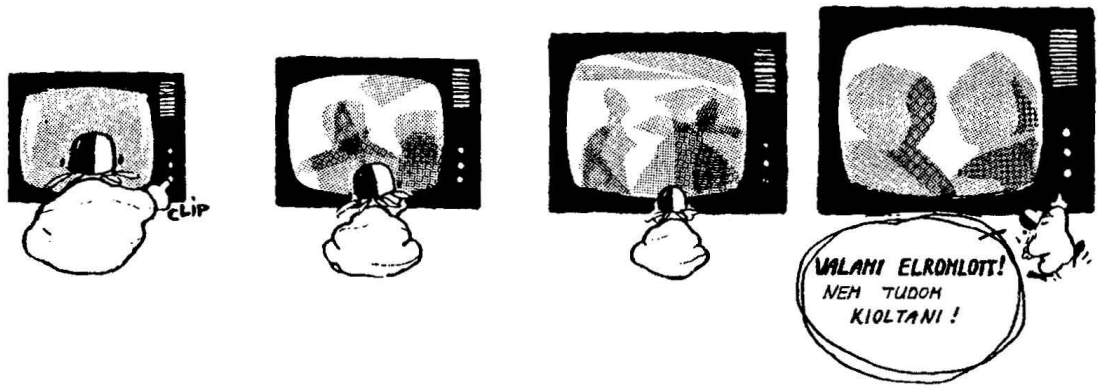

46. lecke: Az isteni meghívás

I. Több mint hárommillió

Gondoltad volna, hogy 2000-ben a világon 109.200 fiatalember készül arra – hittudományi egyetemeken és főiskolákon –, hogy papként adja Istennek életét? S azt gondoltad volna, hogy a világon 4.400 püspök, 404.600 pap, 58.000 nem pap szerzetes, és 815.000 apáca él? Ez mintegy másfél millió ember, akik valami különös hívást követve Jézus nyomába léptek. De nemcsak ők kaptak hívást. Hiszen mellettük ott vannak a felszentelt „állandó diakónusok" (számuk ma 25.300); ott van a „világi intézmények" 30.700 önmagát fogadalommal Istennel elkötelezett tagja, ott van a 2.300.000 világi katekéta, akik részben főhivatásban hitoktatnak; ott van 56.400 világi misszionárius stb. Ők mind azt érezték, hogy Isten meghívta őket, hogy „teljesebben" adják át Neki és az Evangélium szolgálatának életüket.

Mi ez az isteni meghívás, amelyet az Egyházban százezrek és milliók követnek? Hogyan hív meg valakit Isten? És hogyan bizonyosodhat meg afelől, hogy Isten valóban hívja őt? – Ezekre a kérdésekre keressük a választ leckénkben.

II. „Én emberhalászokká teszlek titeket" (Mk 1,17)

A Szentírás arról beszél, hogy az Úr minden keresztényt nagy feladatra hívott. Tágabb értelemben ezt is hivatásnak, keresztény hivatásnak nevezzük (vö. 45. lecke). A Szentírás lapjain mégis szemünkbe tűnnek egyesek, akik külön isteni meghívásban is részesültek. Szorosabb értelemben akkor beszélünk hivatásról, ha valaki ilyen sajátos meghívást kapott. A következő leckében általában ilyen értelemben használjuk e kifejezést. – Ismerkedjünk meg néhány fontosabb szentírási meghívással, hogy ezáltal megsejtsük a sajátos hivatások titkát és azok mondanivalóját a magunk számára.

1. *Jézusi meghívások*

a) *A szemükbe néz*

„Jézus a Galileai-tó partján járt. Látta, hogy Simon és testvére, András, akik halászok voltak, épp hálót vetnek a vízbe. Megszólította őket: Gyertek utánam! Én emberhalászokká teszlek titeket. – Ők mindjárt otthagyták a hálót, és csatlakoztak hozzá. Kissé tovább haladva megpillantotta Jakabot és Jánost, amint hálóikat foltozgatták bárkájukban. Mindjárt hívta őket is. Azok otthagyták a bárkában atyjukat a halászlegényekkel, és a nyomába szegődtek" (Mk 1,16-20).

A meghívás gyakran csak egy titkos érintés. Jézus a szemükbe néz... S azok otthagynak mindent, és követik. Még nem tudják, mi vár rájuk. De belülről valami oly erővel ragadja meg őket, hogy képesek mindent elhagyni Jézusért.

b) *Mindenféle embert hív*

„Jézus folytatva útját látta, hogy egy Máté nevű ember ül a vámnál. Kövess engem – szólította meg. Az fölkelt és követte" (Mt 9,9).

Azután meghívta a magdalai Máriát (Magdolnát), akiből „hét ördögöt űzött ki" (vagyis nagyon bűnös volt). Ő is követőjévé lett" (Lk 8,2).

Jézus olyanokat is hív, akik erre alkalmatlannak tűnnek. Akik nem szentek, sőt

közmegvetés tárgyai. Érthető ellenségeinek szemrehányása: ez vámosokkal és bűnösökkel eszik és barátkozik. – De Jézusnak szüksége van rájuk – akik megjárták a bűn mélyeit.

Ők nem fogják azt gondolni, hogy Isten tökéletességük miatt hívta meg őket. Ők meg fogják érteni bűnös embertársaikat.

Mit akar kifejezni ez a metszet?

c) *Teljes odaadást kíván*

Egy gazdag ifjú megkérdezte Tőle: Mit kell tennem, hogy követhesselek? –„Add el, amid van, árát oszd szét a szegényeknek. Aztán jöjj, és kövess engem" (Lk 18,22).

„Útközben valaki így szólt hozzá: Követlek Téged, bárhová mégy." Jézus azonban figyelmeztette: „A rókának odúja van, az ég madarának fészke. De az Emberfiának nincs hová lehajtania fejét" (Lk 9,57-58).

Az Egyház, illetve a keresztény közösség azt akarja, hogy azoknak, akik sajátos hivatással Jézus szolgálatába állnak, legyen lakásuk, legyen hová lehajtaniuk fejüket. De a hivatás nem ez. A hivatás azt jelenti: Jézus betölti életemet; Érte kész vagyok mindenről lemondani. – Akinek hivatása van, az nem valamiféle emberi biztonság felé indul el, hanem Isten felé, akiben mindennél jobban bízik. Az ilyen ember elsősorban nem egy foglalkozást választ, hanem Istent.

Egy másikat Jézus szólított fel: „Kövess engem!" –„Uram – felelte az –, hadd temessem el előbb atyámat." (Vagyis várni akart, amíg szülei megöregszenek, majd meghalnak, s utána kész Jézus nyomába lépni.) –„Hagyd a holtakra, hadd temessék halottaikat – válaszolta neki –, te pedig menj, és hirdesd Isten országát" (Lk 9,59-60).

Jézus nem akarja megsemmisíteni a szülői tiszteletet vagy a rokoni kötelékeket. A gyermek felelős szüleiért (vö. Mk 7,9-13). De kijelenti, hogy a hivatás teljes odaadást kíván. Amint a házasságért az ember elhagyja atyját és anyját, hogy új családot alapíthasson, úgy a hivatásért is. Azonban Jézus azt is megígéri, hogy ez százannyit fog kapni már itt a földön – otthont, testvért, szülőt –, és az örök életet (Mk 10,30). S aki Jézust követi, az valóban látni fogja, hogy százannyit kap, mint amennyit elhagyott.

A *szülők* sokszor tiltakoznak gyermekük hivatása ellen. Nem tudják, hogy rájuk is vonatkozik: „Aki elhagyja érettem gyermekét... százannyit kap" (Mk 10,30). – A gyermeknek viszont ilyenkor jobban kell engedelmeskednie Istennek, mint az embereknek.

2. *Válasz a meghívásra*

a) *„Mindenüket otthagyták és követték őt"* – olvassuk többször a Szentírásban (vö. Mt 5,20.22– 9,9). Vannak, akiket azonnal elbűvöl Jézus tekintete, Isten szeretete – és rögtön igent mondanak.

b) *Van, aki megijed*

„Uram, én nem vagyok a szó embere... A szám akadozó, a nyelvem lassú – kereste *Mózes* a kibúvót a hívás alól. De az Úr azt válaszolta: „Ki adott szájat az embernek, ki teszi némává vagy süketté... Nemde én, az Úr? Menj csak, majd segítelek a beszédben, s azt fogod hirdetni, amit mondanod kell." – Ő azonban tovább ellenkezett: „Bocsáss meg, Uram, de küldj, akit akarsz", csak ne engem (Kiv 4,10-13).

Hasonló félelem szállta meg *Jeremiást* és más prófétákat, amikor hallották a hívást (vö. Jónás könyve). De az Úr erőt öntött beléjük: „Ne félj – én veled vagyok és megoltalmazlak" (Jer 1,5-10).

Az Istennel való találkozás, a hívás sokakban először félelmet vált ki (vö. Lk 5,9). Megijeszti őket a küldetés nagysága, az odaadás teljessége. Ilyenkor kérni kell a Szentlelket, adjon fényt és erőt. – És jó kérni a lelkivezető tanácsát.

c) *Van, aki visszautasítja*

A gazdag ifjú nem követte a hívást. Pedig – ahogyan a Szentírás mondja –„Jézus ránézett, és megszerette őt" (Mk 10,21).

– Ez a *szeretet* a hívás lényeges eleme. A hívottnak észre kell vennie, hogy Jézus megszerette és kiválasztotta őt. És válaszolnia kell a hívásra. (Hogy történhetett egy olyan buzgó, vallásos emberrel, mint amilyen ő volt? Hogy nem engedett a hívásnak? (Ha ma élne, legalábbis heti áldozó volna, aki természetesen naponta imádkozik...) – Vagyona annyira betöltötte lelkét, hogy Istenért sem tudta otthagyni. Nem vette észre, hogy Isten valami sokkal nagyobbra hívja.

Jézus sokakat hív. Hangját az hallja meg, akinek a szíve szabad... Aki viszont nemet mond, az nem találja meg boldogságát. Valami nem hagyja nyugton, hiszen nem teljesíti Isten tervét – élete legnagyobb lehetőségét... Az ifjú „elszomorodott, és leverten távozott" – mondja az Írás (Mk 10,22).

3. *A hivatás ápolása*

a) *Mit érez, akinek hivatása van?* – azt, hogy Jézus ránézett, és megszerette őt. Megérintette a lelkét, és valami többre – teljesebb követésére – hívja. (A hivatásnak általában nincsenek rendkívüli érzékelhető jelei. Inkább a Szentlélek érintésének belső megtapasztalása ez.)

b) *Mit kell tennie* annak, aki úgy érzi, hogy az Úr hívja? – A hivatást ápolni kell. –

1. Aki a Lélek csendes hívását hallja, annak minél gyakrabban *kérnie kell* az Ő világosságát és erejét, hogy tudjon Isten akarata szerint dönteni; hogy Isten terve megvalósulhasson benne. – 2. Annak teljes szívvel *tennie kell Isten akaratát;* azaz szeretni Istent és embertársát. Mert aki így tesz, annak Isten kinyilatkoztatja magát, megmutatja az utat (Jn 14,21). – 3. A hivatás érzéseiről eleinte Istenen és a *lelkiatyán kívül senkivel* sem kell beszélnie. Hiszen hosszabb időnek kell eltelnie ahhoz, hogy tisztázódjék, vajon valóban mire hív valakit az Úr. A lelkivezető azonban nagy segítséget nyújthat a kérdésben.

c) *Mi dönti el, hogy valakinek van-e hivatása?* – Hivatása annak van, 1. akit Jézus, a Szentlélek meghív (vö. Jn 15,16; Zsid 5,4), – 2. aki válaszol a hívásra: azaz aki Jézust választja ideáljának, és Vele együtt embertársaiért akar élni, – 3. aki testileg-egészségileg és lelkileg-szellemileg (emberi adottságaiban) alkalmas arra, hogy egy hivatást betöltsön, – 4. akit az egyházmegye vezetője, a püspök (illetve a megfelelő egyházi elöljáró) a hivatásra alkalmasnak ítél.

4. *A hivatás válságai*

A hivatás mellett folyton újra döntenie kell. Még az apostolok első döntése sem volt tökéletes és végleges. A lelkes elindulás után új és új formában jelentkeztek gyengeségeik és a kísértések. De sötétségek, sőt tagadások után (Mk 14,71; Jn 20,2,5) végül újra és újra ki tudták mondani, hogy követlek Téged (Jn 21,15; 20,28). Így érett be hivatásuk, szeretetük.

III. „Kérjétek az aratás Urát" (Lk 10,2)

Tudod-e, hogy világszerte nagy a hiány papi hivatásokban? Pl. Magyarországon 2000-ben több mint ezer községben nem volt pap, s ha így haladunk, ez a szám erősen fog növekedni. És az Egyháznak szüksége van a világban élő elkötelezett keresztényekre is, akik Jézusnak, az Egyház szolgálatának szentelik életüket. (A világi hivatásokról a következő leckében szólunk.)

Jézus megtehetné, hogy egy csapásra számos hivatást támaszt. De Reá jellemzően e téren sem akar a mi közreműködésünk nélkül cselekedni. Be akar kapcsolni minket az emberiség üdvözítésébe. Felhív, hogy imádkozzunk a hivatásokért; hogy az emberek meghallják és

igennel válaszoljanak Isten hívására. „Kérjétek az aratás Urát, küldjön munkásokat aratásába” (Lk 10,2). Mi tehát a teendőd?

a) *Élj úgy,* hogy teljesedhessék benned Isten terve! Élj másokért, hogy Jézus kinyilatkoztathassa magát neked! Kérdezd meg imádban Jézust, vajon téged nem hív-e valamilyen teljesebb odaadást kívánó életpályára! – E héten ismét mindennap imádkozz azért, hogy tudd teljesíteni Isten rólad való tervét!

b) *Imádkozz az egyházi hivatásokért* – e héten mindennap! Kérd az aratás Urát, hogy küldjön szent világiakat, papokat, szerzeteseket, akik az Evangélium hirdetésére vagy a mélyebb Krisztus-követésre szentelik életüket.

Tudod-e, hogy hazánkban is vannak plébániák és hittanos közösségek, amelyek minden héten egy napot az egyházi hivatásokért ajánlanak fel? E napon imádkoznak és önmegtagadásokat végeznek e szent célokért. Nem akarsz te is – és közösségetek – csatlakozni ehhez az imaszövetséghez?!

Összefoglalás

126. Mit kell tennie annak, aki úgy érzi, hogy az Úr hívja?

Aki úgy érzi, hogy az Úr hívja, annak 1. imádkoznia kell tisztánlátásáért és erőért, 2. és tennie kell Isten akaratát – szeretnie kell –, hogy Jézus kinyilatkoztathassa magát neki.

Válaszolj!

1. Mit ígér Jézus annak, aki Érte elhagyja mindenét?
2. Mit érez, akinek hivatása van?
3. Mi dönti el, hogy valakinek van-e hivatása?
4. Mit jelent, hogy a hivatás válságokon megy át?

Feladat

1. Imádban kérdezd meg Jézust, nem hív-e egy teljesebb odaadást kívánó életpályára! Imádkozz egyházi hivatásokért!

2. Olvasd el Babits M.: Jónás könyve c. versét, amely Jónás próféta meghívásának bibliai elbeszélését dolgozza fel.

Beszéljük meg!

Jézus megkísértésének jelképes elbeszélése különösen azoknak figyelmeztetés, akik már hallották lelkükben a hívást (vö. Lk 4,1-13). – 1. A Sátán először arra biztatja, hogy változtassa a követ kenyérré; azaz ne járjon a böjt, az áldozat útján. – 2. Azután felajánlja neki a pénzt, a gazdagságot. – Milyen jól fel tudná használni ezt elveinek terjesztésében. – 3. Végül látványos csodatevésre hívja fel: ugorjék le a templom homlokzatáról, hadd lássa a nép, mire képes. – Vajon hogyan jelentkezhet e három kísértés a hivatással rendelkező emberek életében?

47. lecke: Szerzetesi és világi hivatások

I. Jézus élő Igéi

–„Ahol ketten vagy hárman összejönnek a nevemben, ott vagyok közöttük” – mondja Jézus (Mt 18,20). – És Keleten *Remete Szent Antal* (†356), *Nagy Szent Vazul* (†379) stb., Nyugaton *Szent Benedek* (†547) megalapítja (illetve megszervezi) az első szerzetesközösségeket.

–„Add el, amid van, és árát oszd szét a szegények között” (Mk 10,21) – olvassa *Assisi Szent Ferenc* (†1226) az Evangéliumban. Szétosztja mindenét, s közösséget alapít, amely erre az evangéliumi mondatra épít.

–„Tegyetek mindent Isten dicsőségére” (1 Kor 10,31) – írja a Szentírás. *Loyolai Szent Ignácot* (†1556) megragadja a gondolat. Létrehozza a jezsuita rendet, amelynek jelmondata: „Mindent Isten nagyobb dicsőségére” az Egyház szolgálatában.

–„Amit egynek tettetek legkisebb testvéreim közül... nekem tettétek” – mondja Jézus. És szerzetesrendek és keresztény közösségek indulnak el a legkülönbözőbb korokban, akik életre akarják váltani Jézus e szavát. (Gondolj a betegápoló, szegénygondozó stb. rendekre.)

–„Szüntelen imádkozzatok” – írja a Szentírás (1 Tessz 5,17; Lk 18,1). És *Nagy Szent Teréz* (†1582) megalapítja a Karmelita-rendet, amelynek sajátos célja a folytonos, Istennel egyesülő imádságos élet.

–„Tegyetek tanítványommá minden népet” (Mt 28,19) – mondja Jézus. – *Lavigerie Károly* (†1868), majd *Jansens Arnold* (†1909) és mások missziós szerzetesközösségeket hoznak létre, amelyek tagjai elmennek távoli országokba, hogy hirdessék az Evangéliumot.

–„Aki első akar lenni, legyen mindenkinek szolgája” (Mk 10,44) – mondja Jézus. És *Charles de Foucauld* (†1916) nyomán létrejönnek a „kis testvérek” és „kis nővérek” közösségei, amelyeknek egyik legfőbb jellemzője a csendes szolgálat.

–„Legyetek mindnyájan egy...” (Jn 17,20) – imádkozik Jézus. És korunkban világszerte közösségek alakulnak, amelyek az egység megélését, az egységről való tanúságtételt tűzik ki célul (vö. 15. lecke 1; 35. lecke 1).

És sorolhatnánk tovább... Mintha az Egyház különböző korszakaiban Jézus egyik-másik szava, Igéje új pompában virágozna ki egy-egy szent, egy-egy keresztény közösség által...

II. Hivatások kolostorban és a világban

1. *Szerzetesi hivatások*

Jézus minden keresztényt tökéletességre hív. Egyesek mégis külön hívást éreznek, hogy sajátos teljességgel adják Istennek életüket. Ilyen hivatással rendelkeznek a szerzetesek.

A legtöbb szerzetesrend, egy-egy kor igényére válaszként jött létre – hogy a szükségnek megfelelően szegényen éljenek, tanítsanak, beteget ápoljanak, prédikáljanak stb. De a szerzetesközösségeket még inkább felfoghatjuk úgy, mint Jézus egy-egy megvalósult szavát. Világító fáklyák ezek, amelyek emlékeztetik az emberiséget Jézus egy-egy tanítására: pl. a felebaráti szeretetre, a szolgálatra, a gyermekek vagy az ifjúság nevelésének fontosságára, az Istenre hagyatkozásra, az imádságra, engedelmességre, alázatra, önmegtagadásra, apostolkodásra vagy az egységre – attól függően, hogy mi a rend sajátos „karizmája”.

A Szentlélek titokzatos terve, hogy a különböző embereket az Evangélium különböző titkainak megélésére hívja. S így az Egyházban láthatóvá válik az Evangélium színes gazdagsága (vö. 56. lecke 3).

2. *Az evangéliumi tanácsok*

Amellett, hogy minden szerzetesrendnek van egy sajátsága, vannak közös vonásaik is. – a) Osztatlan teljességgel akarják odaadni magukat Istennek, – b) s ezt Jézus útmutatásának megfelelően testvéri közösségben valósítják meg (vö. Mt 18,20; Jn 17,23).

a) *Az Istennek való teljes átadás* vágyától hajtva élik az *evangéliumi tanácsokat:*

a szegénységet, a tisztaságot és engedelmességet. – Lemondanak a földi kötöttségekről: a vagyonról, az ösztönös vágyakról és önző akaratukról, hogy egyedül Isten szeretete töltse be őket.

1950-ben a diktatúra 11 500 női és férfi szerzetest hurcolt el.
1989-től a szerzetesek újra működhetnek.
(Képünkön a karmeliták ünneplik az újrakezdést.)

b) Az evangéliumi tanácsok vállalásának *másik gyökere az emberszeretet.* I. Aki szeret, az megosztja mindenét *(szegénység).* II. A szeretetnek egy magas foka, ha valaki lemond a szerelemről, családról *(tisztaság),* hogy Istent és minden embertársát még jobban tudja szolgálni. III. Szeretetből fakad az *engedelmesség* is: az elöljáró és a szentháromságos egység iránti szeretetből (vö. 23 lecke).

Ez a kettős szeretet teszi lehetővé, hogy kialakuljon a krisztusi közösség.

* A szegénységre, tisztaságra és engedelmességre Jézus általános értelemben *minden keresztényt meghív...* a) Figyelmeztet, hogy ne ragaszkodjunk a vagyonhoz, hanem Isten és a felebarát szeretete legyen első helyen életünkben. b) Meghív, hogy legyünk tiszták; Krisztus törvényei szerint viszonyuljunk másnemű embertársainkhoz, és ne akarjuk birtokolni, kizsákmányolni testünket (vö. 50. lecke 3.). c) Meghív, hogy tudjunk lemondani akaratunkról mások, illetve a közösség egységének kedvéért.

De egyesek *sajátos* meghívást kapnak: a) Hogy legyenek lélekben és valóságban is szegények, mint Krisztus. Így hagyatkozzanak teljesen a Gondviselésre (Mt 6,25) és tanúskodjanak arról, hogy kincsük a mennyben van. b) Hogy „a mennyek országáért" (Mt 19,12) mondjanak le a szép házas- és családi életről, és egyedül Isten szerelme töltse be szívüket. – Így tanúsítsák a világnak, hogy Isten él és szeret, s hogy így váljanak szabaddá embertársaik szolgálatára. – c) Hogy Krisztus példáját követve adják oda Istennek akaratukat a teljes engedelmességben (Jn 4,34; Mt 20,28). – Így legyenek képesek megvalósítani azt az egységet, amelyre Jézus vágyott (Jn 17,20-23), s amely nem jöhetne létre, ha mindenki a maga feje szerint akarna cselekedni.

* Sajnos ismerősek az Egyház történelmében szerzetesi közösségek, amelyek a Jézusnak-adottság lelkesedésében a krisztusi közösség vágyában indultak, de az idők múltával ellanyhultak. Kialudt bennük a teljes Istennek-adottság, a szegénység, a kölcsönös szeretet tüze. Ezekben a közösségekben nem élt már Jézus (Mt 18,20), és nem tudtak többé Isten jelei lenni a világban. Ilyenkor vagy jött egy szent újító, aki felszította az eredeti odaadás lelkületét közöttük, vagy küldetésüket vesztve megsemmisültek.

3. *Világi hivatások*

A Szentlélek egyeseket arra indít, hogy hagyjanak el mindent, és úgy kövessék Jézust. Másokat Isten valóságosan meghív ugyan, mégsem hív ki régi környezetükből. Ilyen volt a Szent Szűz meghívása is. Ő a világban maradt, és ott élte meg teljes Istennek adottságát.

Évszázadokon át többnyire az az elképzelés élt az Egyházban, hogy Krisztus teljesebb követését csak az valósíthatja meg, aki elvonul a világból. Korunkban viszont jobban tudatosult, hogy minden keresztény meg van híva az életszentségre. Ebben a légkörben új, világi hivatások születnek: közösségek alakulnak, amelyek tagjai a világban vagy a családban maradnak, s ott adják teljesebb módon Istennek életüket. Új módon valósul meg általuk Jézus szava: „Ti vagytok a föld sója". Vagy a másik: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól" (Jn 17,15).

a) *Világiak a lelkipásztori szolgálatban*

A hívek általános felelősségét és papságát tudatosítva egyre több világi vállal részt – másod- vagy főállásban – az Egyház lelkipásztori munkájából is (pl. világszerte több mint kétszázötvenezer főállású működik stb.).

Az Egyház pedig lehetővé teszi, hogy a világiak bekapcsolódjanak a lelkipásztorkodásba (hitoktassanak, áldoztassanak stb.); hogy önálló közösségeket vezessenek (összhangban a plébánossal); sőt, hogy bizonyos esetekben plébániák vezetői legyenek.

* Dél-Amerikában, Afrikában gyakori és Európában, sőt hazánkban is egyre gyakrabban előfordul, hogy világiak (köztük nők is), vagy világi közösségek plébániát vezetnek: misézésen és gyóntatáson kívül majdnem minden lelkipásztori munkát elvégeznek.

* Magyarországon évente 4-500 világi férfi és nő tanul a Budapesten, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Levelező Tagozatán, és további sok százan az ország különböző városaiban: Szegeden, Egerben, Szombathelyen, Győrben, Pécsett, Veszprémben, Vácott stb. a teológiai levelező tanfolyamokon. A teológiai karok nappali tagozatán is többen végzik tanulmányaikat. Közülük sokan készülnek arra, hogy részt vállaljanak az Egyház lelkipásztori munkájában. Mások már aktívan be is kapcsolódtak abba.

b) *Hivatások a világban*

Ha valaki lelkipásztori munkát vállal vagy teológiát tanul, remélhetőleg az Isten és az Egyház iránti szeretetből teszi. Hivatásról azonban olyankor beszélünk, ha valakinek Isten betölti az életét, ha a Lélek indítására vállalja a jézusi életet, illetve csatlakozik egy elkötelezett közösséghez.

A világon számos olyan közösség, közösségi mozgalom létezik, amelynek tagjai Istent választják életük ideáljának. Vannak köztük férfiak, nők és családosok. Sokan elkötelezik magukat az evangéliumi tanácsok vállalására, továbbá valamilyen apostoli munkára vagy egyszerűen csak arra, hogy szeretetükkel, szeretetközösségükkel az isteni szeretet jelei akarnak lenni a világban (vö. Jn 17,23). Az egyházi vezetés sokszorosan hangsúlyozta, hogy ezeknek az új mozgalmaknak is, az ún. *„világi intézményeknek”* rendkívülien jelentős szerepük van korunkban (vö. A szerzetesekről 11; új Egyházi Törvénykönyv: 710-746. c.). A világon 2000-ben mintegy 160 világi intézmény működik, tagjaik száma 30700. A lelkiségi *megújulási mozgalmak* tagjainak száma mintegy 20 millió.

Fogadalomtétel a Máltai Szeretetszolgálatban
Budapest, 1989

III. „Add el, amid van!” (Mk 10,21)

a) *Imádkozzunk* tovább a hivatásokért! Hogy azok, akikről Istennek az a terve, ismerjék fel, és kövessék a hívást. És az Egyház megújuljon a hivatások által is.

b) E héten a szegénység példáján keresztül kerüljünk közelebb az evangéliumi tanácsokhoz. Jézus egyeseket arra hív, hogy véglegesen osszák szét mindenüket. (Ez az

evangéliumi tanács.) – De minden kereszténynek azt mondja: Istentől kaptad, amid van. Nem azért kaptad, hogy ragaszkodjál hozzá, hanem, hogy embertársaid és a magad javára hasznosítsd (vö. 1 Kor 12,7; Mt 6,19-20).

Nézz körül tehát játékaid, holmid között. Mi az, amire nincs szükséged? Gondold meg, kinek mivel szerezhetnél örömet, s add oda neki. „Így kincsed lesz a mennyben" (Mk 10,21).

* Egy hittanos mesélte: „Amikor arról a szentírási mondatról beszélgettünk, hogy „adjátok el, amitek van", a beszélgetés közben megjelent előttem a fiókom, és benne kedves dolgaim, amikhez nagyon ragaszkodom. Már aznap este nekifogtam, hogy kiválogassam azokat, amelyeket szeretek, de igazában nincs rájuk nagyon szükségem. Néhány nap alatt szétosztottam azokat. Lehetőleg olyanoknak adtam, akikről tudtam, hogy örömet szerez nekik. Talán legnehezebb volt naptárgyűjteményemtől megválnom. Régóta gyűjtöm a naptárokat, és sikerült a régieket is összeszednem úgy, hogy születésemig visszamenőleg minden évből voltak naptáraim. Egy ismerős kisfiúnak adtam, aki gyűjti. Nagyon örült. – Amikor mindent odaadtam, olyan nagy szabadságot éreztem, amit nem is tudok elmondani. Örültem, hogy másoknak örömet szereztem, de úgy éreztem, sok hely szabadult fel bennem a jó Isten számára."

* Egy egyházközségben felnőttek és gyerekek együtt próbálják élni azt, hogy mindenüket, amijük van, azért kapták, hogy másokat szolgáljanak vele. – A templom ajtajára minden héten kitesznek két lapot. Az egyikre az van írva: Kérések. Erre ilyeneket írnak: (Egy öreg néni): Kérek kedden valakit favágásra. – Szükségem volna valakire, aki szombat este vigyáz a gyerekekre. – Segítséget kérek az orosz tanuláshoz (egy VI. osztályos). – A másikra ez van írva: Felajánlások. Ezen ilyeneket olvashatunk: Szívesen segítek bevásárolni. – Vasárnap időseket el tudok hozni kocsival a szentmisére. – Vállalok segítséget, felolvasást, betegápolást délutánonként. (Természetesen mindenki feltünteti a címét is.) – Mindkét lapra a kérések vagy felajánlások mellé „fel lehet íratkozni". – Ez a szellem megfelel az ősegyház szellemének (vö. ApCsel 4,32-35).

Összefoglalás

127. Mik a szerzetesrendek?

A szerzetesrendek 1. olyan férfiakból vagy nőkből álló közösségek, 2. amelyeknek tagjai szerzetesközösségben élnek, 3. s az evangéliumi tanácsok vállalásával elkötelezik magukat Isten és az emberek szolgálatára.

128. Mik az úgynevezett „világi intézmények"?

A „világi intézmények", 1. olyan férfiakból, nőkből vagy házaspárokból álló közösségek, 2. amelyeknek tagjai a világban élnek, 3. s elkötelezik magukat a világ megszentelésére, a szeretetben való tökéletesedésre, s gyakran az evangéliumi tanácsok vállalására.

129. Melyek az evangéliumi tanácsok?

Az evangéliumi tanácsok: a szegénység, tisztaság és engedelmesség.

Válaszolj!

1. Mit jelent, hogy a szerzetesrendek Jézus megvalósult Igéi?

2. Mit jelent, hogy az evangéliumi tanácsokra tágabb értelemben minden keresztény meg van híva?

3. Milyen lelkipásztori szolgálatot láthatnak el világiak?

4. Mikor beszélünk egy világi „hivatásról”?
5. Mik a világi intézmények?
6. Milyen új katolikus mozgalmakról hallottál?

Feladat

1. Imádkozz a papi, szerzetesi, világi hivatásokért!
2. Nézz körül, mi az, amire holmid közül nincs szükséged. Oszd szét olyanoknak, akiknek örömet szerzel vele!

Tudod-e?

* *Hogy hazánkban is vannak szerzetesrendek?* – 1950– 1989-ig csak a következő rendek működhettek: Miasszonyunk nővérek Budapesten és Debrecenben, bencések Pannonhalmán és Győrött, ferencesek Esztergomban és Szentendrén, piaristák Budapesten és Kecskeméten. Minden rend 2-2 katolikus gimnáziumot tarthatott fenn (a jelzett városokban), ahol katolikus lányoknak és fiúknak volt és van módjuk tovább tanulni. – 1989 óta számos női és férfirend nyitotta meg újra kapuit. 2000-ben hazánkban mintegy 90 szerzetesrend működik, 990 férfi és 2300 női szerzetessel. Évente átlagban 60 fiatal férfi és ugyanannyi nő lép tagjaik közé.

* *Kik az állandó diakónusok?* – A diakónusok olyan férfiak, akik a papszentelés első fokozatában részesültek. Állandó diakónussá olyan – többnyire házas – keresztényeket szentel a püspök, akik elkötelezik magukat a lelkipásztori szolgálatra. Feladatuk elsősorban a „legkisebbek”, a szegények, a betegek szolgálata, de megtaláljuk őket a lelkipásztori munka különböző területein. Számuk 2000-ben 25.000, és sokan készülnek e hivatásra.

* *A lelkiségi mozgalmakról* – már többször beszéltünk könyvünkben. Ide tartozik a *karizmatikus, a fokoláre, a Taizé-i mozgalom* (keresd ki a tárgymutatóban, hol találkoztunk velük!). Sok lelkiségi mozgalom létezik a világon és Magyarországon is. Céljuk egyrészt közösségben, egymást támogatva mélyebben élni az Evangéliumot, másrészt több mozgalom egy sajátos célt tűz maga elé: pl. a betegekkel, sérültekkel való foglalkozást *(Hit és Fény mozgalom),* vagy a családok, házasságok megújítását *(Házas hétvége; Schönstatt-mozgalom).* Hazánkban az egyik legelterjedtebb az elsősorban Budapesten tevékenykedő *Regnum Marianum* mozgalom, amely a kommunista rendszer alatt is fennállt, összefogott családokat és fiatalokat. Sok pap és világi tagjuk járta meg emiatt a börtönöket.

48. lecke: A papi hivatás

I. Rendkívüli és „hétköznapi” papok

a) Sok különleges képességgel rendelkező papi egyéniség van. Láttuk már a történelem sok pap-tudósát, orvosát, pedagógusát. De vannak érdekes emberek napjainkban is.

– Sanzonfesztivál Párizsban... Egyszer csak a színpadra lép egy pap, gitárral a kezében (P. A. Duval). Meglepett morajlás fut végig a nézőtéren. S ő egy Istenről szóló dalával megnyeri a fesztivált. Azóta számos lemeze jelent meg.

– Az amerikai tévéadások egyik legnépszerűbb szereplője a 60-as években egy pap volt (Fulton Sheen). Hihetetlen közvetlenséggel tudott beszélni Jézusról, az Evangéliumról.

– Jégkorong-világbajnokság (1966). Kiderül, hogy a kanadai csapat edzője egy pap.

– Repülő száll le Mexikó fennsíkján, Afrika szavannáiban vagy az eszkimók között. Missziós papok lépnek ki belőlük. Csak repülővel tudják megközelíteni távol lakó híveiket.

– Vannak a ma élő papok közt is világhírű mozgalmak létrehozói – a betegek, nyomorékok, csavargó, bukott nők, rabok stb. érdekében. Vannak híres szónokok és befolyásos személyiségek. Vannak a fiataloknak vagy a családoknak világhíres apostolai. Vannak olyanok, akik a legkülönbözőbb karriert hagyták ott, hogy helyette pappá legyenek: van exminiszter, atomfizikus, énekes, sportoló, színész, filmrendező stb.

b) S mellettük ott vannak százezrek (hiszen tudod, több mint 400.000 pap él a világon), akikről nem mondhatunk el ilyen rendkívüliségeket.

Akik egyszerű hétköznapi emberekből lettek pappá, s ma csendben látják el szolgálatukat egy faluban vagy városban. De mégis izgalmas az ő életük is... Otthagytak mindent Istenért...

Ha a magyar szemináriumokba belépünk, ott is találkozunk egyszerű és mégis izgalmas hivatásokkal. Halljuk csak néhány papjelölt vallomását az ezredfordulón:

– Érettségi előtt együtt jártam egy kislánnyal. Nagyon szerettem őt. Aztán egyszerre felmerült bennem a papság gondolata. Választanom kellett. A papság mellett döntöttem. Kemény volt, de utána nagy béke töltötte el lelkemet. Amikor szüleim megtudták választásomat, tiltakoztak. Azt kívánták, felvételizzem az egyetemre. Kitűnő tanuló voltam. Felvettek. Szeptemberben mégis úgy éreztem: pappá kell lennem. Szüleim tudta nélkül felvételi beszélgetésen vettem részt, s a szemináriumba jöttem. Amikor ezt levélben szüleim tudomására hoztam, kitagadással fenyegettek. De én éreztem, hogy Istent kell választanom. Ma már megbékéltek ők is.

– Szétesett életet éltem. Munka után ittam, csavarogtam. Szüleim kétségbe voltak esve miattam. Véletlenül találkoztam hitelesen élő keresztényekkel. Éreztem, hogy nekem is így kellene élnem. Estin leérettségiztem. Aztán egyszer csak feltámadt bennem a vágy, hogy elvigyem az Evangélium örömét azoknak, akik épp oly züllött életet élnek, amilyet én korábban. S eljöttem papnak...

– Szakmát tanultam. Jól kerestem. Felépítettem egy házat magam és jövendő családom számára. Ekkor mellbevágott, hogy a keresztényeknek nagy szükségük van papra. Levelezőn leérettségiztem. Otthagytam mindent. És most itt vagyok.

– Mérnöki diplomám van. Jó állásom volt. Egyszer csak úgy éreztem, hogy papként kell Isten és az emberek szolgálatába állnom.

– Általános iskolás koromban nagy vonzódást éreztem a papi pálya iránt. Aztán ez elhalványodott. Középiskolában jól tanultam, szerettem szórakozni, diszkóba járni. Egy házibuli után hazamenet megérintett a felismerés, hogy társaim életéből hiányzik valami. Megértettem, hogy Isten az. Ez a megdöbbenés indított el végleg a papi hivatás felé.

Lássuk, mi is a pap küldetése, szerepe a világban? És hogyan készül fel valaki a papságra?

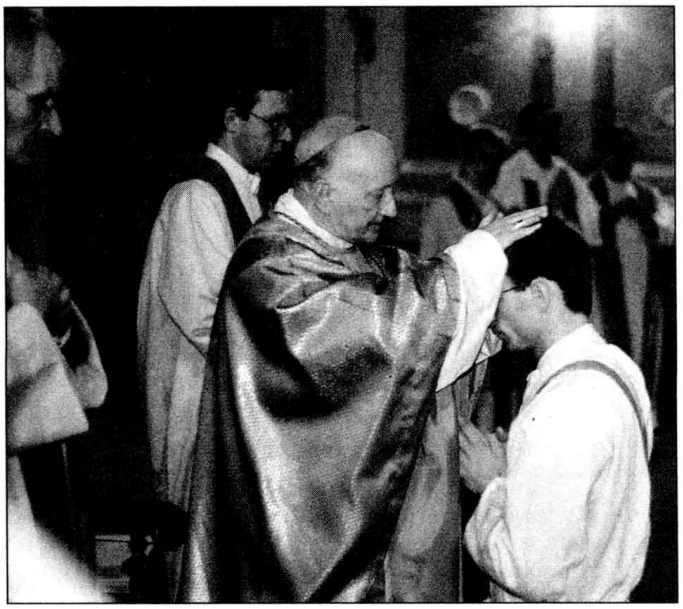

II. „Krisztus követségében járunk" (2 Kor 5,20)

– Gondold meg, mennyi kegyelmet kaptál papok szolgálata, közreműködése által! – Pap keresztelt meg. Ő gyóntat és ad lelki tanácsokat. Közreműködésével részesülhetsz – ha akarod, mindennap – az Eukarisztiában. Pap fogja megáldani házasságodat, ő tanítja majd gyermekeidet, és ő áll majd halálos ágyad és sírod mellett is... – A pap tehát mindnyájunké. Értünk él. Nem hiányozhat egy teljes értékű keresztény közösségből, hiszen csak ő misézhet, gyóntathat stb. – Annál súlyosabb a megállapítás, ha tudjuk, hogy Magyarországon és több országban növekszik a paphiány. Hogy községek százai maradnak pap nélkül...

Lássuk tehát, ki a pap? Milyen a szerepe, az élete?

1. *A pap küldetése*

Miben állt Jézus papi küldetése? – a) Mindenekelőtt abban, hogy megváltó áldozata és tanítása által közvetített Isten és ember között. – b) És közvetített ember és ember között is: Azáltal, hogy elvezette az emberiséget az isteni életre, a krisztusi szeretetre, lehetővé tette, hogy megvalósuljon az egyetemes testvériség, a szentháromságos egység a Földön.

Az egész Egyház és minden keresztény Jézus papi művét folytatja (= általános papság). a) Közvetítenek Isten és az emberiség között: részt vesznek Jézus megváltó áldozatában, és példájukkal meghívják a világot az isteni életre (vö. 21. lecke). b) És közvetítenek az emberek között – feladatuk, hogy az emberiség egységének kovásza legyenek (vö. 35. lecke).

Mi az apostoloknak, illetve utódaiknak, a *„szolgálati papságnak"* küldetése? – Küldetésük először is közös minden kereszténnyel (az általános királyi-papi küldetés), másrészt van sajátos küldetésük is (a szolgálati papi küldetés).

a) *Minden kereszténnyel közös küldetése*

A papok is keresztények, tagjai az Egyháznak. Küldetésük először *hasonló minden kereszténnyéhez:* Minden keresztény meg van híva a *Krisztussal egyesülő életre* – a pap is.

Minden keresztény küldetése, hogy életével és ha kell, szavával *tanúskodjék* a világ előtt Krisztusról (vö. 31. lecke); az apostolok és utódaik sajátos megbízást kaptak, hogy Krisztus tanúi legyenek, életükkel és szavukkal hirdessék az Evangéliumot minden embernek (vö. Mk 16,15).

* A pap ideálja a pap-Krisztus. Krisztus papságának csúcsa pedig a *kereszt* és az elhagyottság volt, ahol magára vette minden ember fájdalmát, elhagyottságát, bűnét. A pap nemcsak a misében és imáiban viszi a rábízottakat és az emberiséget Isten elé, hanem a kereszten függő Megváltóval egyesülő egész életében. Papi működésének legnagyobb értéke, csúcsa nem az, ami látható – az ünnepek, a beszédek, a sikerek –, hanem a keresztre szögezett és feltámadott Jézussal (a húsvéti titokkal) való egyesülése (Kol 1,24).

– Krisztussal egyesülten tudja elviselni a sikertelenségeket is. Más az, aki vet és más, aki arat (Jn 4,37). Tudja, hogy Krisztus is átélte a kereszten a legnagyobb sikertelenséget, de éppen ott volt a legsikeresebb, ott fejezte be a megváltás művét.

– Sok gyermek és felnőtt csak az örök életben fogja megtudni, mennyit köszönhet lelki fejlődésében más keresztények vagy papjai imájának, áldozatának.

* Az ember vágyik arra, hogy valakire felnézzen, hogy legyen példaképe. – Amint az egész kereszténység hivatása, hogy legyen példa a világ számára (Mt 5,13-16), a pap feladata volna, hogy *legyen példa* a keresztények számára. – Legyetek „a nyáj mintaképe” – mondja Szent Péter a papoknak (1 Pt 5,3).

– Vannak, akik úgy gondolják, hogy a jó papnak nagy műveltségűnek, okosnak, jó szónoknak, jó szervezőnek kell lennie. Vannak papok, akik rendelkeznek is ezekkel a tulajdonságokkal. De nem ez a lényeg. A pap feladata, hogy (mint jó keresztény) egyesüljön Krisztussal – áldozatával, egyetemes szolgáló szeretetével –, s így legyen a „nyáj mintaképe”.

* A pap életének nagy példája a *Szent Szűz.* – Mária, aki alázatos csendjében betelt Istennel, akinek mindene Isten volt. Aki *Igen*-t mondott Istennek a sötétségben és a kereszt alatt is. S aki így Jézust tudta adni a világnak. – A pap életének (és például nőtlenségének) is ezt kell a világba kiáltania, hogy Isten a minden.

– Tehát tökéletesnek kell lennie? Jézus minden követőjét tökéletességre hívja (Mt 5,48). Ugyanakkor a pap is botló ember. De éppen így tud tanúságot tenni arról, hogy Isten gyengeségünk ellenére is szentségre hívott, és Ő ad elég erőt, hogy minden botlásunk után újra kezdjünk.

– Hogy ismersz papokat, akik bizonyos vonatkozásokban egyáltalán nem példaképek? – Ne feledd, hogy neked is példaképnek, a föld sójának kellene lenned, hasonlóan, mint a papoknak. Gondolj tehát saját gyengeségedre, s ne ítélj meg mást. Ha pedig bárkit hibázni látsz, imádkozz érte, és szereteteddel támogasd, hogy egyre tökéletesebben tudja betölteni hivatását.

b) *A pap sajátos küldetése*

A szolgálati papságnak van azonban „sajátos” küldetése is. Elsősorban az *Ige hirdetése* (vö. ApCsel 5,3; 1 Kor 1,17) és a szentségek kiszolgáltatása: közülük is elsősorban a *bűnök alóli feloldozás* és az *Eukarisztia* bemutatása (vö. 39. 40. l. és 23, 38. l.). – Továbbá – mivel az egyházi közösség az egységre van meghíva és csak az egység által tud tanúságot tenni Istenről – a pápa, a püspökök és papok fontos feladata a keresztény közösség *egységesítése* (vö. 32., 33. lecke). A keresztényeknek úgy kell figyelniük az apostolok utódainak szavára, mint Krisztus szavára (vö. Lk 10,16).

Mindez nem áll ellentétben azzal, hogy bizonyos esetekben a keresztény közösség vezetői, egységesítői – ahogy az újabb egyházi nyilatkozatok hangsúlyozzák – lehetnek egyházi megbízással rendelkező *világiak* is (vö. 47. lecke 3.).

* A papságot a II. Vatikáni Zsinat *„szolgálati papságnak”* nevezte. Ezzel a névvel egyrészt alá akarta húzni, hogy van egy „általános vagy királyi” papság, Isten egész népének papsága, amely megelőzi a „szolgálati papságot”. Illetve alá akarta húzni, hogy a „szolgálati papság” azért van, hogy a „királyi papságnak” Isten népének megszentelődését, papi küldetését *szolgálja* az Ige hirdetésével, a szentségek kiszolgáltatásával és a papi-egységesítő szolgálattal.

Szépen fogalmazza meg ezt *Szent Ágoston* püspök: „Veletek keresztény vagyok, értetek püspök!” – Azaz veletek együtt tagja vagyok a királyi papságnak, Isten népének. Veletek együtt – mint egyenlő tagok – alkotjuk az Egyházat. S *értetek* részesültem a püspöki szolgálatban: hogy a ti megszentelődésteket, mind jobban „pappá válásotokat” szolgáljam az igehirdetéssel, a szentségkiszolgáltatással, az egységesítő szolgálattal.

* A papok szolgáló *példájának* fontos szerepe van az egység létrehozásában is. Jézus úgy hívta meg a világot a szentháromságos egységre, hogy Ő maga a Szentháromság életformáját élte: kiüresítette magát, eggyé vált az emberekkel, szolgálta őket, életét adta értük. – A keresztényeknek is ezzel a magatartással kell elvezetniük a világot Istenhez és a testvériségre (vö. 31. lecke). És ilyen példájukkal kell a papoknak is egységesíteniük a hívő közösséget – azaz meghívniuk az egyetemes testvériség és a kölcsönös szeretet életformájára.

* A „szolgálati papság” elnevezés utal Krisztus példájára is, és visszautasítja az uralkodó papi magatartást. Jézus az utolsó vacsorán megmosta apostolai lábát. A lábmosás pedig a szolgák feladata volt akkoriban. Ezután így szólt hozzájuk: „Amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek” (Jn 13,15). – Az idők folyamán viszont a papság – különösen a felső papság – tagja lett az uralkodó rétegnek. És a történelem sok szent és alázatos papja és főpapja mellet sokan voltak olyanok is, akik nem a krisztusi szolgálat szellemében vezették a rájuk bízott nyájat.

* A papszentelésnek *három fokozata* van: a diakónus-, a pap- és a püspökszentelés. A papi egységesítő-szolgáló megbízatást a legteljesebb mértékben a püspök birtokolja.

2. *A papi élet termékenysége*

A katolikus (latin szertartású) papok szüzességben, *cölibátusban* élnek. Ezt az életformát csak az értheti meg, akinek számára Isten igazán élő Személy; illetve aki el tudja képzelni, hogy az embertársak szolgálatáért érdemes az egész életet odaadni.

A szűzi életforma nem negatívum. Nem egyszerűen „nőtlenség”. Nőtlen az a férfi is, akinek nincs felesége, de szívét betöltik a nők. Az Istennek adott szűzi életet az éli helyesen, akinek lelkét Isten szerelme tölti be.

A szűzi élet továbbra megkönnyíti azt is, hogy a pap osztatlanul másokért éljen: szívében is szabad legyen embertársai számára (vö. 47. lecke 2.).

* A papi élet telve van *isteni örömmel*. Vannak ugyan benne fájdalmak és sötétségek (mint minden ember életében), mégis átragyog rajta Isten és az emberek szeretetének fénye. – Aki Krisztus megváltó áldozatával egyesül, az abban a biztonságban és örömben él, hogy élete termékeny és életadó sokak számára; még akkor is, ha nem veszi őt körül virágzó hívő közösség. – Krisztus azonban gyakran éppen a szeretettel vállalt áldozatok után adja meg a papnak azt a földi örömöt is, hogy körülötte sokan – gyermekek, fiatalok, felnőttek, öregek – megtalálják az Evangélium szabadságát. – Ilyenkor nyilvánvalóvá lesz Jézus ígérete: aki elhagyja „otthonát, testvéreit, nővéreit, anyját, apját, földjét értem és az Evangéliumért, az százannyit kap már most ezen a világon – ...otthont, testvért, nővért, anyát, gyermeket (hiszen a jó hívekben a pap mindezt megtalálja), a másvilágon pedig az örök életet” (Mk 10,30).

* A keleti szertartású papok lehetnek nősek is. Ők a krisztusi szellemű családi élet példájával kívánják megtermékenyíteni lelkipásztori munkájukat.

* Előfordul, hogy egy pap *elhagyja hivatását.* Ez olyankor következik be, ha nem Isten tölti be életét. De Jézus figyelmeztetése ez esetre is vonatkozik: „Az vesse rá az első követ, aki bűntelen” (Jn 8,7).

3. *Felkészülés a papságra*

A papságra készülő fiatalok érettségi után hat évet a szemináriumban töltenek. Itt első feladatuk, hogy megismerjék a Jézussal egyesülő életet, és ennek tükrében a papi életet. Közben a hittudományi főiskolát vagy az egyetemet végzik, s ezáltal megszerzik a papi szolgálathoz szükséges műveltséget.

Az ötödik évben a „kispap” dönthet, hogy vállalja-e a papi életet. Döntésére a pecsétet a püspök teszi rá. Megfelelő körültekintés után ő mondja ki, hogy alkalmasnak tartja a papi pályára, és ő szenteli pappá a jelöltet.

* *Mit tanulnak a papjelöltek?* Pl. filozófiát, szentírástudományt, egyháztörténelmet és hittudományi tárgyakat. Azután nyelveket: a modern nyelvek mellett latint, és aki akar, görögöt és hébert, a Szentírás nyelveit. És gyakorlati tárgyakat is: pl. lélektant, pedagógiát, szociológiát, szónoklattant, lelkipásztori orvosi ismereteket stb.

* A papságra való *alkalmasság legfőbb feltétele* nem a jó bizonyítvány, hanem az érett emberség, továbbá a vágy az Istennek adott életre, és az emberek Istenhez vezetésére. Az Egyháznak mindig voltak nagy tudású papjai. De voltak olyanok is, akik kis tehetségük mellett is csodákat műveltek, mert Isten működött bennük (vö. 1 Kor 1,26-32).

III. „Kérjétek az aratás Urát...” (Mt 9,38)

a) Imádkozz a héten különösen a papokért! Gondolj azokra a papokra is, akik valami módon a te életedben szerepeltek! Kérd rájuk Isten áldását!

b) *És imádkozz a papi hivatásokért!*

Istennek csodás terve van minden emberről. Ha az ember teljesíti Isten tervét, teljesíti hivatását.

S akkor harmonikusan alakul az emberiség, illetve az Egyház sorsa: minden tag betölti a maga szerepét a testben. Viszont, ha valaki nem figyel az isteni hívásra, az megzavarja az egész Test rendjét is.

Az a feladat, amelyet neki kellett volna betöltenie, esetleg betöltetlen marad... Kérd Istent, hogy mindazok, akiket hív, igennel válaszoljanak. S így azok a közösségek, ahol ma nincs pap, újra papot kapjanak.

Összefoglalás

130. Kikhez szól a pap sajátos küldetése?

A pap sajátos küldetése a hívekhez szól. – 1. Isten kegyelmét közvetíti számukra az igehirdetés és a szentségek által, 2. és egységesíti a közösséget.

131. Mi a papi élet és szolgálat csúcsa?

A papi élet és szolgálat csúcsa a Megváltó keresztáldozatával, illetve a húsvéti titokkal való egyesülés.

Válaszolj!

1. Miért van szüksége a keresztény közösségnek a papra?
2. Milyen hasonlóság van a keresztények és a papok küldetése között?
3. Mi a papi szüzesség értelme és mondanivalója?
4. Mi a papi élet termékenységének oka?
5. Alkalmas-e egy gyenge tehetségű ember a papságra?
6. Mit jelent: „veletek keresztény – értetek püspök”?

Feladat

1. Imádkozz a héten azokért a papokért, akik valamilyen módon kegyelmet közvetítettek életedben!
2. Imádkozz azért, hogy egy plébánia se maradjon pap nélkül; hogy akit Isten papságra hív, igennel válaszoljon!
3. Vegyetek részt közösen az év végén egy papszentelésen!

Tudod-e?

* *Honnan tudhatod, hogy Isten papi szolgálatra hív?* – Ha:
– nemcsak hiszed, hanem szereted is Istent,
– vágysz arra, hogy minél több embert Istenhez vezess,
– tájékozódtál a papi élet és munka lényegéről és ehhez kedved van,
– ha testileg-lelkileg erre alkalmas vagy.
* *Hol vannak a szemináriumok* és hittudományi főiskolák Magyarországon? – Budapesten, Esztergomban, Egerben, Nyíregyházán (görög katolikusok számára), Szegeden, Győrben, Vácott és Veszprémben.

*** * ***

Egyház – papság – haladás
(Olvasmány)

Milyen viszonyban áll a kereszténység a tudománnyal, a kulturális fejlődéssel? – Erre válasz az a tény, hogy több mint másfél évezred tudósainak, művészeinek, pedagógusainak stb. jelentős része kereszténynek vallotta magát, és keresztény feladatának tartotta az emberiségért végzett munkát. (Igaz ez akkor is, ha voltak e téren hibák vagy sajnálatos mulasztások.) – De megvilágítja a kérdést az is, hogy milyen sok tudós, feltaláló, orvos, pedagógus, művész stb. volt a papság soraiban. Oly sok, hogy egy könyvben sem férne el ismertetésük. Ezért csak néhány jelentősebbet sorolunk fel közülük.

Természettudós papok:
Az első ingaórát a későbbi II. Szilveszter pápa (†1003) készítette a reimsi székesegyházban. – Az *arab számokat,* amelyeket ma használunk, ugyancsak ő vezette be. Az addig használatos római számokkal magasabb matematikát nem lehetett művelni.
A tűzoltó fecskendőt ciszterci szerzetesek fedezték fel.
Európa első *növény-, állat- és ásványtanát* Nagy Szent Albert (†1280) német szerzetes (kora legátfogóbb műveltségű embere) szerkesztette meg. Ő beszélt már arról is, hogy a Föld gömb alakú, és hogy túlsó felén is laknak emberek.

A *lemezjátszó ősét, a távcső és a mikroszkóp elvét* Rogerius Bacon (†1294) angol ferences fedezte fel. Írt már arról, hogy a gőz erejével hajókat lehet hajtani. Megsejtette a fény hullámelméletét, és írt „láthatatlan fénysugarakról". Azt tanította, hogy a Föld gömb alakú.

Kolumbusz Kristóf papok indítására és segítségével indult Amerika felfedezésére. – Elsősorban Nagy Szent Albertnek és Rogerius Baconnak a művei adták neki a gondolatot, hogy a Föld gömbölyű. – Két pap bíztatására kapott a spanyol királytól hajót. – És egy szerzetes (R. Maurus) által rajzolt térképpel indult útnak.

A *puskaport* Schwarz Bertold (†1350) szerzetes fedezte fel.

Kopernikuszt, a lengyel csillagászt nem kell bemutatni (†1543). Ő is egyházi ember volt: kanonok.

Az első nyomdát hazánkban Karai László budai prépost alapította. Ő hozta hazánkba Hesz András nyomdászt, akiről Buda egyik terét elnevezték.

A *fénytan* egyik nagy tudósa, F. Grimaldi jezsuita (†1633). Ő fedezte fel a színszóródást és a fényelhajlást. – A csillagászati kutatás történetének egyik legnagyobb alakja egy másik világhírű szerzetes, A. Secchi (†1870). Ugyanő a modern *meteorológia megalapítója:* ő szerkesztette az első időjárásjelző gépet, alakította ki Olaszországban az első meteorológiai hálózatot.

A *gázok* kutatásában is papok nevével találkozunk: E. Mariotte francia bencés neve közismert (†1670); – Gusman Bertold barát pedig 60 évvel a Montgolfieri testvérek előtt felszállt a levegőbe, 1720-ban a portugál udvar előtt. – A gázlángot először jezsuiták alkalmazták Angliában 1774-ben. Az első gázgyártársaságot egy szerzetes, Duan alapította Prestonban 1815-ben.

A *vetítőgép* felfedezője Kircher Atanáz szerzetes (†1680). Kora egyik nagy polihisztora volt. Felfedezte még a napfoltokat, a visszhang törvényeit, és többek között egy alapvető könyvet írt az egyiptomi hieroglifákról.

Az *örökléstan* egyik alapítója G. Mendel brünni szerzetes (†1884). Ma is „Mendel-féle szabályokról" beszél a tudomány.

A *rajzokat továbbító távírót* G. Caselli olasz apát fedezte fel (†1891).

Az *amatőr fényképészet* egyik úttörője Horváth Zsigmond egri ciszterci tanár volt (†1886). Nevéhez fűződik az egri meteorológiai állomás felszerelése is.

Marconi előtt *fedezi fel a drótnélküli távírót* Károly Iréneusz premontrei szerzetestanár; ugyanő szereli fel hazánkban az első orvosi vizsgálatokra alkalmas röntgenlaboratóriumot Nagyváradon, 1896-ban.

Az első *dinamót* Jedlik Ányos magyar bencés szerzetes készítette (†1844). Ő szerkesztette az első elektromágneses motort. Felfedezte pl. a szódavíz készítésére szolgáló készüléket is.

A *csillagászat* egyik nagy alakja a jezsuita szerzetes, Hell Miksa. Az első magyar csillagvizsgálót ő vezette Nagyszombaton (†1754). Ő tervezte hazánk második csillagvizsgálóját is Kolozsvárott, ugyanő az egri Líceum csillagdáját, és minden bizonnyal a Budai Csillagdát is. A Gellérthegyi Csillagvizsgáló első vezetője is pap volt. – Egy, a kommunizmus alatt nálunk kiadott, *Csillagászati Abc* 102 neves csillagászról emlékezik meg név szerint. De nem említi, hogy közülük 30 katolikus pap volt. Két magyar csillagász pap nevét megörökíti a Hold-térkép is, Hell Miksáét és Fényi Gyuláét, valamint találkozhatunk ugyanitt az olasz A. Secchi szerzetes nevével is.

Mivel a tudományok különböző területein működő papokat nincs módunkban egyenként felsorolni, néhány területet foglalunk össze röviden.

Az egészségügy és a papság

Az Egyház már a Kr. u. III. századtól elrendeli, hogy a püspökök gondoskodjanak a betegek gondozásáról. Így a Római Birodalom különböző vidékein létrejönnek kórházak. A művelt világ *első igazi kórházát* Szent Vazul püspök (†379) alapítja. Az első elkülönített leprás kórházat Ottmár St. Galleni apát építteti 720-ban. – A középkorban sok püspöki székhelyen a püspök tartott fenn kórházat, míg vidéken a kolostorok. *Magyarországon* is az *első kórházak kolostorok mellett* létesültek, Pannonhalmán (999-ben), Pécsváradon, Esztergomban (1000-ben). A 12– 14. században tovább szerveződött a szegények, betegek gondozása az egyházban: önálló szerzetesrendek, lovagrendek alakultak betegek ápolására, kórházak létesítésére. – Hosszú volna a betegápoló szerzetesek tevékenységét bemutatni. Ezért csak egy példát említünk: csupán a Szent Lázár-lovagok több mint 3000 bélpoklos kórházat láttak el. A legújabb korig a betegek egyetlen menedékei a szerzetesek voltak. A betegápolás szabályait is a johannita lovagok állították először össze.

A kolostorokban sokszor európai hírű szerzetesorvosok működtek.

A világ *első orvosi egyetemét* a bencések alapították Salernóban. Ennek az egyetemnek volt tanára Constantius Afer (†1087), aki az első anatómiai művet írta. Az első *bonctani intézetet* Schönborn Frigyes würtzburgi püspök állíttatta fel; az első *elmegyógyintézetet* Juan Joffre Gilbert szerzetes Valenciában (†1409-ben); az első modern értelemben felszerelt kórházat Boromei Szent Károly püspök (†1584). – Az első hazai orvosképzést irgalmas szerzetesek hozták létre Egerben.

A *nyálkacsatornát, a könnymirigyeket* Niels Stensen (†1688) dán anatómus (majd pap és püspök) fedezte fel. Ő állapította meg, hogy a szív izomzat.

A *villamossággal történő gyógyítást* (elektroterápia) Diwich Proiop (†1765) premontrei alkalmazta először.

A mesterséges *altatás* (narkózis) Opitz Celesztin prágai szerzetes főorvos nevéhez fűződik (1874).

A higanyszálas *hőmérőt* egy pap, Bouilau találta fel a XVII. században.

A *kinint* – mint lázcsillapítót és a malária ellenszerét – először szerzetesek alkalmazták Európában.

Az *érzéstelenítést műtéteknél* először az Irgalmas Rend használta Prágában (1847-ben).

V. Priessnitz osztrák pap (†1851) neve közismert. Róla nevezték el az általa először alkalmazott *vizes borogatást.* (Vörösmarty is megörökíti emlékét: „Priessnitz visszaadá a víznek régi hatalmát –

S ősi erőben kél újra az emberi faj.” (– Hasonlóan ismert a *Kneipp-kúra* (vízkúra), amely S. Kneipp plébánosról kapta elnevezését (†1897).

2000-ben a Katolikus Egyház világszerte több mint 60.000 intézményt (kórházat, otthont, lepragondozót) tart fenn hátrányos helyzetűek, betegek, öregek gondozására.

Az oktatás és a papság

Ha a papság és a társadalmi haladás, illetve a kultúra kérdéséről szólunk, nem hallgathatunk az oktatás ügyéről.

Tágabb értelemben ide tartozik, hogy Európa népeit a szerzetesek, elsősorban a bencések majd a ciszterciek tanították meg a korszerű *földművelésre;* a nehézekének, a háromnyomásos talajgazdálkodásnak alkalmazására; a mocsarak lecsapolására, a kert- és szőlőgazdálkodásra stb. Európa és a magyarság gazdasági-kulturális fellendülésének egyik alapja volt ez.

A szorosan vett oktatásüggyel kapcsolatban említettük már, hogy a mai iskolák őseit Európában mindenfelé az Egyház alapította. A *népoktatás* csírái a plébániai iskolák voltak. A plébánosok a szegény nép tehetségesebb gyermekeit ingyen tanították itt az írás, olvasás,

számolás elemeire. Mellettük ott voltak az ún. káptalani és kolostori iskolák. (Csak a bencéseknek kb. 1500 kolostori iskolájuk volt Európában a középkorban.)

Az *első magyar iskolát* a bencések alapították Pannonhalmán 996-ban, az első magyar népi kollégiumot is egy pap alapította Esztergomban 1390-ben. Kizárólag szegény diákok készültek fel itt egyetemi tanulmányokra. Továbbá hazánkban 1868-ig kizárólag az Egyházak szerveztek népiskolákat, ők képeztek tanítókat, írtak tankönyveket. Későbbi egész iskolarendszerünk az Egyház iskolarendszerére épült.

Az első *magasabb szintű iskolákat* ugyancsak az Egyház hozta létre. A XIV. századi Európa 36 egyeteméből 31 egyházi alapítású.

Az első ipari iskolát, a *szakmunkásképző* ősét, a vasárnapi iskolát, az első *tanítóképzőt* (†1685) egy pap, de La Salle Szent János (†1719) alapította az iparosodás korában. De la Salle „iskolatestvérei" mellett sok más oktatórend keletkezett ez időben a szegények és pl. a leányok oktatására. (Figyelemre méltó, hogy mindez akkoriban történt, amikor pl. a felvilágosult *Voltaire* elhibázottnak és feleslegesnek tartotta a szegények oktatását, s emiatt élesen támadta az „iskolatestvéreket".)

Az iskolaügy számos részterületeiről is hozhatnánk példákat. Pl. a *siketnémák oktatásával* először a spanyol Pedro do Ponce barát foglalkozott (1580), majd de l'Epée Károly abbé (1765). Magyarországon is szerzetes volt a siketnémák váci intézetének első igazgatója, Simon Antal (†1808). Hazánkban ő dolgozta ki elsőként az elemi iskolák számára az írást és olvasást együttesen tanító eljárást.

Az *egyházi iskolákban ma is* gyermekek és fiatalok milliói tanulnak. Az egyházi iskolák különösen jelentősek a fejletlen országokban, ahol a szegény gyermekeknek sok esetben ma is ez az egyetlen tanulási lehetősége.

Magyar irodalom – szakirodalom

Számos pap nevét idézhetnénk a művészetek, az irodalom, festészet, zene stb. területéről... Példaként csupán néhány hazai nevet említünk a magyar irodalom, illetve a tudományos irodalom területéről, akiket a magyar katolikusoknak illik ismerniük.

A magyar irodalmi nyelv egyik megteremtője *Pázmány Péter* bíboros, esztergomi érsek (†1637). Ő alapította a nagyszombati egyetemet (1635), a mai budapesti tudományegyetem ősét is.

Faludi Ferenc (†1779), *Ányos Pál* (†1784) és *Verseghy Ferenc* (†1822) szerzetespapok koruk legnevesebb költői közé tartoznak. Verseghy az első „idegen szavak szótára" szerkesztője.

Dugonics András (†1818) az első magyar regény, az „Etelka" írója. Magyar nyelvű matematika könyvével megalapozza a magyar matematikai szaknyelvet.

Baróti Szabó Dávid székely papköltőnek (†1819) jelentős szerepe van a magyar költői stílus fejlődésében.

Rajnis József (†1812) klasszicista költő.

Révai Miklós (†1807) költő a magyar nyelvtudomány egyik legnagyobb alakja, az első magyar stilisztika szerzője. – Révait, Baróti Szabót és Rajnist az irodalomtörténet mint „Klasszikus triászt" emlegeti.

Virágh Benedek (†1830) a magyar ódaköltészetnek Berzsenyiig legnagyobb mestere.

Czuczor Gergely (†1866) költő, nyelvész, a magyar romantikus irodalom kiemelkedő alakja. Megírja az első magyar romantikus eposzt. Néhány ódáját máig is úgy ítélik meg, hogy szépségükben közvetlenül Vörösmarty ódái után következnek. A magyar nyelvű szótár úttörő munkása.

A *tudományos irodalomban* szereplő papi nevek közül néhány: *Izsó János* (†1793) építészeti szakíró. – *Molnár János* (†1804) az első magyar nyelvű fizika szerzője. – *Makó Pál* jezsuita közvetíti tankönyveiben, hazánkban elsőként, a differenciál és integrálszámítást

(1763). – *Pray György* (†1801) és *Katona István* (†1811) a kritikai történetírás, illetve a magyar történettudomány megalapozói közé tartozik. (A közismert Pry-kódexet az előbbiről nevezték el.) – *Sajnovits János* csillagász bizonyítja be 1770-ben a finnugor rokonságot. *Szekér Joakim* (†1810) írja az első magyar nyelvű történelmet, *Szilasy János* (†1859) az első általános neveléstant magyarul, *Laky Demeter* az első magyar nyelvű iskolai „poétikát" (a költészet történetét és rendszerét 1847-ben). – *Kresznerics Ferenc* (†1832) kiváló szótárírónk. *Rónay Jácint* bencés (†1889) – Kossuth gyermekeinek nevelője – a darvinizmus első magyarországi terjesztője és Európa-szerte neves művelője. Lélektani művei is úttörőek hazánkban. – *Tóth Mike* (†1932) jelentős ásványtant ír és az első magyar könyvet a fényképészetről.

Feladat

Írd össze:

1. melyek az Egyház legfontosabb hozzájárulásai az emberiség fejlődéséhez, kultúrájához;

2. milyen felfedezések fűződnek papok nevéhez;

3. milyen úttörő alkotásokat köszönhetünk magyar papoknak.

49. lecke: Keresztény házasság és család

I. A keresztény házasság ereje

Sokfelé megkérdeztek fiatalokat, hogy elképzelésük szerint mely tulajdonságok jellemzőek a jó házasságra. A válaszok többsége nagyon hasonló volt: szeretet, bizalom, hűség, megértés, boldog gyermekek, családi béke stb.

Pedig a körülöttünk levő világban sok családot ellenkező tulajdonságok jellemeznek. A kutatók szerint Magyarországon – 2000 táján – a megkötött házasságoknak fele várhatóan *fel fog bomlani.* És még sokkal több azoknak a családoknak a száma, amelyekben a bizalmatlanság, szeretetlenség vagy

a hűtlenség uralkodik. – S a gyermekek? A magyar gyermekeknek kb. egyharmadát érintik a válások, és még sokkal többet az egyéb családi problémák. Ezzel összefügg, hogy évente mintegy 15.000 fiatal kerül összeütközésbe a törvénnyel; hogy a gyermek-ideggondozók forgalma és a gyermek-öngyilkosságok aránya nagyon magas.

Annál fájóbb, hogy mégis vannak olyan írások, filmek stb., amelyek azt sugallják, hogy az életre szóló házassági hűség nem is lehetséges...

Viszont bíztató, hogy ma is vannak igazi emberségben élő családok. Azoknak a családoknak a legtöbbjében pedig, amelyek a krisztusi elvekre építik életüket – a szakszerű kutatások bizonysága szerint – megtalálhatóak azok a tulajdonságok, amelyekre mindenki vágyik: a szeretet, a hűség, a boldog gyermekek, a családi béke stb.

Mi tehát a keresztény házasság titka? Milyen szemléletből, milyen forrásokból meríti erejét?

II. „Szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket" (Jn 15,12)

A kereszténység ideálja a jézusi szeretet, amely kész életét adni embertársaiért (vö. Jn 15,13; Gal 5,15). Ez az ideál természetesen érvényes a szexualitás és a házasság területén is. A világ telve van szexuális kizsákmányolással, önzéssel, a családi életben pedig feszültségekkel, válással. Sokan azt hirdetik, hogy ez nem is lehet másképp. A kereszténység hisz a tiszta szerelemben, a hűségben, az egymásért hozott áldozat teremtő erejében. Tapasztalja, hogy az elmélyült emberségben, különösen pedig a krisztusi elvek alapján ma is lehetséges a boldog családi élet.

Mi tehát a házasság és a keresztény házasság lényege?

A *házasságkötés* egyfajta szerződés, amelyben egy férfi és egy nő felbonthatatlan életszövetséget köt, hogy egymást segítsék, gyermekeknek adjanak életet, és azokat felneveljék.

A *keresztény házasság* szentség, amelyben a felek Krisztus lelkületében akarnak házasságot kötni, Istentől pedig segítséget kapnak, hogy házastársi és szülői feladatukat hűen teljesítsék.

1. *Egy férfi és egy nő életszövetsége*

Az ember a szentháromság képére, ajándékozásra, *önátadásra van teremtve.* Másokért él a pap, a szerzetes is. De Isten terve, hogy az emberek többsége házasságban adja ajándékul magát egy másnemű személynek.

* Az ember akkor valósítja meg legteljesebben személyiségét, ha ajándékoz, ha *átadja magát.*

A feltétlen szeretet egyúttal a legmélyebben alakító hatással van a másik félre is, aki a szeretetben részesül. Isten terve, hogy a házassági életszövetségben, az önátadó szeretetben a férfi és a nő megtalálja önmagát, kiteljesedjék.

* A keresztény házasságról pedig az Isten terve, a) hogy megjelenítse Krisztus szeretetét a világban (vö. Ef 5,2; 5,25-32), b) hogy kicsiben megvalósítsa azt a termékeny és sugárzó szeretetegységet, amelyet nagyban az Egyháznak kell megvalósítania (vö. Mt 18,20; Jn 17,23). Ezért nevezhetjük a családot *„kis Egyháznak”.*

* A férfi és a nő életszövetsége akkor felel meg a természetének, ha *kizárólagos* egymásnak adottságuk egy *életre szól,* és ha elfogadják szeretetük gyümölcsét, a gyermeket. Ha ezek a feltételek hiányoznak, házasságról nem beszélhetünk; az egyházi házasságkötés érvénytelen.

2. *A házasság szentség*

A házassági életszövetségben a kereszténység Isten szent tervét látja. A keresztény házasság pedig nem csupán életszövetség, hanem szentség.

a) *Mi történik a házasság szentségében?*

I. A jegyesek Isten és az Egyház színe elé állnak és *ígéretet tesznek,* hogy

– halálukig hűek lesznek, és szeretni fogják egymást,
– elfogadják a gyermekeket, akikkel Isten megajándékozza házasságukat,
– gyermekeiket Krisztus és az Egyház törvényei szerint nevelik,
– családjukkal mint tanúságtevő krisztusi közösség akarnak élni a világban.

II. A hittel felvett szentség által *részesednek* Isten kegyelmi erejében, hogy házastársi és szülői feladatuknak eleget tudjanak tenni. Az Egyház is elfogadja megszentelt kapcsolatukat, és Krisztus Titokzatos Teste új sejtjének, „kis Egyháznak” ismeri el őket.

b) *Ki köthet szentségi házasságot?*

– Egyesek csak formaságból, az ünnepélyesség kedvéért kötik a templomi esküvőt. Pedig a szentségekhez csak hívők járulhatnak.

– Ha az egyik jegyes nem katolikus vagy nem is keresztény, a püspök ad engedélyt a szentségi házasságkötésre a katolikus fél érdekében. Ilyenkor a katolikus fél ígéretet tesz,

hogy hű marad vallásához, és gyermekeit is eszerint neveli. A nem katolikus félnek pedig tudomására hozzák jegyese ígéretét.

– A hívő ember semmi áron *nem mulasztja el a szentségi házasságkötést.* Hiszen ezáltal egyesül házasságában is Krisztussal. És ezáltal válik házassága elfogadottá és megszenteltté az egyházi közösségben.

c) *Ki szolgáltatja ki* a házasság szentségét? – Maguk a jegyesek. Ugyanis e szentségben Krisztus a férfi és nő természetes életszövetségét áldja és erősíti meg. – A pap ilyenkor mint az Egyház képviselője van jelen. (A két tanú pedig mint a házassági szerződés hitelesítője.)

d) *Mik a teendők* a házasságkötés előtt? – A jegyeseknek minél hamarabb, de legalább három hónappal az esküvő előtt jelentkezniük kell azon a plébánián, ahol esküdni szeretnének. Itt jegyesi beszélgetésen vesznek részt. – A katolikusok az esküvő előtt meggyónnak. Ha nászmisében esküsznek, akkor ott áldoznak, egyébként az esküvő előtt.

3. *Felbonthatatlan*

Felbonthatatlan házasság? Hiszen a körülöttünk levő világ tele van válással és a válás jogosságának igazolásával!

A házasság, a szexualitás terén sokan egyetlen törvényt hangoztatnak, hogy az embernek „joga van” a szerelemre, a boldogságra, a szabadságra. Azaz, ha megszeret valakit, otthagyja gyermekeit, házastársát, akinek hűséget ígért, mert neki „joga van” élvezni az életet.

Vajon a kereszténység azt tanítja, hogy az ember nem elégítheti ki ösztöneit, hogy nincs joga a boldogságra, a szabadságra?

A kereszténység a szeretet forradalmát hirdeti. Ismeri az ösztönök szép jelentőségét. De a humanista világnézetekkel együtt azt vallja, hogy az ember azáltal lesz ember, ha értelme, illetve szeretete által *tud uralkodni ösztönein.* Azt hirdeti, hogy az embernek joga van a boldogságra, a szabadságra. De tudja, hogy akkor találja meg boldogságát és szabadságát, ha nem saját önző érdekei irányítják, hanem ha *másokért él* (vö. 48. lecke). – Az ember a házasságban is akkor találja meg örömét, ha házastársa és gyermeke iránti szeretetből megtanul lemondani esetlegesen feltámadó ösztönös vágyairól. Így tud boldoggá tenni másokat is.

a) *A felbonthatatlanságot igazolja...*

A házasság felbonthatatlanságát igazolja, hogy ez felel meg 1. a házasfelek, 2. a gyermekek, 3. a társadalom érdekének, 4. s ez felel meg a szexualitás természetének is.

I. A házasfelek érdeke. – A házasfelek benső egyensúlya akkor jön létre, ha tökéletesen megbízhatnak egymásban. Micsoda házasság volna az, amelyben a feleknek folyton félniük kellene, hogy házastársuk egyszer csak faképnél hagyja őket? Minden mély emberi kapcsolat, így a szerelem is feltételezi a bizalmat.

– A válások gyakori megokolása: olyan hibára jöttem rá, amelyeket azelőtt nem vettem észre. Így már nem tudom szeretni őt. – A szeretet nem azt jelenti: „Szeretlek mert tökéletes vagy”– hanem azt: „Szeretlek úgy, ahogy vagy, és segíteni szeretnék abban, hogy azzá válj, amivé lenned kell – Isten terve szerint”.

– A válás jogosságát védők hangoztatják a szerelem „jogát”. De nem beszélnek arról, hogy az elváló fél milyen gyilkos fájdalmat okoz elhagyott házastársának és gyermekeinek.

II. A gyermekek érdeke. – A kisgyermek személyisége akkor alakul egészségesen, ha békés családi légkör, egymást szerető szülők veszik őt körül. A gyermek szülei kölcsönös szeretetéből tanulhatja meg leginkább, hogy lehet szeretni, bízni, ajándékozni. – Az elvált szülők gyermekei viszont olyan sebeket hordoznak lelkükben, amelyeket sokan csak hosszú idő múltán tudnak úgy-ahogy begyógyítani, sokan pedig soha.

III. A társadalom érdeke, hogy a házasság ne bomoljék fel. Hiszen amint láttuk, boldog házastársak és egészséges gyermekek csak kiegyensúlyozott családokban élnek. A jó család tehát a társadalom jövőjének záloga.

IV. A szexualitás természete. – A férfi és a nő teljes testi egymásnak adottsága nem csupán biológiai tény, hanem az emberi személy legbensejét érintő tett. Ez az önátadás akkor igazán emberi, ha

tartalmazza azt a szeretetet, amit jelez: a teljes, személyes, végleges önátadást. A test fizikai átadása hazugság volna, ha nem volna az életre szóló személyes önátadás kifejezője, illetve annak gyümölcse.

b) *A szentségi házasság felbonthatatlansága*

Az Egyház a házasságot természete szerint felbonthatatlannak tartja. (A nem katolikusok vagy nemhívők házasságát is!) Ha valaki érvényes szentségi házasságot kötött, és e házasságban élt, nem köthet második házasságot, amíg házastársa él. S ha mégis elválik és új polgári házasságot köt, nem járulhat szentgyónáshoz és áldozáshoz (csak halálveszélyben).

* Bizonyos esetekben *mégis felbomolhat* egy megkötött házasság; pl. ha az egyik fél alkalmatlan a házasság testi-lelki életszövetségére, illetve ha nem volt szándékában létrehozni azt. Ilyen esetekben azonban a házasság nem is jött létre.

* Nem jön létre a szentségi házasság akkor sem, ha egy katolikusnak keresztelt személy nem a Katolikus Egyház előírásai szerint köt házasságot.

* Máskor előfordul, hogy a házasfelek kapcsolata annyira tarthatatlanná válik, hogy a gyermekek érdeke miatt nem lehetséges további együttmaradás (pl. súlyosan alkoholista férj esetében). Ilyenkor lehetséges a különélés és a polgári válás, de ha szentségi házasságban éltek, új egyházi házasságot nem köthetnek.

* Igazságos, hogy az sem köthet új házasságot, aki vétlen a válásban? – Ezzel a súlyos előírással az Egyház eleget akar tenni Jézus házasságra vonatkozó felhívásának: „Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza” (Mt 19,6). – És ilyen áron fel akarja hívni a keresztények és a világ figyelmét, hogy a házasságkötés valóban egy életre szól, és csak a másik fél halálával bomlik fel.

* *Mi a helyzete az elvált és újraházasult személyeknek?* – Az elváltak helyzetét egyházi szakemberrel kell megbeszélni. Amennyiben az első, szentségi házasság érvényes volt, annak felbontására a jelen egyházfegyelem szerint nincs mód. De az új házasságban élő azért *nincs kitaszítva az Egyházból!* Bár nem gyónhat és áldozhat, mégis van módja arra, hogy kiengesztelődjék Istennel. Bánja meg teljes szívvel vétkeit, imádkozzék, vegyen részt a keresztény közösség életében, gyakorolja a szeretet cselekedeteit, végezzen lelki áldozást (vö. 24. lecke, Tudod-e?). Ezek megtisztíthatják őt. – A szentségektől való eltiltás fájdalmát pedig ajánlja fel mint szenvedést, különösen azért, hogy mások megfontolt, tartós házasságot kössenek.

4. *A gyermek a házasságban*

A házasságnak természete szerint az a rendeltetése, hogy gyermekeknek adjon életet (vö. Ter 1,28). A házastársak egymás iránti szeretete a gyermekek vállalásában teljesedik be és válik tartóssá. A férfi és a nő egyénisége is a felelős apaságban és anyaságban bontakozik ki. S a szülők így válnak sajátosan a Teremtő munkatársaivá.

– A szülők joga felelősen *megtervezni*, hány gyermeket tudnak vállalni. De ez nem jelenti a gyermekek számának önkényes meghatározását. A családtervezésben nem a kényelem a döntő szempont, hanem az egészséges család kialakítása. Figyelembe kell tehát venniük

sajátos körülményeiket (lakásviszonyaikat, egészségi állapotukat), különösen pedig meg kell gondolniuk, melyik az „ideális” gyermekszám házasságuk számára.

– Az „*ideális” gyermekszám* háromnál kezdődik a család szakemberei szerint. Nem csupán azért, mert ez a szám képes fenntartani a társadalmat, utódokat állítani a szülők és a gyermeknélküliek helyébe. Hanem, mert a kutatások azt igazolják, hogy a felelősen vállalt 3 – és azon felüli – gyermekes családok általában kiegyensúlyozottabbak, boldogabbak.

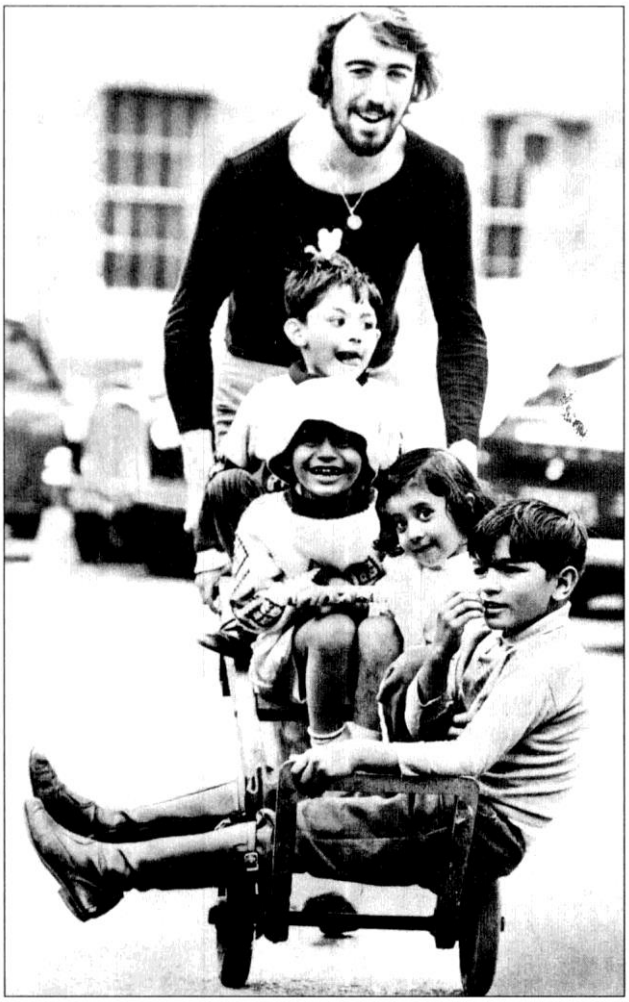

* Miért „ideálisabb” a három gyermek, mint pl. a kettő? – Többek között azért, mert a közösség sok szempontból erősebb, kiegyensúlyozottabb, mint két személy kapcsolata. Közösséghez pedig legalább három személyre van szükség. – A három vagy több gyermek között kialakuló közösség kiegyensúlyozása hat az egész család légkörére.

* Nem vállalok több gyermeket, mert akkor egyiknek sem tudok elegendő anyagi javakat biztosítani – mondja valaki. – A témával foglalkozó felmérések azt mutatják, hogy a több gyermeket felelősen vállaló családokban valóban kevesebb anyagi ráfordítás jut egy főre. De ez elsősorban a luxuscikkekben és nem a lényegi kiadásokban hoz létre különbséget a nagy- és kis-létszámú családok gyermekei között. Viszont a többgyermekes családban általában mindenki jobban megtanul alkalmazkodni, törődni a másikkal. Ezáltal *a gyermekek a legértékesebb emberi tulajdonságokat sajátítják el,* s ily módon is jobb lesz a család légköre.

III. Tedd ma Isten akaratát!

Aki arra törekszik, hogy megvalósítsa keresztény hivatását, aki a jelenben teszi a mai nap Isten-adta feladatát, azt Isten elvezeti arra az életpályára, amelyre őt szánta. Így az egyik a papi vagy a szerzetesi hivatásban, a másik a világban vagy a családban válik Krisztus-hordozóvá.

Tedd tehát mindennap Isten akaratát, s kérd az Urat, mutassa meg, milyen hivatást szánt neked! Szeresd ma – áldozatok árán is! – embertársaidat, hogy egyszer éretten tudj majd szeretni, és boldogan élhess azon az életpályán, amelyre az Úr hív!

Összefoglalás

132. Mit ígérnek a jegyesek a szentségi házasságkötéskor?

A szentségi házasságkötéskor a jegyesek megígérik, 1. hogy életük végéig hűek lesznek egymáshoz, 2. hogy vállalják a gyermekeket, 3. és jó keresztténnyé fogják nevelni őket, 4. s hogy ily módon mint Isten szeretetének tanúi akarnak élni a világban.

133. Mit kapnak a jegyesek a házasság szentsége által?

A jegyesek a házasság szentsége által kegyelmet kapnak Istentől, hogy házastársi kötelességeiket hűen teljesíthessék, és az Egyház élő sejtjeként éljenek a világban.

134. Hogyan szól az Egyház öt parancsa?

1. A vasárnapot és az ünnepeket szentmisével és munkaszünettel szenteld meg! 2. A pénteki bűnbánati napokat és a parancsolt böjtöket tartsd meg! 3. Évente gyónjál és legalább húsvéti időben áldozzál! 4. Házasságodat az Egyház törvényei szerint kösd meg, és gyermekeidet katolikus módon neveld! 5. Az Egyházat anyagi hozzájárulásoddal is támogasd!

Válaszolj!

1. Mi a jegyesek tennivalója a házasságkötés előtt?
2. Mit ígérnek a jegyesek a házasságkötéskor?
3. Miért nem mulasztja el a hívő a szentségi házasságkötést?
4. Ki szolgáltatja ki a házasság szentségét?
5. Mi igazolja, hogy a házasság természete szerint felbonthatatlan?
6. Katolikusok házassága mikor felbonthatatlan?
7. Miért nem engedi meg az Egyház az újraházasodást?
8. Mikor bomolhat fel mégis a házasság?
9. Az újraházasultak ki vannak taszítva az Egyházból?
10. Miért ideálisabb a három, mint a kevesebb gyermek?

Feladat!

1. Tedd ma Isten akaratát, hogy Isten megmutathassa, milyen hivatást szánt neked!
2. Gondold meg, mivel járulhatnál hozzá, hogy családotok valóban „kis Egyház” legyen!

Beszéljük meg!

* Milyen mindennapos lemondásokra kell késznek lenniük a házastársaknak, ha szép családi életet akarnak teremteni?

* Mi a mondanivalója a II. Vatikáni Zsinat buzdításának, hogy a fiatal keresztény családok hozzanak létre közösségeket, „s így kölcsönösen segítsék egymást abban, hogy a nehéz életkörülmények között könnyebben és teljesebben élhessenek keresztény életet” (A papságról 6)?

50. lecke: Házasság, szerelem, szexualitás

I. Miért mondott le kenyéradagjáról?

A hitleri internálótáborokban a foglyok gyakran az éhhalál szélén álltak. Ezért egyik-másik szerencsétlen olykor ellopta társától annak gondosan elrejtett kenyéradagját.

Egy fogoly írja naplójában, hogy egy alkalommal a végső legyengülés állapotában volt. Észrevette, hogy egy társa fekvőhelyénél kotorászik. Felháborodottan lépett oda. S kenyere mellett egy másik adagot talált. Megrendülésében sírni kezdett. Társa katolikus papnövendék volt...

Hasonló példákat sokat ismerünk. Sőt olyanokat is, amikor egy-egy keresztény nemcsak az életet jelentő kenyérről, hanem valóban életéről mondott le embertársa javára.

Aki csak az egyéni érdekről, az ösztönök jogáról és leküzdhetetlen uralmáról tud, az értetlenül áll meg itt. De aki igazán emberien gondolkodik, vagy aki megértette a kereszténység legmélyebben humanista tanítását, az tudja, hogy lehet és érdemes lemondani önös érdekeinkről, ösztönös kívánságainkról az embertárs érdekében. S aki ezt megérti, az megérti a kereszténység tanítását a házasságról és a szexualitásról is.

II. „Boldogok a tisztaszívűek" (Mt 5,8)

„Isten férfinak és nőnek teremtette az embert" (Ter 1,27) – mondja a Szentírás. A férfiasság és nőiesség, a nemiség, a szexualitás az emberi személy és az élet természetes – Isten-akarta – összetevői közé tartozik.

A keresztény fiatal általában még nyitott mindenféle hivatás, illetve életforma felé: a sajátosan Istennek adott hivatások és a házasság felé. Keresi, hogy mi róla Isten terve. Természetesen tisztában kell lennie a házasság, a szexualitás alapvető tudnivalóival. Lássunk néhányat a leggyakrabban felmerülő kérdések közül.

1. *A jó házasságkötés tárgyi feltételei*

a) *Érett kor*

A szakemberek egyetértenek abban, hogy a házasságkötésre várni kell az érettebb korig. Lányoknál ez kb. 19-25, fiúknál 21-24 év. Ezt azért kell hangsúlyozni, mert a *nemi érettség* a serdülőkorban bekövetkezik, s ezt követően jelentkezhet a szerelmi kapcsolat igénye is. Viszont a *személyes érettség* csak jóval később, a jelzett kor táján alakul ki,

b) *Érett személyiség*

A személyi érlelődés hosszú évek alatt, embertársi, közösségi kapcsolatok által alakul. Az érettségnek sokféle ismertetőjegye van. Így az önállóság, bizonyos fokú önismeret, önkritika, önuralom, alkalmazkodási, együttérző-képesség (empátia) stb.

A párválasztási érettség tovább feltételezi a férfi és a női nem helyes ismeretét, az érett partnerideált, a harmonikus, intim, életre szóló partnerkapcsolatra való alkalmasságot stb.

* Házasságra csak *önálló személyek* alkalmasak. Akik viszont csupán menekülnek egymáshoz (pl. nehéz családi körülmények, saját önállótlanságuk elől), azok többnyire rövidesen elválnak.

* A személyi érlelődés legtökéletesebb útját járja az a fiatal, aki elsősorban nem megszerezni, legyőzni, kapni akar, hanem adni, építeni, felemelni.

c) *Egymás megismerése, egymáshoz illő partnerek*

Életre szóló kapcsolatot csak egymás alapos megismerése után lehet kötni. Ez hosszú összecsiszolódást, együttjárást tételez fel. (Mivel a szerelem csökkenti a reális ítélőképességet, nagy segítséget jelenthet a helyes döntésben egy jó barát, szülő, lelkiatya tanácsa.)

Kik illenek egymáshoz? Ezt részben az együttjárás időszaka dönti el. Bizonyos azonban, hogy minél távolabb áll egymástól két személy műveltségi, érdeklődési, világnézeti, vallási téren, annál több feszültség keletkezhet köztük a jövőben. A felkészülés fontos feltétele tehát, hogy ne elsősorban egymás külseje, külső magatartása érdekelje őket, hanem sokkal inkább a másik lelkülete, benseje.

Vallásos fiatal számára természetesen döntő szempont, hogy partnere *vallásos legyen,* vagy legalábbis megértéssel, érdeklődéssel forduljon az emberi értékek és a vallás felé. (Hogyan szerethetné őt az, akit nem érdekel legbensőbb ügye, konkrétan a vallás?!)

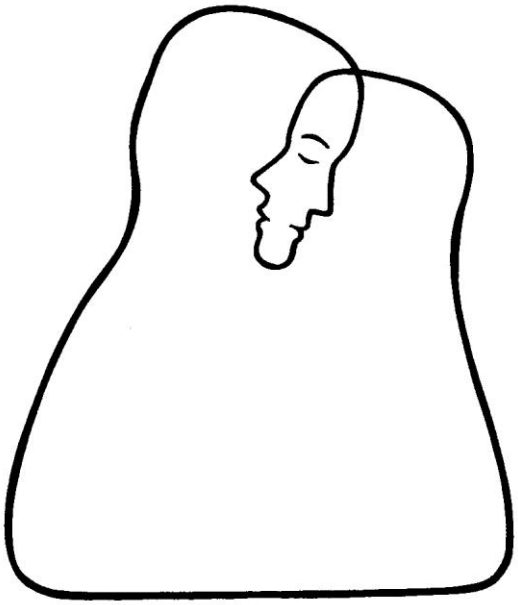

A vallásos fiatal első hivatása a krisztusi élet az Egyház közösségében. Fel sem merül benne annak lehetősége, hogy olyan házasságot kössön, amely hivatásában akadályozná. Már serdülőkori *barátságainak is meghatározó eleme* a másik fél emberi, vallási magatartása.

Előfordul ugyan, hogy az emberi értékek közös tisztelete alapján mély barátságot köt, vagy elkezd együtt járni nem vallásos személlyel. De tudatában van, hogy ilyenkor annál hűségesebben kell ragaszkodnia hite előírásaihoz és a keresztény közösséghez. Hiszen éppen töretlen Isten felé haladása keltheti fel partnere érdeklődését, és indíthatja el őt többnyire a keresztény közösséggel való találkozás által Krisztus útján, vagy legalábbis a vallás megbecsülésének útján.

Ha viszont partnere kijelenti, hogy „így” (illetve például a szexualitás krisztusi törvényének megtartása miatt) ő nem hajlandó további kapcsolatot tartani, akkor tudja, hogy ezzel csak jól jár, mert jobb, ha korábban tisztázódik kapcsolatuk, mint ha később.

d) *A vallásos pár erőforrása*

Itt említjük, hogy egy vallásos pár, házaspár sajátos erőforrással rendelkezik – a közös hit által. A válások egyik jelentős oka, hogy a házasok kisebb-nagyobb dolgokban csalódnak egymásban. (Ez többnyire elkerülhetetlen az együttélés folyamán.) – A keresztény házasok Istenben egyek. Ő az a Harmadik házasságukban, Akiben mindketten tökéletesen megbíznak,

Aki elé odaviszik gondjaikat és egymás miatti fájdalmaikat is. És Ő az, Akitől napról napra erőt kapnak, hogy újra teljes szeretettel forduljanak egymás felé. (Ilyen összefüggésben is nagy jelentőségű számukra a közös esti imádság.)

2. *A diákszerelem*

A 13-14 éves fiatal testileg belépett a felnőtté válás korába. De lelki, személyes éréséhez még évekre van szüksége.

Biológiai-nemi érettsége következtében új módon találkozik magával – mint nővel vagy férfival –, és új szemmel néz a másik nem tagjaira. S egyszer csak észreveheti, hogy új, meleg érzés támad szívében egy másnemű társa iránt: megjelenhet életében a szerelem első csírája. – A diákszerelem kezdetben csak „csíra": meleg érdeklődés. De abban, aki nem megfelelő tartózkodással viseltetik, rövidesen a felnőttekéhez hasonló szerelemmé válhat. S ilyenkor a fiatalban is a teljesség (a testi-lelki egyesülés) vágyát ébreszti, amelyre viszont még nem érett.

A diákszerelem *szabálya* tehát: – Az ember a másik nemmel való kapcsolatok által ismeri meg a másik nemet és önmagát. – De a serdülő álljon meg a barátság szintjén!

Így kerülje el, hogy az erős nemi vonzás fellobbanjon benne. (És természetesen kerüljön el minden olyan szót vagy cselekedetet, amely a véglegesség érzetét táplálná, akár önmagában, akár barátjában.)

* A keresztény serdülő jól teszi, ha *tartózkodik az egymásnak adottság kisebb jeleitől is:* a kézenfogva járástól, a csóktól stb. – a) Ha a környező világ felelőtlenül él is a partneri kapcsolat e formáival, neki tudnia kell, hogy ezek is valamiképpen a *végleges* szeretetre, egymásnak adottságra utaló, azt kifejező jelek. – b) Tudnia kell, hogy – a szexualitás természete szerint – a szexualitás kapcsolat ezen első lépcsőfokai felébresztik a vágyat a következő lépések, és a teljes egymásnak adottság után. – c) Tudnia kell, hogy a serdülő kor személyi éretlenségének egyik tulajdonsága éppen az, hogy a kisebb szexuális késztetésekre is olyan erősen reagál, hogy ezek hatására lecsökken az ítélőképesség és az akaraterő. Ilyenkor olyan tettekre képes, amelyeket józan körülmények között maga sem tartana helyesnek.

* *„De mi szeretjük egymást"* – szokták mondani.

Válaszunk: a) Ez a szeretet megfelelő keretek között szép és érlelő lehet, ha figyelembe veszitek a fenti szempontokat. – b) Ha szeretitek egymást, érezzetek felelősséget egymásért.

S akkor nem engedhetitek meg, hogy éretlenül olyan döntésbe vagy cselekedetbe vonjátok be azt, akit szerettek, amelyre ő sem érett, amelyet később megbán. – c) Akik szeretik egymást, nemcsak egymásra néznek, hanem egy irányba. Segítsetek egymásnak abban, hogy Isten felé haladjatok, hogy szeressétek embertársaitokat, hogy a keresztény közösség építő tagjai legyetek. – d) Legyetek keresztény küldetésetek tudatában. A mai világban sokan azt hiszik, hogy 13-14 éves korban szükségszerűen el kell kezdeni az együtt járást, majd a szexuális életet. A keresztény fiatal küldetése *tanúságot tenni* arról, hogy az ember nincs egyedül a világban: Isten vele van; hogy lehet életkorának megfelelő módon barátságban lenni másnemű társaival; hogy lehet tisztán felkészülni a jövendő élethivatásra, és alkalmasint egy szép és teljes odaadásra épülő házasságra; hogy nem a szexuális vágyak kielégítése a legfőbb érték (és az élet beteljesülése), hanem a mások iránti szeretet.

* *Mire szolgál tehát a diákszerelem?* – Útja lehet ez az emberi érlelődésnek, a jó házasságra való felkészülésnek. A serdülő- és fiatalkor fegyelmezett emberi és keresztény élete továbbá hozzásegít és szükséges ahhoz, hogy valaki megtanuljon emberien, tisztán nézni a másik nem tagjaira, s így érett felnőtté váljék.

„A testi odaadás hazugság volna, ha nem annak a teljes, személyes odaadásnak volna a jele és gyümölcse, amelyben az egész személyiség jelen van” – írja egy egyházi dokumentum (Familiaris Consortio 11).

3. *A házasságra készülők partnerkapcsolata*

Milyen magatartást javasol a kereszténység a házasságra testileg lelkileg érett keresztény fiataloknak? (Rövid válaszaink feltételezik, hogy jól átgondoltad az előző szempontokat.)

a) *Az ismerkedés ideje alatt:* amikor elkezdenek együtt járni, de kapcsolatuk még nem érett be, vagyis felelősen még nem mondhatják ki, hogy kapcsolatuk a házasság felé tart, tartózkodjanak a végleges egymásnak adottság jeleitől is.

b) *Az elköteleződés időszakában, illetve az eljegyzés* és a házasságkötés közti időben megvan a helye az egymáshoz tartozás melegebb kifejeződéseinek (ölelésnek, csóknak). De ezek mértékét meghatározza, hogy ők még csak *készülnek* a házasságra. Hiszen a teljes testi egymásnak adottság a katolikusok életében csak a szentségi házasság után következik. (Ennek miértjéről a fejezet végén szólunk.) – Keresztény jegyesek a szeretet és tisztaság által készülnek fel egy tiszta és életre szóló házasságra. Magatartásuk egyúttal *tanúságtétel:* ajándék a keresztény közösség, és jel a világ számára.

Vegyes világnézetű (pl. keresztény és nemhívő) pár esetében a keresztény fél helyes magatartása partnere megtérésének feltétele lehet! – Számos eset igazolja, hogy ha a nemhívő fél – aki egy ilyen kapcsolatban természetesen csak a szerelem erejének a vonzását ismeri – azt tapasztalja, hogy partnere életében egy másfajta erő is működik, amely erősebb a testi szerelem vonzásánál, akkor (eleinte ugyan többnyire háborog) egy idő után általában *keresni kezdi ennek az erőnek forrását.* S ha ez az Erő, amely a keresztény felet tartózkodóvá teszi, valóban nem más, mint mélyen átélt hite és istenkapcsolata (valamint a keresztény közösség), akkor a nemhívőnek nagy esélye van, hogy megtalálja Őt, a partnere (és annak közössége) életében élő Istent. S ha ily módon ezután együtt haladhatnak Isten felé (a keresztény közösség támogatásával), ez lesz együtt járásuknak, majd esetleges házasságuknak is legbiztosabb útja.

4. *A tisztaság erénye*

a) *Tisztaság*

Isten az embert kétneműségében – mint férfit és nőt – teremtette saját képmására (Ter 1,27). Az embernek mint férfinak vagy nőnek kell Isten tervét teljesítenie. Így kell szép emberi kapcsolatokat kialakítania, így kell házasságot kötnie vagy szűzi életet választania.

A nemiség Isten szent terve: a személy természetes alkotóeleme, amely által a másik nem felé irányul. – Az ember kétneműségében válik alkalmassá arra, hogy testi-lelki voltában átadja magát házastársának (s így sajátos módon megélje a Szentháromságos önátadás titkát).

A tisztaság erénye abban van meg, aki felismeri a szexualitás pozitív – Isten akarta – rendeltetését és annak helyét életében, és ennek megfelelően él. (A tisztaság tehát a személy megvalósulása, míg a tisztátalanság annak eltorzulása.)

A tisztaság tisztelete valamilyen formában szinte *minden kultúrában* jelen van. (Még a kevéssé erkölcsös korokban is ott él a közmeggyőződés mélyén.)

A tisztaság nemcsak „illedelmes" magatartást jelent, hanem férfi-női (testi-lelki) voltunk tudomásul vételét, és az annak megfelelő kiegyensúlyozott emberi életet.

A tisztaság tehát mást-mást jelent életkortól és életállapottól függően. Mást jelent egy fiatal, egy jegyes, egy házas vagy egy szerzetes tisztasága. De mindegyiküknél azt jelenti, hogy felismerik a szexualitás rendeltetését életükben, s eszerint helyesen élnek.

b) *A bűn*

Minden emberek közti viszony akkor méltó az emberhez, ha „emberi", ha személyes. (S a kereszténynek akkor méltó, ha Isten gyermekét látja meg a másikban.)

A szexualitás a másik nem felé irányítja az embert. Tehát lényege szerint személyes. Akkor méltó az emberhez, ha valóban a *személyességet szolgálja.* (Az embereknek nem a nemiséget kell keresniük egymásban, hanem a másik nemű embert.)

A *tisztaság ellen az vét,* aki szexualitását annak személyes rendeltetésével ellenkező módon használja fel: azaz elszakítja azt a személyes szeretettől. Más szóval, aki a házasságtól függetlenül másban vagy önmagában szándékosan nemi izgalmat kelt. Ez az embert lealacsonyítja, mert a másnemű embertárs puszta *tárggyá,* az önös szexuális gyönyör felkeltésének eszközévé válik (gondolatban, szóban, cselekedetben). Ezt nevezzük paráznaságnak vagy szemérmetlenségnek.

A *tisztaság elleni bűnöktől* óv a VI. és IX. parancs: „Ne paráználkodj!" „Felebarátod házastársát ne kívánjad!" E bűnök is különbözőek kor és életállapot szerint:

– Sajátosan jelentkezhetnek a szexualitás természetes céljával és rendeltetésével kapcsolatban: ami általában a házasfelek kölcsönös, életre szóló szeretete, és ennek gyümölcseként az utódok létrehozása (vö. Ter 2,18-24). – A nemi kapcsolat terén tehát bűn: a) ha nincs meg a végleges testi-lelki egymásnak adottság, b) ha a cselekedet nem a szeretet elmélyítését, hanem csupán önös gyönyörkeltést szolgál, c) ha a házastársak eleve kizárják életükből az utódokat.

– A nemi kapcsolatnak különböző fokai vannak, amelyek összefüggő egységet alkotnak. A gondolat, a nézés, a tapintás és a testi egymásnak adottság olyan lépcsőt képeznek, amelyekben az első lépcsőfok (a gondolat) már előkészíti a következőt, s távlatban mind a testi egyesülés felé tör. Mindez Isten szép terve, amely a házassági egymásnak adottságot, szeretetet szolgálja. – Viszont ebből nyilvánvaló, miért káros és bűn a „parázna" beszéd, olvasás, nézés, érintés (magunkon vagy máson) és az ún. önkielégítés. Mert ezek magukkal hozzák a másik nemű személy testének megkívánását; s a házasságon kívül a másik nemű személy a szexuális kielégülés eszközeként, *tárgyaként* jelenik meg. – Aki megszokja ezeket a cselekedeteket, az megszokja, hogy a másik nem tagjára ne úgy tekintsen, mint emberre, mint Isten képmására, hanem mint ösztönkielégülésének tárgyára.

c) *A szemérmesség*

Ez a nemi élet vonatkozásában a tisztasághoz kapcsolódó erény. Távol tart a tisztaság elleni bűnöktől.

Ki a helyesen szemérmes? Aki elkerül minden olyan lehetőséget (gondolatban, beszédben, viselkedésben, öltözködésben stb.), ami önmagát, illetve másokat szexuális vonatkozásban „izgatná”, illetve a szexualitásnak csupán tárgyi oldalára irányítaná a figyelmet.

A szeméremre – illetve minden tisztátalannak elkerülésére – tudatosan nevelni kell magunkat.

III. „Légy példaadó a tisztaságban” (1 Tim 4,13)

„Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent” – mondja Jézus (Mt 5,8). „Paráznaságról és más tisztátalanságról szó se essék köztetek” – figyelmeztet Szent Pál (Ef 5,3). Majd ezzel a felhívással fordul egy tanítványához és mindnyájukhoz: „Légy példaadó... a tisztaságban” (1 Tim 4,13).

– Ápold magadban a tisztaság erényét! Lásd meg Isten szép tervét a szexualitásban! És fájjon, ha bárhol eltorzítják azt, visszaélnek vele.

– Krisztus tisztaságát hordozd környezetedben! Ahol lehetséges, légy embertársaid (testvéreid, közeli barátaid) segítségére, hogy viselkedésükben, szavaikban, gondolkodásukban a keresztényhez és emberhez illő tisztaság jelenjék meg.

– Viselkedésedben, öltözködésedben légy szemérmes (különösen a lányok!)! Utcán, strandon is legyen példaképed a Szent Szűz tisztasága, Istent sugárzó jelenléte!

– Kerüld az olyan gondolatokat, olvasmányt, filmet, szórakozást, társaságot, amelyek árthatnak benső tisztaságodnak!

– Ha kísértésben vagy, nézz Jézusra, és kérd segítségét! (Az ilyen gondolatoktól ne ijedj meg, ha maguktól jönnek. Ez természetes. Épp azáltal tanulsz meg tisztán látni, élni, ha mindig újra „elrendezed” gondolataidat Isten segítségével.)

– Problémáidat beszéld meg lelkivezetőddel (akkor is, ha nehezedre esik!).

– Ha hibáztál a tisztaság ellen, ne keseredj el! Isten azonnali újrakezdésre hív (vö. 21. lecke)!

Összefoglalás

135. Kiben van meg a tisztaság erénye?

A tisztaság erénye abban van meg, aki felismeri a szexualitás Isten-akarta rendeltetését és annak helyét életében – és ennek megfelelően él.

136. Ki vétkezik a szemérmetlenség vagy paráznaság bűnével?

A szemérmetlenség vagy paráznaság bűnével az vétkezik, aki másban vagy önmagában szándékosan, a házasságtól függetlenül nemi izgalmat kelt.

137. Miért nem méltóak az emberhez a tisztátalan gondolatok és cselekedetek?

Tisztátalan gondolatok, cselekedetek nem méltóak az emberhez, mert a másnemű embertársat tárggyá, az önös gyönyör kiváltásának eszközévé alacsonyítják.

Válaszolj!

1. Melyik kor nevezhető házasságra érett kornak? Miért?
2. Hogyan kell viselkednie egy vallásos fiatalnak, ha nem vallásos barátja, partnere van?
3. Hogyan lehet a hívő fél helyes magatartása a nemhívő partner megtérésének elindítója?
4. Mi a vallásos házaspár erőforrása?

5. Mit ígérnek a jegyesek a házasságkötéskor?
6. Miért kell tartózkodnia egy serdülőnek, illetve idősebbnek is az együtt járás elején az egymásnak adottság csekélyebb jeleitől is?
7. Ki a helyesen szemérmes?

Feladat

Segítsd környezetedet, hogy e tisztaság uralkodjék ott! Te magad Krisztus tisztaságát hordozd viselkedéseddel, öltözködéseddel, szavaiddal! – Vizsgáld meg, mely alkalmak (olvasmányok, filmek, barátok stb.) veszélyeztetik tisztaságodat, és kerüld el azokat!

*** * ***

Nemi élet a házasság előtt?

A fiatalkori nemi életet ma sokan természetesnek tartják. Az ösztönök hatalmát hirdetik. Éhes vagy? – Egyél! Dühös vagy? – Dühöngd ki magad! Pénzre, hatalomra vágysz? – Szerezd meg! Felgerjed a szexualitásod? – Természetesen ezt is kielégítheted! – S az eredmény? Ösztönemberek, önzés, válás, fájdalom.

A kereszténység szabad embereket akar, akik nem rabjai ösztöneiknek, hanem akik a szeretet által uralkodni tudnak magukon. Csak az ilyen emberekből jöhet létre egészséges társadalom, egészséges család.

A kereszténységnek nincsenek sajátos előírásai, tilalmai a szexualitásról. De ezen a téren is ragaszkodik Krisztus szeretetparancsához. A házasság előtti nemi élettel szemben sem egyszerűen tilalmat állít, hanem az emberi természet (és a keresztény elvek) alapján vallja, hogy a nemi élet csak a házasság keretei között élhető meg emberi módon, ezért ott megengedhető. Miért van ezen a véleményen?

a) A szexualitás a teljes és végleges önátadásban teljesedik be (vö. 44. lecke 3/a/4). Csak annak számára jogos, aki erre érett (korban, személyiségben, párkapcsolatban). Ha pedig érett, végleges kapcsolatot akar, akkor – mint az emberi közösség (illetve az Egyház) tagja – kössön házasságot!

S ha két ember már elkötelezte magát? Például, ha jegyesek? – A természet rendje szerint ilyenkor nem volna lényegi akadálya a nemi életnek. De a keresztények nagy tetteikhez Istennel kezdenek hozzá. Így a teljes testi egymásnak adottságot is csak a házasság szentségével megszentelten akarják megkezdeni.

b) A házasság előtti nemi életben sem lehet teljes biztonsággal *kizárni a fogamzást.* Márpedig egy nem tervezett – házasságon kívüli – fogamzás a legsúlyosabb következményekkel jár (1. abortusz, 2. házasságon kívüli gyermek, 3. kényszerházasságkötés csupán azért, mert útban van a gyermek).

c) *Aki fiatalkorban tartózkodik a nemi élettől, az készül fel legjobban a házasságra:*

1. *Helyesen érlelődik a személyisége*

– Érlelődik *emberszemlélete:* megtanul úgy tekinteni a másik nem tagjaira, mint emberre. – Míg a szexuális változatosságot hajszoló lassan csak kielégülésének tárgyát látja bennük.

– Érlelődik *önállósága:* megtanulja önállóan és Istennel feldolgozni nehézségeit. – Míg ellenkező esetben, a szexuális változatosságtól várja problémái megoldását, s így valójában elmenekül azok megoldása elől.

– Érlelődik a *házassági hűségre:* képessé válik, hogy a házasságban is uralkodjék majd váratlanul és elkerülhetetlenül fellobbanó ösztönös kívánságain. – Míg aki megszokta, hogy a házasság előtt folyton engedjen ösztönös kívánságainak, az többnyire a házasságban sem

képes fegyelmezni magát, s így fiatalkorának változatos nemi élete házasságának sírásója lesz.

2. *Képes a helyes párválasztásra*

– Az éretlen házasságkötések és válások jelentős oka, hogy a fiatalok megismerkedésük után csakhamar testi kapcsolatot létesítenek. Ez szoros érzelmi kötődést hoz létre köztük, de ezzel arányban lecsökken helyes ítélőképességük. Így valójában nem tudják megismerni egymást. A házasságkötés után (amikor a szerelem ösztönös összekötő ereje lecsökken) kiábrándulnak egymásból és elválnak.

– Aki viszont tartózkodó a szexualitás terén, az inkább képes a helyes ítéletalkotásra. Így módja nyílik kiismerni partnerének személyiségét. Ezáltal lehetővé válik, hogy érett házasságot kössön. – Nem független ettől az a tény, hogy a mélyen keresztény életet élő fiatalok házassága a legritkább esetben bomlik fel.

Összefoglalás (VIII. rész): A világban, de nem a világból

Krisztus a világba küldött minket, hogy tegyünk tanúságot arról az életről, amelyre az emberiség vágyik. Ez a küldetés a keresztény számára feszültséget teremt. A világban él, a világért él, de mivel új (teljesebb) életre hívja meg embertársait, sokszor idegenül érzi magát a világban. Azonban éppen ebből a feszültségből fakad az élet: egy új életre csak az tud meghívni másokat, aki új életet él, illetve akiről látják, hogy máshogy él.

Az ismétlődő kérdések és a lelkiismeret-vizsgálat által összefoglaljuk a tanultakat, illetve felelevenítjük magunkban azokat a gondolatokat, amelyek arra indítanak, hogyan valósítsuk meg Isten rólunk való tervét és küldetésünket a világban.

I. *Összefoglaló kérdések*

Miként tud egyesülni a keresztény a világban Jézussal? (121. kérdés)

Melyek azok a jézusi törvények, amelyek különösen szemben állnak a közfelfogással? (123)

Mi a döntő szempont a keresztény ember pályaválasztásában? (125)

Mik a világi intézmények? (128)

Mit ígérnek a jegyesek házasságkötéskor? (132)

Miért nem méltóak az emberhez a tisztátalan gondolatok, cselekedetek? (137)

II. *Lelkiismeret-vizsgálat*

1. *A világban élünk, Isten küldött, hogy tanúságot tegyünk szeretetéről.*

Törekszel-e arra, hogy becsületes munkáddal és mások iránti szereteteddel Jézus tanúja légy?

– Embertársaidban szolgálod-e Jézust? („Amit egynek tettetek...”)

– Jézus eggyé vált minden ember fájdalmával. Felfedezed-e a körülötted levő emberek és az emberiség fájdalmaiban Jézust?

– Ha úgy érzed, hogy lelked „száraz” (hogy nem tudsz imádkozni), kéred-e a Szentlélek segítségét?

– Próbálod-e annál jobban szeretni embertársaidat, hogy Jézus kinyilatkoztassa magát neked?

2. *Nem vagyunk a világból valók. – Jézusról akkor tudunk tanúságot tenni, ha nem tartozunk az önzés világához.*

– Örömmel vállalod-e, hogy Krisztus küldetésének hordozója légy a világban?

– Örömmel elviseled-e, ha úgy érzed, hogy vallásosságod miatt idegen vagy az emberek között?

– Meglátod-e Isten szép tervét a szexualitásban? Fáj-e neked, ha bárhol (szóban, cselekedetben) visszaélnek azzal? Szoktál-e imádkozni az ilyen emberekért?

– Viselkedésedben, öltözködésedben, szavaidban Jézus és a Szent Szűz tisztaságának tanúja vagy?

– Kerülöd-e azokat az olvasmányokat, filmeket, társaságot, amelyek árthatnak tisztaságodnak?

– Ha kísértésben vagy, kéred-e Jézus segítségét? (Felajánlod-e a kísértés fájdalmát másokért?)

III. *Hivatásválasztás*

– Hiszel-e abban, hogy életednek nincs nagyobb célja, mint hogy Isten tervét megvalósítsd?

– Életpályád (hivatásod) megválasztásában keresed-e Isten akaratát?

– Ha úgy érezted, hogy Isten teljesebb odaadásra hív, komolyan vetted-e a hívást? (Imádkozol-e naponta, hogy Isten mutassa meg neked akaratát?)

– Próbálsz-e hűséges lenni a „kicsi” dolgokban (tanulás, munka, reggeli-esti imádság, vallásos olvasmányok, életrend), hogy így Isten elvezethessen arra az élethivatásra, amelyre Ő akar? („Aki a kicsiben hű...”)

– Imádkozol-e azért, hogy Isten adjon elkötelezett papi, szerzetesi, világi hivatásokat? („Kérjétek az aratás Urát...”)

Istenem! A világba küldtél, hogy tanúságot tegyek Rólad, Tudom, hogy vár Rád a világ. Add, hogy teljesítsem küldetésemet, embertársaim között már most, s egykor majd azon az életpályán, amelyet nekem szántál! Adj erőt, hogy tudjak hű lenni Hozzád a kis dolgokban, és vezess Te a nagy döntésekben! Amen.

Összefoglalás (Évünk anyaga): A kereszténység – élet

1. Az év anyagának áttekintése

Az év végén örömet jelent számodra egy kis visszatekintés; felfedezed, hogy milyen sok mindenről tanultál ebben az évben.

a) *Hitünk nagy igazságairól, titkairól*

A mennyről, örök életről, a bűnről és kárhozatról – arról, hogy minden tettünknek jelentősége van az örök életre;

– a halálról és feltámadásról, a megváltásról, és a szenvedésnek is fényt adó húsvéti titokról – arról, hogy Jézus halála óta minden szenvedés és halál a feltámadásba vezet;

– a keresztények tanúságtevő küldetéséről – arról, hogy Krisztus az, aki tanúskodik életünkben, a közösségünkben, szavainkban;

– a keresztény életének Szűz Máriában megvalósuló titkáról – a keresztény hivatásról: hogy Jézus éljen bennünk, és Őt adjuk a világnak;

– a kegyelem hét forrásáról, a szentségekről – arról, hogy általuk Krisztus halálába és feltámadásába öltözünk, a krisztusi élet növekszik bennünk;

– az Egyház misztériumáról, egységéről – arról, hogy ha a keresztény közösség egységét építjük, hozzájárulunk, hogy a világ egysége megvalósuljon – stb.

b) *A keresztény élet gyakorlatáról*

– a világban való küldetésünkről és idegenségünkről,

– a liturgiáról, a böjti és ünnepi időkről, az önmegtagadásról,

– a keresztény hivatásról és a pályaválasztásról,

– a házasságról, családról, szexualitásról,

– az elkötelezett világi hivatásokról, a papságról és a szerzetességről,

– a keresztények egységét szorgalmazó ökumenikus mozgalomról,

– s a minden jóakaratú emberrel való párbeszédről.

c) *És sok-sok érdekességről*

– a gazdagság és szegénység vagy a háború és béke kérdéseiről,

– az Egyház, a kultúra és haladás kapcsolatáról, meg hírneves, tudós papokról,

– istenkereső emberekről (tudósokról, művészekről, költőkről) és keresztény hősökről meg szentekről – stb.

2. A lelki élet alapszabályai

A tanult igazságok ismerete fontos. De elsősorban azt tanultuk, hogy a kereszténység – élet. Hitünk igazságai mind az életre hívnak meg, hitünk tényei a krisztusi életbe vezetnek be.

Ha az elméletben tanultak egy részét el is felejtenéd, krisztusi életednek folyton fejlődnie kell. Különösen véss tehát szívedbe néhány alapvető szabályt:

a) *A kereszténység forradalom.* Belső életünk megújulása, s ezáltal környezetünk átalakítása Krisztus szellemében. – Sok külsőség és középszerűség közepette korunkban sok fiatal érzi a hívást a krisztusi megújulásra. Te is meg vagy híva.

b) *Istennek csodálatos terve van veled.* 1. Az a terve, hogy Jézus és a Szentháromság éljen benned, s így Istent adhasd a világnak. 2. Az a terve, hogy ha ketten vagy hárman összejöttök Jézus nevében, Ő legyen ott köztetek, s ebből megismerje a világ Istent. 3. Az a terve, hogy így másokkal együtt eljuss majd az Istennel való végső találkozásra.

c) *Hogyan tudod megvalósítani Isten tervét?* – Ez a legfontosabb kérdés számodra, hiszen életed legnagyobb sikere, ha ezt a tervet meg tudod valósítani. Mi tehát ennek a feltétele? – Hogy Isten akaratát tedd (engedelmeskedj a Szentlélek vezetésének) a kis dolgokban is. („Aki a kicsiben hű, a nagyban is az.”)

1. Rendszeresen imádkozz (reggel tervezd meg a napodat Jézussal, este beszéld meg Vele, hogyan sikerült)!

– Rendszeresen gyónj (kb. havonta), és ha misén vagy, áldozz!

– Ne szakadj el az egyházi közösségtől!

2. Minden helyzetben teljesítsd Isten legfőbb akaratát: szeresd Istent és embertársaidat!

– Mert így Jézus él benned. S ha ketten vagy hárman összejöttök, Jézus ott lesz köztetek. S így meg fogsz egyszer érkezni Isten megdicsőült országába.

d) *S ha úgy érzed, hogy lelked száraz?* Ha egyszer csak semmire sincs kedved? Nem fontos, hogy mit érzel, csak higgy! De a lelki szárazságban ügyelj három dologra: 1. Kérd a Szentlélek segítségét! 2. Egyesülj a keresztre szögezett és elhagyott Jézussal, aki magára vette az emberek fájdalmát és lelki szárazságát. Hordozd Vele a keresztet másokért. 3. Kezdj el jobban élni. Mert a szárazság, kedvetlenség sokszor arra is figyelmeztet, hogy hiányos a szereteted. Jézus pedig megígérte, hogy aki szeret, annak kinyilatkoztatja magát. – Ne feledd soha a fontos szabályt:

Ha nem tudod eléggé szeretni Istent, szeresd jobban az embereket! (És sikerülni fog az istenszeretet.)

Ha nem tudod eléggé szeretni az embereket, szeresd jobban Istent! (És sikerülni fog az emberszeretet.)

e) *S ha újra és újra elestél?* Ha száz elhatározás után újra hibáztál? – Mindig kezdj újra! Ez a szentté válás útja. Isten ereje gyöngeségedben mutatkozik meg igazán! Válj eggyé tehát a harmadszor is földre eső Jézussal. (Jusson eszedbe a futószalag a gyertyákkal” – Vö. 21. lecke „Beszéljük meg!”)

Ha kitartasz a jézusi élet szabályai mellett, tapasztalod majd, hogy Jézus hűséges, s egyszercsak olyan csodákat művel benned, amilyenekre csak Ő képes.

IX. rész: Bérmálásra készülünk

51. lecke: Térjetek meg!

Lelkigyakorlat

Bérmálkozni akarsz. Ez azt jelenti, hogy felnőtt módon teljesen és véglegesen Istennek s az Egyháznak akarod adni életedet. Ehhez kéred és kapod a Szentlelket. Ízleld meg e szavakat: „felnőtt módon – teljesen – véglegesen”!

A következő leckék (órák) olyanok lesznek, mint egy *lelkigyakorlat.* Elsősorban abban szeretnének segítségedre lenni, hogy Krisztus és az Egyház melletti döntésed érett, felnőtt döntés legyen, s így valóban megkaphasd a bérmálás kegyelmeit. Ennek érdekében 1. elmélyülünk azokban a gondolatokban, amelyeket egy bérmálkozónak ismernie kell, 2. és óráról órára megkíséreljük begyakorolni azt a magatartást, amely egy nagykorú keresztényt jellemez.

I. Új Pünkösd?

Idézd fel magadban a pünkösdi eseményt! Zárt ajtók, s magukba zárkózott, félelmükbe zárt apostolok... – így kezdődik a történet. De a Lélek eljövetele által megnyílnak az ajtók... s az apostolok kilépnek: először önmagukból, félelmükből, zártságukból, majd kilépnek a zárt ajtók mögül, s odaállnak az emberek elé, hogy tanúságot tegyenek Krisztusról.

A karizmatikus mozgalom találkozója Rómában

Az Egyház történelme és jelen korunk kereszténysége ismételten és különböző formákban átélte a Lélek pünkösdi működését. Jellemző példa erre az ún. katolikus karizmatikus vagy pünkösdi mozgalom elindulása az Egyesült Államokban:

1967-ben történt. Egy csoport fiatal összejött, hogy szabadságuk alatt több napon át együtt imádkozzanak, böjtöljenek, s kérjék a Szentlélek átalakító kiáradását. Átérezték, hogy a hazájukat és a világot szorongató problémákat emberi erő képtelen orvosolni, hogy ők maguk is langyosak, zártak... S csak a Lélek teheti őket tüzessé, világot átalakítóvá. Napokon át kitartóan imádkoztak... S egyszerre mintha egy új pünkösdöt éltek volna át.

Mintha a Szentlélek tüze járta volna át őket. Új módon ébredtek rá Isten szeretetére. Eddig ismeretlen vágy fogta el őket, hogy imádkozzanak, Istent dicsérjék, és szolgálják a felebarátot. Új vonzóerőt gyakorolt rájuk a Szentírás, s belső erőt éreztek, hogy tanúságot tegyenek a feltámadott Krisztusról. (Bővebben ír erről L. J. Suenens: Új Pünkösd c. könyve.) – S ezt az első csoportot követve ma már a világon százezrek és milliók élnek át hasonló megújulást a Szentlélekben...

II. Ki újít meg engem?

Találkoztál már Jézussal. Bizonyosan megígérted Neki, hogy nyomába szegődsz. Néhányszor láttad Jézus csodás tetteit is életedben, és egyesültél is Vele a szentáldozásban. Mégis újra meg újra érzed, hogy gyenge vagy..., hogy embertársaid sem térnek meg körülötted...

Bérmálásra készülsz. A bérmálás a krisztusi nagykorúság szentsége – a teljes Istennek adottság, a felnőtt egyháztagság, a Krisztusról való tanúságtétel szentsége. Merheted-e gyengeségedben vállalni a bérmálást?

1. *A szabadság Lelke (2Kor 3,17)*

A Szentírás szerint minden *kilépés* önmagunkból, minden igazi „megszabadulás”, minden közeledés Istenhez – a Szentlélek által történik.

A Szentlélek működött a prófétákban, az apostolokban; mindenütt a világban, *ahol az emberiség túllépett önmagán,* s tovább lépett Isten felé. Ő a szabadság Lelke, aki kiszabadít önmagunkból, gyengeségeink rabságából, hogy felülmúljuk magunkat, és eljussunk Isten gyermekeinek szabadságára (Róm 8,21).

A Krisztussal való egyesülésre, a róla való tanúságtételre önmagadtól nem vagy képes. De ha átadod életedet a Szentléleknek, ő képessé tehet, ő kiszabadíthat korlátaid közül, s egyesíthet Krisztussal.

2. *„Térjetek meg!”*

Tartsatok bűnbánatot, s térjetek meg! Ez az első, amit a próféták, Keresztelő Szent János, majd maga Jézus hallgatóiktól megkívánnak (vö. Mk 1,15; Mt 3,1; 4,17).

Ki indul el a megtérés útján? Aki Istent teszi első helyre életében. Aki elkötelezi magát, hogy mindenben teljesíti az Ő akaratát (vö. 13., 14. lecke). Aki gyengesége ellenére hittel átadja Neki életét.

A te pótolhatatlan hozzájárulásod a bérmáláshoz ennyi: neked kell vágynod a megtérésre; neked kell kitartóan imádkoznod a Szentlélek kegyelmeiért; neked kell átadnod magad a Szentlélek átalakító vezetésének... akkor a többit megteszi benned az Ő kegyelme.

– Isten szeret. Kiválasztott (vö. Iz 43,1; Jn 15,16). Küldetést szánt neked. Add át tehát magadat Neki! S ha épp ehhez nem érzel elég erőt? Kérd hozzá a Szentlélek kegyelmét! Hidd el, hogy ő elég erős ahhoz, hogy átalakítson!

– Gyermekkorodban szüleid, keresztszüleid ígérték meg helyetted – a keresztségben –, hogy a megtértek életét akarod majd élni, hogy hiszel, hogy ellene mondasz a bűnnek. A bérmáláshoz magadnak kell felnőtt módon megújítanod ezt az ígéretet.

3. *Vizsgáld meg magad!*

Hogy valóban a megtérés útjára léphess, mindenekelőtt vizsgáld meg életedet! Lásd, hol szoktál hibázni! És ígérd meg Istennek, hogy új életet akarsz kezdeni: ezentúl mindenáron tenni akarod akaratát. (A lelkiismeret-vizsgálat alapjául használd fel a 39. lecke után levő lelki tükröt!)

III. Lépj ki magadból!

A Szentlélek akkor tud betölteni a bérmálásban, ha jól felkészültél. Teljes szívvel kezdd el a felkészülést!

– Ha szükséges, először *gyónj meg!* (Bérmálás előtt újra gyónsz majd.)

– Éld nagy odaadással a megtértek életét! Tedd Isten akaratát (végezd rendszeresen *imáidat, állapotbeli kötelességeidet,* szeresd felebarátodat)!

Mindez sokszor azt kívánja, hogy lépj ki magadból! Pl. ha nincs kedved felkelni, imádkozni, tanulni – ki kell lépned magadból! Ki kell lépned önzésedből akkor is, ha észre akarod venni felebarátodat! Ha magadba vagy zárva, észre sem veszed, hogy miben lehetnél segítségére. Cselekedj tehát így! S a Szentlélek, aki a „kilépés Lelke", így tud majd benned működni.

Összefoglalás

138. Ki lép rá a megtérés útjára?

A megtérés útjára az lép rá, aki Istent teszi első helyre életében. Aki elkötelezi magát, hogy mindenben teljesíti az Ő akaratát.

Válaszolj!

1. Milyen felszólítással kezdték a próféták és Jézus igehirdetésüket?

2. Mi a szerepe a Szentléleknek az önmagunkból való kilépésben?

3. Mivel kell hozzájárulnunk, hogy a Szentlélek kegyelme eltölthessen bennünket a bérmálásban?

Feladat

1. Készülj a bérmálásra: gyónj meg, dönts Isten mellett!

2. Tedd meg Isten akaratát (napi ima, felebaráti szeretet stb.), – lépj ki magadból!

52. lecke: Várjátok a Szentlelket!

I. „Szólj Uram, szolgád figyel!” (1Sám 3,10)

Kr. e. a IX. században élt a zsidóság egyik nagy prófétája: *Sámuel.* Gyermekkorában a zsidó főpap, Héli mellett segédkezett. Egy alkalommal – szolgálatának idején – éjszaka a templom egyik oldalfülkéjében aludt, a főpap a szomszédos helyiségben. „Ekkor az Úr megszólította: Sámuel, Sámuel! Itt vagyok, felelte. Azután odafutott Hélihez és azt mondta: Itt vagyok, hívtál. Az ezt válaszolta: Nem hívtalak, feküdj le és aludj! Elment, és lefeküdt aludni. Az Úr azonban újra szólította. Sámuel! Sámuel fölkelt, odament Hélihez és azt mondta: Itt vagyok, hívtál. Ez azt felelte: Nem hívtalak fiam, feküdj le és aludj! Sámuel ugyanis még nem ismerte az Urat, még nem volt része abban, hogy az Úr megnyilatkozzék neki. Az Úr most újra szólította Sámuelt harmadszorra. Fölkelt, odament Hélihez és így szólt: Itt vagyok, hívtál. Erre Héli megértette, hogy az Úr szólította a fiút. Ezért azt mondta Sámuelnek: Menj, feküdj le és aludj! Aztán ha valaki szólít, így válaszolj: Szólj Uram, szolgád figyel! Sámuel elment, és nyugovóra tért a helyén. Akkor megjelent az Úr, elé állt és szólította, mint előző alkalommal: Sámuel, Sámuel! És Sámuel így válaszolt: „Szólj, szolgád figyel!” (1Sám 3,4-10). – Akkor az Úr szólt Sámuelhez. Ő hallotta szavát, s elindult a prófétaság útján.”

Mi tűnik fel ebben az elbeszélésben? – Sámuel készsége. Azonnal ugrik, amint meghallja a Hangot... – S feltűnik, hogy készsége nem csökken harmadik, negyedik alkalommal sem. Pedig már úgy látszik, csak a képzelet játszik vele. Vajon mi lett volna, ha Sámuel harmadszorra vagy negyedszerre nem engedelmeskedett volna a hívásnak? – Nem lett volna alkalmas arra, hogy meghallja az Úr szavát.

A próféták, az apostolok életében azt tapasztaljuk, hogy folyton figyelnek a Szentlélek indításaira, és azonnal engedelmeskednek azoknak. Péterről vagy Pálról például ismételten megjegyzi a Szentírás, hogy a Lélek „indította” őket egy-egy cselekedetre, illetve hogy ők a „Lélek utasításai” szerint cselekedtek (vö. ApCsel 6,10; 9,17; 13,1; 16,6; 28,10 stb.).

Nekünk mit kell tennünk, hogy a Lélek betölthessen és vezethesse életünket?

II. „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai” (Róm 8,14)

A bérmálásban Istennek, a Szentléleknek eszközeivé szeretnénk válni. A Szentlélek csak azt tudja vezetni, aki figyel rá; azzal tudja közölni magát, aki nyitott feléje. – De hogyan válunk erre alkalmassá?

1. *Cselekvő várakozás*

A Szentírás kétféle magatartásra hívja meg a keresztényeket. Egyrészt a szeretet konkrét tetteire, másrészt egyfajta várakozásra. A keresztény élet a cselekvés és a várakozás kettősségében bontakozik ki. S az ember ebben válik alkalmassá a Lélek befogadására.

Az egyházatyák csónakhoz hasonlítják az emberi lelket. Az embernek eveznie kell – cselekednie kell –, hogy a csónak előre haladjon. De egyúttal folyton készenlétben kell tartani a vitorlát – azaz várakoznia kell –, hogy a Szentlélek „szele” belekaphasson (vö. Jn 3,8), s minden evezésnél nagyobb sebességgel repíthesse tovább a lelket.

a) *Várakozás*

Várjátok a Szentlelket! – mondja Jézus. „Ő elvezet majd titeket a teljes igazságra” (Jn 16,13; vö. 41. zsolt.).

Mikor van bennünk ez a várakozás? – Ha van bennünk hit, hogy Isten szeret. És remény, hogy Lelke által valóban önmagát akarja adni nekünk.

E várakozás *nem semmittevés.* Feszült várakozás ez. (A vitorlák készenlétben tartása.) Teljes szívvel figyelünk a Lélek indításaira, hogy azonnal engedelmeskedjünk azoknak.

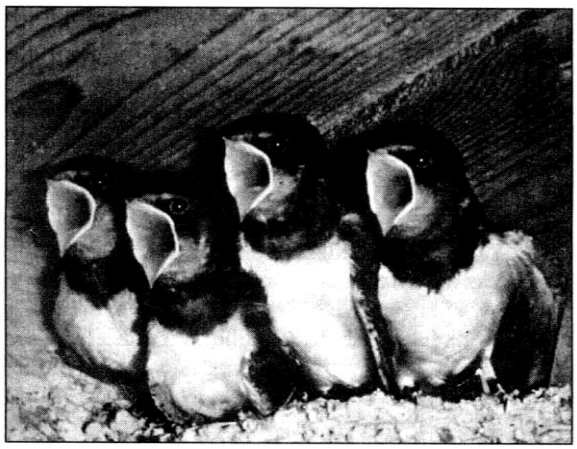

E várakozás *a hit és a lélek nagy iskolája:* A várakozásban kiélesedik fülünk, s így – mint Sámuel –egyre jobban meghalljuk és megértjük a Lélek indításait. A várakozásban kitágul a szívünk, és alkalmassá válunk a Lélek befogadására.

b) *Cselekvés*

A keresztény várakozás csak akkor igazi, ha krisztusi cselekvéssel párosul. A Szentlelket várni azt is jelenti, hogy azonnal próbáljuk megvalósítani Jézus parancsát. Jézus azt ígérte, hogy aki szeret, annak megadja a Szentlelket, annak kinyilatkoztatja magát (Jn 14,21). Jézus a Szentlélek által, a Szentlélekben nyilatkoztatja ki magát.

A helyes várakozásra is a cselekvés vezet el. Minél jobban próbálok másokért élni, annál jobban érzem gyengeségemet, annál jobban megsejtem Isten szeretetének nagyságát, annál jobban tudok várni rá. S mivel így nem vagyok eltelve magammal, alkalmassá válok arra, hogy Isten Lelke betöltsön.

2. *Bűnök a Szentlélek ellen*

Az igazság állandó keresése, a Szentlélek benső indításaira való figyelés az ember kibontakozásának útja.

De képesek vagyunk arra is, hogy ne kövessük a meglátott igazságot, hogy szembeszegüljünk lelkiismeretünkkel, illetve a Szentlélekkel.

„Szentlélek elleni bűnnek” viszont a szó szoros értelmében azokat a bűnöket nevezzük, amelyekkel valaki *szembeszegül a Lélek megtérésre, megújulásra való indításaival.* Vagyis aki vakmerőén bizakodik Isten irgalmában; aki kétségbeesik amiatt, hogy Isten nem bocsát meg; aki tusakodik a megismert igazsággal; aki a kegyelmet irigyli mástól; aki a bűnben makacsul kitart; aki a bűnbánatot megtagadja.

A Szentírás azt mondja, hogy minden bűn bocsánatot nyer, csak a Szentléleknek való ellenszegülés nem (Mt 12,31; Zsid 6,4). Miért? Mert Isten szabadságot adott az embernek. S ha az ember véglegesen elutasítja a Szentlélek megtérésre való hívását, ha megveti az őt megmenteni akaró isteni szeretetet, akkor Isten tiszteletben tartja szabadságát, és nem kényszeríti őt a jóra.

Ez arra figyelmeztet bennünket, hogy a kis dolgokban is *engedelmeskedjünk a Lélek indításainak* (vö. Zsid 3,7)! S ha bizonytalanok vagyunk, hogy vajon valóban a Szentlélektől származik-e egy indítás, forduljunk tanácsért tapasztalt lelki emberhez!

III. „Aki szeret, annak kinyilatkoztatom magam" (Jn 14,21)

Tünde 22 éves volt, amikor megtért. Elmesélte megtérésének első lépéseit. A kereszténység felé egy évfolyamtársának és néhány fiatalnak a példája fordította. Még nem hitt, de érezte, hogy szeretne úgy élni, ahogy ezek. Egy alkalommal bement a templomba, és így imádkozott: „Istenem, ha vagy, adj egy jelet, mutasd meg magad!" De a jel nem jött. Kifelé haladva a templomajtóban egy öreg nénit látott, aki egy nagy csomagot vitt. Eszébe jutott, amit többször hallott, hogy Isten abban él, aki szeret. – Félénk természetű volt, és nem szokott megszólítani idegeneket, hogy felajánlja nekik segítségét. De most ezt tette. A néni a város túlsó felén lakott. Lakásáig vitte neki a csomagot. Azután sietve hazaindult, mert közben az idő eljárt, és volt még tanulnivalója. Amikor újra visszatért a városka közepébe, ahol lakott, ismét egy idős nénit vett észre, aki még nagyobb csomagot cipelt. –„Segíthetek?" – kérdezte, most már sokkal könnyebben, mint az előbb, őt is hazáig kísérte... S ekkor lelkét eddig nem ismert különös öröm töltötte el, és a teljes bizonyosság: Isten van, és szeret... Később alaposan megismerte a kereszténységet. De az életadó megtapasztalás számára is – mint sokak számára – ez volt: aki szeret, annak Jézus kinyilatkoztatja magát.

a) *Várd* a Szentlelket! – Gyengének érzed magad? Nem elég erős a hited? Nem megy eléggé az ima? Hidd, hogy Ő meg tud újítani, lángra tud lobbantam!
– Figyelj kis indításaira is, és azonnal engedelmeskedj azoknak!
– Napi imádban kérd Őt, hogy töltsön el, újítson meg!
b) *Cselekedj!* – Légy mások szolgálatára, hogy Isten Lelke eltölthessen! S ha erre nem érzed elég erősnek magad, határozz el egyelőre csak *egyetlen tettet,* amellyel valóban örömet szerzel valakinek! S azután majd lesz erőd, hogy nekifogj a következőnek. S ha hű vagy a „kicsiben", alkalmassá válsz arra, hogy Jézus kinyilatkoztassa magát neked, hogy megadja neked Szentlelkét.

Összefoglalás

139. Kit tud vezetni a Szentlélek?
A Szentlélek azt tudja vezetni, aki figyel rá, és engedelmeskedik indításainak.

140. Ki követ el a Szentlélek ellen bűnt?

Szentlélek elleni bűnt az követ el, aki szembeszegül a Lélek megújulásra való indításaival. (Ilyen bűnök: a vakmerő bizakodás, kétségbeesés, tusakodás a megismert igazság ellen, Isten kegyelmének irigylése másoktól, a bűnben való megátalkodottság, a bűnbánat megtagadása.)

Válaszolj!

1. Milyen példával szemléltetik az egyházatyák a cselekvés és a várakozás kettősségét az emberben?
2. Mikor lesz élő bennünk a várakozás?
3. Miért nem nyer bocsánatot a Szentlélek elleni bűn?
4. Miért kell kis dolgokban is engedelmeskedni a Lélek indításainak?

Feladat

1. A Szentlélek benned akar élni. Kérd, hogy töltsön el! Engedelmeskedj indításainak!
2. És cselekedj: szerezz örömet másoknak (legalább naponta egyszer)!

53. lecke – Ki a Szentlélek?

I. „Azt sem hallottuk, hogy van Szentlélek”

Szent Pál Efezusba érkezve „néhány tanítványra talált, akik Isten országát hirdették. Megkaptátok a Szentlelket megtérésetek után? – kérdezte tőlük. Még csak azt sem hallottuk, hogy van Szentlélek – felelték” (ApCsel 19,2k). – Kiderült, hogy csak Keresztelő János bűnbánati keresztségével vannak megkeresztelve. Pál megkeresztelte őket Jézus nevében, majd megkapták a Szentlélek ajándékát.

Valószínűleg sok keresztény is hasonlóan van, mint ezek a János-tanítványok. Ha hallott is valamit a Szentlélekről, alig van Vele személyes kapcsolatban. – Ki tehát a Szentlélek?

II. Szentlélek a történelemben

1. *Ki a Szentlélek?*

A Szentlélek a harmadik isteni Személy. *Valóságos Isten az Atyával és a Fiúval együtt* (vö. 24. lecke). De mit tudhatunk még Róla? S mi az Ő szerepe az ember, az emberiség életében?

A Szentháromság életének lényege a szeretet: a három Személyt az eggyé váló, önmagát kiüresítő szeretet teszi eggyé (vö. 16. lecke 1.; 17. lecke 2.). A Szentlélek viszont maga Isten önmagából kilépő, önmagát kiüresítő, eggyé váló Szeretete, a Szentháromság egységének köteléke. Ez teszi érthetővé, hogy a Szentlélek a világban és a történelem folyamán úgy jelenik meg, mint a „kilépés”, a „túllépés” Lelke. Hogy a világ, az emberiség minden önmagán való túllépése, minden igazi megújulása a Szentlélek által történik (vö. 51. lecke 1.).

Az ember, az emberiség legnagyobb felemelkedése (és létének beteljesülése) nem más, mint Isten felé haladása, Istennel való egyesülése. Ez – *a világ „megszentelése”* – a Lélek műve. – *Lássuk ennek állomásait!*

2. *A Szentlélek működése – Krisztus előtt*

A *Szentlélek* öröktől fogva él a Szentháromságban, s működik a világban. Működését érzékelhetjük az emberiség általános istenkeresésében, majd a kinyilatkoztatásban, s a választott nép Isten felé haladásában (vö. 3., 5. lecke).

Az Istennel való egyre teljesebb találkozás felé az üdvtörténet nagy alakjai vezették a választott népet. S a Szentírás szinte mindegyikükről elmondja: „rászállott az Úr Lelke”, vagy „betöltötte az Úr Lelke”, vagy „az Úr Lelke szólott belőle” stb. Ezt mondja Mózesről, Sámuelről, Dávidról, Illésről, a prófétákról (vö. Szám 11,17; 27,18; 1Sám 10,6.10; 16,13; 19.20; 2Sám 23,2; Bír 3,10; 2Krón 15,1; 24,20 stb.). Ezt mondja az Újszövetség előfutárairól: Simeonról, Erzsébetről, Zakariásról, Keresztelő Szent Jánosról (vö. Lk 2,25; 1,41; 1,67; 1,15).

Ugyanezt mondja Szűz Máriáról is, aki az Istennel egyesült keresztényeknek és az Egyháznak példaképe (Mt 1,18-21; Lk 1,35).

3. *A Szentlélek – Jézus életében*

A Szentlelket pünkösdkor Jézus „küldte el” (vö. Jn 14,15; 16,7; 20,21). De a Szentlélek nemcsak Jézus küldötte! Hiszen Ő valóságos Isten. Öröktől fogva van. S maga Jézus is a *Lélek erejében* teljesítette küldetését (Lk 4,14.18).

Jézus a Szentlélek által testesült meg (Mt 1,20), a kereszteléskor általa kapta a küldetést (Mt 3,16), az Ő indítására böjtölt (Mt 4,1), általa tanított és gyógyított (Mt 12,18.28), általa adta áldozatul önmagát (Zsid 9,14), a Lélek keltette Őt életre a halálból (Róm 8,11; vö. Jn 6,63), s általa lett Ő maga is „éltető Lélekké" (1Kor 15,45). – Jézusban (mint emberben!) a Lélek által jelent meg Isten. A Lélek által jelent meg benne a szentháromságos életforma: a legtisztább isteni szeretet, a teljes kiüresedés, önátadás és eggyé válás. Így Jézust halálában is a Szentlélek vezette a teljes önátadásra (Zsid 9,14). És így érdemelte ki, hogy a Lelket egy új teljességgel adhassa a világnak (Jn 7,39). Jézus tehát a Lélek által tudott közvetítő lenni az Atya és a világ közt (vö. 26. lecke Kieg. anyag).

Jézus műve a *Lélek által vált egyetemessé* és örök érvényűvé a világban: hiszen az Egyház a Lélek által lett Krisztus Teste; Krisztus a Lélek által él Egyházában (vö. Róm 8,9; 2Kor 13,13; 1Kor 12,13).

4. *A Szentlélek – a keresztények életében*

Keresztény voltunk lényege, hogy Krisztusban, az Egyházban élünk. Ez a Szentlélek műve – keresztény életünk = kegyelmi életünk kezdete, amikor újjászülettünk „vízből és Szentlélekből" (Jn 3,5). Ekkor egyesülünk Krisztussal, ekkor leszünk Testének tagjaivá a Szentlélek által (1Kor 12,13). Amint a Szent Szűzben, úgy bennünk is a Szentlélek által ölt testet Jézus. S ugyancsak a Lélek által bontakozik ki életünk: Ő segít, hogy képesek legyünk Isten gyermekeként élni (Róm 8,14-17). Ő vezeti Krisztussal egyesülő életünket, imáinkat (Róm 8,26; Gal 4,6; Jn 16,13). Ő nyilatkoztatja ki nekünk Isten titkait (1Kor 2,11).

A Szentlélek nyitja meg szemünket a világ helyes látására. Általa „árad ki szívünkbe Isten szeretete", általa lesz élő a hitünk és reményünk (vö. Róm 5,5; Jn 15,3; 1Kor 12,9), általa valósul meg az ember belső harmóniája, s fakad fel belőle a béke és öröm (Gal 5,22; vö. 55. lecke). Ő tesz képessé, hogy újra és újra kilépjünk önmagunkból, önzésünkből, zártságunkból, hogy túllépjünk korlátainkon, és elinduljunk Isten és a felebarát felé. – A Szentlélek vezet s ad erőt az üldöztetések közepette (Lk 12,12), és Ő segít a küldetés betöltésében (1Kor 12,7-11).

1990-ben 45 év után helyreáll a diplomáciai kapcsolat a Vatikán és Magyarország között

5. *A Szentlélek – a világ életében*

A Szentlélek működött az emberiség életében pünkösd előtt. Még inkább működik pünkösd után. Amint a Fiú minden embert megváltott, s minden emberrel azonosult (vö. Róm 5,15-21; 18., 26. lecke), s amint azóta az Atya minden emberre egy új szeretettel tekint, (hiszen a Fiú által új kapcsolatba kerültek az Atyával), úgy a Szentlélek is *minden emberben működik* – nemcsak a katolikusokban vagy keresztényekben. Mindazok a mélyen emberi (azaz isteni) értékek, amelyeket egy-egy embercsoport, világnézet vagy vallás képvisel, a Szentlélek működése által bontakoznak az emberek lelkében. – Az Ő műve, hogy ma vallások és világnézetek egy új módon keresik az egyetértést, illetve azokat az emberi (és isteni) értékeket, amelyek összekapcsolják őket... (vö. 35. lecke). S az Ő műve, hogy egy-egy nemhívő korszak alatt vagy után vallásos nevelésben nem részesült milliók szívében újra és újra felfakad az Isten utáni vágy.

Milyen különbség van a Lélek pünkösd előtti és pünkösd utáni működése közt? S mi a különbség a keresztények és nem keresztények közt a Lélek működése szempontjából?

A Szentlélek, amint az Atya is, működik a világ teremtése óta. A megváltás – a húsvét és pünkösd –újdonsága, hogy az Atya Jézus által a Szentlélekben új kapcsolatba kerül a megváltott emberiséggel. Sajátosan új kapcsolatra, új szövetségre lép azokkal, akik hittel válaszolnak Jézus Evangéliumára. Akik így átadják magukat Krisztusnak, és egyesülnek Vele a szentségek és az Ige által, azokat a Szentlélek titokzatosan *egyesíti Krisztussal és egymással.* Így jön létre az Egyház, amelynek küldetése, hogy Isten (a Szentháromság, Jézus, a Szentlélek) jele, *szentsége legyen a nemhívők számára* (vö. 24., 36. lecke). Ennyiben különböznek a keresztények a nem keresztényektől. A keresztények e kiválasztottsága *nem magasabbrendűséget jelent, hanem küldetést.* És Isten gyakran éppen gyengéket választ közösségébe, hogy senki se dicsekedhessek (1Kor 1,26-28).

III. Nagykorúság – a Szentlélek által

Mindenütt, ahol a világ, a történelem vagy maga az anyag „felülmúlja önmagát”, és Isten eszközévé, hordozójává válik, illetve mindenütt, ahol valamilyen értelemben *Isten megtestesül – a Szentlélek által történik.* Általa testesült meg Jézus Máriában, az Egyházban, és általa jelenik meg a kenyérben és borban, illetve a szentségekben. (Figyeld meg, hogy a szentmisében az átváltozás előtt a pap a Szentlelket hívja. S ott van a Lélek-hívás a többi szentségekben is!)

– Isten terve, hogy Te is felülmúld önmagad, hogy Krisztus éljen és működjön benned: s így juss el a nagykorúságra Krisztusban! Ez a Szentlélek által valósulhat meg. Ő pedig akkor tud benned működni, ha te vágyódsz arra, hogy kilépj magadból!

– *Napi imádban* indítsd fel a vágyat, hogy Krisztussal egyesült nagykorú kereszténnyé válhass! Így várd a Szentlelket! (Tartsd készen a vitorlákat!) És „csöppet se kételkedj”, Ő át tud alakítani (vö. Jak 1,6)!

– De a bérmálásra való felkészülésed *cselekvő* legyen („evezz”)! – A következő óráig elsősorban embertársaid szeretetében gyakorold magad! Ahogyan Jézus él az emberben (vö. 18. lecke), úgy a Szentlélek is. Mindenki meg van híva, hogy a Szentlélek élete kibontakozzék benne. A következő héten lehetőleg keress fel néhány öreget, magányosat (lakáson, kórházban, öregotthonban)! Beszélgess el velük. Szerezz nekik örömet! Ha többen együtt mentek Jézus nevében, még jobb (vö. Mt 18,20). Lelkiatyátoktól bizonyára megkaphatjátok olyan magányos emberek címét, akik örülnek látogatástoknak. – És mindenképpen azzal a hittel és szeretettel lépj embertársaidhoz az iskolában, az utcán, hogy a *Szentlélek templomai ők* is (vö. 1Kor 3,16)!

Összefoglalás

141. Ki a Szentlélek?
A Szentlélek a harmadik isteni Személy. Valóságos Isten az Atyával és Fiúval együtt.

142. Mi a Szentlélek szerepe életünkben?
A Szentlélek irányít bennünket Isten útján: általa egyesülünk Krisztussal, általa kapcsolódunk be az Egyház életébe.

Válaszolj!

1. Mi a szerepe a Szentléleknek az emberiség fejlődésében?
2. Mi a szerepe a Szentléleknek Jézus életében és művében?
3. Milyen szerepe van a Szentléleknek az Egyház életében?
4. Hogyan működik a Lélek a kereszténységen kívül?
5. Milyen különbség van keresztények és nem keresztények közt a Lélek működése szempontjából?
6. Milyen alkalmakkor valósult, illetve valósul meg Jézus megtestesülése a Szentlélek által?

Feladat

1. *Várd* a Szentlelket! Kérd Őt, hogy egyesítsen Krisztussal!
2. *Cselekedj!* Keress fel öregeket, betegeket! Azzal a tudattal szolgáld embertársaidat, hogy a Szentlélek templomai ők!

54. lecke: Mi a bérmálás?

I. A bérmálás története

Az első bérmálás pünkösdkor volt, amikor az apostolok megkapták a Szentlelket. Ők érett felnőttek voltak ekkor. Hosszú imával és várakozással készültek pünkösdre. Lelkükben pedig ott volt a készség, hogy Krisztusért és születő Egyházáért adják életüket.

Az első századokban az Egyház olyan fiatalokat, illetve *felnőtteket* fogadott be teljes értékű tagként közösségébe, akik éretten felkészültek a szentségek vételére, és készek voltak életüket adni Krisztusért és Egyházáért. A krisztusi közösségbe való bevezetés szertartásaihoz tehát azokat a hitjelölteket engedték, akiket az Egyház megbízottjai érettnek találtak a nagykorú keresztény életre. A három „bevezető szentségben", a keresztségben, bérmálásban és az Eukarisztiában a felnőttek egyszerre részesültek húsvét vigíliáján (vö. 37. lecke 1.).

A századok múltával egyre több keresztény házaspár kérte, hogy *kis gyermekeik* is részt vehessenek az egyházi közösség életében, ünnepein – s mindenekelőtt, hogy részesülhessenek a keresztségben. Mivel a hitvalló keresztény családok gyermekeinek jelentős része a tapasztalatok szerint a családban magáévá tette a krisztusi életet, az Egyház megengedte a gyermekek keresztelését.

Korábban együtt szolgáltatták ki a keresztséget és a bérmálást. Ekkoriban azonban *megkezdődött a két szentség szétválása* a nyugati egyházban. Azt mondták: a keresztség az Egyházba, a krisztusi életbe való bevezetés szentsége, amelyet csecsemők is megkaphatnak, ha szüleik vállalják komoly vallásos nevelésüket. A bérmálás viszont a keresztény *nagykorúság, a személyes döntés* szentsége, amelyet csak olyan korban szabad kiszolgáltatni, amelyben valaki képes éretten dönteni Krisztus és az Egyház mellett. (A keleti egyházak viszont továbbra is együtt szolgáltatták ki a keresztséget és a bérmálást. Tehát ha csecsemőt kereszteltek, egyidejűleg meg is bérmálták.)

II. „Megkapjátok a Szentlélek pecsétjét" (Ef 1,13)

1. *A bérmálás*

Aki megkeresztelkedett, az megkapta már a kegyelmi élet „csíráját", részesedett Jézus, a Szentháromság életében, s így megkapta a Szentlelket is. Mi újat tud akkor adni neki a bérmálás?

A bérmálás megerősít abban, ami a keresztségben elkezdődött. A bérmálásban a megkeresztelt – most már felnőttként – maga vállalja azt, amit a keresztségben szülei vállaltak helyette: a krisztusi életet és küldetést. S odaadására válaszul a Szentlélek új módon tölti el őt és megerősíti, hogy képes legyen a nagykorú keresztény életre.

Mi tehát a bérmálás? – *A bérmálás egyesülés a Szentlélekkel: a keresztény nagykorúság szentsége.*

I Az Egyház részletesebben *így határozza meg* a bérmálást, illetve annak hatását: A bérmálásban a keresztények a) megkapják a Szentlélek szavakkal ki nem fejezhető ajándékát, b) amely sajátos erővel ruházza fel őket, és szentségi jegyet vés beléjük, c) hogy szorosabban kapcsolódjanak az Egyházhoz, d) és elkötelezve érezzék magukat, hogy mint Krisztus igazi tanúi, a hitet szóval és tettel terjesszék és megvédjék.

II. Természetesen akiben nincs meg a személyes odaadás, *aki elzárja lelkét* a Szentlélek elől, abban Ő nem tud működni. S aki a bérmálás után nem törekszik a nagykorú keresztény életre, az nem is tapasztalhatja meg annak kegyelmi hatásait.

2. *Ki járulhat a bérmáláshoz?*

a) Bérmáláshoz az járulhat, aki *vágyik mindarra, amit a szentség nyújt:*

– Aki vágyik a Szentlélekre és kegyelmi ajándékaira.

– Aki az egyházi közösség felnőtt tagjaként akar élni.

– Aki érzi a krisztusi küldetés felelősségét, és örömmel kész vállalni azt.

b) Ahhoz, hogy valaki mindezeket vállalni tudja, bizonyos *emberi érettségre van szükség.* Ezért a nyugati egyház előírja, hogy bérmáláshoz csak érett korban levő személy járuljon.

Személyes érettségről 13-14 éves kor előtt többnyire nem beszélhetünk. Ezért Püspöki Karunk a bérmálás ajánlott alsó korhatárának a 14 évet jelölte meg.

3. *„Pecsétjével megjelölt minket" (2Kor 1,22)*

A keresztény Istennek lefoglalt, elkötelezett ember. Elkötelezi magát már a keresztségben – ugyan többnyire csak szülei által –, majd a bérmálásban. Az Egyház, a Szentírás egy képet használ itt: Azt mondja, hogy ezekben az életre elkötelező szentségekben Isten elfogadja odaadásunkat, és mintegy megpecsétel minket (2Kor 1,22; Ef 1,13). Úgy is szoktuk mondani, hogy e szentségekben Isten *„eltörölhetetlen jelet"* ír lelkünkbe. Ettől kezdve az egész örökkévalóságon át látható lesz rajtunk, hogy mi elköteleztük magunkat Krisztusnak és Egyházának, Isten pedig elfogadott minket.

4. *Bérmanév – bérmaszülő*

A *bérmanév* – az új név – választása is erre az új elkötelezettségre, az új élet vállalására figyelmeztet. Nevet (vagy új nevet) a régi népek a nagykorúvá avatáskor vagy egy hőstett alkalmával adtak a fiataloknak. Az új név új élet kezdetét jelezte (Jel 2,17). A bérmanév számodra is jelezze, hogy új – Krisztusnak elkötelezett, felnőtt keresztény – életet akarsz élni (vö. V. rész Összefoglalás/4.). Olyan szent nevét válaszd, aki vonzó példa számodra!

A *bérmaszülő* feladata, hogy segítse a megbérmáltat vállalt küldetése teljesítésében. Bérmaszülő tehát az lehet a) aki hite szerint él (és nem él egyházilag törvénytelen házasságban), b) aki meg van bérmálva, c) s aki betöltötte a 16. évet. (Ennél fiatalabbak csak a lelkipásztor engedélyével, ha különösen érett keresztények.) – Keresztszülőnk lehet egyben bérmaszülőnk is, de bérmaszülő csak egy van (fiúknak általában férfi, lányoknak nő).

III. „Nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a Megfeszítettről” (1Kor 2,2)

A Szentlélek az Atya és a Fiú szeretetéből, teljes egymásnak adottságából származik. – Jézusnak a Földön is a kereszt teljes önátadásáig kellett elmennie, hogy a Szentlélek eljöhessen a világba.

Jézus kereszthalálával érdemelte ki a Szentlélek eljövetelét (vö. Jn 16,7 k). A keresztény is a kereszt vállalásával „érdemli ki”, hogy a Szentlélek neki ajándékozza magát, működjék benne (vö. Mt 10,38-39; Jn 14,21; vö. 27. lecke).

A bevezető szentségeket (keresztséget, bérmálást és Eukarisztiát) valamikor együtt szolgáltatták ki. Vételük nyilvánvalóan kifejezte, hogy a hitjelölt vállalja a keresztre szögezett és feltámadt Krisztus sorsát. (A keresztség és az Eukarisztia jelei sajátosan jelzik is Krisztus halálig tartó szeretetével, a húsvéti titokkal való egyesülést.)

A bérmáláshoz ma is szentmiseáldozat keretében járulunk (vagy legalábbis aznap áldozunk). A bérmálásban vállaljuk, hogy Krisztus áldozatával – húsvéti titkával, keresztig tartó szeretetével – egyesülten akarunk élni. És ehhez kapunk erőt.

Az ember a szenvedésben ismeri fel legnehezebben Jézust. E héten figyelj arra, hogy ismerd fel, köszöntsd Őt és egyesülj Vele minden fájdalomban, amellyel önmagadban vagy a körülötted levő világban találkozol! S Vele egyesülten örömmel ajánld fel azokat az emberek megtéréséért vagy olyanokért, akiknek megtérése különösen a szíveden fekszik (vö. 19-20. lecke)!

Összefoglalás

143. Mi a bérmálás?
A bérmálás egyesülés a Szentlélekkel; a keresztény nagykorúság szentsége.

144. Ki járulhat a bérmáláshoz?
Bérmáláshoz az járulhat, 1. aki vágyik a Szentlélekre és kegyelmi ajándékaira, 2. aki az Egyház felnőtt tagjaként, Krisztus tanújaként akar élni, 3. akit az Egyház megbízottja bérmálásra érettnek tart.

Válaszolj!

1. Mikor volt az első bérmálás?
2. Az ősegyházban kik bérmálhattak?
3. Mi újat ad a bérmálás a keresztséghez képest?
4. Milyen kapcsolatban van a szenvedés és a Szentlélek eljövetele?
5. Ki lehet bérmaszülő?
6. Mit jelez, hogy a bérmálásban új nevet választunk?
7. Mit jelent, hogy a bérmálásban eltörölhetetlen jelet kapunk?
8. Milyen életkorban ajánlatos bérmálkozni?

Feladat

1. Ismerd fel és örömmel köszöntsd Jézust minden fájdalomban! Ajánld fel a fájdalmat mások megtéréséért! (S megkapod a Szentlélek világosságát!)

2. Ha eddig még nem tetted meg, válassz ki egy szentet, aki közel áll hozzád, s akinek nevét bérmanévként viselni akarod!

55. lecke: A Szentlélek ajándékai

I. Hogyan múlhatja felül az ember önmagát?

Ha az Egyház nagyjainak, szentjeinek életét olvassuk, megdöbbenünk. Micsoda emberfeletti hit, erő, bölcsesség, derű sugárzik ezekből az emberekből.

Sok szentről tudunk, akinek *bölcsessége* ámulatba ejtette a világot. Voltak köztük (mint *Szent Ferenc, Domonkos, Antal, Bernardin* stb.), akiknek szavát tízezrek és tízezrek hallgatták. Mások a lélek megítélésének bölcsességével rendelkeztek (mint az arsi plébános). Akadtak olyanok is, akik a világi ügyekben tanúsítottak olyan éleslátást, hogy fejedelmek és pápák fordultak hozzájuk tanácsért (mint *Szent Hermannhoz, Tamáshoz, Sienai Katalinhoz* vagy *Flüei Miklóshoz.*)

Más szentekben a rendkívüli *erőt* csodáljuk meg. Az erőt, amely által minden viszontagsággal dacolva képesek voltak hirdetni Isten Igéjét (mint *Szent Pál, Xavéri Szent Ferenc, Kláver Péter, Kapisztrán János* stb.), vagy a hűséget, amellyel szolgálták beteg és elesett embertársaikat. Csodáljuk a kitartást, amellyel ellen tudtak állni a világ, a pénz, a test minden csábításának. (Erre a legtöbb szent élete példa lehet.) Csodáljuk a bátorságot, amellyel a vértanúk – köztük nők és gyermekek is – vállalták a kínhalált.

Ismét más szentekben a mély hit, *a jámborság és istenszeretet* ragad meg bennünket. Szívük szinte izzott. Minden tettüket áthatotta ez az érzés, s ezt nem volt képes csökkenteni sem a szenvedés, sem a világ vonzása, sem saját hibáik érzése. Ezt látjuk *Kis Szent Teréz, Assisi Szent Ferenc* és sok más szent életében.

És sóvárgással halljuk-olvassuk, hogy az a hit, béke, öröm, derű, türelem, szelídség, ami ezekből a szentekből sugárzott, tévelygő és reményvesztett emberek százait, ezreit vezette el Istenhez.

De a szentek élete akkor válik igazán izgalmassá számunkra, ha megtudjuk, hogy ezek az emberek kezdetben általában éppoly botladozó, hétköznapi emberek voltak, mint mi. *Szent Pál* egyházüldözőnek indult, és sok-sok hibával kellett küzdenie. *Szent Ignác* a hiúság, a szórakozás, a világi becsvágy rabja volt. Voltak hősök és vértanúk, akik előzőleg éppúgy megtagadták Krisztust, mint *Péter,* a főapostol. És sok szent, aki az istenszeretet legmagasabb fokára jutott, korábban ismerte a gyengeséget, a tunyaságot: – még a *„nagy”* Szent Teréz is.

Hogyan váltak tehát ezek a gyenge, botló, olykor kis tehetségű emberek erőssé, állhatatossá, bölccsé, hőssé? S ha ők gyengeségük ellenére felülmúlták önmagukat, akkor bizonyára mi is képesek volnánk követni őket! De hogyan?

II. „Mindezt a Lélek műveli...” (1Kor 12,11)

1. *A Szentlélek ajándékai*

Hogyan lesz a gyönge emberből szent? –„Gyöngeségünkben segítségünkre van a Lélek” – mondja Szent Pál (Róm 8,26). Ő adhat emberfeletti erőt a szenteknek és nekünk is.

Aki eltelik Szentlélekkel, abban a Szentlélek él, Ő a forrása az isteni erőnek, jámborságnak, értelemnek, bölcsességnek. – Úgy szoktuk mondani, hogy ezek a *„Szentlélek ajándékai”.* (A Szentírás, illetve az egyházi hagyomány hét ajándékról beszél. Ezek: a bölcsesség, értelem, tanács, erősség, tudomány, jámborság, istenfélelem. – Vö. Iz 11,2.)

Ki és mikor kapja meg az „ajándékokat”?

a) A Szentlélek ajándékait akkor kapjuk meg, amikor részesülünk a Szentlélekben, az isteni életben. Tehát ezeket megkapjuk már a keresztelésekor, majd teljesebb módon a bérmálásban.

Hibáink és a sok szeretethiány nem engedik eléggé „szóhoz jutni” a Szentlelket bennünk. Az isteni élet és a Lélek ajándékai valamiképpen a „csíra” állapotában vannak lelkünkben. Nekünk kell lehetővé tennünk, hogy kibontakozhassanak. Miközben tehát a Lélek működésére *várunk, cselekednünk is kell* Jézus útmutatásainak, a Lélek indításainak megfelelően. Ha kitartóan tesszük Isten akaratát, s így egyre jobban átadjuk életünket a Szentléleknek, akkor Ő mindjobban átveszi lelkünk vezetését. Ilyenkor kezdenek rendkívüli erővel jelentkezni az Ő „ajándékai” – amelyeket a szentek életében annyira csodálunk.

Leprást ápoló apáca

A csónakban ülőnek kitartóan eveznie kell, illetve készen kell tartania a vitorlát, hogy a szél – amikor Isten alkalmasnak találja a lelket – belekaphasson. S akkor a csónak úgy kezd repülni, ahogyan semmilyen emberi erő nem volna képes előre vinni azt.

b) A Szentlélek általában *„előlegezi”* is ajándékait. – Különösen lelki életünk kezdetén tapasztaljuk gyakran, hogy felizzik bennünk Isten szeretete. Érezzük az ima, a Szentírás, az Eukarisztia, a jézusi közösség „ízét”. Máskor nem ismert lelki erőt tapasztalunk magunkon, vagy nagy világosságot a hit dolgainak tanulmányozása közben. Mindez a Szentlélektől származik. Ő él bennünk, és érdemünket messze felülmúlóan érezteti jelenlétét, ajándékait. Azért teszi ezt, hogy megtudjuk, milyen az, amikor Jézusban és a Szentlélek vezetése alatt él valaki.

Egy idő után azonban érezzük, sötétben maradtunk, elállt a Szél. Az ajándékokat nem tapasztaljuk már. Ez azért történik, mert meg kell tanulnunk jézusi módon *cselekedni* (evezni). – Ha ilyenkor elindulunk s kitartunk a jézusi élet útján, akkor Ő egyre jobban kinyilatkoztatja magát nekünk: a Szentlélek mindinkább átveszi lelkünk irányítását és részesít ajándékaiban.

2. *A Szentlélek gyümölcsei*

Szent Pál arról ír, hogy ahol „szóhoz engedik jutni” a Lelket, ott jelenléte gyümölcsöket terem az emberben: „A Lélek gyümölcsei: a szeretet, öröm, béke, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, szerénység, önmegtartóztatás, tisztaság” (Gal 5,22). – A Lélek gyümölcsei is két fokozatban jelentkezhetnek.

a) E gyümölcsök *„érett” formában* – azaz állandóan és töretlenül – a lelkileg érett emberek életében vannak jelen. Ez a szentek „illata”: Az életükből folytonosan sugárzó szeretet, öröm, béke, türelem, szelídség. (S a Szentlélek ezeket a gyümölcsöket akarja megteremni a mi életünkben is!)

b) A Szentlélek a gyümölcsöket is *„előlegezi”.* Az Istennel való első találkozás, a Krisztus-követés első lépései is új örömmel, békével, szeretettel töltenek el bennünket. De ennek az örömnek, békének még állandósulnia kell.

Gyakran előfordul, hogy az Istenben, a szeretetben való élet első öröme után egyszer csak elhomályosul körülöttünk minden, s újra nehezünkre esik tenni a jót. Ha azonban ezt a fájdalmat szeretettel, a szenvedő Jézussal egyesülten fogadjuk, akkor ebben új módon megtalálhatjuk Jézust és az örömöt. S ezen az úton járva egyre alkalmasabbá válunk, hogy a Szentlélek állandósítsa bennünk ajándékait és gyümölcseit.

III. „Örvendjetek az Úrban... jóságtokat ismerje meg mindenki" (Fil 4,4)

Amikor *Mózes* lejött a hegyről, ahol az Úrral találkozott, „fénylett az arca" (Kiv 34,29), Izrael fiainak Isten fényét, jelenlétét sugározta. Hasonlóan fénylett az arca és izzott a szíve az apostoloknak pünkösdkor, amikor a nép elé álltak. S fénylett az arca sok szentnek, például *Istvánnak,* az első vértanúnak a megkövezéskor. Környezetük Isten jelenlétét sejtette meg általuk. – A Szentlélek téged is Krisztus tanújává, Istent-sugárzóvá akar tenni.

A mai óra súlyos kihívás számodra. A Szentlélek ajándékai csírájukban ott vannak a lelkedben. Mi válhatna belőled, ha mindaz kibontakozhatna, ami benned van?! S ha közben megjelennének életedben a Szentlélek gyümölcsei: az állandó szeretet, öröm, békesség, türelem?! – Mit kell tenned?

a) *Várd* a Szendéiket! Várd Isten ajándékát!

b) *És cselekedj!* – Tedd Isten akaratát, a kicsi dolgokban is hűségesen! (Lk 16,10) – E héten különösen figyelj az *örömre!* A Szentlélek gyümölcse ez, de neked is közre kell működnöd, hogy megjelenhessen életedben. Örülj, mert Isten kegyelme bontakozni akar benned és a világban! És szerezz örömet másoknak: ajándékozd az örömet környezetednek! Ezzel az örömmel tégy tanúságot Róla mások előtt!

Összefoglalás

145. Melyik a Szentlélek hét ajándéka?

A Szentlélek hét ajándéka: a bölcsesség, értelem, tanács, erősség, tudomány, jámborság, istenfélelem.

146. Melyek a Szentlélek gyümölcsei?

A Szentlélek gyümölcsei: a szeretet, öröm, béke, türelem, kedvesség, szerénység, önmegtartóztatás, tisztaság.

Válaszolj!

1. Mikor részesülünk a Lélek ajándékaiban?

2. Hogyan kell közreműködnünk, hogy a Szentlélek élete és ajándékai kibontakozhassanak bennünk?

3. Miért előlegezi a Szentlélek ajándékait és gyümölcseit?

Feladat

A Szentlélek ajándékainak csírái benned élnek. Működj közre, hogy kibontakozhassanak! E héten légy az öröm tanúságtevője! Szerezz örömet! Ajándékozd az örömöt másoknak!

56. lecke: A Szentlélek az Egyházban

I. A Szentlélek – új szemléletben

A *II. Vatikáni Zsinat* óta a Katolikus Egyház teológiája – az előző évszázadokhoz hasonlítva – új módon beszél a Szentlélekről. (Bár ma is sokan vannak, akik számára ez az új szemlélet kevéssé ismert.) Korábban sokan úgy képzelték, hogy a Szentlélek csak a Katolikus Egyházban működik, és természetesen így nem tudtak mit kezdeni, ha a Léleknek az Egyházon kívüli tevékenységét tapasztalták. – A mai teológia hangsúlyozza, hogy a Lélek a *világ egész történelmében* tevékenykedik (ha egy új teljességgel működik is pünkösd óta); hangsúlyozza, hogy pünkösd után továbbra is működik *minden jóakarata emberben* és közösségben (bár egészen sajátos módon működik a keresztényekben) (vö. 23. lecke 4; 53. lecke).

Korábban sokan úgy képzelték, hogy Krisztus az Egyházat valamiképpen *végleges formában alapította,* s a Szentlélek szerepe csupán az, hogy támogassa az Egyházat – elsősorban annak vezetőit –, hogy hűek maradjanak annak változatlan alapelveihez. – Ezzel szemben (a zsinat hangsúlyozta) a Szentlélek az Egyházat *folytonos megújulásra* hívja, s a Lélek eszközei e műben nemcsak a szolgálati papság tagjai, hanem minden megkeresztelt.

A Szentléleknek *minden hívőre* való kiáradásáról már az Ószövetség is tudott. *Joel próféta* így beszél az Úr szavát közvetítve:

Azokban a napokban „kiárasztom Lelkemet minden emberre,
fiaitok és lányaitok prófétálni fognak,
véneitek álmokat álmodnak,
ifjaitok meg látomásokat látnak.
Sőt még a szolgákra és szolgálókra is
kiárasztom Lelkemet azokban a napokban” (Jo 3,1).

S a Szentírás, különösen az *Apostolok Cselekedetei,* beszámol arról, hogy a Léleknek ez az egyetemes kiáradása megvalósult Jézus halála-feltámadása, illetve pünkösd után... És hogy nemcsak az apostolok, hanem mindenfajta megkereszteltek megkapták a Lelket és rendkívüli adományait. (Érdemes erre figyelve elolvasni az ApCsel megfelelő részeit: pl. 4,31; 5,32; 6,10; 8,13.15-17.39; 9,18; 10,44-48; 12,28; 13,2.4.9.52; 16,6; 19,6-7; 21,10-11; vö. 1Kor 14,1-40.)

Hogyan működik tehát a Szentlélek az Egyházban?

II. A Lélek Egyháza

1. *A Szentlélek és a megújulás*

Az Egyház teljességgel pünkösdkor született meg. A Szentlélek eljött, hogy folyamatossá tegye a történelemben Krisztus jelenlétét és művét. Az Egyházat Ő tartja meg és vezeti az igazságban (Jn 14,26; 16,13).

Az Egyház mint emberekből álló közösség, nem azonos Krisztussal, nem azonos Isten országával: *bűnösök közössége.* Mégis szent, mert a Szentlélek hatja át és egyesíti Krisztussal (vö. 25. lecke 5).

Az Egyház emberi voltából következik az is, hogy folytonos megújulásra szorul. A Lélek – a „túllépés”, megújulás Lelke – teszi képessé, hogy túllépjen az emberi korlátokon, történelmi mulasztásokon, és folyton megújuljon Krisztusban.

Példaként gondoljunk csupán korunk nagy megújulásaira: pl. a II. Vatikáni Zsinatra vagy korunk egyházi megújulásaira, mozgalmaira, amelyeket látva a legutóbbi pápák ismételten egy „új pünkösdről” beszélnek.

2. *Sokféleség és karizmák*

A Szentlélek az egyes *keresztények által* is működik, vezeti és megújítja Egyházát. Nekik osztja sokféle adományait, hogy ezek segítségével betöltsék küldetésüket, illetve felépítsék Krisztus Testét, a krisztusi közösséget (vö. Róm 12,5-8; 1Kor 12,5-31). – A Léleknek ezeket az ajándékait, amelyeket a keresztény közösség építésére ad, *karizmáknak* hívjuk.

a) A zsinat Egyházról szóló dokumentuma így ír a karizmákról, amelyekben minden keresztény részesülhet: „A Szentlélek Isten népét nemcsak a szentségek által és a papi szolgálatokkal szenteli meg, hanem ajándékait »tetszés szerint juttatva kinek-kinek« (1Kor 12,11) sajátos kegyelmeket is oszt szét *a hívők minden fokozata között...* Ezekkel a kegyelmekkel alkalmassá és készségessé teszi őket különféle munkák és feladatok vállalására, az Egyház megújhodása és tovább építése érdekében... Ezeket a karizmákat, akár a legragyogóbbak közül valók, akár egyszerűek és gyakorta előfordulók, hálaadással kell fogadni, mert mindig időszerűek és hasznosak az Egyházban" (11. p.).

b) Karizmákról beszélhetünk olyan látszólag *természetes szolgálatok* vagy megbízatások esetében is, amelyeknek célja az egyházi közösség felépítése, s amelyekben a Szentlélek külön kegyelmekkel erősíti meg hordozóit. Így beszélhetünk az összes megkeresztelt, illetve a papok vagy püspökök (s általában az egyházi elöljárók) karizmájáról. Ők mindannyian a Szentlélek sajátos kegyelmében részesülnek, hogy erejüket felülmúló hivatásukat jól betölthessék. – Szent Pál beszél a tanítás, a buzdítás, a vigasztalás, a kormányzás karizmáiról (1Kor 12,28; Róm 12,6-8).

c) A karizmák között vannak *rendkívüli adományok.* – Jézus megígérte, hogy a Lélek majd rendkívüli kegyelmek kíséretében jelenik meg övéiben. Megígérte, hogy akik hisznek benne, nagyobb dolgokat fognak cselekedni, mint Ő maga (Jn 14,12). Valóban a mélyen hívők vagy a szentek életében az első időktől napjainkig találkozunk rendkívüli képességekkel: csodatevésekkel, gyógyítással, nyelveken szólással, jövendöléssel (vö. 1Kor 12,4-11).

De – láttuk – a rendkívüli képességek nem öncélúak: *az Egyház egységének építését hivatottak szolgálni.* – Voltak ugyan már az ősegyházban is olyan keresztények vagy kisebb közösségek, akik vagy amelyek rendkívüli képességeiket úgy akarták felhasználni vagy értelmezni, hogy az nem volt harmóniában az egyházi közösséggel. Magatartásukat Szent Pál elutasította (1Kor 14; 12,31-33).

– Ha tehát valaki azt állítja, hogy a Lélektől kapott karizmákat, s mégis megbontja az Egyház egységét, akkor az vagy nem a Szentlélektől kapja képességeit (hanem emberi eredetű jelenségeket, képességeket mutat be isteni eredetűnek), vagy visszaél a kapott kegyelemmel, és rövidesen el fogja veszíteni azt (hiszen a Szentlélekkel, az egység Lelkével nem lehet „visszaélni" (vö. 33. lecke olvasmányát a szektákról).

d) Amint a Szentlélek minden ajándéka, úgy kezdetben a karizma is *csíraként* van jelen minden kereszténybe. S ez a csíra a Szentlélek kegyelme és az egyéni közreműködés által, annak mértékében bontakozik ki. Karizmatikus egyénnek szorosabb értelemben azt nevezzük, akiben kibontakozott a Szentlélek adománya, s az érezhetően jelentkezik életében. (Gondolj *XXIII. János* és *II. János Pál* pápára vagy *Roger Schutzre, Chiara Lubichra* és *Teréz anyára.*)

3. *Egység és „hivatalviselők"*

A Szentírás kiemeli, hogy a Szentlélek különösképpen eltöltötte és vezette az apostolokat. Jézus nekik ígérte meg, hogy elküldi az igazság Lelkét, „aki mindörökre velük marad", „aki elvezeti őket a teljes igazságra" (Jn 14,16; 16,13). Pünkösdkor elsőnek ők kapták meg a Szentlelket, és igehirdetésüket a Lélek indítására kezdték el (ApCsel 2,4; 4,31). A Szentlélek által kapták a küldetést és a bűnbocsátásra való megbízatást (Mt 10,20; Lk 12,12; Jn 20,22). A

Lélek irányítása mellett végezték apostoli munkájukat, az Ő indítására cselekedtek (vö. ApCsel 8,29; 10,19; 13,21; 13,50-52; 16,6-7; 20,22-24 stb.).

Az apostolok tudatában is voltak, hogy a Lélek vezeti őket. Szent Pál hangsúlyozta: „Igehirdetésem nem a bölcsesség meggyőző szavaiból állt, hanem a Lélek és az erő bizonyításából, hogy hitetek ne emberi bölcsességen, hanem Isten erején alapuljon" (1Kor 2,4). Az apostoli testület pedig így merte megokolni döntését: „A Szentlélek és mi magunk úgy tartottuk helyesnek, hogy..." ezt és ezt az útmutatást adjuk (ApCsel 15,28).

Katolikus Nagygyűlés Budapesten, 2000

Jézus azért jött a Földre, hogy meghívja a világot a Szentháromság életébe és egységére. Azért alapította az Egyházat, hogy Isten szeretetének és egységének jele és kovásza legyen a világban. És azért küldte a Szentlelket, hogy általa valósuljon meg először az Egyház, majd a világ egysége (vö. 35. lecke).

A Szentlélek azáltal is biztosítja az Egyház egységét – a hívek, illetve a karizmák sokfélesége közepette, hogy „megkülönböztessék az igazság lelkét és a tévedés lelkét" (1Jn 4,6; vö. Jn 14,7; 16,12-13); illetve garantálja, hogy aki velük egyetértésben cselekszik, az Jézus útján jár (vö. 31. lecke). – Az apostolok és utódaik a Lélek által tudják megvalósítani küldetésüket: az Egyház egységesítését és Isten tervének megfelelő vezetését. A Lélek biztosítja azt is, hogy az Egyház ne juthasson lényegi kérdésekben tévedésbe.

Az egyházmegye vezetője a *püspök.* Az ő feladata a helyi egyház összefogása, egységesítése. Nem véletlen, hogy a nyugati egyházban a bérmálás szentségét a *püspök* vagy *képviselője szolgáltatja ki.* Ez is jelenti, hogy a bérmálkozó elkötelezi magát az Egyház vezetői iránti engedelmességre, ill. az ő vezetésük alatt az Egyház egységének ápolására.

A mondottakból következik, hogy a Léleknek az Egyházban való működése szempontjából kétféleképpen lehet véteni a Szentlélek ellen. Ha egy keresztény saját karizmájára vagy a Lélek indítására hivatkozva nem az Egyház egységét építi. Ez jelzi, hogy igazában nem hisz a Szentlélekben, az egység Lelkében, aki vezeti az Egyházat s annak „egységesítőit" (vö. 32., 33. lecke). És ha egy hivatalviselő nem vesz tudomást arról, hogy a Szentlélek minden kereszténytyt részesíthet adományaiban, illetve hogy az Egyház küldetésében való részvétel vagy pl. „az apostolkodás joga és kötelessége minden hívőnek" (A világiakról 25; vö. 1Tessz 5,19).

III. Légy a Lélek eszköze!

a) Benned is vannak képességek, amelyeket az Egyház javára kamatoztathatsz. Ha a közösség iránti felelősségben élsz, a Lélek sajátos karizmákban is részesíthet, hogy még alkalmasabbá válj a közösség építésére.

A hét bérmálkozási feladataként nézz körül: gondold meg, mit tehetnél *egyházközségedben!* Lehetőleg végezz valamilyen konkrét szolgálatot, pl. látogasd meg egy hittanról elmaradt társadat, segíts a templom vagy a liturgia szépítésében, vagy a kisebbek hittanjának szebbé tételében stb!

b) *Imádkozz* e héten az Egyház és a világ egységéért! Imádkozz az Egyház vezetőiért: a pápáért, püspöködért, papjaidért, hogy a Szentlélek jó eszközei legyenek az Egyház egységének munkálásában!

(Fogjatok hozzá közösen egy lelki csokor gyűjtéséhez a bérmáló főpap számára!)

Összefoglalás

147. Mire figyelmeztet az, hogy a püspök vagy megbízottja bérmál?

Arra, hogy a keresztény tanúságtétel csak a püspökkel és az egyházi elöljárókkal egységben lehet hatékony.

148. Mik a karizmák?

Karizmák a Szentlélek kegyelmi adományai, amelyeket sajátosan a keresztény közösség építésére ad.

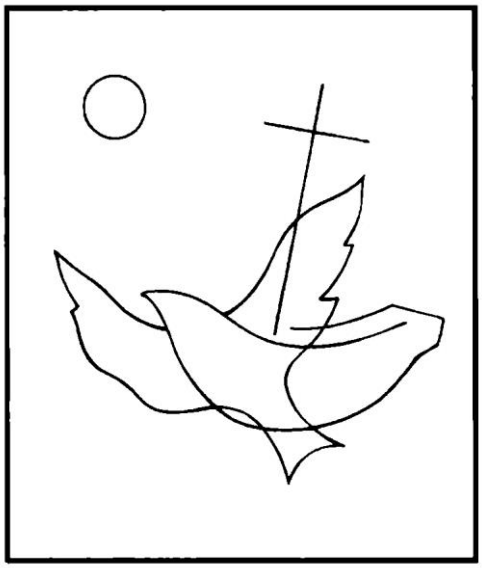

Gondold meg!
Milyen jelképet és mondanivalót fedeszhetsz fel e grafikában?

Válaszolj!

1. Mennyiben új korunk szemlélete a Szentlélekről?
2. Mi a szerepe a Szentléleknek az Egyház megújulásában?
3. Kik részesülhetnek karizmában?
4. Mondj természetesnek tűnő és rendkívüli karizmákat!
5. Milyen karizmatikus személyeket ismersz korunkban?
6. Hogy biztosítja a Szentlélek az Egyház egységét a karizmák sokféleségében?
7. Mi a véleményed arról, aki karizmatikusnak mondja magát, de szakadást támaszt az Egyházban, a közösségben?

Feladat

1. Imádkozz az Egyház egységéért, az egyházi elöljárókért! (Csináljatok lelki csokrot a bérmáló főpapnak! – Vö. 32. lecke Tudod-e? 3. pont.)
2. Végezz konkrét szolgálatot egyházközségedben!

57. lecke: Tegyetek tanúságot rólam!”

I. Isten ereje a gyöngeségben mutatkozik meg

– Ismered *Dávid és Góliát* küzdelmének leírását a Bibliából. Az állig felfegyverzett, Istent káromló Góliátot Dávid egyetlen parittyával legyőzi... Az elbeszélés örök érvényű mondanivalóját Dávid így fogalmazza meg: „Tudja meg az egész sereg! Az Úrnak nincs szüksége kardra és lándzsára ahhoz, hogy győzelmet adjon” (1Sám 17,47).

– *Vianney János* (+1859) bizonyára a korabeli Franciaország egyik leggyengébb teológiai bizonyítványával rendelkező papja volt. Vizsgáin sorra megbukott. Többször elküldték a szemináriumból, mert gyenge képességei miatt nem tartották alkalmasnak a papságra. De mindig visszakönyörögte magát. Végül kegyelemből mégis pappá szentelték, de annyira nem bíztak képességeiben, hogy gyóntatásra évekig nem kapott engedélyt. Prédikációira csak nagy nehézségek árán tudott felkészülni. S így is nem egyszer belesült. – De ez a kis tehetségű ember átadta magát Istennek. És Isten szentté, korának legnagyobb hatású papjává tette. Csodálatos átalakulás ment végbe benne. Egyszerű szavai izzottak. Nemcsak a falu, hanem a környék, majd egész Franciaország tudomást szerzett róla. Olyan kis helységben működött – Arsban –, ahol vasútállomás sem volt. Most állomást kellett építeni, mert naponta százával jöttek Franciaország minden részéről, akik hallani akarták, gyónni akartak nála, találkozni szerettek volna vele. És e találkozások hatására sokan megtértek.

– *Kopertinói Szent Józsefet* (+ 1663) társai „tátott száj”-nak csúfolták. Annyira balkezes volt gyermekkorában, hogy ügyetlenségét még anyja is csak bosszankodva tudta elviselni.

– *Labre József Benedeket* (+1748) gyenge képessége miatt hetedszerre elküldték a kolostorból, ahová mindig újra visszakönyörögte magát. – És belőlük is szent lett: sugárzó istenszeretetük sokakat az Úr felé fordított.

Ilyen a Lélek ereje. Ő megsemmisíti a gőgösöket, az önmagukban bízókat, de felemeli a kicsinyeket, a semminek látszókat, és nagy tetteket visz végbe általuk, ha átadják magukat Neki (vö. Lk 1,46-51; 1Kor 1,20-31).

Az Úr téged is meghív, hogy emberi gyengeségeid ellenére is légy tanúja. A Szentlélek benned is nagy dolgokat tud művelni, ha átadod Neki magadat.

II. „Tegyetek tanúságot rólam” (Jn 15,27)

Isten minden keresztényt meghív, hogy szeretetének tanúja legyen. A bérmálásban fogadalmat teszünk, és kegyelmi erőt kapunk a tanúságtételre. *Mit jelent tehát a tanúságtétel* (vö. 31. lecke)?

Amint keresztény életünk, úgy tanúságtételünk is a *Lélekvárás* és a *cselekvés,* az önátadás és a kezdeményezés kettősségében fejlődik. Hiszen a tanúságtétel Isten, a Szentlélek műve, de pótolhatatlan szerepe van benne a mi közreműködésünknek is.

1. *Tanúságtétel és várakozás*

Jézus meghív minket, hogy legyünk tanúi a) az életünkkel, b) közösségünk egységével, c) szavainkkal. De a végtelen Istenről mi, gyarló emberek nem vagyunk képesek tanúskodni. Istenről csak Isten tehet hatékonyan tanúságot (vö. 31. lecke). – Jézus azonban megígérte, hogy Ő, illetve a Szentlélek fog tanúskodni bennünk, ha átadjuk magunkat Neki.

a) *Életünk tanúságtétele* önmagában gyenge. Hiszen legjobb elhatározásaink után is folyton újra hibázunk. De a Szentlélek által Istenben élő „benső emberekké” válhatunk (Ef 3,16). Ily módon *Jézus megjelenik* életünkben. S általa „bő termést” hozhatunk (Jn 15,5).

b) *Közösségünk tanúságtétele* nem sokat érne, hiszen a legjobb közösség sem tökéletes. De a Szentlélek által mégis eggyé válhatunk (Ef 2,22). Ebben az egységben jelenik meg Jézus (Mt 18,20). S a *köztünk élő Jézus* tanúságot tesz Istenről.

c) *Szavunk* mindig csak emberi szó. De Jézus megígéri, hogy ha átadjuk magunkat a Léleknek, akkor Ő fog szólni belőlünk, amint szólt a prófétákból, az apostolokból (1Kor 2,13; 2Pt 1,21). – Ha például „bíróságok elé állítanak titeket – mondja Jézus –, ne töprengjetek, hogyan és mit mondjatok... Hiszen nem ti beszéltek, hanem *Atyátok Lelke szól belőletek*" (Mt 10,19-20).

– *A tanúságtevő keresztény* tehát folytonos várakozásban él. Várakozik, hogy a Szentlélek működjék, és tegyen prófétai tanúságot benne (vö. Jo 3,1).

A hívőket sokszor elbizonytalanítja a világ látszólagos ereje, a gúny, a közömbösség, a keresztények kicsiny létszáma. S ha félelem van a lelkükben, nem mernek gondolni sem arra, hogy embertársaik megtérhetnek, vagy hogy nekik tanúságot kellene tenniük Jézusról. Ilyenkor csak saját erejüket, illetve erőtlenségüket látják. Az igazán hívő viszont tud a hitnek és a Szentléleknek hegyeket mozgató erejéről. Szívében hordja Jézus biztatását: „Ne félj, te kicsi nyáj. Úgy tetszett Atyátoknak, hogy nektek adja az országot" (Lk 12,32).

2. *Tanúságtétel és cselekvés*

A Szentlélek általunk akarja megvalósítani emberi erőnket felülmúló tetteit. Cselekvő közreműködést vár tőlünk.

Jézus azt mondja: Amikor eljön a Szentlélek... „Ő tanúságot tesz rólam. – Majd hozzáfűzi: – Ti is tegyetek tanúságot rólam" (Jn 15,27). Jézus a tanúságtételben való aktív közreműködést kívánja tőlünk. Mit jelent ez?

I. Először is azt jelenti, hogy fel kell szítanunk magunkban a tanúságtevő lelkületet: az embertársak iránti felelősséget. Senki sem lehet közömbös számunkra.

Mindenki jelölt az isteni életre. Krisztus meghívott minket, hogy legyünk készek a legnagyobb áldozatra is annak érdekében, hogy mások megtalálják Istent (Jn 15,12).

II. Másodszor azt jelenti, hogy krisztusi szeretetünkkel *lehetővé kell tennünk,* hogy a Szentlélek által Jézus megjelenhessen a) életünkben, b) közösségünkben, c) szavainkban, s így megérinthessen másokat általunk.

* A kulcs tehát a szeretet, a) Jézus akkor van bennünk (a Szentlélek által), ha szeretünk, b) Jézus akkor van köztünk, ha szeretjük egymást, c) Szavaink által is akkor tud Jézus, illetve a Szentlélek szólni, ha szeretetben, azaz Istenben vagyunk.

* A tanúságtételben való cselekvő közreműködésünkhöz tartozik az is, hogy tudatosan *ismerjük meg hitünket,* illetve mélyítsük el hitismereteinket. Erre figyelmeztet a Szentírás is: „Mindig álljatok készen, hogy megfeleljetek" (1Pt 3,15). – Viszont bizonygatásunk mit sem ér, ha nem szeretetből fakad. Szavunk csak akkor hatékony, ha a Szentlélek működik bennünk.

III. Miért nekünk akarod kinyilatkoztatni magad?

Jézus az utolsó vacsorán arról beszélt apostolainak, hogy eljön a Szentlélek. Ekkor mondta nekik azt is, hogy aki szeret, annak Ő kinyilatkoztatja magát. Ekkor Júdás Tádé (nem az áruló) közbeszólt: „Uram, hogy van az, hogy nekünk akarod kinyilatkoztatni magad és nem a világnak?" (Jn 14,22) – Ugyanezt a kérdést kell feltennünk nekünk is.

Jézus minket választott ki, hogy tanúi legyünk a Szentlélek által. Ki akarja nyilatkoztatni magát nekünk, hogy a világ általunk ismerhesse meg Őt.

a) *Várakozz!* Add át magad, hogy a Szentlélek által a Feltámadott éljen és tanúskodjon benned!

b) *Cselekedj!* Szítsd fel magadban a felelősség érzetét! Nézz úgy minden emberre – elsősorban most azokra, akik a családban, az iskolában körülötted vannak –, hogy ők is jelöltek az isteni életre! És próbáld úgy szolgálni őket, ahogyan Jézustól tanultad! Így működhetsz közre, hogy a Lélek megérintse őket általad. S így válsz méltóvá a Szentlélek fogadására a bérmálásban.

Gondold meg!
Leckénk melyik gondolatát ábrázolja ez a grafika?

Összefoglalás

149. Hogyan tudunk tanúságot tenni Jézusról?

Jézusról csak úgy tudunk tanúságot tenni, ha Ő maga él közösségünkben és bennünk, ha Ő szólal meg szavainkban.

Válaszolj!

1. Milyen képességekre, tehetségre van szükség ahhoz, hogy valaki jó tanúja lehessen Jézusnak?
2. Mit jelent, hogy a Krisztusról való tanúságtétel várakozás?
3. Mit kell tennünk, hogy életünk, közösségünk, szavunk tanúságot tehessen Krisztusról?

Feladat

1. Szítsd fel magadban az apostoli lelkületet: kérd a Szentlelket, hogy működjék benned!
2. Légy olyan figyelmes családtagjaid, osztálytársaid iránt, hogy Isten jóságát megismerhessék általad!

58. lecke: A bérmálás szertartása (A IX. rész összefoglalása)

A bérmálás előtt állunk. Utolsó óránkon áttekintjük a bérmálás szertartását. A szertartásban jelen vannak mindazok a gondolatok, amelyekről az előző órákban tanultunk.

(Minden pont után rövid csendet tartunk. Ezalatt bensődben újítsd meg azokat az elhatározásokat, amelyeket az előző órákon már bizonyára megtettél!)

1. *A gyónás*

A bérmáláshoz olyan ember járulhat, aki új életet akar élni Jézusban, az Egyházban. Bérmálás előtt meggyónunk, hogy a bűnbocsánat szentségében megújulva tisztán fogadjuk a Szentlelket.

– A gyónásban, illetve a felkészülésben újítsd meg elhatározásodat, hogy a *megtértek életét* akarod élni. Határozd el, hogy a keresztény élet alapvető tennivalóit soha nem mulasztod el! Ezek a következők:

reggeli ima (jó elhatározás),
esti ima (hálaadás, lelkiismeret-vizsgálat),
legalább vasárnaponként áldozás – havi gyónás,
kapcsolat az élő keresztény közösséggel,
Jézus szolgálata az embertársakban.

2. *A püspök vagy megbízottja bérmál* – a hívek közösségének jelenlétében. Ez figyelmeztet, hogy a bérmálásban elkötelezed magad az egyházi közösségben való életre, az Egyház egységének ápolására, az egyházi elöljárók iránti hűségre.

– Imádkoztál-e az Egyház vezetőiért, a bérmáló főpásztorért? Most, s majd a bérmálás alatt ne mulaszd ezt el!

3. *A keresztségi ígéret megújítása*

A bérmálásra a misében, az Evangélium után kerül sor. Először a plébános bemutatja a bérmálkozókat a püspöknek, majd ő rövid beszédet intéz hozzájuk. Ezután következik a keresztségi ígéret megújítása. – Kétféle kérdés, kétféle válasz hangzik el:

Püspök: Ellene mondotok-e a sátánnak, minden cselekedetének és minden csábításának?

Válasz: Ellene mondunk!

Püspök: Hisztek-e... Istenben..., Jézusban..., a Szentlélekben..., az Egyházban..., az örök életben?

Válasz (minden kérdésre egyenként): Hiszünk!

a) Felnőtt, *nagykorú ígéret* ez. Szíved egész tudatosságával mondd ki. (Isten mentsen, hogy valaki csak formaságból álljon oda bérmálkozni és tegyen ígéretet. Istent nem lehet becsapni!)

b) Ígéretet teszel a hitből fakadó életre. Ellene mondasz a bűn minden csábításának. Megígéred, hogy a világban akarsz élni, de nem a világ, hanem Isten törvénye szerint. Így lehetsz a föld sója, Krisztus tanúja. – Képes leszel erre? Magadtól nem, de a Szentlélek által igen. Ígéreted súlyának és kicsiségének tudatában kérd a Szentlélek erejét. S indulj neki egy életnek, amely telve van várakozással a Szentlélek nagy tetteire és cselekvéssel Jézus utasítása szerint.

4. *Imádság kiterjesztett kézzel*

A püspök atya felszólítja a híveket, hogy imádkozzanak a bérmálkozókért. Majd kitárja kezét a bérmálkozók fölé. A Szentlelket és hét ajándékát kéri rájuk. (A kitárt kéz ünnepélyes áldó mozdulat. Itt a Szentlélek hívását jelzi.)

Márton Áron erdélyi püspök bérmálásra érkezik

a) Az egyházi közösség jelenlétében újítottad meg keresztségi ígéretedet. S most a közösség imádkozik érted. – Helyénvaló ez: a bérmálásban a keresztény közösség, az Egyház tagjává kötelezed el magad. Úgy tekints hát a közösség tagjaira, hogy *testvéreid ők Krisztusban* és a keresztény küldetésben. Bizonyosan vannak köztük sokan, akik valóban Istenben, a Szentlélekben élő emberek. (Ne csak azokat vedd észre, akikről talán úgy véled, hogy csak szokásból járnak templomba.)

b) A főpásztor bérmálási imájába teljes szívvel kapcsolódj bele! *Kérd a Szentlelket és ajándékait!* Hittel kérd: a Szentlélek meg tud újítani, ha valóban átadod magad Neki!

5. *Megkenés krizmával*

A bérmálkozók egyenként a püspök elé állnak (vagy ő lép hozzájuk). A bérmaszülő mögöttük áll, és vállukra teszi kezét. Ezzel kifejezi, hogy felelősséget vállal értük. A püspököt kísérő pap vagy maga a bérmálkozó megmondja bérmanevét. Ekkor a püspök a bérmálkozó fejére teszi kezét, s krizmába mártott hüvelykujjával keresztet rajzol homlokára e szavakkal: „N. (a bérmanevét mondja), vedd a Szentlélek ajándékának jelét!” Válaszod: Ámen.

A püspök mint új, nagykorú keresztényt köszönt: Békesség veled!

Válaszod: És a te lelkeddel!

A megkenés több dologra figyelmeztet:

a) Isten lefoglalt a maga számára. A Szentlélek pecsétjét kaptad, *eltörölhetetlen jelet* a lelkedre. Új emberként kell élned. Erre utal új neved is: a *bérmanév*. – Kérd mindehhez új védőszented közbenjárását!

b) *Az Úr „felkentje ” lettél.* Régen a királyokat, prófétákat, főpapokat kenték fel. A megerősítést, a hatalom, a küldetés átadását jelentette ez. Téged Krisztus apostolává ken fel a püspök, prófétai, tanúságtevő küldetésre.

c) A krizma illatosított növényi olaj, amelyet a püspök általában nagycsütörtökön szentel. Arra figyelmeztet: légy „Krisztus jó illata” az emberek között (2Kor 2,14)! Illatozzanak életedben a *Szentlélek gyümölcsei: a szeretet, öröm, béke, kedvesség* stb!

6. *Folytatódik a szentmise* az egyetemes könyörgéssel. A bérmálkozók szentáldozáshoz járulnak.

– Nagykorú keresztény lettél. Vállaltad, hogy úgy akarsz élni, ahogyan Krisztus, aki életét adta az emberekért. A szentmise, a szentáldozás a krisztusi életet táplálja, s mindig újra erre hív meg. A szeretetből áldozattá lett Krisztussal egyesülünk itt és megfogadjuk, hogy az Ő életét akarjuk élni. Így áldozz!

7. Áldás

A mise végén a püspök atya a szokottnál hosszabb imával – kiterjesztett kézzel – áldja meg a bérmáltakat és a híveket. Kéri Istent, hogy a templomból hitvalló, a Szentlélekben lángra gyúlt emberek távozzanak.

– Ezzel a bérmálási ünnepnek (és most a bérmálási oktatásnak) vége. De a bérmálással új, felnőtt keresztény élet kezdődik a Szentlélek vezetése alatt. Az egész életre állandósulnia és fejlődnie kell benned a várakozás és cselekvés keresztény magatartásának:

Várnod kell egy életen át, hogy a Szentlélek – akit megkaptál – mindjobban kifejtse benned működését (hogy mindjobban kibontakozhassanak benned ajándékai)!

És *cselekedned kell* egy életen át – Krisztus útmutatása szerint –, hogy így a Szentlélek által Krisztus mindjobban kibontakozhasson és működhessen benned!

Összefoglalás

150. Hogyan történik a bérmálás?

A püspök a bérmálkozó fejére teszi a kezét, majd krizmával keresztet rajzol homlokára e szavakkal: „N., vedd a Szentlélek ajándékának jelét!” – Válaszunk: „Ámen”.

Válaszolj!

1. Mit csinál a bérmaszülő a bérmálás alatt?
2. A misében mikor kerül sor a bérmálásra?
3. Mi a krizma?
4. Mit jelez a krizmával való megkenés?
5. Hogyan jelentkezik a bérmálás utáni életben a várakozás és cselekvés egysége?

Függelék

1. A legfontosabb imádságok

Katolikus köszöntés
Dicsértessék a Jézus Krisztus. – Mindörökké. Ámen!

Keresztvetés
Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. Ámen!

Az Úr imája (Miatyánk)
Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is.
Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek, és ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól, mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.

Hitvallás
Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében. És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában. A mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbján; onnan jön el ítélni élőket és holtakat. Hiszek Szentlélekben. Hiszem a katolikus anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

Angyali üdvözlet (Üdvözlégy)
Üdvözlégy Mária, kegyelemmel teljes. Az Úr van teveled. Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse: Jézus. Asszonyunk Szűz Mária, Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk bűnösökért, most és halálunk óráján. Ámen.

A Szentháromság dicsőítése
Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek, miképpen kezdetben, most és mindörökké. Ámen.

Hitünk fő igazságai
1. Egy Isten van. Az egy Istenben három személy van: az Atya, a Fiú és a Szentlélek.
2. Isten a világ teremtője és gondviselője.
3. A Fiúisten emberré lett, hogy minket megváltson és üdvözítsen.
4. Isten irgalmas, a megtérő bűnösnek szívesen megbocsát. Isten igazságos, a jókat megjutalmazza, a gonoszokat megbünteti.
5. Isten kegyelme szükséges az üdvösséghez.
6. Az ember lelke halhatatlan.
7. Jézus Krisztus Egyházat alapított, amelynek legfőbb pásztora a római pápa.

A szentolvasó titkai vö. a 30. lecke után.

Tíz parancs: vö. 25. kérdés a 8. leckében.
Az Egyház 5 parancsa: 134. kérdés, a 49. leckében.
Gyónási imák: vö. a 40. leckében II/2. e.
Lelki tükör, a 39. lecke után.
Étkezési imák: a 4. lecke után.

2. A katekumenátus – és „tananyaga”

I. Mi a katekumenátus?

Az a felnőtt vagy fiatal, aki meg akar keresztelkedni, aki elsőáldozó vagy bérmálkozó szeretne lenni – az a jézusi élet útjára kíván lépni, az Egyház közösségében. A megtérő, a szentségekre készülő egy hosszú, de nagyon szép úton halad előre a szentségek vételéig: ezt hívják katekumenátusnak. – Ma az Egyház a katekumenátus útjára hívja azokat a felnőtteket is, akik részesültek ugyan a szentségekben, de életüket nem hatotta át a kereszténység, illetve eltávolodtak attól.

A katekumenátus az Egyház ősi, s ma újra helyreállított – élettel és ünnepekkel teli – szép gyakorlatát jelenti: amely által a hit iránt érdeklődő eljut a szentségek vételéig.

A katekumenátus, illetve a katekumen (= hit-tanuló) útjának lényeges elemei: 1. **Meg kell ismerkednie** a keresztény *hit tanításával.* 2. **El kell jutnia** a benső *megtérésre,* hogy a hit tanításait életre váltsa mindennapjaiban (megtanuljon személyesen imádkozni, bűneit megbánni, gyakorolja a felebaráti szeretetet, az ellenség szeretetét stb.). 3. A katekumeneket vezető csoport, illetve a kezes segítségével: **bekapcsolódik** a keresztény *közösség életébe.* 4. A hitben való előrehaladását a közösséggel ünnepelt liturgiák jelzik és segítik. (Tehát a katekumenátus célja, hogy a katekumen jusson el az evangéliumi életre és az Egyházzal, illetve a helyi keresztény közösséggel való élő kapcsolatra, ne csupán „átessen” a szentségeken.)

A katekumenátus vezetői és a „befogadó csoport”

A katekumenátus akkor élő, ha a pap mellett hívő **világiak csoportja** is közreműködik a katekumenek (hit-tanulók) szentségekhez vezetésében. E világiakból álló „befogadó közösség” tagjai 1. személyes szeretettel veszik körül a megtérőt, 2. a katekumenek találkozásain (hitbe bevezető óráin) *elmondják személyes tapasztalataikat:* mit jelent számukra a kereszténység, a hit, az ima, Jézus, a szenvedés, a felebaráti szeretet stb. – A befogadó csoport – ha a megtérők fiatalok – állhat néhány ifjúsági hittanosból, vagy ha felnőtt megtérőkről van szó, 2-3 felnőttből vagy fiatalból, akik vállalják, hogy segítik a lelkipásztort a katekumenek hitre vezetésében. 3. Amikor a pap nem ér rá a találkozáson velük lenni, maguk a *világiak vezetik a csoportot.* (Papoknak és világi vezetőknek segítségére lehet a jelen hittankönyv – ennek segítségével haladnak előre, az alább javasolt rend szerint.)

A katekumeneknek a katekumenátus ideje alatt szükségük van a ***lelki vezetésre.*** Ez lehetőség szerint magának a lelkipásztornak feladata, de feladata a katekumenátus világi vezetőinek és a *kezeseknek* is. – A lelkivezetés segítséget nyújt nekik az evangéliumi életben, az imában, a felebaráti szeretetben stb. való folyamatos, konkrét előrehaladásra.

A **kezes** egy olyan keresztény, aki vállalja, hogy segít a katekumennek lelki előrehaladásában. Lehet a befogadó csoport egyik tagja, vagy valaki, aki a hit felé elindította az érdeklődőt. Alkalmasnak kell lennie arra, hogy segíteni tudja a jelöltet, hogy elmélyüljön a hit-ismeretekben és a mindennapos jézusi életben, valamint hogy bevezesse őt az egyházi közösség életébe. – Legkésőbb a prékatekumenátus végére ki kell őt választani.

II. A katekumenátus felépítése – liturgiái

Prékatekumenátus (kb. 1 év)	**Katekumenátus**		**Megvilágosodás**		**Misztagógia**
	Befogadás november?	Kiválasztás Nagyböjt 1. vas.	Húsvét	Szentségek	Pünkösd

A) A prékatekumenátus

A hittel és a keresztény élettel való ismerkedés első időszaka a prékatekumenátus. A keresztény hit vagy a szentségek vétele iránt érdeklődő személynek először meg kell ismerkednie a hittel, hogy komolyan dönthessen mellette.

A *katekézisek* (összejövetelek, hittanok) *anyaga* ez időben a hit és a keresztény élet alapvető kérdései: Értelmes dolog-e hinni? Kicsoda Isten? Hogyan kezdjek el imádkozni? Mi a Biblia? Kicsoda Jézus? Melyek alapvető tanításai? Mi az Egyház? – Könyvünk első része lényegileg ezekkel a kérdésekkel foglalkozik. – Ezeknek komoly végigbeszélgetése általában legalább egy évet igényel!

B) A katekumenátus

A katekumenátus csak a *prékatekumenátus* hosszabb időszaka után kezdődik. *Feltétele* – mondja az egyházi előírás –, hogy *„a jelöltekben legyenek meg a lelki élet alapjai és a keresztény tanítás ismerete, ti. a prékatekumenátus idején szerzett hit, a megtérés kezdete és az életváltoztatás szándéka, valamint a személyes kapcsolat felvétele Istennel Jézus Krisztus által. Ezzel együtt jár a bűnbánat első érzése, Isten segítségül hívása, az ima, valamint a keresztény közösség életének és lelkiségének megtapasztalása”* [vö. A felnőttek katekumenátusa (= FK) c. dokumentum 15., 22. pontja. Kiadja a MK Püspöki Kar, 1999]. – A lelkipásztorra és a prékatekumen csoportot vezetőkre tartozik, hogy a jelöltek érettségét elbírálják (22).

1. A befogadás szertartása

A jelöltek felkészítése a szertartásra

– A prékatekumenátus végén az *érdeklődők* eljutottak a vágyig, hogy szeretnék Krisztusnak és az Egyháznak adni életüket. A lelkipásztorok, illetve a katekézist vezető világiak feladata ilyenkor *megvizsgálni döntésük érettségét.*

– E vizsgálat után szerencsés, ha van *még 1-2 hónap a Befogadásig:* ezalatt a jelölt lelkileg fel tud készülni rá (s érlelődik benne döntése); ezalatt van ideje **kiválasztani a kezest** (akinek a szertartás alatt mögötte kell állnia), és van ideje **kiválasztani azt az Igét** a Szentírásból, amelyet útmutatójául szeretne a következő időre (s amelyről be kell számolnia a befogadás liturgiájában).

– Az Ige választása feltételezi, hogy a jelöltnek már van ismerete a Szentírásról, hogy a prékatekumenális katekézisek is a Szentírás szellemére és Igéjére épültek, s hogy – legalábbis az utóbbi időben – a katekumenek biztatást kaptak, hogy magukban is olvassák a Szentírást. Ha ez elmaradt volna, ebben az utolsó 1-2 hónapban ezt különösen is kössük lelkükre.

– Írjuk be előre a katekumenek adatait a Katekumenek Könyvébe (a szertartás közben csak az ő személyes aláírásuk kerül be majd a könyvbe)!

A szertartás előkészítéséről és menetéről

(Megjegyzés: Ez kötelező liturgia. A vasárnap ünnepeljük, saját miseszöveggel Misekönyv 769. l.)

– Szükség lesz a **katekumenek olajára,** amellyel megkenjük őket;

– minden jelölt számára **Szentírásra,** amelyet ünnepélyesen átadunk nekik (hozhatják a sajátjukat) – s egy kis asztalkára, amelyre a Szentírásokat helyezzük;

– a liturgia előtt minden **jelölt írja fel egy kis papírra a saját Igéjét,** ez segítségére lesz, hogy zavar nélkül válaszolhasson majd, ha a pap megkérdezni tőle, hogy melyik Igét választotta (s miért ezt választotta);

– a **katekumenek anyakönyvére,** amelyben a katekumenek aláírják nevüket a szertartás alatt (vagy ha sokan vannak és alkalmasabbnak látszik, akkor a szertartás után).

– A liturgia előtt *tartsuk fenn az első sorokat* a katekumeneknek és kezeseiknek;

– s *jelöljük ki az olvasókat* (a kezesek vagy katekéták közül; meg nem kereszteltek, illetve elsőáldozásra készülők ne olvassanak a szentségek vétele előtt; egyes alkalmakkor családias, ha minden könyörgést más olvas.)

– Szerencsés a liturgia előtt legalább fél órával rövid eligazítást és lelki indítást tartani katekumeneknek és kezeseknek. Így ráhangolódnak a liturgiára, és fel is készülnek arra (pl. arra is, hogy hogyan állnak majd fel a liturgia során a katekumenek és a kezesek, illetve hogy a kezesek jelölhetik meg majd a katekumenek érzékszerveit a kereszt jelével, vö. FK 33. old.).

– **A szertartás alatti elhelyezkedésről:**

Többféle változat ismerős. Ha van elegendő tér a padok előtt vagy a szentélyben, a katekumenek előre állnak félkörívben (lehetőleg merőlegesen a padok irányára úgy, hogy a hívek ne csak a hátukat lássák), mögöttük állnak a kezesek, s velük féloldalt szembe a pap.

Szerencsés, ha a jelöltek a pappal szemben állnak, hiszen az ő kérdéseire fognak válaszolni (s lélektanilag is megkönnyíti számukra a megszólalást, ha az ismerős pappal nézhetnek szembe).

Ha a tér kicsi, az első padsorokban is állhatnak: a katekumen és kezese egymás mellett.

(Úgy kell elhelyezkedni, hogy a jelöltek lehetőleg hallhatóan vagy mikrofonba mondhassák válaszukat, választott Igéjüket...)

A Befogadáshoz hasonló elhelyezkedésre még azokban a liturgiákban lesz szükség, ahol a katekumenek megszólalnak, így: elsősorban a hit *Megvallásának* és a *Szentségkiszolgáltatásnak,* és esetleg az *Átadásnak* valamint a *Kiválasztásnak* liturgiájában!

2. Az átadás szertartása

A katekumenek felkészítése

A befogadás után 1-2 hónappal kerülhet sor az Átadásra (illetve egyéves katekumenátus esetén a Hitvallást és az Úr imáját átadhatjuk a Befogadás szertartásában is).

Az Átadás szertartásában van lehetőség arra (nem kötelező), hogy a katekumenek néhány szót szóljanak arról, hogyan élték eddig katekumenátusukat, vagy mit jelentett számukra a Befogadás. Az Átadás előtti katekézisen tehát szükséges erről is beszélni, illetve a katekumenek feladatává tenni, hogy *gondolják át ezt, illetve írják fel egy papírra, mit jelent számukra a katekumenátus,* és mit tesznek, mit határoztak el azért, hogy előrehaladjanak a jézusi úton.

Ha lehetséges, néhányan elmondhatják majd, amit leírtak, illetve felolvashatják azt. Ha a megszólalás nehézkesnek látszik, a papírokat a szertartás végén, a felajánlás előtt, összeszedheti az egyik katekumen, s az oltárra teheti (vö. FK 41. old.).

A szertartás előkészítése

Előzetesen be kell szerezni vagy készíteni kell a *Hitvallást* és *Úr imáját* tartalmazó méltó kivitelezésű lapokat, amelyeket a szertartás közben átadunk. (Szép formátumú nyomtatványként kaphatóak az OLI-ban.)

Jelöljük ki azt a katekument, aki összeszedi a papírokat, amelyekre felírták, mit jelentett eddig számukra a katekumenátus. Készítsünk elő egy kis kosarat, tálcát, amelyben összegyűjtheti a papírokat, s az oltárra teheti.

Elhelyezkedés a szertartás alatt (vö. a Befogadás-nál mondottakat!). A katekumeneknek kezeseikkel együtt tartsuk fenn az első sorokat.

A pap az „átadásának” szavai után lépjen oda mindegyikükhöz, s adja át nekik a Hitvallást és az Úr imáját tartalmazó lapot. Utána következik az Imádság a kiválasztottakért (FK 43. old.). Szerencsés, ha közben a katekumenek térdelnek.

3. Imádság a gonosz lélek hatalmának megtöréséért és a kereszt átadása

A katekumenek felkészítése a szertartásra

A szertartás előtt tisztázni kell a gonosz lélekről, a világban levő bűnről, az eredeti bűnről szóló tanításokat, illetve rá kell mutatnunk, hogy velük szemben hogyan működik a megváltás

ereje, illetve mit jelent a kereszt győzelme (vö. pl. 1Kor 1,18-2,16), s szólni kell küldetésünkről a bűnnel fertőzött világban.

A szertartás előkészítése

A szertartás közben egy **keresztet vagy keresztet ábrázoló szentképet,** képeslapot adunk át. Ezt be kell szerezni.

Jelöljük ki az olvasókat.

Az exorcizmusok közül egyet kötelező imádkozni, de imádkozhatunk 2-3-at is, ha van rá idő.

Szép, ha az exorcizmusok alatt a katekumenek térdelnek, illetve ha a befejező áldás-ima után a pap egyenként rájuk teszi a kezét, s így áldja meg őket.

4. A hit megváltásának (reddiciónak) szertartása

A katekumenek felkészítése a szertartásra

„A szertartásban a katekumenek – vagy közülük néhányan – elmondják, mit jelent számukra, hogy megkapták a Hitvallást, s hogyan törekedtek annak szellemében élni", írja az FK a szertartás bevezetésében (FK 55. old.).

A katekumenátus egész folyamata nemcsak elméleti tanítás, hanem az Evangélium életreváltása is. A katekumenátus vezetőinek ezt állandóan szem előtt kell tartaniuk.

A hit megvallásának szertartása ilyen szempontból különösen döntő. Hiszen a katekumenátus vége felé kerül rá sor, nem sokkal a Kiválasztás előtt. A „kiválasztásban" azok részesülhetnek, akik valóban érettek, előrehaladtak a hit ismeretében, annak életre váltásában és a tanúságtételben – amelyről e szertartás különösen is szól –, valamint akiknek az egyházi közösséggel élő már a kapcsolatuk.

E szertartás előtt jóval (illetve az Átadás szertartásától kezdve folyamatosan) kell tehát erről beszélnünk. Legjobb, ha arra segítjük a katekumeneket, hogy ők maguk mérjék fel Isten előtt, érettek-e a hit megváltására. (Végső esetben azonban – amint a dokumentumok hangsúlyozzák – *a katekumenátus vezetőinek kell azt kimondaniuk, hogy ki az érett és ki nem.*)

A megvallás szertartásában tehát az érettnek bizonyult katekumenek **néhány szóban összefoglalják (megvallják), mit jelentett életükben a Hitvallás** megkapása, illetve az eltelt katekumenátus, illetve hogy mennyiben vallották meg hitüket. – Mindezt írják le előre néhány sorban, s a katekumenátus vezetőivel nézzék át a leírtakat. Az írás segítségükre lesz, hogy tudjanak (legalábbis azok, akik könnyebben meg tudnak szólalni) a liturgiában válaszolni a kérdésre, amit a pap feltesz nekik: „Mit jelentett számotokra, hogy megkaptátok a hitvallást, s hogyan törekedtetek ennek szellemében élni?" (vö. FK 59. old).

A liturgia előkészítése

Ez alkalommal nincs különösebb előkészíteni való.

Ülésrend és olvasók kijelölése a szokásos (vö. a Befogadás szertartásánál írottakat).

5. A kiválasztás szertartása

A katekumenek felkészítése a szertartásra

E szertartáshoz olyan járulhat, aki lényegileg már érett a szentségek vételére. Ezért előírás, hogy (ha az előző szertartás előtt ez nem történt meg) az illetékesek vizsgálják meg a katekumen alkalmasságát (FK 62. old.). Szükségszerű tehát, hogy ilyenkor a lelkipásztor komolyan *elbeszélgessen a katekumennel* arról, hogyan készült eddig, s hogyan haladjon tovább a keresztény élet (az ima, felebaráti szeretet, apostolkodás) útján...

A szertartásban a *kezeseknek* (keresztszülőknek) és katekétáknak is felelősen tanúsítaniuk kell, hogy a katekumenek alkalmasak a szentségek vételére (vö. FK 64. old.). Ezért a lelkipásztornak alkalmat kell találnia, hogy erről komolyan elbeszélgessen velük.

A szertartásban kerül sor a *kereszt- vagy/és bérmanév* ünnepélyes *kiválasztásra.* A szertartást végző pap felteheti a kérdést: „miért ezt a nevet választottad?" Az ünnepet megelőzően tehát

ellenőrizni kell, hogy mindenki kiválasztotta-e védőszentjét, s ismeri-e életét, tudja-e, miben példakép ő számára.

A liturgia előkészítése

A kiválasztás „kötelező" szertartás. Lehetőleg Nagyböjt 1. vasárnapján kell tartani. E vasárnap ősidőktől fogva a Kiválasztás napja volt, olvasmányai tehát megfelelnek a liturgia mondanivalójának. A kiválasztásnak *saját miseszövege* van.

Elő kell készíteni a *Katekumenek Anyakönyvét,* hogy a kiválasztottak aláírhassák majd nevüket a liturgia folyamán. Választott kereszt/bérma nevüket már előzőleg írjuk be az anyakönyvbe.

A liturgia alatti elhelyezkedés rendje megfelel a Befogadás rítusánál leírtaknak: A homília után a pap előrehívja a katekumeneket és kezeseiket...

6. A hit megvizsgálásai (skrutiniumok)

A katekumenek felkészítése a szertartásra

A skrutiniumok beleilleszkednek a nagyböjt liturgikus rendjébe. Miben is áll a skrutinium? A szó jelentése: vizsgálat, vagy: a hit megvizsgálása. Ki vizsgálja meg a hitet? Nem az Egyház felelősei (hogy valaki méltó-e a szentségekhez járulni); ez megtörtént a kiválasztás előtt. – A katekumenek most maguk vizsgálják meg hitüket – az Egyház közösségében, az igeliturgia fényében, hogy hol is áll a hitük, mit is jelent a hit számukra, mennyiben élnek a hitből? Nagyböjt 3., 4., és 5. vasárnapján (az A évben) a szentmise olvasmányai sajátosan a katekumenekhez szólnak, s a hit kérdését vetik fel. Ez az időszak tehát a katekumenek számára sajátosan a hit – a Krisztusnak való önátadás – elmélyítésének ideje.

A liturgia előkészítése

A hitnek az igeliturgiában felvetett kérdéséről szól a homília. Majd ezután a celebráns előrehívja a kiválasztottakat, megáldja a őket, és az egész közösséggel imádkozik értük.

Ez a rövid, kb. 5 percig tartó liturgia különös külső felkészítést nem igényel, sem a katekumenek, sem a liturgia szempontjából. Arra kell meghívni a kiválasztottakat, hogy az első sorba üljenek, mert így a homília utáni áldásra ki tudnak menni. Természetesen ki kell jelölni a szokásos olvasókat.

7. Bűnbánati liturgia

Nagyon ajánlatos bűnbánati liturgia tartása, a nagyböjt folyamán; vagy még inkább a nagyhét táján, hogy az közvetlen felkészülést biztosítson a szentségek vételére. A bűnbánati liturgia azokat, akik meg vannak keresztelve, felkészíti a szentgyónásra. „A keresztségre készülőkkel is folytasson a lelkipásztor beszélgetést: ez alkalmat ad számukra, hogy feltárják lelküket, és útmutatást kapjanak a lelki életben való további elmélyülésre" (FK 12. old., 30. p.).

A bűnbánati liturgia felépítése:

* Bűnbánati olvasmány(ok) (igeliturgia),
* ehhez kapcsolódik egy rövid homília – amely a bűnbánatra indít,
* illetve a lelkiismeret-vizsgálathoz is konkrét szempontokat ad.

(Lelkiismeret-vizsgálati szempontok találhatók legtöbb imakönyvben, továbbá legtöbb hittankönyvben. Pl. kezdők szintjén pl. Tomka F.: Nagykorúság Krisztusban c. könyvében, lelkileg előrehaladottabbak számára a Találkozás a kereszténységgel c. hittankönyvben a 39. leckék után.)

* csendes egyéni lelkiismeret-vizsgálat után a résztvevők egyéni gyónást végeznek,
* ha a gyónók nincsenek sokan, megvárhatják egymást, és közös hálaadással zárják a liturgiát. (Ha sokan vannak, egyéni hálaadás után távoznak.)

C) A beavató szentségek kiszolgáltatása

A kiválasztottak felkészítése a liturgiára

A felkészülés lényegi eleme volt a bűnbánati liturgia, valamint a szent három nap liturgiáin való részvétel. Komolyan készítsük fel erre a kiválasztottakat, hogy nagycsütörtökön és nagypénteken is vegyenek részt a liturgián, a nagyszombat pedig legyen számukra „a lelki elmélyülés és a szentségekre készülés napja" (vö. FK 12. old. 31).

Nagy élmény a plébániai közösség számára, amely egy-két éve követi a katekumenek útját, ha a szentségek vétele előtt vagy után azok néhány szót szólnak. A pap megkérdezheti: Mit jelent számodra, hogy most megkeresztelkedsz (elsőáldozáshoz járulsz)? Vagy: Mit jelent neked, hogy végigjártad a katekumenátus útját? Vagy: Milyen vággyal indulsz most, hogy megkeresztelkedtél (elsőáldozó, bérmálkozó lettél)? – A katekumenek ez esetben is készüljenek fel, s írják le, amit röviden e kérdésekre válaszolnának. Ezeket az írásokat felajánláskor az oltárra tehetjük! (Általában ne hozzuk izgalomba a katekumeneket azzal, hogy előre kijelöljük a megszólalókat! Úgyis csak az fog megszólalni, akit erre késznek látunk, vagy akitől magunk hallottuk, hogy telve van örömmel. Ha fel vannak készülve a megszólalásra – azáltal, hogy leírták, mit is jelent számukra, hogy a szentségekhez járulnak –, a lelkipásztor a katekétákkal eldönthetik, hogy ki szólaljon meg.)

A szertartás előkészítése

A beavatás szentségeinek szentmiséjében „az újonnan szentségekhez járulók kapjanak lehetőséget az aktív bekapcsolódásra: imádkozzak az Egyetemes könyörgések fohászait, vigyék az áldozati adományokat az oltárra, és ha nincs akadálya, két szín alatt részesüljenek az Eukarisztiában" (FK 13. old., 32. p.). – A szertartás előtt minderre készítsük fel őket, valamint biztosítsunk nekik, kezeseiknek (keresztszüleiknek) – és alkalmasint a rokonságnak – helyet.

Ha szeretnénk, hogy az újonnan szentségekhez járultak elmondják, hogyan jutottak a szentségekig, erre a szentségkiszolgáltatás liturgiájának elején kerüljön sor. (Az oltár előtt úgy állhatnak fel, ahogyan a Befogadás szertartásának kapcsán ezt leírtuk.)

A kereszteltelteket fehér ruhába öltöztetjük. (De lehetséges az összes katekument is új ruhába öltöztetni, lehetőleg megkülönböztetve a keresztelendők ruháját.) Elő kell készíteni tehát a megfelelő méretű ruhákat. (Alkalmazhatóak a sokfelé használatos fehér ministráns- vagy elsőáldozó ruhák, esetleg albák, vagy megvarrható szükség esetén lepedőből is.)

Javasolható az a szokás, amelyet több plébánián bevezettek, hogy a gyermekek **elsőáldozását húsvét 2. vasárnapján,** fehérvasárnapon ünneplik. Így a gyermekek is a liturgikus évhez kapcsolódva tudják ünnepelni a bemutatás, illetve kiválasztás szertartásait s a többi liturgiát, együtt a felnőtt katekumenekkel.

D) A misztagógia ideje

Ez a beavatás utolsó időszaka. Ennek az időszaknak fontos lelkipásztori szerepe, hogy az újonnan szentségekhez járultak „begyakorolják" az evangéliumi életstílust, a szentségekhez járulást, és megtapasztalják a keresztény felebaráti szeretetet és a közösségi életet (FK 35).

Ajánlható, hogy **húsvét és pünkösd között egy-egy hétköznapi misére** hívjuk meg az újonnan szentségekhez járultakat és kezeseiket, keresztszüleiket, szüleiket. Katekétáikkal úgy készüljenek e misé(k)re, hogy az énekek rendjét s az Egyetemes könyörgéseket ők állítsák össze, az olvasmányokat ők olvassák.

Pünkösd vasárnapot – az Egyház ősi szokását követve – **tegyük a misztagógia idejének záróünnepévé.**

A pünkösdi misére is az előbb említett módon készülhetnek az újonnan megkereszteltek, természetesen előzőleg elvégezve – esetleg második vagy a keresztelteknél talán első – szentgyónásukat. Ugyanekkorra ***meghívhatjuk az előző évben szentségekhez járultakat,*** hogy az évforduló alkalmával ők is újítsák meg odaadásukat (FK 36).

III. A katekumenátus tanmenete

A katekézisekről

Az érdeklődőkkel, majd a katekumenekkel való *találkozások általában két részből állnak.* 1. Az egyik részben (órában) a vezetők átadják az anyagot, 2. a másik részben (órában) közösen (illetve nagyobb létszám esetén kisebb csoportokban) beszélgetnek a felmerült kérdésekről, s leginkább arról, mit jelentenek a tanultak életükben, illetve hogyan váltották életükké a múlt hetekben az előző órán vett anyagot.

A jelöltekkel vagy katekumenekkel való találkozásokra általában *kéthetente* kerül sor. A közbülső héten alkalma van a „befogadó csoport" tagjainak arra, hogy felkészüljenek a következő találkozásra, illetve megbeszéljék, hogy az ő életüket hogyan alakítja a katekézis esedékes témája. Ennek megfelelően az alábbi tanmenetben is *kéthetenkénti* találkozásokat tételezünk fel.

A katekumenátus szelleme feltételezi, hogy a prékatekumenátus előrehaladtával a jelöltek egy bizonyos idő után elkezdenek szentmisére járni; illetve a katekézisek, a találkozások kapcsolódnak a liturgikus év lelkületéhez is!

1) ***A prékatekumenátus tanmenete*** *(egy iskolaév keretében) – Az órák beszélgető jellegűek!*

1. Ismerkedés. – Érdemes-e ma a vallással foglalkozni? (1. lecke)
2. Mit mond az anyagvilág Istenről? (2. lecke)
3. Mit mond emberi természetünk Istenről? (3. lecke)
4. Hogyan imádkozzunk? (4. lecke)
5. Isten szól a kereső emberhez; Isten szavát leírták (II. Rész bevezető + 5-6. lecke lényege)
6. A Szentírás mint irodalmi mű (7. lecke)
7. Igazolható-e az Ószövetség isteni eredete? (11. lecke)
8. Jézus élt – Jézus él (12. lecke)
9. Jézus meghív Isten Országába (13. lecke)
10. Jézus szeretetre tanít (17-18. lecke összevonva)
11. A szenvedés örömmé válik (19. lecke)
12. Mindig újra kezdhetünk (21. lecke)
13. Velünk marad a világ végéig (22. lecke; utalva a 23. és 24. leckére)
14. Él tovább Egyházában (25. lecke)

A **„befogadás"** történhet – a jelöltek érettségétől függően – prékatekumenátusi „tanév" végén, vagy a következő iskolaév elején, de később is.

2) A katekumenátus tanmenete – és liturgiái (egy iskolaévben) (Minden órán próbáljuk ismételni a tanult igazságokat! A leckék végén levő „Összefoglalásokat" és a „Válaszolj!" kérdéseire adott válaszokat tudni kellene a szentségekre készülőknek.)

Szeptember

Ismerkedés a katekumenátus rendjével, lelkületével, ünnepeivel. Mit jelent, hogy katekumen szeretnék lenni?

Felkészülés a Befogadásra (szeptember utolsó, október első vasárnapján?)

Október

Ismétlés: Hogyan igazolhatjuk Isten létét? – Rend, Vágyak (2., 3., 4. lecke)

Élet aggodalom nélkül – Isten szeretetében (15. lecke)

Felkészülés az Úr imájának és a Hitvallásnak átadására (Krisztus Király vasárnap, vagy utána egy hétköznapon?)
November
Reményünk az örök élet; feltámadunk (28-29. lecke)
A Szentháromság titka és a hittitkok (16. lecke)
December
Az Egyház éve – amelyben hitünk titkait ünnepeljük. Hogyan éljük az Adventet? (vö. 42. lecke)
Felkészülés az Exorcizmusra és a kereszt átadására (dec. 8.?)
A megtestesülés és megváltás titka – és Karácsony (vö. 26. lecke)
Január
A keresztség és a bérmálás (37. lecke)
Az áldozás – és a szentmise (23., 38. lecke)
Felkészülés a hit megváltásának szertartására (febr. 2.?)
Február
A bűn (39. lecke)
A szentgyónás (40. lecke) – A nagyböjt lelkülete
Felkészülés a Kiválasztásra (Nagyböjt 1. vasárnapja)
Március
Ki a Szentlélek? Várjátok a Szentlelket! (53., és belátás szerint 52. lecke)
Mi a bérmálás? (54., és belátás szerint 58. lecke)
Felkészülés a húsvéti szentségekre
Április
A Szentlélek az Egyházban (56. lecke)
Az Egyház egységének szolgái (32. lecke)
Május
Legyetek tanúim! (31. lecke)
A világban, de nem a világból (44. lecke)
Felkészülés a misztagógia lezárására (Pünkösd)
Június
Év végi összefoglalás

A katekumenátusi év itt javasolt tanmenete jelzi az anyag „sűrűségét”. Ebből is érthető, hogy sok helyen a prékatekumenátust és a katekumenátust együtt három évre tervezik (1 év prékatekumenátus, 2 év katekumenátus, vagy másfél év mindkettő). Így több idő jut a hitigazságok elmélyítésére, illetve a katekumenátus liturgiáihoz sokkal szervesebben csatlakoznak a katekézis anyagai. (A jelen sűrített tanmenet esetében egyrészt a lelkipásztor mutat rá, magukban a szertartásokban, a liturgiák mondanivalójára; másrészt a katekézisek is kapcsolódnak e mondanivalókhoz – a lehetőségek keretei közt.)

3. Egyéves tanterv

Amennyiben a szentségekre való közvetlen felkészülésre (vagy hitünk alapvető áttekintésére) csak egy év állna rendelkezésre, a következő tantervet javasoljuk:

I. *Az ember keresi Istent, Isten szól az emberhez*
1. Érdemes-e ma a vallással foglalkozni? (1. lecke)
2. Van-e Isten? (2. és 3. lecke lényegi része)
3. Az imádság (4. lecke)
4. Isten szól hozzánk (A kinyilatkoztatás) (5. lecke)
5. A Szentírás Isten leírt szava (6. lecke. Példaként említést tehetünk a teremtés-elbeszélésről: vö. 7. lecke)
6. Az ószövetség Jézus eljövetelét várja (10. lecke) Igazolható-e az ószövetség isteni eredete? (11. lecke)
Összefoglalás: Isten és ember kapcsolata a történelemben (Mint a 11. lecke után)

II. *Jézus közénk jön, és isteni életre tanít*
7. Jézus élt – Jézus él (12. lecke)
8. Jézus meghív Isten országába (13. lecke)
9. A sikeres élet titka (Legyen meg a Te akaratod!) (14. lecke)
10. A Szentháromságos élet (16. lecke)
11. A jézusi szeretet (17. és 18. lecke lényegi részei)
12. A szenvedés örömmé válik (19. lecke – Itt beszélünk a megváltásról! (26. lecke)
Összefoglalás: A kereszténység az öröm vallása (Mint a 21. lecke után)

III. *Jézus élni akar bennünk*
13. Jézus feltámadt és velünk marad (22. lecke)
14. Jézussal mi is feltámadunk (28. lecke – Beszéljünk a test feltámadásáról is: 29. lecke)
15. A Szentlélek eljövetele (és a kegyelem) (24. lecke)
16. Krisztusba öltözünk (Keresztség, bérmálás) (37. lecke)
17. Az Eukarisztia (23. lecke)
18. Az ember csődje a bűn (39. lecke)
19. Az újrakezdés szentsége (40. lecke)
Összefoglalás: Élsz-e a szentségek kegyelmeivel? (Mint a 42. lecke után)

IV. *Jézus tanúi a világban*
20. Jézus tanúságtételre küld (31. lecke)
21. Jézus első tanúja az Egyház (32. lecke – Vö. esetleg a 25. leckét)
22. A világban, de nem a világból (44. lecke)
23. A keresztény hivatás és a pályaválasztás (45. lecke)
24. Felkészülés a házasságra (50. lecke – Néhány gondolat a 49. leckéből)
25. A papi hivatás (46. lecke és 48. lecke összevonva)
Összefoglalás: Tudom, kinek hittem (Mint a 25. lecke után)

4. Kérdések, feleletek

Ez a függelék tartalmazza az összes fejezet végén található kérdéseket és azok feleletét.

1. Mi a vallás?
A vallás az ember (illetve a közösség) kapcsolata Istennel, akitől élete nagy kérdéseinek megoldását reméli.

1/a. Melyik nagy istenhívő tudósok nevét ismered?
A régebbiek közül pl. Kopernikusz, Kepler, Galilei, Newton; – Volta, Ampère, Ohm. Korunk legnagyobbjai közül: Planck, Einstein, Heisenberg, Szent-Györgyi Albert.

2. Miért hatja át öröm a hívő keresztények életét?
A hívő keresztények életét öröm hatja át, mert találkoztak Jézussal, s benne választ kaptak az élet megoldhatatlannak tartott nagy kérdéseire.

3. Ki értheti meg a kereszténység tanítását?
A kereszténység tanítását csak az értheti meg, aki elkezd szeretetben élni.

4. Mire következtetnek az istenhívők a világ rendjéből?
A világ rendjéből az istenhívők így következtetnek: Rendet csak értelmes rendező hozhat létre. Márpedig a világban végtelen rendezettség található. Ebből következik, hogy csak egy végtelenül bölcs Valaki hozhatta létre.

5. Vajon lehet valaki magától?
Ha valamikor semmi sem lett volna, akkor ma sem lenne semmi. Vagyis valaminek vagy valakinek kell lennie először, azaz magától. A materialisták szerint az anyag van magától, az istenhívők szerint Isten. (Azt, hogy Isten van először, onnan tudjuk, hogy az anyagvilágban rend van, s ezt egy értelmes valakinek kellett létrehoznia. Tehát az anyagot Isten rendezte.)

6. Mióta van Isten és meddig lesz?
Isten mindig volt és mindig lesz. Isten örökkévaló.

7. Hogyan igazolják az ember vágyai Isten létét?
Az ember mindig több tudásra, teljes szeretetre, örök boldogságra vágyik, de ezeket az anyagi világban nem érheti el. (Az anyag csak olyan vágyakat hozhat létre, amelyeket be tud teljesíteni, amelyek nem „nagyobbak”, mint saját maga.) Az ember vágyait tehát csak olyan Valaki hozhatta létre, aki maga a Végtelen Tudás, Végtelen Szeretet, az Örök Élet – vagyis Isten.

8. Kicsoda Isten?
Isten a Végtelen Szeretet, Igazság és Szépség.

9. Mikor teljesülnek az ember vágyai?
Az ember vágyai akkor teljesülnek, ha az ember végleg találkozik a Végtelen Szeretettel, Igazsággal és Szépséggel az Örök Életben. (Ezt nevezzük mennyországnak.)

10. Mi az imádság?
Az imádság beszélgetés Istennel – szembenézés Istennel.

11. Mit tegyek, ha nem megy jól az imádság?
Ha nem megy jól az imádság, kérjem hozzá Isten segítségét, és próbáljam jobban szeretni embertársaimat.

12. Miért ésszerű, hogy Isten szóba áll az emberrel?
Isten az emberbe ültette a Végtelen Szeretetet, az Isten utáni vágyat. Ezért ésszerű, hogy szól is hozzá, utat mutat neki keresésében.

13. Mi igazolja a kinyilatkoztatás isteni eredetét?
A kinyilatkoztatás isteni eredetét 1. a csodák, 2. a jövendölések, 3. a tanítás isteni bölcsessége igazolják.

14. Mi a hit?
A hit 1. Isten ajándéka, 2. értelmünk belátása, 3. életünk döntése Isten mellett.

15. Ki értheti meg Isten kinyilatkoztatott szavát?
Isten kinyilatkoztatott szavát az értheti meg, aki hisz benne és válaszol Isten megszólítására azzal, hogy szeret.

16. Mi a Szentírás?
A Szentírás Isten írásba foglalt üzenete.

17. Mi történik a sugalmazásban?
A sugalmazásban Isten Lelke vezeti a Szentírás íróját, hogy azt írja, amit Isten mondani akar az embernek.

18. Lehet-e ellentét a Szentírás és a tudomány között?
A Szentírás és a tudomány között nem lehet ellentét. Mert a Szentírás vallási kérdésekről tanít, és nem természettudományos ismereteket akar közölni. (Tudományos kérdésekben kora szemléletét tükrözi.)

19. Hány részből áll a Szentírás?
A Szentírás két részből áll: az Ószövetségből és az Újszövetségből. (Az Ószövetség 45 könyvét a Krisztus előtti 1000 év alatt írták, az Újszövetség 27 könyvét Krisztus születése után 50-100 között.)

20. Van-e természettudományos mondanivalója a 6 napos teremtés-elbeszélésnek?
A 6 napos teremtés-elbeszélésnek nincs természettudományos mondanivalója. Vallási mondanivalója az, hogy csak egy Isten van, s ő szeretetből teremtette a világot.

21. Miért van szüksége széles körű ismeretekre annak, aki a Szentírást – mint irodalmi művet – meg akarja érteni?
A Szentírás könyveit ezer év alatt írták. Mint irodalmi művet, csak az értheti meg őket helyesen, aki ismeri a könyvek műfaját, keletkezési körülményeit és a használt irodalmi kifejező eszközöket.

22. Mi újat tanít az ószövetség Istenről?
Az ószövetség azt az újat tanítja Istenről, hogy Isten nemcsak hatalmas és fenséges, hanem irgalmas és emberszerető.

23. Hol találkozott a zsidóság Isten szeretetével?
A zsidóság a próféták által történt kinyilatkoztatásban, történelmének eseményeiben és a szövetségben találkozott Isten szeretetével.

24. Hogyan szól a legfőbb parancs?
A főparancs így szól: Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből! Szeresd embertársadat, mint önmagadat!

25. Hogyan szól a tízparancs? (vö. MTörv 5)
1. Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!
2. Isten nevét hiába ne vedd!
3. Az Úr napját szenteld meg!
4. Atyádat és anyádat tiszteld!
5. Ne ölj!
6. Ne paráználkodj!
7. Ne lopj!
8. Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen!
9. Felebarátod házastársát ne kívánd!
10. Mások tulajdonát ne kívánd!

26. Mi újat tanít az ószövetség az emberről?
Az ószövetség azt az újat tanítja az emberről, hogy 1. minden ember Isten képmása, 2. s ezért aki Istent szereti, annak szeretnie kell embertársát is.

27. Mi újat tanít az újszövetség az emberről?
Az újszövetség azt az újat tanítja az emberről, hogy minden emberben Jézus él, minden embernek isteni hivatása van.

28. Mi igazolja, hogy a prófétai jövendölések nem csupán egy nép álmodozásai?
Ezt igazolja, hogy nemcsak a diadalmas Megváltóról beszélnek, hanem Isten megtört szolgájáról is. Egy összetört vezérről pedig egy nép sem álmodozik.

29. Mire várnak a keresztények adventben?
A keresztények adventben Jézus eljövetelére várnak; és arra, hogy Ő egyre jobban megtestesüljön bennük.

30. Hogyan fejlődött a zsidóság a kinyilatkoztatás vezetése által?
A zsidóság történelmének kezdetén hasonlóan gondolkodott, mint a körülötte lakó pogány népek. Századokon át a kinyilatkoztatás vezetése által a tisztább istenkép és tökéletesebb emberszeretet felé fejlődött.

31. Mi igazolja az ószövetségi vallás isteni eredetét?
Az ószövetségi vallás isteni eredetét igazolja: 1. egyedülállóan tiszta istenképe és emberképe, 2. valamint az, hogy fennmaradt a nála magasabb kultúrájú és erősebb népek között.

32. Miben áll Jézus tanításának újdonsága?
Jézus tanítása teljességgel új. Mert ő az embernek azokra a kérdésire is választ ad, amelyekre egyetlen vallás sem tud válaszolni kielégítően. (Pl. mi a halál, a szenvedés, a bűn

„megoldása”, megváltása.) S leginkább új: hogy benne Isten jön közénk, s Ő életét adja azért, hogy mi az Isten-Jézussal egyesülten, isteni életet élhessünk.

33. Igazolható-e, hogy Jézus élt?
Jézus élt. Hiszen a korabeli történelmi források írnak róla. Nemcsak az evangéliumok és a keresztény írók, hanem a zsidó és római történetírók is. Pl. tacitus, Plinius, Suetonius, Josephus Flavius és a rabbinikus irodalom.

34. Mit mond a történelem Jézus istenségéről?
A történelem tanúsítja, hogy Jézus apostolai és kortársai közül sokan vérük ontásával tettek tanúságot arról, hogy látták Jézus csodáit, és hisznek istenségében. Hazugságért vagy kétes eseményért senki sem ontja vérét szörnyű kínok között.

35. Miben áll Jézus örömhíre?
Jézus örömhíre abban áll, hogy Mennyei Atyánk végtelenül szeret minket, gyermekévé fogad, és meghív országába. (Földi életünk után pedig hazavár az örök életre.)

36. Ki lehet tagja Isten országának?
Isten országának tagja az lehet, aki hisz Jézus Krisztusban, és törekszik tanítása szerint szeretetben élni.

37. Ki a hívő ember?
Hívő ember az, aki megismerte Isten szeretetét, örömmel elfogadta azt, és törekszik szerinte élni.

38. Mi Isten terve rólunk?
Isten terve rólunk az, hogy Jézus éljen bennünk.

39. Mi Isten akarata számunkra?
Isten akarata számunkra az, hogy szeressük Istent és szeressük embertársunkat.

40. Ki mutatja meg nekünk Isten akaratát?
Isten akaratát lelkiismeretünk, a Szentírás és az Egyház mutatja meg nekünk.

41. Mit kell tennük, ha bizonytalanok vagyunk abban, hogy mi Isten akarata?
Ha bizonytalanok vagyunk, hogy mi Isten akarata, figyelnünk kell Isten lelkünkben szóló hangjára, a Szentírásra és az Egyház útmutatására. Ha mégsem tudunk dönteni, ki kell kérnünk lelkivezetőnk tanácsát.

42. Miért csak a jelen pillanatban tudjuk szeretni Istent és embertársunkat?
A múlt elmúlt, a jövő még nincs itt. Tehát csak a jelen pillanat van a kezünkben, hogy Istent és embertársainkat szeressük.

43. Ki tudja meghallani a Szentlélek hangját?
A Szentlélek hangját az tudja meghallani, aki a jelenben teszi Isten akaratát, és figyel a Lélek indítására.

44. Mit tanít az Újszövetség Istenről?
Az Újszövetség azt tanítja Istenről, hogy az egy Istenben három Személy él: az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

45. Mi teszi eggyé Istenben a három Személyt?
Istenben a három Személyt a tökéletes ajándékozó szeretet teszi eggyé.

46. Mit kell tennünk, hogy a Szentháromság élhessen bennünk?
Hogy a Szentháromság élhessen bennünk – ajándékozó szeretetben kell élnünk.

47. Hol valósulhat meg leginkább a Szentháromság élete az emberek között?
A Szentháromság élete ott valósulhat meg leginkább az emberek között, ahol kölcsönös szeretetben élnek.

48. Kicsoda Jézus Krisztus?
Jézus Krisztus a Fiúisten, a második isteni Személy, aki értünk emberré lett.

49. Ki volt Jézus édesanyja és nevelőatyja?
Jézus édesanyja Szűz Mária, nevelőatyja Szent József volt.

50. Mik Jézus életének legfontosabb állomáshelyei?
Jézus Betlehemben született, Názáretben nevelkedett, Jeruzsálemben halt meg.

51. Jézus tanítása szerint mikor szeretünk igazán?
Jézus tanítása szerint akkor szeretünk igazán, ha tudunk lemondani magunkról és „eggyé válni” másokkal (sírni a sírókkal és örülni az örvendezőkkel).

52. Mi az ember legnagyobb értéke?
Az ember legnagyobb értéke, hogy Jézus él benne.

53. Miért keserű dolog az ember számára a szenvedés?
A szenvedés keserű dolog az ember számára, mert nem látja értelmét.

54. Miért szenvedett Jézus?
Jézus értünk szenvedett, hogy minket megváltson. (Magára vette fájdalmainkat, bűneinket, hogy mi új életet kezdhessünk.)

55. Hogyan oldotta meg Jézus a szenvedés titkát?
Jézus nem vette el a világtól a szenvedést, de értelmet adott neki: Vele egyesülve felajánlhatjuk azt másokért.

56. Mit jelent a keresztény hit?
A keresztény hit azt jelenti, hogy hiszünk Jézusnak: a) Átadjuk neki életünket, vágyunk benne élni; b) s Vele egyesülten visszük a világba örömhírét: szeretjük egymást és embertársainkat.

57. Mit tegyünk, ha lelki sötétségben vagyunk?
Ha lelki sötétségben vagyunk: a) ismerjük fel Jézust, aki a sötétségben is velünk van; b) szeressük Őt és embertársainkat.

58. Hogyan tehetjük jóvá hibáinkat?
Hibáinkat úgy tehetjük jóvá, ha 1. megbánjuk azokat (súlyos bűn esetén meggyónjuk); 2. elhatározzuk, hogy életünket azonnal megjavítjuk; 3. és minél hamarabb teszünk valami jót.

59. Hogyan találkozhatunk Jézussal emberi gyöngeségünkben?
Jézussal minden emberi gyöngeségben találkozhatunk. Felismerhetjük Őt, aki magára vette gyöngeségeinket. S Vele egyesülten felajánlhatjuk gyöngeségünk szenvedését másokért.

60. Mit jelent számunkra Jézus feltámadása?
Jézus feltámadása azt jelenti számunkra, 1. hogy a feltámadott Jézus velünk van életünk minden pillanatában, 2. és hogy van értelme a jézusi életnek, mert ennek beteljesülése a feltámadás.

61. Mi igazolja, hogy Jézus feltámadt?
Jézus feltámadt. Ezt igazolják az apostolok és sok tanítvány, akik vérükkel tanúsították, hogy látták a Feltámadottat.

62. Miért ésszerű hinni abban, hogy a halállal nincs vége az életnek?
Ésszerű hinni abban, hogy az ember elérheti azt, amire minden ember vágyik. – Lelke mélyén minden ember vágyik a teljes igazságra, szeretetre, az el nem múló boldogságra. De ezt csak akkor érheti el, ha a halállal nincs vége az életnek. Ésszerű tehát hinni abban, hogy a halállal nincs vége az életnek.

63. Miért rendelte Jézus az Eukarisztiát?
Jézus azért rendelte az Eukarisztiát, 1. hogy önmagával tápláljon minket (hogy eggyé váljunk Vele áldozatában), 2. s hogy önmagában eggyé tegyen minket egymással.

64. Ki járul gyümölcsözően a szentáldozáshoz?
A szentáldozáshoz az járul gyümölcsözően, 1. aki szeretne egyesülni Krisztussal; 2. aki szeretné eltanulni Jézus halálig tartó szeretetét; 3. és vágyik arra, hogy megvalósuljon az egység az emberek között.

65. Jézus életének mely titkait jelzi és jeleníti meg az Eukarisztia?
Az Eukarisztia jelzi és megjeleníti Jézus szentháromságos szeretetét, megtestesülését, kereszthalálát és feltámadását.

66. Miért akar Jézus élni bennünk?
Jézus azért akar élni bennünk, mert azt szeretné, hogy mi a lehető legjobbakká váljunk, s így embertársaink Vele, magával találkozhassanak bennünk.

67. Ki a Szentlélek?
A Szentlélek a harmadik isteni Személy; valóságos Isten, az Atyával és a Fiúval együtt.

68. Mi a kegyelmi élet?
A kegyelmi élet Isten szentháromságos élete bennünk. (Isten bennünk lakik és vezet minket.)

69. Miért volt szüksége az emberiségnek a Szentlélek eljövetelére?
Az emberiségnek azért volt szüksége a Szentlélek eljövetelére, mert Ő vezet minket Istenhez, általa kapcsolódunk be Jézus és a Szentháromság életébe.

70. Mi az Egyház?
Az Egyház Isten népének közössége, Krisztus titokzatos Teste, Krisztus jegyese.

71. Miben áll az Egyház kettőssége?
Az Egyház kettőssége abban áll, hogy Krisztus él benne, de tagjai hibázó emberek.

72. Miért a keresztények egysége tesz leginkább tanúságot Istenről?
Azért a keresztények egysége tesz leginkább tanúságot Istenről, mert az egységben levők között megjelenik Jézus (megjelenik a Szentháromság).

73. Mit tett az Egyház az emberiség haladásáért?
Az Egyház hirdette elsőnek az emberi szabadságot, testvériséget és egyenlőséget. Ő alapította az első népiskolákat, kórházakat. Évszázadokon át egyedül ő törődött a szegényekkel, valamint a tudomány, a kultúra és a felemelkedés ügyével. (A világ legjelentősebb tudósai és kutatói között számos papi ember volt: pl. Kopernikusz vagy Jedlik Ányos.)

74. Mit jelent az, hogy Jézus megváltott minket?
Azt, hogy Jézus emberré lett és meghalt értünk, hogy mi isteni életet élhessünk Benne.

75. Hogyan váltott meg minket Jézus?
Jézus úgy váltott meg minket, hogy magára vette életünket (sorsunkat, bűneinket), majd halálig tartó engedelmességével helyrehozta azt, amit mi bűneink engedetlenségével elrontottunk, s így – önmagában – újra Istenhez vitt minket.

76. Mit jelent az, hogy Jézus tanítása megváltó tanítás?
Azt jelenti, hogy 1. elvezet minket a teljes emberi életre; 2. és elvezet az isteni életre.

77. Miként vezet el Jézus tanítása a teljes emberi életre?
Jézus tanítása oly módon vezet el a teljes emberi életre, hogy megérteti velünk: van értelme az életnek (van értelme a szeretetnek, sőt a szenvedésnek és halálnak is).

78. Hogyan kapcsolódhatunk bele a megváltás művébe?
A megváltás művébe úgy kapcsolódhatunk bele, ha *egyesülünk a Megváltóval:* 1. Vele úgy tekintünk minden embertársunkra, hogy ők is meghívottak az isteni életre; 2. és ha szeretetünkkel és áldozataink felajánlásával segítjük embertársainkat, hogy hazataláljanak Istenhez.

79. Mit jelent, hogy a keresztények útja Istenhez = Jézus?
Azt jelenti, hogy a) Isten az emberrel Fia által, a Megváltó által lép kapcsolatba. Az Atya szeretete, a Szentháromság élete Jézus által árad az emberre. b) S az ember is a Megváltó Jézus által léphet új kapcsolatba Istennel. „Nélkülem semmit nem tehettek” – mondja Jézus. De „aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz” (Jn 15,5).

80. Mit jelent a húsvéti titok?
A húsvéti titok azt jelenti, hogy Jézus szenvedése és halála magában hordozza a feltámadást. (S minden Jézusban élő ember szenvedése és halála is magában hordozza a feltámadást.)

81. Miért ésszerű hinni abban, hogy az ember örökké él?
Ésszerű hinni abban, hogy az ember elérheti azt, amire minden ember vágyik! – Lelke mélyén minden ember vágyik a teljes igazságra, szeretetre, az el nem múló boldogságra. De

ezt csak akkor érheti el, ha örökké fog élni. Ésszerű tehát hinni abban, hogy az ember örökké él.

82. Mi az örök boldogság?
Az örök boldogság találkozás Istennel, aki a Végtelen Szeretet, Igazság és Szépség.

83. Ki jut az örök boldogságra?
Az örök boldogságra az jut, aki követi lelkiismerete szavát, Isten akaratának megfelelően (szeretetben) él.

84. Mi okozza a kárhozottak kínját?
A kárhozottak kínját az okozza, hogy nem találkozhatnak Istennel, aki a Végtelen Szeretet, Igazság és Szépség. – S tudják, hogy ezt önmaguk okozták.

85. Honnan tudjuk, hogy az embernek van lelke?
Az emberben van valami, ami nem anyag: erre mutat az a képessége, hogy tud gondolkozni, szeretni és vágyni a végtelenre. E képességek hordozója a lélek.

86. Miért ésszerű, hogy az ember teste feltámad?
Ésszerű, hogy az ember elérheti azt, amire minden ember vágyik. – Lelke mélyén mindenki vágyik arra, hogy egész embersége (lelke is és teste is) részt vegyen az örök boldogságban. Ésszerű tehát, hogy nemcsak az ember lelke él örökké, hanem a teste is feltámad.

87. Miért példaképe Szűz Mária minden kereszténynek?
Szűz Mária példaképe minden kereszténynek, mert ő töltötte be a legteljesebben a keresztény élethivatást.

88. Hogyan töltötte be Szűz Mária a keresztény élethivatást?
Szűz Mária úgy töltötte be a keresztény élethivatást, hogy tökéletesen teljesítette Isten akaratát, s ezért benne lelkileg és testileg is megtestesült Jézus.

89. Mit kell tennünk, hogy mások megismerhessék Istent?
Hogy mások megismerhessék Istent: 1. úgy kell élnünk, hogy Isten élhessen bennünk és közösségünkben; 2. úgy kell szeretnünk embertársainkat, hogy ezáltal Isten szeretetét tapasztalhassák meg; 3. fel kell ajánlanunk értük imáinkat, szenvedéseinket, életünket.

90. Mely szavakkal adta át Jézus apostolainak saját küldetését?
Jézus e szavakkal adta át apostolainak saját küldetését: „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.” –„Aki titeket hallgat, engem hallgat”.

91. Mely szavakkal bízta Jézus Péterre az Egyház vezetését?
„Te Péter vagy (azaz Szikla). S erre a sziklára építem Egyházamat. S a pokol hatalma nem vesz erőt rajta. Neked adom a mennyek országának kulcsait. Amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyben is. S amit föloldasz a földön, föl lesz oldva a mennyben is.”

92. Miért nem tévedhet az Egyház döntő hitbeli kérdésekben?
Az Egyház döntő hitbeli kérdésekben azért nem tévedhet, mert Krisztus Teste, s a Szentlélek vezeti.

93. Miért téved, aki azt mondja: Jézust elfogadom, de az Egyházra nincs szükségem?
Aki elfogadja Jézust, annak az Egyházat is el kell fogadnia: 1. mert az Egyházat Jézus alapította; 2. mert jézusi (szentháromságos) életet teljességgel csak közösségben élhetünk.

94. Mikor találja meg az ember szabadságát?
Az ember akkor találja meg szabadságát, ha szeretetből szolgál másokat (ha értük él).

95. Hogyan tudjuk kibontakoztatni másokban a jót?
Úgy, hogy a jót észrevesszük és értékeljük bennük.

96. Miért teljesíti örömmel egy keresztény embertársa (vagy elöljárója) kívánságait (ha ez nem ellenkezik Isten törvényével?)
Mert számára alkalom ez 1. a szeretetre 2. és az egyetértés ápolására.

97. Kik jönnek össze Jézus nevében?
Jézus nevében azok jönnek össze, 1. akik készek arra, hogy mindenkit szolgáljanak, 2. akik próbálják úgy szeretni egymást, ahogy Jézus szeretett minket, 3. és akik az Egyház egységében jönnek össze.

98. Mi a jézusi közösség legfőbb szabálya?
A jézusi közösség legfőbb szabálya, hogy tagjai adni akarnak és nem kapni.

99. Miért különösen felelősek a keresztények az egységért?
A keresztények különösen felelősek az egységért, mert Jézus rájuk bízta, hogy „legyenek egy”, és hogy egységük vezesse el az emberiséget Isten és egymás szeretetére.

100. Mit tehetünk azért, hogy környezetünkben növekedjék a szeretet egysége?
Hogy környezetünkben növekedjék a szeretet egysége: 1. nekünk, keresztényeknek, szeretnünk kell egymást; 2. szeretnünk és szolgálnunk kell minden embert.

101. Milyen eszközöket adott Jézus Egyházának, hogy általuk az üdvösség jelévé és eszközévé legyen?
Az Egyházban levő szolgálatokat, az Igét és a szentségeket.

102. Mik a szentségek?
A szentségek Krisztus által rendelt hatékony jelek: amelyek jelzik az isteni életet, és közvetítik azt a hívőknek.

102/a. Ki járulhat a szentségekhez?
A szentségekhez csak az járulhat, aki a szentségi jel által egyesülni akar Jézussal és Egyházával.

103. Melyik a hét szentség?
A hét szentség: a keresztség, bérmálás, Oltáriszentség, bűnbocsánat szentsége, betegek kenete, egyházi rend és a házasság.

104. Mi a liturgia?
A liturgia az Egyház hivatalos (közösségi) istentisztelete.

105. Mivé tesz a keresztség?
A keresztség Isten választott gyermekeivé és az Egyház tagjává tesz.

106. Mit kapunk a bérmálásban?
A bérmálásban a Szentlelket kapjuk, hogy általa az Egyház nagykorú tagja és Krisztus tanúja lehessünk.

107. Melyek a szentmise fő részei?
A szentmise fő részei: 1. az Ige liturgiája és 2. az áldozat liturgiája.

108. Hogyan kapcsolódunk be az Ige és az áldozat liturgiájába?
Az igeliturgiában Isten Igéjével, az áldozat liturgiájában Krisztus áldozatával egyesülünk.

109. Mit kell tennünk minden szentmise előtt?
Minden szentmise előtt fel kell indítanunk magunkban 1. a bánatot: a Jézus utáni vágyat, 2. és az emberek, különösen a jelenlevők iránti szeretetet.

110. Ki követ el bűnt?
Bűnt az követ el, aki tudva és akarva nem engedelmeskedik Istennek, illetve lelkiismerete szavának.

111. Mikor van tökéletes bánatunk?
Tökéletes bánatunk akkor van, ha 1. Isten iránti szeretetből sajnáljuk, hogy őt bűneinkkel megbántottuk, 2. és erősen elhatározzuk, hogy megjavulunk.

112. Milyen hatása van a tökéletes bánatnak?
A tökéletes bánat azonnal megtisztít minden bűntől, és az isteni élet részesévé tesz. (A súlyos bűnöket természetesen később meg kell gyónni.)

113. Milyen szavakkal alapította Jézus a bűnbocsánat szentségét?
„Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, akinek megtartjátok, az bűnben marad” (Jn 20,23).

114. Hogyan készülünk a gyónásra?
A gyónásra úgy készülünk, hogy 1. a Szentlélek segítségét kérjük, 2. megvizsgáljuk lelkiismeretünket, 3. megbánjuk bűneinket, 4. és egész szívünkkel Isten felé fordulunk. (Az őszinte bánat feltételezi, hogy jóvá akarjuk tenni bűneinket, kibékülünk embertársainkkal és komolyan elhatározzuk, hogy megjavulunk.)

115. Mit kell mindenképpen meggyónnunk?
Meg kell gyónnunk a halálos (súlyos) bűnöket, azok számát és súlyosbító körülményeit.

116. Mit teszünk a gyónás után?
A gyónás után megköszönjük Istennek, hogy megbocsájtotta bűneinket és elvégezzük a feladott elégtételt.

117. Ki veszi fel jól a betegek kenetét?
A betegek kenetét az veszi fel jól, aki Jézussal egyesül a szenvedésben, és felajánlja azt másokért.

118. Mi a keresztény önmegtagadás célja?
A keresztény önmegtagadás célja, hogy növelje bennünk az istenszeretetet és az emberszeretetet.

119. Mi módon növeli bennünk az önmegtagadás az Isten- és emberszeretetet?
Oly módon, hogy 1. szabaddá tesz ösztöneink rabságából, 2. egyesít Jézus megváltó áldozatával, 3. és figyelmeztet az Isten- és emberszeretetre.

120. Hogyan szenteljük meg az Úr napját?
Az Úr napját szentmisével és pihenéssel szenteljük meg.

121. Miként tud egyesülni a keresztény a világban Jézussal?
A keresztény úgy tud egyesülni a világban Jézussal, hogy minden embertársában Őt szolgálja.

122. Mit jelent, hogy a világban élünk, de „nem vagyunk a világból valók”?
Ez azt jelenti, hogy Isten országát és a szeretetet hirdetjük a világban, ezért nem vagyunk az önzés világából valók.

123. Melyek azok a jézusi törvények, amelyek különösen szemben állnak a közfelfogással?
–„Aki első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája.”
–„Add el, amid van, és árát oszd szét a szegények között.”
–„Aki követni akar, tagadja meg magát.”
–„Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal.”
–„Ha a búzaszem nem hal el, egymaga marad. De ha elhal, bő termést hoz.”

124. Mi a keresztény ember célja?
A keresztény ember célja, hogy teljesítse Isten tervét: 1. Szeresse Istent és embertársát, 2. ezáltal egyesüljön Istennel (őt adja a világnak), 3. és így eljusson az örök életre.

125. Mi a döntő szempont egy keresztény pályaválasztásában?
A keresztény pályaválasztásában döntő szempont, hogy képességeivel hol tudja jobban szeretni Istent és embertársait.

126. Mit kell tennie annak, aki úgy érzi, hogy az Úr hívja?
Aki úgy érzi, hogy az Úr hívja, annak 1. imádkoznia kell tisztánlátásáért és erőért, 2. és tennie kell Isten akaratát – szeretnie kell –, hogy Jézus kinyilatkoztathassa magát neki.

127. Mik a szerzetesrendek?
A szerzetesrendek 1. olyan férfiakból vagy nőkből álló közösségek, 2. amelyeknek tagjai szerzetesközösségben élnek, 3. s az evangéliumi tanácsok vállalásával elkötelezik magukat Isten és az emberek szolgálatára.

128. Mik az úgynevezett „világi intézmények”?
A „világi intézmények”, 1. olyan férfiakból, nőkből vagy házaspárokból álló közösségek, 2. amelyeknek tagjai a világban élnek, 3. s elkötelezik magukat a világ megszentelésére, a szeretetben való tökéletesedésre, s gyakran az evangéliumi tanácsok vállalására.

129. Melyek az evangéliumi tanácsok?
Az evangéliumi tanácsok: a szegénység, tisztaság és engedelmesség.

130. Kikhez szól a pap sajátos küldetése?
A pap sajátos küldetése a hívekhez szól. – 1. Isten kegyelmét közvetíti számukra az igehirdetés és a szentségek által, 2. és egységesíti a közösséget.

131. Mi a papi élet és szolgálat csúcsa?
A papi élet és szolgálat csúcsa a Megváltó keresztáldozatával, illetve a húsvéti titokkal való egyesülés.

132. Mit ígérnek a jegyesek a szentségi házasságkötéskor?
A szentségi házasságkötéskor a jegyesek megígérik, 1. hogy életük végéig hűek lesznek egymáshoz, 2. hogy vállalják a gyermekeket, 3. és jó keresztténnyé fogják nevelni őket, 4. s hogy ily módon mint Isten szeretetének tanúi akarnak élni a világban.

133. Mit kapnak a jegyesek a házasság szentsége által?
A jegyesek a házasság szentsége által kegyelmet kapnak Istentől, hogy házastársi kötelességeiket hűen teljesíthessék, és az Egyház élő sejtjeként éljenek a világban.

134. Hogyan szól az Egyház öt parancsa?
1. A vasárnapot és az ünnepeket szentmisével és munkaszünettel szenteld meg! 2. A pénteki bűnbánati napokat és a parancsolt böjtöket tartsd meg! 3. Évente gyónjál és legalább húsvéti időben áldozzál! 4. Házasságodat az Egyház törvényei szerint kösd meg, és gyermekeidet katolikus módon neveld! 5. Az Egyházat anyagi hozzájárulásoddal is támogasd!

135. Kiben van meg a tisztaság erénye?
A tisztaság erénye abban van meg, aki felismeri a szexualitás Isten-akarta rendeltetését és annak helyét életében – és ennek megfelelően él.

136. Ki vétkezik a szemérmetlenség vagy paráznaság bűnével?
A szemérmetlenség vagy paráznaság bűnével az vétkezik, aki másban vagy önmagában szándékosan, a házasságtól függetlenül nemi izgalmat kelt.

137. Miért nem méltóak az emberhez a tisztátalan gondolatok és cselekedetek?
Tisztátalan gondolatok, cselekedetek nem méltóak az emberhez, mert a másnemű embertársat tárggyá, az önös gyönyör kiváltásának eszközévé alacsonyítják.

138. Ki lép rá a megtérés útjára?
A megtérés útjára az lép rá, aki Istent teszi első helyre életében. Aki elkötelezi magát, hogy mindenben teljesíti az Ő akaratát.

139. Kit tud vezetni a Szentlélek?
A Szentlélek azt tudja vezetni, aki figyel rá, és engedelmeskedik indításainak.

140. Ki követ el a Szentlélek ellen bűnt?
Szentlélek elleni bűnt az követ el, aki szembeszegül a Lélek megújulásra való indításaival. (Ilyen bűnök: a vakmerő bizakodás, kétségbeesés, tusakodás a megismert igazság ellen, Isten kegyelmének irigylése másoktól, a bűnben való megátalkodottság, a bűnbánat megtagadása.)

141. Ki a Szentlélek?
A Szentlélek a harmadik isteni Személy. Valóságos Isten az Atyával és Fiúval együtt.

142. Mi a Szentlélek szerepe életünkben?
A Szentlélek irányít bennünket Isten útján: általa egyesülünk Krisztussal, általa kapcsolódunk be az Egyház életébe.

143. Mi a bérmálás?
A bérmálás egyesülés a Szentlélekkel; a keresztény nagykorúság szentsége.

144. Ki járulhat a bérmáláshoz?
Bérmáláshoz az járulhat, 1. aki vágyik a Szentlélekre és kegyelmi ajándékaira, 2. aki az Egyház felnőtt tagjaként, Krisztus tanújaként akar élni, 3. akit az Egyház megbízottja bérmálásra érettnek tart.

145. Melyik a Szentlélek hét ajándéka?
A Szentlélek hét ajándéka: a bölcsesség, értelem, tanács, erősség, tudomány, jámborság, istenfélelem.

146. Melyek a Szentlélek gyümölcsei?
A Szentlélek gyümölcsei: a szeretet, öröm, béke, türelem, kedvesség, szerénység, önmegtartóztatás, tisztaság.

147. Mire figyelmeztet az, hogy a püspök vagy megbízottja bérmál?
Arra, hogy a keresztény tanúságtétel csak a püspökkel és az egyházi elöljárókkal egységben lehet hatékony.

148. Mik a karizmák?
Karizmák a Szentlélek kegyelmi adományai, amelyeket sajátosan a keresztény közösség építésére ad.

149. Hogyan tudunk tanúságot tenni Jézusról?
Jézusról csak úgy tudunk tanúságot tenni, ha Ő maga él közösségünkben és bennünk, ha Ő szólal meg szavainkban.

150. Hogyan történik a bérmálás?
A püspök a bérmálkozó fejére teszi a kezét, majd krizmával keresztet rajzol homlokára e szavakkal: „N., vedd a Szentlélek ajándékának jelét!” – Válaszunk: „Ámen”.

5. Kérdések

Ez a függelék tartalmazza az összes fejezet végén található kérdéseket azok felelete nélkül. Az itt található kérdéseket teszt összeállítására lehet felhasználni.

1. Mi a vallás?
1/a. Melyik nagy istenhívő tudósok nevét ismered?
2. Miért hatja át öröm a hívő keresztények életét?
3. Ki értheti meg a kereszténység tanítását?
4. Mire következtetnek az istenhívők a világ rendjéből?
5. Vajon lehet valaki magától?
6. Mióta van Isten és meddig lesz?
7. Hogyan igazolják az ember vágyai Isten létét?
8. Kicsoda Isten?
9. Mikor teljesülnek az ember vágyai?
10. Mi az imádság?
11. Mit tegyek, ha nem megy jól az imádság?
12. Miért ésszerű, hogy Isten szóba áll az emberrel?
13. Mi igazolja a kinyilatkoztatás isteni eredetét?
14. Mi a hit?
15. Ki értheti meg Isten kinyilatkoztatott szavát?
16. Mi a Szentírás?
17. Mi történik a sugalmazásban?
18. Lehet-e ellentét a Szentírás és a tudomány között?
19. Hány részből áll a Szentírás?
20. Van-e természettudományos mondanivalója a 6 napos teremtés-elbeszélésnek?
21. Miért van szüksége széles körű ismeretekre annak, aki a Szentírást – mint irodalmi művet – meg akarja érteni?
22. Mi újat tanít az ószövetség Istenről?
23. Hol találkozott a zsidóság Isten szeretetével?
24. Hogyan szól a legfőbb parancs?
25. Hogyan szól a tízparancs?
26. Mi újat tanít az ószövetség az emberről?
27. Mi újat tanít az újszövetség az emberről?
28. Mi igazolja, hogy a prófétai jövendölések nem csupán egy nép álmodozásai?
29. Mire várnak a keresztények adventben?
30. Hogyan fejlődött a zsidóság a kinyilatkoztatás vezetése által?
31. Mi igazolja az ószövetségi vallás isteni eredetét?
32. Miben áll Jézus tanításának újdonsága?
33. Igazolható-e, hogy Jézus élt?
34. Mit mond a történelem Jézus istenségéről?
35. Miben áll Jézus örömhíre?
36. Ki lehet tagja Isten országának?
37. Ki a hívő ember?
38. Mi Isten terve rólunk?
39. Mi Isten akarata számunkra?
40. Ki mutatja meg nekünk Isten akaratát?
41. Mit kell tennük, ha bizonytalanok vagyunk abban, hogy mi Isten akarata?
42. Miért csak a jelen pillanatban tudjuk szeretni Istent és embertársunkat?

43. Ki tudja meghallani a Szentlélek hangját?
44. Mit tanít az Újszövetség Istenről?
45. Mi teszi eggyé Istenben a három Személyt?
46. Mit kell tennünk, hogy a Szentháromság élhessen bennünk?
47. Hol valósulhat meg leginkább a Szentháromság élete az emberek között?
48. Kicsoda Jézus Krisztus?
49. Ki volt Jézus édesanyja és nevelőatyja?
50. Mik Jézus életének legfontosabb állomáshelyei?
51. Jézus tanítása szerint mikor szeretünk igazán?
52. Mi az ember legnagyobb értéke?
53. Miért keserű dolog az ember számára a szenvedés?
54. Miért szenvedett Jézus?
55. Hogyan oldotta meg Jézus a szenvedés titkát?
56. Mit jelent a keresztény hit?
57. Mit tegyünk, ha lelki sötétségben vagyunk?
58. Hogyan tehetjük jóvá hibáinkat?
59. Hogyan találkozhatunk Jézussal emberi gyöngeségünkben?
60. Mit jelent számunkra Jézus feltámadása?
61. Mi igazolja, hogy Jézus feltámadt?
62. Miért ésszerű hinni abban, hogy a halállal nincs vége az életnek?
63. Miért rendelte Jézus az Eukarisztiát?
64. Ki járul gyümölcsözően a szentáldozáshoz?
65. Jézus életének mely titkait jelzi és jeleníti meg az Eukarisztia?
66. Miért akar Jézus élni bennünk?
67. Ki a Szentlélek?
68. Mi a kegyelmi élet?
69. Miért volt szüksége az emberiségnek a Szentlélek eljövetelére?
70. Mi az Egyház?
71. Miben áll az Egyház kettőssége?
72. Miért a keresztények egysége tesz leginkább tanúságot Istenről?
73. Mit tett az Egyház az emberiség haladásáért?
74. Mit jelent az, hogy Jézus megváltott minket?
75. Hogyan váltott meg minket Jézus?
76. Mit jelent az, hogy Jézus tanítása megváltó tanítás?
77. Miként vezet el Jézus tanítása a teljes emberi életre?
78. Hogyan kapcsolódhatunk bele a megváltás művébe?
79. Mit jelent, hogy a keresztények útja Istenhez = Jézus?
80. Mit jelent a húsvéti titok?
81. Miért ésszerű hinni abban, hogy az ember örökké él?
82. Mi az örök boldogság?
83. Ki jut az örök boldogságra?
84. Mi okozza a kárhozottak kínját?
85. Honnan tudjuk, hogy az embernek van lelke?
86. Miért ésszerű, hogy az ember teste feltámad?
87. Miért példaképe Szűz Mária minden kereszténynek?
88. Hogyan töltötte be Szűz Mária a keresztény élethivatást?
89. Mit kell tennünk, hogy mások megismerhessék Istent?
90. Mely szavakkal adta át Jézus apostolainak saját küldetését?
91. Mely szavakkal bízta Jézus Péterre az Egyház vezetését?
92. Miért nem tévedhet az Egyház döntő hitbeli kérdésekben?

93. Miért téved, aki azt mondja: Jézust elfogadom, de az Egyházra nincs szükségem?
94. Mikor találja meg az ember szabadságát?
95. Hogyan tudjuk kibontakoztatni másokban a jót?
96. Miért teljesíti örömmel egy keresztény embertársa (vagy elöljárója) kívánságait (ha ez nem ellenkezik Isten törvényével?)
97. Kik jönnek össze Jézus nevében?
98. Mi a jézusi közösség legfőbb szabálya?
99. Miért különösen felelősek a keresztények az egységért?
100. Mit tehetünk azért, hogy környezetünkben növekedjék a szeretet egysége?
101. Milyen eszközöket adott Jézus Egyházának, hogy általuk az üdvösség jelévé és eszközévé legyen?
102. Mik a szentségek?
102/a. Ki járulhat a szentségekhez?
103. Melyik a hét szentség?
104. Mi a liturgia?
105. Mivé tesz a keresztség?
106. Mit kapunk a bérmálásban?
107. Melyek a szentmise fő részei?
108. Hogyan kapcsolódunk be az Ige és az áldozat liturgiájába?
109. Mit kell tennünk minden szentmise előtt?
110. Ki követ el bűnt?
111. Mikor van tökéletes bánatunk?
112. Milyen hatása van a tökéletes bánatnak?
113. Milyen szavakkal alapította Jézus a bűnbocsánat szentségét?
114. Hogyan készülünk a gyónásra?
115. Mit kell mindenképpen meggyónnunk?
116. Mit teszünk a gyónás után?
117. Ki veszi fel jól a betegek kenetét?
118. Mi a keresztény önmegtagadás célja?
119. Mi módon növeli bennünk az önmegtagadás az Isten- és emberszeretetet?
120. Hogyan szenteljük meg az Úr napját?
121. Miként tud egyesülni a keresztény a világban Jézussal?
122. Mit jelent, hogy a világban élünk, de „nem vagyunk a világból valók”?
123. Melyek azok a jézusi törvények, amelyek különösen szemben állnak a közfelfogással?
124. Mi a keresztény ember célja?
125. Mi a döntő szempont egy keresztény pályaválasztásában?
126. Mit kell tennie annak, aki úgy érzi, hogy az Úr hívja?
127. Mik a szerzetesrendek?
128. Mik az úgynevezett „világi intézmények”?
129. Melyek az evangéliumi tanácsok?
130. Kikhez szól a pap sajátos küldetése?
131. Mi a papi élet és szolgálat csúcsa?
132. Mit ígérnek a jegyesek a szentségi házasságkötéskor?
133. Mit kapnak a jegyesek a házasság szentsége által?
134. Hogyan szól az Egyház öt parancsa?
135. Kiben van meg a tisztaság erénye?
136. Ki vétkezik a szemérmetlenség vagy paráznaság bűnével?
137. Miért nem méltóak az emberhez a tisztátalan gondolatok és cselekedetek?
138. Ki lép rá a megtérés útjára?

139. Kit tud vezetni a Szentlélek?
140. Ki követ el a Szentlélek ellen bűnt?
141. Ki a Szentlélek?
142. Mi a Szentlélek szerepe életünkben?
143. Mi a bérmálás?
144. Ki járulhat a bérmáláshoz?
145. Melyik a Szentlélek hét ajándéka?
146. Melyek a Szentlélek gyümölcsei?
147. Mire figyelmeztet az, hogy a püspök vagy megbízottja bérmál?
148. Mik a karizmák?
149. Hogyan tudunk tanúságot tenni Jézusról?
150. Hogyan történik a bérmálás?